

Oslo kommune

Budsjettdokument

A painting of a garden scene. In the foreground, a woman in a yellow dress is kneeling and planting flowers in a garden bed. A wicker basket filled with colorful flowers sits on the ground next to her. In the background, a young girl with blonde hair and a red bow, wearing a blue dress with a red pattern, stands on a path. To her left is a large orange baby carriage with a white canopy. A small tree with green leaves stands between the woman and the girl. In the bottom right corner, a brown and white dog is lying down. The scene is set in a garden with a house and a window visible in the background.

Byrådets forslag til budsjett 2016

og økonomiplan 2016–2019

DEL 2

OSLO KOMMUNE

SAK 1 Del 2

BYRÅDETS FORSLAG TIL BUDSJETT 2016 ØKONOMIPLAN 2016-2019

1.1	Innledning	1.1
1.2	Leseveiledning	1.2
1.3	Sammenheng mellom kommunens plandokumenter	1.3
2	Budsjett 2016 Budsjettets profil og prioriteringer	2
3	Økonomiplan 2016-2019	3
4	Hovedoversikter – Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019	4
5.0	Bydelene EST og KOU	5.0
5.1	Bydelene EST	5.1
5.2	Bydelene KOU Barnehager	5.2
5.3	Bydelene demografiske forhold - ASSS indikatorer EST	5.3
6	EST Byomfattende tiltak	6
7	Kunnskap og utdanning KOU	7
8	Byutvikling	8
9.0	Miljø og samferdsel	9.0
9.1	Miljø og samferdsel – selvfinansierende	9.1
10.0	Kultur og næring	10.0
10.1	Kultur og næring - Eiendomsforetakene	10.1
11	Byrådslederens kontor	11
12	Finans	12
13	Bystyrets organer	13
14	Felles inntekter og utgifter	14
15	Økonomireglementet	15
16	Takster, avgifter og gebyrer	16
17	Budsjettekniske merknader	17
	Vedlegg	
	Prosedyre for bemanningsreduksjoner	
	Forkortelser	
	Alfabetisk register	
		VEDLEGG

Byrådets forslag til budsjett 2016

1.1 Innledning	1
1.2 Leseveiledning	3
1.3 Sammenheng mellom kommunens plandokumenter ..	5

2 Budsjett 2016 - Budsjettets profil og prioriteringer

Hoved- og nøkkelstørrelser for Oslo kommune	2
Generelle budsjettforutsetninger	4

3 Økonomiplan 2016-2019

3.1 Økonomiplan 2016-2019 drift.....	1
3.1.1 Byrådets prioriteringer i kommende økonomiplanperiode.....	1
3.1.2 Hovedstørrelser i Oslo kommunes driftsbudsjett (bykassen + KF).....	5
3.1.3 Driftsrammer for bykassesektorene.....	7
3.2 Økonomiplan 2016-2019 investeringer.....	11
3.2.1 Byrådets prioriteringer for investeringer 2016-2019	11
3.2.2 Hovedstørrelser i Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen + KF).....	12
3.2.3 De viktigste investeringene	15
3.3 Økonomiske utfordringer i et langsiktig perspektiv	19
3.3.1 Pensjonskostnadenes betydning for kommunens økonomiske handlefrihet.....	20
3.3.2 Utviklingen i finanskostnader	23
3.3.3 Utviklingen i de frie inntektene	24
3.3.4 Forventet utvikling av økonomisk handlefrihet i kommende økonomiplanperiode	25
3.3.5 Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst.....	26
3.4 Modernisering	32
3.5 Budsjettets miljøprofil	35

4 Hovedoversikter - Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019

4.1 Hovedoversikter – årsbudsjett	1
4.1.1 Årsbudsjett drift – bykassen	1
4.1.2 Årsbudsjett investering - bykassen	3
4.2 Hovedoversikter - økonomiplan	4
4.2.1 Økonomiplan driftsbudsjettet – bykassen	4
4.2.2 Økonomiplan driftsbudsjettet – kommunale foretak (KF)	5
4.2.3 Økonomiplan driftsbudsjettet – samlet (bykasse og KF)	6
4.2.4 Økonomiplan investeringsbudsjettet – bykassen	7
4.2.5 Økonomiplan investeringsbudsjettet - kommunale foretak (KF)	8
4.2.6 Økonomiplan investeringsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)	9
4.2.7 Fondsutvikling - bykassen	10
4.2.8 Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering 2016-2019	11

5.0 Bydelene - EST og KOU

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Byrådets mål for sektoren	4
Økonomiplanoversikt med spesifisering av endringer	5
Fordeling ordinær drift og økonomisk sosialhjelp/kvalifiseringsprogram	8
Bydelenes budsjetttrammer	9

5.1 Bydelene - EST

Funksjonsområde 1 – Helse, sosial og nærmiljø	1
A. Helsetjenester	1
B. Sosialtjenesten	3
C. Mottak og integrering av flyktninger mv	7
Funksjonsområde 2B Oppvekst	9
A. Forebyggende barne- og ungdomsarbeid	9
B. Helse- og omsorgstjenester til barn og unge	11
C. Barnevern	12
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg	15
Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram	22
Kap. 304 Bydelene – avsetninger eldre (EST)	24
Kap. 308 Bydelene - avsetninger helse og sosiale tjenester (EST)	25

5.2 Bydelene barnehager (KOU)

Utfordringer i sektoren	1
Funksjonsområde 2A Barnehager	2
Kap. 305 Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)	6
Kap. 306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)	7
Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU) Investeringsoversikt	8

5.3 Bydelene demografiske forhold og ASSS indikatorer

Demografiske og sosiale forhold i bydelene	1
Fordeling av budsjettammen	2
Kriteriefordeling og kostnadsnøkler	3
ASSS-indikatorer for tjenester under EST sektor	5
Pleie og omsorg	5
Kommunehelsetjenesten	6
Barnevernet	6
Sosialtjenesten	7

6 Eldre og sosiale tjenester - byomfattende tiltak

Innledning	1
Økonomiplanoversikt med spesifisering av endringer	2
Kap. 176 Karea Oslo KF - overføring (EST)	5
Kap. 313 Sykehjemsetaten (EST)	6
Kap. 314 Helseetaten (EST)	11
Kap. 315 Velferdsetaten (EST)	15
Kap. 316 Opplæringskontoret for helse- og omsorgsfag (EST)	20
Kap. 317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning	21
Kap. 318 Vederlagsutbetalinger (EST)	22
Kap. 333 Samhandlingsreformen - medfinansiering (EST)	22
Kap. 350 Trygdeordninger (EST)	23
Kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	23
Kap. 362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	26
Kap. 384 Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	27
Kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)	28
Kap. 373 Byomfattende tiltak - avsetninger helse og sosiale tjenester (EST)	29
Kap. 374 Prosjekteringsmidler (EST)	30
Kap. 427 Tap på utlån (EST)	31
Kap. 428 Sosiale boligvirkemidler (EST)	32
Kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	33
Kap. 483 Områdesatsing Tøyen (EST)	34
Kommunale foretak:	
Kap. 058 Karea Oslo KF - Senter for karriereutvikling (EST)	35
Tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområdet	36

7 Kunnskap og utdanning

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Byrådets mål for sektoren	3
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	4
Utdanningsetaten	5
Kap. 200 Utdanningsetaten (KOU)	16
Kap. 203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	17
Kap. A04 Ufordelte midler for sektor - KOU (KOU)	17
Kap. 208 Avsetning husleier skoler (KOU)	18
Kap. 210 Grunnskolen (KOU)	18
Kap. 211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	19
Kap. 230 Videregående skoler (KOU)	20
Kap. 231 Fagopplæring (KOU)	21
Kap. 250 Fagskolen (KOU)	21
Kap. 260 Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)	22
Kap. 261 Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)	22
Kap. 290 Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	23
Kap. 294 Voksenopplæring (KOU)	23
Investeringsbudsjettet	24
Sektorens samlede tilskuddsmidler	25

8 Byutvikling

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Byrådets mål for sektoren	3
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	4
Kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (FIN)	5
Kap. 416 Fornebu-utbyggingen (FIN)	7
Kap. 425 Andre utbyggingsformål (FIN)	8
Kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	9
Kap. 520 Byantikvaren (BYU)	12
Kap. 609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	14
Samlet oppstilling av tilskuddsmidler	17

9.0 Miljø og samferdsel

Innledning	1
Byrådets mål for sektoren	2
Utfordringer i sektoren	2
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	3
Kap. 184 Beredskapsetaten (MOS)	5
Kap. 542 Bymiljøetaten (MOS)	6
Kap. 548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (MOS)	13
Kap. 621 Vann og avløpsetaten – næring m.v. (MOS)	13
Kap. 643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	14
Kap. 645 Energigjenvinningsetaten – husholdninger (MOS)	16
Kap. 650 Brann- og redningsetaten (MOS)	18
Kap. 711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	20
Kap. 752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	22
Kap. 761 Sykkelprosjektet (MOS)	23

9.1 Miljø og samferdsel - selvfinansierende

Innledning	1
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	2
Kap. 620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	4
Kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	8
Kap. 770 Klima- og energiprogrammet (MOS)	11
Kommunale foretak:	
Kap. 060 Oslo Havn KF (MOS)	12

10.0 Kultur og næring

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Byrådets mål for sektoren	4
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	5
Kap. 354 Enhet for mangfold og integrering (KON)	7
Kap. 455 Næringsutvikling (KON)	8
Kap. 459 Næringssetaten (KON)	11
Kap. 500 Kulturtilskudd m.m. (KON)	13
Kap. 501 Kultureiendommer (KON)	15
Kap. 502 Kulturetaten (KON)	18
Kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika (KON).....	22
Kap. 504 Munch-museet (KON)	23
Kap. 505 Midlertidig etat kultur. og idrettsbygg (KON)	24
Kap. 508 Avsetning husleier kulturbygg (KON)	25
Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)	25
Kap. 590 Gravferdsetaten (KON)	27
Samlet oppstilling av tilskuddsmidler	29

10.1 Eiendomsforetakene

Innledning	30
Økonomiplanramme 2016-2019	30
Kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring (KON)	31
Kap. 173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring (KON)	31
Kap. 175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (KON)	32
Kap. 178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (KON)	32
Kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak (KON)	33
Kap. 053 Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	33
Kap. 055 Boligbygg Oslo KF (KON)	36
Kap. 059 Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	39
Kap. 062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	42

11 Byrådslederens kontor

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	3
Kap. 120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	4
Kap. 126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	5
Kap. 140 Kommuneadvokaten (BLK)	7
Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	8
Kap. 191 Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	10
Samlet oppstilling av tilskuddsmidler	10

12 Finans

Innledning	1
Utfordringer i sektoren	2
Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	4
Kap. 122 Div. virksomheter og prosjekter under FIN (FIN)	5
Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	7
Kap. 130 Kemnerkontoret (FIN)	11

13 Bystyrets organer

Økonomiplanoversikt med spesifikasjon av endringer	1
Kap. 100 Bystyret m.v. (BYS)	2
Kap. 101 Ordførerens kontor (BYS)	3
Kap. 102 Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse (BYS)	3
Kap. 109 Kontrollutvalget (BYS)	4
Kap. 110 Kommunerevisjonen (BYS)	4
Kap. 111 Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester (BYS)	5
Kap. 112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	5

14 Felles inntekter og utgifter

Skatteinntekter, rammetilskudd m.v.

Kap. 800 Skatt på inntekt og formue (FIN)	3
Kap. 840 Rammetilskudd fra staten (FIN)	4
Kap. 845 Øvrige generelle statstilskudd (FIN)	5
Kap. 850 Generelt statstilsk. vedr. flyktninger m.v. (FIN)	5

Finansinntekter og finansutgifter

Kap. 900 Renter (FIN)	6
Kap. 910 Lån (FIN)	8
Kap. 901 Utbytte fra aksjeselskaper (FIN)	8
Kap. 927 Betjening av videreutlån (EST)	9
Kap. 124 Forsikringer (FIN)	9
Kap. 192 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)	11
Kap. 199 Avsetning til tilleggsbevilgninger (FIN)	11
Kap. 426 Tap på lånegarantier (FIN)	12
Kap. 898 Overføringer fra KF m.v. (FIN)	12
Kap. 930 Dekn.av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk	14

Fond i driftsbudsjettet

Kap. 940 Disposisjonsfond (FIN)	15
Kap. 950 Bundne driftsfond (FIN)	16
Kap. 980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	17

Finansiering av investeringer og avsetninger m.v.

Kap. 910 Lån (FIN)	17
Kap. 920 Utlån egne midler (FIN)	18
Kap. 926 Videreutlån (EST)	18
Kap. 927 Betjening av videreutlån (EST)	19
Kap. 929 Aksjer (FIN)	20
Kap. 940 Disposisjonsfond (FIN)	20
Kap. 948 Ubundne investeringsfond (FIN)	21
Kap. 950 Bundne driftsfond (FIN)	21
Kap. 959 Bundne investeringsfond (FIN)	22
Kap. 980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	22

Lånefondet

Kap. 080 Lånefondet (FIN)	22
---------------------------------	----

15 Økonomireglementet

Innledning	1
Budsjettfullmakter	2
Instruks for økonomiforvaltningen	8

16 Takster, avgifter og gebyrer

Forslag til takster, avgifter og gebyrer	1
Gebyrer – selvkostprinsippet	3
Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer	4
Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer	5
Beregningsgrunnlag for feiegebyr	6

17 Budsjettekniske merknader

Generelle merknader	1
Lønns- og priskompensasjon	1
Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)	1
Kompensasjon for befolkningsutvikling	2
Spesifisert mva-refusjon for investeringer	2
Prisforutsetninger for investeringer formålsbygg	2
KOSTRA	2
ASSSS	2
Budsjettall fra Sak 1 Del 2 til områder under Del 1	3
Endringer i kapittelinnstillingen	6

Vedlegg:

Prosedyre for bemanningsreduksjoner

Forkortelser

Alfabetisk register

Vedlegg som ikke inngår i dokumentet:

Grønt hefte – dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene

Strategisk boligplan for eldre 2016-2026

1.1 INNLEDNING

I Oslo bor det nå over 650 000 innbyggere. Byen skiller seg fra resten av landet både fordi befolkningsveksten er sterkere og fordi tilveksten av barn i skole- og barnehagealder er høy.

Befolkningsfremskrivningene tyder på at Oslos befolkning vil vokse til ca. 819 000 innbyggere i 2030.

Byrådet foreslår et samlet brutto driftsbudsjett på ca. 52 mrd. når det korrigeres for interne overføringer mellom virksomhetene.

Byrådet foreslår et investeringsbudsjett for Oslo kommune på 39,4 mrd. for hele økonomiplanperioden 2016-2019. Kollektivselskapenes investeringer kommer i tillegg.

Byrådet tar høyde for fortsatt kraftig befolkningsvekst og foreslår følgende hovedprioriteringer i kommende økonomiplanperiode.

- Det skal bygges 3 300 nye skoleplasser i 2016 og 9 000 nye skoleplasser i økonomiplanperioden. Til sammen er det avsatt 8,9 mrd. til investeringer i skolebygg i 2016-2019, inkludert 1,25 mrd. til rehabilitering av skolene
- Det skal etableres nesten 1 400 barnehageplasser i den kommende økonomiplanperioden. Innsatsen for å ivareta eldre barnehager skal styrkes. Rammen for rehabilitering i 2016-2019 er på 0,7 mrd.
- Det skal brukes totalt ca. 6,7 mrd. i økonomiplanperioden, til modernisering og nybygging av 11 sykehjem med til sammen ca. 1 700 sykehjemsplasser
- Lørenbanen ferdigstilles i 2016 og kapasiteten på T-banen øker som følge av dette betydelig
- Byrådet foreslår økt satsing med å tilrettelegge for sykling i byen. I perioden 2016-2019 skal det investeres for totalt 1,14 mrd. til diverse sykkelprosjekter
- Det avsettes ytterligere ca. 2,2 mrd. til 550 nye leiligheter til vanskeligstilte
- Sektorenes ordinære rammer i 2016 styrkes med 164 mill. sammenlignet med hva som er forutsatt i vedtatt økonomiplan
- Skoler skjermes fra rammekutt i 2016
- Byrådet styrker rusomsorgen med 44 mill. årlig
- Løpende ivaretagelse av idrettsanlegg styrkes med 35 mill. årlig
- Arbeidet med å modernisere og effektivisere kommunen skal videreføres og totalt foreslår byrådet å øke satsingen på dette området med 720 mill. i kommende økonomiplanperiode

1.2 LESEVEILEDNING

Det er foretatt endringer i malen for Sak 1/2016. Ambisjonen for arbeidet har vært at antall mål i Sak 1 skal reduseres og at målene skal ha størst mulig fokus på effekt for brukeren. Målene skal være tydelige og så langt som mulig målbare.

Det er også foretatt en nedkorting i tekst knyttet til beskrivelse av utfordringer og situasjonsbeskrivelse med fokus på nå-situasjonen. Endringene har sin bakgrunn i et ønske om å redusere antall mål og tekst. Mål gjøres målbare ved at de knyttes til konkrete tiltak, resultatindikatorer som angir hvordan resultatoppnåelse skal måles og måltall som angir et konkret tall eller en ønsket retning for utviklingen. I arbeidet har det vært lagt vekt på å skille mellom mål (hvor man vil) og tiltak (hva som skal gjøres for å komme dit). I den sammenheng er det vurdert hvilke tiltak under virksomhetene som bør nevnes i Sak 1 og hva som er av en karakter som hører mer hjemme i tildelings-

brev/etatsoppfølgingen. Antall mål i Sak 1 er av denne grunn redusert betydelig.

Det påbegynte endringsarbeidet er ikke slutført, men er en prosess som vil fortsette i årene som kommer.

Tidligere har omtalen av pensjon både stått under kapittelet om økonomiplan og i kapittelet om fellesinntekter og utgifter. Omtalen av pensjon er nå samlet i kapittel 3 Økonomiplan 2016-2019.

De tallmessige hovedoversiktene for årsbudsjett og økonomiplan var tidligere plassert under hvert sitt kapittel. Hovedoversiktene er nå samlet og flyttet til eget kapittel 4 Hovedoversikter.

Verbale vedtak fremkommer fra Sak 1/2016 kun i Del 1.

1.3 SAMMENHENG MELLOM KOMMUNENS PLANDOKUMENTER

Byrådets forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 presenteres i to hoveddeler.

For å gjøre budsjettforslaget mer leservennlig har byrådet i Del 1 valgt å samle prioriteringer og profil under 10 overskrifter på tvers av sektorinndeling og administrativ organisering. Byrådets forslag til budsjettvedtak er å finne i Sak 1 Del 1 kapittel 4.

Sak 1 Del 2 er organisert etter sektorinndeling og administrativ organisering. I denne delen fremgår også de konkrete økonomiske rammene og målene til den enkelte virksomhet innenfor hver sektor.

Byrådets forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 beskriver også planer og behov i et lengre perspektiv, jf kommuneplanen. Fremskrevet behovsutvikling utover kommende økonomiplanperiode fokuserer på perioden frem mot 2030 som også er den perioden kommuneplanen avgrenses til.

I henhold til kommunens investeringsregime blir større enkeltprosjekter innarbeidet i budsjettet først når det foreligger en ekstern kvalitetssikring av prosjektet. For en rekke av prosjektene i skolebehovsplanen er det gjennomført en slik kvalitetssikring. Disse prosjektene er derfor innarbeidet i byrådets budsjettforslag med kostnadsrammer (investering) og tilhørende husleieavsetning (drift) fra forutsatt ferdigstillingstidspunkt.

Det er avsatt ufordelte investeringsmidler i budsjettet til Undervisningsbygg Oslo KF og midler til husleie på et avsetningskapittel under KOU til å dekke forventede økte husleieutgifter som følge av prosjekter som forventes innarbeidet i skolebehovsplanen i kommende økonomiplanperiode. Revideringen av skolebehovsplanen pågår og revidert plan vil bli lagt frem sammen med Tilleggsinnstillingen i november.

I Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov som legges frem parallelt med Sak 1 (tidligere sykehjembehovsplan) er det en hovedmålsetning å få hevet standarden på 2500 sykehjemsplasser innen 2022. 1700 av disse planlegges gjennomført i løpet av økonomiplanperioden 2016-2019. I planen er det også en målsetting

å få realisert 1500 Omsorg+ boliger innen 2020. 600 av disse blir ferdigstilt i løpet av 2015 og det planlegges ytterligere 700 boliger økonomiplanperioden 2016-2019.

I tråd med avdekkede behov i boligbehovsplanen ønsker byrådet i kommende økonomiplanperiode å etablere flere kommunale boliger over hele byen. I kommende økonomiplanperiode er det derfor innarbeidet midler til ytterligere 550 boliger.

Byrådet har nylig lagt frem byrådssak 199/15 En moderne kommune, som omhandler byrådets strategi for å modernisere kommunen. De budsjettmessige tiltakene relatert til denne saken er innarbeidet i Sak 1.

Oversikt over innholdet i Sak 1 Del 2

Kapittel 2 er i hovedsak tabellarisk og omhandler byrådets prioriteringer i 2016-budsjettet og økonomiske premisser for budsjettet.

Kapittel 3 beskriver de økonomiske utviklingstrekkene og hovedstørrelsene i kommende økonomiplanperiode 2016-2019. Kapitlet omhandler også hovedstrategiene i kommunens miljøsatsing i den kommende økonomiplanperioden. I kapitlet er det også en samlet omtale av tiltakene og målsettinger kommunen har for moderniseringsarbeidet frem mot 2019 (jf. byrådssak 199/15).

Kapittel 4 består av de økonomiske hovedoversikter for budsjett 2016 og økonomiplanperioden 2016-2019.

Kapitlene 5-13 er organisert etter den enkelte byrådsavdeling. For bydelene, kapittel 5, utarbeides det også et "Grønt hefte", hvor det gis en ytterligere dokumentasjon av hvilke premisser som legges til grunn for budsjetttrammene til den enkelte bydel.

Kapittel 14 omtaler budsjettpremissene knyttet til felles inntekter og utgifter.

Kapittel 15 inneholder kommunens økonomireglement mens kapittel 16 gjelder takster, avgifter og gebyrer.

Budsjettekniske merknader er omtalt i kapittel 17.

2. BUDSJETT 2016 - BUDSJETTETS PROFIL OG PRIORITERINGER

Kapitlet beskriver hovedstørrelser i 2016-budsjettet for Oslo kommune

Det forventes at befolkningen vokser med ca. 12 000 i løpet av 2016, til totalt ca. 672 000 ved utgangen av året

Ca 52 mrd. i samlet brutto driftsbudsjett for Oslo kommune i 2016 når det korrigeres for interne overføringer mellom virksomhetene

Ca 50 500 personer jobber i Oslo kommune, det utgjør ca 37 600 årsverk

Samlede lønnskostnader, inkl. pensjon og arbeidsgiveravgift, utgjør ca. 50 % av samlede driftsutgifter

Totale pensjonskostnader er økt med ca 0,1 mrd. fra 2015 til 3,8 mrd. i 2016

390 mill. er innarbeidet i 2016 i økt demografikompensasjon som følge av befolkningsøkning

98 mill. er innarbeidet i 2016 i uspesifisert rammereduksjon

Kommunens inntekter fra skatt og rammetilskudd utgjør 38,3 mrd. i budsjett for 2016

Finanspostene i driftsbudsjettet i 2016 utgjør:

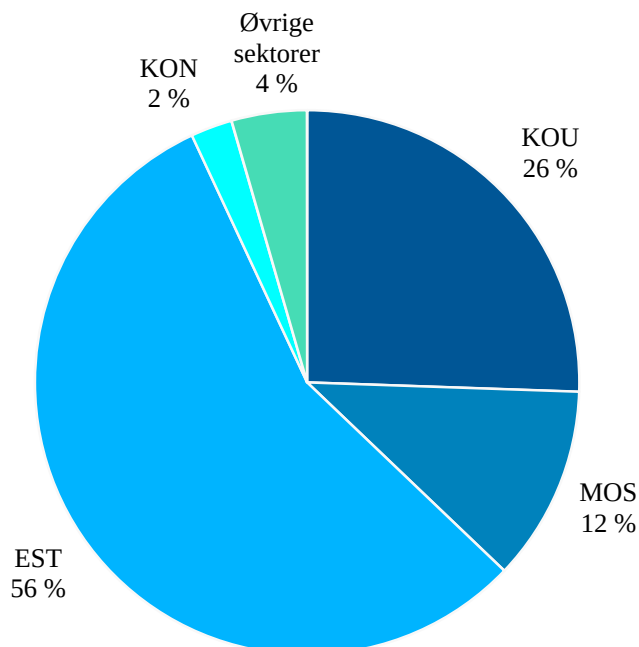
- ✓ 3,5 mrd. i finanskostnader
- ✓ 1,6 mrd. i finansinntekter

Det foreslås investeringer for 11,3 mrd. i 2016 hvorav 27 % gjelder skolebygg

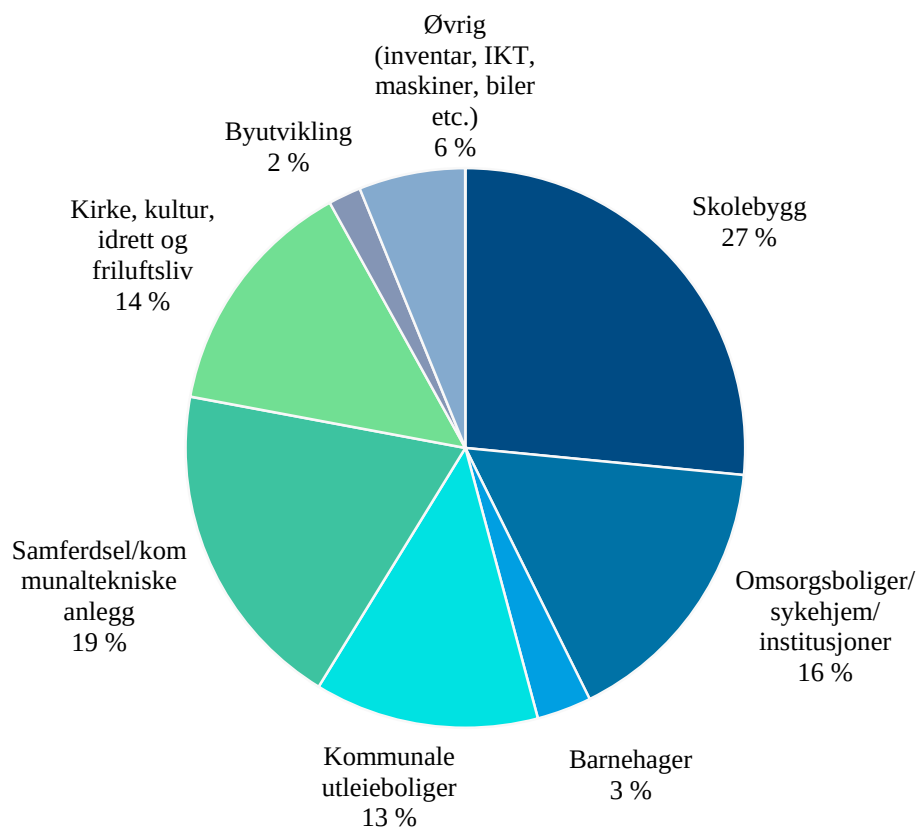
7,7 mrd. eller 68 % av investeringene foreslås finansiert med lån i 2016

Hoved- og nøkkelstørrelser for Oslo kommune – drift og investering

Sektorenes andeler av driftsbudsjettet i 2016 (totalt ca 52 mrd.)

Investeringer i 2016 (totalt 11,3 mrd.)

Driftsbudsjettet Oslo kommune (bykassen + kommunale foretak) - tall i mill.kr

	Dok 3/2015	Forslag budsjett 2016	% endring 2015-2016
Skatteinntekter	-26 100	-27 250	4,4 %
Rammetilskudd fra staten	-10 478	-11 060	5,6 %
Andre generelle statstilskudd (rentekompensasjon+flyktningetilskudd)	-586	-640	9,7 %
Andre driftsinntekter (brukerbetaling, gebyrer etc.)	-18 442	-18 940	2,7 %
Finansinntekter	-1 696	-1 615	-4,8 %
Sum inntekter	-57 301	-59 505	3,8 %
Lønnsutgifter (inklusive arbeidsgiveravgift og pensjon)	26 447	27 161	2,7 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	7 603	8 257	8,6 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon	13 021	13 768	5,7 %
Overføringsutgifter	5 661	5 861	3,5 %
Finansutgifter	3 373	3 491	3,5 %
Sum utgifter	56 105	58 538	4,3 %
Netto driftsresultat	-1 196	-967	-19 %
som benyttes til:			
Netto fondsavsetning	1 049	727	-31 %
Overføring fra drift til investeringsbudsjettet (generell)	147	240	63 %
Sum disponert netto driftsresultat	1 196	967	

Investeringsbudsjettet Oslo kommune (bykassen + kommunale foretak) - tall i mill.kr

	Dok 3/2015	Forslag budsjett 2016	% endring fra 2015- 2016
Investeringer i anleggsmidler	11 004	11 321	3 %
Utlån og forskuttering	1 219	1 021	-16 %
Avdrag på lån	701	741	6 %
Avsetninger til fond	0,4	0,7	75 %
Sum finansieringsbehov	12 924	13 083	1 %
Bruk av lån	-8 254	-8 707	5 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-917	-361	-61 %
Tilskudd til investeringer	-240	-255	6 %
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 243	-1 432	15 %
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-971	-969	-0,2 %
Utbytte	-259	-125	-52 %
Bruk av fond	-894	-994	11 %
Overføringer fra drift	-147	-240	63 %
Sum finansiering	-12 924	-13 083	1 %

Generelle budsjettforutsetninger

Følgende forutsetninger ligger til grunn for lønns- og prisjustering av 2016-budsjettet (prosentvis vekst 2015-2016):

Kommunale lønnsutgifter	2,7
Kommunale driftsutgifter for øvrig	2,3
Kommunal deflator	2,7
Konsumprisindeks (kpi)	2,1
Kommunale brukerbetalinger	2,7
Inntekts- og formuesskatt	2,7
Statlige rammetilskudd	2,7

For nærmere omtale vises det til kap 17 Budsjettek-
niske merknader.

Resultatet av tariffoppgjøret for 2015 medførte en lønnsøkning på 2,74 %, som fremkom på følgende måte:

Tabell 1.1 Resultat av tariffoppgjøret for 2015

Anvendelse	Ramme	Helår	Overheng 2016
Overheng*	1,46 %	1,46 %	
Glidning**	0,20 %	0,20 %	
Tabelltillegg pr. 1.5.	1,08 %	1,62 %	0,54 %
Resultat	2,74 %	3,28 %	0,54 %

* Betegnelsen på forskjellen mellom gjennomsnittslønn i et kalenderår og lønnsnivået ved utgangen av året.

**Lønnsutviklingen i en tariffperiode som skyldes andre tillegg enn de som blir forhandlet som del av tariffoppgjøret.

Resultatet fra lønnsoppgjøret gir en lønnsvekst på 2,74 % i 2015. Overhenget til 2016 er 0,54 % og inngår i anslaget lønnsvekst for 2016. I anslaget for

lønnsveksten for 2016 inngår også gliding og forventet resultat av tariffoppgjøret for 2016.

Rentenivå

Innskudd/ trekk	3 mnd. NIBOR	Låne fondets innlån	5 år SWAP
1,00/1,75	1,00	2,45	2,30

Refinansiering:

- Refinansiering av lån i planperioden forutsettes gjort i samsvar med langsiktig rente på 2,45 %.

Rentegrunnlaget:

- Det er tatt utgangspunkt i balanseregnskapet pr. 31.12.2014 (inkludert overførte bevilgninger fra tidligere år) og prognoser for 2015 i henhold til 1. kvartalsrapport 2015. Det er for utviklingen i likviditet og lånegjeld forutsatt at etterslep i investeringer fra 2015 er gjennomført innen utgangen av 2019.

Renteberegning:

- Det er forutsatt årlig etterskuddsvis rente- og avdragsbetjening på nye lån.

Bruk av Husbanken:

- Der hvor kommunen kan oppnå bedre lånebetingelser i Husbanken enn ved eget innlån til Lånefondet, benyttes Husbanken. Alle låneopptak i Husbanken til kommunale foretak utføres av bykassens sentrale enhet for finansforvaltning (jf lånevedtak 2.f).

Prisforutsetninger som skal legges til grunn for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende bygg:

Det skal i økonomiplanperioden legges til grunn en årlig prisjustering på 2,6 % av prosjektkostnaden for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende. Prisjusteringen er i hovedsak basert på Prognosente-

ret AS sine analyser av forventede byggekostnadsutvikling fram til og med 2018.

Dette er 0,4 prosentpoeng lavere enn det som ble lagt til grunn i Sak 1 for 2015, reduksjonen skyldes i hovedsak svakere vekstutsikter for norsk økonomi.

3. ØKONOMIPLAN 2016-2019

Oslo antas å få om lag 47 000 nye innbyggere i kommende økonomiplanperiode. Dette legger press på driftsbudsjettet og krever investeringer til utvidet tjenesteproduksjon. Sterk vekst i barnebefolkningen øker behovet for skoleplasser i Oslo, mens den kommende eldrebølgen øker behovet for pleie- og omsorgstjenester. Hovedutfordringene for kommunens økonomiske handlefrihet de neste årene er derfor å innarbeide driftsmidler til kommunens nyinvesteringer samtidig som kommunens finanskostnader øker. Samtidig som kommunen investerer betydelige beløp i utvidet kapasitet innen skole, omsorgsboliger, utleieboliger, investeres det også betydelige beløp til idrett og kultur. For å sikre gode tjenester og en sunn økonomi også i årene fremover, må kommunen ta i bruk nye og innovative løsninger. Byrådet legger til rette for dette i budsjettet. Bedre fagsystemer, mer bruk av velferdsteknologi og økt grad av digitalisering og selvbetjeningsløsninger vil frigjøre ressurser til å gi et bedre tjenestetilbud.

Hovedutfordringene for kommunens økonomiske handlefrihet i de neste fire årene er at en stadig større andel av kommunens frie inntekter vil gå til å dekke økte finanskostnader som følge av et høyt investeringsnivå i kommende økonomiplanperiode. Samtidig bidrar en betydelig reduksjon i langsiktig lånerente, fra 3,65 % i vedtatt økonomiplan til 2,45 % i kommende økonomiplan, til at veksten i finanskostnader blir lavere enn tidligere forutsatt.

Det planlegges investeringer for totalt 39,4 mrd. i kommende økonomiplanperiode, som er det høyeste nivået kommunen har budsjettet med i en økonomiplanperiode. Kommunens årlige finanskostnader er anslått å øke fra ca. 3,4 mrd. i 2015 til ca. 5,3 mrd. i 2019. Ca. 26,2 mrd. eller 66 % av investeringene foreslås finansiert med lån. Dette innebærer at kommunens gjeldsgrad forventes å øke fra 54 % i 2015 til 82 % i 2019. Som andel av kommunens frie inntekter forventes finanskostnadene å øke fra 9,2 % i 2015 til 13,3 % i 2019.

Den beregnede veksten i finanskostnader og gjeldsgrad forutsetter at alle investeringene er gjennomført og finansiert i løpet av kommende økonomiplanperiode. I praksis vil det til enhver tid være noen investeringer som blir gjennomført noe senere enn budsjettet. Kommunens finansstrategi med ikke å ta opp lån før det likviditetsmessig er behov for det, gjør også at veksten i finanskostnader blir noe forskjøvet utover i tid. Korrigeres det for disse to forholdene, kan det

anslagsvis forventes at den realiserte veksten i gjeldsgrad blir ca. 10 % lavere i 2019 enn det som fremkommer i budsjettet. Også den realiserte veksten i finanskostnadenes andel av de frie inntektene kan av samme grunn, forventes å bli noe lavere enn det som fremkommer over.

Når det gjelder utgiftene til pensjonskostnader så vokser de om lag tilsvarende veksten i de frie inntektene i kommende økonomiplanperiode, slik at andelen pensjonskostnadene utgjør av de frie inntektene forventes å være stabil i kommende økonomiplanperiode.

Som andel av de frie inntektene forventes pensjonskostnadene å øke gradvis utover i kommende økonomiplan fra ca. 10% i 2016 til ca. 11 % i 2019.

I 2016 vil Oslo kommune bruke ca. 19 % av de frie inntektene til pensjons- og finanskostnader. I 2019 forventes det at andelen har økt til 24 %.

Som følge av at finanskostnadene og pensjonskostnadene forventes å vokse som andel av de frie inntektene vil ca. 0,6 mrd. måtte dekkes inn med rammereduksjoner i den kommende økonomiplanperioden. På den annen side er virksomhetenes rammer i samme periode styrket med ca. 1,1 mrd. pga befolkningsveksten.

3.1 Økonomiplan 2016-2019 drift

3.1.1 Byrådets prioriteringer i kommende økonomiplanperiode

I arbeidet med 2016-budsjettet og økonomiplanen for 2016-2019 er den økonomiske handlefriheten til kommunen noe styrket sammenlignet med hva som er forutsatt i vedtatt økonomiplan. De viktigste elementene som bidrar til å øke den økonomiske handlefriheten er:

- Lavere finanskostnader som følge av at langsiktig rentenivå er redusert fra 3,65 % til 2,45 %.
- Besparelser som følge av at lønnsveksten i 2015 ble lavere enn forutsatt. I vedtatt økonomiplan var det forutsatt en lønnsvekst på 3,2 %, mens resultatet ble en lønnsvekst på 2,74 %. Denne reduserte lønnsveksten gir en kostnadsreduksjon for kommunens virksomheter på ca. 150 mill. I tillegg gir lavere lønnsvekst også reduserte utgif-

ter til pensjon og reduserte finanskostnader pga. bedret likviditet.

- Veksten i de frie inntektene fra 2015 til 2016 er noe høyere enn det som er forutsatt i Oslos vedtatte økonomiplan.
- Kommunen får redusert sine utgifter til Statens Pensjonskasse med 23 mill. årlig.
- Kommunen får økte inntekter utover i kommende økonomiplanperiode som følge av innføring av beboerparkering. Det er innarbeidet 30 mill. i 2017 og 60 mill. i 2018 og 85 mill. i 2019 i nettoinntekt fra ordningen.

Samtidig kan de viktigste elementene som har bidratt til å svekke den økonomiske handlefriheten oppsummeres slik:

- Behov for å avsette 100 mill. årlig i 2016-2017 og 50 mill. årlig i 2018-2019 som følge av at bydelene melder om et økende sosialhjelpsforbruk i inneværende år
- At det er avsatt ytterligere 70 mill. i 2016, 15 mill. i 2017 og 10 mill. årlig i 2018-2019 for å kunne kompensere bydelene for de økonomiske konsekvenser en rettskraftig avlasterdom vil kunne få.

Samlet medfører overnevnte endringer en styrking av kommunens økonomiske handlefrihet sammenlignet med det som har vært forutsatt i vedtatt økonomiplan.

Byrådets forslag til hva den økte økonomiske handlefriheten skal benyttes til

Bydelene har ansvar for de mest sårbare i samfunnet. Alt fra helsestasjoner, skolehelsetjeneste og tilbud til de som sliter med rus og psykiatriproblemer til eldre som har behov for kommunale tjenester som hjemmehjelp, hjemmesykepleie og institusjonsopphold er bydelenes ansvar. Bydelene har også ansvar for å hjelpe de som av ulike årsaker, i kortere eller lengre tid, ikke er i stand til å forsørge seg selv. En viktig del av bydelenes ansvarsområde er å skape en god barnehage som legger grunnlaget for deltagelse og læring på skoler og bidrar til en god og trygg oppvekst.

En god skole gir muligheter for alle uansett bakgrunn. Skolen har ansvaret for å sikre at skolebarn og de som går på voksenopplæring sikres en god utdanning som legger grunnlaget for selvstendig og aktiv deltagelse i arbeids- og samfunnsliv.

Fordi tjenestene som bydelene og skolene utfører er viktige for dem som trenger det og legger grunnlaget for fremtidig velferd og livsmuligheter, er byrådets hovedprioritering i budsjettet å redusere de rammekuttene som ligger inne på disse sektorene i vedtatt økonomiplan.

Byrådet foreslår å benytte mesteparten av den økte økonomiske handlefriheten til å redusere de samlede rammekuttene i vedtatt økonomiplan med 163 mill. i 2016 og 318 mill. i 2017.

Bydelenes rammekutt foreslås redusert med 79 mill. i 2016 fra 164 mill. til 85 mill. og skolesektorens rammekutt foreslås redusert med 63 mill. til 0 i 2016.

Byrådet prioriterer rusomsorg, skolehelsetse/helsestasjon med totalt 54 mill. årlig. Disse midlene øremerkes og kommer i tillegg til det tilbakeførte rammekuttet på 79 mill.

For 2016 er det avsatt 7,5 mill. til styrket beredskap i Brann- og redningsetaten (halvårseffekt). 15 mill. er videreført med helårseffekt i kommende økonomiplan. Denne styrkingen kommer i tillegg til styrkingen på 6 mill. årlig som ble gjort i 2014.

Bibliotekene er viktige arenaer for læring, informasjon og kulturspredning. Byrådet ønsker i samsvar med bibliotekmeldingen å styrke biblioteksatsingen og øker driftsrammen til bibliotekene med 5 mill. årlig, styrkingen kommer i tillegg til styrkingen på 15 mill. årlig i vedtatt økonomiplan.

Byrådet har ambisjon om å totalrehabiliterer/nybygge 2 500 sykehjemsplasser innen 2022. Byrådet har derfor innarbeidet 15 mill. i husleiemidler til å finansiere rehabilitering av ytterligere 2 nye sykehjem i 2019 (halvårseffekt i 2019). Totalt legges det nå opp til 11 sykehjem med ca. 1700 sykehjemsplasser vil bli totalrehabilitert/innen 2019. Med denne satsingen gjenstår det å totalrehabiliterer/nybygge 800 sykehjemsplasser i perioden 2020-2022 for å nå byrådets langsiktige målsetning.

Byrådet ønsker å styrke den løpende ivertakingen av idrettsanlegg og øker avsetningen til dette med 35 mill. årlig.

Videreføring av Groruddalssatsingen. Byrådet foreslår å øke den årlige avsetningen til Groruddalssatsingen fra 15 mill. til 35 mill. årlig fra 2017 -2019. Samtidig er det inngått avtale med staten om å videreføre felles satsing i Groruddalen etter at det opprinnelige 10. årsprosjektet avsluttes i 2016. Byrådet vil komme tilbake til eventuell justering av nivået på ny satsing i Groruddalen når endelige rammer for satsingen er avklart med staten.

Tabell 3.1 Oversikt over endringer i driftsbudsjettet fra vedtatt økonomiplan til Sak 1 2016.

	2016	2017	2018	2019
Mill.kr				
Overføring fra bykassens driftsbudsjett til investering vedtatt øk.plar	58	210	3	3
<i>Elementer som bidrar til endret handlefrihet</i>				
Endring i frie inntekter	194	159	124	558
Reduserte finanskostnader	153	221	206	3
Redusert avsetning pensjon	164	144	144	108
Konsekvenser av lønnsoppgjøret 2015	150	150	150	150
Endret demografi	-60	-83	-82	-236
Økt økonomisk sosialhjelp	-100	-100	-50	-50
Økt avsetning Avlasterdommen	-70	-15	-10	-10
Endret avsetning til barnehager	72	43	9	-50
Endret fremdrift sykehjem	45			
Avsetning til husleie skoler				-150
Diverse konsekvensjusteringer	-29	23	58	-8
<i>Innarbeidede prioriteringer til Sak 1</i>				
Redusert rammekutt	-163	-318	-128	96
Styrking av rusomsorg	-44	-44	-44	-44
Økning av FDV-midler Kultur og idrettsbygg (KID)	-35	-35	-35	-35
Gratis kjernetid barnehager	-16	-16	-16	-16
AKS, obligatorisk svømmeundervisning, sommerskole	-15	-15	-15	-15
Styrket bemanning og beredskap Brann- og redningsetaten	-8	-15	-15	-15
Styrking av helsestasjoner og skolehelsetjeneste	-10	-10	-10	-10
Videreføre kjøp av plasser fra ideelle sentre for foreldre og barn	-14	-14	-14	-14
Samarbeid med idrettslag om realisering av idrettsanlegg	-10	-10	-10	-10
Velferdsteknologi	-10	-10	-10	-10
Tilskudd til Den Norske Kirke	-10	-10	-10	-10
Styrket vedlikehold sykkelveier, parker og byrom, fontener og dammer	-18	-18	-18	-18
Nytt sak/arkivsystem	-6	-6	-6	-6
Bibliotek og filmsatsing (5+3)	-8	-8	-8	-8
Styrket fagopplæring	-4	-4	-4	-4
X - Games	-34			
Tilskuddsmidler kultur	-5			
Øke Groruddalssatsingen fra 15 til 35 mill. årlig fra 2017		-20	-20	-20
Økte finanskostnader pga prioriterte bykasseinvesteringer		-28	-55	-95
Forprosjekter diverse idrettsanlegg	-29			
Husleieavsetning - Lambertseter flerbrukshall og nytt Jordal Amfi			-9	-32
Halvårseffekt av 2 nye sykehjem i 2019				-15
Økte utgifter opptopping Munchmuseet			-5	-10
Nettoinntekter Beboerparkering		30	60	85
Diverse mindre prioriteringer	-35	-26	-11	-11
Overføring fra bykassens driftsbudsjett til investering Sak 1	103	175	169	101

Byrådets prioriteringer ovenfor endrer rammekuttene i 2016 som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 3.2. Rammeendring i 2016 sammenlignet med vedtatt økonomiplan 2016

Rammekutt i 2016	Vedtatt økonomiplan	Sak 1	Endring
Bydelene (EST og KOU)	-164	-85	79
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	-5	3	8
Kunnskap og utdanning (KOU)	-63	0	63
Byutvikling (BYU)	-4	-2	2
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	-13	-4	9
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	-1	0	0
Kultur og næring (KON)	-3	-5	-1
Byrådslederens kontor (BLK)	-3	-2	1
Finans (FIN)	-4	-2	2
Bystyrets organer (BYS)	-1	-1	1
SUM	-261	-98	163

Det samlede rammekuttet som var innarbeidet i vedtatt økonomiplan i 2016 foreslår byrådet å redusere med 163 mill. I tillegg foreslår byrådet at forutsatt

rammekutt mellom 2016 og 2017 reduseres fra 269 mill. i vedtatt økonomiplan til 114 mill.

Tabell 3.3

	Mill.kr				
Rammekutt	2015	2016	2017	2018	2019
Årlig endring					
Vedtatt øk.plan 2014-2017	-538	-268	-270		
Vedtatt øk.plan 2015-2018	-227	-261	-269	0	
Forslag øk.plan 2016-2019		-98	-114	-190	-224
Aggregert					
Vedtatt øk.plan 2014-2017	-538	-806	-1 076		
Vedtatt øk.plan 2015-2018	-227	-488	-757	-757	
Forslag øk.plan 2016-2019		-98	-212	-402	-626

Sammenlignet med da økonomiplan 2014-2017 ble vedtatt er den økonomiske handlefriheten til kommunen styrket. Både i vedtatt økonomiplan 2015-2018 og i forslag for økonomiplan 2016-2019 har det vært en hovedprioritering for byrådet å styrke de rammene som var forutsatt i vedtatt økonomiplan 2014-2017.

I økonomiplan 2014-2017 var det forutsatt et aggregert rammekutt på 1 076 mill. i 2015-2017. Samlet realisert rammekutt i samme periode ligger nå i byrådets budsjettforslag an til å bli 449 mill. (227 mill. i 2015 + 98 mill. i 2016 og 114 mill i 2017).

3.1.2 Hovedstørrelser i Oslo kommunes driftsbudsjett (bykassen + KF)

Tabell 3.4

Tall i mill.

	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019
Sum frie disponible inntekter*	-37 164	-38 950	-39 401	-39 816	-40 241
Netto driftsutgifter virksomhetene	34 290	36 107	35 800	35 670	35 758
Netto eksterne finansutgifter	1 677	1 876	2 386	3 058	3 748
Netto driftsresultat	-1 196	-967	-1 216	-1 088	-734
Benyttet slik:					
Netto fondsavsetninger	1 049	727	903	782	495
Overføringer fra drift til investeringsbudsjettet	147	240	313	307	239
Sum disponering av netto driftsresultat	1 196	967	1 216	1 088	734

Dok 3/2015 er i 2015-kroner. Øk.plan. 2016-2019 er i 2016-kroner.

*Skatt og rammetilskudd (kap. 800 og kap. 840) samt andre generelle statstilskudd (kap. 845 og kap. 850)

Netto driftsresultat (driftsinntektene fratrukket driftsutgifter og netto finansutgifter) reduseres med 229 mill. fra 2015 til 2016. Dette skyldes at både veksten i virksomhetenes netto driftsutgifter og veksten i netto finansutgifter er høyere enn veksten i driftsinntektene.

I beregningen av netto driftsresultat tas det utgangspunkt i pensjonskostnaden, mens kommunens reelle utgifter til pensjon er pensjonspremien som betales. I kommende økonomiplanperiode forventes pensjonspremien å være høyere enn pensjonskostnaden.

Forskjellen mellom beregnet pensjonskostnad og den reelle utgiften i form av pensjonspremie er i praksis

et lån. For at kommunen ikke skal finansiere sin løpende drift med lånefinansiering foreslår byrådet at deler av netto driftsresultat avsettes på fond for dekning av premieavvik. Dermed unngår vi at et voksende premieavvik legger begrensninger på fremtidig handlefrihet.

Samlede overføringer fra drift til investeringsbudsjettet inklusive de kommunale foretakene ligger på mellom 240 mill. og 307 mill. årlig i forslaget til ny økonomiplan. Til sammen innebærer dette at ca. 3 % av investeringene i kommende økonomiplanperiode blir finansiert med driftsmidler. I vedtatt økonomiplan 2015-2018 utgjør driftsfinansieringen av investeringene 2 %.

Tabell 3.5

Tall i mill.

Overføringer fra drift til investeringsbudsjettet	2015	2016	2017	2018	2019
Bykassen	30	58	210	3	
Kommunale foretak	118	115	111	110	
Sum overføring fra drift til investeringer vedtatt øk.plan	147	173	320	113	
Bykassen		103	175	169	101
Kommunale foretak		137	138	138	138
Sum overføring fra drift til investeringer ny øk.plan		240	313	307	239

Tabell 3.6 Pensjonskostnader

Tall i mill.

	2015	2016	2017	2018	2019
Pensjonskostnader (inkl. arbeidsgiveravgift)	3 729	3 806	3 942	4 143	4 306

Tallene gjelder bykassens pensjonskostnader til Oslo pensjonsforsikring AS og Statens pensjonskasse hvor kommunens undervisningspersonale er medlemmer. I tillegg kommer pensjonskostnadene i de kommunale foretakene (KF) hvor antall ansatte er ca 760 og som

utgjør ca. 1,5% av totalt antall ansatte i Oslo kommune.

Fra 2015 til 2019 vokser de frie disponible inntektene med 3,1 mrd., fra 36,6 mrd. til ca. 39,7 mrd.

Tabell 3.7 Frie disponible inntekter

Tall i mill.					
Sum skatt og rammetilskudd	Dok 3/2015	2016	2017	2018	2019
Dok 3/2015 (i 2015-priser)	36 578				
Forslag økonomiplan 2016-2019 (i 2016-priser)		38 310	38 770	39 230	39 680
Endring fra 2015-nivået		1 732	2 192	2 652	3 102

Inntektene fra skatt og rammetilskudd er i byrådets budsjettforslag 1 732 mill. høyere i 2016 enn i vedtatt budsjett for 2015. Årsaken til økningen er spesifisert i tabellen under.

Det vises til kapittel 14 i Del 2 for nærmere omtale av skatt på inntekt og formue, rammetilskudd og andre generelle statstilskudd.

Tabell 3.8 Endring i sum skatt og rammetilskudd fra 2015

Tall i mill.				
Endring skatt og rammetilskudd	2016	2017	2018	2019
Ventet inntektsvekst pga demografi	0	300	600	900
Vekst i kommuneprp/RNB	565	565	565	565
Endring i fylkeskommunal kostnadsnøkkel	134	268	402	536
Skattlegging av uføre	-70	-70	-70	-70
Helårsvirkninger/diverse/avrunding	98	109	130	130
Prisjustering til 2016-kroner (2,7 %)	1 005	1 020	1 025	1 041
Endring fra 2015 til økonomiplan 2016-2019	1 732	2 192	2 652	3 102

Netto finansutgifter er i byrådets budsjettforslag 199 mill. høyere i 2016 enn i vedtatt budsjett for 2015.

Finansutgiftene er økt med 118 mill. mens finansinntektene er redusert med 81 mill.

Gjennom hele økonomiplanperioden er det en betydelig vekst i finansutgiftene, fra 3,5 mrd. i 2016 til ca. 5,3 mrd. i 2019. Finansinntektene reduseres i

perioden fra ca. 1,6 mrd. i 2016 til ca. 1,5 mrd. i 2019.

Økningen i finansutgiftene skyldes et høyt investeringsvolum med stor grad av lånefinansiering, noe som må ses i sammenheng med en sterk befolkningsvekst som krever store investeringer i sosial infrastruktur. I økonomiplanperioden foreslår byrådet at det gjøres investeringer for til sammen 39,4 mrd. hvorav ca. 26,2 mrd. eller 66 % finansiert med lån.

Tabell 3.9 Finansinntekter og finansutgifter i driftsbudsjettet

Tall i mill.					
	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019
Utbytte fra aksjeselskaper	-1 000	-1 000	-1 000	-950	-982
Renteinntekter	-696	-615	-601	-558	-533
Sum finansinntekter	-1 696	-1 615	-1 601	-1 508	-1 515
Renteutgifter	1 668	1 655	1 916	2 185	2 551
Avdrag på lån	1 706	1 836	2 071	2 380	2 712
Sum finansutgifter	3 373	3 491	3 987	4 565	5 263
Sum netto eksterne finansutgifter	1 677	1 876	2 386	3 058	3 748

Veksten i utbytte fra aksjeselskaper på 32 mill. i 2019 relaterer seg til at det fra og med 2019 forventet

utbytte fra det nyetablerte selskapet Klemetsrudsanleggene AS.

3.1.3 Driftsrammer for bykassesektorene

Tabell 3.10 Rammereduksjoner

	Tall i mill.			
	2016	2017	2018	2019
Rammereduksjon	98	212	402	626
rammereduksjon i % av brutto driftsutgifter	0,2 %	0,4 %	0,7 %	1,1 %
Årlig økning i rammereduksjon		114	190	224

Tabell 3.11 Økte budsjettmidler for å ivareta befolkningsutviklingen

	Beløp i mill.			
	2016	2017	2018	2019
Bydelene - etablering av nye barnehager	130	198	257	317
Bydelene - generelt	110	201	279	361
Byomfattende oppgaver	6	12	12	12
Skole	144	249	333	409
Sum	390	659	882	1 099

Tabell 3.12 Netto rammeøkning

	Beløp i mill.			
	2016	2017	2018	2019
Rammereduksjon	-98	-212	-402	-626
Demografikompensasjon	390	659	882	1 099
Netto rammeøkning	293	447	480	473

Når det i Oslos budsjett snakkes om rammekutt, er kuttet regnet etter at det på de største sektorene er lagt inn midler for å gi tjenester til flere innbyggere. I tabell 2.12 er det satt opp en oversikt over hvordan de samlede rammene endres når det tas hensyn til både rammekutt og midler til endret befolkning. Når staten beregner vekst i frie inntekter for kommunesektoren

regnes økte kostnader for å gi tjenester til flere innbyggere som en del av veksten. En stor del av veksten i kommunesektorens inntekter vil derfor i praksis være bundet opp som følge av befolkningsvekst.

Korrigeres det ikke for demografi styrkes rammen til sektorene med nærmere 300 mill. i 2016.

Tabell 3.13 Netto driftsrammer for bykassesektorene

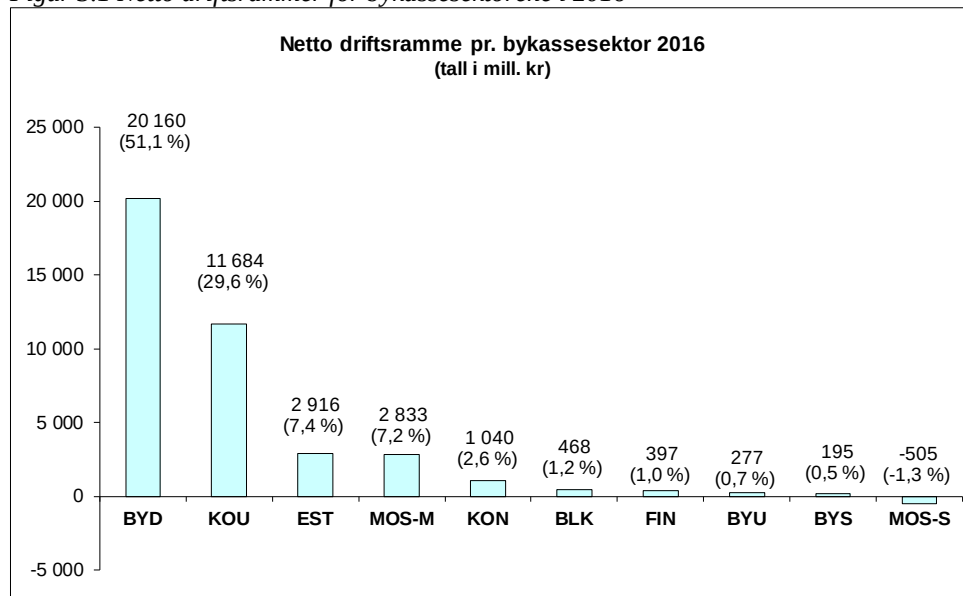
	Beløp i mill.				
	Dok 3 2015	2016	2017	2018	2019
Sektorområder					
Bydelene (EST og KOU)	19 095	20 160	20 206	20 181	20 156
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	3 160	2 916	2 966	2 982	2 965
Kunnskap og utdanning (KOU)	11 123	11 684	11 963	12 161	12 307
Byutvikling (BYU)	253	277	278	261	258
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	2 565	2 833	2 548	2 425	2 564
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	-482	-505	-650	-625	-629
Kultur og næring (KON)	779	1 040	990	1 023	1 139
Byrådslederens kontor (BLK)	454	468	461	458	456
Finans (FIN)	365	397	394	391	388
Bystyrets organer (BYS)	263	195	229	183	245
Avsetningskapitler (FIN)	165	290	453	586	782
Finansposter (FIN)	-2 060	-2 026	-2 055	-2 037	-2 022
Sum sektorene	35 680	37 730	37 781	37 991	38 610

Tabell 3.14 De viktigste årsakene til netto rammeendring sammenlignet med 2015

	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019
Generell rammereduksjon		-98	-212	-402	-626
Økt demografikompensasjon inkl.barnehager(kap.305)		390	659	882	1 099
Økt sentral avsetning pensjon		-7	160	314	460
Endring pensjonskostnader virksomhetene		77	77	77	77
Økt ramme pga lønns- og prisjustering (ekskl. pensjon)		857	857	857	857
Økte husleiekostnader skole		224	418	590	709
Økte husleiekostnader sykehjem		11	101	161	206
Økte husleiekostnader kultur og idrett		5	29	81	139
Økt ramme sosialhjelp		100	100	50	50
Endring VAR-sektor		-23	-168	-142	-147
Diverse endringer bymiljøetaten		407	96	-34	86
Øvrige rammeendringer		107	-16	-123	20
Netto rammeendring fra 2015	35 680	2 050	2 101	2 311	2 930

Tall i mill.

Figur 3.1 Netto driftsrammer for bykassesektorene i 2016

I beregningen av prosentvis andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og finansposter (FIN), jf de to siste linjene i tabell 3.13.

Figur 3.1 viser hvordan kommunens egne ressurser fordeles mellom de ulike sektorene. Sektorene har ulik finansiering. Enkelte sektorer er i stor grad forutsatt egenfinansiert av kommunen (eksempelvis kultur og utdanning). Andre sektorer har store inntekter, noe som blant annet medfører at miljø og samferdsel sine selvfinansierende miljøetater har en negativ netto

driftsramme (dvs. at inntektene er høyere enn utgiftene).

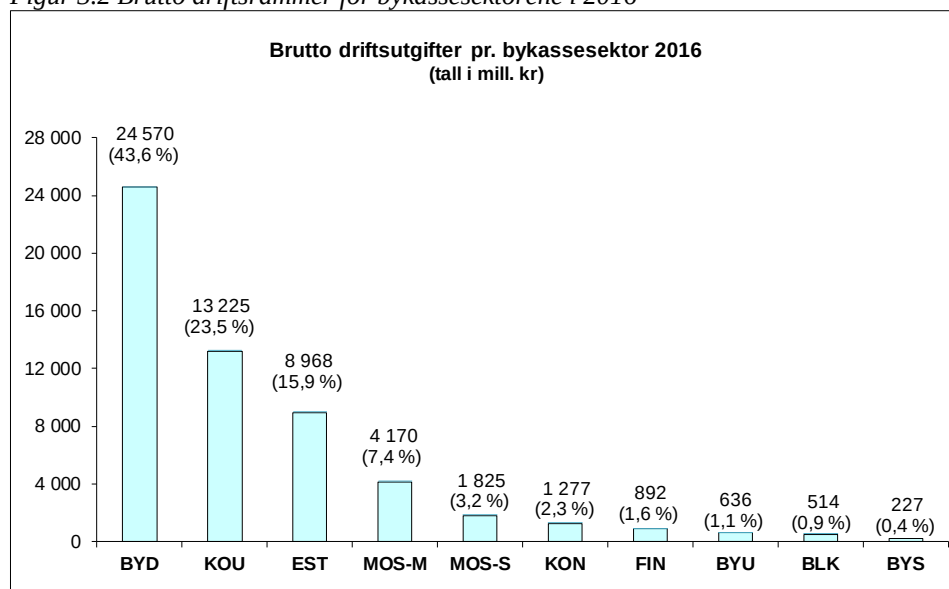
Ca. 81 % av bykassens samlede netto driftsramme vil i 2016 bli benyttet til de to største sektorene, bydelene og kunnskap og utdanning. Det er derfor bare i begrenset grad mulig å øke tjenestetilbudet på disse områdene ved å omprioritere fra øvrige sektorer. I arbeidet med å utvikle tjenestetilbudet til befolkningen er det nødvendig å ha et hovedfokus på hvordan ressursene benyttes innenfor den enkelte sektor

Tabell 3.15 Brutto driftsrammer for bykassesektorene

Sektorområder	Dok 3 2015	Beløp i mill.			
		2016	2017	2018	2019
Bydelene (VST og KOU) *)	23 409	24 570	24 616	24 592	24 566
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	8 741	8 968	9 018	9 033	9 016
Kunnskap og utdanning (KOU)	12 627	13 226	13 504	13 703	13 848
Byutvikling (BYU)	615	636	637	620	617
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	3 741	4 170	4 143	4 142	4 156
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 766	1 825	1 726	1 740	1 746
Kultur og næring (KON)	1 617	1 277	1 227	1 259	1 375
Byrådslederens kontor (BLK)	498	514	506	504	502
Finans (FIN)	858	892	890	886	883
Bystyrets organer (BYS)	299	227	265	215	281
Avsetningskapitler (FIN)	341	468	631	765	960
Finansposter (FIN)	2	3	5	6	8
Sum sektorene	54 513	56 777	57 168	57 465	57 959

*) 2015 er korrigert for bydelsutvalgenes budsjettvedtak

Figur 3.2 Brutto driftsrammer for bykassesektorene i 2016

I beregningen av prosentvis andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og finansposter (FIN), jf de to siste linjene i tabell 3.15.

Figur 3.2 og tabell 3.15 viser bykassens ressursbruk innenfor de ulike sektorene. Samlet er brutto driftsramme på ca. 56,8 mrd. i 2016, noe som er ca. 2,3 mrd. høyere enn i 2015. Ca. 1 mrd. av denne veksten gjelder lønns- og prisjustering.

Bruttobudsjettet i 2016 er ca. 19 mrd. høyere enn tilsvarende netto driftsramme. Mesteparten av forskjellen skyldes ekstern finansiering i form av brukerbetaling, gebyrinntekter og statlige overføringer

etc. Deler av forskjellen skyldes imidlertid også internsalg mellom ulike sektorer. Eldre og sosiale tjenester (byomfattende oppgaver) har eksempelvis ca. 6 mrd. høyere bruttobudsjett enn tilsvarende nettobudsjett. Årsaken til dette er at bydelene betaler for sykehjemsplasser, barnevernsplasser og rusmiddel-plasser som sektoren produserer.

Resultatgrad

Netto driftsresultat fremkommer som driftsinntektene fratrasket driftsutgifter og netto finansutgifter. Resultatgraden viser størrelsen på kommunens netto driftsresultat sett i forhold til driftsinntektene og viser hvor

mye av driftsinntektene som blir frigjort til nødvendige avsetninger og investeringer.

Oslo kommune hadde frem til 2008 en norm om en resultatgrad på minimum 3 % etter at det var korrigert for driftsresultatet til Oslo Havn KF og de selvfinansierende selvkostetatene innen vann, avløp og renovasjon. Fra 2008 ble kommunens norm for resul-

tatgrad redusert til 1,5 %. 1 prosentpoeng reduksjon skyldtes at det ble korrigert for refundert investeringsmoms, som frem til og med 2013 blir ført som inntekt i driften, og ytterligere 0,5 prosentpoeng reduksjon pga økt satsing på vedlikehold, og dermed mindre behov for investeringer til vedlikeholdsetterslep, som følge av eiendomsreformen.

Tabell 3.16 Korrigert netto driftsresultat

	Tall i mill.			
	2016	2017	2018	2019
Korrigert netto driftsresultat bykassen	-838	-1 043	-971	-644
Korrigert netto driftsresultat KFene	-100	-100	-100	-100
Samlet korrigert netto driftsresultat Oslo kommune	-938	-1 143	-1 071	-744
Resultatgrad Sak 1	1,8 %	2,1 %	2,0 %	1,4 %

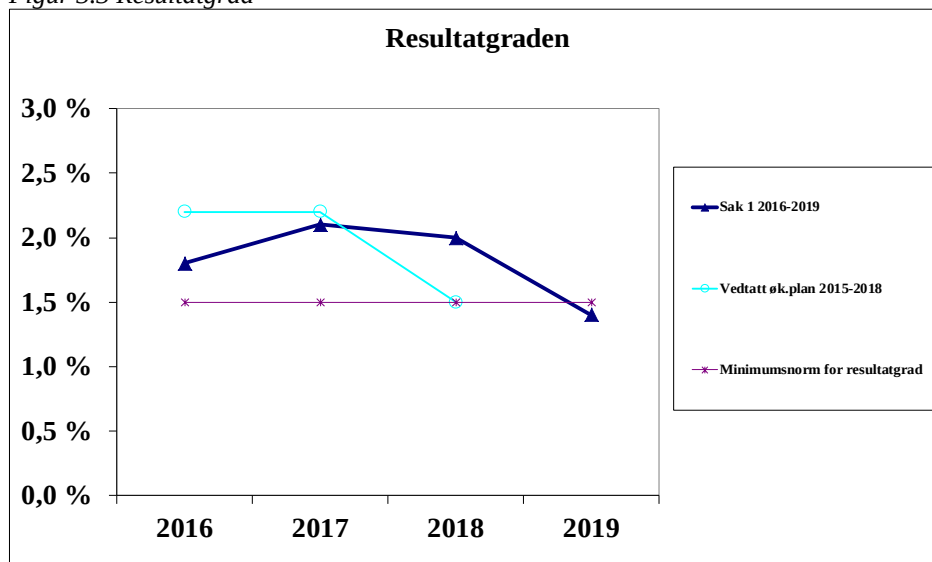
Tabell 3.17

	regn 2010	regn 2011	regn 2012	regn 2013	regn 2014	bud 2015	bud 2016	bud 2017	bud 2018	bud 2019
Resultatgrad	1,7 %	0,8 %	2,2 %	1,5 %	1,5 %	2,3 %	1,8 %	2,1 %	2,0 %	1,4 %

I forslag til økonomiplan 2016-2019 ligger resultatgraden i intervallet 1,4 – 2,1 %. Figur 3.3 viser at resultatgraden i forslag til økonomiplan 2016-2019 er noe lavere i 2016 og 2017 og høyere i 2018 sammen-

lignet med resultatgraden i vedtatt økonomiplan. I forslag til økonomiplan er resultatgraden høyere enn normen på 1,5 % i alle årene med unntak av 2019 hvor den ligger litt under.

Figur 3.3 Resultatgrad

3.2 Økonomiplan 2016-2019 investeringer

3.2.1 Oversikt over byrådets prioriteringer for investeringer 2016-2019

- Byrådet prioriterer idrettssatsing og foreslår å sette av 105 mill. til Lambertseter flerbrukshall og at det avsettes ufordelt 680 mill. til flerbrukshall på Mortensrud og Jordal Amfi (disse beløpene er eksklusiv merverdiavgift)
- Byrådet setter av ytterligere ca. 2,2 mrd. for å fremskaffe ca. 550 nye boliger til vanskeligstilte
- Sykkelsatsingen styrkes med 651 mill. i kommende økonomiplanperiode.
- Byrådet foreslår at det avsettes 180 mill. i økonomiplanperioden til å skifte ut fagsystemene på IKT-området innen EST-sektoren
- Det settes av 20 mill. til torg og møteplasser i 2016
- Byrådet prioriterer å forsere arbeidet med å nå målsettingen i sykehjembehovsplanen. Det er derfor innarbeidet 1,2 mrd. til totalrehabilitering/nybygging av ytterligere 2 sykehjem som skal ferdigstilles i 2019, slik at det totalt er innarbeidet midler til 11 sykehjem eller ca. 1700 plasser i kommende økonomiplanperiode.
- Byrådet prioriterer kapasitetsbevarende investeringer skolebygg og øker avsetningen til dette formålet med 1,45 mrd.
- Det settes av 178 mill. til beboerparkering

Tabell 3.18 – Oversikt over hva byrådet foreslår som nye satsinger i investeringsbudsjettet:

Satsingsområder innarbeidet i investeringsbudsjettet	Mill.kr			
	2016	2017	2018	2019
Velferdsteknologi	70,2	80,3	75,3	75,3
Fagsystemer EST-sektor	45,0	45,0	45,0	45,0
Boliger til vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne	347,0	435,0	700,0	794,0
2 Sykehjem			300,0	900,0
Økt rehabilitering av sykehjem	10,0	10,0	10,0	10,0
Kapasitetsbevarende investeringer skolebygg	100,0	450,0	450,0	450,0
Økt rehabilitering av barnehager	20,0	20,0	20,0	20,0
Energieffektiviserings tiltak Undervisningsbygg og Omsorgsbygg	57,7			
Brannsikring Boligbygg	10,0	10,0	10,0	10,0
Strategisk tomtekjøp		300,0	300,0	300,0
Rehabilitering Hudøy	4,0	4,0	4,0	4,0
Torg og Møteplasser	15,0			
Levende Oslo	5,0			
Ytterligere satsing på sykkelvei	-73,0	87,0	237,0	400,0
Beboerparkering	20,0	67,0	91,0	
Nytt materiell og kjøretøy Brann- og redningsetaten	11,5	14,1	3,5	16,1
Utbedring av gråvannsanlegg og rassikring	9,0	12,5	10,0	
Utslipsreducerende tiltak Energigjenvinningsetaten	10,0	10,0		
Samarbeid med idrettslag om idrettsanlegg	30,0	30,0	30,0	30,0
Jordal Amfi 1)		250,0	250,0	
Mortensrud flerbrukshall 1)			90,0	90,0
Lambertseter flerbrukshall 1)	25,0	80,0		
Bibliotekene	6,0			
Oppgradering av kommunens økonomisystem	24,0			
Bedre overvåking av kommunens IKT-infrastruktur	25,0			
Nytt Sak-/arkivsystem	50,0	50,0	50,0	50,0
SUM	821,4	1 954,9	2 675,8	3 194,4

1): Tallene for Jordal Amfi, Mortensrud flerbrukshall og Lambertseter flerbrukshall er oppgitt eksklusiv mva.

3.2.2 Hovedstørrelser i Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen + KF)**Investeringer i anleggsmidler**

Tabellen under viser Oslo kommunes samlede investeringer i anleggsmidler fordelt pr. bykassesektor og kommunale foretak.

Tabell 3.19 Investeringer i anleggsmidler Oslo kommune

Sektorområder	Dok 3 2015					Beløp i mill.
		2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
Bydelene (EST og KOU)	50	55	55	65	65	240
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	76	108	403	1 040	109	1 661
Kunnskap og utdanning (KOU)	1 225	235	69	1	2	307
Byutvikling (BYU)	310	406	656	370	369	1 801
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	1 327	890	1 145	1 316	1 009	4 360
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 221	1 333	1 598	1 472	1 361	5 763
Kultur og næring (KON)	1 122	624	461	264	276	1 625
Byrådslederens kontor (BLK)	12	4	4	4	4	14
Finans (FIN)	124	273	224	224	74	794
Sum sektorene	5 468	3 928	4 614	4 755	3 269	16 566
herav tilskudd til kommunale foretak	-344	-467	-335	-158	-184	-1 145
Sum bykassens investeringer i anleggsmidler	5 123	3 461	4 279	4 597	3 085	15 421
Kommunale foretak						
Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	2 721	2 762	2 151	1 937	1 370	8 220
Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	1 525	1 833	941	1 098	1 194	5 065
Boligbygg Oslo KF (KON)	1 358	1 816	1 246	910	931	4 903
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	0	1 288	1 967	1 162	599	5 017
Sum eiendomsKF	5 604	7 698	6 305	5 107	4 095	23 206
Oslo Havn KF (MOS)	277	162	256	150	212	779
Sum investeringer i anleggsmidler i KF	5 881	7 860	6 561	5 257	4 306	23 984
Sum investeringer i anleggsmidler Oslo kommune	11 004	11 321	10 840	9 853	7 391	39 405

Samlet finansieringsbehov i Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen+KF)

Tabell 3.20 Samlet finansieringsbehov i investeringsbudsjettet

	Dok. 3/2015					Tall i mill.
		2016	2017	2018	2019	Sum 2016- 2019
Investeringer i anleggsmidler	11 004	11 321	10 840	9 853	7 391	39 405
Utlån og forskuttering	1 219	1 021	1 021	1 021	1 021	4 084
Avdrag på lån	701	741	772	811	838	3 161
Avsetninger til fond	0,4	0,7	0,4	0,4	5,7	7
Sum finansieringsbehov	12 924	13 083	12 634	11 685	9 255	46 658

Samlet finansieringsbehov i Oslo kommunes investeringsbudsjett i 2016 utgjør ca. 13,1 mrd. Foruten investeringer i anleggsmidler med 11,3 mrd., foreslås det i investeringsbudsjettet i 2016 utlån med 1 021 mill., hvor 1 006 mill. gjelder videreutlånsordningen

av Husbankmidler og 15 mill. til enøk-utlån. Til avdrag på lån foreslås det avsatt 741 mill. i 2016 som gjelder betjening av kommunens lån i Husbanken knyttet til videreutlånsordningen.

Finansiering av Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen + KF)

Tabell 3.21 Finansiering av investeringsbudsjettet

	Dok. 3/2015					Tall i mill.	
		2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019	Sum 2016-2019 %andel
Bruk av lån	-8 254	-8 707	-8 231	-7 373	-5 893	-30 204	-65 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-917	-361	-231	-231	-231	-1 054	-2 %
Tilskudd til investeringer	-240	-255	-821	-867	-191	-2 134	-5 %
Kompensasjon for mva	-1 243	-1 432	-1 101	-1 047	-888	-4 468	-10 %
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-971	-969	-1 043	-1 030	-1 064	-4 106	-9 %
Utbytte	-259	-125	-218	-110	-179	-632	-1 %
Bruk av fond	-894	-994	-676	-721	-570	-2 961	-6 %
Overføringer fra drift	-147	-240	-313	-307	-239	-1 098	-2 %
Sum finansiering	-12 924	-13 083	-12 634	-11 685	-9 255	46 658	-100 %
Andel lånefinansiering av sum finansieringsbehov	64 %	67 %	65 %	63 %	64 %		

Det foreslås et samlet låneopptak i 2016 med 8,7 mrd., hvilket finansierer 67 % av de totale utgiftene på ca. 13,1 mrd. (inkludert utgifter til utlån, avdrag på lån og avsetning til fond) i investeringsbud-

sjettet til Oslo kommune. For hele økonomiplanperioden sett under ett er lånefinansieringsandelen 65 % av samlet finansieringsbehov.

Tabell 3.22 Finansiering av investeringer i anleggsmidler

OSLO KOMMUNE - tall i mill. kr	2016 Fin. i %		2017 Fin. i %		2018 Fin. i %		2019 Fin. i %		sum 2016-2019 Fin. i %
Investeringer i anleggsmidler	11 321		10 840		9 853		7 391		39 405
Finansiering:									
Bruk av lån	-7 707	68 %	-7 231	67 %	-6 373	65 %	-4 892	66 %	-26 204 66 %
Tilskudd fra eksterne	-391	3 %	-995	9 %	-994	10 %	-343	5 %	-2 723 7 %
Mva-refusjon	-1 432	13 %	-1 101	10 %	-1 047	11 %	-888	12 %	-4 468 11 %
Overført fra drift	-240	2 %	-313	3 %	-307	3 %	-239	3 %	-1 098 3 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-361	3 %	-231	2 %	-231	2 %	-231	3 %	-1 054 3 %
Mottatte avdrag på utlån (kollektiv)	-86	1 %	-90	1 %	-86	1 %	-68	1 %	-331 1 %
Ekstraordinært utbytte	-125	1 %	-218	2 %	-110	1 %	-174	2 %	-626 2 %
Bruk av fond	-979	9 %	-661	6 %	-706	7 %	-555	8 %	-2 901 7 %
Sum finansiering	-11 321	100 %	-10 840	100 %	-9 853	100 %	-7 391	100 %	-39 405 100 %

Andelen lån som finansierer investeringer i anleggsmidler er 68 % i 2016 og utgjør ca. 7,7 mrd. For hele økonomiplanperioden sett under ett er låneandelen 66 %, tilsvarende 26,2 mrd.

Refusjon av investeringsmoms finansierer 11 % av investeringene i økonomiplanperioden.

Bruk av fond finansierer 8 % av investeringene i økonomiplanperioden. I 2016 foreslås det brukt 979 mill. fra fond, hvorav bl.a. 500 mill. fra ubundet investeringsfond, 200 mill. fra fondet for samferdselsformål, 100 mill. fra investeringsfond for VAR-sektor, 70 mill. fra fond for Oslopakke 3, 48 mill. fra parkeringsfondet og 17 mill. fra fond for belønningsordning for kollektivtrafikk.

Tilskuddfinansiering av investeringer, som utgjør 7 % i økonomiplanperioden, gjelder i hovedsak midler

fra staten knyttet til investeringer i bl.a. boliger for vanskeligstilte, omsorg+-prosjekter og sykehjem.

Salg av anleggsmidler finansierer 3 % av investeringene i økonomiplanperioden. Dette gjelder i hovedsak salg av eiendom.

Overføringer fra driften finansierer 3 % av investeringene i økonomiplanperioden. I 2016 foreslås det overført 240 mill. fra driften fordelt med 103 mill. for bykassen og 137 mill. for kommunale foretak.

Utbytte på 626 mill. fra aksjeselskap i investeringsbudsjettet i økonomiplanperioden 2016-2019 kommer fra Hav Eiendom AS og inngår i finansieringen av investeringene til eieren av selskapet, Oslo Havn KF. Utbytte er knyttet til salg av havnearealer.

Nærmere om låneopptak og utvikling av langsiktig rentebærende lånegjeld

Tabell 3.23 Samlet låneopptak for Oslo kommune

		Tall i mill.				
	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
Låneopptak bykassen	4 461	3 257	4 056	4 185	2 988	14 486
Låneopptak kommunale foretak	3 792	5 451	4 175	3 188	2 904	15 718
Samlet låneopptak Oslo kommune	8 254	8 707	8 231	7 373	5 893	30 204

Det foreslås et samlet låneopptak i 2016 på 8,7 mrd. fordelt med 3,3 mrd. på bykassen og 5,4 mrd. for kommunale foretak. For hele økonomiplanperioden foreslås det et samlet låneopptak på 30,2 mrd., hvor 4,0 mrd. gjelder lån i Husbanken til videreutlånsord-

ningen (startlån) og 26,2 mrd. til investeringer. Årlig låneopptak synker utover i økonomiplanperioden, og må ses i sammenheng med at investeringsnivået også faller utover i perioden.

Tabell 3.24 Nærmere spesifisering av samlet låneopptak

		Tall i mill.				
	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
Bruk av lån Oslo kommune	8 254	8 707	8 231	7 373	5 893	30 204
Fordelt på:						
Lån i lånefondet til egne investeringer	7 513	7 707	6 946	5 446	4 893	24 992
Lån i husbanken til videreutlånsordningen	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Lån OPS-prosjekter skoler/sykehjem	937	-	285	927	-	1 212
Sum bruk av lån Oslo kommune	9 450	8 707	8 231	7 373	5 893	30 204

Tabell 3.25 Netto gjeldsøkning

		Tall i mill.				
	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	1 706	1 836	2 071	2 380	2 712	9 000
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	701	741	772	811	838	3 161
Sum avdrag på lån	2 407	2 577	2 843	3 191	3 550	12 161
Sum bruk av lån	8 254	8 707	8 231	7 373	5 893	30 204
Netto gjeldsøkning	5 847	6 131	5 389	4 182	2 342	18 043

Samtidig som kommunens samlede låneopptak øker med 30,2 mrd. i økonomiplanperioden, så er samlet avdrag på lån i drifts- og investeringsbudsjettet på ca 12,2 mrd. Dette medfører at kommunens langsiktige lånegjeld i løpet av økonomiplanperioden vil øke med 18 mrd., hvorav ca. 4,1 mrd. gjelder VAR-sektor og ca. 0,8 mrd. videreutlånsordningen. Det vises til egen omtale av kommunens gjeldsgrad under kapittel 3.2.3.

Økte investeringer gir økte finanskostnader

Sterk befolkningsvekst innebærer at det må investeres betydelig for å sikre tilstrekkelig kapasitet i det

kommunale tjenestetilbudet. For å kunne gjennomføre investeringene er det nødvendig for kommunen å gjøre store låneopptak. Dette medfører igjen økte finanskostnader som må dekkes over kommunens driftsbudsjett. Ca. 66 % eller 26,2 mrd. av kommunens planlagte investeringer på 39,4 mrd. vil i kommende økonomiplanperiode bli finansiert med lån. Årlige rente- og avdragsutgifter vil, sammenlignet med nivået i 2015, øke med ca. 1,9 mrd. til ca. 5,3 mrd. i 2019. I forslag til økonomiplan 2016-2019 er det lagt til grunn en langsiktig rente på 2,45 %.

Tabell 3.26 Forventet utvikling i rente- og avdragsutgifter i driftsbudsjettet 2016-2019 Oslo kommune

Tall i mill.

	Dok. 3/2015	2016	2017	2018	2019
Renteutgifter	1 668	1 655	1 916	2 185	2 551
Avdrag på lån	1 706	1 836	2 071	2 380	2 712
Sum finansutgifter	3 373	3 491	3 987	4 565	5 263
Økning fra året før		118	496	578	698
Økning fra året før i %		3 %	14 %	14 %	15 %
Økning fra 2015 akkumulert		118	614	1 192	1 890

Tabell 3.27 Investeringer i anleggsmidler Oslo kommune fordelt pr objekt/kategori

Sak 1/2016		Økonomiplan 2016-2019				sum 2016-2019	%andel 2016-2019
Investeringer i anleggsmidler - mill.kr	Dok 3/2015	2016	2017	2018	2019		
Skolebygg*	3 858	3 006	2 283	2 020	1 565	8 874	23 %
Omsorgsboliger/sykehjem/institusjoner	927	1 827	1 486	1 928	1 024	6 264	16 %
Barnehager	622	356	240	170	170	936	2 %
Kommunale utleieboliger	1 334	1 466	746	837	931	3 980	10 %
Samferdsel/kommunaltekniske anlegg	2 514	2 169	2 799	2 704	2 254	9 925	25 %
Kirke, kultur, idrett og friluftsliv**	983	1 588	2 308	1 522	816	6 234	16 %
Byutvikling	203	214	484	252	347	1 297	3 %
Øvrig (inventar, IKT, maskiner, biler etc.)	563	696	494	420	283	1 894	5 %
Sum totalt Oslo kommune	11 004	11 321	10 840	9 853	7 391	39 405	100 %

*Inklusiv sentral avsetning til kjøp av tomter

**Inklusiv bygging av 4 flerbrukshaller i regi av Undervisningsbygg Oslo KF

3.2.3 De viktigste investeringene

Investeringer i anleggsmidler i 2016 utgjør 11,3 mrd. For hele økonomiplanperioden 2016-2019 foreslås det investeringer i anleggsmidler for til sammen 39,4 mrd. 61 % av investeringene i kommende økonomiplanperiode er lagt til de kommunale foretakene.

Foretakene

Byrådet foreslår investeringer i anleggsmidler for de kommunale foretakene med ca 7,9 mrd. i 2016, hvorav ca. 2,8 mrd. i Undervisningsbygg Oslo KF, 1,8 mrd. i Omsorgsbygg Oslo KF, 1,8 mrd. i Boligbygg Oslo KF, 1,3 mrd. i Kultur- og idrettsbygg Oslo KF og 0,2 mrd. i Oslo Havn KF. For hele økonomiplanperioden foreslås det investeringer i foretakene med 24 mrd. hvorav 23,2 mrd. i regi av de fire eiendomsforetakene og 0,8 mrd. for Oslo Havn KF.

Undervisningsbygg Oslo KF

Skolebehovsplan 2016-2026 vil bli fremlagt sammen med Tilleggsinnstillingen. Strategiene i denne planen legger føringene for investeringene i Undervisningsbygg. Det forventes ca. 12 000 flere elever frem mot 2026. Veksten er svært høy og det innebærer en stor ut

fordring for Oslo kommune. Det krever høy utnyttelse av eksisterende skolekapasitet. I tillegg kreves det en omfattende utbygging av nye skolebygg frem mot 2026.

I økonomiplanperioden foreslås det at det investeres for totalt 8,2 mrd. i skolebygg.

For Undervisningsbygg foreslås det avsatt 2,3 mrd. til kapasitetsutvidelse, rehabilitering, nybygg m.v. i økonomiplanperioden, hvorav bl.a. 372 mill. til Brynseng 1-7 skole, 357 mill. til Vollebakk 1-10 skole, 279 mill. til Haugenstua skole, 228 mill. til Munkerud 1-7 skole, 221 mill. til Fernanda Nissen 1-7 skole og 179 mill. til Ris 8-10 skole.

Byrådet foreslår at det avsettes 1,9 mrd. i økonomiplanperioden til kapasitetsbevarende tiltak i eksisterende skoler. I tillegg er det foreslått avsatt til sammen 0,75 mrd. til generell rehabilitering av skolebygg.

Byrådet foreslår i tillegg at det i perioden avsettes ca. 3,25 mrd. på foretakets investeringsbudsjett som ufor-

delt – disse midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter senere når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Tiltakene i skolebehovsplanen vil påvirke kommunens budsjett vesentlig i mange år fremover.

Det vises til nærmere omtale av skoleprosjektene under kapittel 7. Kunnskap og utdanning.

Omsorgsbygg Oslo KF

For Omsorgsbygg Oslo KF foreslås det avsatt 3,62 mrd. til sykehjem i økonomiplanperioden. Ca. 2,86 mrd. gjelder totalrehabilitering av sykehjemmene Hovseterhjemmet, Ullerntunet, Ryen, Lindeberg, Majorstunet og Lambertseter med ca. 880 plasser, og hvor Ullerntunet forventes ferdigstilt frem til 2016, Hovseterhjemmet i 2017. De øvrige sykehjemmene forventes ferdigstilt i 2018-2019. Det er videre avsatt 0,28 mrd. til generell rehabilitering av diverse sykehjem, samt 35,2 mill. til energieffektiviseringstiltak i sykehjem.

Til barnehager foreslås det avsatt ca. 0,94 mrd. på Omsorgsbyggs investeringsbudsjett i økonomiplanperioden. Ca. 0,13 mrd. gjelder barnehagene Berg gård og Teglverkstomta, samt 0,68 mrd. til generell rehabilitering av ulike barnehager. Resten av midlene er ufordelt til prosjekter hvor det ikke foreligger kvalitetssikrede kostnadsrammer.

Til boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne foreslås det avsatt 0,46 mrd., herunder Berg gård, Skogvollveien og Nedre Skøyenvei 7.

Til Omsorg+-prosjekter foreslås det avsatt 33 mill. i økonomiplanperioden.

Deler av avsetningene til sykehjem, Omsorg+-prosjekter, barnehager og boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Boligbygg Oslo KF

Til boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne foreslås det avsatt 3,24 mrd. i økonomiplanperioden. Dette står foreløpig som ufordelt avsetning i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter/kjøp når det foreligger kvalitetssikrende anslag.

Til Omsorg+-prosjekter foreslås det avsatt 0,92 mrd. i økonomiplanperioden, hvorav 0,64 mrd. gjelder 83 leiligheter i Utmarksveien og 91 leiligheter i Trondheimsveien. Prosjektene forventes ferdigstilt i 2017. Resterende midler står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til

spesifikke prosjekter når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

I tillegg foreslås det avsatt 110 mill. årlig i økonomiplanperioden til rehabilitering av boliger, 60 mill. årlig til eiendomskjøp og 5 mill. årlig til rehabilitering av presteboliger. Videre er det avsatt 10 mill. årlig i økonomiplanperioden til brannsikring av kommunale boliger.

Deler av avsetningene til Omsorg+-prosjekter og boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne står foreløpig som ufordelt i foretakets investeringsbudsjett. Midlene vil bli fordelt til de spesifikke prosjektene når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF vil ha avgiftspliktig omsetning fra Munchmuseet, bad m.v. som overstiger 20 % av den samlede omsetningen. Foretaket må derfor benytte den ordinære merverdiavgiftsordningen, ikke den kommunale mva-kompensasjonsloven, det gjelder for alle bygg/eiendommer i foretaket. Det medfører at investeringsrammen som omtales nedfor er uten merverdiavgift, noe som fraviker fra kommunens øvrige eiendomsforetak hvor investeringsrammene er inkludert merverdiavgift.

Til bygging av nytt hovedbibliotek og nytt Munchmuseum er det avsatt henholdsvis 1,18 mrd. og 2,51 mrd. i økonomiplanperioden.

Det er avsatt totalt 260 mill. i økonomiplanperioden til idrettsprosjekter som har gjennomgått kvalitetssikring av kostnadsrammen. Dette gjelder prosjektene Åsland skytebane, Lambertseter flerbrukshall, Voldsløkka landhockey og Voldsløkka skatehall.

Byrådet foreslår videre en avsetning på totalt 965 mill. til realisering av diverse idrettsanlegg. Dette gjelder blant annet Nytt Jordal Amfi, Frogner is- og idrettshall, Mortensrud flerbrukshall og Lillomarka Arena. Midlene vil bli fordelt til de spesifikke prosjektene når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Til rehabilitering av idrettsanlegg foreslås det avsatt 96 mill. i økonomiplanperioden, samt 9,6 mill. til biler og maskiner.

Bykasseinvesteringene

For bykassen foreslås det investeringer i anleggsmidler for ca. 3,5 mrd. i 2016 og for ca. 15,4 mrd. i hele økonomiplanperioden (beløpene er eksklusiv bykassens investeringstilskudd til de kommunale foretakene som til sammen utgjør 1,1 mrd. i økonomiplanperioden). I beløpet på 15,4 mrd. inngår ca. 1,2 mrd. knyttet til OPS-prosjekter for 5 sykehjem (ca 0,3 mrd. i 2017 og ca 0,9 mrd. i 2018). OPS-prosjektene er å anse som

finansielle leasingavtaler og skal i henhold til kommunale økonomibestemmelser budsjetteres i kommunens investeringsbudsjett det året byggeprosjektet tas i bruk. Investeringsbeløp for OPS-prosjekter budsjetteres eksklusiv mva og statlige tilskudd. Dersom OPS-prosjektene for de 5 sykehjemmene hadde vært gjennomført i kommunal regi ville investeringsutgiftene vært om lag 2 mrd. høyere.

De største investeringene til bykassen som er innarbeidet i Sak 1 er:

- Til vann, avløp og renovasjon (VAR-sektor) foreslås det i økonomiplanperioden avsatt til sammen ca. 5,7 mrd. til diverse prosjekter, hvorav 1,3 mrd. i 2016. De største bevilgningene i økonomiplanperioden er 1,7 mrd. til utvidelse av Bekkelaget reosanlegg og 1,1 mrd. til rehabiliteringsplan for vann- og avløp. I tillegg er det satt av ca 2,1 mrd. til ufordelte prosjekter innen vann- og avløp (anslagsbevilgning for en rekke mindre prosjekter knyttet til bl.a. eksisterende ledningsnett og nybygg). Innen renovasjon foreslås det bl.a. avsatt 78 mill. til ny minigjenbruksstasjon i Vårveien og 44 mill. til avvikling av deponiet på Grønmo.
- Til diverse samferdselsprosjekter i regi av Bymiljøetaten og Sykkelprosjektet foreslås det avsatt ca. 3,7 mrd. i økonomiplanperioden, hvorav 650 mill. i 2016. Til gang- og sykkelveier og sykkelparkering foreslås det avsatt til sammen 1,14 mrd. Til kollektivprioriteringer foreslås det avsatt 0,7 mrd. I tillegg settes det av 0,3 mrd. for tilrettelegging for trikk i Prinsens gate og Dronning Eufemias gate. Til nødvendige investeringer for innføring av beboerparkering er det satt av om lag 0,2 mrd. i økonomiplanperioden. Videre er det satt av ca 0,2 mrd. til programmet for gateopprustning (til bl.a. Kirkegata, Øvre Slottsgate og Fridtjof Nansens plass) og 0,14 mrd. til belyningsplanen.
- Det er behov for tomter/eiendom for å kunne bygge nye skoler, barnehager og sykehjem etc. Det foreslås derfor avsatt 1,2 mrd. til strategisk eiendomskjøp i økonomiplanperioden fordelt med 300 mill. årlig. (mesteparten av midlene gjelder tomter for nye skoler). Dette er en økning på 900 mill. sammenlignet med vedtatt økonomiplan 2015-2018.
- Til program for elektroniske tjenester foreslås det avsatt 450 mill. i perioden og 150 mill. i 2016. Videre foreslås det på EST-sektor avsatt 341 mill. til velferdsteknologi og 180 mill. til oppgradering av IKT-fagsystemer. Videre er det sentralt satt av 200 mill. til sak/arkiv-systemer. Avsetningen skal benyttes som en incentivordning overfor alle kommunens virksomheter.

- Til investeringer innen idrett og til friluftsliv/nærmiljøanlegg i regi av Bymiljøetaten foreslås det avsatt til sammen hhv. 192 og 117 mill. Avsetningen til idrett omfatter bl.a. 120 mill. til samarbeidsordningen med idrettslag om anlegg og 31 mill. til rehabilitering av kunstgressbaner.
- Til Fornebu-utbyggingen foreslås det satt av til sammen ca. 342 mill. i økonomiplanperioden. 280 mill. gjelder Oslo kommunes bidrag til Fornebu-banen.
- Til kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg og anlegg foreslås det avsatt 164 mill. i økonomiplanperioden. Til rehabilitering av kirker settes det av totalt 120 mill. fordelt med 30 mill. årlig i perioden.

For detaljert oversikt over bykasseinvesteringene 2016-2019 vises det til kapittel 4 Hovedoversikter, og til egne investeringstabeller med prosjektoversikt pr. budsjettkapittel under sektoromtalene.

Gjeldsgraden

Gjeldsgraden viser størrelsen på kommunens lånegjeld sammenlignet med driftsinntektene. Da det er driftsinntektene som skal betjene gjelden, er det nyttig å se hvordan lånegjelden utvikler seg i forhold til driftsinntektene. Oslo kommune har en selvpålagt finansiell norm om at gjeldsgraden ikke bør øke som andel av driftsinntektene.

Etter kommuneloven gis kommunene anledning til å lånefinansiere sine utgifter i investeringsbudsjettet. Rente- og avdragsutgiftene må imidlertid finansieres av inntektene i driftsbudsjettet. På grunn av sterk befolkningsvekst med påfølgende store investeringer og liten grad av egenfinansiering, har kommunens gjeld økt etter 2000 og vil øke relativt kraftig i årene som kommer. En slik økning medfører igjen at belastningen med renter og avdrag i driftsbudsjettet blir større.

Ikke all lånegjeld tas med i beregningen av kommunens gjeldsgrad. Det ses bort fra pensjonsforpliktelsene som ikke er en rentebærende lånegjeld. Videre ses det bort fra lån for å finansiere investeringer til vann, avløp og renovasjon (finanskostnadene dekkes av VAR-gebyrer), lån til havneinvesteringer (finanskostnadene dekkes av havneavgifter) og lån i Husbanken til videreutlånsordningen (en selvfinansierende ordning hvor kommunens låntagere betaler det samme til kommunen som det kommunen må betale til Husbanken). I tillegg ses det bort fra et amortiseringslån tatt opp i forbindelse med omdanningen av kommunens pensjonskasse til aksjeselskap.

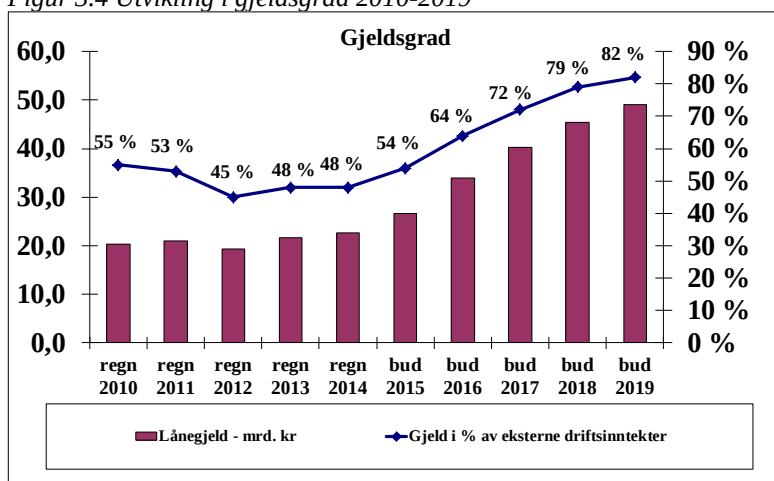
I beregningen av gjeldsgrad tas det ikke utgangspunkt i Lånefondets eksterne lånegjeld men i bykassens og de kommunale foretakenes langsiktige bokførte gjeld,

samt budsjetterte låneopptak og avdrag på lån for bykassen og KF'ene i økonomiplanperioden.

Oslo kommunes egne interne beregning av gjeldsgrad er noe annerledes enn den metoden som Statistisk sentralbyrå (SSB) benytter. SSB bruker netto lånegjeld hvor brutto lånegjeld (eksklusiv pensjonsforpliktelser)

er redusert med utlån som kommunene har (videreutlånsordningen av husbankmidler og utlån av egne midler). Basert på regnskap 2014 opererer SSB med en gjeldsgrad for Oslo kommune på 39 %. Brutto lånegjeld er da redusert med 5,9 mrd. i videreutlån av husbankmidler og 9,2 mrd. for utlån til kommunens heleide aksjeselskaper.

Figur 3.4 Utvikling i gjeldsgrad 2010-2019

Figuren viser at kommunens gjeldsgrad vil øke 54 % i 2015 til 82 % i 2019. Veksten i gjeldsgrad er kraftigst i begynnelsen av perioden og flater ut mot slutten. Dette skyldes at investeringsnivået er lavere på slutten enn i begynnelsen av økonomiplanperioden.

I beregningen av gjeldsgrad er det forutsatt at de løpende driftsinntektene vil øke med 2,7 % årlig etter 2016 som følge av at kommunene årlig blir kompensert for forventet lønns- og prisvekst (i kommunens driftsbudsjett er alle driftsinntekter og driftsutgifter i faste 2016-kroner alle årene i økonomiplanperioden 2016-2019).

Det er videre lagt til grunn at alle budsjetterte investeringer, inklusiv forventet investeringsetterslep ved utgangen av 2015, blir gjennomført som planlagt i løpet av økonomiplanperioden. Erfaringsmessig vil det imidlertid være et vist omfang av investeringene som blir gjennomført noe senere enn budsjettert. Kommunens finansstrategi med ikke å ta opp lån før det likviditetsmessig er behov for det, gjør også at veksten i gjeldsgraden blir noe forskjøvet ut i tid.

En beregnet gjeldsgrad på 82 % ved utgangen av 2019 innebærer at lånegjelden vokser fra om lag 26,6 mrd. i 2015 til ca. 49 mrd. i 2019.

Tabell 3.28

Oslo kommune (bykassen + KF)

	Dok 3/2015	Øk.plan 2016-2019				mill. kr
		2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	1 706	1 836	2 071	2 380	2 712	9 000
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	701	741	772	811	838	3 161
Sum avdrag på lån	2 407	2 577	2 843	3 191	3 550	12 161
Sum bruk av lån	8 254	8 707	8 231	7 373	5 893	30 204
Netto gjeldsøkning	5 847	6 131	5 389	4 182	2 342	18 043
Tallene inkluderer VAR-sektor, videreutlån, Oslo Havn og amortiseringslån OPF som til sammen utgjør følgende netto gjeldsøkning:						
	694	847	1 069	925	711	3 552
Korrigerer man for dette får vi følgende netto gjeldsøkning:						
Korrigert netto gjeldsøkning	5 153	5 284	4 320	3 257	1 631	14 491

I forslag til økonomiplan 2016-2019 er det en netto gjeldsøkning i perioden på 18 mrd., hvorav 14,5 mrd. inngår i beregning av gjeldsgraden. I tillegg til netto gjeldsøkningen på 14,5 mrd., legges det også til grunn i beregningen av gjeldsgraden at all tidsmessig forskyvning av tidligere bevilgede investeringer er hentet inn i løpet av 2019. Dette øker lånegjelden med 1,9 mrd. fordelt med 475 mill. årlig i økonomiplanperioden. I regnskapet for 2014 er ca. 5,9 mrd. av investeringsut-

giftene, forutsatt finansiert med lån, midlertidig dekket av kommunens likviditetsbeholdning (fremkommer som såkalt udekket i investeringsregnskapet). I beregningen av gjeldsgraden er det også forutsatt at dette låneopptaket gjennomføres i løpet av økonomiplanperioden. Disse to faktorene utgjør til sammen ca. 7,8 mrd. i netto gjeldsøkning. Det medfører en samlet netto gjeldsøkning i perioden på 22,3 mrd., fra ca. 26,6 mrd. ved utgangen av 2015 til ca. 49 mrd. i 2019.

Tabell 3.29

		mill. kr			
regn2014	2015	Øk.plan 2016-2019			
		2016	2017	2018	2019
Inngående balanse - korrigert lånegjeld	22 737	26 640	33 885	40 166	45 383
korr. netto gjeldsøkning bud (dok3/2015 og ny øk.plan 2016-2019)	5 153	5 284	4 320	3 257	1 631
Revidert bud 2015- inndeck. udekket 2014 (5 942 mill)*		1 486	1 486	1 485	1 485
Revidert bud 2015-andre endringer	-1 250				
økning gjeld - pga innhenting av inv. etterslep*		475	475	475	475
Utgående balanse - korrigert lånegjeld	22 737	33 885	40 166	45 383	48 974

*forutsettes å skje jevnt over 4 år

Gjeldsøkningen vil vedvare også utover kommende økonomiplan da det forventes en årlig befolkningsvekst på i overkant av 11 000 innbyggere helt frem mot 2030. Dette gjør at Oslo kommune på kort sikt ikke kan forvente å nå målet om en stabil gjeldsgradsutvikling.

For å begrense store låneopptak og sterk gjeldsøkning fremover, er det på sikt ønskelig med en høyere resultatgrad slik at kommunen kan øke finansieringen av investeringene med frigjorte midler fra driften.

Det er også viktig med tiltak for å redusere investeringskostnadene ved standardisering og nøkternhet. Det er bl.a. utarbeidet standard kravspesifikasjoner for bygging av skoler, barnehager og sykehjem som skal tas i bruk. Det er også igangsatt et arbeide med å lage standard kravspesifikasjoner på andre områder, bl.a. for samferdsel og idrettshaller. Det arbeides også aktivt for å øke inntektene i investeringsbudsjettet gjennom salg av kommunens eiendeler som ikke er sentrale i tjenestetproduksjonen, jf bl.a. salg av Oslo kino som ble gjennomført i 2013 med ca 630 mill. I tillegg blir det spesielt viktig å arbeide for at staten gjennom bymiljøavtalene tar et større finansielt ansvar for investeringsbehovet på kollektivområdet.

Økt gjeldsgrad i planperioden gjør kommunen mer sårbar for renteøkninger. Rentenivået i Norge er i dag lavt og forventes å holde seg lavt i kommende planperiode, men på lengre sikt er det grunn til å tro at rentenivået vil stige. I økonomiplanen er det budsjettet med en rente på 2,45 prosent. Da majoriteten av kommunens gjeld er i lån med fastrente er usikkerheten i planperioden relativt liten. På lenger sikt vil utviklingen i renten ha stor påvirkning på renteutgiftene. Dersom renteni-

vået stiger med for eksempel 2 prosentpoeng, vil merkostnaden for en gjeld på 2019-nivå være ca 1 mrd. sammenlignet med et rentenivå på 2,45 prosent.

Den økende gjelden og lave graden av egenfinansiering gjør at en økende andel av fremtidige inntekter må brukes til å betale renter og avdrag. Kommunens årlige finanskostnader forventes å øke fra ca. 3,4 mrd. i 2015 til ca. 5,3 mrd. i 2019.

3.3 Økonomiske utfordringer i et langsiktig perspektiv

De viktigste faktorene som påvirker endring i kommunens økonomiske handlefrihet er:

- utviklingen i pensjonskostnader
- utviklingen i finanskostnader
- utviklingen i de frie inntektene

På de kommende sidene er det først, på et overordnet nivå, beskrevet hvordan den økonomiske utviklingen har vært fra 2011 og hvilken betydning disse faktorene vil ha for kommunens økonomiske handlefrihet i kommende økonomiplanperiode. Deretter er det redegjort nærmere om økonomiske konsekvenser av befolkningsveksten frem mot 2030.

3.3.1 Pensjonskostnadenes betydning for kommunens økonomisk handlefrihet

Ansatte i stat og kommune er medlemmer i en offentlig tjenstepensjonsordning (OfTP). I Oslo kommune er det garanterte ytelsesnivået 67,3 % av sluttlønn. For personer ansatt før 01.01.2012 er ytelsesnivået 70 % av sluttlønn.

Oslo kommune betaler pensjonspremie til Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) som er kommunens heleide livsforsikringsselskap, og til Statens Pensjonskasse (SPK) for undervisningspersonalet. Den betalte pensjonspremie er kommunens finansiering av de ansattes OfTP. Finansieringen av de to ordningene er grunnleggende forskjellig. I ordningen i OPF er det i henhold til forsikringsvirksomhetsloven et krav om at alle fremtidige pensjonsforpliktelser skal være fullfonderte etter hvert som de oppstår. Dette innebærer at pensjonsmidlene som forvaltes av OPF til en hver tid skal tilsvare pensjonsforpliktelsene kommunen har påtatt seg overfor sine arbeidstakere. Det vil si at kommunen må innbetale pensjonspremie i dag for ytelser som skal utbetales i fremtiden (inntil 80 år for fremtidig etterlattepensjon). Ordningen i SPK er derimot en såkalt «pay-as-you-go-ordning». Med dette menes at de årlige innbetalinger skal dekke de årlige utbetalinger. Som følge av at OfTP finansieres ulikt i OPF og SPK innebærer dette at pensjonspremie til de to ordningene er ulik. Forenklet sagt har ordningen i OPF forskuddsvis innbetaling av fremtidige pensjonsutbetalinger (sparing), mens ordningen i SPK kun er refusjon av årlig utbetalt pensjon. Som følge av usikkerhet om størrelsen på de fremtidige pensjonsutbetalingene, varierer årlig premie til OPF vesentlig mer enn premie til SPK. Av denne grunn vil den etterfølgende delen av kapitlet i all hovedsak omhandle tjenstepensjonsordningen i OPF.

Skillet mellom pensjonskostnad og pensjonspremie

Oslo kommunes tjenstepensjonsordning skal til en hver tid være fondert. Dette innebærer at Oslo kommune må innbetale pensjonspremie til OPF slik at pensjonsmidlene tilsvare pensjonsforpliktelsene kommunen har overfor sine arbeidstakere. I en fondert ordning er det arbeidsgiveren som har ansvaret for at avsetningene på pensjonsfondet øker i takt med forpliktelsene overfor nåværende ansatte, tidligere ansatte, og pensjonistene som er tilknyttet ordningen. Premiens størrelse vil avhenge av flere forutsetninger. Finanstilsynet fastsetter de lovpålagte beregningsparametrene som må hensyntas i premieberegningen. Dermed vil den realiserte lønnsveksten og avkastningen på pensjonsmidlene avgjøre hvor stor premieinnbetalingen må

være for at fonderingen av pensjonsmidlene skal tilsvare pensjonsforpliktelsene. Pensjonspremie kan følgelig variere mye fra år til år.

Samtidig er kommunen, i henhold til forskrift, forpliktet til å utgiftsføre årlig pensjonskostnad. Pensjonskostnaden er kalkulatorisk, og skal gjenspeile et antatt stabilt kostnadsnivå på lang sikt. Det er Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) som fastsetter de lovpålagte beregningsparametrene som inngår i kostnadsberegningen. Årsaken til at man ikke kostnadsfører pensjonspremie direkte er for å oppnå mer stabilitet i kommunens økonomiske handlefrihet. Det er således viktig å merke seg at det er pensjonspremie som skal innbetales til OPF, og ikke den kalkulatoriske kostnaden.

Det eksisterer dermed to motstridende hensyn. På den ene siden krever Finanstilsynet full fondering av forpliktelsene til enhver tid. På den andre siden har KMD anvist regler for utgiftsføring som sikter på stabil og forutsigbar kostnadsutvikling. Differansen mellom premie og kostnad leder til premieavvik som skal utgiftsføres i regnskapet over de etterfølgende 7 årene. Dette omtales som amortisering, tilsvarende avdrag på lån.

Forutsetningene gjort av KMD har tidligere undervurdert utviklingen i faktisk pensjonspremie ved at man har underestimert forholdet mellom faktisk lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene. Dette har systematisk ledet til at norske kommuner har hatt en lavere regnskapsført pensjonskostnad i kommuneregnskapet enn den pensjonspremie som er innbetalt til forsikringsselskapene. Dette har medført et stadig økende premieavvik som må avdras etterfølgende år. I vedtatt budsjett 2015 ble det gjort avsetninger til fond for dekning av premieavvik. Dette for å forhindre den akkumulerende gjeldsoppbyggingen som resultat av et økende utestående premieavvik. Avsetningene i vedtatt budsjett 2015 dekker p.t. den forventede veksten i premieavvik for planperioden. Det foreslås derfor ikke ytterligere avsetninger til fond for dekning av premieavvik i ny økonomiplanperiode.

I ordningen i SPK hvor innbetalingene tilsvare de løpende utbetalingene vil man ikke ha tilsvarende akkumulering.

Variasjoner i pensjonsutgifter

Selv om endringer i KMDs og Finanstilsynets beregningsparametre kan resultere i varierende pensjonsutgifter, vil disse endringene normalt bli varslet ett år i forveien. Følgelig er det også mulig å forutsi premie- og kostnadseffekten av disse. Derimot vil forhold som realisert lønnsvekst og avkastning på pensjonsmidlene, samt usikkerhet knyttet til endringer i ansattebestanden

lede til betydelig usikkerhet i beregningen av fremtidige pensjonsutgifter.

Usikkerhet ved realisert lønnsvekst og avkastning

Når realisert lønnsvekst og avkastning avviker fra beregningsforutsetningene om de samme størrelser, påvirkes både pensjonspremie og fremtidig kostnad. Der som lønnsveksten viser seg å bli sterkere enn forutsatt, må dette kompenseres gjennom økt premieinnbetaling. Tilsvarende vil premien måtte økes dersom finansavkastningen på pensjonsmidlene viser seg å være svakere enn forutsetningene som lå til grunn for beregningene. Ettersom økt premie leder til økt premieavvik, vil effekten slå direkte ut i neste års kostnad gjennom amortisering av tidligere års premieavvik.

Usikkerhet knyttet til bestandsendringer

Det største interne usikkerhetsmomentet ved beregning av pensjonsutgifter er endringer i ansattebestanden. Et av hovedelementene i kostnadsberegningen er årets pensjonsopptjening for de yrkesaktive medlemmene. Årets pensjonsopptjening reflekterer kostnaden ved å ha et medlem ansatt i ett år til. Dette kostnadselementet vil avhenge av den ansattes alder, kjønn, forutgående tjenestetid og lønnsnivå. Forutsetningene for kostnadsberegningene vil dermed endres når ansatte slutter og erstattes av nytilsatte. Disse effektene vil verken være mulig å kontrollere eller forutsi for arbeidsgiver før de oppstår.

Tabell 3.30 Premie- og kostnadsutvikling for ordningen i OPF i planperioden 2016 – 2019

2016-kroner i mill.	2015*	2016	2017	2018	2019
Pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	3 069	3 092	3 258	3 409	3 562
Pensjonspremie inkl. arbeidsgiveravgift	3 634	3 718	3 660	3 586	3 494

*Dok3/2015 i 2015-kroner

Kostnaden i 2016 er 23 mill. høyere enn i vedtatt budsjett 2015, men 75 mill. lavere enn hva budsjettet lønnsvekst i 2015 skulle tilsi. Hovedårsaken til svakere vekst er resultatet av lønnsoppgjøret i 2015. Realisert lønnsvekst påvirker pensjonskostnaden for 2016 gjennom to kanaler.

1. Tidligere prognoser har lagt til grunn en lønnsvekstforutsetning på 3,2 prosent i 2015. Resultatet av årets lønnsoppgjør viste en realisert lønnsvekst på 2,74 prosent. Dette resulterer i at årets nødvendige opptjening for medlemmene i ordningen blir lavere enn tidligere prognoser har lagt til grunn. Effekten av lavere opptjening i 2015 leder til lavere enn forutsatt pensjonsgrunnlag også i 2016 og dermed en reduksjon i pensjonskostnaden i 2016.
2. Mens pensjonskostnaden er en kalkulatorisk kostnad for å sikre stabil kostnadsutvikling, er pensjonspremie beløpet som faktisk må innbetales hvert år for å holde pensjonsordningen fullfondert. Ettersom årets realiserde lønnsoppgjør ble lavere enn lagt til grunn i tidligere prognoser, vil pensjonspremien for 2015 reduseres. Dette vil videre redusere premieavviket som oppstår i 2015. Ettersom premieavviket skal kostnadsføres med lik andel de etterfølgende 7 årene vil dermed pensjonskostnaden for 2016 og økonomiplanperioden redu-

seres gjennom lavere amortiseringskostnad med 1/7 hvert år.

Videre har KMD foretatt en innstramning i beregningsparameterne for årlig pensjonskostnad fra og med 2016. Departementet reduserer årlig forutsatt avkastning på pensjonsmidlene med 0,05 % poeng. Dette for å redusere fremtidig akkumulering av premieavvik. Isolert sett vil dette medføre økte kostnader.

Nettoeffekten av de tre ovennevnte forholdene vil være svakere vekst i pensjonskostnadene i 2016 sammenlignet med vedtatt økonomiplan.

Utvikling i pensjonskostnader for ordningene i OPF og SPK

Nedenstående tabell viser utviklingen i pensjonskostnadene for ordningene i OPF og SPK fra 2011 til 2019. Tallene for 2011 til 2014 er regnskapstall, tall for 2015 er vedtatt budsjett, mens tall for 2016 – 2019 er hva som er budsjettet for økonomiplanperioden.

Tabell 3.31

Beløp i mill.kr	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kostnad OPF inkl. arbeidsgiveravgift	2 141	2 866	3 403	3 408	3 069	3 092	3 258	3 409	3 562
Kostnad SPK inkl. arbeidsgiveravgift	576	606	627	642	660	714	724	734	744
Samlet kostnad inkl. arbeidsgiveravgift	2 717	3 472	4 030	4 050	3 729	3 806	3 942	4 143	4 306
Kostnadsprosent OPF	21,4 %	25,4 %	26,3 %	30,1 %	23,0 %	23,0 %	24,3 %	25,4 %	26,6 %

Kostnadsprosenten er et uttrykk for pensjonskostnad som andel av pensjongivende lønn. Som tabellen viser har pensjonskostnadsprosenten for ordningen i OPF vært økende frem til 2014.

At kostnaden økte fra 21,4 til 30,1 %, er et uttrykk for at pensjonskostnadene har utgjort en stadig større andel av driftsbudsjettet til Oslo kommune. I 2015 inntraff et nivåskift der kostnaden ble betraktelig redusert. Hovedårsakene til reduksjonen var innføringen av Finanstilsynets nye dødelighetsgrunnlag, implementering av Folketrygdreformen (ny uføreordning, levealdersjustering og lavere årlig G-regulering av løpende pensjonsutbetalinger). Dermed

ble det i 2014 ferdigstilt et omfattende arbeid med ajourføring av medlemsdatabasen ved innføringen av nytt HR-system i 2014. I 2016 videreføres kostnadsprosenten fra 2015 på 23 %.

Det må fortsatt antas at kostnaden fortsetter å stige utover i planperioden, men da fra et lavere nivå enn lagt til grunn i vedtatt økonomiplan. Veksten antas også for fremtiden å være større enn veksten i de frie inntekter, og pensjonskostnader vil følgelig fortsette å gjøre beslag på stadig større andel av tilgjengelige budsjettmidler.

Premiesatsene (varslet) for 2016 – Statens pensjonskasse

Effektiv premiesats 2015-2016:

	2016	2015	Endring
Grunnskolen	13,44%	13,85%	reduksjon 0,41 prosentpoeng
Videreg. skole	15,33%	15,94%	reduksjon 0,61 prosentpoeng

Ordningen i SPK er en såkalt «pay as you go ordning» som innebærer at de årlige innbetalingene skal dekke de årlige utbetalingene. Kommunen får beskjed fra Statens pensjonskasse om hva som er forventet innbetalingskrav neste år sammenlignet med inneværende år. For 2016 forventes det at kommunen vil få en besparelse på ca. 23 mill. som følge av at

premiesatsene reduseres fra 2015 til 2016. Det foreligger ingen informasjon om forventet utvikling i premiesatsene etter 2016. I beregningen av hvordan utgiftene til SPK vil utvikle seg etter 2016 er det forutsatt at satsene holdes konstante og at utgiftene vokser som følge av økt antall lærere pga elevtallsvekst.

Tabell 3.32

Beløp i mill.kr	2012	2013	2014	2015	2016
Frie inntekter*	32 018	33 452	35 418	36 578	38 310
Samlet pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	3 472	4 030	4 050	3 729	3 806
Pensjonskostnad i prosent av frie inntekter	10,8 %	12,0 %	11,4 %	10,2 %	9,9 %

* Frie inntekter (skatt + rammetilskudd) er korrigert for oppgaveendringer og endret finansiering av barnehagene

Forutsetninger for utviklingen i pensjonskostnadene i Oslo Pensjonsforsikring (OPF)

For å beregne fremtidige pensjonskostnader til ordningen i OPF gjøres den en rekke generelle forutsetninger:

- Det foretas ingen vesentlige endringer i offentlig tjenestepensjon eller i Folketrygden.
- KMDs beregningsparametere benyttes for å estimere avkastning, diskonteringsrate, lønns- og G-regulering.
- Det benyttes faste tariffer for frivillig avgang og AFP-uttak
- Tidligere års premieavvik skal amortiseres over de etterfølgende 7 årene.
- Nyansatte genererer gjennomsnittlig like høye pensjonskostnader som de som slutter, dvs. at nyansatte og sluttede personer har en pensjonskostnad lik gjennomsnittet av ansatte

- Det ligger ikke inne forutsetninger om vekst i antall medlemmer i modellen.
- OPF oppnår finansavkastning på pensjonsmidlene på minimum 3,5 %

Budsjettforslaget for 2016

Det er i budsjettet for 2016 forutsatt en kostnadsreduksjon på rundt 40 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2015. Reduksjonen er en nettoeffekt av de nedenstående forholdene:

- Resultatet av årets lønnsoppgjør gir lavere lønnsvekst enn forutsatt i vedtatt økonomiplan, hvilket gir lavere premie i 2015 og påfølgende lavere pensjonskostnad i 2016
- KMDs rundskriv H-9/15 hvor beregningsparameteren for forutsatt avkastning på pensjonsmidlene er redusert med 0,05 % poeng

Tabell 3.33

Pensjon OPF (beløp i mill.kr)	Regnskap 2014	Dok3 2015	Forslag 2016*
Årets kostnad inkl. AFP 62-64	2 987	2 690	3 092
Herav amortisering	545	646	782

*Tall for 2016 er inkludert arbeidsgiveravgift

Kostnaden fordeles på kommunens virksomheter ved at deres utbetaling av pensjonsgivende lønn genererer 23 % pensjonskostnadsbelastning. Amortiseringen er den delen av tidligere års premieavvik som kostnadsføres i respektive år.

3.3.2 Utviklingen i finanskostnader

Kommunens gjeld har de senere årene hatt en raskere vekst enn tilsvarende vekst i frie inntekter. Også i kommende økonomiplanperiode forventes kommunens gjeld å vokse raskere enn de frie inntektene.

Gjeldsgraden som måler gjelden som andel av de eksterne driftsinntektene forventes å vokse fra 54 % i 2015 til 82 % i 2019 som følge av at gjelden øker med 22,3 mrd. i kommende økonomiplanperiode. Nesten halvparten av denne gjeldsveksten relaterer seg til skoleinvesteringer.

Lånefinansieringen av investeringer for VAR-sektor og Oslo Havn KF holdes utenfor i beregningen av gjeldsgrad fordi finanskostnadene dekkes ved gebyrer.

Tabell 3.34

	regn 2011	regn 2012	regn 2013	regn 2014	bud 2015	bud 2016	bud 2017	bud 2018	bud 2019
Samlet lånegjeld*	20 972	19 418	21 670	22 737	26 640	33 885	40 166	45 383	48 974
Samlede finansutgifter	2 441	2 512	2 629	2 809	3 373	3 491	3 987	4 565	5 263
Økning i finansutgifter fra året før		71	117	180	564	118	496	578	698

*korrigert brutto lånegjeld Oslo kommune

De årlige finanskostnadene har økt med over 900 mill. fra 2011 til 2015 og forventes å øke med ca 1,9 mrd. eller ca. 56 % fra 2015 til 2019. Dette innebærer

at en stadig større andel av kommunens frie inntekter må benyttes til å dekke finanskostnader.

Tabell 3.35

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum frie inntekter*	30 256	32 018	33 452	34 730	36 624	38 310	38 770	39 230	39 680
Finansutgifter	2 441	2 512	2 629	2 809	3 373	3 491	3 987	4 565	5 263
Finansutgifter i % av frie inntekter	8,1 %	7,8 %	7,9 %	8,1 %	9,2 %	9,1 %	10,3 %	11,6 %	13,3 %

*Frie inntekter (skatt + rammetilskudd) er korrigert for oppgaveendringer og endret finansiering av barnehagene

Finansutgiftene som andel av de frie inntektene øker fra 9,2 % i 2015 til 13,3 % i løpet av kommende økonomiplanperiode.

3.3.3 Utviklingen i de frie inntektene

Kommunens inntekter består av skatt og rammetilskudd (de frie inntektene), refusjoner, brukerbetalingar gebyrer og finansinntekter. De frie inntektene utgjør ca. 3/4 av de samlede inntektene.

Inntektssystemet for fylkeskommunene ble endret fra 2015. Kostnadsnøkklene ble oppdatert og skatteutjevningen ble også lagt om. Endringen i skatteutjevningen økte Oslos skatteutjevningende trekk i rammetilskuddet og ble gitt full effekt fra 2015, mens oppdatert kostnadsnøkkel som øker Oslos rammetilskudd

innføres over 5 år. Samlet ga disse endringene Oslo et lite tap i 2015 mens det fra 2016 til 2019 vil gi en økning i frie inntekter på 134 mill. årlig (aggregerende)

I kap.14 i del 2 (dette dokumentet) og i Sak 1 del 1 er premissene beskrevet for hva som forutsettes i utviklingen av de frie inntektene i kommende økonomiplanperiode. Her fokuseres det på hvordan de frie inntektene har utviklet seg fra 2011. Tabellen nedenfor viser utviklingen i frie inntekter i løpende kroner. Det er kun korrigert for oppgaveendringer.

Tabell 3.36

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sum frie inntekter*	30 256	32 018	33 452	34 730	36 624	38 310
Årlig vekst i %		5,8 %	4,5 %	3,8 %	5,5 %	4,6 %

*Frie inntekter (skatt + rammetilskudd) er korrigert for oppgaveendringer og endret finansiering av barnehagene

Årlig vekst i de frie inntektene (nominelt) har ligget på mellom 4,5 % og 5,8 % i perioden 2011-2015 når det korrigeres for oppgaveendringer. For 2016 forventes det en vekst på 4,6 %.

I tabellen under er dette korrigert og det er også korrigert for befolkningsveksten i perioden når det tas hensyn til befolkningsvekst, oppgaveendringer og lønns- og prisvekst.

Beløpene i tabellen over er i løpende priser og meste parten av den årlige veksten relaterer seg til at lønns- og prisvekst.

Tabell 3.37 Frie inntekter i faste 2016-kroner justert for oppgaveendringer og befolkningsveksten i 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Frie inntekter i 2016-kroner*	38 765	38 727	38 387	38 053	38 201	38 310
Indeks frie inntekter (2010=100 %)	100,0 %	99,9 %	99,0 %	98,2 %	98,5 %	98,8 %

*Frie inntekter er korrigert for oppgaveendringer og innbyggervækst

Tabellen viser hvordan kommunens frie inntekter har utviklet seg i perioden 2011-2016 når det tas hensyn til oppgaveendringer, prisvekst og befolkningsveksten som har vært i perioden. Skatteinntektene i 2011

var høye blant annet knyttet til dobbelt effekt ved omleggingen av boligvurdering til formuesskatten. Fra 2011 til 2016 er nivået på de frie inntektene gått noe nedover.

3.3.4 Forventet utvikling av økonomisk handlefrihet i kommende økonomiplanperiode

Tabell 3.38 Andelsmessig disponering av de frie inntektene

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum frie inntekter*	30 256	32 018	33 452	34 730	36 624	38 310	38 770	39 230	39 680
Finansutgifter	2 441	2 512	2 629	2 809	3 373	3 491	3 987	4 565	5 263
Samlede pensjonskostnader inkl. AGA	2 717	3 472	4 030	4 050	3 729	3 806	3 942	4 143	4 306
Finansutgifter i % av frie inntekter	8,1 %	7,8 %	7,9 %	8,1 %	9,2 %	9,1 %	10,3 %	11,6 %	13,3 %
Pensjonskostnader i % av frie inntekter	9,0 %	10,8 %	12,0 %	11,7 %	10,2 %	9,9 %	10,2 %	10,6 %	10,9 %
Disponibelt til andre formål	83,0 %	81,3 %	80,1 %	80,3 %	80,6 %	81,0 %	79,5 %	77,8 %	75,9 %

*Frie inntekter (skatt + rammetilskudd) er korrigert for oppgaveendringer og endret finansiering av barnehagene

Som følge av en nivåendring fra 2014 til 2015 reduseres pensjonskostnadene som andel av de frie inntektene betydelig mellom 2014 og 2015. Fra 2016 forventes pensjonskostnadene å øke, men veksten etter 2016 forventes å bli betydelig lavere enn det som har vært tilfelle fra 2011 til 2014.

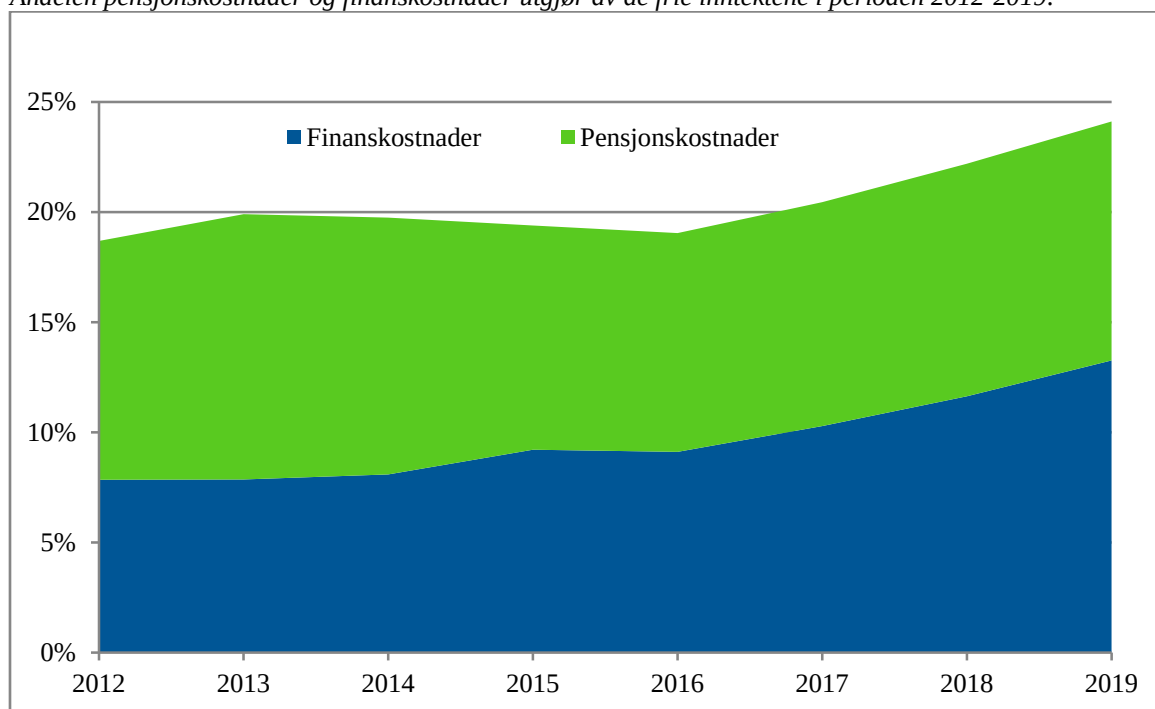
Hovedutfordringen for den økonomiske handlefriheten i kommende økonomiplanperioden er at en økende gjeld vil medføre at en stadig større del av kommunens inntekter vil gå til å dekke økte finanskost-

nader. I kommende økonomiplanperiode øker finansutgiftene som andel av de frie inntektene fra 9,1 % i 2015 til 13,3 % i 2019.

Veksten i de frie inntektene fra staten tar ikke i tilstrekkelig grad høyde for kommunens økte finanskostnader som henger sammen med økt befolkning, spesielt gjelder dette for vekst i de yngste aldersgruppene etter som det ikke gis statlige tilskudd til skole- og barnehageinvesteringer.

Fig 3.5

Andelen pensjonskostnader og finanskostnader utgjør av de frie inntektene i perioden 2012-2019:

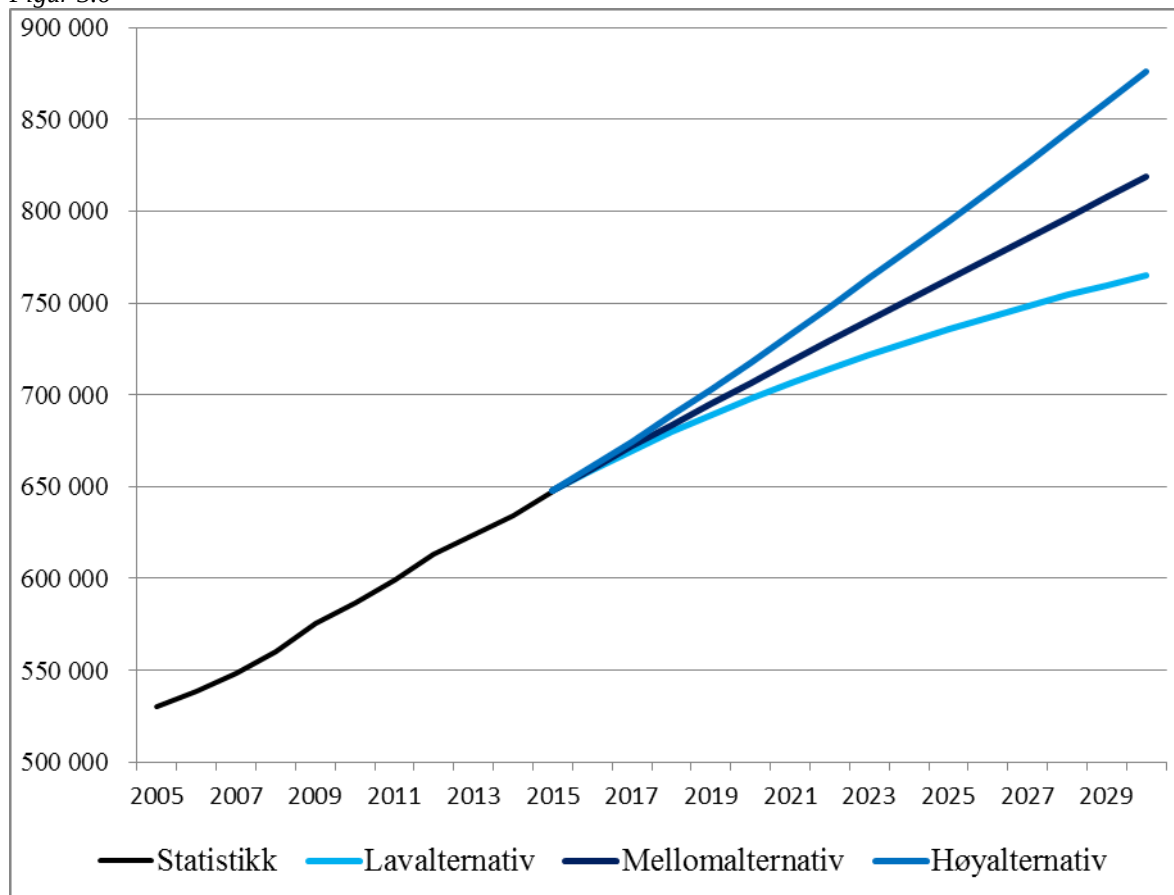

3.3.5 Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst

Oslo kommune oppdaterer sine befolkningsfremskrivinger hvert år. Det lages tre alternative baner for befolkningsutvikling som representerer ulike utviklingskurver basert på høy, middels og lav be-

folkningsvekst. Det er ventet en betydelig befolkningsvekst i Oslo de kommende årene i alle alternativene. Veksten frem til 2030 varierer fra 117 000 i lavalternativet, via 171 000 i mellomalternativet til 228 000 i høyalternativet. Befolkningsfremskrivingene er illustrert i figur x.x

Figur 3.6

Oslo kommune må i alle tre tilfellene bygge ut tjenestetilbudet for å kunne tilby tjenester til en voksende befolkning. Dette innebærer både økte investeringer og økte driftskostnader. Befolkningsveksten vil fordele seg ulikt mellom deler av byen og mellom aldersgrupper.

Befolkningsveksten fra et år til det neste består av naturlig tilvekst (født minus døde) og nettoinnflytting. Fremskrivingene bygger på antagelser om hvordan fruktbarheten, dødeligheten, flyttemønster og boligbyggingen kan utvikle seg i Oslo i årene fremover.

På grunnlag av disse forutsetningene viser fremskrivingene hvordan befolkningsutviklingen kan bli i årene fremover.

I artikkelen "Befolkningsfremskrivingen 2016-2040" i Oslospeilet nr. 1 fra juni 2015 er forutsetningene bak fremskrivingene vet. <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/statistikk/>

I den videre omtalen er det kun tall fra mellomalternativet som er benyttet.

Tabellen nedenfor viser antall innbyggere fordelt på aldersgrupper pr 01.01.2015 og forventet antall i 2019, 2024 og 2030.

Tabell 3.39 Befolkningsprognose for 2019, 2024 og 2030

Alder	Faktisk	Befolkningsfremskrivninger			Endring		
	2015	2019	2024	2030	2015-19	2019-24	2024-30
0-5	52 254	54 278	60 289	65 080	4 %	11 %	8 %
6-15	63 883	69 382	72 245	78 446	9 %	4 %	9 %
16-18	17 478	18 794	21 168	22 115	8 %	13 %	4 %
19-66	445 937	477 427	512 750	554 109	7 %	7 %	8 %
67-79	46 553	54 017	61 500	66 457	16 %	14 %	8 %
80-89	16 528	16 432	18 996	27 674	-1 %	16 %	46 %
90 +	5 043	4 824	4 655	4 905	-4 %	-4 %	5 %
SUM	647 676	695 154	751 603	818 786	7 %	8 %	9 %

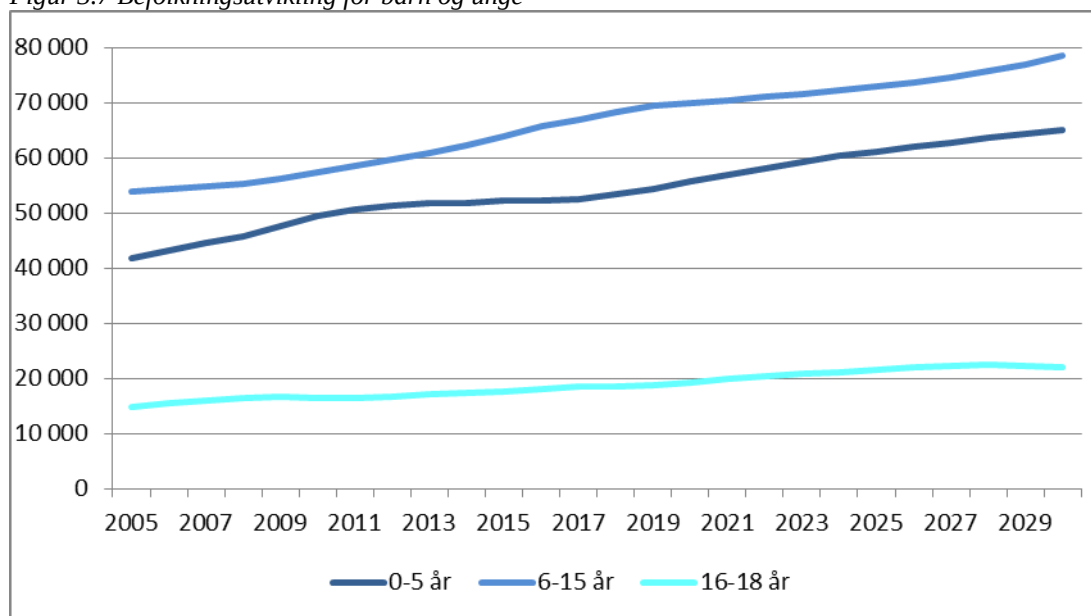
Aldersgruppen 67-79 år vokser hele perioden, mens aldersgruppen 80-89 år vil reduseres de første årene for så å øke kraftig mot slutten av perioden. Den eneste gruppen som er ventet å gå ned fra dagens nivå er antall personer over 90 år. De resterende aldersgruppene ventes å øke mellom 23 % og 27 % frem til 2030.

Oslo kommune må både produsere flere tjenester til en voksende befolkning og tilpasse tjenestetilbudet

for å fange opp fremtidige vridninger i alderssammensetningen. Det er også utfordrende å forutsi hvor i byen befolkningsveksten kommer slik at innbyggerne kan tilbys barnehage- og skoleplasser i nærheten av der de bor.

I nedenstående figurer viser faktisk befolkningsutvikling de siste 10 årene og befolkningsfremskrivningene frem til 2030 fordelt på aldersgrupper.

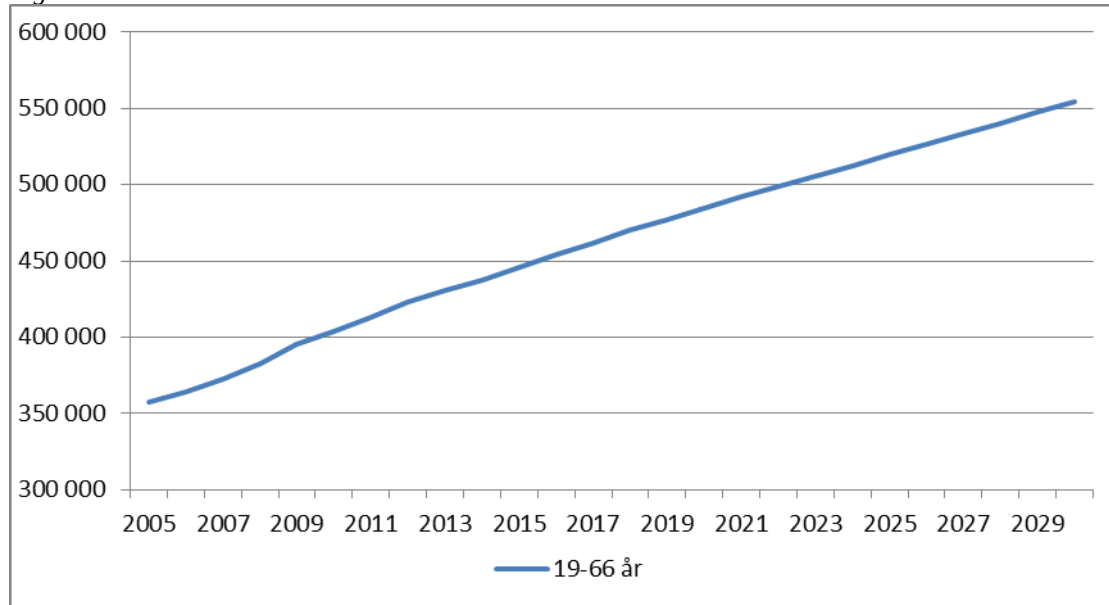
Figur 3.7 Befolkningsutvikling for barn og unge

Aldersgruppen 0-5 år vokste i perioden 2005 til 2015 med om lag 10 400 barn. Antallet har vært relativt stabilt siden 2012. Forventet vekst for de yngste barna er noe lavere enn i forrige fremskrivning, men ventes igjen å vokse fra 2018. Veksten i antall små-

barn kommer som vekst i skolebarna noen år senere. Antallet barn i grunnskolealder er stigende i perioden frem til 2030. Antallet ungdommer i alderen 16-18 år ventes å vokse frem til 2027-2028.

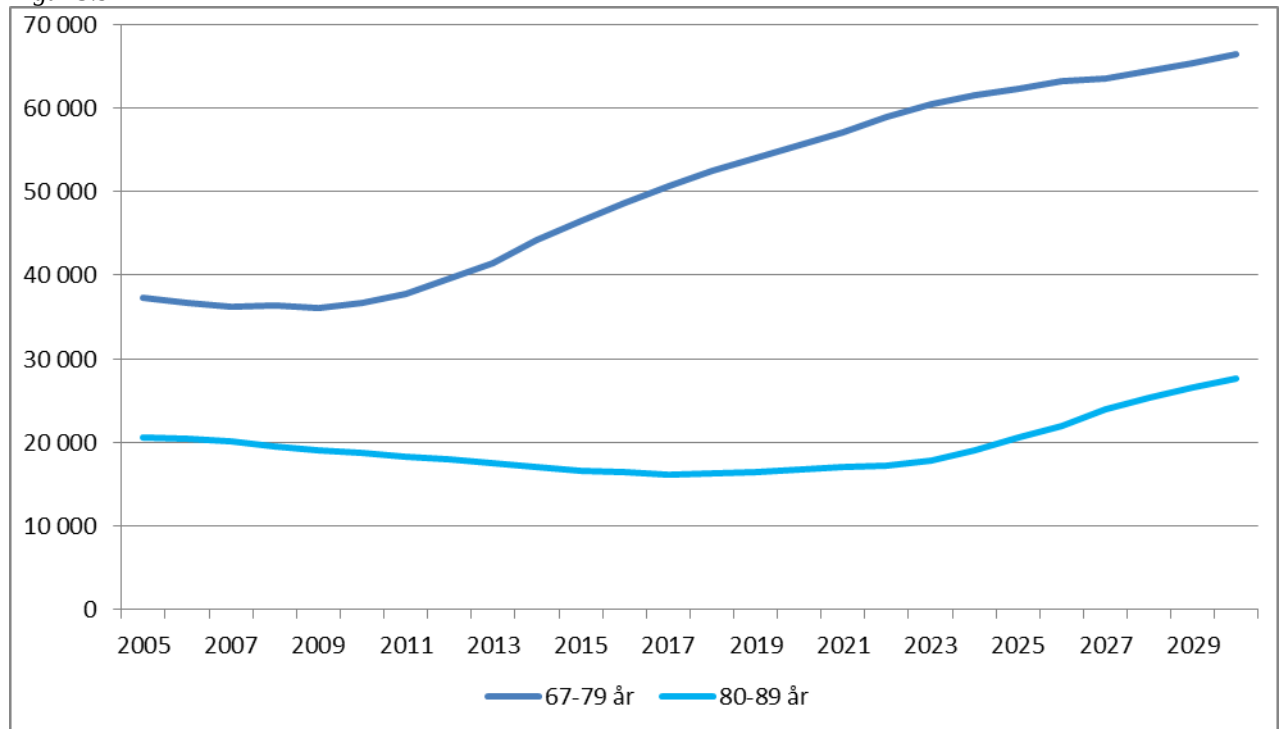
Figur 3.8

Gjennomsnittlig vekst i gruppen som er i arbeidsdyktig alder 19-66 år forventes å være 1,5 % per år. Tilsvarende vekst i totalbefolkningen forventes å være

1,6 % per år. Dette betyr at andelen i arbeidsdyktig alder forventes å være stabil sett i forhold til totalbefolkningen frem mot 2030.

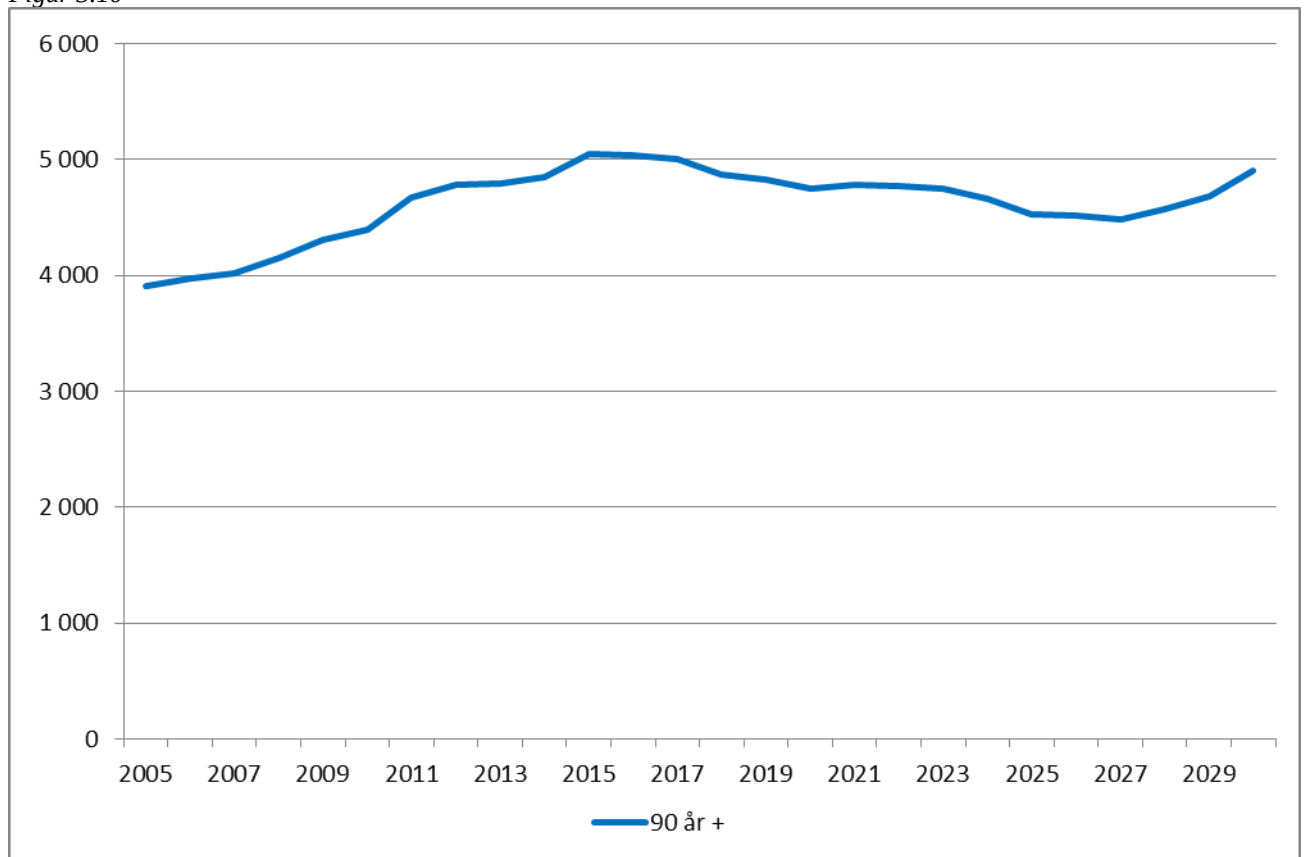
Figur 3.9

Aldersgruppen 67-79 år er den aldersgruppen som forventes å vokse raskest i kommende økonomiplanperiode, årsaken til dette er de store barnekullene etter krigen.

Antall personer i aldersgruppen 80-89 år ventes å være om lag uendret noen år fremover for så å stige kraftig fra ca. 2024. Etterspørselen etter flere omsorgsboliger og sykehjemsplasser er derfor forventet å stige betydelig mot slutten av perioden.

Figur 3.10

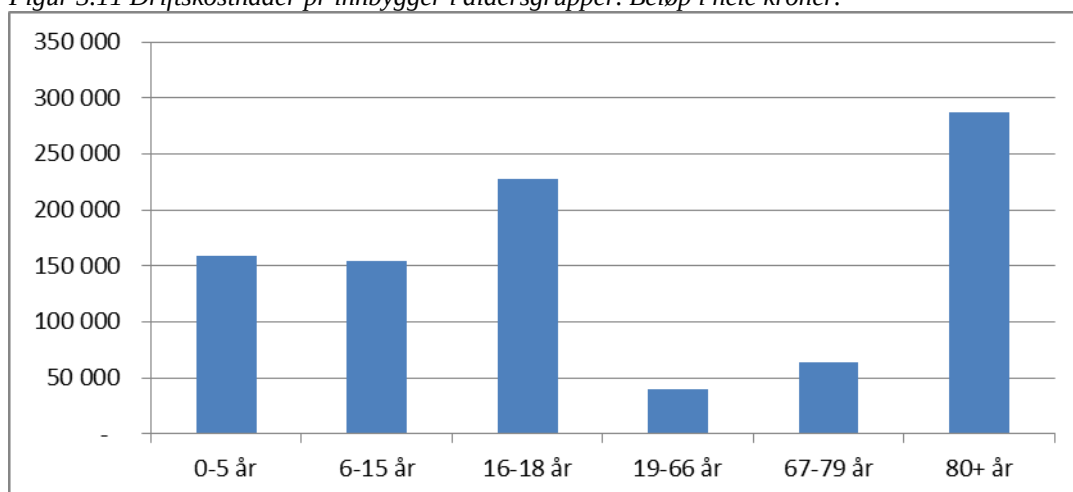
Antall eldre over 90 år forventes å synke med nesten 3 % i perioden 2015-2030.

Som følge av at aldersgruppene 80-89 år og 90+, samlet sett, forventes å bli redusert i økonomiplanperioden, forventes det lite behov for å øke sykehjemskapasiteten i denne perioden. Derimot må det forventes behov for en betydelig kapasitetsvekst innenfor sykehjem når vi nærmer oss 2024.

Befolkningsveksten som fremkommer i tabell 3.39 medfører et betydelig behov for kapasitetsutvidelse av kommunens tjenestetilbud. Befolkningsutviklingen vil også medføre et behov for å endre sammensetningen av tjenestetilbudet til befolkningen i løpet av perioden 2016-2030.

I figuren nedenfor er driftsutgiftene fra regnskap 2014 fordelt pr innbygger i ulike aldersgrupper.

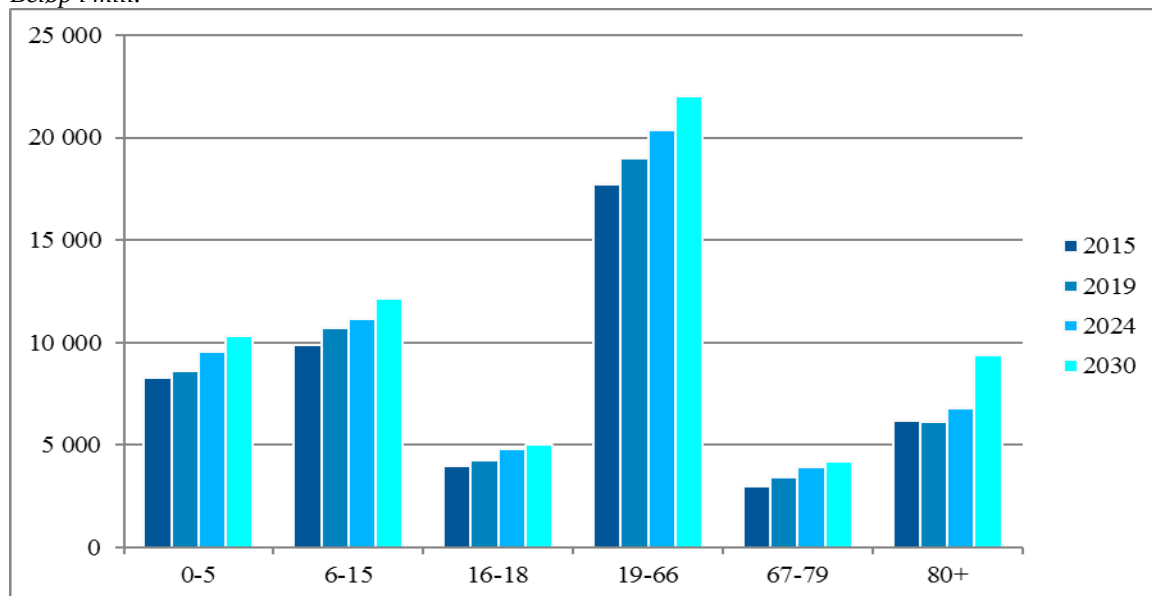
Figur 3.11 Driftskostnader pr innbygger i aldersgrupper. Beløp i hele kroner.

For å kunne anslå det fremtidige kapasitetsbehovet for kommunale tjenester er det på bakgrunn av det aldersfordelt driftsregnskapet for 2014 og befolkningsfremskrivningene fra tabell 3.40 laget illustrasjonsberegninger for 2015, 2019, 2024 og 2030. I

beregningene av kapasitetsbehovet forutsettes det ingen prisstigning og effektivisering. Videre forutsettes at standarder og dekningsgrader fryses på 2014-nivå

Figur 3.12 Kostnader i 2014 fordelt på aldersgrupper fremskrevet for 2015, 2019, 2024 og 2030. Beløp i mill.

Tabell 3. 40 Kostnader i 2014 fordelt på aldersgrupper fremskrevet for 2015, 2019, 2024 og 2030

	Mill.				Endring		
	2015	2019	2024	2030	2015-19	2019-24	2024-30
0-5	8 285	8 606	9 559	10 318	4 %	11 %	8 %
6-15	9 868	10 718	11 160	12 118	9 %	4 %	9 %
16-18	3 974	4 273	4 813	5 028	8 %	13 %	4 %
19-66	17 710	18 961	20 364	22 006	7 %	7 %	8 %
67-79	2 954	3 428	3 902	4 217	16 %	14 %	8 %
80+	6 206	6 116	6 805	9 374	-1 %	11 %	38 %
I alt	48 997	52 102	56 603	63 061	6 %	9 %	11 %

Forenklet viser illustrasjonene ovenfor hvordan total befolkningsvekst gir et tilsvarende behov for kapasitetsutvikling av fellestilbud som for eksempel samferdsel og renovasjon. For andre mer aldersspesifikke tjenestetilbud som barnehager, skoler og sykehjem er det befolkningsutviklingen i de respektive aldersgrupper som er avgjørende for behovsutviklingen.

I perioden 2015-2019 øker det totale kapasitetsbehovet for kommunale tjenester med 6 %. Dette er noe mindre enn den totale befolkningsveksten på 7 % i samme periode og skyldes at befolkningsgruppen 80+ reduseres i denne perioden. I perioden 2024-2030 er situasjonen motsatt med en økning på 11 % i det totale kapasitetsbehovet og en befolkningsvekst

på 9 %. Dette skyldes den kraftige økningen i befolkningsgruppen 80+ i denne perioden.

Behov for økt kapasitet innenfor skole og økt kvalitet på sykehjemmene vil øke enhetskostnadene.

Med 2014-regnskapet som utgangspunkt uten prisstigning fra 2014 til 2016 vil de fremtidige kapitalkostnadene for både skolebygg og sykehjem bli betydelig underestimert.

Fra tabell 3.40 ser vi at en demografisk fremskrivning av driftsregnskapet for 2014 antyder et betydelig ressursbehov innenfor skolesektoren i kommende økonomiplan. For perioden 2019-24 og

perioden 2024-2030 ser det ut til at økningen i ressursbehovet innenfor skolesektoren ligger lavere enn økningen i totalt ressursbehov.

For befolkningsgruppen 80+ faller ressursbehovet i perioden 2015-2019. Ressursbehovet begynner å øke igjen i 2019-2024, noe mer enn økningen i totalt ressursbehov. I perioden 2024-2030 øker ressursbehovet betydelig.

Den gjennomsnittlige kapitalkostnaden pr sykehjemsplass forventes å øke betydelig. I kommende økonomiplanperiode er det innarbeidet 3,3 mrd. til å totalrehabiliterer 6 sykehjem i kommunal regi. I tillegg legges det opp til å realisere 5 OPS-prosjekter med en samlet kostnad på ca. 3,2 mrd. Byggingen/totalrehabiliteringen av disse sykehjemmene er forutsatt å erstatte eksisterende sykehjem med oppgraderingsbehov og ikke utvide dagens kapasitet. Kommunens kapitalkostnader knyttet til disse sykehjemmene vil øke og derfor gi høyere enhetskostnader for disse sykehjemsplassene. Dette som en naturlig konsekvens av at kvaliteten på sykehjemsplassene økes markert.

3.4 Oslo kommune som arbeidsgiver

Befolkningens behov endrer seg i omfang og innhold. Kommunen må kontinuerlig sørge for å ha

kompetanse og ressurser som er tilpasset behovene for å kunne utvikle og levere tjenester i samsvar med befolkningens forventninger. For å greie denne oppgaven må kommunen være en attraktiv, inkluderende og fremtidsrettet arbeidsgiver som stimulerer til innovasjon og nytenkning.

Oslo kommune er en av Norges største arbeidsplasser med svært varierte tjenester og arbeidsoppgaver. Kommunen har 50 100 ansettelsesforhold og 37 600 årsverk og de forventede lønnsutgiftene for 2016 er på ca. 27,2 mrd.

Prinsippene for kommunens personalpolitikk finnes i Personalpolitisk strategi. Sammen med kommunens verdigrunnlag, lederprinsipper, etiske regler og handlingsplaner/tiltaksplaner danner dette en personalpolitisk plattform for arbeidet i alle kommunens virksomheter.

HR-arbeidet, både sentralt og lokalt, skal bidra til at kommunen leverer sine tjenester med god kvalitet ved å arbeide systematisk for å:

- ha et mangfoldig og attraktivt arbeidsmiljø
- utvikle og mobilisere godt lederskap
- målrettet kompetanseutvikling
- sikre effektive og profesjonelle arbeidsprosesser

Mål og nøkkeltall for Oslo kommune som arbeidsgiver

Nøkkeltall for: Oslo kommune som arbeidsgiver	Resultat 2012 (2)	Resultat 2013	Resultat 2014
Lønnsugifter (inkl. sos. utg.) i Oslo kommune	24,1 mrd.	25,6 mrd	26,5 mrd
Antall ansettelsesforhold i Oslo kommune 1)	49 813	50 155	50 503
Antall årsverk i Oslo kommune	36 953	37 352	37 670
Andel kvinner ansatt i Oslo kommune	70,3 %	70,0 %	70,0 %
Andel kvinnelig ledere	66 %	66 %	30 %
Andel kvinnelig toppledere	48 %	48 %	49 %
Antall personer overtallig pr. 31.12.	170	116	160
Antall ansatte fra Asia, Afrika etc.	20,3 %	20,9 %	3)

1) Måltallet gjelder antall ansettelsesforhold, ikke antall personer ansatt (en personer kan ha flere ansettelsesforhold)

2) Det må tas forbehold om tallmaterialet for 2012 da dette er hentet fra både nytt og gammelt HR-system

3) Resultatet for 2014 foreligger ikke ved ferdigstilling av Sak 1, del 2.

Måltall for : Oslo kommune som arbeidsgiver	Resultat 2013	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Sykefravær i Oslo kommune	8,7 %	8,5 %	8,3 %	8,2 %
Svarprosent medarbeiderundersøkelse	77,0 %	79,0 %	80,0 %	80,0 %
Gjennomførte medarbeidersamtaler	60,0 %	61,0 %	80,0 %	80,0 %
Medarbeidertilfredshet 1)	4,5	4,6	2)	4,7

1)Skalaen er fra 1-6. Utdanningsetaten inngår ikke i felles medarbeiderundersøkelse

2) Måltall ikke innført

3.4 Modernisering

Oslo er en by med sterk befolkningsvekst. En større befolkning trenger flere tjenester og krever betydelige investeringer. Samtidig krever en mer sammensatt befolkning at kommunen løser oppgavene på nye og individuelt tilpassede måter. Modernisering av kommunens tjenestetilbud er derfor både et spørsmål om å bedre service til en mangfoldig befolkning og nødvendig for å frigjøre ressurser til direkte tjenesteyting, slik at vi kan møte behovene til en voksende befolkning innenfor ansvarlige økonomiske rammer.

Byrådets moderniseringsarbeid har tre overordnede mål:

- Innbyggernes og næringslivets møte med kommunen skal bli enklere.
- Kvalitet på tjenestene som ytes skal bli bedre gjennom økt brukermedvirkning og nye løsninger.
- Bedre organisering og økt gjennomføringskraft skal gi mer tid til det som teller for innbyggere og næringsliv.

Byrådet arbeider med rekke satsinger som skal bidra til å nå målene, jf. byrådssak 199/15. Gjennom de neste fire årene vil innbyggere og næringsliv merke forbedringer:

- Det skal bli enklere å komme i kontakt med og få svar fra kommunen.
- Innbyggernes behov, ikke hvordan kommunen er organisert, skal styre hvordan vi utvikler og tilbyr tjenester.
- Elektroniske tjenester og andre selvbetjeningsløsninger skal utvikles.
- Velferdsteknologi skal gi større frihet og trygghet, gjøre det lettere å mestre hverdagsoppgavene og legge til rette for sosial interaksjon slik at innbyggere med omsorgsbehov kan bo og trives i eget hjem hele livet, eller så lenge som mulig.
- Åpningstider og arbeidstidsordninger skal i større grad tilpasses brukernes behov.
- Fjerning av tidstyver, sanering og forenkling av regelverk, bedre arbeidsprosesser og kontinuerlig forbedringsarbeid skal bidra til at kommunen kan levere bedre tjenester til stadig flere innbyggere.

1. Innbyggernes og næringslivets møte med kommunen skal bli enklere

Digitale tjenester

Hovedmålet med byrådets satsing på elektroniske tjenester er at dette skal bidra til en enklere hverdag for innbyggere og næringsliv. Tjenestene Oslo kommune tilbyr byens innbyggere skal leveres digitalt der dette er mulig og hensiktsmessig.

Byrådet har som mål at alle virksomheter i løpet av 2016 bruker SvarUT som erstatning for dagens ca. 2,5 millioner papirutsendelser. SvarUT innebærer elektronisk forsendelse av brev og henvendelser fra kommunens virksomheter til kommunens innbyggere. Mottaker får varsel om post via SMS. SvarUt skal også knyttes til ordninger for «Sikker Digital Post».

Oslo kommunes MinSide er kommunens egenutviklede felleskomponent, som ble lansert i 2014. Dette er en side for innbyggere og næringsliv som viser all digital kommunikasjon til og fra kommunen. Målet er at MinSide skal tas i bruk på stadig flere tjenestoområder.

Innenfor helse-, pleie- og omsorgstjenester samt sosialhjelp er det tildelt incentivmidler til å utvikle tjenester som gir innsyn i egne saker med informasjon for eksempel om hvor langt sakene har kommet, utbetalingsbeløp og utbetalingstider. Disse vil bli tilgjengeliggjort i MinSide. Incentivmidler er også tildelt til å utvikle bestillings- og avtaletjenester.

Fra høsten 2017 skal alle foresatte kunne søke om barnehageplass i en ny og moderne it-løsning. Det er spesielt lagt vekt på at fagsystemet skal gi en felles digital plattform for foresatte, barnehager og saksbehandlere i kommunen som benyttes til søknad, opptak, plassadministrasjon og kommunikasjon.

Det er i vedtatt økonomiplan innarbeidet 450 mill. i perioden 2016-2018 til utvikling av elektroniske tjenester i Oslo kommune. For å styrke arbeidet med digitalisering av kommunens tjenester har Byrådet i tillegg avsatt 50 mill. årlig til virksomhetenes investeringer i elektronisk arkivløsning, totalt 200 mill. i økonomiplanperioden.

Moderniseringsarbeidet legger til rette for bruk av forbedrede digitale tjenester for elever, lærere og foresatte.

Over 100 mill. er bevilget i 2015 og 2016 til oppgradering av lokal infrastruktur, etablering av beredskapsløsninger på skolene, samt modernisering og fornyelse av Utdanningsetatens pedagogiske og skoleadministrative IKT-systemer. Skoleplattform Oslo er en fremtidsrettet løsning med oppgraderte systemer som er tilpasset skolehverdagen. Moderniseringsarbeidet skal legge til rette for bruk av digitale tjenester og forbedre tjenester for elever, lærere og foresatte. Mer effektive løsninger er en viktig forutsetning for satsing på elektronisk kommunikasjon overfor brukerne av kommunale tjenester.

Innbyggjerservice og utvidede åpningstider

Byrådet vil i løpet av 2016 etablere en innbyggertjeneste som i tillegg til å svare på enkle spørsmål slik

02 180 gjør i dag, skal utvikles til å håndtere enklere saksbehandling og slik avlaste virksomhetene som kan bruke tid på og gi raskere svar på de mer kompliserte henvendelsene.

Ved etablering av Innbyggerservice er utgangspunktet at publikums informasjonsbehov skal ivaretas her. Flere av kommunens virksomheter har i dag egne kundesentre, både for å betjene telefon, e-post og for fysiske besøk. For velfungerende kundesentre vil utgangspunktet være at disse videreføres. Innbyggerservice vil viderefremidle aktuelle henvendelser til disse kundesentrene.

For innbyggerne kan det ha stor verdi å få kontakt med kommunen etter vanlig arbeidstid. For mange er det på ettermiddagen og kvelden de har tid til å kommunisere med kommunen, søke om tillatelser og få veiledning.

I dag kan publikum ta kontakt med kommunen gjennom 02 180 kl. 08-17 alle hverdager. Innbyggerservice vil utvikles for å betjene publikum på telefon og nettpat ut over dette tidsrommet. Etablering av nettpat vil også innebære at den virtuelle delen av Innbyggerservice er åpen på kveldstid, og at bemanningen tilpasses etterspørselen fra innbyggerne.

Innføringen av selvbetjent, «meråpent» bibliotek er et annet eksempel på en tjeneste som innebærer økt tilgjengelighet for brukerne. Andre eksempler er utvidede åpningstider ved kommunale bade- og svømmeanlegg og ishaller samt gjenbruksstasjonene. Byrådet vil kartlegge om det på andre, utvalgte områder kan være aktuelt med utvidede åpningstider.

2. Kvalitet på tjenestene som ytes skal bli bedre gjennom nye løsninger og økt brukermedvirkning

Samhandling og innovasjon

Et langsiktig, strategisk og systematisk innovasjonsarbeid skal støtte utvikling av nye tjenester og sikre eierskap til forandring i hele kommunen.

Det er innbyggerne selv som best vet hva slags bistand de trenger for mest mulig nytte av kommunale tjenester. Kommunens tjenestetilbud og måten tjenestene ytes på må derfor utformes og utvikles i samråd med innbyggere og lokalt næringsliv, samt brukerorganisasjoner og ideelle organisasjoner.

Byrådet vil etablere en kunnskapsbase som gir en systematisk oversikt over pågående prosjekter og gjennomførte relevante innovasjonstiltak, både innenfor og utenfor kommunen. Med en slik kunnskapsbase vil kommunen raskere kunne fange opp og ta i bruk vellykkede innovasjoner. Denne plattformen skal legge til rette for en åpen dialog med ulike aktører.

Utvidet bruk av velferdsteknologi

Oslo kommune har betydelig vekst i antall innbyggere og forventer en sterk økning av antall eldre over 80 år fra 2025. Det vil være et økende behov for kommunale tjenester på alle nivåer, men mest hos de eldre. Dette krever nye måter å levere tjenester på. Byrådet har derfor satt i gang en satsing på bruk av velferdsteknologi innen pleie- og omsorgssektoren, jf. byrådsak 250/14.

Velferdsteknologi vies stadig mer oppmerksomhet, både i Norge og internasjonalt. Implementering av velferdsteknologi forutsetter en samtidig satsning på tjenesteinnovasjon. Riktig bruk av velferdsteknologi styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom, sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne.

Byrådet har i vedtatt økonomiplan innarbeidet 40 mill. til drift og 40 mill. til investeringer i velferdsteknologi, totalt 80 mill. I kommende økonomiplanperiode styrker byrådet satsingen med ytterligere 10 mill. årlig til drift og 300 mill. til investeringer, hvorav 200 mill. er en låneordning til investeringer i velferdsteknologiske løsninger i bydelene. Byrådets samlede satsing på velferdsteknologi i kommende økonomiplanperiode er på 420 mill.

For å få effekt av satsingen på velferdsteknologi moderniseres og fornyes fagsystemene i helse- sosial- og omsorgstjenestene. Det er innarbeidet 180 mill. i planperioden, 45 mill. til årlig investeringer i dette moderniseringsarbeidet.

Innen den øvrige helse-, barnevern- og sosialsektoren vil kommunen bruke velferdsteknologi for å yte bedre tjenester og gjøre brukere og pasienter mer selvstendige.

Styrket brukerorientering og utvidet brukervalg i helse- og omsorgssektoren

Kommunen har i dag brukervalg på følgende områder:

- Hjemmetjenester der brukerne kan velge hvilken leverandør de ønsker å benytte både når det gjelder hjemmesykepleie og praktisk bistand
- Brukere av dagsenter og bo- og omsorgstjenester
- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Fra 2016 blir det også innført brukervalg for bo- og oppfølgingstjenester.

Byrådet vil sikre at brukerne gis god informasjon om valgmulighetene raskest mulig etter at vedtak om bistand er fattet, slik at brukervalget blir mer reelt og ikke kommer etter at brukerne har begynt å motta tjenesten.

3. Bedre organisering og økt gjennomføringskraft skal gi mer tid til det som teller for innbyggere og næringsliv

Bedre styringsprosesser

Byrådet vil ytterligere styrke gjennomføringsevnen i kommunen. Sentrale tiltak er å redusere antall styringsmål, men å øke andelen styringsmål med direkte betydning for brukerne, mer hensiktsmessig rapportering, fjerning av tidstyver, sanering og forenkling av regelverk, effektiv IKT-drift, strategisk bruk av anskaffelser, gode investeringsprosesser, godt lederskap og målrettet kompetanseutvikling av ledere og medarbeidere. En effektiv kommune skal også redusere saksbehandlingstiden for innbyggere og næringsliv.

Byrådet har gjennom forenklet instruks for virksomhetsstyring (byrådssak 1070/15) adressert dette samtidig som elementer av virksomhetsstyring i andre instruks er samlet i én ny instruks. Formålet med instruksen er å sikre grunnlag for mer effektiv måloppnåelse av politiske vedtak og tildelt budsjett, og forebygge styringssvikt.

I budsjettprosessen for 2015 ble et arbeid med færre og tydeligere mål i Sak 1 startet opp. Gjennomgående utfordringer var at det var for mange mål, at målene ikke var tilstrekkelig effektrelaterte og at det skortet på gode indikatorer for å se om kommunen beveger seg i riktig retning. Arbeidet med mål vil bli videreført i 2016. Færre mål betyr også færre rapporteringskrav. Tildelingsbrevene skal gi virksomhetene et tydelig ansvar, konkrete mål og et tydelig handlingsrom.

Forenkling i den enkelte virksomhet – raskere saksbehandlingstid

Byrådets mål er forenklinger og effektiviseringer som sikrer mer tid og ressurser til å løse kommunens kjerneoppgaver. Den enkelte virksomhet står sentralt i dette arbeidet. Tidstyver er unødvendig bruk av tid som verken gir verdi for brukerne, næringslivet eller kommunen.

Virksomhetene skal ta i bruk ulike virkemidler for å redusere saksbehandlingstiden for innbyggere og næringsliv, herunder nye elektroniske tjenester. For å redusere saksbehandlingstiden er det viktig å sette måltall. Disse bør settes slik at de gir et uttrykk for når innbygger/næringsliv kan forvente svar. Systematisk oppfølging og måling av saksbehandlingstid og dens årsaker vil gi et godt grunnlag for å utvikle stadig mer effektive tjenester.

Saksbehandlingstiden for innbyggere og næringsliv skal ned.

Strategisk bruk av anskaffelser – standardisering og forenkling

Kommunens anskaffelser skal – i tråd med kommunens anskaffelsesstrategi – benyttes strategisk, og anskaffelsesprosessene gjennomføres målrettet og kosteffektivt, for å sikre kommunens innbyggere og næringsliv best mulige tjenester innenfor kommunens økonomiske handlingsrom.

Byrådsavdeling for finans har overordnet hovedansvar for å følge opp kommunens anskaffelsesstrategi. Det skjer ved:

- Dialog med markedet for å fremme innovative anskaffelser.
- Standard kravspesifikasjoner for ulike typer investeringer – foreløpig for formålsbygg (byrådssak 1075/15). Det arbeides med å lage tilsvarende for gater, sykkelveier og idrettshaller. Formålet er å forenkle arbeidsprosessene for både kommunen og leverandørene.
- Bruk og utvikling av standardkontrakter. Kommunens standardkontrakter vurderes samtidig kontinuerlig, for å ivareta nye samfunnsmessige utfordringer og fremme seriøsitet i bransjer som har leveranser til Oslo kommune. Kemnerkontoret vil videreutvikle samarbeidet med Næringsstaten for kontroll av skjenkebevillinger.

Når det gjelder arbeidslivskriminalitet bidrar Utviklings- og kompetanseetaten gjennom ledelse av et «Lovlighetsteam» med deltakelse fra kemnerkontoret, Skatt Øst, Arbeidstilsynet og ulike virksomheter i Oslo kommune.

4. Kompetanseutvikling og kompetansemobilisering som støtter modernisering

Oslo skal være en effektiv, innovativ og åpen by som yter god service og som søker nye løsninger. Det stiller krav til godt lederskap og engasjerte medarbeidere. For å lykkes med modernisering og utvikling er det nødvendig med omstillings- og endringskompetanse både på individ- og organisasjonsnivå.

Oslo kommune har iverksatt en bred satsing på digitalisering av tjenester som krever digital modenhet blant ledere og ansatte. Prosjektkompetanse er avgjørende for å forberede og gjennomføre kommunens brede portefølje av store og mindre prosjekter. Brukermedvirkning, innovasjon og innovative anskaffelser og leverandørutvikling er avgjørende for tjenesteutviklingen. Brukerrettede og effektive tjenesteleveranse krever operativ og god virksomhetsstyring og gjennomføringsevne. Dette er utgangspunktet for flere kompetansetiltak som starter i 2016. Byrådet vil

- gjennomføre et toppledelsesprogram som skal bidra til å styrke rollen som samfunnsaktør og

som pådriver i å utvikle byen til felleskapets beste, oppstart 1. halvår 2016.

- utarbeide en helhetlig portefølje av kompetansetiltak som støtter ledere på øvrige nivåer i arbeidet med modernisering, omstilling og endring.
- utarbeide kompetansepakker innen relevante fagområder som tilbys ulike målgrupper av medarbeidere i kommunen.

Effekter av kompetanseutviklingstiltak skal følges over tid både gjennom HR-relaterte målinger for å identifisere organisatoriske effektivitet og gjennomføringskraft og ved å se kommunens bruk av eksterne konsulenter sett opp mot bruk av egenkompetanse i det totale utviklingsarbeidet. Ved å styrke og mobilisere ansattes kompetanse på strategisk viktig områder står kommunen bedre rustet til å bruke egne ressurser i modernisering og utviklingsarbeid.

3.5 Budsjettets miljøprofil

Oslo skal være en internasjonalt ledende miljøby med god luftkvalitet, rent vann og gode bo- og rekreasjonsområder.

Denne visjonen er sentral i kommuneplanen og andre styringsdokumenter. Det er utarbeidet en rekke strategier og handlingsplaner som bygger opp under kommunens ambisiøse miljø- og klimamål. I dette kapittelet gis et overordnet bilde av Oslos satsing på miljø og klima, og prioriteringer innenfor området i budsjettet for 2016 synliggjøres.

Sentrale virkemidler i kommunens arbeid for å redusere klimagassutslipp i Oslo er blant annet arealplaner, regionalt areal- og transportsamarbeid, prioritering av gange, sykkel og kollektivtransport fremfor bilbasert transport, tilrettelegging for reduserte utslipp fra transport (privatbiler, varedistribusjon og godstransport og kollektivtransport), incentivordninger for energisparing i bygg, videreutvikling av kretslopsbasert kildesortering, realisering av forbiideprosjekter for byutvikling. Særlig viktig er det å stille miljøkrav i anskaffelser. Slik kan Oslo kommune bidra til å skape et marked for klima- og miljøvennlige varer og tjenester.

I tillegg til arbeid på det lokale planet, deltar Oslo i samarbeid regionalt og nasjonalt med andre norske byer, samt i flere internasjonale klima- og miljønettverk. Dette er viktig for å få verdifull kunnskap om utvikling og innovative løsninger fra andre og for å dele Oslo kommunes egne erfaringer med andre.

Mål og hovedutfordringer

Byrådet vil sørge for at Oslo vokser på mest mulig miljøriktig måte, og at byens kvaliteter som blågrønn by blir ivaretatt. Den nye kommuneplanen Oslo mot 2030 «Smart, trygg og grønn» gir de langsiktige føringene knyttet til samfunns- og byutvikling.

Oslo kommune har vedtatt ambisiøse klima- og miljømål. Blant annet skal Oslo redusere klimagassutslippene med 50 % i forhold til 1991-nivå innen 2030 og bli en nullutslippsby i 2050.

Klima- og energistrategi for Oslo (byrådssak 157/15) ble vedtatt av byrådet i 2015, og oversendt bystyret. Den er en helhetlig og sektorovergripende strategi med 15 satsinger innen tre hovedområder:

1. Byutvikling og transport.
2. Energi- og ressursutnyttelse.
3. Oslo kommunes klimaledelse.

Strategien viser hvordan Oslo kan nå sine mål om reduserte klimagassutslipp, samtidig som byen opplever kraftig vekst. Oppfølging av strategien starter opp i 2016. Etablering av en klimaetat vil være viktig for å følge opp kommunens klimamål. Viktige tiltak på ulike sektorer er beskrevet i avsnittene senere i kapittelet.

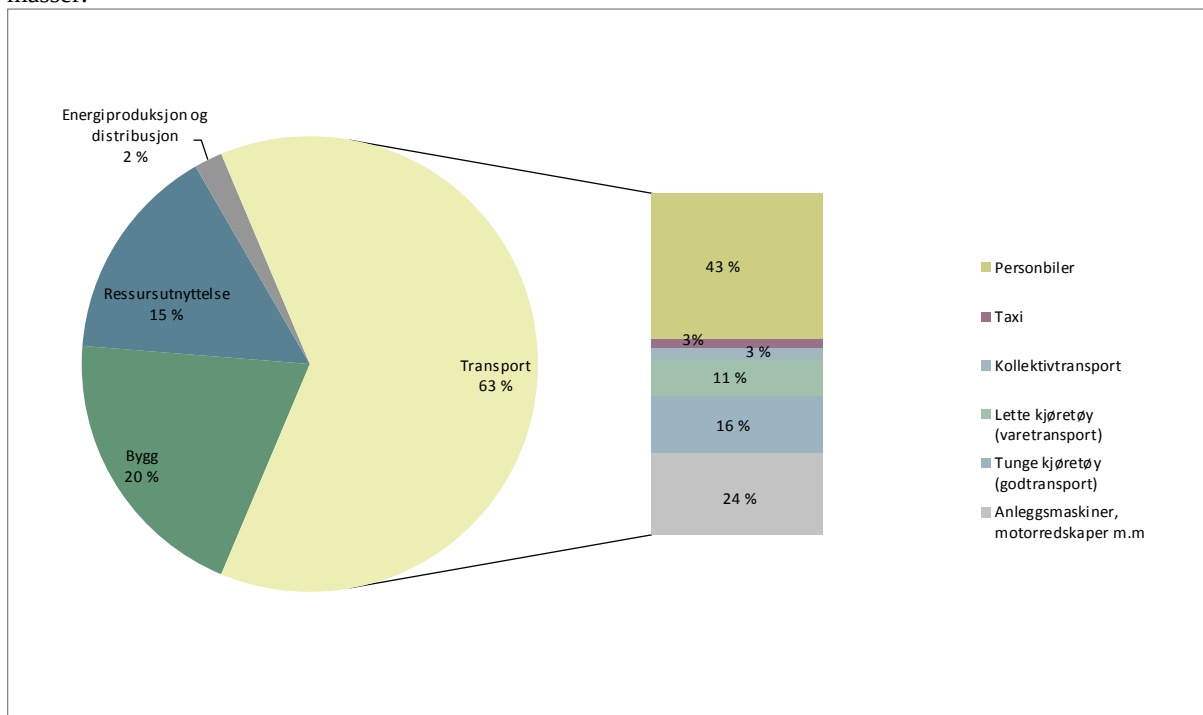
Byøkologisk program 2011 - 2026 (BØP) er et sektorovergripende miljødokument. BØP har hatt stor betydning for miljøarbeidet i kommunen og mange av de tiltakene som er iverksatt på bakgrunn av programmet, har bidratt til å transformere Oslo til en av verdens ledende miljøbyer. I løpet av de siste årene har miljøutfordringene blitt beskrevet stadig grundigere i kommuneplanen og det årlige budsjettet. Arbeidet med integrering av miljø- og klimaperspektivet i de årlige budsjetter fortsetter.

Klimagassutslipp fra Oslo kommunes egne virksomheter utgjør rundt 4 % av Oslos totale utslipp. Fordi kommunes egen virksomhet kun utgjør en liten del av byens totale utslipp, er det nødvendig å fokusere på kommunens rolle som tilrettelegger og pådriver overfor innbyggerne, privat næringsliv og staten for å bidra til å nå målsettingen om å halvere utslippene inn 2030. Figur 1 viser fordeling av samlede miljøutslipp i Oslo i 2012.

Samtidig er det viktig at kommunen arbeider for å redusere sine egne utslipp, både for å bidra til reduksjon i totale utslipp og for å være et forbilde og en pådriver for utvikling av ny teknologi. Alle kommunens sektorer er her viktige. Samtlige av Oslo kommunes virksomheter skal være miljøsertifiserte, noe som fordrer strenge miljøkrav. Kommunens egne biler er nå i hovedsak nullutslippskjøretøy.

Prosentvis fordeling av de samlede klimagassutslippene i Oslo (1,4 mill. tonn i 2012):

Figur 3.13. Inndeling av Oslos klimagassutslipp (2012) og fordeling av transportutslipp (kilde: SSB, Ruter, Oslo Taxi). Sektor for ressursutnyttelse omfatter sektorene vann og avløp, avfall, skog og landskap og pukk- og grusmasser.

Andre sentrale utfordringer for Oslo er overholdelse av grenseverdier for luftkvalitet i byen, hvor veitrafikk og vedfyring er hovedutslippskilder. Særlig utfordrende er utslipp av nitrogendioksid fra dieselkjøretøy

Videre er klimatilpasning et område av stadig økende viktighet. Håndtering av mer ekstremnedbør både i form av regn og snø samt økt antall dager med temperatursvingninger rundt frysepunkt, er noen av de utfordringene Oslo står overfor på kort sikt.

Strategier og tiltak

Mobilitet og luftkvalitet

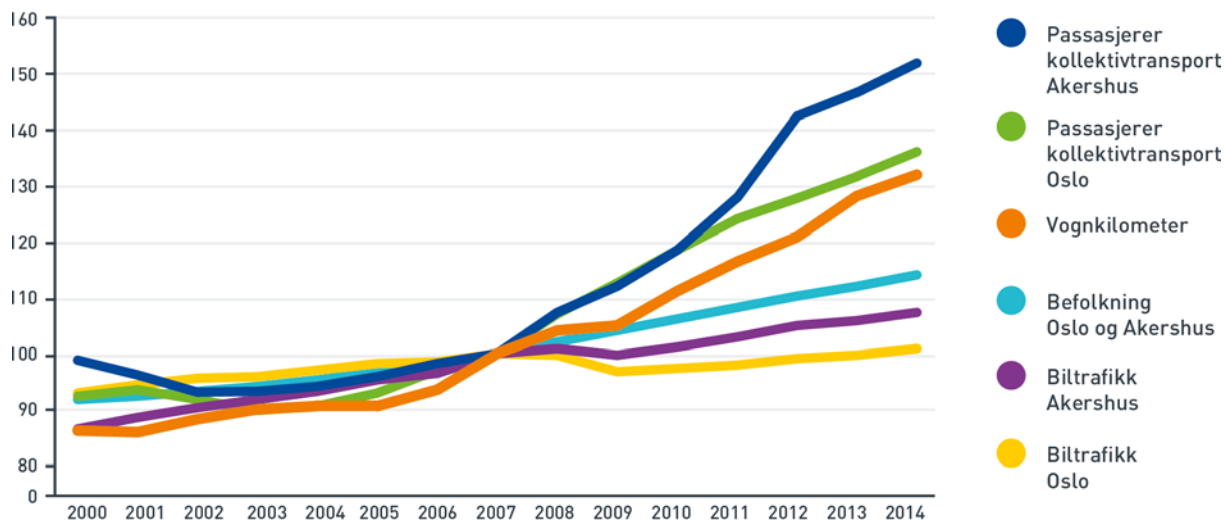
Motorisert veitransporten er hovedkilde til flere sentrale miljøutfordringer i Oslo; klimagassutslipp, luftforurensning og støyplager. For å redusere utslippene og skape en grønn og levende by, vil byrådet få flere til å velge kollektivtransport, sykkel og gange fremfor bil. Å redusere innbyggernes behov for bil er et av de viktigste bidragene for miljøet i Oslo. Samtidig

er utviklingen av energieffektiv transport og grønn mobilitet sentral for byens funksjon, innbyggernes livskvalitet og attraktivitet for næringslivet.

Utslippene fra transportsektoren var på ca. 850 000 tonn CO₂ i 2012, og er dermed den desidert største utslippskilden i Oslo med 63 % av de samlede utslippene. Kommunen har på dette området gode virkemidler for å redusere utslippet, i form av arealplaner, regionalt areal- og transportsamarbeid, prioritering av gange, sykkel og kollektivtransport fremfor bilbasert transport og tilrettelegging for reduserte utslipp fra transport (privatbiler, varedistribusjon, godstransport og kollektivtransport).

For transportsektoren er kommunens hovedmålsetting av veksten i persontrafikken skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Dette er avgjørende for at kommunen skal kunne nå de overordnede klima- og miljømålene.

Figur 3.14. Trafikkvekst og befolkningsutvikling i Oslo og Akershus 2000-2014. Kilde: Ruterrapport 2015:2
Indeks 2007=100

Figur 2 viser at man spesielt fra 2007 har hatt en svært positiv utvikling innen kollektivtransporten i Oslo-Akershus regionen, både ved at kapasiteten (målt i form av antall vognkilometer) og passasjerer har vokst betydelig raskere enn befolkningsveksten i regionen. Dette er sammenfallende med opprettelsen av kollektivselskapet Ruter AS i 2007. Som følge av dette har biltrafikken nesten ikke økt de siste 10 årene til tross for en befolkningsvekst på ca. 20 %.

For også i fremtiden å nå målsettingen om at veksten i persontrafikken skal tas med kollektiv, sykkel og gange ønsker byrådet en ytterligere sykkelsatsing, bedre tilrettelegging for gange og en vekst i kollektivtransporttilbudet som er tilstrekkelig til å dekke behovet for en voksende befolkning. Byrådet ønsker også å bruke sin rolle som arealplanlegger for å oppnå dette (ref. kommuneplan 2015-2030).

Viktige strategier og handlingsplaner på området:

- Ruters miljøstrategi 2013-2020.
- Sykkelstrategi 2015-2025 – Oslo skal være en sykkelby for alle.
- Byrådssak 235/14 Parkering i Oslo.
- Handlingsplan for lokal luftkvalitet i Oslo (byrådssak 81.1/15).

Nøkkeltiltak på området i 2016:

- Åpning av Lørenbanen, som vil frigjøre kapasitet i sentrumstunnelen mellom Tøyen og Majorstua, og gjøre det mulig å øke kapasiteten på T-banelinje 3 fra 4 til 8 avganger i timen.

- 12 km av det eksisterende sykkelveinettet oppgraderes, 2 km nye sykkelveier skal åpnes, og 10 km nye sykkelveier planlegges.
- Økt satsing på drift og vedlikehold av sykkelveiene for en bedre helårsdrift.
- Etablere 300 nye sykkelstativer
- Etablere veileder for utforming av sykkelinfrastruktur («Oslostandard»)
- Etablering av 200 nye ladestasjoner for el-biler.
- Utvikling av energistasjoner med tilgang på fornybare drivstoff som el., hydrogen og biodrivstoff.
- Det skal stilles strengere utslippskrav til drosjene ved nye kommunale anbud på drosjetjenester.
- 20 mill. settes av til innføring av beboerparkering i 2016, og totalt 198 mill. i perioden 2015-18.
- Utvidelse av betalt parkeringstid på gateplan forventes å redusere parkering i byen.
- Utarbeide forskrift for å begrense transporten med dieslbiler på dager med svært dårlig luftkvalitet og helsefare for et betydelig antall mennesker.
- Videreføre kampanje med dobling av støtte til utskifting av forurensende ildsteder innenfor Ring 3 for å bedre luftkvaliteten.

Energi- og ressursutnyttelse

Ressursutnyttelse omfatter sektorene vann og avløp, avfall, skog og landskap og pukk- og grusmasser. Dette er sektorer som har oppgaver som er viktige for at samfunnet skal kunne fungere. Hvordan ressursene håndteres og utnyttes vil ha stor innvirkning på både energibruk og klimagassutslipp.

Oslo kommune arbeider for best mulig utnyttelse av avfalls-, vann- og avløpsressurser sett i et miljø- og

klimaperspektiv. Avfall er en ressurs, og Oslo kommune har de siste årene innført kretsøkonomi basert avfallshåndtering i byen. Utvidet kildesortering danner grunnlaget for en bærekraftig og miljøeffektiv håndtering av husholdningsavfall i Oslo, med gjenvinning, produksjon av fjernvarme, biogass og gjødsel. Kommunen arbeider videre med å tilrettelegge sitt tilbud for innbyggerne, og å drive informasjonsvirksomhet rundt kildesorteringsordningen for å nå målet om å øke materialgjenvinningsgraden.

I dag hentes det ut betydelige energiresurser fra avløpsvannet, men fortsatt er det et uutnyttet potensial. Felles regional plan for utnyttelse av avløpsressursene til biogjødsel og til biogass som drivstoff for tunge kjøretøy vil bli viktig for at regionen skal oppnå en mer fornybar transport- og landbrukssektor.

For best mulig utnyttelse av termisk energi, lokale energikilder og fleksibilitet mellom el og fjernvarme, skal det etableres en overordnet plan for vannbåren energi (varme og kjøling) for Oslo.

Viktige strategier og handlingsplaner på området:

- Avfallsplan for Oslo kommune 2006-2009 ligger til grunn for kommunens arbeid på dette området. Ny avfallsstrategi vil fremmes i 2016, og vil danne grunnlag for det videre arbeidet med kretsøkonomi basert avfallshåndtering i kommunen og sees i sammenheng med de økte krav til ressursutnyttelse, avfallsminimering og gjenvinning som nå er under utforming i EU.

Nøkkeltiltak på området i 2016:

- Videreføre prosjekt med oppgradering av gassanlegget på det avstengte Grønmo-deponiet for å redusere klimagassutslipp fra anlegget.
- Gjennomføres forsøk med kildesortering i byens parker.
- Utvide åpningstider på gjenbruksstasjonene for å sikre et mer fleksibelt tilbud til befolkningen, øke sorteringsgrad og utnytte eksisterende anlegg ytterligere.
- Delta i det fylkeskommunale samarbeidet Biogass Oslofjord for å legge til rette for økt produksjon og bruk av biogass i regionen.
- Gjennomføre mulighetsstudie for karbonfangst fra avfallsforbrenning.
- Igangsette FutureBuilt Furuset også som fyrtårnprosjekt for lokal energiutnyttelse og utvikling av et bærekraftig mikroenergisystem.

Byutvikling

Byutvikling er et av kommunens viktigste virkemidler for å nå klimamål.

Byen skal videreutvikles på en bærekraftig måte der utbyggingen skjer gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting, samtidig som markagrensen,

den blågrønne strukturen i byggesonen og kulturminneverdier ivaretas og videreutvikles. Byutviklingen skal bidra til at veksten i persontransport kan tas gjennom kollektivtransport, sykling og gange. Oslos bymangfold skal styrkes, med sin mosaikk av ulike områder og nabolag med forskjellig identitet og særpreg. En av de største utfordringene er å tilrettelegge for å ta i mot den forventete befolkningsveksten. Oslo kommune arbeider aktivt for å tilrettelegge for utbygging som vil ha minst mulig belastning på miljø og klima. Ved utvikling av byen prioriteres det å ivareta den blågrønne strukturen, bedre tilgjengeligheten for gående og syklende, sørge for best mulig utnyttelse av byggesonen og å tilrettelegge for miljøvennlig mobilitet.

Viktige strategier og handlingsplaner på området:

- Kommuneplan 2015 – Oslo mot 2030, byrådets innstilling avgitt 15.04.2015.
- FutureBuilt som er et 10-årig samarbeidsprogram for å utvikle klimavennlige bygg og byområder.

Nøkkeltiltak på området i 2016:

- Videre planlegging og utbygging av Hovin-byen.
- Reguleringsplan for Oslos del av Fornebu-banen.
- Arbeid med områderegulering for Skøyen-området.
- Områderegulering for Gjersrud – Stensrud.

Klimatilpasning, vann og grøntstruktur

Grunnet klimaendringer fremover kan mer ekstremnedbør forventes i Norge. Oslo opplevde i september 2015 en situasjon med store nedbørsmengder som ga mange skader på bygninger og veier. Det er derfor viktig å arbeide videre med å øke kapasiteten ved Bekkelaget renseanlegg for å ta unna overvann, gjenåpne flere bekker og elver og plante trær som både bidrar til grønnstruktur i byen og til å holde på nedbør. Verdien av den blågrønne strukturen med skog, elver og bekker er uvurderlig, og bevaring av naturverdier som biologisk mangfold og rent vann er høyt prioritert. Tilrettelegging for urbant landbruk er viktig.

Oslo er den kommunen i Norge med størst biologisk mangfold. Arbeidet med å gjenåpne elve- og bekkestrekninger fortsetter, og driften av kommunens parker og friområder skal baseres på miljøvennlige metoder.

Viktige strategier og handlingsplaner på området:

- Oslo vedtok som første kommune i Norge en egen klimatilpasningsstrategi i 2015.

- Strategi for overvannshåndtering (2014).
- Hovedplan for vannforsyning.
- Byrådssak om styrket forvaltning av Oslos biologiske mangfold (2015).
- Byrådssak om landbruk i Oslo (2015).

Nøkkeltiltak på området i 2016:

- Med basis i eksisterende dreneringslinjekart og urbant flomkart, skal egnede flomveier og fordøringsmuligheter defineres slik at flomvann kan ledes kontrollert gjennom byen.
- Eksisterende kart knyttet til overvannsskader skal brukes for å utrede hvilke områder av byen som skal prioriteres i forbindelse med skadeforbyggende arbeid.
- Drikkevann som en eksklusiv ressurs skal synliggjøres gjennom kampanjer rettet mot byens innbyggere og næringsliv.

Miljøledelse og anskaffelser – arbeid med å redusere utslipp fra kommunens egen virksomhet

I tillegg til å være en tilrettelegger og en pådriver skal Oslo kommune være et godt eksempel når det gjelder miljø og klima. Viktige områder i dette arbeidet er å fortsette arbeid med å gjøre kommunens byggforetak ledende på miljø. Her har Boligbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF og Omsorgsbygg Oslo KF en viktig rolle i å følge opp ved at nye bygg i hovedsak skal tilfredsstille passivhusstandard. Videre arbeides med integrering av miljøledelse i virksomhetenes styringssystem, og å miljøsertifisere alle kommunens virksomheter.

Oslo kommune skal være en krevende og konstruktiv innkjøper, som skal gå foran med et godt eksempel og bruke sin betydelige markedsrett til å påvirke næringslivet til å velge løsninger med vekt på samfunnsansvar. Kommunens anskaffelser skal brukes aktivt som et virkemiddel for å nå målsettinger om å redusere og resirkulere avfall, utvikle mer miljøvennlige transportløsninger og redusere forbruk av energi og utslipp av klimagasser.

Viktige strategier og handlingsplaner på området:

- Oslo kommunes anskaffelsesstrategi er et sentralt verktøy for å nå Oslo kommunes klima- og

miljømål. Anskaffelsesstrategien slår fast at Oslo kommune skal gjennomføre anskaffelser med vekt på samfunnsansvar.

- Bystyremelding 3/2003 Grønn kommune slår blant annet fast at Oslo kommune skal innføre miljøledelse med miljøbudsjettering, miljørapportering og miljørevisjon i alle virksomheter.
- Strategi for energieffektive og klimanøytrale bygg (2013).
- Felles kravspesifikasjon for Oslo kommune (FKOK) – miljø og livssykluskostnader (2012). Oslo kommune stiller her, som bestiller, byggeier og leietaker, krav til livsløpet til sin bygningsmasse.

Nøkkeltiltak på området i 2016:

- Fortsette utskifting av kommunens bilpark. Som hovedregel skal det anskaffes tjenestebiler med nullutslippsteknologi eller klimanøytrale drivstofftyper. Store deler av bilparken er skiftet ut, og i 2016 vil denne omleggingen fortsette.
- Innføre Miljøfyrtårns hovedkontormodell, som er en ny måte å organisere miljøsertifiseringen på. Dette vil gjøre det mulig å sertifisere flere av kommunens virksomheter, blant annet flere skoler.
- 23,6 mill. i investeringsmidler til energieffektivisering i Omsorgsbygg Oslo KF eiendomsmasse.
- Investeringsstilskudd på 10,1 mill. til Undervisningsbygg Oslo KF for å gjennomføre energireducerende tiltak i skoler. Undervisningsbygg Oslo KF har satt som mål å redusere energiforbruket til 125 kWh/m² for hele bygningsmassen, og har under planlegging og bygging 6 passivhus skolebygg og en nesten nullenergiskole, som alle vil være ferdigstilt innen 2019.

Rapportering av klima- og miljøeffekter

Miljø- og klimaeffekter skal synliggjøres og integreres i de ordinære budsjett- og rapporteringsrutinene. Miljøstatus for Oslo kommune skal være lett tilgjengelig på Miljøportalen. Miljø- og klimarapporten videreutvikles. Hensikten er å opprettholde oversikt over kommunens klima- og miljøpåvirkning, samt å kunne følge utvikling og effekter av miljø- og klimatiltak over tid.

4. Hovedoversikter

Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019

4.1 Hovedoversikter - årsbudsjett

4.1.1 Årsbudsjett drift - bykassen

Beløp i 1000 kr

		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Budsjett 2016
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	23 886 842	23 409 097	24 570 424
	Inntekt	-5 263 475	-4 313 843	-4 410 691
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	9 412 745	8 740 624	8 967 557
	Inntekt	-5 405 734	-5 580 773	-6 051 379
Kunnskap og utdanning (KOU)	Utgift	12 734 262	12 627 038	13 225 701
	Inntekt	-2 067 383	-1 504 480	-1 541 505
Byutvikling (BYU)	Utgift	769 917	614 876	635 903
	Inntekt	-542 158	-361 490	-359 162
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	4 596 491	3 970 512	4 170 282
	Inntekt	-2 187 453	-1 505 287	-1 337 414
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 908 017	1 765 981	1 825 492
	Inntekt	-2 230 431	-2 248 048	-2 330 207
Kultur og næring (KON)	Utgift	1 604 961	1 387 486	1 277 383
	Inntekt	-733 016	-508 649	-236 947
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	549 826	497 950	514 083
	Inntekt	-107 495	-44 205	-45 841
Finans (FIN)	Utgift	1 283 241	858 177	892 320
	Inntekt	-880 761	-493 444	-495 406
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	221 536	299 323	226 600
	Inntekt	-33 594	-36 357	-31 654
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	-8 962	340 793	467 975
	Inntekt	-234 026	-175 487	-178 200
Finansposter (FIN)	Utgift	62 975	1 530	3 130
	Inntekt	-2 051 551	-2 061 661	-2 028 744
Sum sektorene	Utgift	57 021 850	54 513 387	56 776 850
Sum sektorene	Inntekt	-21 737 077	-18 833 724	-19 047 150
Sum sektorene	Nettoutgift	35 284 773	35 679 663	37 729 700

	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Budsjett 2016
Skatt på inntekt og formue	-25 236 728	-26 100 000	-27 250 000
Ordinært rammetilskudd	-10 181 121	-10 478 000	-11 060 000
Skatt på eiendom	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter	-266	0	0
Andre generelle statstilskudd	-615 924	-585 642	-640 142
Sum frie disponible inntekter	-36 034 040	-37 163 642	-38 950 142
Renteinntekter og utbytte	-1 667 066	-1 668 631	-1 611 400
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	690 932	788 200	729 400
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Avdrag på lån	1 117 603	1 285 800	1 272 573
Netto finansinntekter/-utgifter	141 469	405 369	390 573
Netto driftsresultat	-607 799	-1 078 610	-829 869
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merf	16 268	0	0
Til ubundne avsetninger	1 487 303	956 917	747 985
Til bundne avsetninger	787 173	249 824	138 767
Bruk av ubundne avsetninger	-1 253 268	-93 312	-106 061
Bruk av bundne avsetninger	-594 186	-64 330	-53 830
Netto avsetninger	443 290	1 049 099	726 861
Overføring til investeringsbudsjettet	28 582	29 511	103 008
Til fordeling drift	-35 420 700	-35 679 663	-37 729 700
Sum fordelt til drift	35 284 773	35 679 663	37 729 700
Merforbruk/mindreforbruk	-135 927	0	0

*) Dok 3-tall korrigert for bydelsutvalgenes vedtatte budsjett

Bydelene budsjetteres med nettorammer. Det er i budsjettforslaget lagt inn et anslag for bydelenes inntekter for å synliggjøre bruttoutgiftene.

Hovedoversiktens kolonner for regnskap 2014 og Dok 3 2015 fremstilles med samme fordeling av kapitlene på de enkelte sektorene som i forslag 2016.

4.1.2 Årsbudsjett investering – bykassen

		Beløp i 1000 kr		
		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Budsjett 2016
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	41 435	50 000	55 000
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	36 627	76 490	108 190
Kunnskap og utdanning (KOU)	Utgift	196 208	1 225 291	235 045
Byutvikling (BYU)	Utgift	526 545	309 500	406 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 043 750	1 395 280	889 980
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 191 763	1 221 400	1 332 800
Kultur og næring (KON)	Utgift	801 569	1 054 240	624 300
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	25 528	11 500	3 500
Finans (FIN)	Utgift	134 610	123 800	272 800
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	2 124	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		4 000 158	5 467 501	3 927 615
Investeringer i anleggsmidler		3 888 192	5 467 501	3 927 615
Utlån og forskuttering		1 586 685	1 219 000	1 021 000
Kjøp av aksjer og andeler		111 967	0	0
Avdrag på lån		634 332	701 100	740 600
Avsetninger		2 140 085	380	380
Årets finansieringsbehov		8 361 261	7 387 981	5 689 595
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler		-888 487	-4 461 409	-3 256 767
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-124 098	-645 600	-90 000
Tilskudd til investeringer		-65 985	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift		0	-386 577	-276 850
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-1 137 332	-971 364	-968 650
Andre inntekter		-2 171	0	0
Sum ekstern finansiering		-2 218 072	-6 464 950	-4 592 267
Overføring fra driftsbudsjettet		-28 582	-29 511	-103 008
Bruk av avsetninger		-3 159 244	-893 520	-994 320
Sum finansiering		-5 405 898	-7 387 981	-5 689 595
Udekket/udisponert		2 955 363	0	0

Hovedoversiktens kolonner for regnskap 2014 og Dok 3 2015 fremstilles med samme fordeling av kapitlene på de enkelte sektorene som i forslag 2016.

4.2 Hovedoversikter - økonomiplan

4.2.1 Økonomiplan driftsbudsjettet – bykassen

Beløp i 1000 kr

		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EST og KOU)	Nettoutgift	19 095 254	20 159 733	20 205 560	20 180 985	20 155 550
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Nettoutgift	3 159 851	2 916 178	2 966 413	2 981 618	2 964 823
Kunnskap og utdanning (KOU)	Nettoutgift	11 122 558	11 684 196	11 962 895	12 161 332	12 306 519
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	253 386	276 741	277 630	260 937	258 244
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Nettoutgift	2 564 658	2 832 868	2 547 642	2 424 977	2 564 311
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Nettoutgift	-482 067	-504 715	-650 275	-624 520	-628 826
Kultur og næring (KON)	Nettoutgift	779 404	1 040 436	990 032	1 023 371	1 139 150
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	453 745	468 242	460 840	458 361	456 382
Finans (FIN)	Nettoutgift	364 733	396 914	394 156	391 050	387 944
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	262 966	194 946	229 181	183 483	245 385
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	165 306	289 775	452 680	586 390	781 890
Finansposter (FIN)	Nettoutgift	-2 060 131	-2 025 614	-2 055 464	-2 037 264	-2 021 564
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	35 679 663	37 729 700	37 781 290	37 990 720	38 609 808
Skatt på inntekt og formue		-26 100 000	-27 250 000	-27 550 000	-27 850 000	-28 150 000
Ordinært rammetilskudd		-10 478 000	-11 060 000	-11 220 000	-11 380 000	-11 530 000
Skatt på eiendom		0	0	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter		0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd		-585 642	-640 142	-631 042	-585 942	-560 942
Sum frie disponible inntekter		-37 163 642	-38 950 142	-39 401 042	-39 815 942	-40 240 942
Renteinntekter og utbytte		-1 668 631	-1 611 400	-1 580 800	-1 492 200	-1 506 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		788 200	729 400	775 336	845 131	879 020
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		1 285 800	1 272 573	1 347 105	1 521 800	1 661 745
Netto finansinntekter/-utgifter		405 369	390 573	541 641	874 731	1 034 765
Netto driftsresultat		-1 078 610	-829 869	-1 078 111	-950 491	-596 369
Til ubundne avsetninger		956 917	747 985	640 060	469 317	362 357
Til bundne avsetninger		249 824	138 767	411 720	446 281	266 958
Bruk av ubundne avsetninger		-93 312	-106 061	-95 100	-80 100	-80 100
Bruk av bundne avsetninger		-64 330	-53 830	-53 830	-53 830	-53 830
Netto avsetninger		1 049 099	726 861	902 850	781 668	495 385
Sum overført til investeringsbudsjettet		29 511	103 008	175 261	168 823	100 984
Til fordeling drift		-35 679 663	-37 729 700	-37 781 290	-37 990 720	-38 609 808
Sum fordelt til drift		35 679 663	37 729 700	37 781 290	37 990 720	38 609 808
Merforbruk/mindreforbruk		0	0	0	0	0

4.2.2 Økonomiplan driftsbudsjettet - kommunale foretak (KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Kommunale foretak:						
Oslo Havn KF (MOS)	Netto driftsresultat	-17 700	-37 000	-37 775	-37 775	-37 775
Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	Netto driftsresultat	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Boligbygg Oslo KF (KON)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Sum kommunale foretak - netto driftsresultat		-117 700	-137 000	-137 775	-137 775	-137 775
Til ubundne avsetninger		0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger		0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger		0	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger		0	0	0	0	0
Netto avsetninger		0	0	0	0	0
Sum overført til investeringsbudsjettet		117 700	137 000	137 775	137 775	137 775
Til fordeling drift		1 386 421	1 622 415	1 981 652	2 320 859	2 851 441
Sum fordelt til drift		-1 386 421	-1 622 415	-1 981 652	-2 320 859	-2 851 441
Merforbruk/mindreforbruk		0	0	0	0	0

4.2.3 Økonomiplan driftsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)

Beløp i 1000 kr

		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EST og KOU)	Nettoutgift	19 095 254	20 159 733	20 205 560	20 180 985	20 155 550
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Nettoutgift	3 159 851	2 916 178	2 966 413	2 981 618	2 964 823
Kunnskap og utdanning (KOU)	Nettoutgift	11 122 558	11 684 196	11 962 895	12 161 332	12 306 519
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	253 386	276 741	277 630	260 937	258 244
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Nettoutgift	2 564 658	2 832 868	2 547 642	2 424 977	2 564 311
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Nettoutgift	-482 067	-504 715	-650 275	-624 520	-628 826
Kultur og næring (KON)	Nettoutgift	779 404	1 040 436	990 032	1 023 371	1 139 150
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	453 745	468 242	460 840	458 361	456 382
Finans (FIN)	Nettoutgift	364 733	396 914	394 156	391 050	387 944
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	262 966	194 946	229 181	183 483	245 385
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	165 306	289 775	452 680	586 390	781 890
Finansposter (FIN)	Nettoutgift	-2 060 131	-2 025 614	-2 055 464	-2 037 264	-2 021 564
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	35 679 663	37 729 700	37 781 290	37 990 720	38 609 808
Sum kommunale foretak - netto utgift ekskl. finanstransaksjoner		-1 389 421	-1 622 415	-1 981 652	-2 320 859	-2 851 441
Sum konsern - bykasse og KF		34 290 242	36 107 285	35 799 638	35 669 861	35 758 367
Skatt på inntekt og formue		-26 100 000	-27 250 000	-27 550 000	-27 850 000	-28 150 000
Ordinært rammetilskudd		-10 478 000	-11 060 000	-11 220 000	-11 380 000	-11 530 000
Skatt på eiendom		0	0	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter		0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd		-585 642	-640 142	-631 042	-585 942	-560 942
Sum frie disponible inntekter		-37 163 642	-38 950 142	-39 401 042	-39 815 942	-40 240 942
Renteinntekter og utbytte		-1 696 231	-1 615 100	-1 601 175	-1 507 582	-1 515 024
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		1 667 500	1 654 763	1 916 114	2 184 939	2 551 019
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		1 705 821	1 836 325	2 070 579	2 380 458	2 712 436
Netto finansinntekter/-utgifter		1 677 090	1 875 988	2 385 518	3 057 815	3 748 431
Netto driftsresultat		-1 196 310	-966 869	-1 215 886	-1 088 266	-734 144
Til ubundne avsetninger		956 917	747 985	640 060	469 317	362 357
Til bundne avsetninger		249 824	138 767	411 720	446 281	266 958
Bruk av ubundne avsetninger		-93 312	-106 061	-95 100	-80 100	-80 100
Bruk av bundne avsetninger		-64 330	-53 830	-53 830	-53 830	-53 830
Netto avsetninger		1 049 099	726 861	902 850	781 668	495 385
Overføring til investeringsbudsjettet		29 511	103 008	175 261	168 823	100 984
Overføring til investeringsbudsjettet - KF m.v.		117 700	137 000	137 775	137 775	137 775
Sum overført til investeringsbudsjettet		147 211	240 008	313 036	306 598	238 759
Til fordeling drift		-34 290 242	-36 107 285	-35 799 638	-35 669 861	-35 758 367
Sum fordelt til drift		34 290 242	36 107 285	35 799 638	35 669 861	35 758 367
Merforbruk/mindreforbruk		0	0	0	0	0

4.2.4 Økonomiplan investeringsbudsjettet – bykassen

Beløp i 1000 kr

		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	50 000	55 000	55 000	65 000	65 000
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	76 490	108 190	403 290	1 040 290	109 290
Kunnskap og utdanning (KOU)	Utgift	1 225 291	235 045	69 447	1 200	1 800
Byutvikling (BYU)	Utgift	309 500	406 000	656 000	370 000	369 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 327 280	889 980	1 144 751	1 315 600	1 009 420
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 221 400	1 332 800	1 597 600	1 471 500	1 361 100
Kultur og næring (KON)	Utgift	1 122 240	624 300	460 700	264 100	276 100
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	11 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Finans (FIN)	Utgift	123 800	272 800	223 800	223 800	73 800
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		5 467 501	3 927 615	4 614 088	4 754 990	3 269 010
Investeringer i anleggsmidler		5 467 501	3 927 615	4 614 088	4 754 990	3 269 010
Utlån og forskuttering		1 219 000	1 021 000	1 021 000	1 021 000	1 021 000
Kjøp av aksjer og andeler		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		701 100	740 600	772 200	810 600	838 000
Avsetninger		380	380	380	380	380
Årets finansierungsbehov		7 387 981	5 689 595	6 407 668	6 586 970	5 128 390
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-4 461 409	-3 256 767	-4 056 255	-4 184 973	-2 988 248
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-645 600	-90 000	-165 000	-165 000	-165 000
Tilskudd til investeringer		0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift		-386 577	-276 850	-292 882	-319 154	-239 338
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-971 364	-968 650	-1 042 950	-1 030 200	-1 064 400
Andre inntekter		0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering		-6 464 950	-4 592 267	-5 557 087	-5 699 327	-4 456 986
Overføring fra driftsbudsjettet		-29 511	-103 008	-175 261	-168 823	-100 984
Bruk av avsetninger		-893 520	-994 320	-675 320	-718 820	-570 420
Sum finansiering		-7 387 981	-5 689 595	-6 407 668	-6 586 970	-5 128 390
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

4.2.5 Økonomiplan investeringsbudsjettet – kommunale foretak (KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Kommunale foretak:						
Oslo Havn KF (MOS)	Utgift	276 800	161 700	256 000	149 500	211 500
Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	2 721 300	2 761 600	2 151 300	1 936 900	1 370 400
Boligbygg Oslo KF (KON)	Utgift	1 358 000	1 816 000	1 245 600	910 400	931 000
Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	1 524 700	1 832 700	941 100	1 097 600	1 194 000
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	0	1 288 080	1 967 080	1 162 480	599 300
Investeringer i anleggsmidler - KF		5 880 800	7 860 080	6 561 080	5 256 880	4 306 200
Tilskudd til Bykasse fra KF		0	0	0	0	0
Korrigert investeringer i anleggsmidler - KF		5 880 800	7 860 080	6 561 080	5 256 880	4 306 200
Utlån og forskuttering		0	0	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		0	0	0	0	0
Avsetninger		0	300	0	0	5 275
Årets finansierungsbehov		5 880 800	7 860 380	6 561 080	5 256 880	4 311 475
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-3 792 200	-5 450 680	-4 175 080	-3 187 980	-2 904 300
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-271 000	-271 000	-66 000	-66 000	-66 000
Tilskudd til investeringer (eksterne)		-240 000	-255 000	-821 000	-867 000	-191 000
Kompensasjon for merverdiavgift		-856 460	-1 155 000	-808 000	-728 000	-649 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		0	0	0	0	0
Andre inntekter		-259 000	-125 000	-218 000	-110 000	-179 000
Tilskudd fra Bykasse		-344 340	-466 700	-335 000	-158 400	-184 400
Sum eksternt finansiering		-5 763 000	-7 723 380	-6 423 080	-5 117 380	-4 173 700
Sum overført fra driftsbudsjettet		-117 700	-137 000	-137 775	-137 775	-137 775
Bruk av avsetninger		-100	0	-225	-1 725	0
Sum finansiering		-5 880 800	-7 860 380	-6 561 080	-5 256 880	-4 311 475
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

4.2.6 Økonomiplan investeringsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	50 000	55 000	55 000	65 000	65 000
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	76 490	108 190	403 290	1 040 290	109 290
Kunnskap og utdanning (KOU)	Utgift	1 225 291	235 045	69 447	1 200	1 800
Byutvikling (BYU)	Utgift	309 500	406 000	656 000	370 000	369 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 327 280	889 980	1 144 751	1 315 600	1 009 420
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 221 400	1 332 800	1 597 600	1 471 500	1 361 100
Kultur og næring (KON)	Utgift	1 122 240	624 300	460 700	264 100	276 100
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	11 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Finans (FIN)	Utgift	123 800	272 800	223 800	223 800	73 800
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		5 467 501	3 927 615	4 614 088	4 754 990	3 269 010
Tilskudd til KF fra bykasse		-344 340	-466 700	-335 000	-158 400	-184 400
Korrigert investeringer i anleggsmidler - bykassen		5 123 161	3 460 915	4 279 088	4 596 590	3 084 610
Oslo Havn KF (MOS)	Utgift	276 800	161 700	256 000	149 500	211 500
Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	2 721 300	2 761 600	2 151 300	1 936 900	1 370 400
Boligbygg Oslo KF (KON)	Utgift	1 358 000	1 816 000	1 245 600	910 400	931 000
Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	1 524 700	1 832 700	941 100	1 097 600	1 194 000
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	Utgift	0	1 288 080	1 967 080	1 162 480	599 300
Investeringer i anleggsmidler - KF		5 880 800	7 860 080	6 561 080	5 256 880	4 306 200
Tilskudd til bykasse fra KF		0	0	0	0	0
Korrigert investeringer i anleggsmidler - KF		5 880 800	7 860 080	6 561 080	5 256 880	4 306 200
Investeringer i anleggsmidler - Oslo kommune		11 003 961	11 320 995	10 840 168	9 853 470	7 390 810
Investeringer i anleggsmidler		11 003 961	11 320 995	10 840 168	9 853 470	7 390 810
Utlån og forskuttering		1 219 000	1 021 000	1 021 000	1 021 000	1 021 000
Kjøp av aksjer og andeler		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		701 100	740 600	772 200	810 600	838 000
Avsetninger		380	680	380	380	5 655
Årets finansieringsbehov		12 924 441	13 083 275	12 633 748	11 685 450	9 255 465
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-8 253 609	-8 707 447	-8 231 335	-7 372 953	-5 892 548
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-916 600	-361 000	-231 000	-231 000	-231 000
Tilskudd til investeringer		-240 000	-255 000	-821 000	-867 000	-191 000
Kompensasjon for merverdiavgift		-1 243 037	-1 431 850	-1 100 882	-1 047 154	-888 338
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-971 364	-968 650	-1 042 950	-1 030 200	-1 064 400
Andre inntekter		-259 000	-125 000	-218 000	-110 000	-179 000
Sum ekstern finansiering		-11 883 610	-11 848 947	-11 645 167	-10 658 307	-8 446 286
Overføring fra driftsbudsjettet		-29 511	-103 008	-175 261	-168 823	-100 984
Overføring fra driftsbudsjettet - KF		-117 700	-137 000	-137 775	-137 775	-137 775
Sum overført fra driftsbudsjettet		-147 211	-240 008	-313 036	-306 598	-238 759
Bruk av avsetninger		-893 620	-994 320	-675 545	-720 545	-570 420
Sum finansiering		-12 924 441	-13 083 275	-12 633 748	-11 685 450	-9 255 465
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

4.2.7 Fondsutvikling – bykassen

Beløp i 1000 kr							
		Kap	Dok 3 2015	2016	2017	2018	2019
DRIFTSBUDSJETTET							
Avsetning til fond							
15407	Avsetning til Parkeringsfondet	940	48 700	48 700	48 700	48 700	48 700
15410	Avsetning til vintervedlikeholdsfond	940	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
15412	Avsetning til selvassuransfond	124	39 600	42 600	42 600	42 600	42 600
15415	Avsetning til finansiering av investering MOS	940	144 726	-	17 653	1 631	4 646
15419	Avsetning til fond til samferdselsformål	940	195 000	200 000	200 000	200 000	200 000
15421	Avsetning til EGE-fond husholdninger	940	34 891	30 685	32 107	31 386	31 411
15424	Avsetning til fond for dekn av premieavvik	940	459 000	391 000	264 000	110 000	-
Til ubundne avsetninger			956 917	747 985	640 060	469 317	362 357
15507	Avsetning til Skogavgiftsfondet	950	300	300	300	300	300
15513	Avsetning til Feiervesenet	950	884	271	-919	-2 155	-3 438
15514	Avsetning til tapsfond	950	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000
15516	Avsetning til selvkostfondet VAV	950	-53 908	8 740	22 225	-29 825	-57 639
15517	Avsetning til selvkostfondet REN	950	-32 452	-16 544	13 114	8 961	9 735
15519	Avsetning til fond for spillemidler	950	5 000	14 000	-	-	-
15520	Avsetning til fond Oslopakke 3-midler bompeng	950	247 000	82 000	344 000	436 000	285 000
15521	Avsetning til fond belønningsordn kollektivtrafik	950	50 000	17 000	-	-	-
Til bundne avsetninger			249 824	138 767	411 720	446 281	266 958
Sum avsetning til driftsfond			1 206 741	886 752	1 051 780	915 598	629 315
Bruk av fond							
19410	Bruk av vintervedlikeholdsfond	940	-20 412	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
19412	Bruk av selvassuransfond	124	-30 000	-32 300	-32 300	-32 300	-32 300
19415	Bruk av fond til finansiering av investering MOS	940	-	-10 961	-	-	-
19416	Bruk av fond til avvikling av midlertidige bhg	940	-13 900	-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
19420	Bruk av fond norskopplæring for innvandrere	940	-20 000	-15 000	-15 000	-	-
19425	Bruk av fond for tap på lånegarantier	940	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Bruk av ubundne avsetninger			-93 312	-106 061	-95 100	-80 100	-80 100
19511	Bruk av Klima- og energifondet	950	-52 330	-41 830	-41 830	-41 830	-41 830
19520	Bruk av fond Oslopakke 3-midler bompenger	950	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Bruk av bundne avsetninger			-64 330	-53 830	-53 830	-53 830	-53 830
Sum bruk av driftsfond			-157 642	-159 891	-148 930	-133 930	-133 930
Netto avsetninger i driftsbudsjettet			1 049 099	726 861	902 850	781 668	495 385
INVESTERINGSBUDSJETTET							
Avsetning til fond							
05598	Avsetning til fond for off. tilfluktsrom	959	380	380	380	380	380
Sum avsetning til fond			380	380	380	380	380
Bruk av fond							
09407	Bruk av Parkeringsfondet	940	-48 000	-48 000	-48 000	-48 000	-48 000
09415	Bruk av fond til finansiering av inv. MOS	940	-219 200	-100 000	-50 000	-1 500	-4 100
09419	Bruk av fond til samferdselsformål	940	-195 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
09421	Bruk av EGE-fond husholdninger	940	-68 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
09495	Bruk av fond Fornebuprojektet	948	-58 000	-	-	-	-
09499	Bruk av ubundet investeringsfond	948	-	-500 000	-	-	-
09507	Bruk av Skogavgiftsfondet	950	-320	-320	-320	-320	-320
09511	Bruk av Klima- og energifondet	950	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
09519	Bruk av fond for spillemidler	950	-5 000	-14 000	-	-	-
09520	Bruk av fond Oslopakke 3-midler bompenger	950	-235 000	-70 000	-332 000	-424 000	-273 000
09521	Bruk av fond belønningsordning kollektivtrafikk	950	-50 000	-17 000	-	-	-
Sum bruk av fond			-893 520	-994 320	-675 320	-718 820	-570 420
SUM DRIFT OG INVESTERING							
Sum avsetninger			1 207 121	887 132	1 052 160	915 978	629 695
Sum bruk av fond			-1 051 162	-1 154 211	-824 250	-852 750	-704 350
NETTO DRIFT OG INVESTERING			155 959	-267 079	227 910	63 228	-74 655

Oversikten viser bykassens fond. Det vises til kapittel 14 for nærmere omtale av fond.

4.2.8 Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering

Økonomiplan 2016-2019 Investeringsoversikt for bykassen (tall i 1 000 kroner)

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester (EST) - byomfattende tiltak										
Kap. 313 Sykehjemsetaten										
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem					8 400	8 400	8 400	8 400	Generell
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem					1 600	1 600	1 600	1 600	Statstil.
1 15 022	4 nye sykehjem (OPS-prosjekter, sykehjemmene tas i bruk i 2018)	927 000	(Ekskl. mva og statstilskudd)			0	0	927 000	0	Generell
1 15 025	1 nytt sykehjem Henrik Sørensensvei (OPS-prosjekt tas i bruk 2017)	285 000	(Ekskl. mva og statstilskudd)			0	285 000	0	0	Generell
Sum kap. 313 Sykehjemsetaten						10 000	295 000	937 000	10 000	
Kap. 314 Helseetaten										
1 12 018	Inventar og utstyr					7 000	7 000	7 000	7 000	Generell
1 12 018	Inventar og utstyr					500	500	500	500	Statstil.
1 15 059	Velferdsteknologi					16 160	24 240	20 240	20 240	Generell
1 15 059	Velferdsteknologi					4 040	6 060	5 060	5 060	Statstil.
1 16 018	Velferdsteknologi ESTsektor (låneordning)					40 000	40 000	40 000	40 000	Generell
1 16 018	Velferdsteknologi ESTsektor (låneordning)					10 000	10 000	10 000	10 000	Statstil.
Sum kap. 314 Helseetaten						77 700	87 800	82 800	82 800	
Kap. 315 Velferdsetaten										
1 12 019	Inventar og utstyr					152	152	152	152	Generell
1 12 019	Inventar og utstyr					38	38	38	38	Statstil.
Sum kap. 315 Velferdsetaten						190	190	190	190	
Kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern										
1 06 034	Inventar og utstyr					1 840	1 840	1 840	1 840	Generell
1 06 034	Inventar og utstyr					460	460	460	460	Statstil.
Sum kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern						2 300	2 300	2 300	2 300	
Kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre										
1 15 030	Velferdsteknologi					8 000	8 000	8 000	8 000	Generell
1 15 030	Velferdsteknologi					2 000	2 000	2 000	2 000	Statstil.
Sum kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre						10 000	10 000	10 000	10 000	
Kap. 427 Tap på utlån										
1 06 035	Tap på utlån til boligformål					4 000	4 000	4 000	4 000	Generell
Sum kap. 427 Tap på utlån						4 000	4 000	4 000	4 000	
Kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør										
1 07 046	Tiltakspakke Oslo sør					3 360	3 360	3 360	0	Generell
1 07 046	Tiltakspakke Oslo sør					640	640	640	0	Statstil.
Sum kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør						4 000	4 000	4 000	0	
Sum bykasseinvesteringer EST - byomfattende tiltak						108 190	403 290	1 040 290	109 290	

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
	Finansiering EST- byomfattende tiltak									
	1. Generell finansiering					88 912	381 992	1 019 992	89 632	
	2. Særskilte fond					0	0	0	0	
	3. Tilskudd fra staten					19 278	21 298	20 298	19 658	
	4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0	
	Sum finansiering					108 190	403 290	1 040 290	109 290	

Bydelene (EST og KOU)

Kap. 308 Bydelene - avsetninger helse- og sosiale tjenester

1	13	041	Intern låneordning for kjøp av el-biler			10 000	10 000	20 000	20 000	Generell
1	16	019	IKT fagsystemportefølje/plattform			36 000	36 000	36 000	36 000	Generell
1	16	019	IKT fagsystemportefølje/plattform			9 000	9 000	9 000	9 000	Statstil.
			Sum kap. 308 Bydelene - avsetninger helse- og sosiale tjenester			55 000	55 000	65 000	65 000	

Sum bykasseinvesteringer Bydelene (EST og KOU)						55 000	55 000	65 000	65 000	
---	--	--	--	--	--	---------------	---------------	---------------	---------------	--

	Finansiering EST- byomfattende tiltak									
	1. Generell finansiering					46 000	46 000	56 000	56 000	
	2. Særskilte fond					0	0	0	0	
	3. Tilskudd fra staten					9 000	9 000	9 000	9 000	
	4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0	
	Sum finansiering					55 000	55 000	65 000	65 000	

Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning

Kap. 200 Utdanningsetaten

1	06	040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr			130 756	51 440	0	0	Generell
1	06	040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr			32 689	12 860	0	0	Statstil.
1	11	001	IKT - infrastruktur skoler			12 000	0	0	0	Generell
1	11	001	IKT - infrastruktur skoler			3 000	0	0	0	Statstil.
1	15	023	IKT-utvikling skoler			22 000	0	0	0	Generell
1	15	023	IKT-utvikling skoler			5 500	0	0	0	Statstil.
			Sum kap. 200 Utdanningsetaten			205 945	64 300	0	0	

Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver

1	06	039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr			5 280	4 118	960	1 440	Generell
1	06	039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr			1 320	1 029	240	360	Statstil.
1	15	024	Bedre IKT i barnehagene (barnehageløftet)			18 000	0	0	0	Generell
1	15	024	Bedre IKT i barnehagene (barnehageløftet)			4 500	0	0	0	Statstil.
			Sum kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver			29 100	5 147	1 200	1 800	

Sum bykasseinvesteringer kunnskap og utdanning						235 045	69 447	1 200	1 800	
---	--	--	--	--	--	----------------	---------------	--------------	--------------	--

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
-------------	--------------------	----------------------	-------------------	------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------------------

Prosjektnr.			Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
Finansiering kunnskap og utdanning											
1. Generell finansiering							188 036	55 558	960	1 440	
2. Særskilte fond							0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten							47 009	13 889	240	360	
4. Tilskudd fra andre							0	0	0	0	
Sum finansiering							235 045	69 447	1 200	1 800	
Byrådsavdeling for byutvikling											
<i>Kap.416 Fornebu-utbyggingen</i>											
1	00	165	Fornebu	1 133 500	1 010 000	23 500	1 033 500	15 000	20 000	14 000	13 000 Generell
1	06	020	Fornebu-banebetjening	280 000	0	0	0	0	280 000	0	0 Generell
Sum kap. 416 Fornebu-utbyggingen							15 000	300 000	14 000	13 000	
<i>Kap. 425 Andre utbyggingsformål</i>											
1	06	017	Kontraktsforpliktet kjøp					20 000	20 000	20 000	20 000 Generell
1	07	009	Eiendomserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.					0	30 000	30 000	30 000 Generell
1	07	009	Eiendomserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.					330 000	0	0	0 Fond inv.bud.
1	09	004	Opprustning torg og møteplasser					12 000	0	0	0 Generell
1	09	004	Opprustning torg og møteplasser					3 000	0	0	0 Statstil.
1	16	001	Strategisk tomtekjøp					0	300 000	300 000	300 000 Generell
Sum kap. 425 Andre utbyggingsformål							365 000	350 000	350 000	350 000	
<i>Kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen</i>											
1	07	010	Groruddalsprogrammet					20 000	0	0	0 Generell
Sum kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen							20 000	0	0	0	
<i>Kap. 609 Plan- og bygningsetaten</i>											
1	06	019	IKT-utstyr					5 000	5 000	5 000	5 000 Generell
1	06	019	IKT-utstyr					1 000	1 000	1 000	1 000 Statstil.
Sum kap. 609 Plan- og bygningsetaten							6 000	6 000	6 000	6 000	
Sum bykasseinvesteringer Byrådsavdeling for byutvikling							406 000	656 000	370 000	369 000	

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
	Finansiering Byrådsavdeling for byutvikling									
	1. Generell finansiering					72 000	655 000	369 000	368 000	
	2. Særskilte fond					330 000	0	0	0	
	3. Tilskudd fra staten					4 000	1 000	1 000	1 000	
	4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0	
	Sum finansiering					406 000	656 000	370 000	369 000	

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS)

MOS - miljø

Kap.542 Bymiljøetaten - friluftsliv og nærmiljøanlegg

1 08 015	Skogavgiftsfin. tiltak					320	320	320	320	Fond inv.bud.
1 08 047	Nedre Foss park	40 000		20 000	20 000	16 000	0	0	0	Generell
1 08 047	Nedre Foss park					4 000	0	0	0	Statstil.
1 09 011	Diverse mindre prosjekter					5 350	5 350	0	0	Statstil.
1 09 011	Diverse mindre prosjekter					1 000	1 000	0	0	Tilskudd andre
1 09 012	Utstyr, transportmidler, maskiner					1 600	1 600	1 600	0	Generell
1 09 012	Utstyr, transportmidler, maskiner					400	400	400	0	Statstil.
1 15 041	BYM Nærmiljø- og friluftsanlegg					14 400	13 011	6 400	0	Generell
1 15 041	BYM Nærmiljø- og friluftsanlegg					3 600	3 877	1 600	0	Statstil.
1 15 041	BYM Nærmiljø- og friluftsanlegg					0	2 500	0	0	Tilskudd andre
1 16 013	Utbedring gråvannsanlegg, rassikring					7 200	1 500	8 000	0	Generell
1 16 013	Utbedring gråvannsanlegg, rassikring					0	8 500	0	0	Tilskudd andre
1 16 013	Utbedring gråvannsanlegg, rassikring					1 800	2 500	2 000	0	Statstil.
	Sum friluftliv og nærmiljøanlegg					55 670	40 558	20 320	320	

Kap. 542 Bymiljøetaten - idrett

1 06 025	Diverse mindre prosjekter					4 500	4 500	4 500	0	Generell
1 06 025	Diverse mindre prosjekter					500	500	500	0	Tilskudd andre
1 07 041	Maskiner/biler/utstyr					1 600	1 600	1 600	0	Generell
1 07 041	Maskiner/biler/utstyr					400	400	400	0	Statstil.
1 15 014	Rehabilitering idrettsanlegg					4 000	4 000	4 000	4 000	Generell
1 15 014	Rehabilitering idrettsanlegg					1 000	1 000	1 000	1 000	Statstil.
1 15 070	Samarbeid med idrettslag om anlegg					30 000	0	30 000	30 000	Generell
1 15 070	Samarbeid med idrettslag om anlegg					0	30 000	0	0	Tilskudd andre
1 16 023	Kunstgressbaner 2016					25 000	0	0	0	Generell
1 16 023	Kunstgressbaner 2016					6 250	0	0	0	Statstil.
	Sum idrett					73 250	42 000	42 000	35 000	

				Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	Finan- 2 019 sierung
Prosjektnr.											
Kap. 542 Bymiljøetaten - samferdsel											
1	07	001	Ensjøutbygggingen		191 082	21 676	212 758	0	0	0	1 500 Fond inv.bud.
1	07	001	Ensjøutbygggingen		175 218	23 700	198 918	48 000	76 000	126 000	152 000 Tilskudd andre
1	07	001	Ensjøutbygggingen		9 000	11 344	20 344	13 400	19 000	31 800	53 800 Statstil.
1	07	001	Ensjøutbygggingen					5 600	0	1 200	61 700 Generell
1	08	030	Utredning/prosjekter					4 697	6 000	26 400	26 400 Fond inv.bud.
1	08	030	Utredning/prosjekter					1 175	1 500	6 600	6 600 Statstil.
1	08	035	Utstyr, transportmidler, maskiner					1 600	1 600	3 000	3 000 Fond inv.bud.
1	08	035	Utstyr, transportmidler, maskiner					400	400	750	750 Statstil.
1	11	008	Levende Oslo					4 000	0	0	0 Generell
1	11	008	Levende Oslo					1 000	0	0	0 Statstil.
1	11	021	Tilrettelegge for trikk Dronning Eufemias gt.	285 500	186 000	57 000	243 000	13 000	0	0	0 Fond inv.bud.
1	11	021	Tilrettelegge for trikk Dronning Eufemias gt.		16 000	11 000	27 000	2 500	0	0	0 Statstil.
1	12	002	Kollektivprioriteringer					79 953	184 715	200 000	94 500 Fond inv.bud.
1	12	002	Kollektivprioriteringer					19 989	49 928	63 416	23 950 Statstil.
1	12	002	Kollektivprioriteringer					0	0	53 664	1 300 Generell
1	12	024	Belysningsplan					20 000	20 000	12 000	24 000 Fond inv.bud.
1	12	024	Belysningsplan					8 000	8 000	6 000	6 000 Statstil.
1	12	024	Belysningsplan					12 000	12 000	12 000	0 Generell
1	13	005	Program gateopprusting					23 222	40 205	48 000	25 000 Fond inv.bud.
1	13	005	Program gateopprusting					11 725	12 000	12 000	6 250 Statstil.
1	13	005	Program gateopprusting					23 678	7 795	0	0 Generell
1	13	009	Universell utforming					9 328	9 400	12 000	6 600 Fond inv.bud.
1	13	009	Universell utforming					2 332	2 350	3 000	1 650 Statstil.
1	13	010	Mindre utbedringer					11 569	0	0	0 Generell
1	13	010	Mindre utbedringer					0	21 600	10 600	6 000 Fond inv.bud.
1	13	010	Mindre utbedringer					2 892	5 400	2 650	1 500 Statstil.
1	14	044	Toveistrikk Prinsens gate	495 900		68 000	68 000	76 000	44 480	0	0 Fond inv.bud.
1	14	044	Toveistrikk Prinsens gate			17 000	17 000	19 000	11 120	0	0 Statstil.
1	14	044	Toveistrikk Prinsens gate		39 000	90 000	129 000	81 000	50 300	0	0 Tilskudd andre
1	15	012	Aksjon skolevei/trafikksikkerhet/støy					32 000	40 000	35 000	10 000 Fond inv.bud.
1	15	012	Aksjon skolevei/trafikksikkerhet/støy					8 000	10 000	8 750	2 500 Statstil.
1	15	013	Opparbeidelse parkeringsplasser/parkeringsautomater/parkometre					3 200	12 000	5 000	4 000 Fond inv.bud.
1	15	013	Opparbeidelse parkeringsplasser/parkeringsautomater/parkometre					800	3 000	1 250	1 000 Statstil.
1	16	003	Beboerparkering	198 000		20 000	20 000	16 000	53 600	72 800	0 Generell
1	16	003	Beboerparkering					4 000	13 400	18 200	0 Statstil.
Sum samferdsel								560 060	715 793	772 080	520 000
Sum kap. 542 Bymiljøetaten (friluftsliv+idrett+samferdsel)								688 980	798 351	834 400	555 320

Prosjektnr.			Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
<i>Kap. 761 Sykkelprosjektet</i>											
1	11	013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering				72 000	200 000	320 000	320 000	Fond inv.bud.
1	11	013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering				18 000	50 000	80 000	80 000	Statstil.
Sum kap. 761 Sykkelprosjektet							90 000	250 000	400 000	400 000	
<i>Kap. 643 Renovasjonsetaten-næring</i>											
1	14	016	Grønmo deponi - avvikling	162 800	8 900	28 400	37 300	51 500	34 300	39 700	0 Generell
Sum kap. 643 Renovasjonsetaten-næring							51 500	34 300	39 700	0	
<i>Kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger</i>											
1	13	011	Energigjenvinningsetaten diverse				30 000	30 000	30 000	30 000	Fond inv.bud.
1	16	014	Tiltak ytre miljø	20 000			10 000	10 000	0	0	Generell
Sum kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger							40 000	40 000	30 000	30 000	
<i>Kap. 650 Brann- og redningsetaten</i>											
1	13	012	Utstyr, transportmidler, maskiner				14 800	16 880	8 400	18 480	Generell
1	13	012	Utstyr, transportmidler, maskiner				3 700	4 220	2 100	4 620	Statstil.
1	15	016	Kjøp av elbiler til feietjenesten				800	800	800	800	Generell
1	15	016	Kjøp av elbiler til feietjenesten				200	200	200	200	Statstil.
Sum kap. 650 Brann- og redningsetaten							19 500	22 100	11 500	24 100	
Sum bykasseinvesteringer - MOS miljø							889 980	1 144 751	1 315 600	1 009 420	
Finansiering MOS - miljø											
1. Generell finansiering							254 247	161 586	244 664	116 280	
2. Særskilte fond							365 320	610 320	702 320	551 320	
3. Tilskudd fra staten							139 913	204 045	242 116	189 820	
4. Tilskudd fra andre							130 500	168 800	126 500	152 000	
Sum finansiering							889 980	1 144 751	1 315 600	1 009 420	

Prosjektnr.				Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
MOS - selvfinansierende etater												
<i>Kap. 620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning</i>												
1 04 003	Bjørvika			150 000	71 995	6 000	77 995	7 000	7 000	7 000	7 000	Generell
1 09 008	Frognerelven			110 000	66 600	14 000	80 600	21 500	7 900	0	0	Generell
1 09 009	Hoffselven			108 000	48 700	15 000	63 700	4 100	30 000	10 200	0	Generell
1 10 010	Alna II			170 000	89 000	33 000	122 000	27 000	8 000	13 000	0	Generell
1 11 009	Majorstutunnelen			117 300	76 800	1 000	77 800	1 000	1 000	1 000	0	Generell
1 14 002	Akerselva øvre - del III			85 000	15 000	0	15 000	18 000	30 500	11 600	0	Generell
1 14 003	Ljanselva			100 000	0	20 000	20 000	16 000	35 000	15 000	14 000	Generell
1 14 018	Bekkelaget avløpsrenseanlegg - utvidelse			2 740 000	100 000	220 000	320 000	300 000	500 000	500 000	400 000	Generell
1 15 020	Risløkka-snaeringsplan vann			75 000		15 000	15 000	40 000	20 000	0	0	Generell
1 15 021	Akerselva nedre - del II			90 000		17 000	17 000	21 000	37 000	15 000	0	Generell
1 16 004	Ufordelt prosjekter							428 100	475 100	537 300	520 000	Generell
1 16 004	Ufordelt prosjekter							100 000	50 000	1 500	4 100	Fond inv.bud.
1 16 005	Rehabiliteringsplan vann							21 000	10 000	10 000	166 000	Generell
1 16 006	Rehabiliteringsplan avløp							165 000	206 000	314 000	238 000	Generell
1 16 007	Klosterenga			30 000				5 000	15 000	10 000	0	Generell
1 16 008	Objektsikring			50 000				25 000	25 000	0	0	Generell
1 16 009	Oset reservevann, ventilasjon og brannsikring			40 000				10 000	30 000	0	0	Generell
1 16 010	Oset elsikkerhet			50 000				25 000	25 000	0	0	Generell
Sum kap. 620 Vann og avløpsetaten - forvaltning								1 234 700	1 512 500	1 445 600	1 349 100	
<i>Kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost</i>												
1 13 016	Gjenbruk diverse							24 000	20 000	9 000	9 000	Generell
1 13 018	Diverse prosjekter							3 000	3 000	3 000	3 000	Generell
1 14 016	Grønmo deponi - avvikling			57 200	3 100	10 000	13 100	18 100	12 100	13 900	0	Generell
1 16 011	Vårveien minigjenbruksstasjon			78 000				28 000	50 000	0	0	Generell
1 16 012	Teknologi på bil - 5. generasjonskontrakter			25 000				25 000	0	0	0	Generell
Sum kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost								98 100	85 100	25 900	12 000	
Sum bykasseinvesteringer MOS - selvfin. etater								1 332 800	1 597 600	1 471 500	1 361 100	
Finansiering MOS - selvfin. etater												
1. Generell finansiering								1 232 800	1 547 600	1 470 000	1 357 000	
2. Særskilte fond								100 000	50 000	1 500	4 100	
3. Tilskudd fra staten								0	0	0	0	
4. Tilskudd fra andre								0	0	0	0	
Sum finansiering								1 332 800	1 597 600	1 471 500	1 361 100	

Prosjektnr.			Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
Byrådsavdeling for kultur og næring											
<i>Kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring</i>											
1 07 068			Investeringstilskudd - Omsorg+				0	240 000	0	0	Generell
1 13 021			BBY - Boligtilskudd vanskeligstilte				125 000	94 000	147 000	173 000	Generell
1 13 021			BBY - Boligtilskudd vanskeligstilte				170 000	0	0	0	Fond inv.bud.
Sum kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring							295 000	334 000	147 000	173 000	
<i>Kap. 173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring</i>											
1 16 016			Tilskudd til energieffektiviseringstiltak på skoler				10 100	0	0	0	Generell
Sum kap. 173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring							10 100	0	0	0	
<i>Kap.175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring</i>											
1 11 005			Investeringstilskudd - Omsorg+-prosjekter				70 000	0	0	0	Generell
1 13 027			OBY - Boligtilskudd vanskeligstilte				54 000	1 000	11 400	11 400	Generell
1 15 003			Tilskudd til energieffektiviseringstiltak				23 600	0	0	0	Generell
Sum kap. 175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring							147 600	1 000	11 400	11 400	
<i>Kap. 178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring</i>											
1 16 017			Kompensere for tippemidler som blir på bykassen (Voldsløkka)				14 000	0	0	0	Fond inv.bud.
Sum kap. 178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring							14 000	0	0	0	
<i>Kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak</i>											
1 06 015			Tilrettelegging for funksjonshemmede				12 600	12 600	12 600	12 600	Generell
1 06 015			Tilrettelegging for funksjonshemmede				2 400	2 400	2 400	2 400	Statstil.
Sum kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak							15 000	15 000	15 000	15 000	
<i>Kap. 501 Kultureiendommer</i>											
1 06 021			Hudøy, rehabilitering av bygninger				3 360	3 360	3 360	3 360	Generell
1 06 021			Hudøy, rehabilitering av bygninger				840	840	840	840	Statstil.
1 07 002			Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer				4 000	4 000	4 000	4 000	Generell
1 07 002			Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer				1 000	1 000	1 000	1 000	Statstil.
1 13 044			Middelalderbeltet - utviklingsplan				5 200	5 200	5 200	5 200	Generell
1 13 044			Middelalderbeltet - utviklingsplan				1 300	1 300	1 300	1 300	Statstil.
Sum kap. 501 Kultureiendommer							15 700	15 700	15 700	15 700	

Prosjektnr.			Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
<i>Kap. 502 Kulturetaten</i>											
1	13	001	Kunstnerisk utsmykking				53 000	45 000	40 000	26 000	Generell
1	14	007	Nytt hovedbibliotek - Applikasjonsprosjektet	76 000	27 900	25 400	53 300	12 100	0	0	0 Generell
1	14	007	Nytt hovedbibliotek - Applikasjonsprosjektet		3 800	4 500	8 300	2 300	0	0	0 Statstil.
1	15	004	Oppfølging av bibliotekmeldingen				8 800	1 200	1 200	1 200	Generell
1	15	004	Oppfølging av bibliotekmeldingen				2 200	300	300	300	Statstil.
Sum kap. 502 Kulturetaten							78 400	46 500	41 500	27 500	
<i>Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn</i>											
1	10	005	Rehabilitering kirker				30 000	30 000	30 000	30 000	Generell
Sum kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn							30 000	30 000	30 000	30 000	
<i>Kap. 590 Gravferdsetaten</i>											
1	06	028	Nye graver på eksisterende gravlunder				2 800	2 800	2 800	2 800	Generell
1	06	028	Nye graver på eksisterende gravlunder				700	700	700	700	Statstil.
1	08	066	Kalking av plastgraver				0	12 000	0	0	Generell
1	08	066	Kalking av plastgraver				0	3 000	0	0	Statstil.
1	15	005	Utvidelse gravkapasitet Alfaset gravlund				12 000	0	0	0	Generell
1	15	005	Utvidelse gravkapasitet Alfaset gravlund				3 000	0	0	0	Statstil.
Sum kap. 590 Gravferdsetaten							18 500	18 500	3 500	3 500	
Sum bykasseinvesteringer kultur og næring							624 300	460 700	264 100	276 100	
Finansiering kultur og næring											
1. Generell finansiering							426 560	451 160	257 560	269 560	
2. Særskilte fond							184 000	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten							13 740	9 540	6 540	6 540	
4. Tilskudd fra andre							0	0	0	0	
Sum finansiering							624 300	460 700	264 100	276 100	

Prosjektnr.			Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
Byrådslederens kontor											
Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste											
1	13	024	Rådhuset - diverse rehabilitering				2 800	2 800	2 800	2 800	Generell
1	13	024	Rådhuset - diverse rehabilitering				700	700	700	700	Statstil.
Sum kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste							3 500	3 500	3 500	3 500	
Sum bykassainvesteringer Byrådslederens kontor							3 500	3 500	3 500	3 500	
Finansiering Byrådslederens kontor											
1. Generell finansiering							2 800	2 800	2 800	2 800	
2. Særskilte fond							0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten							700	700	700	700	
4. Tilskudd fra andre							0	0	0	0	
Sum finansiering							3 500	3 500	3 500	3 500	
Byrådsavdeling for finans											
Kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN											
1	12	020	Program for elektroniske tjenester	612 000	159 000	49 000	208 000	103 000	103 000	98 000	0 Generell
1	12	020	Program for elektroniske tjenester		26 000	8 000	34 000	22 000	22 000	22 000	0 Statstil.
1	15	001	Elektroniske tjenester - incentivordningen					20 500	20 500	25 000	0 Generell
1	15	001	Elektroniske tjenester - incentivordningen					4 500	4 500	5 000	0 Statstil.
1	16	002	Oppgradering av økonomisystemet Agresso	24 000				19 200	0	0	0 Generell
1	16	002	Oppgradering av økonomisystemet Agresso					4 800	0	0	0 Statstil.
1	16	020	Investeringsavsetning Sak/arkiv					42 500	42 500	42 500	42 500 Generell
1	16	020	Investeringsavsetning Sak/arkiv					7 500	7 500	7 500	7 500 Statstil.
Sum kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN							224 000	200 000	200 000	50 000	
Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten											
1	08	006	IKT-området (Konsern)					12 000	12 000	12 000	12 000 Generell
1	08	006	IKT-området (Konsern)					3 000	3 000	3 000	3 000 Statstil.
1	12	007	Utskifting/oppgradering sentral IKT-infrastruktur					7 040	7 040	7 040	7 040 Generell
1	12	007	Utskifting/oppgradering sentral IKT-infrastruktur					1 760	1 760	1 760	1 760 Statstil.
1	16	022	Ende til ende overvåking IKT-infrastruktur	25 000				20 000	0	0	0 Generell
1	16	022	Ende til ende overvåking IKT-infrastruktur					5 000	0	0	0 Statstil.
Sum kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten							48 800	23 800	23 800	23 800	
Sum bykassainvesteringer Finans							272 800	223 800	223 800	73 800	

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
Finansiering Finans - kommune										
1. Generell finansiering						224 240	185 040	184 540	61 540	
2. Særskilte fond						0	0	0	0	
3. Tilskudd fra staten						48 560	38 760	39 260	12 260	
4. Tilskudd fra andre						0	0	0	0	
Sum finansiering						272 800	223 800	223 800	73 800	
Fellesutgifter og finansposter m.v.										
<i>Kap. 929 Aksjer</i>										
Kjøp av aksjer						0	0	0	0	Generell
Sum kap. 929 Aksjer						0	0	0	0	
Sum bykassens investeringer i anleggsmidler										
TOTALSUM						3 927 615	4 614 088	4 754 990	3 269 010	
Finansiering av investeringer i anleggsmidler										
						2 014	2 015	2 016	2 017	
1. Generell finansiering						2 535 595	3 486 736	3 605 516	2 322 252	
2. Særskilte fond						979 320	660 320	703 820	555 420	
3. Tilskudd fra staten						282 200	298 232	319 154	239 338	
4. Tilskudd fra andre						130 500	168 800	126 500	152 000	
Sum finansiering						3 927 615	4 614 088	4 754 990	3 269 010	
Utlån, forskuttering, avdrag på lån og avsetninger										
<i>Kap. 910 Lån</i>										
Ekstraordinære avdrag						0	0	0	0	Generell
Sum kap. 910 Lån						0	0	0	0	
<i>Kap. 770 Klima- og energiprogrammet</i>										
1 04	074	Enøk-utlån				15 000	15 000	15 000	15 000	Fond inv.bud.
Sum kap. 770 Klima- og energiprogrammet						15 000	15 000	15 000	15 000	
<i>Kap. 920 Utlån egne midler</i>										
1 03	057	Utlån Oslo Vognselskap kjøp av de 99 første nye T-banevognene		534 780	0	534 780	0	0	0	Generell
1 06	005	Utlån Oslo Vognselskap kjøp av de siste 90 nye T-banevognene (opsjon 1)		1 100 000	1 100 000	0	1 100 000	0	0	Generell
1 09	025	Utlån Oslo Vognselskap 45 nye t-banevogner + div. (opsjon 2)		1 137 000	1 137 000	0	1 137 000	0	0	Generell
1 11	002	Utlån Oslo Vognselskap 96 nye t-banevogner (opsjon 3)		1 475 000	1 475 000	0	1 475 000	0	0	Generell
1 13	029	Utlån KTP - base for t-banevogner på Avløs		950 000	752 000	198 000	950 000	0	0	Generell
Sum kap. 920 Utlån egne midler						0	0	0	0	

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2015	Bevilget 2 015	Sum tidligere bevilget	2 016	2 017	2 018	2 019	Finan- siering
<i>Kap. 926 Videreutlån</i>										
1 06 067	Videreutlån					1 006 000	1 006 000	1 006 000	1 006 000	Generell
	Sum kap. 926 Videreutlån					1 006 000	1 006 000	1 006 000	1 006 000	
<i>Kap. 927 Betjening av videreutlån</i>										
1 06 068	Betjeningsutgifter videreutlån					740 600	772 200	810 600	838 000	Generell
	Sum kap. 927 Betjening av videreutlån					740 600	772 200	810 600	838 000	
<i>Kap. 959 Bundne investeringsfond</i>										
	Avsetning bundne investeringsfornd					380	380	380	380	Generell
	Sum kap. 959 Bundne investeringsfond					380	380	380	380	
Sum finansierungsbehov - totalt						5 689 595	6 407 668	6 586 970	5 128 390	
Finansiering av bykassens samlede investeringsbudsjett						2 016	2 017	2 018	2 019	
	Lån					3 256 767	4 056 255	4 184 973	2 988 248	
	Salgsinntekter					90 000	165 000	165 000	165 000	
	Bruk av fond					994 320	675 320	718 820	570 420	
	Overført fra driftsbudsjett					103 008	175 261	168 823	100 984	
	Mottatte avdrag på utlån egne midler/videreutlån					832 800	868 800	903 700	912 400	
	Tilskudd fra staten					282 200	298 232	319 154	239 338	
	Tilskudd fra andre					130 500	168 800	126 500	152 000	
Sum finansiering						5 689 595	6 407 668	6 586 970	5 128 390	

5.0 BYDELENE – EST og KOU

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har ansvar for tjenestetilbudet i bydelene med unntak av barnehagene som ligger under Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning, se del 5.2. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har arbeidsgiveransvaret for bydelsdi-

rektørene. Sekretariatet for Det sentrale eldrerådet, Rådet for funksjonshemmede og Rådet for innvandrersorganisasjoner i Oslo er administrativt lagt under Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	23 409,1	24 570,4	24 616,3	24 591,7	24 566,2
Sum inntekter	-4 313,8	-4 410,7	-4 410,7	-4 410,7	-4 410,7
Netto utgifter	19 095,3	20 159,7	20 205,6	20 181,0	20 155,6
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		43,3 %			

Beløp i mill.

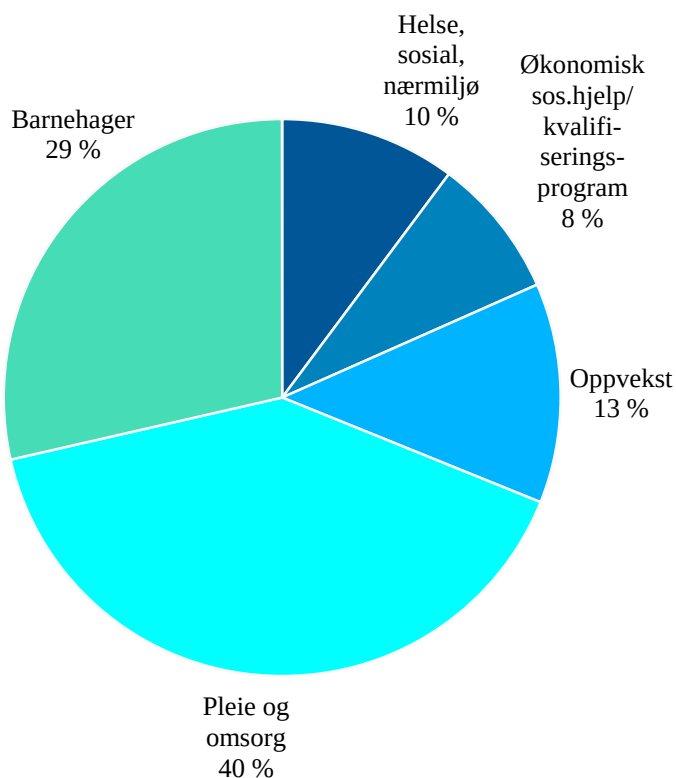
I bydelene brukes det om lag

- 2,0 mrd. til helse, sosial og nærmiljø,
- 5,6 mrd. til barnehager,
- 2,5 mrd. til barn og unge (barnevern)
- 7,9 mrd. til pleie og omsorg
- 1,6 mrd. til arbeidsmarkedstiltak, KVP og sosialhjelp

I økonomiplanperioden skal det brutto investeres for:

- 2,3 mrd. til boliger til vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne
- 6,7 mrd. til sykehjem
- 1,0 mrd. til Omsorg+

Netto bydelsbudsjett for 2016 fordeler seg slik:

Utfordringer i sektoren

Modernisering

Oslo kommune har betydelig vekst i antall innbyggere og forventer en sterk økning av antall eldre over 80 år fra 2025. Det vil være et økende behov for kommunale tjenester på alle nivåer, men mest hos de eldre. Byrådet har som mål å yte minst like gode tjenester i fremtiden. Dette krever nye måter å levere tjenester på.

En moderne og smart by må involvere innbyggere på alle områder for å fange riktige behov og for å løse ulike felles utfordringer. Fremtidens tjenester må utvikles sammen med innbyggerne, deres pårørende og andre aktører. Innbyggerne forventer også at tjenester kan søkes på nye måter og at kommunikasjonen med innbyggerne vil foregå elektronisk. Med digitale løsninger og gode kommunikasjonsverktøy øker innbyggeres engasjement og innflytelse i kommunens prosesser. Samtidig får innbyggerne større innflytelse over egen hverdag, gjennom valgfrihet og et mangfold av tilbud. Gjennom forebyggende og rehabiliterende arbeid kan den perioden hvor eldre trenger kommunale tjenester kortes ned.

Det er også en utfordring i å skaffe nok kvalifisert personell innen helse-, omsorg og sosialområdet. I dag utdannes hver 6. elev fra videregående skole til dette området. Hvis dagens arbeidsmåter legges til grunn, vil hver 3. elev måtte utdannes innen dette feltet i 2035. I fremtiden må tjenesten derfor ytes av kvalifiserte medarbeidere og ved å benytte digitale og velferdsteknologiske løsninger.

Velferdsteknologi og tjenesteutvikling

Velferdsteknologi vies stadig mer oppmerksomhet, både i Norge og internasjonalt. Implementering av velferdsteknologi forutsetter en samtidig satsning på tjenesteinnovasjon. Riktig bruk av velferdsteknologi styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom, sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne.

Velferdsteknologi skal inngå som en naturlig del av den ordinære helse- og omsorgstjenesten i Oslo. For å gjennomføre bystyremelding 1/2014 – Seniorsmeldingen er det etablert et program for velferdsteknologi og tjenesteutvikling. Programmet skal etablere en struktur og utvikle en organisasjon som kan bidra til å koordinere de ulike tiltak og prosjekter som planlegges og gjennomføres i Oslo kommune innenfor helse-, sosial- og omsorgstjenester. I dag er det størst potensial for å bruke velferdsteknologi innen pleie og omsorg. Også brukere innen helse- og sosialområdet vil ha nytte av velferdsteknologiske løsninger.

Helseetaten og Sykehjemsetaten har sammen med bydelene en sentral rolle i dette arbeidet, og programmet vil særlig arbeide for å etablere et format som

sikrer brukermedvirkning, erfaringsutveksling og dialog.

Byrådet satser tungt på velferdsteknologi i kommende økonomiplanperiode. Velferdsteknologi skal sikre trygghet, sosial deltakelse og bedre mestring i hverdagen, samtidig som tjenester og fagkompetanse bedre kan styres til de som trenger det mest. Byrådet har i vedtatt økonomiplan innarbeidet 10 mill. årlig til drift og 10 mill. årlig til investeringer i velferdsteknologi, totalt 80 mill. I kommende økonomiplanperiode styrker byrådet satsingen med ytterligere 10 mill. årlig til drift og 300 mill. til investeringer. Av dette er 200 mill. avsatt til en låneordning til investeringer i velferdsteknologiske løsninger i bydelene. Byrådets samlede satsing på velferdsteknologi er dermed totalt 420 mill. i perioden.

For å få effekt av satsingen på velferdsteknologi moderniseres og fornyes fagsystemene i helse- sosial- og omsorgstjenestene. Det er innarbeidet 180 mill. i planperioden, 45 mill. til årlig investeringer i dette moderniseringsarbeidet.

Selvhjulpenhet

Utviklingen i både arbeidsmarkedet og boligmarkedet skaper problemer for mange. Mestring av egen økonomi, bosituasjon og deltakelse i arbeidsliv er viktig for den enkelte, og forebygger at utfordringene blir store og sammensatte. Det er særlig viktig å møte innbyggerne med adekvat veiledning, råd og tiltak før problemene får utvikle seg. De aktuelle tilbudene skal stilles til rådighet til vanskeligstilte og mennesker med funksjonsnedsettelser på en måte som innebærer aktiv brukermedvirkning og individuell tilpasning

Befolkningens helse er viktig for mulighetene til å leve et godt liv og være selvhjulpne. Byrådet er opptatt av å bidra til å innrette tjenestetilbudene, slik at de bidrar til å forebygge sykdom og skade og øker den enkeltes evne til egenmestring.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Oslo er i dag en av Europas hurtigst voksende byer. Barn og unge utgjør om lag en tredel av befolkningen. Grunnlaget for en god helse gjennom livet legges i tidlige barneår, og forebyggende tjenester for barn og unge er derfor spesielt viktige. Helsestasjon og skolehelsetjenesten er vårt viktigste primærforbyggende helsetilbud, og har nær 100 % oppslutning i Oslo.

Det er et sterkt press på økt tilgjengelighet i skolehelsetjenesten, særlig i de høyere klassetrinnene, hvor både ungdommer, foresatte og faglige samarbeidspartnere etterspør større kapasitet. Byrådet styrker skolehelsetjenesten med 10 mill. i 2016.

Psykisk helse

30-50 % av den voksne befolkningen vil få en psykisk lidelse i løpet av livet. Angst og depresjon er de hyp-

pigste. I Oslo er psykiske helseproblemer og psykiske lidelser en de største helseutfordringene. 15-20 % av alle barn og unge mellom 3 og 18 år vil til enhver tid ha nedsatt funksjon på grunn av psykiske plager, og mer enn halvparten av henvendelsene til skolehelsetjenesten handler om psykiske utfordringer. Byrådet ønsker å redusere forekomsten av psykiske helseproblemer, og vil arbeide for større åpenhet og forståelse for at psykiske helseutfordringer og livskriser er normalt. Forebygging og tidlig intervensjon er viktig, spesielt overfor barn og unge, for å hindre at psykiske helseutfordringer utvikles til kroniske tilstander.

Byrådet har avgitt handlingsplan for psykisk helsearbeid 2015 – 2018 som gir overordnede føringer for utvikling og styrking av kommunens psykiske helsearbeid. Målet er å forebygge psykiske helseproblemer, med særlig vekt på barn og unge, lett tilgjengelig helsehjelp og å fremme uavhengighet og evne til å mestre eget liv. Byrådet har også avgitt handlingsplan for eldre og psykisk helse.

Barn og unge

Byrådet vil styrke arbeidet med å sikre at barn og unge med tiltak i barnevernet fullfører sin skolegang. I Bystyremelding 1/2015 «Barnevern i Oslo» er det trukket opp seks satsingsområder: *Tidlig innsats og koordinerte tjenester, Skole og overgang til voksenlivet, Barn og unges innflytelse, Kultursensitivt barnevern, Fosterhjem, samt Fag- og tjenesteutvikling.* I tilknytning til satsingen på skolegang er det igangsatt en utredning med sikte på å etablere et skolekoordinatorteam som skal bistå barneverntjenesten, barneverninstitusjonene og fosterhjem med en tett oppfølging av barn i barnevernet for å sikre skole og utdanning.

Rusomsorg

Ulike deler av kommunens tjenesteapparat har viktige roller i å forebygge faktorer som kan lede til rusmiddelmissbruk, så som omsorgssvikt, vanskelige oppvekstvilkår, frafall fra skolegang, og psykiske problemer. Det er viktig å møte mennesker i faresonen på en proaktiv måte. Når rusproblemer er blitt et faktum, må tilbudene være gode og tilgjengelige. Byrådet foreslår 12 mill. til koordinering og styrking av bydelenes etablering av desentraliserte tjenester for rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske lidelser som ledd i å redusere de åpne russcenene i Oslo Sentrum. Velferdsetatens ramme foreslås styrket med i alt 12 mill. til kjøp av institusjonsplasser for rusmiddelmissbrukere fra private tilbydere. I alt 3 mill. reserveres medikamentfrie institusjonsplasser.

Sosialhjelp

Det har de siste årene vært en økning i sosialhjelpsutgiftene på landsbasis. Dette gjelder også for Oslo. Det er ikke så stor vekst i antall sosialhjelpsmottakere, men flere får noe mer sosialhjelp pr måned og er avhengig av hjelp i en lengre periode. Mottakere over 25 år står

for den største veksten. Utvikling er ikke lik for alle bydelene, og årsakene er ikke åpenbare.

Økonomisk sosialhjelp skal bidra til å sikre nødvendig livsopphold til dem som ikke har andre muligheter. Økonomisk sosialhjelp er ment å være kortvarig og må sees i sammenheng med andre virkemidler som generell sosialrådgivning, økonomisk rådgivning, bruk av vilkår, aktive tiltak og hjelp til behandling og oppfølging av rusmiddelmissbrukere og andre med særlige hjelpebehov. Ved tildeling av økonomisk stønad er hovedregelen at det skal stilles vilkår om aktivitet.

Boliger til vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne

Boligosialt arbeid og ulike boligososiale tiltak omfatter alt fra fremskaffelse og tildeling av bolig, til individuell oppfølging og tiltak som bidrar til at den enkelte settes i stand til å mestre sin bo- og livssituasjon. Dette skal bidra til å sikre gode og stabile boligforhold, og hindre utkastelse og bostedsløshet.

Antall innbyggere i Oslo kommune vokser raskt, og flere trenger hjelp til å etablere seg i egen eid eller leid bolig. Kartlegging av boligbehovet viser et merbehov på 735 flere kommunalt disponerte boliger til vanskeligstilte og 110 boliger til personer med nedsatt funksjonsevne.

Byrådet styrker satsingen på anskaffelse av boliger til vanskeligstilte og til personer med nedsatt funksjonsevne.

Det er igangsatt et arbeid for å fremskaffe ytterligere 633 boliger innen 2020. I kommende økonomiplanperiode 2016-2019 er det innarbeidet ca. 2,3 mrd. for å fremskaffe ca. 550 boliger. Omkring 25 % av merbehovet skal dekkes gjennom tilvisningsavtaler.

Byrådet viderefører bo-oppfølgingsarbeidet i bydelene, slik at færrest mulig behøver å bo på rusinstitusjoner og på døgnovernattinger. Byrådet styrker bo-oppfølgingsarbeidet rettet mot rusmiddelmissbrukere og mennesker med psykiske lidelser og har innarbeidet 20 mill. til bo oppfølgingstiltak fra 2016.

Omsorgsboliger og sykehjem

Stadig flere av eldrebefolkningen ønsker å bo hjemme hele livet eller lengst mulig. I *Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov. Utbygging av Omsorg+ og sykehjem – rullering 2016-2026* som legges frem samtidig med byrådets budsjettforslag, legges det til rette for dette ved at tjenester i større grad gis i den enkeltes hjem eller i boliger med bemanning.

Byrådet foreslår å utvide måltallet for Omsorg+ med ytterligere 500, til 2 000 leiligheter innen 2026.

Byrådet styrker innsatsen for å bedre den bygningsmessige standarden på sykehjemmene i Oslo. Det er innarbeidet ytterligere 40 mill. til generell rehabilitering av sykehjemmene i planperioden. I alt 285 mill. er avsatt til dette formålet i planperioden, 75 mill. i 2016.

Totalrehabilitering av sykehjem fortsetter. Fornyng av totalt 9 sykehjem, tilsvarende 1 400 plasser er igangsatt. Prosessene med totalrehabilitering av ytterligere to

sykehjem, Majorstutunet og Lambertseter sykehjem, skal igangsettes og 287 plasser ferdigstilles i 2019.

Det skal gjennomføres en konseptvalgutredning knyttet til videre bruk av Oppsal sykehjem. Byrådet vil se nærmere på mulighetene for bygging av et fleksibelt bygg som i første omgang driftes som et sykehjem men som er utformet slik at det også kan tas i bruk som byomfattende Omsorg+.

Byrådets mål for sektoren

Mål	Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1. Likeverdige tjenester til innbyggerne	Bydelene Velferdsetetan Barne- og familieetaten
2. Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere	Bydelene Sykehjemsetaten Helseetaten Velferdsetetan Hjelpemiddelteknisk enhet
3. Gode oppvekstvilkår for barn og unge	Bydelene Helseetaten Barne- og familieetaten
4. Bedre folkehelse med særlig vekt på psykisk helse	Bydelene Sykehjemsetaten Helseetaten
5. Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet	Bydelene Helseetaten Velferdsetaten
6. Helhetlig helse- og omsorgstilbud med vekt på økt aktivitet og mestring	Bydelene Sykehjemsetaten Helseetaten Velferdsetaten
7. Aktiv samfunnsdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse	Bydelene Velferdsetaten
8. Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner	Bydelene Sykehjemsetaten Helseetaten Velferdsetaten
9. Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle	Bydelene Sykehjemsetaten Velferdsetaten Barne- og familieetaten

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	23 409,1	23 462,7	23 396,6	23 477,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	23 409,1	23 409,1	23 409,1	23 409,1	23 409,1
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		498,0	448,6	448,6	448,6
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	23 409,1	23 906,5	23 857,1	23 857,1	23 857,1
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-2,6	-3,1	1,9	1,9
+/- Spesifiserte rammeendringer		316,7	489,1	573,2	696,4
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-84,7	-161,4	-275,0	-423,7
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		229,4	324,7	300,1	274,6
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		434,5	434,5	434,5	434,5
=ØKONOMIPLAN (brutto)	23 409,1	24 570,4	24 616,3	24 591,7	24 566,2
Salgs- og leieinntekter	-1 725,2	-1 763,4	-1 763,4	-1 763,4	-1 763,4
Refusjoner	-1 777,8	-1 817,8	-1 817,8	-1 817,8	-1 817,8
Overføringsinntekter	-810,8	-829,5	-829,5	-829,5	-829,5
=Sum driftsinntekter	-4 313,8	-4 410,7	-4 410,7	-4 410,7	-4 410,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	19 095,3	20 159,7	20 205,6	20 181,0	20 155,6

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

1,0 % 1,4 % 1,3 % 1,2 %

Tabellen over viser forslag til økonomiplan 2016-2019 for hele bydelssektoren.

Den omfatter bydelenes budsjettammer og fire sentrale avsetningskapitler (304, 305, 306 og 308).

Bruttorammen viser det samlede aktivitetsomfanget, etter at det er korrigert for rammereduksjoner i budsjettet. Det er en betydelig rammeøkning for å dekke økt utgiftsbehov på grunn av befolkningsvekst, statlige satsinger, økte rettigheter, samt for å finansiere kapasitetsutvidelse i barnehagesektoren. Denne økningen er høyere enn innsparingskravet i økonomiplanen. Derfor viser økonomiplanen en reell aktivitetsøkning på 1,0 % fra 2015 til 2016 og et noe høyere aktivitetsnivå de neste årene.

Oppgaveendringer mellom sektorene

Rammeendringen på 0,6 mill. skyldes at det er flyttet midler fra Bydel St. Hanshaugen til Velferdsetaten på grunn av oppgaveendring for SaLTO- sentrumsarbeid.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Økonomiplanen viser en økning på 498 mill. fra 2015 til 2016. Rammeøkningen nedjusteres til 448,6 mill. fra og med 2017. Dette handler primært om følgende justeringer som forutsettes å være aktivitetsnøytrale:

- Bydelsrammen er på helårsbasis økt med 321 mill. fra og med 2016 som en følge av ny sykehjemfinansiering. Inntektssiden i Sykehjemsetaten er justert tilsvarende.

- Den årlige prisjusteringen av inntektssiden i bydelsbudsjettene blir lagt til som en økning i bruttorammen. Dette beløpet er 93,8 mill.
- Sosialhjelpsrammen er økt med 76 mill. fra 2015 til 2016 og nedjustert til en økning på 50 mill. fra og med 2017. Dette inkluderer en økning på 1 mill. i særskilt tildeling til Oslopiloten. Byrådet legger til grunn at denne økningen fører til at sosialhjelpsrammen er i balanse inn i 2016.
- Bydelsrammen er økt med 3,1 mill. for å kompensere for helårseffekt fra og med 2016 av utgifter til nye øremerkede stillinger i barnevernet. Dette er dekket ved reduksjon på kapittel 308.
- Bydelsrammen er økt med 2,2 mill. for å kompensere for nødvendig utgiftsøkning i barnehager spesielt tilrettelagt for funksjonshemmede barn. Dette er dekket ved reduksjon på kapittel 305
- Det er lagt inn en økning på 5 mill. som helårseffekt av økt utgifter til nytt arbeidstøy i hjemmetjenesten. Denne prisøkningen er ikke kompensert i bydelsrammen, og er derfor også definert som en del av generell rammereduksjon for bydelene.
- Utsettelse av å justere makspris i barnehager til 1.5.2015 gir økt oppholdsbetaling fra og med 2016. Det skyldes 8 måneders effekt i 2015 og helårseffekt i 2016. Derfor er rammen for FO2A Barnehager redusert med 12 mill.
- Kapittel 304 er nedjustert med 3,1 mill. fra og med 2016 som en følge av at Utviklingssenter for hjemmetjenesten/sykehjem er etablert som en del av Sykehjemsetaten. Det er også overført

- 0,75 mill. til Helseetaten for å følge opp brukervalgordning.
- Kapittel 306 er nedjustert med 4,4 mill. grunnet avvikling av internfakturerings med tilhørende nedjustering av inntektskrav hos Plan- og bygningsetaten.
 - Kapittel 308 blir redusert med 14,2 mill. som en følge av at årlige tildelinger til ulike oppgaver blir omgjort til ordinære budsjettmidler i bydeler og etater. Dette er 6 mill. til å arbeide med Vern mot menneskehandel i Barne- og familieetaten, 4 mill. til bydelenes arbeid med styrket tilsyn i fosterhjem, 2,7 mill. til enhet for migrasjonshelse i Helseetaten og 1,5 mill. til Vinternatt og ettermiddags-tilbud til bostedsløse immigranter i regi av Velferdsetaten.
 - Kapittel 308 blir økt med 32,6 mill. i 2016 og nedjustert til en økning på 8,6 mill. fra og med 2017 for å dekke økt førsteårs bosettingstilskudd ved etablering av flyktninger. Det er lagt til grunn en årlig bosettingskvote på 720 personer i 2016, og at årlig antall bosatte ved familiegjenforening/selvbosetting reduseres fra 200 til 160 personer.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

Tabellen viser en rammereduksjon på 2,6 mill. i 2015, og som øker til en reduksjon på 3,1 mill. i 2017. Fra og med 2018 er det en netto økning på 1,9 mill. Dette handler om følgende:

- Bydelsrammen er økt med 0,5 mill. i 2016 for å videreføre drift av Sofienberg barnepark.
- Det er overført 5 mill. fra bydelsrammen til Velferdsetaten i tre år for å finansiere en utvidelse av enheten som bistår bydelene med å effektivisere anskaffelser av individuelle tjenester. Fra 2018 føres dette beløpet tilbake til bydelsrammen.
- På kapittel 308 er det ikke videreført engangsbevilgning på 2 mill. i 2015 til Handlingsplan for uønsket svangerskap, 0,8 mill. til Mortensrud og Groruddalen kontaktsenter og 0,3 mill. til Barne- og ungdomssenter på Holmlia.

Spesifiserte rammendringer

Økonomiplanen viser en rammeøkning på 316,7 mill. i 2015, som stiger til 696,4 mill. i 2019. Dette handler om aktivitetsøkninger eller kvalitetsforbedringer som ikke er forutsatt å påvirke bydelenes økonomiske handlingsrom.

- Det er lagt inn demografikompensasjon i bydelenes rammer på til sammen 110 mill. i 2016, som øker til 361 mill. i 2019. (FO2B Oppvekst og FO3 Pleie og omsorg).
- Bydelsrammen er redusert med 10 mill. på FO1 Helse, sosial og nærmiljø i 2015 ved at bevilgning til sosialhjelpsreducerende tiltak er overført til sentral forvaltning på kapittel 308.

- Bydelsrammen er økt med 27,6 mill. i 2016 og nedjustert til en økning på 1,5 mill. i 2019. Dette er en kompensasjon i økonomiplanen for at det er vedtatt å øke bosettingskvoten for flyktninger til 720 personer i 2015 og 2016. Utgifter til bosettingsårgang 2-5 dekkes ved å styrke FO1 og FO2B.
- Bydelsrammen er økt med 48,4 mill. på FO2A Barnehager fra 2015 til 2016 for å dekke opp for økning i antall barn i barnehager fra 15.12.13 til 15.12.2014. Dette dekkes ved overføring fra kapittel 305.
- Bydelsrammen er netto økt med 12,5 mill. på FO2A Barnehager for å kompensere for endring i utgifter til barnehagelokaler (både kapitaltilskudd til private og husleie i kommunale barnehager).
- Det er overført 60,9 mill. til bydelene for drift av barnehager etablert til og med 2014. Utover dette inneholder kapitlet kompensasjon for endring i antall barn i barnehager fra og med 2015. For disse forholdene samlet er det ramme-reduksjon på 40,5 mill. i 2016, rammeøkning på henholdsvis 26,8 mill. i 2017, 86,3 mill. i 2018 og 145,9 mill. i 2019.
- Bydelsrammen er økt med 4 mill. fra og med 2016 på FO1 Helse, sosial og nærmiljø for at bydelene kan satse mer på booppfølgingstiltak. Dette må sees i forhold til kjøp av flere kommunale boliger, jf. Munchavtalen.
- Bydelsrammen er økt med 20 mill. fra og med 2016 på FO3 Pleie og omsorg for å kompensere for forventet utgiftsøkning som en følge av rettighetsfesting av BPA.
- Bydelsrammen er økt med 20 mill. til rusomsorg fra og med 2016 på grunn av at Regjeringen har signalisert økte statlige midler til dette formålet i Statsbudsjett 2016.
- Bydelsrammen er økt med 10 mill. til skolehelse-tjeneste i videregående skole og på ungdomstrinnet fra og med 2016 på grunn av at Regjeringen har signalisert økte statlige midler til dette formålet i Statsbudsjett 2016.
- Bydelsrammen er økt med 1,6 mill. som særskilt tildeling til skolehelsetjeneste i Bydel Gamle Oslo og 0,3 mill. som særskilt tildeling til Bydel Grünerløkka for drift av Hasleparken.
- Kapittel 304 er økt med 10 mill. fra og med 2016 som en følge av økt satsning på Velferdsteknologi.

- Kapittel 306 er økt med 73 mill. fra 2015-2016. Av dette er 50 mill. er særskilt risikoavsetning knyttet til usikkerhet ved konsekvensene av ny forskrift for tilskudd til ikke-kommunale barnehager med virkning fra 1.1.2016. Beløpet er videreført med 25 mill. i 2017. Videre er avsetning til kompensasjon for nasjonal minstesats i foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehage økt med 32,6 mill. i forhold til Dok 3 2015. I 2016 er avsetningene på henholdsvis 44,9 mill. og 15,9 mill. Lærlingesatsing er styrket med 5 mill. og Barnehageløft med 10 mill. fra og med 2016. Avsetning til økonomisk likebehandling og avsetning til avvikling av midlertidige barnehager er redusert.
- Kapittel 308 er økt med 29,7 mill. fra 2015, og beløpet videreføres på tilnærmet samme nivå i planperioden. Dette handler blant annet om økt statlig bevilgning på 14 mill. til kjøp av plasser fra ideelle sentre for foreldre og barn, samt om avsetning på 12 mill. til å styrke sentrumsarbeidet i rusomsorgen. Denne styrkingen er finansiert med forventet økning i Statsbudsjett 2016 til opptrapping av tiltak innenfor rusfeltet. Det vises til fullstendig oversikt over hva som er avsatt på kap. 308 Bydelene Avsetninger helse og sosiale tjenester i kap. 5.1 Bydelene EST.

Uspesifiserte rammeendringer

Disse beløpene kan defineres som innsparingskrav i bydelssektoren, og handler derfor om reell endring i det økonomiske handlingsrommet. Økonomiplanen viser en reduksjon på 84,7 mill. i 2016 som øker til 423,7 mill. i 2019.

I 2016 utgjør rammereduksjonen for bydelene 84,7 mill. Dette er en forbedring på 78 mill. sammenlignet med rammereduksjonen for 2016 i vedtatt økonomiplan 2015-2019.

Sum driftsinntekter

Disse inntektene er justert for kommunal deflator, og det er foretatt enkelte tekniske justeringer.

2 Fordeling ordinær drift og økonomisk sosialhjelp/kvalifiseringsprogram

		Beløp i 1000 kr		
Kapittel/Sektor		Driftsramme	Sosialhjelp/ kvalifiserings- program	Sum
Bydelene (EST og KOU)				
Driftsbudsjettet				
001	Bydel Gamle Oslo (1) (B)	1 354 021	231 222	1 585 243
002	Bydel Grünerløkka (2) (B)	1 292 404	195 940	1 488 344
003	Bydel Sagene (3) (B)	1 081 782	127 372	1 209 154
004	Bydel St. Hanshaugen (4) (B)	807 834	96 315	904 149
005	Bydel Frogner (5) (B)	1 218 567	92 202	1 310 769
006	Bydel Ullern (6) (B)	899 205	20 008	919 213
007	Bydel Vestre Aker (7) (B)	1 245 388	30 031	1 275 419
008	Bydel Nordre Aker (8) (B)	1 420 533	42 122	1 462 655
009	Bydel Bjerke (9) (B)	994 484	100 703	1 095 187
010	Bydel Grorud (10) (B)	943 498	100 202	1 043 700
011	Bydel Stovner (11) (B)	1 003 835	117 894	1 121 729
012	Bydel Alna (12) (B)	1 609 780	158 052	1 767 832
013	Bydel Østensjø (13) (B)	1 600 938	79 211	1 680 149
014	Bydel Nordstrand (14) (B)	1 446 512	48 568	1 495 080
015	Bydel Søndre Nordstrand (15) (B)	1 097 613	129 277	1 226 890
Sum	Bydelsfordelt ramme	18 016 394	1 569 119	19 585 513

Fordeling av driftsrammen i bydelene			Beløp i 1000 kr	
Kapittel		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
001	Bydel Gamle Oslo	1 509 753	1 479 948	1 585 243
002	Bydel Grünerløkka	1 434 687	1 406 165	1 488 344
003	Bydel Sagene	1 170 517	1 171 244	1 209 154
004	Bydel St. Hanshaugen	888 360	858 323	904 149
005	Bydel Frogner	1 270 839	1 238 134	1 310 769
006	Bydel Ullern	877 875	875 204	919 213
007	Bydel Vestre Aker	1 246 891	1 225 107	1 275 419
008	Bydel Nordre Aker	1 447 654	1 421 369	1 462 655
009	Bydel Bjerke	1 071 297	1 045 203	1 095 187
010	Bydel Grorud	993 533	992 142	1 043 700
011	Bydel Stovner	1 045 701	1 052 123	1 121 729
012	Bydel Alna	1 659 534	1 667 693	1 767 832
013	Bydel Østensjø	1 600 590	1 589 501	1 680 149
014	Bydel Nordstrand	1 406 756	1 430 560	1 495 080
015	Bydel Søndre Nordstrand	1 207 156	1 151 490	1 226 890
Sum bydelsfordelt ramme		18 831 143	18 604 206	19 585 513

3 Om forslagene til budsjettrammer for bydelene 2016

Bydelssektorens budsjettamme

I Økonomiplanen for perioden 2016-2019, som er vist innledningsvis i dette kapitlet fremgår at samlet netto ramme for bydelssektoren utgjør 20 159,7 mill. i 2016.

Denne rammen omfatter både midlene som er fordelt til bydelene og det som er avsatt på kap. 304, 305, 306 og 308, men omfatter ikke inntekter på avsetningskapitlene. Oversikt over fordeling mellom bydelsfordelt ramme og sentrale avsetningskapitler er fremstilt i tabell 3.2. I tabell 3.1 vises hva som er innarbeidet av budsjettendringer på grunn av befolkningsutviklingen.

Tabell 3.1 Budsjettendring fra 2016 som følger befolkningsfremskrivningen

Beløp i 1000 kr

Funksjonsområder	2016	2017	2018	2019
FO2B Oppvekst	34 000	65 000	94 000	125 000
FO 3 Pleie og omsorg	76 000	136 000	185 000	236 000
Sum kriteriefordelt demografijustering	110 000	201 000	279 000	361 000

Tabell 3.1 viser at det fordeles 110 mill. i 2016 til bydelene som kompensasjon for befolkningsutviklingen sammenlignet med 2015. Det er avsatt midler i sin helhet på kap. 305 til etablering av barnehager.

Rammekutt i kommende økonomiplanperiode

Uspesifisert rammeendring utgjør en reduksjon på 84,7 mill. på bydelssektoren. Dette er i sin helhet innarbeidet på bydelsfordelte midler (kap. 001–015).

Finansiering av barnehagesektoren

Fra 01.01.2011 trådte "Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager" i kraft. Denne forskriften

inneholder bestemmelser om beregning av tilskudd til kapitalkostnader til ikke-kommunale barnehager. Siden nye regler for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager ikke er klare, vil byrådet komme tilbake til dette i Tilleggsinnstillingen.

Styrking av barneverntjenesten

Som en del av Regjeringens satsing på barnevern gjeldende fra budsjett 2011, videreføres satsingen i 2016 innenfor rammen av midler tildelt som rammetilskudd til kommunen. Det er fordelt 75,4 mill. generelt til bydelene og 2,7 mill. som gjelder sentrumsansvar fordelt på to bydeler.

Tabell 3.2 Bydelenes budsjettammer

Beløp i mill. kroner

Rammer	Forslag budsjett 2016
Netto ramme bydelssektoren (Jf. økonomiplanskjema)	20 159,7
Statstilskudd på kap. 304 Bydelene - avsetninger eldre	8,0
Inntekter på kap. 306 Bydelene - diverse barnehetiltak, betaling for utenbys barn	29,0
Statstilskudd på kap. 308 Bydelene - avsetninger helse og sosiale tjenester	108,8
Bydelssektorens samlede budsjettamme	20 305,5
<i>Disponering av samlet ramme:</i>	
Bydelsfordelt ramme	19 585,5
Sentrale avsetninger, kap. 304, 305, 306 og 308	720,0
Bydelssektorens samlede budsjettamme	20 305,5

Tabell 3.2 viser sammenhengen mellom bydelssektorens netto ramme, bydelssektorens samlede ramme og hva som fordeles direkte til bydelene. I tillegg til bydelssektorens netto budsjettamme på 20 159,7 mill. i 2016 kommer statstilskudd på kap. 304 og kap. 308, samt inntekter på kap. 306. Dette gir en samlet ramme for bydelssektoren på 20 305,5 mill. Den samlede rammen fordeles i hovedsak til bydelene i Sak 1, mens noe midler avsettes på de sentrale kapitlene 304, 305, 306 og 308 til senere fordeling, slik tabellen viser.

Som vist i tabell 3.3 har bydelene egne inntekter, som for eksempel brukerbetalinger, salgsinntekter, refusjoner og statstilskudd. Disse er anslått til 4 264,9 mill. for 2016. Med dette beløpet i tillegg til den samlede rammen for bydelssektoren på 20 305,5 mill. gir det en samlet brutto ramme for bydelssektoren på 24 570,4 mill. Midlene som fordeles til bydelene er 19 585,5 mill. og omfatter ordinær drift med 18 016,4 mill. og økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning med 1 569,1 mill.

Tabell 3.3 Samlet brutto budsjettramme

Beløp i mill. kroner

Samlet brutto budsjettramme	24 570,4
- Bydelenes egne inntekter (brukerbetalinger, salgsinntekter, statstilskudd mv.)	4 264,9
Bydelssektorens samlede budsjettramme	20 305,5
Sentrale avsetninger, kap. 304, 305, 306 og 308	720,0
Bydelsfordelt ramme	19 585,5
- Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning (Funksjonsområde 4)	1 569,1
Ordinær drift (Funksjonsområde 1-3)	18 016,4

Handlingsplanen for psykisk helsearbeid ble avsluttet i 2009 og midlene tilført kommunesektoren gjennom rammetilskuddet. Staten har imidlertid lagt sterke føringer på den fortsatte bruken av midlene. Av hensyn

til behovet for rapportering og etterprøving av bruken av disse midlene, vil fordelingen fortsatt skje som særskilte tildelinger.

Tabell 3.4 Forslag til budsjett fordelt på ordinær drift og økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning – med spesifisering av lønns- og prisjustering. (Beløp i 1000 kroner)

Bydel	Budsjett 2016 (før lønns- og prisjustering)			Lønns- og prisjustering			Budsjettforslag 2016		
	Ordinær drift (FO1-3)	Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning (FO4)	Alle funksjonsområder	Ordinær drift (FO1-3)	Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning (FO4)	Alle funksjonsområder	Ordinær drift (FO1-3)	Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsordning (FO4)	Alle funksjonsområder
1 Gamle Oslo	1 325 181	225 957	1 551 138	28 841	5 264	34 105	1 354 021	231 222	1 585 243
2 Grünerløkka	1 265 091	191 638	1 456 728	27 313	4 302	31 615	1 292 404	195 940	1 488 344
3 Sagene	1 058 668	124 473	1 183 141	23 114	2 899	26 014	1 081 782	127 372	1 209 154
4 St.Hanshaugen	790 231	94 123	884 354	17 603	2 192	19 795	807 834	96 315	904 149
5 Frogner	1 191 899	90 103	1 282 002	26 668	2 099	28 767	1 218 567	92 202	1 310 769
6 Ullern	879 548	19 552	899 100	19 657	456	20 113	899 205	20 008	919 213
7 Vestre Aker	1 218 046	29 346	1 247 392	27 341	684	28 025	1 245 388	30 031	1 275 419
8 Nordre Aker	1 389 958	41 163	1 431 121	30 575	959	31 534	1 420 533	42 122	1 462 655
9 Bjerke	972 884	98 410	1 071 294	21 600	2 293	23 893	994 484	100 703	1 095 187
10 Grorud	923 142	97 921	1 021 063	20 356	2 281	22 637	943 498	100 202	1 043 700
11 Stovner	982 266	115 210	1 097 476	21 569	2 683	24 253	1 003 835	117 894	1 121 729
12 Alna	1 575 043	154 457	1 729 500	34 737	3 596	38 333	1 609 780	158 052	1 767 832
13 Østensjø	1 566 211	77 408	1 643 619	34 726	1 803	36 530	1 600 938	79 211	1 680 149
14 Nordstrand	1 414 857	47 462	1 462 318	31 655	1 106	32 761	1 446 512	48 568	1 495 080
15 Søndre Nordstrand	1 073 284	126 334	1 199 618	24 329	2 943	27 273	1 097 613	129 277	1 226 890
Sum	17 626 308	1 533 557	19 159 865	390 086	35 562	425 648	18 016 394	1 569 119	19 585 513

Lønns- og prisjustering

I budsjettet for 2015 er det forutsatt en lønnsvekst på 3,2%. Resultatet fra lønnsoppgjøret gir en lønnsvekst på 2,74% i 2015. Dette medførte reduserte lønnsutgifter i 2015 sammenlignet med budsjettforutsetningene på 115 mill. Denne besparelsen er trukket inn i revidert budsjett for 2015, og dette er hensyntatt ved beregning av lønnskompensasjonen for 2016-budsjettet. I lønns- og prisomregningen for 2016 er derfor prosenten på lønnsomregningen redusert fra 2,7% til 2,24%.

For bydelene og Sykehjemsetaten benyttes det 85% lønnsandel i deflator og 15% forventet utvikling i øvrige kommunale driftsutgifter. Deflatoren som er innarbeidet i Sak 1: $2,24\% * 0,85 + 2,3\% * 0,15 = 2,25\%$.

Sosialhjelpen er justert med ordinær kommunal deflator som er 2,4%.

Netto pensjonskostnader til Oslo pensjonsforsikring AS (OPF) i 2016 utgjør 23 % av pensjonsgivende lønn og belastes virksomheten ved lønnsutbetaling.

Justering for antatt lønns- og prisvekst for bydelene i 2015 utgjør 425,6 mill. Av dette utgjør 390,1 mill. ordinær drift og 35,5 mill. økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram. Lønns- og prisjustering for ordinær drift er først fordelt forholdsmessig iht. funksjonsområdenes andel av tildelt ramme og deretter kriteriefordelt mellom bydelene. Justering for økonomisk sosialhjelp er også kriteriefordelt. Det vises for øvrig til omtale i kap. 17 Budsjettekniske merknader.

5.1 BYDELENE – EST

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	Budsjett 2015 *	Forslag 2016 *
Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		1 969 098	2 040 469
Sum utgifter		1 969 098	2 040 469
Netto utgifter	1 708 812	1 969 098	2 040 469

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO1 som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2015 vises til vedlegg 3 i Dok.3/15.

Funksjonsområde 1 – Helse, sosial og nærmiljø

Fremstillingen av funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø er delt i 3: A Helsetjenester, B. Sosialtjenester, C. Mottak og integrering av flyktninger.

A Helsetjenester

1 Ansvarsområde

Funksjonsområde 1 A Helsetjenester, omfatter fastlegeordningen, fysioterapitjenesten, tjenester til personer med psykiske lidelser, folkehelsearbeid, miljørettet helsevern og smittevern.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å motvirke sosiale helseforskjeller, forebygge helsesvikt og fremme helse. Folkehelseperspektivet skal ivaretas i alle kommunens sektorer. Miljørettet helsevern og smittevern er lovfestede ansvarsområder innen det forebyggende helsearbeidet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådet er opptatt av å utvikle gode og tilgjengelige tjenester som er bærekraftige for fremtiden. Velferdsteknologi og digitale selvbetjeningsløsninger må inngå i tjenesteutviklingen i helsetjenestene.

Det er god kapasitet hos fastlegene i Oslo. Fastlegene dekker det meste av legetjenestene ved helsestasjonen og skolehelsetjenesten i bydelene. Bydelene må fortløpende vurdere behovet for nye hjemler slik at befolkningens rett til fastlege ivaretas.

Bydelene skal ha en bydelsoverlege som har oppgaver som kommunelege etter loven. For å sikre tilstrekkelig samfunnsmedisinsk kompetanse og bedre oppfølgingen av fastlegene kan bydelene gjøre avtale med Helseetaten om at bydelsoverlegefunksjonen ivaretas der.

Som i alle moderne storbyer oppstår det stadig nye utfordringer innen miljørettet helsevern og smittevern i Oslo. Migrasjon og utstrakt reisevirksomhet medfører behov for økt oppmerksomhet om smittsomme sykdommer, som f.eks MRSA, tuberkulose, og senest i 2014 oppblomstring av polio. Arbeid rettet mot faktorer i miljøet som kan være til skade for helse er viktig. Bydelsoverlegefunksjonen står sentralt i det lokale arbeidet. Høy vaksinasjonsdekning er en forutsetning for å hindre spredning av smittsomme sykdommer. Dekningsgraden i Oslo er økende og byrådet vil prioritere informasjonsarbeid og innsats slik at vaksinasjonsdekningen øker ytterligere.

Det er fortsatt store ulikheter i forventet levealder i Oslos bydeler, selv om forskjellen er noe redusert. Lavest er Bydel Sagene med forventet levealder 73,2 år, mens den i Bydel Vestre Aker er 82 år. Utdanning og inntekt har nær sammenheng med helsetilstand og forventet levealder.

Folkehelseplan for Oslo 2013-2016 ble vedtatt av bystyret i januar 2013. Barn og unge er et særskilt satsingsområde i planperioden. Byrådet arbeider med rullering av planen som vil bli avgitt i 2016.

Bydelene satser i økende grad på ulike folkehelseiltak blant annet gjennom å legge til rette for aktivitet og sunt kosthold. Frisklivssentralene gir tilbud til personer som trenger støtte til å legge om levevaner, forebygge sykdom og til å leve med sykdom.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner ble vedtatt av bystyret i 2014. Bydelene har utarbeidet lokale planer og skal sørge for god og koordinert innsats for å forebygge, avdekke og følge opp personer som er utsatt for vold. Ansatte i kommunen skal ha kompetanse som tilsier at de vet hva som skal gjøres ved mistanke om at en person er utsatt for vold. Helseetaten samarbeider med Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) om videreføring av kompetanseprogram.

Bystyret har vedtatt handlingsplan for psykisk helsearbeid for perioden 2015-2018. Planen er en videreføring av opptrappingsplan for psykisk helse og tidligere handlingsplaner for psykisk helse i Oslo kommune.

Byrådet vil prioritere innsats for å forebygge psykiske helseproblemer og gi bistand til de som trenger det gjennom lavterskeltilbud, aktivisering og oppfølging. Barn og unge skal prioriteres, og det skal synliggjøres hvordan bruker- og pårørende medvirkning ivaretas.

Å være barn av personer med demens eller psykisk sykdom kan innebære store utfordringer. Bydelene må sørge for at de som trenger det får nødvendig støtte og tilbud om egen voksenkontakt, enten individuelt eller i grupper.

Byrådet har i august 2015 også avgitt et tillegg til handlingsplan for psykisk helsearbeid for perioden 2015-2018, *handlingsplan for eldre og psykisk helse*, som omhandler de særegne utfordringene aldring kan føre med seg, og tiltak i tråd med det.

Regjeringen signaliserer at akutt kommunalt døgnopphold skal utvides til å omfatte psykisk syke og rus fra 2017.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Tilby velferdsteknologi og digitale løsninger som fremmer god helse				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Foreldreveiledningskurs i alle bydeler	Antall gjennomførte kurs: - for ansatte - for foreldre			
Mål 4: Bedre folkehelse med særlig vekt på psykisk helse				
Høy vaksinasjonsdekning	Fullvaksinerte 16-åringer	91 %	-	92 %
Bydelsvise gjennomføringsplaner forankret i handlingsplan for psykisk helsearbeid	Gjennomføringsplaner er utarbeidet			15
Lavterskeltilbud innen psykisk helse i flere bydeler	Rask psykisk helsehjelp i bydeler			5
Videreutvikle frisklivssentralene				
Målrrettede tiltak for god ernæring				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Videreutvikle kompetanse om vold i nære relasjoner				
Godt koordinerte tjenester				
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Utvikle og gjennomføre helsefremmende tiltak i samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak1 2016
Storbyprosjekter psykisk helsearbeid (kap. 308)	27 685	27 685
IKT-tiltak ESTsektor (kap. 308)*	26 500	14 000
Folkehelseiltak (kap. 308) **	12 481	11 781
Prosjekter og lønn bydelene ESTsektor (kap. 308)	7 000	7 000
Tilskudd til bydeler med turnusleger (kap.308)	6 883	6 883
Botiltak rus/psykiatri (kap. 308)	4 000	4 000
Kjøp av helsetjenester EØS-området (kap. 308)	3 396	3 396
Skolehelsetjenesten oppf. Handlingsplan psykisk helse***	3 000	1 400
Omstillings- og utviklingstiltak i bydelene (kap. 308)	4 324	5 000
Ufordelt reserve (kap. 308)	2 290	2 068
Handlingsplan uønsket svangerskap (kap. 308)	2 000	-

* Endringen fra Dok3 2015 må sees i sammenheng med avsatt i investeringsbudsjettet til IKT tiltak

** Migrasjonssenter Aker innarbeidet i Helseetatens ramme med 2,7 mill.

*** 1,6 mill. er fordelt Bydel Gamle Oslo jf byrådssak 25/15, se merknader til driftsbudsjett FO2B

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Fordelt alle bydeler - psykisk helsearbeid (FO1 krit)	270 350	272 000
Fordelt alle bydeler - avtalefysioterapeuter	26 923	26 923
Bydel Grünerløkka - Aksept kontaktsenter	11 760	12 000
Fordelt alle bydeler - lokale parker og nærmiljøanlegg	9 336	9 600
Bydel Gamle Oslo Grønlandsleiret 31 B	3 900	4 000
Bydel Frogner - kompensasjon overdekning fysioterapeuter	3 548	3 548
Bydel St.Hanshaugen - kompensasjon overdekning fysioterapeuter	3 378	3 378
Bydel Alna - husleiekompensasjon besøksgårder*	1 638	-
Bydel Grünerløkka - drift Hasleparken**	-	300
Bydel Grorud - husleiekompensasjon besøksgårder	164	164
Bydel Vestre Aker - Nordmarka Vel	150	150

*Bydel Alna har sagt opp leieavtale for Lindeberg 4H og Tveten gård fra 01.01.16.

** Drift av Hasleparken ivaretas av Bydel Grünerløkka, 0,3 mill. årlg jf Byrådssak 121/15

B Sosialtjenesten

1 Ansvarsområde

Sosiale tjenester leveres hovedsakelig av og gjennom NAV-kontorene, der brukerne skal møte et integrert statlig og kommunalt tjenestetilbud. Det likeverdige partnerskapet mellom kommunen ved bydelsdirektorene og staten ved fylkesdirektør i NAV Oslo, skal sikre felles måloppnåelse gjennom riktige tiltak og stønader for den enkelte bruker.

Sosiale tjenester skal fremme økonomisk og sosial trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse.

Sosiale tjenester skal bistå den enkelte med råd og veiledning, praktisk bistand, boligtiltak og økonomisk sosialhjelp. Hjelpen skal medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulp.

2 Situasjonsbeskrivelse

Sosiale tjenester, aktive tiltak og kvalifiseringsprogram
Byrådet vil bidra til å videreutvikle en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov, basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av lovverk og tiltaksapparat.

Per august 2015 er arbeidsledigheten på 3,6 % av arbeidsstyrken, noe som er en liten nedgang fra samme tid i fjor. Befolkningens sammensetning og sosioøkonomiske kjennetegn er svært ulik mellom bydelene. Generelle trekk i konjunkturutviklingen kan få ulikt utslag i bydelene. Høyest ledighet er det i Bydel Søndre Nordstrand med 5,6 % og lavest er det i Bydel Vestre Aker med 2,1 %.

Byrådet vil satse på aktive tiltak, yrkesrettet språkkopplæring, kvalifisering til arbeidslivet og andre sysselsettningstiltak. Det er et mål at færrest mulig skal være passive stønadsmottakere, og det skal arbeides for at stønadsperioden reduseres. Det skal stilles vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad med mindre tungtveiende grunner taler i mot det.

Byrådet forventer rask inngripen, avklaring og iverksetting av relevante tiltak. Dette er positivt for brukerne, og bidrar til å redusere sosialhjelpsutbetalingene både på kort og lang sikt. Ved systematisk og metodisk kartlegging, skal brukerne som trenger mer oppfølging, identifiseres og videreformidles uten unødig opphold. NAV-kontorene skal ha tett samarbeid mellom mottak og veiledere som jobber med oppfølging og tiltak.

Hele tiltaksspekteret, både statlige og kommunale, må tas i bruk og ulike tiltak kan kombineres parallelt. Norskundervisning og kvalifiseringstiltak som gir kompetanse for deltagelse i arbeidslivet, er viktig for å øke mulighetene for aktiv deltagelse og selvhjelpenhet. Byrådet vil arbeide for å styrke kvalifiseringsprogrammet gjennom faglige nettverk, forbedre introduksjonsordningen ved at flere skal gå videre til arbeid/utdanning, og øker satsingen på tilpasset og yrkesrettet norskundervisning ved at flere skal gis slikt tilbud.

Tilknytning til arbeidslivet er av avgjørende betydning for å bedre leve- og oppvekstvilkår og motvirke vedvarende fattigdom og sosial eksklusjon.

Byrådet er opptatt av unge og deres muligheter for arbeid, utdanning og kvalifisering. Byrådet forventer at NAV-kontorene fortløpende iverksetter aktiviteter, tiltak og prosjekter som fanger opp unge i en tidlig fase, slik at de raskest mulig kan klare seg selv og ikke blir passive mottakere av sosialstønad. Det skal stilles vilkår om aktivitet.

Unge som står utenfor skole, opplæring eller arbeid har ofte sammensatte problemer. NAV har en viktig rolle i koordinering og samordning av eksisterende virkemidler overfor gruppen, og involvere andre tjenester som er rettet mot ungdom. Det påligger et særlig ansvar for å legge til rette for oppfølging av brukere som har mottatt tjenester etter barnevernsloven, og som har behov for råd, veiledning og sosiale tjenester ved overgangen til voksenlivet.

Arbeid med søknader om økonomisk bistand

Økonomisk sosialhjelp skal bidra til å sikre nødvendig livsopphold til dem som ikke har andre muligheter. Økonomisk sosialhjelp er ment å være kortvarig og må sees i sammenheng med andre virkemidler som generell sosialrådgivning, økonomisk rådgivning, bruk av vilkår, aktive tiltak og hjelp til behandling og oppfølging av rusmiddelmissbrukere og andre med særlige hjelpebehov. Ved tildeling av økonomisk stønad er hovedregelen at det skal stilles vilkår om aktivitet.

Byrådet legger vekt på at alle som oppsøker NAV skal få opplysninger, råd og veiledning som er relevant for den enkeltes problemstillinger, og som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problem. Råd og veiledning er en lovpålagt tjeneste, og kvalifisert økonomisk rådgivning, privat økonomi, gjeldsrådgivning er ofte viktige momenter.

Byrådet er særlig opptatt av barnefamilier som trenger økonomisk sosialhjelp. Ved vurdering av stønad og hjelpebehov må NAV kartlegge og legge vekt på barnas situasjon og behov. Søknaden skal gis en individuell vurdering, og dette skal fremkomme av vedtaket at barnas situasjon er vurdert. Barnerike familier og familier med innvandrerbakgrunn er overrepresenterte blant lavinntektsgruppene. Sosialhjelpsmottakere med forsørgeransvar må prioriteres for aktive tiltak, kvalifisering for arbeidslivet og bistand til å bli økonomisk selvhjulpne.

Byrådet forventer at alle bydeler skal arbeide for å hindre svindel og misbruk av økonomisk sosialhjelp. I tillegg søker man samarbeid med regjeringen for å få åpning for at den statlige kontrollenheten «NAV kontroll» også kan avdekke svindel med sosialhjelp.

Boligtiltak og boligsosialt arbeid

Boligsosialt arbeid og ulike boligsosiale tiltak omfatter alt fra fremskaffelse og tildeling av bolig, til individuell oppfølging og tiltak som bidrar til at den enkelte settes i stand til å mestre sin bo- og livssituasjon. Det finnes ulike sosiale boligvirkemidler til hjelp på boligmarkedet både for vanskeligstilte og for mennesker med funksjonsnedsettelser. Boligvirkemidlene statlige låne- og støtteordninger som administreres av Husbanken, og Oslos egne kommunale tiltak, leieboliger til vanskeligstilte, samt ulike bostøtteordninger som kommunalt boligtilskudd og bostøtte for leietakere i kommunale boliger.

Byrådet legger vekt på at sosialt boligarbeid i Oslo kommune skal være rettet mot de som trenger det mest. Byrådet oppfordrer til videre satsing på booppfølging og boligtiltak som kan bidra til å sikre gode og stabile boligforhold, og hindre utkastelse og bostedsløshet. Arbeidet med å redusere antall døgnovernattinger og bruk av midlertidige boligtilbud skal gis prioritet. Private døgnovernattingssteder med kvalitetsavtale skal

fortrinnsvis benyttes. Bydelene må aktivt arbeide for at opphold på døgnovernattingssteder blir av kortest mulig varighet. Byrådet viderefører styrkingen av bo oppfølgingsarbeidet i bydelene.

Booppfølgingsarbeidet rettet mot rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske lidelser styrkes. Det er innarbeidet 20 mill. til booppfølgings tiltak fra 2016.

Sentrumsarbeidet styrkes med 12 mill. for å forsterke arbeidet med å fjerne det åpne rusmiljøet i sentrum. Det vises til nærmere omtale under i del 4 Byomfattende tiltak, kap.315 Velferdsetaten.

Byrådet legger til grunn en effektiv bruk av de kommunalt disponerte boligene og forutsetter at den enkelte bydel har oversikt over boligmassen i bydelen, eksisterende leieforhold, ledigstilte boliger, etc.

Investeringsmidler til boliger til vanskeligstilte og til personer med funksjonsnedsettelse

I Boligbehovsplan for Oslo kommune 2013-2016 legges det vekt på at sosialt boligarbeid i Oslo skal være rettet mot den som trenger det mest. Kommunale boliger etableres over hele byen. Det er så langt, og inkludert Tøyenavtalen, fremskaffet og planlagt fremskaffet 1200 boliger til vanskeligstilte og 190 boliger til personer med nedsatt funksjonsevne.

Byrådet gjennomfører boligbehovsplanen og styrker satsingen på boliger til vanskeligstilte og til personer med nedsatt funksjonsevne. Det er igangsatt et arbeid for å fremskaffe ytterligere 633 boliger innen 2020. I kommende økonomiplanperiode 2016-2019 er det innarbeidet 2,3 mrd. for å fremskaffe ca. 550 boliger fordelt med 476 boliger til vanskeligstilte og 74 boliger til personer med funksjonsnedsettelse.

Arbeid med rusmiddelmissbruk

Sosiale tjenester skal gjennom råd, veiledning og ulike tiltak, både forebygge og hjelpe den enkelte bort fra misbruk av rusmidler. Rusmiddelmissbrukere er ofte blant de som har størst problemer med å opprettholde og ivareta et selvstendig boforhold. Bydelene må legge til rette for at brukerne får egnede botiltak, tilpasset oppfølging og bistand med sikte på at brukerne klarer å opprettholde stabile boforhold.

Brukere, som har fullført behandlings- eller rehabiliteringsopplegg, må få nødvendig oppfølging, som kan bidra til en stabil og positiv utvikling. Brukere under legemiddelassistert rehabilitering (LAR) skal få individuell oppfølging og gis tilbud om tilpasset arbeid, sysselsetting eller andre aktivitetstilbud. Alle rusmiddelmissbrukere under behandling som er brukere av sosiale tjenester, skal gis tilbud om individuell plan (IP).

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø og FO4 Sosialtjenesten m.m. (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	18 163	17 948	17 317	17 750	18 620
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet 1)	2 600	2 671	2 698	2 677	2 656
Antall deltakere i introduksjonsordningen 1)	920	983	1 004	1 055	1 167
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere	4,3	4,1	3,9	3,9	4,0
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere	4,2	3,9	3,8	4,0	4,1
Gjennomsnittlig brutto utbetalt stønad til sosialhjelp pr	54 356	51 888	52 741	56 975	60 203
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp	6,1	5,8	5,7	5,9	6,0
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp -	5,0	4,8	4,8	5,0	5,0
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	55,2	53,4	53,2	53,0	54,6
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	49,2	46,2	45,6	46,8	47,9

Kilde: Oslostatistikken - spesialbestilling fra SSB/Kostra for å fjerne dobbelttelling av klienter. Offisielle Kostra-tall har for høye brukerrater, for kort stønadsperiode og for lave enhetskostnader for Oslo, fordi klienter som flytter mellom bydeler blir telt flere ganger.

1) Tall fra Årsstatistikken for bydelene.

2) Sosialhjelpsmottakere 25-66 år pr år delt på antall innbyggere 25-66 år pr 1.1. året etter

3) Sosialhjelpsmottakere 18-24 år pr år delt på antall innbyggere 18-24 år pr 1.1. året etter

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: Likeverdige tjenester til innbyggerne				
Legge til rette for at bydelene har faglig kompetanse og systemstøtte for å levere gode tjenester til brukerne				
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Gi brukerne råd og veiledning om virkemidler og tiltak som kan bidra til selvhjulpenhet	Økonomisk sosialhjelp – andel søknader behandlet innen to uker	82 %	95 %	95 %
	Antall personer i døgnovermattingssteder uten kvalitetsavtale pr 31.12.	0	0	0
	Antall personer i døgnovermattingssteder med opphold >3 mnd pr 31.12.	0	0	0
Sikre mottak som identifiserer og avklarer brukere med særlige behov for oppfølging raskt				
Tilby individuelt tilrettelagt oppfølging, opplæring, arbeidspraksis og tiltak, uten unødig opphold				
Prioritere ungdom for aktive tiltak				
Stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk sosialhjelp				
Styrke kvalifiseringsprogrammet				
Øke tilbudet om yrkesrettet norskopplæring				
Forbedre introduksjonsprogrammet				
Sikre rutiner og kontroll som hindrer svindel og misbruk av økonomisk sosialhjelp				
Ta i bruk velferdsteknologi				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Redusere antall personer i de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum, ved å etablere flere lokale tilbud i bydelene				
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Legge til rette for at brukerne medvirker i utforming av tjenestene				
Søke samarbeid med andre aktører på velferdsområdet, inkludert sosiale entreprenører				
Mål 9: Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle				
Bistå vanskeligstilte på boligmarkedet og mennesker med nedsatt funksjonsevne	Finansiering til kjøp av bolig – andel søknader behandlet innen 1 mnd.	82 %	90 %	90 %
	Søknad om kommunal bolig – andelen søknader behandlet innen 3 mnd	94 %	95 %	95 %
	Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivisert innen 6 mnd	77 %	85 %	85 %
Etablere botilbud til de som trenger det mest				
Ha en sammenhengende kjede av botiltak				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Sosialhjelpsreducerende tiltak*	-	10 000
Sentrumsarbeidet	-	12 000

*Avsetningen må sees i sammenheng med endring fra Dok3 2015 fordelt bydelene til aktive tiltak

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Fordelt alle bydeler - booppfølgingstiltak FO4 kriterier	20 000	24 000
Fordelt alle bydeler - aktive tiltak/sosialhjelpsreducerende tiltak etter FO4 kriterier	30 000	20 000
Fordelt alle bydeler - booppfølging rus og psykiatri, FO4 kriterier	-	20 000
Bydel Nordstrand - personrettet tiltak for beboere ved Bekkelagstunet*	2 500	-

* Tildelingen gjaldt kun 2015

C Mottak og integrering av flyktninger mv

1 Ansvarsområde

Bolig, kvalifiseringstiltak, arbeid og norskkunnskap er de viktigste elementene i integrering. Integrering innebærer at flyktninger og innvandrere får, og i økende grad benytter, muligheter til sosial, kulturell og politisk deltakelse i samfunnet på linje med resten av befolkningen. Integrering er en gjensidig prosess som berører både innvandrere og befolkningen for øvrig. Bydelene skal sørge for bosetting av flyktninger og gi dem tilbud om introduksjonsprogram.

2 Situasjonsbeskrivelse

Bydelenes mottak av flyktninger

Byrådet har for 2015 lagt til grunn bystyrets fullmakt fra 20.05.15 om at Oslo kan bosette inntil 811 flyktninger i 2015. Oslo kommune vil, basert på anmodningen som kom fra IMDi 02.07.15, bosette 720 flyktninger. Ved utgangen av august har bydelene bosatt 353 flyktninger. Byrådet vil fortsatt stille seg positiv til de henvendelser som kommer fra IMDi, basert på at staten setter de nasjonale rammene for mottak av flyktninger. Byrådet vil fortsatt stille seg positiv til de henvendelser som kommer fra IMDi, basert på at staten setter de nasjonale rammene for mottak av flyktninger. For 2016 er Oslo anmodet av IMDi om å ta imot 720 flyktninger, og byrådet fremmer derfor forslag om dette.

Tilskudd til bosetting av flyktninger

Oslo kommune får integreringstilskudd for de fem første årene etter bosetting. For en enslig voksen flyktning utgjør dette i dag 0,746 mill. totalt og går til dekning av de samlede utgiftene kommunen har til tjenester.

Kompensasjonsordningen for førsteårsbosatte flyktninger omfatter bosatte etter avtalt bosettingskvote, familiejenforente og selvbosatte uten familiejenfor-

ening. Det forutsettes at personene utløser integreringstilskudd.

Byrådet styrker bosettingstilskuddet til bydelene per førsteårsbosatte flyktning med 0,023 mill. til 0,123 mill. pr bosatt flyktning.

Bosettingstilskuddet gis som kompensasjon for utgifter som påløper i forbindelse med integrering og bosetting av nyankomne flyktninger slik som sosialfaglig råd- og veiledning, aktiviserings- og kvalifiseringstiltak (hovedsakelig introduksjonsprogram). Siden tilskuddet omfatter både kvotebosatte, familiejenforente og selvbosatte, fordeles midler til bydelene to ganger i året.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester forvalter kompensasjonsordningen og foretar budsjettjustering ut fra bosatte første halvår, basert på innspill fra Velferds-etaten som baserer seg på rapportering fra bydelene.

Bydelenes arbeid etter introduksjonsloven

Kommunen har ansvar for å tilby introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere.

Den største gruppen av de som har rett og plikt til å delta, er de som har fått opphold på humanitært grunnlag. Man må ha vært bosatt i kommunen i mindre enn to år når vedtak om introduksjonsordning skal fattes, og være mellom 18 og 55 år. Bydelene treffer raskt vedtak etter hvert som de mottar flyktninger. Ved nyttår 2014 var det 782 personer i introduksjonsprogrammet.

Introduksjonsordningen kan vare i to år med mulighet for ett års forlengelse og omfatter norskopplæring, innsikt i norsk samfunnsliv og forberedelse for deltakelse i arbeidslivet. 33 % av deltakerne som avsluttet programmet i Oslo i 2014 gikk til arbeid mens 11 %

gikk til utdanning. Resultatet på landsbasis var henholdsvis 24 % og 11 %.

«Jobbsjansen» har gitt andre innvandrere muligheter. Målgruppene for prosjektet endres over tid. I 2014 har

fokus vært på hjemmевærende innvandrerkvinner med overgangsstønning som hovedinntektskilde og arbeidsledig innvandreringdom mellom 18-25 år som mottar økonomisk sosialhjelp

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Bosette flyktninger innen 3 måneder				
Tilby introduksjonsprogram og yrkesrettet norskopplæring				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

<u>Avsetninger (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Bosettingstilskudd (kap. 308)	58 720	80 960

Bosettingstilskuddet gjelder bosetting av 720 flyktninger og inntil 160 selvbosettere/familiegjenforente. Tilskuddet er styrket med kr 20 000 til kr 120 000,

prisjustert til kr 123 000 og fordeler seg med kr 92 000 til sosiale tjenester (FO1) og kr 31 000 til økonomisk sosialhjelp (FO4)

<u>Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Bydel Grünerløkka - Quo Vadis	3 560	3 600

Funksjonsområde 2B – Oppvekst

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	Budsjett 2015 *	Forslag 2016 *
Funksjonsområde 2B Oppvekst (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		2 370 657	2 471 804
Sum utgifter		2 370 657	2 471 804
Netto utgifter	2 093 272	2 370 657	2 471 804

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO2B som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2015 vises til vedlegg 3 i Dok.3/15.

A Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

1 Ansvarsområde

Bydelene skal bidra til å sikre alle barn og unge i Oslo en god oppvekst. Gode og trygge forebyggende tiltak er grunnmuren i dette arbeidet. Tiltakene finnes i bydelene og i sentrum; i kommunal regi, og i samarbeid med ideelle og private organisasjoner.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommunes tjenester gir et bredt spekter av tilbud tilpasset barn og unges behov. Bystyremelding 2/2010 «Ung i Oslo» ligger til grunn for arbeidet.

Bydelene skal ha oversikt over barne- og ungdomsmiljø og tilrettelegge for tilbud som hindrer skjevutvikling for enkelte barn og unge og utsatte grupper. Bydelene har ansvar for at ansatte innenfor det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet har kompetanse til å kartlegge og avdekke skjevutvikling, og å gi, eller henvise til, nødvendig hjelp. Bydelene sørger for at nødvendig kunnskap deles på tvers av faggrupper.

Oslo kommune gir tiltak i form av ulike tilskuddsordninger til frivillig sektor og gjennom bydelenes oppsøkende miljøarbeid, kommunale fritidstiltak og fritidsklubber.

Bydelene skal, i samarbeid med skolene og NAV, støtte barn og unge med svak eller ingen tilknytning til skole eller arbeidslivet.

Byrådet vil opprettholde inkluderende og forebyggende ungdomstiltak i bydelene og i sentrum. Oslo sentrum er attraktivt for unge, men samtidig finnes det uheldige miljøer med rus og kriminalitet som unge kan knytte seg til. Derfor satser byrådet på forebyggende tiltak i sentrum, som et supplement til bydelenes tiltak.

Bydelene skal legge til rette for at barn og unge blir hørt i de saker som vedrører dem. Alle bydelene har egne barne- og ungdomsråd. Sentralt ungdomsråd (SUR) har jevnlig møter med byrådet, og ungdommens bystyremøte arrangeres årlig. Støtten til årlige ungdomshøringer rettet mot særlige aktuelle temaer videreføres. Barnas representant i plansaker skal bidra til å sikre at barn og unge har gode oppvekstsvilkår.

For å styrke ungdomsarbeidernes kompetanse gjennomføres det opplæringskonferanser for ungdomsarbeidere i regi av Barne – og ungdomsfaglig forum (BUFF) to ganger i året, kurs for nyansatte ungdomsarbeidere og hvert annet år en nordisk storbykonferanse om ungdom.

Oslo kommune og Oslo politidistrikt har et etablert samarbeid om rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid gjennom SaLTo-modellen. I SaLTo handlingsprogram er overordnede tiltak samlet under ett og det angir retningen på SaLTo-arbeidet.

Alle bydelene har en egen SaLTo-koordinator som sikrer samarbeid mellom lokale og regionale aktører. Bydelene har lokale SaLTo styringsgrupper og handlingsplaner. Det er en SaLTo-koordinator for Oslo sentrum som har barn og unge i sentrum som sin målgruppe.

Koordinatoren skal bidra til å ha god oversikt over, og bidra til god kommunikasjon mellom, aktører i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i Oslo sentrum. I 2016 vil ansvaret for SaLTo sentrum flyttes fra Bydel St.Hanshaugen til Velferdsetaten.

Det utlyses årlig «Midler til kriminalitetsforebyggende arbeid i regi av frivillige og ideelle organisasjoner». Videre mottar Oslo kommune tilskudd fra de statlige støtteordningene «Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn» og «Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom». Se for øvrig Eldre og sosiale tjenester, byomf. Tiltak på kap. 362 kriminalitetsforebygging blant ungdom.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Bidra til at unge fullfører videregående skole				
Styrke barn og unges medvirkning i utformingen av fritidstilbud				
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Øke kompetansen blant ansatte som arbeider med forebygging				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Videreføre SaLTo-modellens samordning av rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Bystyremelding Ung i Oslo, oppfølging ungdomstiltak	6 908	6 908
Forebyggende tiltak barn og unge*	11 550	4 550
Mortensrud og Groruddalen kontaktsenter**	800	-
Barne- og ungdomssenteret Holmlia**	300	-

* 6 mill. vern menneskehandel innarbeidet i Barne- og familieetatens ramme, 4 mill. knyttet til endringer i barnevernloven og tilsyn fosterhjem er kriteriefordelt bydelene, 3 mill. gjelder skolekoordinatorer i bydelene, ** engangsbevigning 2015

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Fordelt alle bydeler - SaLTo	6 660	7 500
Bydel Gamle Oslo - Riverside	6 000	6 000
Bydel Søndre Nordstrand - Hvervenbukta motorsenter	3 430	3 500
Bydel Stovner - Stovner Rockefabrikk	2 160	2 200
Bydel Stovner - Groruddalen motorsenter	1 760	1 800
Bydel Sagene - Ung Metro	900	1 000
Bydel Gamle Oslo - Rødheteprosjektet	940	960
Bydel St.Hanshaugen - SaLTo sentrum*	550	-
Bydel Grünerløkka - Sofienberg barnepark	500	500
Bydel St.Hanshaugen - Marteprosjektet	275	285
Bydel Nordre Aker - Kløverveien	150	150

* oppfølgingen overført Velferdsetaten

B Helse- og omsorgstjenester til barn og unge

1 Ansvarsområde

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud i alle bydeler. Tilbudet retter seg til alle barn og unge fra 0-19 år, og deres foresatte. Det gis tilbud om svangerskaps- og barselsomsorg og forebyggende helsetjenester. Helsestasjon for ungdom har tilbud for ungdom opp til 24 år.

Helsestasjon for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom er lokalisert i Bydel Grünerløkka, og Helsestasjon for hørselshemmede er knyttet til Rådgivningstjenesten for syns- og hørselshemmede på Økern.

2 Situasjonsbeskrivelse

Befolkningsprognosene tilsier at veksten i gruppen barn og unge mellom 0 og 19 år vil være større enn i befolkningen for øvrig frem til etter 2020. Behov for tjenester fra helsestasjonene og skolehelsetjenesten vil øke i takt med befolkningsveksten.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er ofte første kontakt for barn og familier med spesielle behov, og har derfor en svært viktig rolle i å bidra til at det gis et helhetlig og samordnet hjelpetilbud. Bydelene skal prioritere hjemmebesøk etter fødsel.

Barnevaksinasjonsprogrammet skal hindre utbredelse av farlige sykdommer. Vaksinasjonsdekningen øker, og byrådet vil prioritere innsats slik at den øker ytterligere.

Folkhelseinstituttets rapport for 2014 viser at nedgang i frekvensen av svangerskapsavbrudd fortsetter, men det er store variasjoner mellom bydelene. Bystyret vedtok i 2014 sak om forebygging av uønskede svangerskap og abort.

I Bydel Grünerløkka, som er en av bydelene med høy abortfrekvens blant unge, pågår et prosjekt med gratis hormonell prevensjon til unge mellom 20 og 24 år. Tre

bydeler har prosjekt med tilbud rettet mot kvinner som har mangelfull kunnskap om kropp og helse, og liten handlingskompetanse på familieplanlegging.

Det foreligger et anbefalt program for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Helsetilsynet legger til grunn at programmet må oppfylles dersom tjenesten skal være forsvarlig, og regjeringen har varslet at deler av innholdet vil forskriftsfestes. Det er fortsatt få bydeler som gjennomfører alle anbefalte kontroller i programmet.

Byrådet har årlig styrket disse tjenestene, og styrkingen videreføres også i 2016. Tilbudet i skolehelsetjenesten skal videreutvikles slik at det blir mer tilgjengelig for elevene. De som kontakter skolehelsetjenesten for individuell veiledning skal få kontakt med tjenesten senest neste skoledag. En Oslosstandard for samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skole er under arbeid.

Barns språkutvikling er viktig for hvordan de klarer seg senere i livet. Byrådet er opptatt av at språkferdighetene kartlegges tidlig, og bydelene har fått i oppdrag å kartlegge alle treåringers ferdigheter. Det må tilrettelegges tiltak for de barna som ikke har tilstrekkelig god språkutvikling i norsk, slik at språkgrunnlaget er tilstrekkelig til å nyttiggjøre seg undervisningen fra skolestart.

I Oslo er det en større andel unge som oppgir at de har psykiske vansker enn det er i resten av landet. Bystyret har vedtatt handlingsplan for psykisk helse. Tiltak for barn og unge er prioritert i planen, og dette skal gjenspeiles i handlingsplanene som bydelene skal utarbeide.

Bydelene har utarbeidet lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Bydelene skal sikre at innsatsen er godt koordinert, og at barn og unge som lever med vold og overgrep får hjelp. Helsepersonell og andre ansatte har lovmessig plikt til å gripe inn, og må ha tilstrekkelig kompetanse og trygghet til å ta ansvar, når de mistenker at barn lider overlast.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Legge til rette for digital kommunikasjon mellom elever/foresatte og helsestasjon/skolehelsetjeneste				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Hjemmebesøk innen 14 dager etter fødsel	KOSTRA-tall	61 %		70 %
Barn og familier kommer i kontakt med helsestasjonen når de trenger det				
Mål 4: Bedre folkehelse med særlig vekt på psykisk helse				
Høy vaksinasjonsdekning	Vaksinasjonsdekning 16-åringer			92 %
Tilby meningokokkvaksine til russeren	Andel 19-åringer som er vaksinert			30 %
Nært samarbeid mellom skole og bydel	Samarbeidsavtaler skolehelsetjeneste bydel - skole			15
Tilby lavterskel psykisk helsehjelp til barn og unge i bydelene				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Ansatte griper inn når de er bekymret for at en person kan være utsatt for vold og overgrep				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Fordelt alle bydeler-tilskudd psykisk helse etter FO2B kriterier	76 650	77 000
Fordelt bydeler skolehelsetjeneste - helsesøstertj. vgd.skole (elevtall) *	7 785	19 500
Fordelt bydeler skolehelsetjeneste - helsesøstertj. ungdomstrinnet (elevtall)	-	6 500
3-års kontroll helsestasjon og i barnehage	4 000	4 000
Utvikling barneskolene Bydel Gamle Oslo, byrådsak 25/15	-	1 600
Bydel Alna - fysioterapitjenester Haukåsen skoler	1 170	1 200
Bydel Grünerløkka - Helsestasjon for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom	750	780
Bydel St.Hanshaugen-fysioterapitjenester Blindernveien skoler	413	420

* I alt 8,215 mill. flyttes fra kriteriefordelt FO2B og fordeles særskilt etter elevtall.

C Barnevern

1 Ansvarsområde

Bydelene har ansvaret for det kommunale barnevernet. Barnevernet skal gi barn, unge og familier hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Barneverntjenestens virksomhet er hjemlet i lov om barneverntjenester med forskrift, rundskriv m.m.

Oslo kommune har, i henhold til Forskrift om særskilte bestemmelser på barnevernområdet for Oslo, også ansvar for de plikter, oppgaver og den kompetanse som etter lov om barneverntjenester ivaretas av det statlige barnevernet (Barne-, ungdoms- og familieetaten) i landet for øvrig. I Oslo ivaretas det statlige ansvaret, som for eksempel å tilby plasser i barneverninstitusjoner, av Barne- og familieetaten. Sammen med Oslo kommunes finansieringsordning for institusjonsbarne-

vernet gir forskriften bydelene et helhetlig ansvar for barnevernet, og tilnærmet ansvaret for alle kostnadene knyttet til tjenesten.

Barnevernet har en sentral rolle i det lokale samarbeidet om barn og unges oppvekstvilkår. Barneverntjenesten skal kjennetegnes ved godt faglig arbeid, rettsikkerhet for brukerne og god ressursutnyttelse. Det skal legges avgjørende vekt på barnets beste og tidlig innsats for å hindre negativ utvikling.

2 Situasjonsbeskrivelse

Barneverntjenestens hovedmålgruppe er barn og unge i alderen 0-17 år. Befolkningsgruppa utgjør i underkant av 20 % av den samlede befolkning, og økte med 2,9 % fra 2012-2014. Alt tyder på at veksten fortsetter. Dette innebærer at antall meldinger og antall barn med tiltak vil øke dersom innslaget av dette i barne- og ungdomsbefolkningen holder seg stabilt. Antall barn i alders-

gruppa 0-17 år i Oslo økte med 2 208 fra 2013 til 2014. I landet utenom Oslo gikk antallet ned med 1765 barn.

- Fosterhjem
- Fag- og tjenesteutvikling

I 2014 hadde barneverntjenestene 6 163 meldinger til behandling mot 5 740 meldinger i 2013. Dette er en økning på 7,4 % som er en del mer enn befolkningsveksten i aldersgruppa. I henhold til barnevernloven skal meldingen gjennomgås snarest, og senest innen en uke. Dersom gjennomgangen av meldingen gir grunn til å anta at det foreligger behov for tiltak, skal det snarest, og senest innen 3 måneder, gjennomføres en undersøkelse av barnets situasjon.

Pr. 31.12.2014 hadde 3 668 barn i Oslo tiltak i barnevernet. Av disse hadde 2 306 tiltak i familien, mens 1 362 var i plasseringstiltak. I løpet av 2014 hadde 5 607 barn tiltak. Det var en reduksjon på 3,9 % fra 2013. Andel barn med tiltak i barnevernet av alle barn i aldersgruppen 0-17 år i Oslo gikk dermed ned fra 4,7 til 4,4 %.

Bystyremelding nr. 1/2015 *Barnevern i Oslo* er det sentrale grunnlagsdokumentet for tjenesten. Meldingens beskrivelse av utfordringer er utgangspunktet for en strategisk plan med seks prioriterte satsingsområder:

- Tidlig innsats og koordinerte tjenester
- Skole og overgang til voksenlivet
- Barn og unges innflytelse
- Kultursensitivitet

Barn med barneverntiltak gjennomfører sjeldnere videregående skole enn barn uten barneverntiltak. Samtidig har forskning vist at utdanning er blant de enkeltfaktorene med størst betydning for et godt liv. Oslo kommune vil satse sterkere på oppfølging av skolegang. Det vil blant annet gjøres ved å etablere et skolekoordinatorteam. I tillegg skal det tas i bruk bedre måleindikatorer enn i dag, for å følge med på gjennomføringsgrad. Oslo kommune vil satse spesielt på et godt samarbeid mellom barneverntjeneste, skole og institusjon/fosterhjem.

Noen barn flytter for ofte mellom fosterhjem, institusjoner og beredskapshjem. For at barn og unge skal ha en så stabil omsorgssituasjon som mulig skal det satses spesielt på å rekruttere og beholde fosterhjem. Oslo kommune skal ha rekrutteringsstrategier som når bredt ut. De som blir fosterforeldre skal få god støtte og oppfølging, så de kan være stabile hjem for barn og unge som trenger det.

Oslo kommune satser på kvalitetsutvikling i barneverntjenesten, gjennom opplæringsprogrammer for ansatte. Andre satsingsområder for å styrke kvaliteten er blant annet: Samarbeid med barn og unge selv, dialog med organisasjoner/ressurspersoner fra minoritetsmiljøer og samarbeid med forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 2B C Barnevern (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Barn med tiltak i løpet av året	5612	5 613	5 460	5 833	5 607
Andel barn med barneverntiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,7	4,6	4,4	4,7	4,4
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år - barneverntjenesten	10365	10 416	10 679	11 528	11 887
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) pr barn i barnevernet	151076	151 650	158 514	162 299	166 691
Brutto driftsutgifter pr barn (f. 244)	36144	40 554	45 651	48 456	52 454
Brutto driftsutgifter pr barn i opprinnelig familie (f. 251)	44227	34 759	30 547	35 036	35 670
Brutto driftsutgifter pr barn med plasseringstiltak (f. 252)	504 868	521 340	549 835	547 293	544 129

Kilde: SSB/Kostra - barnevern, kommune nivå 2 og bydel - nivå 3, bydelene summert.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: Likeverdige tjenester til innbyggerne				
Barn som trenger bistand skal få rask og riktig hjelp	Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd	95 %	100 %	100 %
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Øke ansattes kompetanse til å planlegge og iverksette riktige tiltak	Andel barn i hjelpetiltak med gyldig tiltaksplan pr 31.12.	93 %	100 %	100 %
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Styrke samarbeidet med minoritetsorganisasjoner for å øke barnevernets legitimitet, samt øke ansattes flerkulturelle kompetanse				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

<u>Avsetninger (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Kjøp av plasser fra ideelle for barn	-	14 000
Flere øremerkede stillinger i barnevernet (statlig styrking)*	2 500	-

* Særskilt fordelt bydelene i 2016

<u>Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Statlig styrking barnevern etter delkriteriesett barnevern	72 439	75 412
Bydel Gamle Oslo barnevernskonsulenter på politistasjoner	3 550	3 660
Bydel Grünerløkka - PU enhet	659	-
Bydel Gamle Oslo - PU enhet	-	680
Bydel St.Hanshaugen statlig styrking barnevern, sentrumsansvar	1 977	2 040

Funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2014	Budsjett 2015 *	Forslag 2016 *
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		7 331 471	7 876 052
	Sum utgifter		7 331 471	7 876 052
	Netto utgifter	7 818 864	7 331 471	7 876 052

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO3 som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2015 vises til vedlegg 3 i Dok.3/15.

1 Ansvarsområde

Pleie og omsorg omfatter aktivisering og servicetilbud til eldre og funksjonshemmede, habilitering, rehabilitering og hverdagsrehabilitering, pleie og omsorgstjenester som praktisk bistand og hjemmesykepleie, annen hjelp til hjemmeboende, heldøgns pleie- og omsorgstjenester herunder bo- og institusjonstilbud, samt transport for mennesker med funksjonsnedsettelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Befolkningsendring i eldrebefolkningen i et langtidsperspektiv

Antall eldre i befolkningen vil øke fremover. I 2013 var det 66 059 personer over 67 år i Oslo. Disse utgjorde 10,4 % av befolkningen. I 2035 forventes denne aldersgruppen å være på 106 619 personer og utgjør da 12,5 %.

År til livet - eller liv til årene?

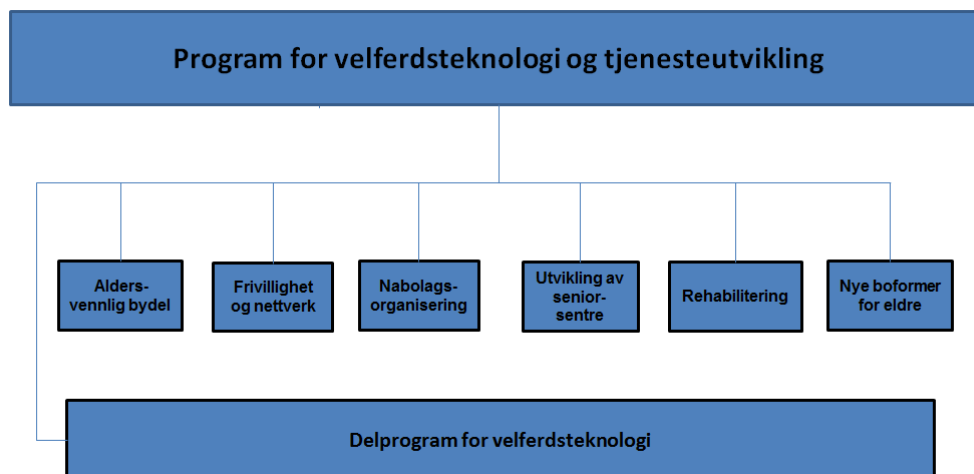
Både for den enkelte og for samfunnet er det viktig at eldre holder seg friske så lenge som mulig. Aldersvennlige boliger og bymiljø er derfor god seniorpolitikk. Å iverksette tiltak som fremmer fysisk og psykisk helse hos eldre, utsetter behovet for pleie- og omsorgs-

tjenester. I den langsiktige planleggingen av tjenester kreves et betydelig fokus på endringer i infrastruktur dvs. byutvikling og bygningsmasse.

Program for velferdsteknologi og tjenesteutvikling

Oslo kommune har etablert et program for velferdsteknologi og tjenesteutvikling som oppfølging av bystyremelding 1/2014 – Seniorsmeldingen. Formålet er å ha en struktur og organisasjon som kan bidra til å koordinere de ulike tiltak og prosjekter som planlegges og gjennomføres i Oslo kommune innenfor velferdsteknologi og tjenesteutvikling i pleie- og omsorgstjenestene. Velferdsteknologi vil spille en stor rolle innenfor alle satsningsområdene og er derfor lagt under programmet som et delprogram. Det er et mål at riktig bruk av velferdsteknologi styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom, sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne. I tillegg til delprogram for velferdsteknologi har programmet en rekke innsatsområder. Erfaringene herfra vil danne grunnlag for å utvikle gode modeller for hvordan Oslo kan løse ulike oppgaver innen helse- og omsorgssektoren. Så langt er følgende innsatsområder planlagt.

:

Delprogram for velferdsteknologi

Virksomhetene skal legge til rette for at velferdsteknologi blir en integrert del av tjenestetilbudet. Byrådet har satt i gang et arbeid for å koordinere tiltakene i kommunen og for å gjøre Oslos arbeid med velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenestene mer slagkraftig og målrettet for brukergruppen.

Programmet omfatter alle virksomheter i helse- og omsorgssektoren, samt deltakelse i nasjonale og internasjonale prosjekter innenfor ansvarsområdet. Helseetaten, bydelene og Sykehjemsetaten har en sentral rolle i dette arbeidet, og programmet vil særlig arbeide for å etablere et format som sikrer brukermedvirkning, erfaringsutveksling og dialog. Det operative koordineringsansvaret er lagt til Helseetaten. Så langt har hovedsatsningen vært innenfor tjenester til eldre.

Samarbeid mellom virksomhetene skal utvikles de neste årene slik at prosjekter, anskaffelser og tiltak som settes i gang, sees i en helhet og er gjenkjennbare for innbyggerne i Oslo. Alle bruk av velferdsteknologi i kommunen skal være samordnet gjennom Helseetaten. Oslo kommune vil standardisere løsningene så langt dette er mulig.

Utpørvning av ny teknologi sett i sammenheng med tjenesteutvikling.

Hovedmålet er at velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestetilbudet innen 2019. Utviklingen av velferdsteknologi må settes inn i en ramme og må ha som mål å svare på brukernes behov. Innføring av velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenestene bør derfor skje parallelt med endringer i organisering og innretning av tjenestene. Det er med andre ord nær sammenheng mellom innføring av velferdsteknologi og de andre aktivitetene i utviklingsprogrammet. Derfor er det igangsatt et eget program for velferdsteknologi og tjenesteutvikling.

Utvikling av en alders- og demensvennlig by

Oslo er medlem i WHO's nettverk for aldersvennlige byer. Det gir tilgang til et globalt nettverk av fagfolk innen områdene sunn aldring og det sivile samfunn. Kommunen får også teknisk veiledning og oppfølging gjennom prosessen med implementering av tiltak.

Nettverk og frivillighet

For å yte gode, forebyggende helse- og omsorgstjenester til eldre må Oslo kommune samarbeide mer med frivillige og eldres egne nettverk. Prosjektet skal utvikle modeller for systematisk arbeid med nettverk og frivillighet i Oslo kommune.

Nabolagsorganisering av hjemmetjenesten

Dette er en modell for hjemmetjenester der oppgaver og utvidet ansvar blir gitt til helsepersonell. Prosjektet skal utvikle en modellorganisering av hjemmetjenesten og se på gode erfaringer og hente inspirasjon fra relevante modeller i andre land.

Utvikling av fremtidens seniorsentre

Seniorsentre er en sentral møteplass for eldre, og det er ønskelig å tilby flere tjenester der. Byrådet vil samlokalisere seniorsentre med frisklivssentraler og ulike lærings- og mestringstilbud til eldre der dette er mulig og hensiktsmessig.

Rehabilitering

Hele det kommunale rehabiliteringsløpet må videreutvikles. Hverdagsrehabilitering kjennetegnes ved en tidlig og intensiv innsats som er målrettet og tidsavgrenset for å få til egenmestring ut fra brukernes egne ressurser.

Tjenesteyternes rolle er å bistå brukeren i å vinne tilbake sin evne til selvstendighet og deltakelse eller til å utnytte de restevnene som finnes. Tjenester fra ulike fag og sektorer må ses i sammenheng og bidra til å realisere brukers mål. Samhandling mellom tjenesteyte-

re og bruker er helt avgjørende for å lykkes i rehabilitering.

Nye boformer for eldre

De fleste ønsker å bli boende i eget hjem livet ut eller så lenge som mulig. Byrådet vil derfor søke å etablere botilbud og ulike tiltak, slik at den enkelte kan leve selvstendig og mestre egen hverdag. I *Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov. Utbygging av Omsorg+ og sykehjem – rullering 2016-2026* som legges frem samtidig med byrådets budsjettforslag, legges det til rette for dette ved at tjenester i større grad gis i den enkeltes hjem eller i boliger med bemanning.

Øvrige fokusområder i sektoren

«LEV VEL – med demens i Oslo» - Oppfølging av demensplan

Planen involverer bredt og er aktuell for flere fagområder: byutvikling, kultur, næringsliv, helse, pleie og omsorg og utdanning. Demensplanen er delt i fire målområder med tilhørende tiltak: Leve godt i hverdagen med demens, utvikle Oslo til en alders- og demensvennlig by, utvikle demensvennlige og personsentrerte helse- og omsorgstjenester og støtte pårørende. Byrådet vil satse på en økonomisk bærekraftig demensomsorg med forebyggende tiltak, tidlig diagnostisering og oppfølging, samt utvikle og organisere tjenesten på nye måter. Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenestene og Helseetaten vil følge opp de overordnede områdene i planen.

Handlingsplan for psykisk helse og eldre

Byrådet har avgitt en tilleggsplan til Handlingsplan for psykisk helse 2015 – 2018, for å tydeliggjøre de spesielle utfordringene som aldring kan føre med seg og tiltak i rettet mot dette. Planen ivaretar også de som bor i heldøgns pleie- og omsorgstilbud. Helsefremmende for forebyggende tiltak og samordning av behandlings- og rehabiliteringstiltak er vesentlige. Bydelene må sørge for at tiltakene blir ivaretatt i sine handlingsplaner.

Kommunale pasientforløp

Et bruker- og pasientforløp er «en helhetlig, sammenhengende beskrivelse av en eller flere brukere/pasienters kontakter med ulike deler av helsevesenet i løpet av en sykdomsperiode» (regjeringen.no). På noen områder har tjenestene i Oslo kommune store utfordringer, særlig der hvor brukere/pasientene mottar tjenester fra ulike kommunale tilbud, eller der de veksler mellom å motta tjenester i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Gode bruker-/pasientforløp mellom ulike kommunale tilbud og mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten må derfor utvikles, jmf vedtak i bystyremelding 1/2014. Kommunale bruker-/pasientforløp har som mål å gi likeverdig tjenestetilbud uavhengig av bosted.

Palliative/lindrende pleie- og omsorgstjenester

Byrådet vil sørge for at hjemmeboende alvorlige syke kreftpasienter fortsatt skal få tilpassede pleie- og omsorgstjenester. Det er utlyst konkurranse om palliative/lindrende pleie- og omsorgstjenester for ideelle leverandører.

Tekniske hjelpemidler

En vellykket gjennomføring av både samhandlingsreformen og hverdagsrehabilitering er avhengig av en rask og effektiv distribusjon av tekniske hjelpemidler som kan sikre overføringen av utskrivningsklare pasienter til institusjon, rehabilitering eller eget hjem. Byrådet vil i samarbeid med NAV Hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus arbeide for forenklete prosedyrer og kortere saksbehandlingstid for tildeling av hjelpemidler.

Tilrettelagt transporttilbud

Byrådet vil fortsette å arbeide med universell utforming i det ordinære kollektivtilbudet slik at flest mulig kan benytte seg av dette. TT-ordningen skal være en del av Oslos kollektivtransporttilbud. Byrådet er opptatt av at TT-ordningen skal tilpasses transportbehov og funksjonsnivå, og at behovet for individuelle spesialløsninger for brukere med spesielle behov skal ivaretas.

Personer med funksjonsnedsettelser

Mennesker med funksjonsnedsettelser av varig eller midlertidig karakter utgjør mellom 17 og 20 % av befolkningen. I offentlige statlige dokumenter defineres begrepet ofte slik: *”Funksjonshemmet er et misforhold mellom individets forutsetninger og miljøets krav til funksjon på områder som er vesentlig for etablering av selvstendighet og sosial tilværelse”*. Samme forståelse er også lagt til grunn for FN sine regler for like muligheter for mennesker med funksjonsnedsettelser.

I handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelser for perioden 2015-2016 er det et overordnet mål at funksjonshemmede skal leve et mest mulig aktivt og selvstendig liv med full deltakelse og likestilling. Handlingsplanens innsatsområder er prioriterte områder i byrådets politiske grunnlag og der brukermedvirkning er en avgjørende forutsetning for gjennomføring av denne planen. Brukerens synspunkter skal være et viktig premiss i arbeidet med planlegging og utforming av tiltak og tjenester. Brukermedvirkning innebærer at tjenestemottakerne betraktes som ressurspersoner, og at deres erfaringsbaserte kunnskaper sidestilles med profesjonenes fagkompetanse.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en måte å organisere praktisk og personlig bistand på. Rettigheten gjelder for brukere under 67 år, og er for brukere med et stort behov for tjenester, definert som tjenesteomfang på minst 25 timer per uke. Funksjonshemmede barn kan få avlastning i form av BPA. Byrådet mener at ordningen er en god ordning som er til stor nytte for mange brukere med store hjelpebehov som ønsker å

leve et aktivt og selvstendig liv. Ordningen bidrar til å ivareta grunnleggende prinsipper som individets rett til å bestemme over eget liv, medbestemmelse og valgfrihet.

Mindre enn halvparten av de funksjonshemmede i yrkesaktiv alder er sysselsatt i arbeidslivet i Norge. Oslo kommune er en av landets største arbeidsgivere og skal gå foran i arbeidet for økt sysselsetting av mennesker med funksjonsnedsettelse. Oslo kommune etablerte i 2014 en traineeordning for mennesker med funksjonsnedsettelse. Denne ordningen gjelder for alle kommunens virksomheter og innebærer at noen ordinære stillinger utlyses forbeholdt de som har en funksjonsnedsettelse. Byrådet planlegger å implementere ordningen som en del av Oslo kommunes ansettelsesstrategi i løpet av 2017.

Byrådet ønsker økt kompetanse og kvalitet i tjenestene til utviklingshemmede. Det er etablert et nettverk for overordnede ledere i bydelene for erfaringsutveksling og faglig utvikling. «Fritid med bistand» og metoder som bygger på mestringsperspektiv, skal implementeres i bydelenes arbeid med utviklingshemmede.

Kompetanse

Utviklingsenheten for helse- og omsorgstjenester er etablert i Sykehjemsetaten og lokalisert på Aker Helsearena. Den nye enheten består av Geriatrisk ressurscenter, Utviklingssentre for hjemmetjenester og sykehjem og Ressurscenter for rehabilitering. Utviklingsenheten skal bidra til å styrke kompetanse, forskning og utvikling i helse- og omsorgssektoren.

Kompetanseplan

Den overordnede kompetanseplanen for Oslo kommunes pleie- og omsorgstjeneste ble rullert i 2015. Bydelenes kompetanseplaner må oppdateres slik at den samsvarer med den overordnede planen for pleie- og omsorgstjenestene.

Omsorgsboliger og sykehjem

Stadig flere av eldrebefolkningen ønsker å bo hjemme hele livet eller lengst mulig. I *Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov. Utbygging av Omsorg+ og sykehjem – rullering 2016-2026* som legges frem samtidig med byrådets budsjettforslag, legges det til rette for dette ved at tjenester i større grad gis i den enkeltes hjem eller i boliger med bemanning.

Byrådet foreslår å utvide måltallet for Omsorg+ med ytterligere 500, til 2 000 leiligheter innen 2026.

Innen utgangen av 2015 disponeres nærmere 600 Omsorg+ -leiligheter. Ytterligere 174 leiligheter er under bygging i Trondheimsveien og i Utmarksveien, med forventet ferdigstillelse i 2017. Øivinds vei med 88 leiligheter er planlagt innflyttet 2018. Planer for fremskaffelse av ytterligere 639 boliger foreligger bla. reguleringen av Kjelsåsveien 114 til Omsorg+ formål og pågående reguleringsarbeid for Hovseterveien 20 vil gi flere Omsorg+ leiligheter.

Totalrehabilitering av sykehjem fortsetter og byrådet styrker innsatsen for å bedre den bygningsmessige standarden på sykehjemmene i Oslo. Det er innarbeidet 40 mill. mer til generell rehabilitering av de kommunale sykehjemmene og fornying av ytterligere 2 sykehjem skal påstartes. Det vises til nærmere omtale i kap. 313 Sykehjemsetaten og under kap. 10.1. Kultur og næring – eiendomsforetakene under Omsorgsbygg

Boliger til personer med nedsatt funksjonsevne

Byrådet styrker satsingen på boliger til personer med satt funksjonsevne og har innarbeidet investeringsmidler til ytterligere 74 boliger i økonomiplanperioden. Med det er det innarbeidet midler til 264 boliger. Private utbyggere gis veiledning. I tillegg bistår kommunen foreldregrupper som bygger private boliger til sine barn med offentlige tilskudd og lån fra Husbanken. For tiden er det åtte slike grupper.

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Andel personer 80+ pr 31.12	3,8	3,7	3,6	3,5	3,3
Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr innbygger 1)	11 676	12 487	12 279	13 349	13 670
Netto driftsutgifter pr. mottaker av pleie- og omsorgstjenester 1)	322 458	353 941	354 218	396 902	417 905
Netto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker 1)	170 354	192 660	189 230	218 307	239 183
Andel egne innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	34,5	34,7	33,8	33,2	32,5
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetjenester 2)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som mottar hjemmetjenester 2)	8,3	7,8	7,5	7,1	6,8
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 2)	31,6	31,5	30,4	29,8	28,8
Andel egne innbyggere 80-84 år som mottar hjemmetjenester 2)	5)	5)	5)	5)	22,7
Andel egne innbyggere 85-89 år som mottar hjemmetjenester 2)	5)	5)	5)	5)	37,4
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	45,9	46,4	46,3	45,3	44,5
Andel egne innbyggere 90 - 94 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	5)	5)	5)	5)	5)
Andel egne innbyggere 95 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	5)	5)	5)	5)	5)
Andel egne innbyggere 80 år og over som bor i institusjon 3)	16,3	16,0	16,3	16,3	16,3
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som bor i institusjon 3)	2,1	2,0	2,0	1,9	1,8
Andel egne innbyggere 67 - 74 år som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	2,2
Andel egne innbyggere 75 - 79 år som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	3,4
Andel egne innbyggere 80 - 89 år som bor i institusjon 3)	11,8	11,1	11,3	11,2	10,9
Andel egne innbyggere 80 - 84 år og over som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	7,8
Andel egne innbyggere 85 - 89 år og over som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	15,2
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 3)	34,2	34,2	34,5	34,0	34,1
Andel egne innbyggere 90 - 94 år og over som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	5)
Andel egne innbyggere 95 år og over som bor i institusjon 3)	5)	5)	5)	5)	5)
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold 4)	12,9	12,7	13,9	12,1	12,2

1) Netto driftsutgifter, kommuneregnskapet, Rapporteres kun ved årsslutt pr 31.12

2) Praktisk bistand og hjemmesykepleie jfr. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-2 første ledd nr. 6)

Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid. Ihht til loven omfatter praktiske bistand: Hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, boveiledning og brukerstyr personlig assistent.

3) Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg og pleie som er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-2 nr. 6) dvs. boformer der det kan kreves vederlag for opphold i institusjon

4) Sykehjem, hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester

5) Nøkkeltall for befolkning og/eller tjenesteproduksjon er beregnet første gang i 2015

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: Likeverdige tjenester til innbyggerne				
Utvikle og implementere standardiserte og gode bruker- og pasientforløp				
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Tilby velferdsteknologiske løsninger	Antall tildelte trygghetspakker inkl GPS			200
	Antall installerte e-låser			2 000
Fokus på egenmestring på alle nivå	Antall tildelte medisindispensere			900
	Antall tilbudte helsesjekker for hjemmeboende kronisk syke			200
Innføre Oslomodell for hverdagsrehabilitering i bydelene	Antall mottagere av hverdagsrehabilitering			1 000
Mål 4: Bedre folkehelse ned særlig vekt på psykisk helse				
Målrette kompetansehevende tiltak for alle ansatte	Antall årsverk med relevant fagutdanning	71 %	80 %	80 %
Gjennomføre handlingsplan for eldre og psykisk helse				
Mål 6: Helhetlig helse- og omsorgstilbud med vekt på økt aktivitet og mestring				
Etablere flere tjenester og aktivitetstilbud ved utvalgte seniorsentre	Seniorsentre med utvidet tjenestetilbud			4
Fokus på rehabilitering og mestring				
Mål 7: Aktiv samfunnsdeltagelse for mennesker med funksjonsnedsettelse				
Videreføre kommunens traineeordning	Antall traineestillinger	7	13	20
Videreutvikle tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Gjøre "Vern for eldre" mer kjent og tilgjengelig	Antall treff på www.oslo.kommune.no			1 000
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Brukermedvirkning i utvikling av tjenestene	Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere hjemmesykepleien	85 %	>80%	>80 %
	Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere av praktisk bistand	83 %	>80 %	>80%
Utvikle modeller for samarbeid med frivillige				
Følge opp resultater fra brukerundersøkelser				
Mål 9: Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle				
Bidra til at personer med nedsatt funksjonsevne får egen bolig				
Bygge flere omsorgsboliger				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

<u>Avsetninger (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Eldresentre tilskudd (kap. 304)	20 000	20 000
Velferdsteknologi (kap 304)	10 000	20 000
Personelltiltak i eldreomsorgen (kap. 304)	8 000	11 900
Demensplan 2015 - dagaktivitetstilbud (kap. 304)	8 000	8 000
Kvalitetsutvikling i pleie og omsorgstjenesten (kap. 304)	8 140	7 250
Forebygging og rehabilitering i pleie og omsorgstjenesten (kap.304)	8 000	7 000
Ufordelt reserve (kap. 304)	465	5 078
Omstillings- og utviklingstiltak (kap. 304)	4 930	5 000
Tilskuddsordning treningstilbud eldresentre (kap. 304)	3 000	3 000

<u>Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)</u>	<u>Dok3 2015</u>	<u>Sak 1 2016</u>
Kompensasjonstilskudd bydeler som leier omsorgsboliger av private	11 099	11 221
Fordelt alle bydeler - Demensplan 2015, dagaktivitetstilbud etter FO3 kriterier	10 000	11 000
Bydel Alna - komp. kapitalutgifter i kommunale omsorgsinst.*	13 815	6 908
Bydel Grünerløkka - Hjelpemiddellageret	4 600	5 000
Bydel St.Hanshagen - Sentrumsansvar	2 200	2 500
Bydel Sagene - komp. kapitalutgifter i kommunale omsorgsinst.**	3 481	1 741
Bydel Nordre Aker - Marka eldresenter	1 540	1 600

* grunnlaget for opprettholdelse av ordningen er ikke til stede og avvikles derfor over 2 år, (ikke institusjonsplasser basert på vederlagsbetaling) ** Beløpet er justert i forhold til faktisk antall beboere som betaler vederlag.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringer innenfor pleie og omsorg, sykehjem, Omsorg+ og boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne er omtalt i kapittel 6 Byomfattende tiltak

under Sykehjemsetaten og i kapittel 10.1 Kultur og Næring – Eiendomsforetakene.

Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

Funksjonsområde 4 omfatter to deler, kvalifiseringsprogrammet og økonomisk sosialhjelp. Det er en tett sammenheng mellom bruken av kvalifiseringsprogrammet og utgiftene til økonomisk sosialhjelp. Kva-

lifiseringsprogrammet er dermed et sentralt tiltak som kan bidra til å redusere sosialhjelpsutbetalingene.

Kvalifiseringsprogrammet

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap	Budsjett	Forslag
		2014	2015	2016
FO4 Kvalifiseringsprogram				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	365 982	412 357	421 635
	Sum utgifter	365 982	412 357	421 635

1 Ansvarsområde

Kvalifiseringsprogram med tilhørende stønad er et helårig og heltids program for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne uten eller med svært begrensede ytelser i folketrygden. Programmet har vanligvis en varighet på ett år og er en engangsrettighet. Programmet skal inneholde arbeidsrettede tiltak og arbeidssøking, og kan inneholde andre tiltak som kan støtte opp under overgangen til arbeid. Kvalifiseringsprogrammet er en lovpålagt oppgave for kommunene og er hjemlet i lov om sosiale tjenester i NAV.

i fare for å komme i en passiv situasjon preget av fattigdom. Deltakerne skal settes i stand til å møte krav og forventinger i arbeidslivet. Det gis tett oppfølging gjennom et fulltidsprogram som stiller krav til oppmøte. Lønnet arbeid er den viktigste nøkkelen til å komme seg ut av fattigdom.

Oslo ligger på landsbasis og sammenlignet med andre storbyer, relativt høyt på antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet.

Avsetning til lokal yrkesrettet norskopplæring videreføres.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kvalifiseringsprogrammet skal bidra til å bedre arbeidslivstilknytning og levekår for personer står som

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Tilby individuelt tilrettelagt oppfølging, opplæring, arbeidspraksis og tiltak				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Prioritere voksne med forsørgeransvar for barn i lavinntektsfamilier				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Kvalifiseringsprogram, aktive tiltak (kap. 308)	22 000	22 000

Økonomisk sosialhjelp

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2014	Budsjett 2015	Forslag 2016
FO4 Økonomisk sosialhjelp				
14	Overføringsutgifter	1 050 701	1 045 200	1 147 484
	Sum utgifter	1 050 701	1 045 200	1 147 484

1 Ansvarsområde

Sosiale tjenester skal arbeide for å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet og forebygge sosiale problemer. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær ytelse som gis når alle andre muligheter er prøvd. Ytelsen skal sees i sammenheng med andre tiltak som kan fremme overgang til arbeid og aktiv deltakelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det har de siste årene vært en økning i sosialhjelps-utgiftene på landsbasis. Dette gjelder også for Oslo. Det er ikke så stor vekst i antall sosialhjelpsmottakere, men flere får noe mer sosialhjelp pr måned og er avhengig av hjelp i en lengre periode. Mottakere over 25 år står for den største veksten. Utvikling er ikke lik for alle bydelene, og årsakene er ikke åpenbare.

Byrådet vil arbeide for at sosialhjelpsmottakere i størst mulig grad skal få tilbud om aktive tiltak som

bidrar til å gjøre den enkelte selvhjulpne. Det skal stilles vilkår ved tildeling av stønad. Særlig gjelder dette vilkår knyttet til aktivitet som kan bidra til at stønadsmottakeren kommer i arbeid. Kvalifiseringsprogrammet skal være et sentralt virkemiddel for ordningens målgruppe.

Personer med omfattende rus-, psykiske - eller sosiale problemer skal motiveres til aktivitet. Dersom de deltar i sysselsettings- eller arbeidstreningstiltak, kan inntil kr. 1 500 pr. mnd. holdes utenfor utmåling av supplerende sosialhjelp. Det skal foretas en konkret og individuell vurdering av den enkeltes situasjon.

Bydelene har ansvar for behandling av statlige og kommunale bostøtteordninger, slik at ordningene kommer innbyggerne til gode og bidrar til å gjøre brukerne selvhjulpne. De kommunale bostøtteordningene er et supplement til statens bostøtteordninger, og skal bidra til at økonomisk vanskeligstilte kan klare sine boligutgifter.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Redusere andelen sosialhjelpsmottakere som har sosialhjelp som hovedinntektskilde				
Møte konjunkturerendringer proaktivt				
Måltrettet samhandling innad i NAV-kontoret og med andre aktører				
Kvalitet i saksbehandlingen				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Ta hensyn til barnas behov ved utmåling av sosialhjelp				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Bosettingstilskudd (kap. 308)	14 680	27 280

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i tusen kroner)	Dok3 2015	Sak 1 2016
Bydel Grünerløkka - OsloPilot inkl. TOT.koordinator	6 000	7 000

Bydelene avsetninger eldre

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
304	Bydelene - avsetninger eldre (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	7 256	75 535	87 228
14	Overføringsutgifter	392	0	0
	Sum utgifter	7 648	75 535	87 228
17	Refusjoner	-371	0	0
18	Overføringsinntekter	-29 312	-5 000	-8 000
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-240	0	0
	Sum inntekter	-29 923	-5 000	-8 000
	Netto inntekter	-22 275	70 535	79 228

Det er avsatt midler til følgende tiltak (tall i tusen) :

23040035	Eldresentre - driftstilskudd (FO3)	20 000
23040036	Velferdsteknologi (FO3)	20 000
33040011	Personelltiltak (FO3)	11 900
23040032	Demensplan 2015- -dagaktivitetstilbud (FO3)	8 000
23040037	Kvalitetsutvikling i pleie og omsorgstjenesten (FO3)	7 250
23040038	Forebygging og rehabilitering i pleie og omsorgstjenesten (FO3)	7 000
23040034	Omstillings- og utviklingstiltak (FO3)	5 000
23040039	Eldresentrene - treningstilbud (FO3)	3 000

Ufordelt reserven utgjør 5,078 mill. I ufordelt reserven er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling på 1,743 mill. netto, jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Bydelene avsetninger helse og sosiale tjenester

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
308	Bydelene - avsetninger helse og sosiale tj. (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	1 146	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	39 022	202 337	233 631
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	-550	0	0
14	Overføringsutgifter	6 355	14 680	27 280
	Sum utgifter	45 974	217 017	260 911
17	Refusjoner	-3 618	0	0
18	Overføringsinntekter	-218 381	-108 835	-108 835
	Sum inntekter	-222 000	-108 835	-108 835
	Netto inntekter	-176 026	108 182	152 076

Det er avsatt midler til følgende tiltak (tall i tusen):

23080098	Bosettingstilskudd flyktninger (FO1)	80 960
33080033	Psykisk helse, storbymidler (FO1)	27 685
23080098	Bosettingstilskudd flyktninger (FO4)	27 280
23080099	Kvalifiseringsprogram/aktive tiltak (FO4)	22 000
23082000	IKT tiltak EST sektor (FO1,FO2B og FO3)	14 000
23080200	Kjøp av plasser fra ideelle foreldre og barn (FO2B)	14 000
23080110	Sentrumsarbeidet (FO1)	12 000
23080106	Folkehelse (FO1)	11 781
23080201	Sosialhjelpsreducerende tiltak (FO1)	10 000
23080053	Prosjekter, oppfølging bydeler og lønn (FO1)	7 000
23080030	Bystyremedling Ung i Oslo, ungdomstiltak (FO2B)	6 908
23080101	Omstillings- og utviklingstiltak (FO1)	5 000
23080107	Forebyggende tiltak barn- og unge (FO2B)	4 550
23080108	Boligtiltak rus/psykiatri (FO1)	4 000
23080036	Kjøp av helsetjenester i EØSområdet (FO1)	3 396
23080109	Skolehelsetjenesten - oppf. handlingsplan psykisk helse (FO2B)	1 400

Det er avsatt 6,883 mill. for å kompensere for bydelenes utgifter til turnusleger.

Bosettingstilskuddet dekker mottak av 720 flyktninger og inntil 160 selvbosettere/familiiegjenforente. Tilskuddet er prisjustert og styrket med 0,020 mill. og utgjør med det 0,123 mill. pr bosatt flyktning.

Det er avsatt 12 mill. til styrking av sentrumsarbeidet for å forsterke arbeidet med å fjerne det åpne rusmiljøet i sentrum. Det vises til nærmere omtale under i kap. 6 Byomfattende tiltak, kap.315 Velferdsetaten.

Ufordelt reserven utgjør 2,068 mill.

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling på 2,110 mill. netto, jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det forutsettes at det mottas storbymidler, psykisk helse med 27,685 mill. Det forventes nærmere 81,2 mill. i tilskudd til kommunalt barnevern.

Investeringsbudsjettet**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
308 Bydelene - avsetninger helse og sosiale tj. (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	50 000	55 000
Sum utgifter	0	50 000	55 000
Netto utgifter	0	50 000	55 000

Investeringsoversikt

308 Bydelene - avsetn helse og sosiale tj. (EST)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
113 041 El-bil ordning bydelene			10 000	10 000	20 000	20 000		
116 019 IKT fagsystemportefølje/plattform			45 000	45 000	45 000	45 000		
Sum investeringsutgifter			55 000	55 000	65 000	65 000		
116 019 IKT fagsystemportefølje/plattform	Investeringsmoms		-9 000	-9 000	-9 000	-9 000		
Sum kapittel finansiering			-9 000	-9 000	-9 000	-9 000		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			46 000	46 000	56 000	56 000		

Ved utskifting av kommunens bilpark skal det som hovedregel anskaffes tjenestebiler med nullutslipps-teknologi eller klimanøytrale drivstofftyper.

For å få effekt av ny velferdsteknologi er det innarbeidet 180 mill., 45 mill. årlig til oppgradering av helse- og sosial- og omsorgtjenestenes fagsystemer.

Det er avsatt 60 mill. i økonomiplanperioden til en intern låneordning for bydelene for kjøp av elektriske biler. Lånet skal tilbakebetales bykassen.

5.2 BYDELENE - BARNEHAGER

Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning har det overordnede ansvaret for barnehageområdet, herunder å sikre tilstrekkelig antall barnehageplasser for barna i kommunen.

Bydelene har ansvaret for drift av de kommunale barnehagene, og tilsynsansvar for både de kommunale og de ikke-kommunale barnehagene. Etablering av nye

barnehager skjer hovedsakelig i privat regi. Omsorgsbygg Oslo KF er byggherre og eier av de kommunale barnehagene.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriften Ung by.

Utfordringer i sektoren

Byrådet har som visjon at Oslos barnehager skal bli landets beste. Barna og de foresatte skal oppleve at det er høy kvalitet på tilbudet. Byrådet vil styrke barnehagen som læringsarena. Et godt barnehagetilbud er viktig for barnas trygghet og trivsel, og kan bidra til økt sosial mobilitet og redusert frafall i skolen.

Byrådets mål er at det skal være likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet for alle barnehagebarn i Oslo. Barna skal få et godt tilbud, uavhengig av hvilken barnehage de går i og hvilken bydel de bor i. De fleste barnehager i Oslo har høy foreldretilfredshet. Det er likevel forskjeller bydelene og barnehagene imellom. Gjennom kompetanseheving av ansatte og innføring av oslostandarder vil byrådet sikre at kvaliteten på tilbudet stadig blir bedre. Byrådet vil videre se på mulighetene for å sette mål for barnas språkutvikling og for hvilken kompetanse de skal ha med seg videre i skolen.

Barnehagen er begynnelsen på barnets utdanningsløp. Grunnleggende kompetanse opparbeidet i barnehagen vil ha stor betydning for barns trivsel her og nå, og senere for læringsutbyttet i skolen. Det er spesielt viktig at barn lærer seg norsk. I følge *Oslostandard for systematisk oppfølging av barns språkutvikling* skal nå alle kommunale barnehager i Oslo bruke observasjonsverktøyet TRAS for å få bedre kunnskap om barnets språkferdigheter i alderen 2-5 år, dersom foresatte samtykker til det. For å få god kvalitet på tilbudet og et godt språkmiljø i barnehagene må ansatte ha tilstrekkelig kompetanse, og det er innført egne kurs i språkutvikling for både ledere og øvrige barnehageansatte. Et språkprogram for systematisk norskopplæring av førskolebarn har vært prøvd ut i fire barnehager og skal etter evaluering og revidering implementeres i flere barnehager i Oslo.

Byrådet vil ta initiativ til å utvikle et samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus om utdanningsbarnehager. Målet med utdanningsbarnehager er bedre kobling mellom barnehagelærerutdanning, forskning og praksis. Kommunen vil samarbeide med Høgskolen i Oslo og Akershus om et pilotprosjekt som skal starte opp i 2016.

Byrådet utarbeider en kompetansestrategi med tiltak for alle ansattgrupper i barnehagene. God ledelse er viktig for kvaliteten på tilbudet. Byrådet vil styrke lederne i barnehagene bl.a. ved å gi stipend til de som fullfører den nasjonale barnehagestyruddanningen. Det skal også utarbeides en egen opplæring for pedagogiske ledere.

Det er 6 600 ansatte med ulik kompetanse og bakgrunn i Oslos kommunale barnehager, og byrådet vil øke kompetansen til alle grupper ansatte. Byrådet vil innføre et introduksjonskurs i barnehagearbeid for alle nyansatte i Oslobarnehagen. Assistentene utgjør hovedparten av de ansatte i Oslobarnehagen, og mange av disse mangler relevant utdanning. Byrådet har en ambisjon om å øke andelen barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene ved å gi 50 barnehagemedarbeidere nødvendig opplæring, i tillegg til de som utdannes gjennom praksiskandidatordningen.

Selv om det er en positiv utvikling, mangler det fortsatt mange barnehagelærere i Oslos barnehager. Det er en utfordring at det ikke utdannes nok barnehagelærere til å dekke behovet i både Oslo og Akershus. Byrådet vil derfor videreføre satsingen på å utdanne barnehagelærere gjennom Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Byrådet vil også utarbeide en plan for å rekruttere og beholde barnehagelærere.

Stadig flere 1-2-åringer går i barnehage. Ved utgangen av 2014 gikk det over 13 300 1-2-åringer i Oslos barnehager. Høy kvalitet på barnehagetilbudet for de yngste bidrar til en god start på livet og bedre utdannings- og livsmuligheter. De yngste barnas behov og utvikling fordrer et annet pedagogisk opplegg enn til de eldre barna. Det er viktig at de yngste barna og deres foreldre får en god oppstart på sine barnehageliv. Byrådet vil derfor utarbeide en Oslostandard for tilvenning av barn i barnehage.

En stor andel av de kommunale barnehagene mangler tilfredsstillende tilgang til internett og trådløse nettverk. Dårlige datalinjer begrenser barnehagenes muligheter til å ta i bruk effektive digitale verktøy for

pedagogisk arbeid, kommunikasjon med foresatte, planlegging, kvalitetsoppfølging og opplæring. Byrådet har satt i gang et pilotprosjekt, og vil investere 22,5 millioner kroner i 2016 i IKT-infrastruktur i barnehagene.

Det er høy foreldretilfredshet med barnehagetilbudet i Oslo kommune. Byrådet ønsker også å lytte til hva barna i barnehagene synes om det tilbudet de får. Byrådet vil derfor undersøke trivselen ved å gjennomføre samtaler med noen av de største barna i utvalgte barnehager, for deretter å vurdere om dette skal gjennomføres regelmessig i alle barnehager.

Byrådets mål for sektoren

Mål	Kommunale virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1. Oslos barnehagebarn skal få et likeverdig tilbud av høy kvalitet	Bydelene
2. Alle barn skal kunne norsk og være forberedt til skolestart	Bydelene
3. Alle ansatte i barnehagene skal kunne godt norsk og bidra til barnas språkutvikling	Bydelene
4. Det skal tilbys barnehageplass til flere barn enn de som omfattes av lovfestet rett til plass	OBF

Funksjonsområde 2A – Barnehager (KOU)

		Beløp i 1000 kr	
Funksjonsområde	Regnskap 2014	Budsjett 2015 *	Forslag 2016 *
Funksjonsområde 2A Barnehager (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		5 495 114	5 649 320
Sum utgifter		5 495 114	5 649 320
Netto utgifter	5 793 512	5 495 114	5 649 320

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO2A som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2015 vises til vedlegg 3 i Dok.3/15.

1 Ansvarsområde

Barnehage er et pedagogisk tilbud som reguleres i lov om barnehager med forskrifter. Tilbudet omfatter både kommunale og ikke-kommunale barnehager.

I 2014 ble bystyremeldingen om *Byrådets strategi for sosial mobilitet gjennom barnehage og skole* vedtatt, og bystyret har nylig behandlet byrådssaken *De yngste barna i barnehagen*.

2 Situasjonsbeskrivelse

Innhold i barnehagene

Byrådet har iverksatt flere tiltak for å øke kvaliteten i barnehagene. I 2013 vedtok bystyret bystyremeldingen *Oslobarnehagen: Økt kvalitet og styrket læringsarena*.

Foreldreundersøkelsen fra 2014 viser at foresatte generelt sett er meget tilfredse med tilbudet i barnehagene. Gjennomsnittlig tilfredshet er omtrent uendret sammenlignet med 2013. Alle kommunale barnehager og om lag 60 % av de ikke-kommunale barnehagene deltok i foreldreundersøkelsen i 2014.

Foreldreundersøkelsen	2014	2013
Svarprosent	71%	69%
Tema		
Trivsel og trygghet	5,3	5,3
Samarbeid og medvirkning	4,7	4,7
Utvikling og læring	5,0	5,0
Personalet	5,2	5,2
Ute- og innemiljø	4,9	4,9
Generelt	5,2	5,2

Tabellen viser gjennomsnittlig tilfredshet på en skala fra 1-6, der 6 er best, i alle de deltagende kommunale og ikke-kommunale barnehagene. Undersøkelsen viser at det er forskjeller i foresattes tilfredshet med tilbudet, både mellom bydelene og mellom barnehager i samme bydel.

Det har vært en svært positiv utvikling i andelen ansatte med barnehagelærerutdanning. Fra 2013 til 2014 økte andelen pedagogiske ledere med godkjent utdanning med nesten 6 %-poeng, til 82,3 %, og andel styrere med godkjent utdanning med drøye 2 %-poeng, til 98,9 %. Det er totalt 3 141 pedagogiske ledere og 796 styrere i Oslos barnehager.

Dette er en svært positiv utvikling, og byrådet vil arbeide for å redusere andelen med dispensasjon ytterligere. 180 nye barnehagelærere er ferdig utdannet og om lag 170 er under utdanning gjennom arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning på Høgskolen i Oslo og Akershus. Et nytt kull med studenter vil starte opp høsten 2016.

Andelen minoritetsspråklige barn mellom 1 og 5 år som har barnehageplass økte fra 67 % i 2009 til 74,8 % i 2014. Fra 01.08.2015 får alle 4- og 5-åringer fra familier med inntekt under 473 000 kr gratis kjernetid. Det forventes at gratis kjernetid vil bidra til at flere barn med minoritetsbakgrunn begynner i barnehage.

Nøkkeltall for barnehage	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Innhold					
Andel barn 1-5 år fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass.	68,8 %	69,1 %	71,2 %	73,0 %	74,8 %
Andel barn 1-5 år fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass, ekskl. utvalgte land, 1)	72,0 %	72,0 %	75,0 %	77,0 %	79,4 %
Andel 1. trinns elever som får Særskilt språkopplæring (§2-8 Opplæringsloven)	26,6 %	26,9 %	26,5 %	24,7%	23,7%
Andel av barna som skolen mottar informasjonsskjema fra barnehagen om, 2)	-	-	84,0 %	92,0%	92,0%
Andel ansatte i alt i barnehagene med barnehagelærerutdanning	27,7 %	28,7 %	30,4 %	30,5%	31,7%
Andel ansatte i alt i barnehagene med annen pedagogisk utdanning	8,0 %	8,5 %	8,2 %	7,9%	7,8%
Andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning	67,4 %	69,6 %	72,8 %	76,7%	82,3%
Andel barnehagemedarbeidere (assistenter) med barnehagelærerutdanning/barne- og ungdomsarbeiderfag	12,0 %	10,2 %	9,8 %	9,6%	4)
Andel styrere med godkjent utdanning	97,2 %	97,8 %	97,2 %	96,8%	98,9%
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	149 965	161 621	156 967	172 087	179 475
Utbygging					
Andel barn 1-2 år med barnehageplass (dekningsgrad), 3)	73,6 %	74,1 %	74,4 %	74,1%	74,9%
Andel barn 3-5 år med barnehageplass (dekningsgrad), 3)	93,5 %	93,1 %	93,4 %	93,1%	93,6%
Antall barn 1-2 år med barnehageplass, 3)	13 277	13 527	13 414	13 358	13 359
Antall barn 3-5 år med barnehageplass, 3)	21 107	21 697	22 305	22 647	22 986

1) ekskl. barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand

2) kommunale barnehager

3) tallene avviker noe fra KOSTRA- og ASSS-tallene for 2014, grunnet feilregistrering av en barnehage i KOSTRA

4) tall for dette mangler for 2014

Utbygging

Oslo har de senere år klart å tilby plass til flere barn enn de med lovfestet rett til barnehageplass. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 45 % av ett-åringene uten lovfestet rett (født etter 01.09.2013) hadde barnehageplass i Oslo kommune ved utgangen av 2014.

Pr. 15.12.2014 hadde 36 571 barn plass i Oslos barnehager. Dekningsgraden for barn i alderen 1-5 år var 85,7 %. I løpet av de fem siste årene har antall barn med barnehageplass økt med i overkant av 1 900. Samtidig har mange barn gått fra å ha deltids- til heltidsplass. Den største andelen av de nye plassene har gått til barn over tre år. Dette skyldes i all hovedsak økt etterspørsel etter barnehageplass blant de eldste barnehagebarna.

Private aktører står for en betydelig del av Oslos barnehage tilbud. Pr. 15.12.2014 var det i overkant av 14

100 barn som hadde plass i ikke-kommunale barnehager i Oslo.

Oslo kommune har god barnehagekapasitet samlet sett, men kapasiteten er ujevnt fordelt mellom bydelene. Fremover i økonomiplanperioden vil en jevnere fordeling av kapasiteten i byen være viktig, og dette er en prioritert oppgave for byrådet.

Sammenlikningsdata for barnehage

ASSS (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenesteområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Her følger et utvalg av indikatorer hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS.

Indikator	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS-snitt 2013	ASSS-snitt 2014
Netto driftsutgifter til barnehage, per innbygger 1-5 år, i kroner	126 148	134 661	121 989	130 091
Ressursbruk, korrigert for forskjeller i utgiftsbehov, arbeidsgiveravgift og pensjonsutgifter	0,981	0,999	1,000	1,000
Dekningsgrad 1-2-åringer, i prosent	74,1	74,7	80,1	80,0
Dekningsgrad 3-5-åringer, i prosent	93,1	93,5	96,5	96,8
Andel ansatte med førskolelærerutdanning eller annen fagutdanning, i prosent	38,4	39,6	39,9	41,0
Andel ansatte menn, i prosent	16,1	15,8	11,1	10,9

Korrigert for forskjeller i utgiftsbehov, arbeidsgiveravgift og pensjonsutgifter ligger Oslos ressursbruk på barnehage like under gjennomsnittet for landets 10 største kommuner.

Dekningsgraden i Oslo er lavere enn gjennomsnittet, som blant annet skyldes en lavere etterspørsel etter barnehageplasser i enkelte områder i Oslo. Andelen ansatte med førskolelærerutdanning eller annen fagutdanning er noe lavere enn gjennomsnittet, mens andelen ansatte menn i Oslos barnehager er langt over gjennomsnittet.

Finansiering av ikke-kommunale barnehager

I hht. forskrift om finansiering av ikke-kommunale barnehager skal kommunene kunngjøre nye tilskuddsatser for ikke-kommunale barnehager i budsjettet for 2016. Samtidig er det lagt frem et høringsnotat med forslag til endrede regler for tilskudd for ikke-kommunale barnehager, som er tenkt innført fra 1.1.2016.

Byrådet vil til Tilleggsinnstillingen 2016 komme tilbake til konsekvensene av ny finansieringsordning for ikke-kommunale barnehager, gitt at staten har tatt en beslutning og ny informasjon foreligger.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Oslos barnehagebarn skal få et likeverdig tilbud av høy kvalitet				
	Foreldres generelle tilfredshet	5,2	5,3	5,3
Utdanne barnehagelærere gjennom arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning.	Andel pedagogiske ledere med godkjent utdanning	82,3 %	85,5 %	89,0 %
Utarbeide plan for å rekruttere og beholde barnehagelærere				
Gi stipend til ledere som fullfører nasjonal styrerutdanning	Antall stipend utbetalt	*	*	80
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres***:				
Utarbeide en helhetlig kompetansestrategi for alle ansatte i kommune barnehager				
Innføre veiledning og introduksjonskurs til alle nyansatte barnehagelærere og assistenter				
Legge til rette for at assistenter kan ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget gjennom utdanning i arbeidstiden				
Bygge ut IKT-infrastruktur i barnehagene og ta i bruk digitale verktøy				
Styrke realfagene i barnehagen				
Mål 2 Alle barn skal kunne norsk og være forberedt til skolestart				
Kartlegge språkutviklingen til alle 2-5-åringer og iverksette tiltak for barn som trenger ekstra språkhjelp	Antall barn som er kartlagt	*	*	**
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres***:				
Opplæring i barns språkutvikling og språkmiljø				
Mål 3 Alle ansatte i barnehagene skal kunne godt norsk og bidra til barnas språkutvikling				
Norskopplæring for barnehageansatte	Andel barnehageansatte i kommunale barnehager med tilstrekkelige norsksferdigheter	95,1 %	*	97,5 %
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres***:				
Øke barnehageansattes kompetanse innen språkutvikling				
Mål 4 Det skal tilbys barnehageplass til flere barn enn de som omfattes av lovfestet rett til plass				
Etablere 440 plasser i 2016, og totalt 1500 i planperioden	Andel barn 1-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	85,7 %	87,5 %	87,5 %

* Ny ordning fra 2015/ikke fastsatt måltall i 2015

** Kartlegging forutsetter foresattes samtykke, det er derfor vanskelig å fastsette måltall

*** Det jobbes med å utarbeide måltall til tiltakene

Barnehageutbygging

Det er forventet en vekst i antall barnehagebarn i kommende økonomiplanperiode på ca. 2 000 barn. De neste ti årene er det totalt anslått et behov for om lag 6 000 nye barnehageplasser.

Totalt er det i økonomiplanperioden innarbeidet midler til en nettoetablering på 1 500 barnehageplasser for å opprettholde barnehagedekningen og for å kunne oppfylle byrådets målsetting om at flere enn de som har lovfestet rett til barnehageplass skal få et tilbud.

Tall fra SSB viser at andelen minoritetsspråklige i alderen 1-5 år med barnehageplass i forhold til innvandrerbarn har økt de siste årene – fra 66,7 % i 2009

til 74,8 % i 2014. Dette viser at byrådets satsing på å få flere minoritetsspråklige barn inn i barnehage fungerer, og byrådet vil fortsette innsatsen for å øke andelen minoritetsspråklige med barnehageplass. Det forventes en ytterligere økning i etterspørselen i enkelte bydeler, gjennom en utvidelse av ordningen med gratis kjernetid og nye regler for redusert oppholdsbetaling.

I 2016 vil det bli etablert netto 440 nye barnehageplasser. Totalt er det fem private utbyggingsprosjekter som er planlagt ferdigstilt i 2016, som vil gi en samlet etablering i privat regi på om lag 600 plasser. Byrådets strategi er at så stor andel som mulig av nye barnehageplasser skal etableres av private aktører.

Avvikling av midlertidige lokaler

I økonomiplanperioden planlegges det for avvikling av totalt 1 000 midlertidige plasser. I 2016 er det lagt opp til avvikling av nærmere 360 plasser i bydeler med tilfredsstillende barnehagekapasitet. Barna i de berørte barnehagene vil bli tilbudt plass i andre barnehager i forbindelse med hovedopptaket. Byrådet vil gjennomføre denne avviklingen i tett samarbeid med den respektive bydel. Det legges opp til at det avvikles barnehager i Bydel Nordre Aker, Bydel Bjerke og Bydel Grünerløkka. Ved å avvikle midlertidige barnehager i friområder, vil tidligere båndlagte arealer kunne frigjøres og igjen tas i bruk som verdifulle grøntarealer for nærområdene.

Barnehagebehov

Til grunn for behovsberegningen ligger kommunens fremskrivninger for antall barn 1-5 år (mellomalternativet) og dekningsgrad ved full dekning. I beregningen av behovet for byen samlet sett, er

dekningsgraden 75 % for 1-åringer, 88 % for 2-åringer og 96 % for 3-5 åringer. Det er forbundet større usikkerhet rundt de siste befolkningsfremskrivningene enn normalt og det er nødvendig med mer tid for å kvalitetsikre tallene. Byrådet vil derfor komme tilbake til områdebeskrivelser av barnehagebehovet til Tilleggsinstillingen.

Vedlikehold

Byrådet foreslår å investere 170 mill. i 2016 for å gjennomføre reetablering og akutttiltak/generell rehabilitering av barnehager. I rehabiliteringen skal det prioriteres forhold som innebærer umiddelbar sikkerhets- og/eller helserisiko for ansatte og barn, dernest forhold som gir følgeskader. Omsorgsbygg Oslo KF og bydelene har utarbeidet en oversikt over prosjekter som skal prioriteres i planperioden. Det vises også til omtale under kap. 10 Kultur og næring.

4 Merknader til driftsbudsjettet**Etablering av nye barnehager**

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsg.		2014	2015	2016
305	Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	53 595	173 037	130 360
	Sum utgifter	53 595	173 037	130 360
17	Refusjoner	-515	0	0
	Sum inntekter	-515	0	0
	Netto utgifter	53 080	173 037	130 360

Bevilgningsforslaget på kapitlet er justert for lønns- og prisutvikling.

Midler til drift av nye barnehageplasser etablert i 2015 eller senere er avsatt på kapittel 305 Bydelene – etablering av nye barnehager. Midler knyttet til drift av barnehageplasser etablert før 2015 blir tildelt bydelene gjennom kriteriefordelt ramme på funksjonsområde 2A. Midler som skal dekke bydelenes husleieutgifter for barnehager etablert før 2015 blir fordelt til bydelene som en særskilt tildeling.

Følgende bevilgninger er budsjettet på kapitlet:

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2015

Bydelsrammen reduseres med 39,8 mill. til finansiering av kommunale barnehageplasser i etablert i 2015. Negativt beløp skyldes avvikling av midlertidige barnehager som bydelene alt er tildelt midler for i den ordinære kriteriefordelingen.

Nye ikke-kommunale barnehageplasser etablert i 2015

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for ikke-kommunale plasser etablert i 2015 vil bli dekket av denne avsetningen. Det er avsatt 139,6 mill. til formålet i 2016. Tildelingen til bydelen vil være basert på etablering av ikke-kommunale plasser i løpet av året og vil bli fordelt i løpet av 2016.

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2016

Bydelsrammen reduseres med 22,5 mill. grunnet avvikling av midlertidige barnehager. Det er lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Nye ikke-kommunale barnehageplasser etablert i 2016

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for ikke-kommunale plasser etablert i 2016 vil bli dekket sentralt. I 2016 er det avsatt 53,0 mill. Det er lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Diverse barnehagetiltak**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	536	0	0
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	51 468	168 294	241 556
14 Overføringsutgifter	43 505	0	0
Sum utgifter	95 509	168 294	241 556
16 Salgsinntekter	0	-29 000	-29 000
17 Refusjoner	-3 361	0	0
18 Overføringsinntekter	-150 991	0	0
Sum inntekter	-154 352	-29 000	-29 000
Netto inntekter	-58 842	139 294	212 556

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 4,7 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader, som er fordelt mellom avsetningene på kapitlet.

Etablering av barnehager – diverse prosjekter og beredskapsplasser

Byrådet foreslår 3,3 mill. til prosjekter for etablering av nye barnehageplasser. Avsetningen skal blant annet dekke utgifter til utrednings- og utviklingsprosjekter. Beløpet er redusert grunnet avvikling av internfakturering med tilhørende nedjustering av inntektskrav hos Plan- og bygningsetaten.

Avvikling av midlertidige barnehagelokaler

I 2016 foreslår byrådet 12,5 mill. til å dekke kostnader knyttet til avvikling av midlertidige lokaler.

Eventuell kompensasjon for økte utgifter til økonomisk likebehandling/tilskudd til private

Denne avsetning skal dekke opp for usikkerhet rundt tilskudd til private barnehager som skyldes uforutsett kapasitetsvekst og kostnadsvekst utover ordinær prisvekst. I 2016 foreslår byrådet 10 mill. til formålet. I tillegg er det avsatt 50 mill. i forbindelse med usikkerhet rundt nye tilskuddsregler som innføres fra 01.01.2016. Avsetningen vil bli revurdert til Tilleggsinnstillingen, når mer informasjon om nye regler forhåpentligvis vil være kjent.

Læringsesatsing

Byrådet foreslår 25,1 mill. i 2016 til kommunens læringsesatsing. Avsetningen vil anvendes til å videreføre kommunens tilskuddsordning for kommunale og ikke-kommunale virksomheter som tar inn lærlinger i aktivtør-, helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfagene. I tildelingen av kommunalt tilskudd skal Oslo-elever med opplæringsrett prioriteres. Dersom det er ledige midler skal det innvilges kommunalt tilskudd til lærebedrifter som tar inn Oslo-lærlinger uten opplæringsrett og deretter bedrifter som tar inn utenbys lærlinger.

Utdanning av assistenter til barnehagelærere

Byrådet foreslår 14,9 mill. i 2016 til videreføring av eksisterende plasser og oppretting av ett nytt kull høsten 2015 ved arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Det foreslås bevilget midler til ett nytt kull årlig i økonomiplanperioden.

Språkstimulering for førskolebarn

Byrådet foreslår 30,5 mill. til språkstimuleringstiltak for førskolebarn i 2016. Midlene vil bli benyttet til å etablere og videreføre språkstimuleringstilbud for barn som ikke er søkere til barnehageplass. Midlene vil også bli benyttet til språkkartlegging i barnehagene, språktiltak for barn som trenger ekstra oppfølging, styrking

av barnehageansattes kompetanse og utredningsarbeid i byrådsavdelingen.

Norskopplæring for barnehageansatte

Byrådet foreslår 2 mill. til styrking av barnehageansattes norskferdigheter i 2016.

Tiltakspakke for sosial mobilitet

Byrådet foreslår 5 mill. til videreføring av tiltakspakke for sosial mobilitet. Midlene benyttes til tiltak knyttet til å øke rekruttering av barn til barnehager, tiltak for å rekruttere og beholde barnehagelærere og fagutdannede, kartleggingsverktøy og målrettede kvalitets-tiltak for utsatte grupper.

Kvalitetsløft i barnehage

Byrådet foreslår 17,4 mill. til et kvalitetsløft i barnehagene. Midlene vil hovedsakelig bli benyttet til kompetansehevingstiltak blant barnehageansatte og andre tiltak for økt kvalitet i barnehagene.

Barn i utenbys barnehager

Byrådet foreslår å budsjettere med 10 mill. i utgifter til Oslobarn i utenbys ikke-kommunale barnehager, samt 29 mill. i inntekter fra utenbys barn i Oslos barnehager.

Oppholdsbetaling i barnehage

Det er avsatt 44,9 mill. til dekning for tapt oppholds- betaling som følge av nasjonalt minstekrav til inntekts- gradert oppholdsbetaling og 15,9 mill. til nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehage for 4- og 5- åringer i familier med lav inntekt. Midlene vil bli fordelt til bydelene.

Øremerkede midler

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet/prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Øremerkede kommunale midler

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp (i 1000 kr)
23060002	KOU – lærlingesatsing	25 115
23060003	KOU – utdanning av assistenter til førskolelærere	14 921
23060004	KOU – språkstimulering førskolebarn	30 500
23060005	KOU – etablering av nye barnehageplasser	3 340
20060006	KOU – Avvikling av midlertidige barnehagelokaler	12 500
23060007	KOU – økonom.likebeh.priv.barnehager	60 000
23060009	KOU – Norskopplæring for barnehageansatte	2 000
23060010	KOU – tiltakspakke sosial mobilitet	5 000
23060011	KOU – Kvalitetsløft barnehage	17 400

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	13 033	19 433	29 100	
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	734	0	0	
04 Overføringsutgifter	3 165	0	0	
Sum utgifter	16 932	19 433	29 100	
07 Refusjoner	-3 165	-3 887	-5 820	
Sum inntekter	-3 165	-3 887	-5 820	
Netto utgifter	13 767	15 546	23 280	

Investeringsoversikt

Kapittelnr:		Kostnads-	Tidligere	Forslag				Til 2020	Bygge- start -
271	Byomfattende barnehageoppgaver (KOU)	ramme	bevilget	2016	2017	2018	2019	og senere	ferdig kv/år
Prosjektnr:	Prosjektnavn:								
106 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	0		6 600	5 147	1 200	1 800		Løpende
115 024	IKT-utvikling barnehager	0		22 500	0	0	0		Løpende
	Sum investeringsutgifter			29 100	5 147	1 200	1 800		
106 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-3 000	-633	-360	0		
115 024	IKT-utvikling barnehager	Investeringsmoms		-4 500	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)	Investeringsmoms		21 600	4 514	840	1 800		

Inventar og utstyr – nye og rehabiliterte/retablerte barnehager

Det er i økonomiplanperioden avsatt investeringsmidler som benyttes til inventar og utstyr i nye og rehabiliterte/retablerte barnehager.

IKT-utvikling barnehager

Byrådet foreslår å sette av 22,5 mill. til IKT-infrastruktur i barnehagene i form av datalinjer og lokale nettverk.

5.3 Bydelene demografiske forhold og ASSS indikatorer

Demografiske og sosiale forhold i bydelene

Ulikheter i befolkningssammensetning og levekår mellom bydelene er bestemmende for behovet for helse-, sosial- og omsorgstjenester. Kriteriesystemet er utviklet for å sikre en fordeling av budsjetttrammene som gjenspeiler disse ulikhetene. Nedenfor beskrives kort demografiske og sosiale trekk ved bydelene. Hensikten er å vise hvilke fordelingsmønstre som danner utgangspunktet for kommunens levekårspolitikk, og dermed for budsjettfordelingen.

Befolkning pr. bydel

Nedenstående tabell viser befolkningen pr. 01.01.2015 fordelt på bydeler og aldersgrupper. I tråd med det kriteriebaserte budsjettssystemet er befolkningen i Sentrum og Marka fordelt på de bydelene som har ansvar for tjenester til disse. Befolkningen er også justert for sykehjemsbeboere utenbys (103 beboere) og sykehjemsbeboere i andre bydeler. For mer utdyping vises til *Vedlegg til byrådets budsjettforslag for 2016 – dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene, Grønt hefte*

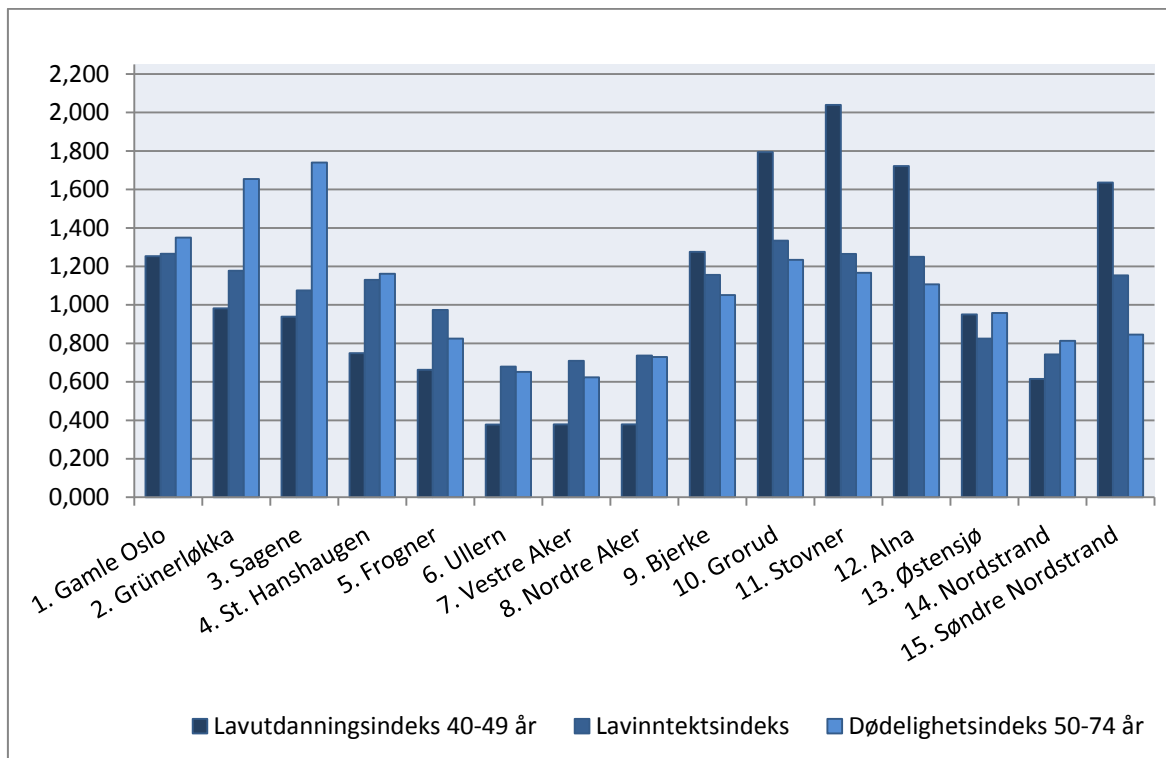
Befolkning fordelt på bydel og aldersgrupper i 2015 justert etter kriteriesystemet

Bydel	0-5 år	6-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år+	herav 90 år+	Totalt antall innb. 1.1.2015
Gamle Oslo	4 593 9,2 %	4 699 9,4 %	37 906 76,0 %	1 971 4,0 %	691 1,4 %	183 0,4 %	49 860 100,0 %
Grünerløkka	4 170 7,6 %	4 199 7,7 %	43 521 79,8 %	1 896 3,5 %	769 1,4 %	231 0,4 %	54 555 100,0 %
Sagene	3 316 8,3 %	2 619 6,6 %	31 450 78,8 %	1 804 4,5 %	728 1,8 %	222 0,6 %	39 917 100,0 %
St. Hanshaugen	2 279 6,1 %	2 501 6,7 %	29 906 80,5 %	1 752 4,7 %	727 2,0 %	214 0,6 %	37 165 100,0 %
Frogner	3 049 5,4 %	4 130 7,4 %	41 953 74,9 %	4 854 8,7 %	2 020 3,6 %	544 1,0 %	56 006 100,0 %
Ullern	2 588 8,1 %	4 807 15,0 %	19 471 60,7 %	3 673 11,4 %	1 561 4,9 %	377 1,2 %	32 100 100,0 %
Vestre Aker	4 087 8,5 %	8 359 17,4 %	28 737 59,9 %	4 704 9,8 %	2 061 4,3 %	528 1,1 %	47 948 100,0 %
Nordre Aker	4 163 8,3 %	8 363 16,7 %	31 854 63,5 %	3 868 7,7 %	1 900 3,8 %	431 0,9 %	50 148 100,0 %
Bjerke	2 987 9,8 %	4 887 16,0 %	19 426 63,7 %	1 955 6,4 %	1 218 4,0 %	278 0,9 %	30 473 100,0 %
Grorud	2 252 8,3 %	4 589 16,8 %	17 158 63,0 %	2 201 8,1 %	1 054 3,9 %	227 0,8 %	27 254 100,0 %
Stovner	2 485 7,8 %	6 083 19,2 %	18 980 59,9 %	3 158 10,0 %	978 3,1 %	161 0,5 %	31 684 100,0 %
Alna	4 207 8,6 %	8 012 16,4 %	30 921 63,4 %	3 982 8,2 %	1 667 3,4 %	352 0,7 %	48 789 100,0 %
Østensjø	4 361 8,9 %	7 938 16,1 %	29 943 60,8 %	4 009 8,1 %	2 991 6,1 %	561 1,1 %	49 242 100,0 %
Nordstrand	3 989 8,1 %	8 408 17,0 %	30 022 60,6 %	4 481 9,1 %	2 606 5,3 %	641 1,3 %	49 506 100,0 %
Søndre Nordstrand	3 485 9,2 %	7 868 20,7 %	23 797 62,7 %	2 195 5,8 %	611 1,6 %	105 0,3 %	37 956 100,0 %
I alt	52 011 8,1 %	87 462 13,6 %	435 045 67,7 %	46 503 7,2 %	21 582 3,4 %	5 055 0,8 %	642 603 100,0 %

Levekårsvariasjoner

Variasjon i levekår mellom bydelene gjenspeiles i variasjon i tildeling gjennom kriteriesystemet. I diagrammet nedenfor gjengis noen av levekårsindeksene som brukes i kriteriesystemet. Det gjennomsnittlige

nivået i byen på alle indeksene er satt lik 1. Bydeler med verdier over 1 har dårligere levekår, f.eks. et lavere inntektsnivå, enn gjennomsnittet. Bydeler med verdier under 1 har bedre levekår enn gjennomsnittet.

3. Fordeling av budsjettrammen

Bydelene tildeles midler gjennom et rammebudsjetteringssystem. Hver bydel tildeles en ramme for ordinær drift og en ramme for økonomisk sosialhjelp. De danner grunnlag for bydelsutvalgenes budsjettfordeling.

Midlene er fordelt på fem funksjonsområder, FO1 Helse, sosial og nærmiljø, FO2A Barnehager, FO2B Oppvekst, FO3 Pleie og omsorg og FO4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram. De fire første funksjonsområdene danner rammen for ordinær drift.

*Bydelssektorens budsjettammer fordelt på funksjonsområder
(inkl. avsetningskapitler)*

Beløp i 1000 kr

Funksjonsområder	Budsjettammer inkl. statstilskudd kap. 304-	Herav statstilskudd kap. 304-308 *
Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø	2 226 642	27 685
Funksjonsområde 2A Barnehager	6 021 236	29 000
Funksjonsområde 2B Oppvekst	2 497 261	81 150
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg	7 963 280	8 000
Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram	1 618 399	
<i>Ikke fordelt på funksjonsområder:</i>		
Utsatt dekning av merforbruk	-21 250	
Bydelssektorens samlede budsjettamme	20 305 568	145 835

* Inntekter på FO2A gjelder betaling for utenbys barn i Oslo barnehager.

Byrådet har som hovedmål at mest mulig av bydelsrammen skal fordeles gjennom kriteriesystemet. Andelen kriteriefordelte midler, medregnet enkelte særskilte tildelinger og lønns- og priskompensasjon, utgjør 18 561 mill. eller 91 % i budsjettforslaget for 2016. Den resterende del av bydelssektorens samlede ramme fordeles som særskilte tildelinger eller kompensasjonsordninger til bydelene, eller avsettes sentralt på kapitlene 304, 305, 306 og 308.

I likhet med tidligere år foreslår byrådet at deler av bydelssektorens samlede ramme tildeles bydelene særskilt for å kompensere for ufrivillige kostnadsvariasjoner og for å dekke utgifter til særskilte tiltak som ikke kompenseres gjennom kriterietildelingen. Særskilte tildelinger, kompensasjonsordninger og sentrale avsetninger trekkes fra bydelssektorens samlede ramme før den resterende del av rammen fordeles etter kriteriesystemet.

*Bydelssektorens budsjettamme fordelt etter tildelingsform**Beløp i 1000 kr*

Tildelingsform	I alt
Kriteriefordeling inkl. lønns- og prisjustering	18 137 303
Kompensasjonsordninger	42 587
Særskilte tildelinger	1 405 623
Sentrale avsetninger, kap. 304	87 228
Sentrale avsetninger, kap. 305	130 360
Sentrale avsetninger, kap. 306	241 556
Sentrale avsetninger, kap. 308	260 911
Bydelssektorens samlede ramme	20 305 568

Midler til psykisk helsearbeid er fordelt etter kriterier på FO1 Helse, sosial og nærmiljø med 272,0 mill. og på FO2B Oppvekst med 77,0 mill. Disse midlene er spesifisert som særskilte tildelinger fordi staten fortsatt legger føringer på bruken av midlene, selv om dette ikke lenger blir gitt kommunen som øremerket tilskudd. Spesifikasjon av særskilte tildelinger og sentrale

avsetninger fremgår av merknadene til budsjettet for hvert funksjonsområde.

4. Kriteriefordeling og kostnadsnøkler

Under følger oppdaterte kostnadsnøkler som følge av oppdaterte kriterieverdier. Gjeldende kriteriesett ble vedtatt i bystyresak 260/2008 og er lagt til grunn for budsjettforslaget for 2016.

Kostnadsnøkler pr. funksjonsområde 2016

Bydel	FO1 Helse, sosial, nærmiljø	FO2B Oppvekst	FO2B: - herav barnevern	FO2B: - herav aktivitets- tilbud og skole- helsetjeneste	FO3 Pleie og omsorg	FO4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiserings- program
1 Gamle Oslo	9,989	10,189	11,199	7,564	5,169	14,740
2 Grünerløkka	9,073	7,318	7,537	6,747	5,512	11,891
3 Sagene	6,427	6,626	7,198	5,137	5,054	8,243
4 St. Hanshaugen	5,407	3,418	3,206	3,967	3,561	6,283
5 Frogner	6,923	4,183	3,639	5,597	7,715	5,796
6 Ullern	3,246	2,637	1,799	4,814	5,627	1,222
7 Vestre Aker	4,766	4,425	3,047	8,010	7,816	1,864
8 Nordre Aker	5,267	4,774	3,507	8,069	7,581	2,599
9 Bjerke	5,561	6,250	6,462	5,697	5,613	6,335
10 Grorud	5,981	7,079	7,863	5,040	5,685	6,420
11 Stovner	7,159	8,526	9,427	6,184	5,911	7,644
12 Alna	10,316	11,741	12,893	8,748	9,293	10,680
13 Østensjø	6,689	7,470	7,113	8,398	10,669	5,064
14 Nordstrand	5,591	5,267	4,192	8,063	9,549	2,980
15 Søndre Nordstrand	7,603	10,098	10,918	7,966	5,244	8,236
Sum	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000

Kostnadsnøklerne i tabellen viser hvilken prosentvis andel den enkelte bydel får av kriteriefordelt ramme på det enkelte funksjonsområde. For FO2B er det i tillegg vist kostnadsnøklerne for barnevern, aktivitetstilbud og skolehelsetjeneste.

For nærmere informasjon om oppbygging av kriterisettene på funksjonsområder, herunder kriteriedata, kriterievekter og beregning av kostnadsnøkler, vises til: *Vedlegg til byrådets budsjettforslag for 2016 - dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene (Grønt hefte).*

ASSS indikatorer for tjenester under EST sektor

ASSS er et nettverk for de 10 største kommunene i landet. Hovedfokus er utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer

på flere tjenesteområder for å kunne sammenligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Her følger et utvalg av indikatorer hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS.

Pleie og omsorg

Indikatorer for pleie og omsorg	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS 2013	ASSS 2014
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 67 år og eldre pr innbygger 67 år og eldre	17 263	17 741	18 681	18 073
Andel av innbyggere 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester	31,4	30,6	31,4	30,8
Andel av innbyggere 80 år og eldre som bor i institusjon eller bolig med heldøgns omsorg	17,5	17,5	16,8	16,9
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 0-66 år pr bruker 0-66 år	419 891	453 783	382 759	411 646
Netto driftsutgifter hjemmetjenester 67 år og eldre pr bruker 67 år og eldre	115 575	125 609	131 566	133 761
Andel årsverk i pleie og omsorg med fagutdanning	69 %	70 %	74 %	74 %

I Oslo kommune bruker hjemmetjenesten mindre ressurser til brukere over 67 år sammenlignet med antall innbyggere i denne målgruppen. En viktig årsak til dette er at bistandsbehovet hos mottakere i Oslo er lavere enn for snittet i ASSS. Det gis derfor færre vedtakstimer per bruker.

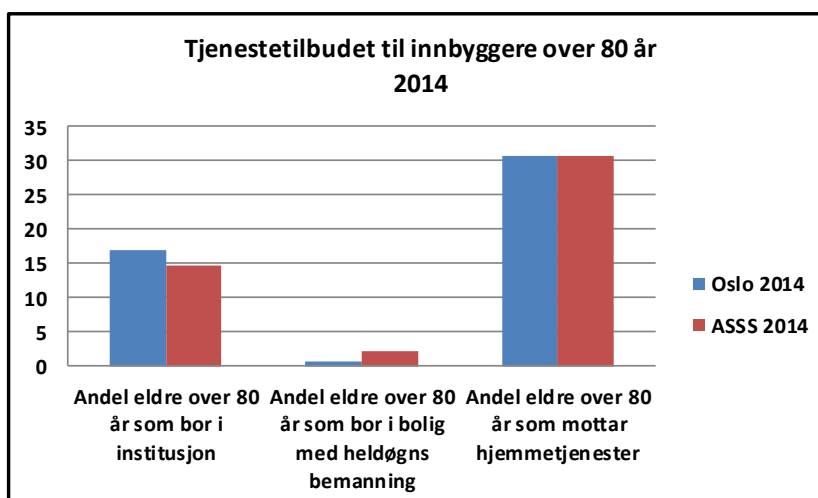
For innbyggere over 80 år er det om lag like høy andel som får hjemmetjenester i Oslo kommune som i ASSS. For denne aldersgruppen er det imidlertid i Oslo en høyere andel som er i institusjon eller bolig med heldøgns omsorg enn for snittet i ASSS.

For netto driftsutgifter pr hjemmetjenestemottaker 0-66 år ligger kommunen 10 % høyere enn gjennomsnittet for ASSS, mens utgift pr bruker 67 år og over er 94 % av ASSS snittet. Kommunen har mange tjenestemotta-

kere med lavt/moderat behov for hjelp, og de mest pleietrengende får oftere plass i institusjon. Oslo har omtrent som snittet av innbyggere som har behov for tjenester, men har likevel en samlet ressursbruk til hjemmetjenester som er noe lavere enn gjennomsnitt ASSS.

Oslo kommune har en lavere andel årsverk i pleie og omsorg med fagutdanning enn ASSS snittet. Andelen faglærte er svakt økende for Oslo og stabil for gjennomsnitt ASSS.

Oslo er blant de ASSS-kommunene som har best kapasitet av institusjonsplasser, men færre boliger med heldøgns bemanning. For andelen innbyggere 80 år over som mottar hjemmetjenester ligger Oslo omtrent likt som ASSS snitt.

Kommunehelsetjenesten

Indikatorer for kommunehelsetjenesten	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS 2013	ASSS 2014
Netto driftsutgifter pr innbygger til kommunehelsetjenesten	1 940	2 047	1 870	1 972
Årsverk helsestasjon- og skolehelsestjeneste pr 10 000 innbyggere 0-20 år	31,1	31,2	31,1	28,8
Reservekapasitet fastleger	106	106	103	104

Oslo kommune har noe høyere netto driftsutgifter pr innbygger til kommunehelsetjenesten enn gjennomsnittet i ASSS.

Oslo har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten til innbyggere 0-20 år klart mer enn ASSS. Fra 2013 til 2014 har Oslo kommune hatt en økning i antall årsverk i helsestasjonstjenester pr innbygger, mens det i ASSS-kommunene har det vært en reduksjon.

Reservekapasitet for fastleger er en kvalitetsindikator på legetilbudet, ettersom høyt tilbud av leger gjør at innbyggerne har flere fastleger å velge mellom og at det er ledig legekapasitet i kommunen. I Oslo kommune er tilgjengeligheten god, og noe høyere enn for snittet i ASSS.

Barnevernet

Indikatorer for barnevernet	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS 2013	ASSS 2014
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år til barnevernet	8 130	8 295	7 522	8 062
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	4,7	4,4	4,3	4,2
Andel barn med tiltak som ikke er plasseringstiltak	68,1	68,0	63,4	64,5
Netto driftsutgifter pr barn med plasseringstiltak (f 252)	252 945	269 695	238 839	272 776
Andel barn med tiltak per 31.12 med utarbeidet tiltaksplan/omsorgsplan	88	91	84	86
Andel undersøkelser gjennomført i løpet av 3 måneder	92	92	82	85

Oslos netto driftsutgifter til barnevern per innbygger i målgruppen ligger over gjennomsnittet i nettverket i 2014. Veksten i netto driftsutgifter per innbygger i målgruppa fra 2013 til 2014 var vesentlig lavere i Oslo enn gjennomsnittet av nettverket. Oslo lå dermed 3 % over gjennomsnittet for nettverket i 2014 mot 8 % i 2013.

Dette er et uttrykk for at det er større kontroll over kostnadsutviklingen i Oslo enn i resten av nettverket til sammen. Det er en sammenheng mellom netto driftsutgifter til barnevern per innbygger 0-17 år og antall barn med barnevernstiltak per innbygger i sammen aldersgruppe. Oslo ligger litt over snittet på begge størrelsene og det handler først og fremst om at behovet for barneverntjenester i Oslo er litt over gjennomsnittet for nettverket. Lavere vekst i kostnadene i Oslo skyldes at andel barn med tiltak har vært redusert mer i Oslo enn i nettverket samlet, og at Oslos ansvar for hele tiltaks-kjeden nok gjør oss mer leveringsdyktige på plasseringstiltak enn det de øvrige kommune-Norge opplever at Bufetat er.

Andel barn med tiltak som ikke er plasseringstiltak av alle barn med barnevernstiltak er ment å skulle gi et

uttrykk for evne til å komme tidlig inn med tiltak og evne til å avhjelpe problematikken i samarbeid med barnets foreldre. Det er en prioritert oppgave i barnevernet. Oslos resultat er høyere enn gjennomsnittet i nettverket, noe som indikerer at vi prioriterer og er gode på å komme inn tidlig og å gi bistand der hvor barnet bor.

Utgiftene til plasseringstiltak per barn med plasseringstiltak var i 2014 lavere i Oslo enn gjennomsnittet i nettverket, og det innebærer en vesentlig endring fra 2013 til 2014. Veksten i Oslo var 7 %, mens den i nettverket samlet var på 14 %. I 2013 lå Oslos kostnader per barn med plasseringstiltak 6 % over gjennomsnittet for nettverket, mens vi i 2014 lå 1 % under gjennomsnittet. Finansieringsordning for slike tiltak i Oslo skiller seg fra de andre kommunene, så sammenligningen må gjøres med et visst forbehold. Siden egenandelen de andre kommunene betaler har økt, er sammenligningen mer pålitelig i 2014 enn i 2013.

Andel undersøkelser som gjennomføres innen 3 mnd. og andel barn med utarbeidet plan er to uttrykk for barneverntjenestene er i stand til å oppfylle lovkrav, og er da også indikasjon på kvalitet i tjenesten. Oslos resultater på disse to indikatorene har vært godt over gjennomsnittet i nettverket i mange år.

Sosialtjenesten

Indikatorer for sosialtjenesten	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS 2013	ASSS 2014
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten* pr innbygger 18-66 år	6 453	6 760	4 206	4 346
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til alle mottakere	13,1	12,8	22,4	21,9
Brutto driftsutgifter økonomisk sosialhjelp pr mottaker	55 399	58 949	47 239	47 671
Andel deltakere som gikk til arbeid/utdanning etter fullført KVP	54,0	55,6	47,6	45,8

* Sosialtjenesten omfatter i denne sammenhengen Kostra-kategoriene F242, 243, 273, 276 og 281.

Oslo kommune har høyere netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 18-66 år enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. I tillegg til råd, veiledning, oppfølging og forebygging, og utgifter til økonomisk sosialhjelp, omfatter sosialtjenesten i denne sammenhengen også utgifter til rusomsorg, kvalifiseringsprogrammet og andre arbeidsrettede tiltak i kommunal regi. Oslos relativt høye utgiftsnivå må sees i sammenheng med at byen også har det høyest beregnede utgiftsbehovet for sosialtjenesten pr innbygger i statens inntektssystem for kommunene. For 2014 hadde Oslo et beregnet utgiftsbehov på 179 % av landsgjennomsnittet, mens ASSS-nettverket som helhet lå på 134 %. Det har generelt sett vært en økning netto driftsutgifter til sosialtjenesten fra 2013 til 2014. Økningen var noe høyere for Oslo (nominelt 4,8 %) enn for gjennomsnittet for alle ASSS-kommunene (nominelt 3,3 % - med betydelig variasjon mellom kommunene). Til tross for økningen i det relativt høye utgiftsnivået for Oslo, så viser utregninger fra KS at netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger i Oslo ligger lavere enn det beregnede utgiftsbehovet for byen.

Oslo har en langt lavere andel av sosialhjelpsmottakerne som er i aldersgruppen 18-24 år, enn det som er gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Dette er som tidligere år, og reflekterer et fokus på å unngå at ungdom innleder et klientforhold til sosialtjenesten, og at de i stedet får hjelp til å skaffe arbeid eller fortsette skolegang.

Andelen unge gikk også noe ned i 2014, selv om det var en liten økning i det samlede antallet unge som mottok sosialhjelp en eller flere ganger i løpet av året. At andelen unge likevel gikk ned, skyldes en relativt sett større økning i antall mottakere i aldersgruppen 25 år og eldre.

Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr mottaker er for Oslo klart høyere enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Dette utgiftsnivået avhenger av flere forhold. Det handler blant annet om stønadslengde i løpet av året, husstandsstørrelse, mottakernes øvrige inntektsgrunnlag, kostnadsnivået lokalt, utmålingspraksisen i kommunen og eksistensen av andre kommunale ordninger (for eksempel kommunale bostøtteordning-

er). I Oslo var det utgiftsøkning nominelt på drøyt 6 % fra 2013 til 2014. Gjennomsnittlig økning for ASSS-kommunene var imidlertid lavere - nominelt på si underkant av 1 %. Variasjonen i utviklingen mellom kommunene er imidlertid stor. For Oslo viser annen statistikk at det i 2014 var en økning i den gjennomsnittlige stønadslengden pr mottaker, og i det gjennomsnittlige utbetalte beløpet pr måned - det siste blant annet som følge av en liten økning i andelen mottakere med økonomisk sosialhjelp som viktigste inntektskilde.

Andelen deltakere som går til arbeid eller utdanning etter fullført KVP er en viktig resultatindikator for sosialtjenesten. Som i de foregående år, kommer Oslo bedre ut enn gjennomsnittet for ASSS. Et bedre resultat i Oslo kan skyldes godt arbeid, men vil også være påvirket av rekrutteringen til KVP. For Oslo bedret dette resultatet seg ytterligere i 2014, mens det for ASSS-kommunene i gjennomsnitt gikk noe ned.

6 ELDRE OG SOSIALE TJENESTER BYOMFATTENDE TILTAK

Sektorområdet omfatter blant annet sykehjemmene (helsehus og langtids hjem), akuttmedisinsk beredskap/legevakt, offentlig tannhelsetjeneste, arbeid knyttet til folkehelse, smittevern og omsorgsrelaterte tjenester, sosiale boligvirkemidler, rehabiliteringsinstitusjoner for rusmiddelmisbrukere, barnevern-tiltak utenfor hjemmet og bolig- og avlastningstiltak for barn. Sektoren omfatter også kompetanseutvikling, støtte- og rådgivingsfunksjoner på helse og velferdsområdet, tilskudd til frivillighet og ideelle organisasjoner på helse- og sosialsektoren, samt ulike avsetninger.

Det er bydelene som har ansvaret for å gi Oslos innbyggere nødvendige tjenester på velferdsområdet.

Bydelenes tjenesteapparat skal vurdere behov for bistand og koordinere tiltak for enkeltpersoner der de har behov for bistand fra flere instanser. Etatene, som er byomfattende, er etablert for å drive og/eller formidle spesialiserte tilbud som ikke kan etableres like effektivt i bydelene. Bydelene bestiller tilbud i tråd med brukernes behov.

Tjenestene under sektorområdet eldre og sosiale tjenester berører hverandre. Oppgavene som beskrives i denne delen må ses i sammenheng med de oppgavene som beskrives i kap. 5.1 Bydelene – EST.

Økonomiplanoversikt med spesifikasjoner av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	8 740,6	8 741,3	8 752,0	8 776,0	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	8 740,6	8 740,6	8 740,6	8 740,6	8 740,6
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		3,9	3,9	3,9	3,9
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		20,0	79,9	110,4	110,4
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	8 740,6	8 764,5	8 824,3	8 854,8	8 854,8
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-17,1	-20,6	-25,6	-25,6
+/- Spesifiserte rammeendringer		27,4	31,1	29,6	21,6
+/- Uspesifiserte rammeendringer		3,4	-6,5	-15,3	-24,1
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		13,6	3,9	-11,3	-28,1
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		189,5	189,5	189,5	189,5
=ØKONOMIPLAN (brutto)	8 740,6	8 967,6	9 017,8	9 033,0	9 016,2
Salgs- og leieinntekter	-285,5	-292,8	-292,8	-292,8	-292,8
Refusjoner	-4 897,5	-5 338,6	-5 338,6	-5 338,6	-5 338,6
Overføringsinntekter	-397,7	-419,9	-419,9	-419,9	-419,9
=Sum driftsinntekter	-5 580,8	-6 051,4	-6 051,4	-6 051,4	-6 051,4
=ØKONOMIPLAN (netto)	3 159,9	2 916,2	2 966,4	2 981,6	2 964,8

*) 2015 prisnivå

Oppgaveendringer mellom sektorer

313 Sykehjemsetaten: Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester ved Aker samhandlingsarena er lagt til etaten og 3,1 mill. er overført fra bydelssektoren, kap. 304 Bydelene - avsetninger eldre

315 Velferdsetaten: Klagenemda for transportsaker er lagt til Velferdsetaten (byrådssak 1054/15), helårsvirkning 0,76 mill. er overført fra miljø og samferdsel.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

313 Sykehjemsetaten: Tidligere avsatte 10 mill. til drift av helsehus på kap 372 Byomfattende tiltak - eldre, er innarbeidet i etatens ramme fra 2016. Det er konsekvensjustert for endrede husleieutgifter knyttet til forventet ferdigstilling av fornyede sykehjem i planperioden. I 2016 utgjør dette totalt 5,8 mill. Det er innarbeidet 5 mill. til husleie for erstatningsplasser i 2016. Det er trukket ut 3 mill. av rammen for energioptimalisering i sykehjemmene i 2016 økende til 4 mill. fra 2017.

314 Helseetaten: Tilskuddet til fastlegene og refusjoner til Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) budsjetteres på eget kapittel. Innarbeidede 290,3 mill. til tilskudd fastleger, forventet refusjon for gjestepasienter på 13 mill., og 15 mill. til NPE er flyttet til kap. 317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning fra 2016. Investeringsstilskuddet til Regionalt odontologisk

kompetansesenter med 1,6 mill. gjaldt 2015 og er ikke videreført. Midlene til regionalt odontologisk kompetansesenter er trukket ut med 0,77 mill. fra 2017 som følge av at Oslo ikke lenger skal delta i samarbeidet.

317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning: 4 mill. tilhørende tilskuddsordningen for fastlegene er flyttet fra kap. 192.

384 Hjelpemiddelteknisk enhet: Konsekvens av at NAV-stat trekker seg ut av samarbeidsavtalen, er innarbeidet fullt ut med ytterligere 1,25 mill. til i alt 3,75 mill. i 2016 økende til i alt 5 mill. årlig fra og med 2017. Det er trukket ut og overført 2 mill. til 313 Sykehjemsetaten siden geriatrik ressursenter er lagt under denne etaten.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

313 Sykehjemsetaten: Det er innarbeidet 10 mill. til prioriterte tiltak, 4,5 mill. er videreført i planperioden. Det vises til nærmere omtale under merknader til driftsbudsjettet kap. 313.

314 Helseetaten: Midler til prosjektet veteraner etter internasjonale operasjoner 2015-2016 trekkes ut fra 2017

315 Velferdsetaten: Påplussede tilskudd i 2015 til større organisasjoner, tiltak og frivillighet under bystyrebehandlingen av budsjettet er ikke videreført i tilskuddsrammen fra 2016.

373 Byomfattende tiltak – avsetninger helse og sosiale tjenester: Det er innarbeidet 1,5 mill. i 2016 knyttet til Frivillighetsmelding.

Spesifiserte rammeendringer

313 Sykehjemsetaten: 5 mill. til prøveprosjekt i 2015 om arbeidstidsordninger i tidligere Sykehjemsetaten er trukket ut fra 2016. 2 mill. til norskopplæring ansatte i 2015 er ikke videreført i etatens ramme i 2016.

314 Helseetaten: Det er innarbeidet 4 mill. til Legevakten for konsekvenser av ny akutforskrift, 2,7 mill. for Migrasjonssenteret på Aker er overført fra kap. 308 Bydelene - avsetninger helse og sosiale tjenester og innarbeidet i rammen fra 2016. Til oppfølging av brukervalget i hjemmetjenestene er fra 2016 overført 0,750 mill. fra kap. 304 Bydelene - avsetninger eldre. Det er innarbeidet 2 mill. i 2016 til gjennomføring av et forprosjekt knyttet til elektronisk pasientjournal ved Legevakten og ved kommunal akutt døgnenhet (KAD).

315 Velferdsetaten: Det er lagt inn 12 mill. til kjøp av institusjonsplasser til rsumiddelmissbrukere med krevende omsorgsbehov. Det er innarbeidet 1,6 mill. til 2 saksbehandlerstillinger innen klagesaksbehandling og 1,5 mill. til Vinternatt og ettermiddagstilbud for bostedsløse immigranter. Saltoarbeid i sentrum er overført etaten fra Bydel St.Hanshaugen med 0,6 mill.

317 Fastelegetilskudd og pasientskadeerstatning: Det er innarbeidet 10 mill. til forhøyet refusjonskrav fra Norsk pasientskadeerstatning.

360 Barne- og familieetaten: 6 mill. til tiltak innenfor vern menneskehandel er overført fra kap 308 Bydelene – avsetninger helse og sosiale tjenester og innarbeidet i rammen fra 2016.

372 Byomfattende tiltak – avsetninger eldre: Traineeordningen videreføres ut planperioden og 1,5 mill. er innarbeidet i 2018 og 2019. 373 Byomfattende tiltak – avsetninger helse og sosiale tjenester: Tilskudd til AS Varbas - Karea er innarbeidet med 14,129 mill.

Uspesifiserte rammeendringer

Uspesifisert rammeendring er spesifisert omtalt under merknader til driftsbudsjettet under hvert budsjettkapittel.

313 Sykehjemsetaten: Midlene til økt bemanning i sykehjemmene, 6 mill. bevilget i sak om revidert budsjett 2015 – effekt av regnskap 2014, er videreført i planperioden som en uspesifisert rammeendring.

Endringer i inntektsforutsetninger fra 2015 til 2016

Helårsvirkning av endret sykehjemsfinansiering fra 01.07.2015 er innarbeidet ved at Sykehjemsetatens inntekter er økt med 321 mill.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.

	Dok 3	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsbudsjett pr kapittel	2015	2016	2017	2018	2019
176 Karea - overføring (EST)	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0
313 Sykehjemsetaten (EST)	1 149,1	861,2	922,1	948,7	945,2
314 Helseetaten (EST)	759,9	472,5	471,3	468,1	466,4
315 Velferdsetaten (EST)	730,7	753,1	749,8	742,4	740,1
316 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (EST)	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (EST)	0,0	313,5	313,5	313,5	313,5
318 Vederlagsutbetalinger (EST)	15,0	10,0	0,0	0,0	0,0
350 Trygdeordninger (EST)	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	167,6	174,4	173,2	172,0	170,8
362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	11,4	6,2	6,2	6,2	6,2
372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)	27,5	17,3	22,5	22,5	22,5
373 Byomf. tiltak - avsetn. helse og sosiale tj. (EST)	1,3	17,5	16,0	16,0	16,0
374 Prosjekteringsmidler (EST)	5,2	5,3	5,3	5,3	5,3
384 Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	24,9	26,7	27,9	27,9	27,8
427 Tap på utlån (EST)	3,0	3,5	3,5	4,0	4,0
428 Sosiale boligvirkemidler (EST)	205,5	210,4	210,4	210,4	210,4
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	8,0	8,0	8,0	8,0	0,0
483 Områdesatsing Tøyen (EST)	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Sum Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	3 159,9	2 916,2	2 966,4	2 981,6	2 964,8

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett	2016	2017	2018	2019
313 Sykehjemsetaten (EST)	10,0	295,0	937,0	10,0
314 Helseetaten (EST)	77,7	87,8	82,8	82,8
315 Velferdsetaten (EST)	0,2	0,2	0,2	0,2
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	2,3	2,3	2,3	2,3
372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)	10,0	10,0	10,0	10,0
427 Tap på utlån (EST)	4,0	4,0	4,0	4,0
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	4,0	4,0	4,0	0,0
483 Områdesatsing Tøyen (EST)	0,0	0,0	0,0	0,0
ØKONOMIPLAN (brutto)	108,2	403,3	1 040,3	109,3

Karea Oslo KF – overføring

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
176	Karea - overføring (EST)			
14	Overføringsutgifter	17 155	14 129	0
	Sum utgifter	17 155	14 129	0
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	17 155	14 129	0

Karea Oslo KF ble avviklet 31.12.2014, og virksomhetsoverdratt til AS KAREA - Varbas fra 01.01.2015.

Bevilgningen er overført det nye selskapet. Det vises til omtale under kap. 373 Byomfattende tiltak - avsetninger helse og sosiale tjenester.

Sykehjemsetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
313	Sykehjemsetaten (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	2 281 706	2 663 461	2 749 046
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	477 352	392 446	384 759
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	2 067 754	1 803 630	1 849 507
14	Overføringsutgifter	65 497	24 992	25 554
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	25 900	0	0
	Sum utgifter	4 918 210	4 884 529	5 008 866
16	Salgsinntekter	-15 570	-92 109	-94 181
17	Refusjoner	-3 580 936	-3 640 216	-4 050 302
18	Overføringsinntekter	-26 262	-3 099	-3 169
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-26 114	0	0
	Sum inntekter	-3 648 882	-3 735 424	-4 147 652
	Netto utgifter	1 269 328	1 149 105	861 214

1 Ansvarsområde

Byrådets mål er at Oslo skal være en alders- og demensvennlig by.

Etaten har ansvar for at Oslos borgere får tilbud om plass i institusjon for heldøgn pleie og omsorg når de har vedtak fra bydelen om dette. Etaten skal sørge for at sykehjemstilbudet er tilpasset de ulike brukergruppers behov.

Etaten har et fortløpende ansvar, gitt av bystyret, for å tilpasse totalvolumet av plasser, sikre valgfrihet og likebehandling og utvikle differensierte tilbud i tråd med bystyrets vedtak og bydelenes bestillinger.

2 Situasjonsbeskrivelse

Utvikling og tilpasning av tjenestetilbudene

Byrådet er opptatt av at eldre skal kunne bo hjemme hele livet eller lengst mulig. Kommunens tjenester skal ytes der folk bor og når behovet oppstår, derfor er utvikling av tjenestene med fokus på egenmestring og velferdsteknologi avgjørende. Tilbudene i heldøgns pleie- og omsorgstjenester skal videreutvikles, spesialiseres og tilpasses behovene til dagens og fremtidens eldre.

Helsehus - korttidssykehjem

Byrådet har etablert fire helsehus. Helsehusene har ressurser og kompetanse til å ivareta utskrivningsklare pasienter fra sykehus og hjemmeboende som trenger rehabilitering og/eller opptrening. Tilbudet ivaretar sammen med den intensiverte rehabiliteringsavdelingen på Aker helsearena kommunens

oppgaver som følger av samhandlingsreformen. Helsehusene er fordelt mellom bydelene. Helsehusenes oppgave er å møte beboerne med fokus på egenmestring og tilrettelegge for hjemreise gjennom å benytte tilgjengelig velferdsteknologi.

Langtidshjem

De som trenger langtidsopphold i sykehjem skal møtes av en hjemlig atmosfære og riktig kompetanse hos ansatte. Langtidshjemmene skal ha fokus på tjenesteutvikling basert på beboernes behov. Relevant velferdsteknologi skal benyttes, og langtids-hjemmene skal ha et godt palliativt tilbud. Det må skilles mellom beboernes private areal, felles areal og tjenesteareal.

Prosjektet «Bedre hverdagsliv på sykehjem» fortsetter i 2016 med mål om implementering i flere sykehjem. Prosjektet inkluderer både pårørende og frivillige.

Handlingsplan for psykisk helse og eldre

Byrådet har avgitt en tilleggsplan til Handlingsplan for psykisk helse 2015 – 2018, for å tydeliggjøre de spesielle utfordringene som aldring kan føre med seg og tiltak rettet mot dette. Planen ivaretar også de som bor i heldøgns pleie og omsorg. Helsefremmende forebyggende tiltak og samordning av behandlings- og rehabiliteringstiltak er vesentlige. Sykehjemsetaten skal sørge for at tiltakene blir ivarettet i sine handlingsplaner.

Kompetansutvikling og rekruttering

Den overordnede kompetanseplanen for Oslo kommunes pleie- og omsorgstjeneste er rullert i 2015.

Etatens kompetanseplan skal gjennomgå slik at den samsvarer med den overordnede planen for pleie- og omsorgstjenestene.

Opplæringskontor for helse- og omsorgsfag

Opplæringskontoret for helse- og omsorgsfag skal legge til rette for flere læreplasser for helsefagarbeidere både i etaten og i bydelene. Oslo kommune har som mål å ha 355 nye lærlingeplasser årlig, av disse er 274 innen helse- og omsorgssektoren. Etaten skal videreføre samarbeidet med Medisinsk fakultet ved universitet, høyskolene i Oslo og Akershus og Ut-danningsetaten slik at sykehjemmene blir gode praksissteder for studenter og lærlinger.

Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester

Utviklingsenheten for helse- og omsorgstjenester ved Aker samhandlingsarena (Geriatrisk ressurscenter, Utviklingssentrene for hjemmetjenester og sykehjem og Ressurscenter for rehabilitering) skal bidra med kvalitet- og fagutvikling, forskning og innovasjon i alle deler av tjenestene

Utbedring og tilpasning av bygningsmassen

Byrådet styrker innsatsen for å bedre den bygningsmessige standarden på sykehjemmene i Oslo. Det er innarbeidet ytterligere 40 mill. til generell rehabilitering av sykehjemmene. I alt 290 mill. er avsatt til dette formålet i planperioden, 75 mill. i 2016.

Totalrehabilitering av sykehjem fortsetter. Fornyng av totalt 9 sykehjem, tilsvarende 1 400 plasser er igangsatt. Prosessene med fornyng av ytterligere to sykehjem. Majorstutunet og Lambertseter sykehjem skal igangsettes med ferdigstillelse av ytterligere 287 plasser innen utgangen av 2019.

Det skal gjennomføres en konseptvalgutredning knyttet til videre bruk av Oppsal sykehjem. Byrådet vil se nærmere på mulighetene for bygging av et fleksibelt bygg som i første omgang driftes som et sykehjem men som er utformet slik at det også kan tas i bruk som byomfattende Omsorg+.

Nøkkeltall for: Kap. 313 Sykehjemsetaten (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall liggedøgn på langtidsopphold i institusjon	1 428 518	1 426 812	1 417 147	1 451 732	1 448 187
Antall liggedøgn på tidsbegrenset opphold i institusjon	192 945	191 813	218 946	195 632	198 699
Beleggsprosent, langtidsplasser i institusjon	ikke målt	97,7 %	98,2 %	98 %	98,2%
Beleggsprosent, korttidssplasser i institusjon	ikke målt	92,3 %	90,2 %	88,5 %	86,60%
Antall innleggelser på trygghetsplass	1 126	1 101	871	872	933
Andel som får oppfylt sitt førstevalg for langtidsopphold	82,0 %	78,0 %	81,0 %	80,7 %	73,9%
Andel korttidsplasser i sykehjem	9,8 %	12,8 %	11,4 %	8,9 %	12,9%
Andel rehabiliteringsplasser	2,1 %	2,7 %	3,0 %	2,9 %	2,8%
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	19,5 %	19,9 %	18,9 %	18,5 %	17,7%
Andel ansatte med 80 % stilling eller mer fordelt på:	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- fast ansatte	57,4 %	55,3 %	57,4 %	56,4 %	58,4%
- fast lønnede (fast ansatte og vikarer)	55,5 %	54,7 %	54,9 %	54,7 %	56,4%
Gjennomsnittlig antall ledige sykehjemsplasser pr. tertial	ikke målt	75,3	31,2	42	33,3
Sykefravær	10,5 %	11,1 %	10,7 %	11,7 %	11,3%

Enhetspris og prisberegning

Pris pr vektet plass i 2016 foreslås slik:

Pris per vektet plass 2015	793 781
Reduksjon/økning pensjonsutgifter	0
Effektiviseringsuttak	-1 128
Reduksjon/økning av av prissubsidier	0
Sum før lønns- og prisjustering	792 653
Lønns- og prisjustering 2,25 %	17 835
	0
Pris pr vektet plass 2016	810 488

Priser for plasser etter kategori	Pris Sak 1/2016	Drifts- kostnad 2016	Prissubsidie 2016
Langtidsplasser			
Ordinær langtidsplass	810 488	810 488	0
Plass i skjermet avdeling for demens	810 488	907 746	97 259
Forsterket plass - psykiatri	810 488	1 231 941	421 454
Forsterket plass - annet	810 488	1 620 976	810 488
Forsterket plass - lindrende behandling	810 488	1 410 249	599 761
Forsterket plass - MRSA	810 488	1 410 249	599 761
Forsterket plass - rusavhengighet	810 488	1 077 949	267 461
Andre typer plasser			
Korttidsplass forhåndsbestilt "en bloc" 1)	731 462	915 851	184 389
Korttidsplass ved kjøp utover "en bloc" 1)	804 608	915 851	111 243
Rehabiliteringsplass	773 261	1 167 102	393 841
Rehabiliteringsplass samhandlingsarena Aker	773 261	1 710 129	936 868
Forsterket plass - lindrende behandling	810 488	1 410 249	599 761
Aldershjemsplass	550 339	551 132	793
Dagsenterplass - ordinær	111 461	178 307	66 846
Dagsenterplass - rehabilitering	111 461	251 251	139 790
Dagsenterplass - demens	111 461	243 146	131 685

1) Bydelene forhåndsbestiller et bestemt antall korttidsplasser "en bloc" med mulighet for å justere antallet plasser hvert tertial. Kjøp av korttidsplasser utover dette gis et prispåslag på 10%.

Kapitaldelen av sykehjemmenes husleiekostnad er ikke inkludert i pris og driftskostnad pr plass.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Gi råd, veiledning og iverksette tiltak som bidrar til selvstendighet og selvhjulpnehet				
Ta i bruk relevante velferdsteknologiske løsninger				
Fokus på økt egenmestring i alle tjenester				
Mål 4: Bedre folkehelse med særlig vekt på psykisk helse				
Gjennomføre tiltak i handlingsplan for eldre og psykisk helse				
Mål 6: Helhetlig helse- og omsorgstilbud med vekt på økt aktivitet og mestring				
Målrette kompetansehevende tiltak for alle ansatte	Andel årsverk med relevant fagutdanning	90 %	85 %	90 %
Gjennomføre tiltak i overordnet demensplan for Oslo				
Videreutvikle helsehusene som rehabiliteringsarena				
Utvikle løsninger for bedre hverdagsliv i langtidssykehjem				
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Brukermedvirkning i utforming av tjenestene	Andelen fornøyde pårørende i sykehjem	91 %	> 80 %	> 80 %
Utvikle nye modeller for samarbeid med frivillige				
Mål 9: Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle				
Rehabiliterer og fornye sykehjem med uegnet utforming				
Trygge og gode utemiljøer på helsehus og langtidshjem				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

Måltall for:	Måltall 2014	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Kap. 313 Sykehjemsetaten				
Andel plasser i enerom av antall døgnplasser i drift	95 %	95,6 %	97 %	97 %
- herav andel enerom i langtidsplasser	100 %	99,5 %	100 %	100 %
- herav andel enerom i korttidsplasser	64 %	72,2 %	70 %	70 %
Andel korttidsplasser i sykehjem	15 %	9,3 %	0 %	utgår
Andel rehabiliteringsplasser i sykehjem	5 %	2,9 %	20 %	utgår
Andel rehabiliteringsplasser i helsehus av totalt antall sykehjemsplasser (nytt måltall 2015)	xxx	xxx	20 %	20 %
Fysioterapeut timer pr. uke pr. beboer i institusjon	0,55	59,0 %	0,60	0,60
Legetimer pr. uke pr. beboer i institusjon 3)	0,51	49,0 %	0,51	0,51
Iverksettningstid for vedtak om institusjonsplass 2)	< 14 dager	8,5 dager	< 14 dager	< 14 dager
Antall helsefagarbeiderlæringer i sykehjemmene	50	102	100	100

1) Nytt måltall i 2014 kostrafunksjon 234, 253 og 254, omfatter alle ansatte

2) Med iverksettningstid menes tid fra vedtak er fattet til tildeling av plass/innflytningsdato

3) Gjelder beboere i sykehjemstilbud som sykehjemsetaten drifter

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 12,927 mill., jf kapittel 17 Budsjettek- niske merknader. Den generelle rammereduksjonen er redusert til 7,6 mill. i planperioden. Midlene til økt bemanning i sykehjemmene, 6 mill. bevilget i sak om revidert budsjett 2015 – effekt av regnskap 2014, er videreført i planperioden som en uspesifisert ramme- endring. Avsatt sentralt til drift av etablerte helsehus er innarbeidet i etatens ramme med 10 mill. årlig. For 2016 er det innarbeidet 2 mill. til lederopplæring, 1,5mill. til videreutvikling og implementering av prosjektet «Bedre hverdagsliv» til nye sykehjem, 2 mill. til en pott å søke på for sykehjem som ønsker å legge til rette for tiltak som inviterer nærmiljøet inn i sykehjemmet. Det er innarbeidet 4,5 mill. til oppret-

telse av permanente stillinger for kliniske ernærings- fysiologer fra 2016. Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester ved Aker samhandlingsarena er lagt til etaten og midler er overført med i alt 9,2 mill. Engangsbevilget i 2015, 2 mill. til oppstartskostnader ved geriatrikksressurssenter, er ikke videreført. Hel- årsvirkning av endret sykehjemsfiansiering fra 01.07.2015 er innarbeidet ved at inntektsiden er justert opp med 321,0 mill. Under bystyrets behand- ling av budsjettet for 2015 ble det bevilget 20 mill. årlig til kvalitet i sykehjemmene. Midlene er videre- ført i økonomiplanperioden. Dette gjelder også triv- selstiltakene i sykehjemmene som ble styrket med 2 mill. årlig. I etatens ramme, er det med det innarbei- det i alt 6 mill. til trivselstiltak. Bevilget for 2015 til norskopplæring ansatte i sykehjem med 2 mill. er

ikke videreført i etatens ramme for 2016. Til prøveprosjektet om arbeidstidsordninger ble det bevilget 5 mill. i 2015.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
313 Sykehjemsetaten (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	11 766	45 500	10 000
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	7 948	0	0
04 Overføringsutgifter	2 909	0	0
Sum utgifter	22 624	45 500	10 000
07 Refusjoner	-2 909	-8 600	-1 600
08 Overføringsinntekter	-12 302	0	0
Sum inntekter	-15 211	-8 600	-1 600
Netto utgifter	7 413	36 900	8 400

Investeringsoversikt

313 Sykehjemsetaten (EST)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
107 006 Inventar og utstyr sykehjem			10 000	10 000	10 000	10 000		Løpende
115 022 OPS-prosjekter - nye sykehjem	927 000		0	0	927 000	0	0	1/18 - 4/18
115 025 OPS-prosjekter - Henrik Sørensenvei s.hj.	285 000		0	285 000	0	0	0	1/15 - 4/17
Sum investeringsutgifter			10 000	295 000	937 000	10 000		
107 006 Inventar og utstyr sykehjem	Investeringsmoms		-1 600	-1 600	-1 600	-1 600		
Sum kapittel finansiering			-1 600	-1 600	-1 600	-1 600		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			8 400	293 400	935 400	8 400		

Investeringsmidler til fornying av sykehjem og til generell rehabilitering sykehjem i planperioden

I tillegg til investeringsmidlene innarbeidet i etatens ramme som vist i oversikten over, styrker byrådet innsatsen for å bedre den bygningsmessige standarden på sykehjemmene i Oslo.

Det er innarbeidet ytterligere 40 mill. til generell rehabilitering av sykehjemmene i planperioden. I alt 290 mill. er avsatt til generell rehabilitering av de kommunale sykehjemmene i planperioden, 75 mill. i 2016.

Totalrehabilitering av sykehjem fortsetter. Fornyning av totalt 9 sykehjem, tilsvarende 1400 plasser er igangsatt. Prosessene med fornying av ytterligere to

sykehjem. Majorstutunet og Lambertseter sykehjem, 287 plasser med ferdigstilling i 2019, skal igangsettes.

Det skal gjennomføres en konseptvalgutredning knyttet til videre bruk av Oppsal sykehjem. Byrådet vil se nærmere på mulighetene for bygging av et fleksibelt bygg som i første omgang driftes som et sykehjem men som er utformet slik at det senere kan tas i bruk som byomfattende Omsorg+.

Det vises til nærmere omtale under kap. 10.1 Kultur og næring – Eiendomsforetakene under Omsorgsbygg.

Helseetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
314 Helseetaten (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	594 890	668 337	679 806
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	184 192	178 222	191 167
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	356 840	354 796	79 063
14 Overføringsutgifter	93 405	45 057	22 163
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	8 652	0	0
Sum utgifter	1 237 980	1 246 412	972 199
16 Salgsinntekter	-76 300	-64 768	-66 517
17 Refusjoner	-289 279	-295 411	-303 387
18 Overføringsinntekter	-167	-126 361	-129 773
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-8 652	0	0
Sum inntekter	-374 399	-486 540	-499 677
Netto utgifter	863 582	759 872	472 522

1 Ansvarsområde

Helseetaten skal bidra til utvikling av en god kommunehelsetjeneste i Oslo. Etaten skal ivareta en støtte- og rådgivningsfunksjon overfor bydelene, samt drive utviklingsarbeid innen områdene helse, pleie og omsorg.

Helseetaten ivaretar lovpålagte oppgaver i smittevernloven og i helse- og omsorgstjenesteloven, herunder kommunelegefunksjonen i byomfattende saker. Etaten er delegert myndighet om miljørettet helsevern i saker som gjelder to eller flere bydeler. Etaten har en viktig rolle i kommunens helseberedskapsarbeid.

Helseetaten har ansvar for primærhelsetjenestens akutt-tilbud, herunder legevakt og kommunal akutt døgnenhet på Aker. Allmennlegevakten i Storgt. 40 omfatter overgrepsmottak og psykososial oppfølging av personer som er utsatt for vold og overgrep.

Tannhelsetjenesten har ansvar for forebygging, oppsøkende tilbud og behandling av prioriterte grupper.

Helseetaten ivaretar det operative ansvaret for forvaltning av felles fagsystemer, hvor EST er systemeier og bydeler og etater i sektoren er brukere. Etaten har også det operative ansvaret for kommunens arbeid med velferdsteknologi.

2 Situasjonsbeskrivelse

Legevakten skal ha kapasitet til å håndtere svingninger i tilstrømming, og ha beredskap til å møte uventede situasjoner og kriser.

Den omfattende rehabiliteringen som pågår i Legevaktens lokaler i Storgt 40 avsluttes i høst, og det forutsettes at Oslo Universitetssykehus kan flytte tilbake i november.

Arbeidet med revidert konseptvalgutredning (KVU) for storbylegevakt ferdigstilles i 2015. Byrådet mener det er behov for en snarlig etablering av ny storbylegevakt. Mulige lokaliseringalternativ blir vurdert i lys av usikkerhet både knyttet til fremdrift for Idefaseprosjektet for Oslo Universitetssykehus og til valg av framtidig lokalisering av akuttmottaket. I 2016 vil Konseptvalgutredningen for storbylegevakten kvalitetssikres (KS1) før arbeidet med forprosjekt igangsettes.

Regjeringen har bestemt at spesialisthelsetjenesten skal overta ansvaret for overgrepsmottak. Store vel-drevne mottak drives videre i kommunal regi etter avtale med regionalt helseforetak. Oslo kommune og Helse Sør- Øst er enige om at dette er en god løsning i Osloområdet, og samarbeider om utarbeidelse av avtalen.

Helseetaten skal bidra i arbeidet med å forebygge og forhindre utvikling av vold i nære relasjoner, styrke

kompetansen hos kommunens ansatte, og gi effektiv bistand til ofre for vold i nære relasjoner.

Ny akuttforskrift setter krav om at 80 % av anropene på Legevaktsentralen skal besvares i løpet av to minutter.

Driften av Tannhelsetjenesten effektiviseres blant annet ved endringer i klinikkstrukturen. Forsinkelser i innkalling til tannkontroll er redusert. Innsatsen for å komme à jour videreføres.

Helseetaten har etablert et samarbeid med bydelene og Velferdsetaten om gjengangere i sosialtjenesten som får vedtak om akutt døgnovernatting. Tjenesten skal ha fokus på omstilling og brukerens behov.

Kommunal akutt døgnenhet skal ha full drift med 73 senger i 2016. Fra 2017 har regjeringen varslet at kommunens plikt til akutt døgntilbud også skal omfatte personer med psykiske lidelser og rusproblematikk.

Bystyret har vedtatt overordnet handlingsplan for psykisk helsearbeid (2015-2018). Helseetaten skal koordinere gjennomføringen av mange av tiltakene i planen.

Byrådets mål for Senter for migrasjonshelse er likeverdige og tilgjengelige helsetjenester, og økt kompetanse om migrasjonshelse blant ansatte. Ansvar for førstegangsundersøkelse av flyktninger overføres gradvis fra senteret til bydelene i et systematisk og planlagt samarbeid.

Byrådet vil styrke den samfunnsmedisinske kompetansen i byen. Som følge av at flere bydeler har hatt vanskelig for å rekruttere bydelsoverleger, er det inngått avtale med noen bydeler om at bydelsoverlege ansettes i etaten.

Helseetaten har utviklet en Oslo-modell for hverdagsrehabilitering. Modellen er under innføring i alle bydeler. Bydelene har behov for videre faglig støtte fra prosjektet også i 2016.

Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelser (2015-2016) peker på at det fortsatt er behov for forebyggende og holdningsskapende arbeid. Etaten vil ha en koordinerende rolle i dette arbeidet. Etaten skal gjennom samarbeid med andre kommu-

nale virksomheter bidra til å formidle faglig kunnskap, samt følge opp bydelene.

Spesialisthelsetjenesten har et ansvar for spesialisert habilitering og er avhengig av et godt samarbeid med bydelene. Det er behov for å følge opp dette området for å se kommunens tilbud og spesialisthelsetjenestens habiliteringstilbud mer i sammenheng. Det er ønskelig at Helseetaten bidrar med faglige innspill og drøfter utfordringer mellom spesialisthelsetjeneste og bydelene når det gjelder habilitering.

Helseetaten har ansvar for oppfølging av satsningen «*Løft for bedre ernæring*», som er et samarbeid med Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester.

Byrådet vil videreutvikle Oslo kommunes kvalitetsmålingssystem i henhold til bystyrets vedtak. Helseetaten har ansvar for at tiltak gjennomføres.

Helseetaten gjennomfører en rekke kurs og kompetansehevende tiltak. Byrådet vil at disse skal målrettes for ansatte som arbeider med vanskeligstilte, barn og unge, mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldre.

Oslo kommune har etablert et program for velferdsteknologi og tjenesteutvikling som oppfølging av bystyremelding 1/2014 – Seniorsmeldingen. Formålet er å etablere en struktur og organisasjon som kan bidra til å koordinere de ulike tiltak og prosjekter som planlegges og gjennomføres i Oslo kommune innenfor velferdsteknologi og tjenesteutvikling i EST-sektor. Rundt 48 % av befolkningen over 80 år i Oslo mottar pleie- og omsorgstjenester. Nivået er høyt sammenliknet med de øvrige storbyene, og det som er vanlig ellers i landet. Ved målrettet bruk av velferdsteknologi vil utgiftene til pleie- og omsorgstjenester kunne reduseres.

Det er stort behov for utskifting, oppgradering og utvikling av eksisterende fagsystemer. Dette er nødvendig for å sikre trygg dokumentasjon i saksbehandling og tjensteproduksjon, og gi nødvendig styringsinformasjon. Moderne og oppdaterte fagsystemer er også en forutsetning for å utnytte velferdsteknologiske løsninger og utvikle digitale selvbetjeningsløsninger.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Velferdsteknologiske løsninger i bydelene				
Digitale selvbetjeningsløsninger				
IKT-løsninger tilpasset virksomhetens behov				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Utvidet tilbud om foreldreveiledning ICDP	Antall nye sertifiserte veiledere			60
	Gjennomførte kurs sentralt			8
Mål 6: Helhetlig helse- og omsorgstilbud med vekt på økt aktivitet og mestring				
Følge opp resultater og erfaringer fra pågående ernæringsprosjekter				
Bydelsvise oversikter over befolkningens helsetilstand som grunnlag for tjenesteutvikling				
Standardiserte og gode bruker- og pasientforløp				
God oversikt over samfunnsmedisinske utfordringer				
Mål 4: Bedre folkehelse med særlig vekt på psykisk helse				
Koordinere gjennomføring av tiltak i handlingsplan for psykisk helsearbeid				
Koordinere gjennomføring av tiltak i Folkehelseplan for Oslo				
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Sikre at ofre for vold og overgrep får god oppfølging	Andel personer med akutt hjelp som har fått videre oppfølging	70 %		75 %
Gode samarbeidsprosedyrer med politiet, krisesenter og bydeler.				
Mål 8: Aktive og deltagende innbyggere og organisasjoner				
Årlige kvalitetsmålinger på tjenestestedene				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

Måltall for: Legevakten	Måltall 2014	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Prioritet				
RØD, ingen ventetid	100 %	100 %	100 %	100 %
ORANGE, < 20 min.1)	90 %	63 %	90 %	90 %
GUL, < 60 min.	90 %	61 %	90 %	90 %
GRØNN, < 120 min.	70 %	70 %	78 %	70 %
BLÅ2)				

1) Pga. krevende logistikk er måltallet for 2014 basert på 20 min.ventetid mens det i 2013 var 10 min.

2) Henvises til rådgivning hos sykepleier

Måltall for: Tannhelsetjenesten	Måltall 2014	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Andel 5-åringene med friske tenner	-	74	76	77
Dekningsgrad (%)				
Gruppe a (0 – 18 år)	92	95	94	95
Gruppe b (psykisk utviklingshemmede)	85	79	85	85
Gruppe c (eldre, syke og uføre)	47	40	47	47
Gruppe d (de som fyller 19 eller 20 år)	63	67	66	68

Merknad: Dekningsgrad rapporteres kun som årsresultat.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 7,935 mill., jf kapittel 17 Budsjettek- niske merknader. Den generelle rammereduksjonen er redusert til 2 mill. i 2016 men øker til 7,8 mill. i

2019. Det er kompensert for demografikostnader med 6 mill. i 2016 og 12 mill. fra 2017. Det er innarbeidet 2,7 mill. for migrasjonssenteret ved Aker og 0,75 mill. for oppfølging av brukervalget i hjemmetjenes- tene. Bevilget til prøveprosjektet om veteraner etter

internasjonale operasjoner er videreført i 2016 med 2 mill. Det er innarbeidet 2 mill. i 2016 til et forprosjekt knyttet til elektronisk pasientjournalssystem ved Legevakten og kommunal akutt døgnenhet. Prosjektet for å redusere karies blant 5-åringer er videreført med 1,5 mill. årlig ut 2017. Tilskuddsmidler psykisk helse er overført tilskuddsrammen i Velferdsetaten med 6,75 mill. Geriatrik ressursenter inngår i Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester lagt til

Sykehjemsetaten og i alt 6,1 mill. er trukket ut og overført etaten tilsvarende. Midler innarbeidet til regionalt odontologisk kompetansesenter er trukket ut med 0,77 mill. fra 2017 som følge av at Oslo ikke lenger skal delta i samarbeidet. Basistilskuddet til fastlegene og overføringsutgiftene til Norsk Pasient-skadeerstatning (NPE) er trukket ut og lagt på et eget budsjettkapittel, kap. 317 med henholdsvis 277,3 mill. og 15 mill. netto.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
314 Helseetaten (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	7 106	7 500	77 700
04 Overføringsutgifter	1 289	0	0
Sum utgifter	8 394	7 500	77 700
07 Refusjoner	-1 289	-500	-4 540
Sum inntekter	-1 289	-500	-4 540
Netto utgifter	7 106	7 000	73 160

Investeringsoversikt

314 Helseetaten (EST)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
112 018 Helseetaten - inventar og utstyr			7 500	7 500	7 500	7 500		Løpende
115 059 HEL - Velferdsteknologi			20 200	30 300	25 300	25 300		
116 018 Velferdsteknologi ESTsektor			50 000	50 000	50 000	50 000		
Sum investeringsutgifter			77 700	87 800	82 800	82 800		
112 018 Helseetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-500	-500	-500	-500		
115 059 HEL - Velferdsteknologi	Investeringsmoms		-4 040	-6 060	-5 060	-5 060		
116 018 Velferdsteknologi ESTsektor	Investeringsmoms		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000		
Sum kapittel finansiering			-14 540	-16 560	-15 560	-15 560		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			63 160	71 240	67 240	67 240		

Velferdsteknologi

Det er innarbeidet 101 mill. til implementering av velferdsteknologi på helse, pleie- og omsorgssektoren

Velferdsteknologi EST-sektor

Det er innarbeidet 50 mill. årlig til investeringer i velferdsteknologiske løsninger i bydelene.

Velferdsetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
315 Velferdsetaten (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	682 191	635 660	652 250
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	163 842	124 905	124 994
13 Kjøp av tj. som erstatte komm egenproduksjon	428 210	448 258	485 072
14 Overføringsutgifter	208 774	201 992	186 871
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 646	0	0
Sum utgifter	1 485 664	1 410 815	1 449 187
16 Salgsinntekter	-126 491	-128 092	-131 550
17 Refusjoner	-550 169	-521 205	-533 696
18 Overføringsinntekter	-34 487	-30 853	-30 886
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 517	0	0
Sum inntekter	-712 664	-680 150	-696 132
Netto utgifter	773 000	730 665	753 055

1 Ansvarsområde

Velferdsetaten har hovedansvar for byomfattende tiltak for rusmiddelmissbrukere, og sosiale boligvirkemidler, tilrettelagte botiltak og tilskuddsforvaltning. Etaten har i tillegg støttefunksjoner og kompetanseoppgaver knyttet til NAV sosial (sosialtjenesten), det rusfaglige og boligsosiale arbeidet i bydelene.

Arbeid med rusfeltet

Velferdsetaten arbeider både med forebygging av rusmisbruk, samt drift av akutt plasser, rehabiliteringsinstitusjoner og omsorgsinstitusjoner. Etaten tilbyr institusjonsplasser i en tidsbegrenset periode etter bestilling fra bydelene, samt lavterskel polikliniske helse- og sosialtjenester. Pr august 2015 er det 690 institusjonsplasser for rusmisbrukere fordelt på for tiden 18 kommunale og 11 private institusjoner. Etaten driver Kompetansesenter Rus (KoRus Oslo), et av landets syv regionale kompetansesenter.

Sentrums- og Storbyavdelingen i etaten samordner den kommunale innsatsen overfor rusmiddelmissbrukere som oppholder seg i sentrumsmiljøene, og bidrar til et konstruktivt samarbeid med politi, ideelle og frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner for å løse opp de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum.

Velferdsetaten har ansvar for å bidra med analyser på det rusfaglige området, og bidra med kompetansehevende tiltak overfor bydelene/NAV sosial.

Boligsosialt arbeid

Etaten har byomfattende oppgaver innen administrasjon og forvaltning av de økonomiske boligvirkemidlene startlån, boligtilskudd, husleietilskudd og bostøtte.

Etaten forvalter kommunens låneportefølje til boligformål, nærmere 6,5 mrd., og er sekretariat for programmet Boligsosial innovasjon i Oslo som finansieres av Husbanken. Etaten har ansvar for følgende budsjettkapitler innen boligsosialt arbeid: 427 Tap på utlån, 428 Bostøtte og tilskudd, 900 Renter (egne utlån), 920 Utlån egne midler, 926 Videreutlån og 927 Betjening av videreutlån.

Etaten har ansvar for å bidra med analyser på det boligfaglige området, og bidra med kompetansehevende tiltak overfor bydelene.

Sosialfaglig arbeid

Velferdsetaten har ansvar for å bidra med analyser på det sosialfaglige området generelt, i særlig grad sosial-hjelpsutviklingen, og bidra med kompetansehevende tiltak overfor bydelene/NAV sosial.

Etaten har ansvar for oppfølging av kapittel 850 Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger og for saksbehandling for kommunale tilleggsytelser, kapittel 350 Trygdeordninger. På vegne av Oslo kommune har etaten inngått en 10-årig avtale med Oslo krisesenter om drift av krisesentertjenester. Etaten driver Pro Sentret, som er kommunes hjelpetilbud for kvinner og menn med prostitusjonserfaring. Pro Senteret er i tillegg nasjonalt kompetansesenter på området.

Øvrige tjenester

Velferdsetaten drifter byomfattende boliger for ungdom, flyktninger, mennesker med funksjonsnedsettelser, rusmisbrukere og mennesker med omfattende oppfølgingsbehov.

Velferdsetaten har ansvar for anskaffelser og kontraktstyring på eget område, og etaten gjennomfører anskaffelser for og bistår bydelene med å utvikle kompetanse for kjøp av tjenester og kontraktstyring innenfor hele EST-sektoren.

Etaten har ansvar for inngåelse og oppfølging av kontrakter innen Oslo kommunes transporttjeneste for mennesker med funksjonsnedsettelser (TT-tjenesten). Etaten er faglig sekretariat for Oslo kommunes klagenemnd på en rekke områder innen velferdsfeltet. Etaten har ansvar for dialog og samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner, for forvaltning av tilskudd til disse, og for drift av frivillighetssportalen.no.

2 Situasjonsbeskrivelse

Velferdsetaten skal bidra til at vanskeligstilte innbyggere er i stand til å klare seg selv gjennom å være i ordinært arbeid og bo i en selvstendig bolig. Konjunktorene i både arbeidsmarked og boligmarked representerer store utfordringer i tiden fremover. En rekke tiltak og virkemidler for å bistå mennesker i arbeid og bolig leveres gjennom og forvaltes av bydelene og NAV-kontorene, i samarbeid med etaten. Det bygges en kompetanseenhet i etaten med ansvar for fortløpende å analysere utviklingen i sosialhjelpsutgiftene og å sørge for kompetanseutvikling.

Antall innbyggere i Oslo kommune vokser raskt, og flere trenger hjelp til å etablere seg i egen eid eller leid bolig. En viktig del av Velferdsetatens boligsosiale arbeid knytter seg til oppfølging av bystyrets vedtak ved behandling av Boligbehovsplanen, der kartlegging nå viser behov for å investere i 745 flere kommunalt disponerte boliger til vanskeligstilte og 110 boliger til personer med nedsatt funksjonsevne.

Det er et ønske at flere skal eie sin egen bolig, og at kommunale boliger i større grad skal brukes som et middel på vei til egen eid eller leid bolig. I større grad enn i dag, bør det også leies inn boliger fra det private markedet. Etaten bistår bydelene ved anskaffelser, kontraktsforhandlinger og kontraktinngåelse ved private aktører på boligmarkedet. Etaten bistår også bydelene med å etablere tilvisningsavtaler med private aktører som får grunnlån fra Husbanken etter anbefaling fra kommunen.

Regelverket for startlån er endret slik at startlån kun skal gis til varig økonomisk vanskeligstilte. Arbeidet med kompetansehevede tiltak for økt kvalitet i bydelenes saksbehandling og større likebehandling av saker videreføres. Etaten har ansvaret for oppfølging

av videreutlånsporteføljen. En aktiv oppfølging av lånekunder med betalingsproblemer er viktig for å sikre at låntaker kan beholde sin bolig og for å motvirke tap for kommunen.

Gjennom det boligsosiale arbeidet bidrar etaten til å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge. Bomiljø der mange mennesker med store personlige problemer som for eksempel med rus og kriminalitet er samlet, kan være utfordrende for barn og unge. Det samme gjelder åpne rusmiljø i sentrum.

Helseutfordringene blant vanskeligstilte innbyggere er store. Noen trenger hjelp til å nyttiggjøre seg helsetilbud. Etaten anskaffer bl.a. palliative/lindrende pleie- og omsorgstjenester fra ideelle organisasjoner, og har ansvar for kontraktsoppfølging av de inngåtte kontraktene.

Det er mange rusmisbrukere som er bosatt i bydelene, men som i stor grad benytter seg av lavterskel helsetilbud i sentrum i stedet for å oppsøke fastlege og helsetilbud der de bor. Etaten arbeider med å hjelpe flere rusmisbrukere over i ordinære helsetjenester.

Psykiske helseproblemer øker i befolkningen, og de målgruppene som Velferdsetaten arbeider med har svært ofte psykiske helseproblemer. Å forebygge at mennesker utvikler rusproblemer, kan bidra til å forebygge psykiske helseproblemer, og motsatt. Mestring av psykiske helseproblemer er viktig for å kunne bli en selvhjelpen innbygger som arbeider og bor godt.

Mangelfulle individuelle mestringsstrategier sikrer rekruttering til Velferdsetatens tjenester. Det å sikre at mennesker blir fulgt opp på en god måte i NAV-kontorene, er et svært viktig virkemiddel for å forebygge at innbyggere blir vanskeligstilte. Sentralt i dette arbeidet er det å komme raskest mulig ut i jobb. De som sliter med å mestre arbeidslivet, utvikler tilleggsproblemer. Disse må få adekvat hjelp før problemene utvider seg til andre livsarenaer. Når rehabiliterende innsats er blitt nødvendig, må rehabiliteringstiltakene drives gjennom profesjonell metodikk som bidrar til egenkraftmobilisering og autonomi. Det er viktig slike tiltak drives i eller så nært opptil det ordinære arbeidsliv og samfunnsliv som mulig.

Byrådet styrker botilbudet til rusmiddelmisbrukere med krevende omsorgsbaserte behov og har innarbeidet

12 mill. til kjøp av institusjonsplasser i etatens ramme. I alt 3 mill. er reservert medikamentfrie institusjonsplasser.

Velferdsetaten er ansvarlig for inngåelse og oppfølging av kontrakter for TT-tjenesten. Etaten gjennom-

fører oppdrag på vegne av byrådsavdelingen og har en rådgivende og koordinerende funksjon i bydelenes arbeid mot enkeltbrukere. Etaten skal bidra til en oversiktlig og helhetlig TT-tjeneste i Oslo. Årlig verdi av kontraktene er omkring 285 mill. Kjøp av transporttjenester utgjør omkring 265 mill.

Byrådet styrker sentrumsarbeidet og avsetter 12 mill. til videre arbeid. Styrkingen skal blant annet bidra til å redusere rekruttering til de åpne rusmiljøene i sentrum, ved å legge til rette for at rusmisbrukere får mer oppfølging og tiltak i bydelene. Tiltakene som er iverksatt for å redusere de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum, har over tid ført til at miljøet er mer spredt og betydelig redusert. Antall ikke Oslo-tilhørende i rusmiljøet er betydelig redusert, og færre oppholder

seg i miljøet over tid. Endringer i miljøet i sentrum har bidratt til at det er mindre etterspørsel etter ambulante oppdrag og akuttovernatting.

Dialog og samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner står sentralt i Velferdsetatens arbeid. Som et supplement til tjenestene, skal det tilrettelegges for bruk av sosiale entreprenører.

Brakerundersøkelser skal følges opp på systemnivå, og brukarmedvirkning skal ivaretas på individnivå. Det skal fortløpende sikres høy kompetanse i tjenestene, og aktivt samarbeid med høyskoler og universitet forventes. Innovasjon gjennom velferdsteknologi prioriteres

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: Likeverdige tjenester til innbyggerne				
Iverksette kompetansehevede tiltak for ansatte tråd med bydelens behov innenfor sosiale tjenester i NAV, rusomsorg og boligvirkemidler, herunder saksbehandling på startlån	Andel saker med saksbehandlingstid mindre enn 2 mnd for klagesaker i faglig sekretariat	-	80 %	80 %
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Gi rehabiliteringstilbud til de som trenger det, som bidrar til økt mestring, rusreduksjon og livskvalitet	Antall private og kommunale institusjonsplasser	750	690	690
	Antall personer med ventetid mer enn 1 måned	0	0	0
	Minimum gjennomføringsprosent på institusjonsopphold	59 %	60 %	60 %
Mål 5: Trygg by med redusert rusbruk, vold og kriminalitet				
Videreføre sentrumsarbeidet for å redusere rekruttering til de åpne sentrumsmiljøene og legge til rette for bedre oppfølging av rusmiddelmissbrukere				
Mål 6: Helhetlig helse- og omsorgstilbud med vekt på økt aktivitet og mestring				
Tilby lavterskel helsetilbud til rusmiddelmissbrukere				
Styrke det overdoseforebyggende arbeidet				
Mål 7: Aktiv samfunnsdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse				
Trygg, forutsigbar og kostnadseffektiv TT-ordning som gir mest hjelp til de med størst behov				
Øke tilgjengeligheten med universell utforming				
Bidra til utviklingen av dagtilbudet for funksjonshemmede med sikte på å få flere i aktivitet eller arbeid				
Mål 8: Aktive og deltakende innbyggere og organisasjoner				
Samarbeide med frivillige og ideelle organisasjoner i utvikling av tjenestetilbudet				
Sikre kompetanseutvikling i bydelene ved kjøp av nye tjenester, og bidra med kontraktsoppfølging				
Sikre at brukerne medvirker i utformingen av tjenestene				
Gjennomføre årlige kvalitetsmålinger				
Mål 9: Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle				
Ha oversikt over boligbehovet hos vanskeligstilte og mennesker med nedsatt funksjonsevne				
Tilby institusjonsplasser med høy kvalitet i tråd med brukernes behov				
Utvikle samhandlingshus og andre institusjonsplasser for brukere med dobbeltdiagnoser				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 15,099 mill., jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Den generelle rammereduksjonen er redusert til 2,7 mill. i 2016 men øker til 10,7 mill. i 2019. Sekretariatsfunksjonen for kommunens klagenemd er styrket med 1,6 mill. (2 årsverk). Helårsvirkning av at klagenemd for transportsaker er overført etaten, er kompensert med 0,76 mill. Ansvaret for SaLToarbeidet i sentrum er overført fra Bydel St.Hanshaugen med 0,6 mill. årlig. Det er innarbeidet 1,5 mill. 2016 til vinternatt- og ettermiddagstilbud for bostedsløse immigranter. Det

er innarbeidet i alt 12 mill. til kjøp av institusjonsplasser for rusmiddelmissbrukere fra private organisasjoner, 3 mill. reservert medikamentfrie plasser.

Rammen for tilskudd til større organisasjoner og tiltak, frivillighet er prisjustert og utgjør 94,620 mill. i 2016.

I alt 14 mill. er overført fra tilskuddsrammen til etatens driftsramme til tjenestekjøp. Tilskuddsmidler psykisk helse er overført fra Helseetaten med i alt 6,75 mill.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
315 Velferdsetaten (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 510	190	190
04 Overføringsutgifter	190	0	0
Sum utgifter	1 700	190	190
06 Salgsinntekter	-320	0	0
07 Refusjoner	-190	-38	-38
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 129	0	0
Sum inntekter	-1 639	-38	-38
Netto utgifter	61	152	152

Investeringsoversikt

315 Velferdsetaten (EST)	Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
112 019 Velferdsetaten - inventar og utstyr			190	190	190	190		Løpende
Sum investeringsutgifter			190	190	190	190		
112 019 Velferdsetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-38	-38	-38	-38		
Sum kapittel finansiering			-38	-38	-38	-38		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			152	152	152	152		

Opplæringskontoret for helse- og omsorgsfag

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
316 Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	0	6 000	6 134
14 Overføringsutgifter	0	14 000	14 294
Sum utgifter	0	20 000	20 428
17 Refusjoner	0	-18 000	-18 486
Sum inntekter	0	-18 000	-18 486
Netto utgifter	0	2 000	1 942

1 Ansvarsområde

Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (OHO) har hovedansvar for å formidle lærlinger innen helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfaget til medlemsbedriftene, dvs barnehager, skoler, hjemme-sykepleie, sykehjem m.m. Medlemsbedrifter er både kommunal og privat virksomhet.

OHO skal bistå bydeler, etater og virksomheter som tar inn lærlinger i helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfaget. OHO skal arbeide med å heve kvaliteten på opplæringen og kommunens status som lærested.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har som mål å ha 355 nye lærlingeplasser årlig, av disse er 274 innen helse- sosial og omsorgssektoren. Tjenestene til enhver tid skal ha 550 lærlinger. I mars 2015 var det registrert 217 søkere til læreplass til helsearbeider og barne- og ungdomsarbeiderfagene. Det er dermed flere tilgjengelige læreplasser enn søkere.

OHO er våren 2015 etablert på Aker helsearena og samlokaliseres med Utviklingsenhet for helse- og omsorgstjenester.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Antall lærlingeplasser i tråd med vedtatte måltall.	Antall nye lærlinger innen helse- og oppvekstfag			274
	Antall kvalifiserte lærlinger som får lærekontrakter			100 %

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 0,058 mill., jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
317	Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (EST)			
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	0	300 955
14	Overføringsutgifter	0	0	25 525
	Sum utgifter	0	0	326 480
18	Overføringsinntekter	0	0	-13 000
	Sum inntekter	0	0	-13 000
	Netto utgifter	0	0	313 480

Helseetaten overfører basistilskudd til fastlegene. Utbetalingen gjøres i henhold til antall pasienter legen har på sin liste og etter sats per er fremforhandlet mellom staten og legeföreningen.

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) fakturerer kommunene for erstatningsutbetalinger etter behandling i primærhelsetjenesten. Utgiftene fordeles per capita.

Det er budsjettet med 301,0 mill. i basistilskudd til fastleger og 25,5 mill. i overføringsutgifter til Norsk pasientskadeerstatning (NPE)

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 7,180 mill., jf kapittel 17 Budsjettek- niske merknader.

Vederlagsutbetalinger

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
318	Vederlagsutbetalinger (EST)			
14	Overføringsutgifter	1 750	15 000	10 000
	Sum utgifter	1 750	15 000	10 000
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	1 750	15 000	10 000

Oslo kommunes vederlagsordning for tidligere barnevernsbarn som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt ble vedtatt gjenåpnet av bystyret i sak 210/2014.

Det er anledning til å søke om vederlag fram til 31.03.2016. Vederlagsutvalget og Vederlagsutvalgets sekretariat vil fortsette sitt arbeid inntil alle søknader

som er mottatt innen søknadsfristen er ferdig behandlet.

Det er budsjettet med 10 mill. til vederlagsutbetalinger i 2016.

Samhandlingsreformen medfinansiering

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
333	Samhandlingsreformen - medfinansiering (EST)			
14	Overføringsutgifter	621 836	0	0
	Sum utgifter	621 836	0	0
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	621 836	0	0

Ordningen er avviklet fra 2015.

Trygdeordninger

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
350	Trygdeordninger (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	76	200	200
14	Overføringsutgifter	6 608	9 425	9 425
	Sum utgifter	6 685	9 625	9 625
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	6 685	9 625	9 625

Ordningene gjelder frikort.

Utgiftene reguleres i forskrift om tildeling av kommunalt frikort fastsatt av bystyret 13.06.2012.

Frikortordningen sikrer at personer med varig lav inntekt kan benytte seg av helsetjenester.

Gjennom frikortet dekkes egenandel på medisiner, ved legebesøk mv. for alders-, uføre-, etterlattepensjonister og personer med offentlig tjenstepensjon regulert i særlov, samt deres barn i alder 12-15 år.

Barne- og familieetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
360	Barne- og familieetaten - barnevern (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	447 644	500 830	512 049
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	82 615	40 301	45 273
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	16 099	42 982	43 484
14	Overføringsutgifter	10 328	6 775	6 917
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 191	0	0
	Sum utgifter	557 877	590 888	607 723
16	Salgsinntekter	-5 879	-566	-581
17	Refusjoner	-357 981	-422 716	-432 777
18	Overføringsinntekter	-637	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-736	0	0
	Sum inntekter	-365 233	-423 282	-433 358
	Netto utgifter	192 644	167 606	174 365

1 Ansvarsområde

Oslo kommune har et samlet og helhetlig ansvar for barnevernet. Bydelene har ansvaret for å gi barn, unge og familier hjelp og støtte i vanskelige situasjoner. Barne- og familieetatens oppgave er å skaffe bydelene barneverntiltak til barn og unge som skal plasseres utenfor hjemmet.

Etaten skal ivareta kommunens akuttberedskap utenom bydelsbarnevernets åpningstid. Etaten har ansvaret for kvalitetskontroll og godkjenning av kommunale og private barneverninstitusjoner i Oslo.

Etatens ansvarsområde omfatter barneverninstitusjoner, polikliniske tiltak samt bidrag til bydelenes kompetanse- og metodeutvikling for å bidra til å utvikle det helhetlige barnevernet i Oslo. Etaten har

også ansvar for rekruttering, opplæring og veiledning av fosterhjem. Etaten fører på vegne av bydelene saker for Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker.

Etaten har også ansvar for barneboliger og bolig- og avlastningstiltak for barn med funksjonsnedsettelse.

2 Situasjonsbeskrivelse

Barne- og familieetaten har 69 egne institusjonsplasser i barnevernet. I tillegg har etaten plasser i beredskapshjem og familiehjem, samt ettervernplasser. Arbeidet med å omstille og tilpasse tilbudet til bydelenes behov har gitt en bedret kapasitetsutnyttelse av de kommunale institusjonene.

Barne- og familieetaten har rammeavtaler som omfatter 65 plasser i private barneverninstitusjoner for ungdom med omfattende hjelpebehov, 18 plasser i sentre for foreldre og barn, og det er i tillegg inngått rammeavtale med seks ideelle leverandører av familiehjem. Det er etablert et tilbud til barn som plasseres etter barnevernlovens § 4-29 (menneskehandel). Etaten har 26 plasser i avlastningsboliger for funksjonshemmede barn. I tillegg gis det tilbud om helge- og sommeravlastning.

Arbeidet med rekruttering av fosterhjem skal fortsatt tillegges stor vekt, og krever at rekrutteringsarbeidet utvikles i samarbeid med bydelene. Det er økende behov for fosterhjem til barn med minoritetsbakgrunn. Etaten vil styrke rekrutteringsarbeidet og øke

den faglige kompetansen om etniske minoriteter og kulturforståelse, blant annet etableres et samarbeidsforum med representanter fra minoritetsetniske organisasjoner med formål å tydeliggjøre informasjon og forståelse om barnevern- og fosterhjemsomsorg.

Byrådet legger stor vekt på at barn med tiltak i barnevernet gjennomfører videregående opplæring som gir grunnkompetanse, fagbrev eller studiekompetanse. Barne- og familieetaten skal sikre at institusjonene har et systematisk samarbeid med skolen for å bidra til at deres ungdommer fullfører sin skolegang. Videre skal etaten samarbeide med bydelene for å bidra til at det samme systematiske arbeidet gjelder alle barn med tiltak i barnevernet. Som et ledd i dette arbeidet skal etaten etablere et skolekoordinatorteam som skal bistå barneverntjenesten, barneverninstitusjonene og fosterhjem med en tett oppfølging av barns skole og utdanning.

Barne- og familieetaten skal være aktør i utviklingen av barnevernfaglig kunnskap og praksis. Etaten vil inngå faglige partnerskap med kunnskaps- og forskningsmiljøer for å bidra til at nye tiltak og arbeidsmetoder bygger på oppdatert og tilgjengelig kunnskap fra forskning, samarbeidspartnere og erfaring fra kommunens egne tjenester. Etaten skal utvikle statistikk, analyse og dokumentasjon på etatens ansvarsområder og gjøre dette tilgjengelig for kommunen.

Nøkkeltall for: Kap. 360 Barne- og familieetaten (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
<i>Oppholdsdager/døgn:</i>					
Barneverninstitusjoner (BFE)	22 982	19 405	22 008	22 554	22 078
Beredskapshjem og familiehjem (BFE)	22 982	19 405	17 783	17 039	18 304
Hjemmebaserte barneverntiltak (BFE)	14 224	11 339	9 255	5 052	4 225
Private barneverninstitusjoner (barn og ungdom)	26 667	30 547	30 660	33 305	30 722
Private familiehjem	28 939	30 506	30 728	32 589	28 943
Avlastnings- og barnebolig (BFE)	10 201	10 069	9 882	9 534	9 604
Gruppeavlastning (BFE)	2 492	2 334	2 135	2 050	2 033
Total produksjon (dag/døgn)	128 487	123 605	122 451	122 123	115 909
<i>Annet:</i>					
Antall barn med barneverntiltak i løpet av året	721	712	684	689	671

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Vektlegge det som er viktigst for brukeren ved utforming av tjenestetilbud	Opplevelse av trygghet (delvis/høy grad)			100 %
	Opplevelse av ivaretagelse (fornøyd/svært fornøyd)			100 %
	Opplevelse av medvirkning (fornøyd/svært fornøyd)			100 %
Styrke arbeidet med rekruttering av fosterhjem	Antall rekrutterte og aksepterte fosterhjem		-	85
Opprette skolekoordinatorteam til oppfølging				
Mål 1: Likeverdige tjenester til innbyggerne				
Tjenestetilbud tilpasset bydelenes behov	Akutt plasseringer (innen 2 timer)	99 %	100 %	100 %
	Andre døgnplasseringer	8,1 dag	15 dager	15 dager
Mål 9: Trygge boliger og bedre hverdagsliv for alle				
Utrede alternative botilbud for barn i barnevernet				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 2,797 mill., jf kapittel 17 Budsjettek- niske merknader. Den generelle rammereduksjonen er redusert til 2,0 mill. i 2016 men øker til 5,6 mill. i

2019. Tidligere overførte 6 mill. til tiltak knyttet til vern menneskehandel er innarbeidet i rammen fra 2016.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	2 295	2 300	2 300	
Sum utgifter	2 295	2 300	2 300	
07 Refusjoner	0	-460	-460	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-455	0	0	
Sum inntekter	-455	-460	-460	
Netto utgifter	1 840	1 840	1 840	

Investeringsoversikt

360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
106 034	BFE - inventar og utstyr			2 300	2 300	2 300	2 300		Løpende
	Sum investeringsutgifter			2 300	2 300	2 300	2 300		
106 034	BFE - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-460	-460	-460	-460		
	Sum kapittel finansiering			-460	-460	-460	-460		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			1 840	1 840	1 840	1 840		

Kriminalitetsforebygging blant ungdom**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
362	Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1	6 026	6 165
14	Overføringsutgifter	14 678	5 400	0
	Sum utgifter	14 679	11 426	6 165
17	Refusjoner	-2 700	0	0
18	Overføringsinntekter	-11 135	0	0
	Sum inntekter	-13 835	0	0
	Netto utgifter	844	11 426	6 165

Kapitlet omfatter midler til kommunalt kriminalitetsforebyggende arbeid innen SaLTo-modellen, tilskuddsordningen *Midler til kriminalitetsforebyggende tiltak i Oslo i regi av frivillige og ideelle organisasjoner* og statlige tilskuddsordninger *Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn* og *Tilskudd til tiltak mot barnefattigdom*.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling på 0,139 mill. Engangsbevilget til SaLTo med 5 mill. og Oslo Røde Kors gatemeistring med 0,4 mill. er ikke videreført.

Se for øvrig bydelene (EST og KOU) funksjonsområde 2B Oppvekst A Forebyggende barne- og ungdomsarbeid for nærmere beskrivelse

Hjelpemiddelteknisk enhet

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
384 Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	23 663	17 960	18 362
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	5 662	6 944	8 351
14 Overføringsutgifter	949	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	317	0	0
Sum utgifter	30 591	24 904	26 713
16 Salgsinntekter	-103	0	0
17 Refusjoner	-8 359	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-317	0	0
Sum inntekter	-8 779	0	0
Netto utgifter	21 812	24 904	26 713

1 Ansvarsområde

Hjelpemiddeltekniske tjenester i Oslo kommune er organisert i en byomfattende enhet, administrert av Bydel Bjerke.

Hjelpemiddelteknisk enhet bidrar til at personer med behov for hjelpemidler, får dette på en enkel og rask måte. Organiseringen skal sørge for en effektiv utkjøring, retur, montering og demonstrering av hjelpemidler.

2 Situasjonsbeskrivelse

En rask og effektiv hjelpemiddeldistribusjon er et betydelig element i forbindelse med gjennomføringen av samhandlingsreformen. Gode og tidsmessige hjelpemidler på rett plass til rett tid gir bedre rehabiliteringsforutsetninger og raskere mulighet til å greie seg i eget hjem. Flere eldre hjemmeboende som er i behov

av tjenester, kan ved rett bruk av hjelpemidler kunne leve gode liv i eget hjem.

Enheten vil i 2016 videreføre sitt samarbeid med bydelene, Sykehjemsetaten og Utdanningsetaten.

Arbeidet med å tilrettelegge for at brukere/pårørende kan hente og returnere hjelpemidler vil bli intensivert.

Det er inngått en avtale med Arbeids- og velferdsdirektoratet som innebærer en utfasing av tidligere statstilskudd fram mot 01.01.2017. Tilskuddet utgjorde i 2014 5 mill. Bystyret har i forbindelse med behandlingen av budsjett for 2015 vedtatt å videreføre aktiviteten og kompenserer derfor for den manglende statlige støtten med økte kommunale bevilgninger.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggerne				
Rask oppfølging ved behov for hjelpemidler	Akutt levering av sykehussenger samt nødvendige hjelpemidler innen 48 timer	-	-	100 %
Tilgjengelig og god informasjon om hjelpemidler				
Brukerne skal selv kunne hente hjelpemidler de har vedtak om				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 0,590 mill., jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Den generelle rammereduksjonen er redusert til 0,03 mill. i 2016 men øker til 0,18 mill.

i 2019. Konsekvens av at NAV-stat trekker seg ut av samarbeidsavtalen, er innarbeidet fullt ut med 3,75 mill. i 2016 og 5 mill. årlig fra og med 2017.

Byomfattende tiltak – avsetninger eldre**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	0	1 591	93
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	23 243	21 260	12 465
14 Overføringsutgifter	4 992	4 651	4 762
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	3 356	0	0
Sum utgifter	31 591	27 502	17 320
17 Refusjoner	-1 609	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 356	0	0
Sum inntekter	-4 965	0	0
Netto utgifter	26 627	27 502	17 320

Det er avsatt midler til:

23720019	Utvikling seniorsentre	4 000
23720018	Rehabilitering, hjemme livet ut	3 300
23720017	Kvalitetsutvikling pleie og omsorg	3 000
23720011	Traineeordning - prosjektledelse	1 500

Det er avsatt tilskudd til sykehjemsprester med 4,611 mill. Ufordelt reserve utgjør 0,909 mill.

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 0,618 mill., jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	87	13 000	10 000
04 Overføringsutgifter	22	0	0
Sum utgifter	109	13 000	10 000
07 Refusjoner	-22	-2 600	-2 000
Sum inntekter	-22	-2 600	-2 000
Netto utgifter	87	10 400	8 000

Investeringsoversikt

372 Byomfattende tiltak - avsetninger eldre	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
115 030 EST - Velferdsteknologi			10 000	10 000	10 000	10 000		Løpende
Sum investeringsutgifter			10 000	10 000	10 000	10 000		
115 030 EST - Velferdsteknologi	Investeringsmoms		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
Sum kapittel finansiering			-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			8 000	8 000	8 000	8 000		

Byomfattende tiltak – avsetninger helse og sosiale tjenester

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
373 Byomf. tiltak - avsetn. helse og sosiale tj. (EST)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 333	1 327	1 358
14 Overføringsutgifter	725	0	16 178
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	383	0	0
Sum utgifter	4 441	1 327	17 536
17 Refusjoner	-725	0	0
18 Overføringsinntekter	-400	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-383	0	0
Sum inntekter	-1 508	0	0
Netto utgifter	2 933	1 327	17 536

Det er avsatt 1,3 mill. til oppfølging og utvikling av sosialtjenesten. I alt 1,5 mill. er avsatt til oppfølging av frivillighetsmeldingen. Ufordelt reserven utgjør 0,058 mill.

Overføringen til tidligere, nå avviklede Karea Oslo KF skal overføres det nye selskapet AS KAREA - Varbas, og er avsatt med 14,5 mill.

Det er innarbeidet en forventet pris- og lønnsutvikling med netto 0,241 mill., jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader

Prosjekteringsmidler EST

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
374	Prosjekteringsmidler (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	101	5 228	5 348
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 372	0	0
	Sum utgifter	1 473	5 228	5 348
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	1 473	5 228	5 348

Det er avsatt 5,348 mill. til utredningskostnader hos bestiller frem til investeringsrammer for konkrete prosjekter er vedtatt. Priskompensasjon utgjør 0,120 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader

Tap på utlån

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
427	Tap på utlån (EST)			
14	Overføringsutgifter	0	3 000	3 500
	Sum utgifter	0	3 000	3 500
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	3 000	3 500

På dette kapitlet regnskapsføres netto avsetninger i forhold til rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager for videreutlånsmidler fra Husbanken og egne utlån.

Kapitlet viser utviklingen i mislighold på Oslo kommunes portefølje for videreutlån. Det budsjetteres ikke med reelle tap som må avskrives, men dersom det likevel konstateres tap for ordningen med husbankmidler, vil dette bli finansiert av tapsfondet. Det

vises til omtale av videreutlån under kapitlene 926 Videreutlån og 927 Betjening av videreutlån.

Utlånsporteføljen er budsjettert på kapittel 926 Videreutlån og kapittel 927 Betjening av videreutlån.

Den totale låneporteføljen pr 01.09.2015 utgjør 6 mrd. og fordeler seg på 6 917 videreutlån.

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
427	Tap på utlån (EST)			
04	Overføringsutgifter	4	4 000	4 000
	Sum utgifter	4	4 000	4 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-2 000	-2 000
	Sum inntekter	0	-2 000	-2 000
	Netto utgifter	4	2 000	2 000

Bostøtte og boligtilskudd

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
428	Sosiale boligvirkemidler (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	210	0	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	430	0	0
14	Overføringsutgifter	480 536	442 839	453 467
	Sum utgifter	481 176	442 839	453 467
17	Refusjoner	-87	0	0
18	Overføringsinntekter	-269 377	-237 377	-243 074
	Sum inntekter	-269 463	-237 377	-243 074
	Netto utgifter	211 713	205 462	210 393

1 Ansvarsområde

For å bistå personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, tilbys personrettede virkemidler slik at disse kan få bistand til å bli selvhjulpne.

Midlene til støtteordningene knyttet til boligtiltak føres på dette kapitlet, mens administrasjon av disse er ført dels under kapittel 315 Velferdsetaten, dels under bydelene. Avsetningen omfatter midler til støtte til kjøp og tilpasning av bolig, kommunale bostøtteordninger og tilgjengelighetstiltak i tilknytning til bolig.

2 Situasjonsbeskrivelse

Støtte til finansiering av kjøp og tilpasning av bolig inkluderer videreutlån fra Husbanken og boligtilskudd. I 2015 bevilget Husbanken 82,7 mill. til personrettet boligtilskudd til etablering og 4,9 mill. til personrettet tilskudd tilpasning. Videreutlån budsjetteres på kapittel 926 Videreutlån og kapittel 927 Betjening av videreutlån. Bostøtte og tilskudd omfatter også flere kommunale bostøtteordninger.

Ved rentefastsettelse på videreutlån benyttes adgangen til å øke husbankrenten med 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader i bydelene, se kapittel 927 Betjening av videreutlån

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Flest mulig selvhjulpne og selvstendige innbyggere				
Benytte rammene for tilskudd til etablering og tilpassing fullt ut				
Øke bruken av tilskudd til generelle tilgjengelighetstiltak				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Rammen er prisomregnet med 4,931mill. netto.

Handlingsprogram Oslo sør

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	8 000	8 000
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	148	0	0
Sum utgifter	148	8 000	8 000
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-148	0	0
Sum inntekter	-148	0	0
Netto utgifter	0	8 000	8 000

1 Ansvarsområde

Handlingsprogram Oslo sør er en 10-årig satsing i samarbeid mellom Oslo kommune og staten, om å styrke oppvekst- og levekår i Bydel Søndre Nordstrand.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har ansvar for den helhetlige satsingen i Bydel Søndre Nordstrand. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester koordinerer arbeidet. Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvar for å koordinere statens innsats, mens Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har ansvar for praktisk oppfølging overfor Oslo kommune.

Intensjonsavtalen om et tiårig samarbeid mellom stat og kommune om Handlingsprogram Oslo sør ble undertegnet i 2008 med en handlingsprogramperiode 2008-2017. Kommunen har for egen del videreført

innsatsen i 2018. De økonomiske rammene avklares i de årlige budsjettprosessene. Bydelen arbeider med nedtrapping av handlingsprogrammet mot 2018.

Det kommunale driftstilskuddet forvaltes av Bydel Søndre Nordstrand, hvor konkrete programtiltak prioriteres av bydelsutvalget og Utdanningsetaten innenfor de rammer som er gitt under hovedmålene.

Bydelsutvalget har forslagsrett til byrådet om bruk av avsatte investeringsmidler. Investeringsforslag fra skolene/Utdanningsetaten formidles gjennom bydelen. Bydelen koordinerer tiltak som gjennomføres i regi av Utdanningsetaten, andre etater, frivillige organisasjoner eller private aktører, samt sørger for årlig rapportering fra tiltakene. Tiltak i regi av bydelen og Utdanningsetaten skal styrke hverandre og gi synergieffekt.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 8: Aktive og deltagende innbyggere og organisasjoner				
Mobilisere bydelens befolkning til økt samfunnsdeltagelse				
Bidra til at flere personer i utsatte grupper deltar i utdanning og arbeidslivet				
Styrke folkehelsearbeidet i bydelen				
Mål 3: Gode oppvekstvilkår for barn og unge				
Arbeide for barn og unges inkludering og deltagelse i barnehage, utdanning og fritidstilbud				

Det jobbes med å utarbeide resultatindikatorer til målene.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er avsatt 8 mill. til drift og 4 mill. til investeringer. Driftsmidlene fordeles med 3 mill. til Utdanningsetaten og 5 mill. til Bydel Søndre Nordstrand, hvorav hver av partene skal bidra med 0,5 mill. til evaluering og administrasjon av programmet. Begge

parter skal sikre administrasjon og dokumentasjon av handlingsprogrammet, og bydelsadministrasjon har et overordnet ansvar. Bydelsadministrasjonen avsetter nødvendig andel av de kommunale driftsmidlene til dette. Investeringsmidlene fordeles av byrådet etter innstilling fra bydelsutvalget.

5 Investeringsbudsjettet**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 211	4 000	4 000
04 Overføringsutgifter	291	0	0
Sum utgifter	1 502	4 000	4 000
07 Refusjoner	-291	-640	-640
Sum inntekter	-291	-640	-640
Netto utgifter	1 211	3 360	3 360

Investeringsoversikt

	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)								
Prosjektnr. og navn:								
107 046 Tiltakspakke Oslo sør			4 000	4 000	4 000	0		Løpende
Sum investeringsutgifter			4 000	4 000	4 000	0		
107 046 Tiltakspakke Oslo sør		Investeringsmoms	-640	-640	-640	0		
Sum kapittel finansiering			-640	-640	-640	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			3 360	3 360	3 360	0		

Områdesatsing Tøyen**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
483 Områdesatsing Tøyen (EST)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	25 000	25 000
Sum utgifter	0	25 000	25 000
18 Overføringsinntekter	-3 000	0	0
Sum inntekter	-3 000	0	0
Netto inntekter	-3 000	25 000	25 000

Bystyret fattet 05.06.2013 et vedtak vedrørende nytt Munch-museum og tiltak for Tøyen. Områdesatsingen ble videreført som en 5-årig satsing f.o.m. 2014. Områdesatsingen foreslås videreført med 25 mill. i 2016, hvorav 4,7 mill. avsettes til gratis kjernetid i Aktivitetsskolen ved Tøyen skole.. De øvrige midlene (20,3 mill.) disponeres av bydelsutvalget i Gamle Oslo til nærmiljøtiltak.

Det overordnede målet for områdeløftet er «Områdeløftet Tøyen skal bidra til at Tøyen oppleves som et

trygt, inkluderende sted med en befolkning som vil bli boende». Proglamplanen, som rulleres årlig, har tre strategier for å oppnå hovedmålet. 1. Trygge bo- og oppvekstsvilkår, 2. Styrke og skape møteplasser, 3. Tilrettelegge for helsefremmende aktiviteter og deltakelse. Lokal styringsgruppe og referansegruppe skal bidra til at innbyggere, frivillige lag og organisasjoner deltar i utviklingen av tiltak under hovedpunktene. Tiltakene beskrives i programplan for områdeløftet og det rapporteres jevnlig på tiltakene.

Karea Oslo KF

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
058 KAREA Oslo KF - Senter for karriereutvikling (EST)			
Netto driftsresultat	-944	0	0

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
058 KAREA Oslo KF - Senter for karriereutvikling (EST)			
Sum investeringsutgifter	0	0	0
Sum finansiering	0	0	0

Karea Oslo KF ble avviklet 31.12.2014, og virksomhetsoverdratt til AS KAREA - Varbas fra 01.01.2015.

Tilskudd til frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområdet.

Søker/organisasjonens navn	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag Sak 1/2016	Sum 2014-2016
ACTIS I OSLO OG AKERSHUS	97 000	91 000	90 000	278 000
ALENeforeldreforeningen	0	0	10 000	10 000
Aurora	0	0	15 000	15 000
AUTISME-FORENINGEN OSLO FYLKESLAG	15 000	20 000	20 000	55 000
BLÅ KORS NORGE, Kontaktsenter	4 400 000	4 550 000	4 400 000	13 350 000
BLÅ KORS NORGE, Home-Start	330 000	370 000	550 000	1 250 000
BLÅ KORS NORGE, Steg for steg	0	500 000	500 000	1 000 000
BLÅ KORS ØST AS, Kvinneutvalg	10 000	10 000	10 000	30 000
CARITAS NORGE	0	0	99 000	99 000
CEREBRAL PARESE-FORENINGEN	30 000	30 000	30 000	90 000
DE NORSKE LENKER OSLO 79	0	35 000	35 000	70 000
DE NORSKE LENKER OSLO 89	30 000	60 000	70 000	160 000
DE NORSKE LENKER OSLO NORD	0	30 000	40 000	70 000
DEMENSFORENINGEN	0	25 000	25 000	50 000
DEN NORSKE TURISTFORENING OSLO OG OMEGN	0	0	40 000	40 000
DØVES MENIGHET I OSLO OG ØSTLANDET	20 000	25 000	20 000	65 000
FAMILIEKLUBBENE	67 000	65 000	99 000	231 000
FATTIGHUSET	63 000	36 000	40 000	139 000
FONTENEHUSET OSLO ØST	3 570 000	4 690 000	3 500 000	11 760 000
FOR FANGERS PÅRØRENDE (FFP)	0	94 000	99 000	193 000
FORBUNDET MOT RUSGIFT	0	60 000	60 000	120 000
FORENINGEN 2 FORELDRE	40 000	40 000	40 000	120 000
FORENINGEN FOR HUMAN NARKOTIKAPOLITIKK	0	50 000	50 000	100 000
FORENINGEN FOR SØVNSYKDOMMER, OSLO	10 000	15 000	15 000	40 000
FORENINGEN NORGES DØVBLINDE	50 000	55 000	55 000	160 000
FORENINGEN SJLEBENEDIKTE	0	0	200 000	200 000
FORENINGEN SJØEN FOR ALLE	70 000	70 000	70 000	210 000
FRELSESARMEEN, Over 60	330 000	200 000	200 000	730 000
FRELSESARMEEN, Home-Start	635 000	770 000	810 000	2 215 000
FRELSESARMEEN, Slumstasjon	580 000	580 000	580 000	1 740 000
FRELSESARMEEN, Fyrlyset	5 970 000	5 670 000	5 285 000	16 925 000
FRELSESARMEEN, Gatefotball	0	0	200 000	200 000
FRELSESARMEEN, Jobben	12 800 000	13 210 000	10 090 000	36 100 000
FRELSESARMEEN, Musikkterapi	0	0	100 000	100 000
FRELSESARMEEN, Stedet	1 600 000	1 600 000	1 600 000	4 800 000
FRISKIS & SVETTIS OSLO, Enkeljympa	0	20 000	20 000	40 000
FUNKSJONSHEMMEDE FELLESEKKE	365 000	385 000	385 000	1 135 000
GJELDSEKKE-ALLIANSEN (GOA)	75 000	90 000	99 000	264 000
HELSEFORUM FOR KVINNER	2 310 000	3 635 000	2 635 000	8 580 000
HELSEUTVALGET	0	400 000	400 000	800 000
HIVNORGE	0	300 000	285 000	585 000
Hørselshemmedes Landsforbund Ungdom	0	0	10 000	10 000
Hørselshemmedes Landsforbund HLF Oslo	103 000	103 000	99 000	305 000
INTERESSEGRUPPA FOR KVINNER MED SPISEFORSTYRRELSER	195 000	205 000	215 000	615 000
INTERNASJONAL HELSE- OG SOSIALGRUPPE	90 000	95 000	95 000	280 000
JA DET NYTTER	0	0	99 000	99 000
JURIDISK RÅDGIVNING FOR KVINNER	450 000	450 000	450 000	1 350 000
KREFTFORENINGEN	30 000	30 000	30 000	90 000
LANDSFORBUNDET MOT STOFFMISBRUK -	90 000	99 000	150 000	339 000
LANDSFORENINGEN FOR KVINNER MED Bekkenløsningsplager	30 000	30 000	30 000	90 000
LANDSFORENINGEN FOR OVERVEKTIGE	0	0	20 000	20 000
LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE, Personlig ombud	1 175 000	1 235 000	1 500 000	3 910 000

Søker/organisasjonens navn	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag Sak 1/2016	Sum 2014-2016
LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE, Pårørendesenteret	1 500 000	1 500 000	4 000 000	7 000 000
LANDSFORENINGEN UVENTET BARNEDØD,	20 000	20 000	20 000	60 000
LEIEBOER-FORENINGEN	650 000	650 000	650 000	1 950 000
LEIEBOER-FORENINGEN	300 000	300 000	300 000	900 000
LHL OSLO	0	30 000	30 000	60 000
LHLS INTERNASJONALE	0	300 000	285 000	585 000
LIN	0		200 000	200 000
LIN, Turlederkurs	0	50 000	50 000	100 000
LIONS CLUB OSLO GRØNERLØKKA	0	99 000	99 000	198 000
LNT, OSLO OG AKERSHUS FYLKESLAG	0	30 000	30 000	60 000
MALMØGATEN KULTUR OG AKTIVITETS-	1 960 000	1 950 000	2 450 000	6 360 000
MARITAS TIFTELSEN, Marita Bo	2 000 000	2 000 000	2 000 000	6 000 000
MARITAS TIFTELSEN, Marita Ung	445 000	425 000	405 000	1 275 000
MARITAS TIFTELSEN, Maritakafeen	0	2 000 000	650 000	2 650 000
MENTAL HELSE UNGDOM OSLO	0	15 000	99 000	114 000
MIRA RESSURSSENTER FOR	0	0	99 000	99 000
N.K.S. HELSEHUS AKERSHUS AS	0	0	50 000	50 000
NFU - Norsk forbund for utviklingshemmede	100 000	120 000	99 000	319 000
NORGES BLINDEFORBUND OSLO FYLKESLAG	290 000	305 000	290 000	885 000
NORGES HANDIKAPFORBUND OSLO	500 000	525 000	525 000	1 550 000
NORGES HELSEDANSFORBUND	0	31 000	30 000	61 000
NORILCO OSLO	0		20 000	20 000
NORSK FOLKEHJELP OSLO	70 000	70 000	35 000	175 000
NORSK REVMATIKER-FORBUND OSLO	30 000	30 000	20 000	80 000
Operasjon Ved	100 000	1 099 000	99 000	1 298 000
OSLO DØVEFORENING, Driftsstøtte	380 000	400 000	380 000	1 160 000
OSLO DØVEFORENING, Frivillighetssentral	115 000	115 000	110 000	340 000
OSLO FYLKESLAG AV LEVE	0		70 000	70 000
OSLO IDRETTSKRETS 60 pluss ekstra	418 000	323 000	340 000	1 081 000
OSLO IDRETTSKRETS Aktiv på dagtid	3 902 000	4 300 000	4 000 000	12 202 000
Oslo og Akershus Fylkeslag av LUPE	50 000	50 000	50 000	150 000
OSLO OG OMLAND FRILUFTSRÅD	0	99 000	85 000	184 000
OSLO RØDE KORS, Beredskapsarbeid	100 000	100 000	50 000	250 000
OSLO RØDE KORS, Finnerud aktivitetssenter	70 000	85 000	85 000	240 000
OSLO RØDE KORS, Flyktningguiden	1 200 000	1 500 000	1 400 000	4 100 000
OSLO RØDE KORS, Nettverk etter soning	486 000	585 000	797 000	1 868 000
OSLO RØDE KORS, Nettverk for besøktstj.	380 000	400 000	420 000	1 200 000
OSLO RØDE KORS, Besøktstjeneste	300 000	315 000	330 000	945 000
OSLO RØDE KORS, Stella kvinnesenter	0	0	99 000	99 000
OSLO SANITETSFORENING, støtte til voldsutsatte kvinner	0	0	250 000	250 000
OSLO SANITETSFORENING, Home- Start	223 000	345 000	365 000	933 000
OSLO SANITETSFORENING, Kvinneprat på Tvers	0	35 000	35 000	70 000
OSLO/AKERSHUS LYMFØDEM- FORENING	0	2 000	2 000	4 000
OSLO/AKERSHUS	15 000	0	30 000	45 000
PENSJONIST-FORBUNDET OSLO	90 000	90 000	90 000	270 000
REFORM - RESSURSSENTER FOR MENN, Stopp kjærestevolden	0	0	50 000	50 000
RIO RUSMISBRUKERNES INTERESSEORGANISASJON	375 000	413 000	390 000	1 178 000
RYGGFORENINGEN I OSLO OG AKERSHUS	0	10 000	10 000	20 000

Søker/organisasjonens navn	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag Sak 1/2016	Sum 2014-2016
RYGGMARKSBROKK OG HYDROCEPHALUS	15 000	15 000	15 000	45 000
RÅDGIVNING OM SPISEFORSTYRRELSER	25 000	30 000	99 000	154 000
SELVHJELP FOR INNVANDRERE OG FLYKTNINGER	0	0	99 000	99 000
SENTERET FOR SEKSUELT MISBRUKTE MENN	445 000	468 000	470 000	1 383 000
SLAGRAMMEDES FORENING I OSLO - SFIO	25 000	25 000	25 000	75 000
SOLVIKS VENNER	100 000	99 000	99 000	298 000
STIFTELSEN ALTERNATIV TIL VOLD	2 255 000	2 370 000	3 120 000	7 745 000
STIFTELSEN AMATHEA	330 000	395 000	395 000	1 120 000
STIFTELSEN ANGSTRINGEN OSLO	188 000	225 000	245 000	658 000
STIFTELSEN DIAKONISSEHUSET, Cathinka Gulberg	150 000	150 000	145 000	445 000
STIFTELSEN DIXI RESSURSSENTER OSLO	899 000	970 000	1 015 000	2 884 000
STIFTELSEN FONTENE, Fontenehuset i Oslo	5 200 000	5 150 000	7 152 000	17 502 000
STIFTELSEN FRANSISKUSHJELPEN, Besøktjenesten	260 000	275 000	280 000	815 000
STIFTELSEN FRANSISKUSHJELPEN, Familiehjelpen	179 000	200 000	200 000	579 000
STIFTELSEN FRANSISKUSHJELPEN, Sorgtjenesten	160 000	170 000	170 000	500 000
STIFTELSEN FRANSISKUSHJELPEN, Sykepleie på hjul	970 000	960 000	1 000 000	2 930 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Ammerudhjemmet bo- og kultursenter	25 000	30 000	30 000	85 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Avd. Nathjemmet	3 750 000	3 750 000	3 570 000	11 070 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Tøyenkirken	100 000	99 000	99 000	298 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Gatejuristen	700 000	530 000	630 000	1 860 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Home-Start	438 000	570 000	600 000	1 608 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Kirkens SOS i Oslo	94 000	99 000	99 000	292 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Primærmedisinsk verksted	657 000	770 000	730 000	2 157 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Lønn som fortjent	2 550 000	3 000 000	2 600 000	8 150 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Møtestedet	525 000	525 000	500 000	1 550 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Nadheim	353 000	353 000	355 000	1 061 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Robust	0	1 500 000	680 000	2 180 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, SAFIR	358 000	430 000	430 000	1 218 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Sporet Oslo S	0	0	50 000	50 000
STIFTELSEN KIRKENS BYMISJON OSLO, Tur til tusen	0	15 000	15 000	30 000
STIFTELSEN LIVET EFTER SONING, WayBack	0	0	99 000	99 000
STIFTELSEN NORSK SELVHJELPSFORUM, LINK Oslo	2 230 000	2 120 000	1 900 000	6 250 000
STIFTELSEN RETRETEN	960 000	1 060 000	1 010 000	3 030 000
STIFTELSEN SEX OG SAMFUNN, SENTER	4 750 000	5 550 000	4 510 000	14 810 000
STIFTELSEN STØTTESENTER MOT INCEST-SMI	2 510 000	2 510 000	2 635 000	7 655 000
STIFTELSEN VÅLERENGA FOTBALL, Jobbsjansen	0	500 000	500 000	1 000 000
STOFFSKIFTE-FORBUNDET, OSLO LOKALLAG	0	0	10 000	10 000
SUB CHURCH	447 000	447 000	447 000	1 341 000

Søker/organisasjonens navn	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag Sak 1/2016	Sum 2014-2016
TORSHOVKORPSET	0	99 000	99 000	198 000
UNIVERSITETET I OSLO, Juss-Buss	680 000	600 000	700 000	1 980 000
VESTRE AKER FRIVILLIGHETS SENTRAL	70 000	70 000	70 000	210 000
WSO OSLO OG AKERSHUS FYLKESLAG AV	70 000	85 000	99 000	254 000

I oversikten fremkommer de to foregående års tildelinger for de organisasjoner, tiltak og frivillighet som foreslås tildelt tilskudd i 2016.

Det er avsatt 0,082 mill. til klagesaksbehandling.

7. KUNNSKAP OG UTDANNING

Sektoransvaret omfatter Osloskolen og barnehagene.

Mål og satsingsområder for barnehagene er beskrevet nærmere i del 5.2 Bydelene - barnehager.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriftene: Kunnskapsbyen og Ung by.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	12 627,0	13 225,7	13 504,4	13 702,8	13 848,0
Sum inntekter	-1 504,5	-1 541,5	-1 541,5	-1 541,5	-1 541,5
Netto utgifter	11 122,6	11 684,2	11 962,9	12 161,3	12 306,5

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 23,3 %

På kunnskaps- og utdanningssektoren skal det i 2016 brukes:

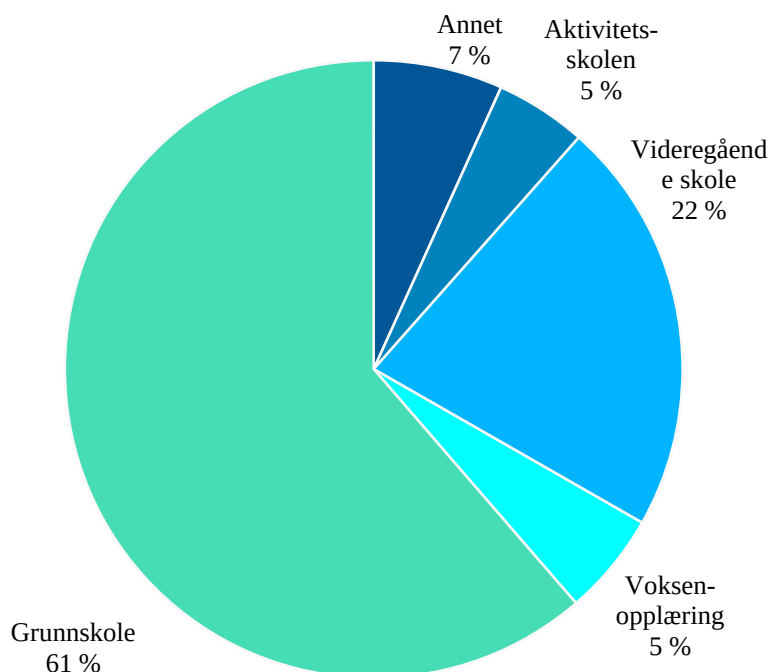
8,1 mrd. på grunnskoleopplæring
2,9 mrd. på videregående opplæring
0,7 mrd. på voksenopplæring
0,6 mrd. på Aktivitetsskolen

Byrådet har styrket budsjettet med 352 mill. i 2016.

I 2016 åpner 3 300 nye skoleplasser i grunnskole og videregående skole.

Undervisningsbygg Oslo KF skal investere 8,2 mrd. i skolebygg i økonomiplanperioden (se omtale under del 10 Kultur og næring).

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik:

Utfordringer i sektoren

Det viktigste byrådet kan bidra med for byens barn og unge er en god skole. Osloskolen skal gi alle elever mulighet til å realisere sine evner og talenter. Alle elever skal få opplæring tilpasset sine behov. Osloskolen skal bidra til sosial mobilitet, og flere elever skal fullføre og bestå et 13-årig opplæringsløp.

Fullføre og bestå

En av byrådets viktigste oppgaver er å sørge for at elevene fullfører og består videregående opplæring. En god utdanning er for de aller fleste en forutsetning for aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Frafall i opplæringen er en belastning for den enkelte og en betydelig kostnad for samfunnet. I Osloskolen følges elevene tett i hele skoleløpet, og det blir iverksatt tiltak for å hjelpe elever som står i fare for å slutte.

Sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring henger tett sammen med elevenes kunnskaper og ferdigheter når de begynner i videregående skole. I dag går for mange elever ut av grunnskolen med for svake forutsetninger for å lykkes i et videre utdanningsløp. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at det er sterk sammenheng mellom svak kompetanse fra skolen og manglende deltakelse i arbeidsmarkedet.

Tidlig innsats – grunnleggende ferdigheter

For at flest mulig skal lykkes i å fullføre og bestå opplæringen må hver enkelt elev følges opp tett slik at utfordringer kan fanges opp så tidlig som mulig. Ferdigheter i lesing, skriving og regning er nøkkelen til læring i alle fag. Barn som har gode norskerferdigheter når de starter på skolen vil lære mer i skolen enn barn som ikke har lært seg godt norsk. Et godt språk gjør læring lettere.

Resultatene fra de nasjonale prøvene viser at elevene i Oslo presterer svært godt sammenliknet med elever fra andre kommuner og fylker, og utviklingen er overveiende positiv. Dette viser at den målrettede satsingen på grunnleggende ferdigheter har gitt resultater. Resultatene viser imidlertid at det er ujevn resultatutvikling mellom skoler og internt på skoler. Prøveplan Oslo og vurderingssystemet legger grunnlaget for å dokumentere resultatoppnåelse.

Skolebidragsindikatorer

SSB har beregnet skolebidragsindikatorer for grunnskolen i Oslo, såkalte value added-indikatorer. Beregningene er basert på resultater fra nasjonale prøver i 5. og 8. trinn og eksamen i 10 trinn. Beregningen viser at forskjellen mellom skolenes bidrag til læring er mindre enn det resultatene fra nasjonale prøver og eksamen tilsier. Kunnskapen fra skolebidragsindikatorer vil være med på å drive utviklingsarbeidet framover.

Aktivitetsskolen

Aktivitetsskolen (AKS) er en viktig arena for faglig og sosial utvikling for barn i Osloskolen. Byrådet vil videreføre satsingen på kvalitetsutvikling, kompetanseheving og tiltak for økt deltakelse. Dekningsgraden har økt de siste årene, blant annet som følge av redusert oppholdsbetaling for barn i familier med lav inntekt. Det er likevel fortsatt variasjon i barns bruk av AKS skolene imellom. Byrådet styrker budsjettet til AKS med 4,9 mill. grunnet flere elever i lavinntektsfamilier som får redusert oppholdsbetaling. Byrådet vil også legge frem en egen sak om evaluering av Aktivitetsskoletilbudet.

Opplæring tilpasset den enkelte elev

Elevene møter skolen med ulike evner og forutsetninger. God, tilpasset opplæring innebærer at alle elever har noe å strekke seg etter. Målet for Osloskolen er å legge til rette for best mulig tilpasset opplæring for alle elever. Byrådet viser til tiltakene som er satt i verk for at faglig sterke og motiverte elever kan delta på talentgrupper og forsering av undervisningen. Byrådet vil videreføre disse tiltakene. Byrådet mener at det er viktig å følge opp alle elevene og tilrettelegge undervisningen til deres nivå. Byrådet ønsker at elevene og deres foresatte skal være kjent med hvordan skolene kan nivådele undervisningen og hvilke differensierte undervisningstilbud som gis i Osloskolen. Handlingsrommet som ligger i dagens bestemmelser om organisering av elevene skal utnyttes maksimalt for å sikre elevene en best mulig tilpasset opplæring.

Yrkesfag

Under en tredjedel av elevene i Oslo søker yrkesfaglige utdanningsprogram. For mange av yrkesfagelevne fullfører ikke utdanningsløpet innen fem år etter påbegynt opplæring. Det er et økende behov for fagarbeidere, både i privat og offentlig sektor. Elever og foresatte må på en bedre måte sikres kunnskap om yrkesfagenes muligheter, både knyttet til videre studier, yrkeskarrierer, entreprenørskap og innovasjon.

Samarbeidet mellom partene i arbeidslivet er avgjørende for å få til kompetanseutvikling til beste for den enkelte elev, virksomhet og bransje. Byrådet vil styrke samarbeidet med arbeidslivets organisasjoner og andre sentrale samfunnsaktører for å øke søkningen til yrkesfagene.

Kompetanse på fagskolenivå vil bli mer etterspurt i årene som kommer. I 2014 etablerte Oslo og Akershus en felles fagskole for på en bedre måte å kunne ivareta regionale hensyn og felles arbeidsmarked. Regjeringen har varslet en egen stortingsmelding om fagskolen.

Voksenopplæringen

Byrådet fremmet i 2014 byrådssak 259/14 *Voksenopplæring i Oslo – Målrettet opplæring for økt sysselsetting og bedre integrering*. Med strategiene i saken vil byrådet forbedre og målrette tilbudene om voksen-

opplæring, slik at tilbudene svarer bedre til den enkeltes forutsetninger og behov for opplæring.

IKT og modernisering

Det er et stort investeringsbehov knyttet til IKT i Oslo-skolen. Byrådet foreslår å bevilge 42,5 mill. i 2016 til oppgradering av lokal infrastruktur, etablering av beredskapsløsninger på skolene, samt modernisering og fornyelse av Utdanningsetatens pedagogiske og skoleadministrative IKT-systemer. Skoleplattform Oslo er en fremtidsrettet løsning med oppgraderte systemer, som er tilpasset skolehverdagen. Moderniseringsarbeidet skal legge til rette for bruk av digitale tjenester og forbedre tjenester for elever, lærere og foresatte. Mer effektive løsninger vil gi en økonomisk besparelse for kommunen og er en viktig forutsetning for satsing på elektronisk kommunikasjon overfor brukerne av kommunale tjenester. For eksempel har 70 skoler så langt tatt i bruk to-veis SMS-løsning der foreldre kan motta og besvare SMS fra skolen, bli varslet om fravær og selv melde fra om fravær og annet. I videregående skole benyttes løsningen også til å sende informasjon til elevene. Flere skoler vil ta i bruk dette i 2016.

Læringsteknologi (EdTech)

Mange skoler i Oslo bruker digitale læringsressurser og læremidler i undervisningen. Byrådet ønsker å gi lærere i Oslo-skolen mulighet til å lære mer om hvordan digitale læremidler kan brukes i klasserommet, og vil ta initiativ til en egen sommerskole for lærere i samarbeid med EdTech-næringen.

Kompetanse og rekruttering

Oslo-skolen vil ha en stor elevtallsøkning i årene som kommer, noe som medfører et betydelig behov for å rekruttere lærere. Basert på elevtallsvekst, alderssammensetning og generell utskifting vil det være behov for å rekruttere 600-700 lærere hvert år fremover. Oslo-skolen har høy søkning på ledige stillinger og synkende gjennomsnittsalder blant de ansatte.

Oslo-skolen har et omfattende etter- og videreutdanningstilbud. Dette er et viktig personalpolitisk virkemiddel for å rekruttere og beholde dyktige lærere. God og systematisk ivaretagelse av nyansatte lærere er avgjørende for at de skal lykkes i sitt arbeid og for at de ønsker å fortsette i Oslo-skolen.

Den statlige videreutdanningsordningen *Kompetanse for kvalitet* prioriterer lærere som underviser i basisfag. Den kommunale stipendordningen supplerer den statlige ordningen med prioriterte fag i Oslo, på alle årstrinn. Siden 2008 har over 1 500 lærere i Oslo-skolen gjennomført eller startet opp videreutdanning med grunnlag i disse stipendordningene. Alle nyutdannede lærere i Oslo-skolen tilbys 50-timers-kurset *Forsterket lærerutdanning*. Gjennom kurset settes lærerne i stand til å komme raskt i gang med god undervisning. Det har vært en årlig økning i tilbudet, og skoleåret 2014-15 deltok over 400 nyutdannede lærere. Som et ledd i nasjonalt forsøk med faglige karriereveier for lærere, har Oslo fått statlige midler til å opprette 20 spesialiststillinger i perioden 2015-2017. I tillegg oppretter Oslo 10 ekstra plasser som kommunen finansierer selv. Det er et mål at lærerne skal få økt fagdidaktisk kompetanse, for å gi elevene økt læringsutbytte.

Skolebehovsplan 2016-2026

De senere års høye befolkningsvekst blant barn i skolealder har medført at det til skolestart 2014 og 2015 åpnet rekordmange nye skoler. Til skolestart 2016 etableres 3 300 nye skoleplasser i 11 ulike skoleanlegg, hvorav tre er helt nye skolebygg.

Skolebehovsplanen for 2016-2026 vil bli fremmet samtidig med tilleggsinnstillingen, da det er behov for å kvalitetssikre befolkningsfremskrivningen i Oslo-statistikkene.

Byrådets mål for sektoren

Mål	Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1. Alle skal lære mer – elevenes grunnleggende ferdigheter og kompetanse i basisfagene	Utdanningsetaten
2. Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring	Utdanningsetaten
3. Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø, preget av ro og orden, fritt for mobbing, vold og krenkelser	Utdanningsetaten
4. Skolekapasiteten skal dekke forventet elevtallsvekst	Utdanningsetaten, Undervisningsbygg Oslo KF
5. Alle elever i Aktivitetsskolen skal sikres et aktivitetstilbud som støtter opp under skolens arbeid med ferdigheter og fag	Utdanningsetaten

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer og innledende tabeller

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	12 627,0	12 917,0	13 113,5	13 352,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	12 627,0	12 627,0	12 627,0	12 627,0	12 627,0
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		19,0	18,0	18,0	18,0
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	12 627,0	12 646,0	12 645,0	12 645,0	12 645,0
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte			-3,0	-3,0	-3,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		352,3	649,3	893,4	1 084,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-0,5	-14,8	-60,4	-106,0
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		351,8	631,5	830,0	975,2
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		227,8	227,8	227,8	227,8
=ØKONOMIPLAN (brutto)	12 627,0	13 225,7	13 504,4	13 702,8	13 848,0
Salgs- og leieinntekter	-516,6	-526,9	-526,9	-526,9	-526,9
Refusjoner	-983,7	-1 010,3	-1 010,3	-1 010,3	-1 010,3
Overføringsinntekter	-4,2	-4,3	-4,3	-4,3	-4,3
=Sum driftsinntekter	-1 504,5	-1 541,5	-1 541,5	-1 541,5	-1 541,5
=ØKONOMIPLAN (netto)	11 122,6	11 684,2	11 962,9	12 161,3	12 306,5

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

2,8 % 5,0 % 6,6 % 7,7 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Budsjettforslaget er økt med 4 mill. i 2016 som følge av økt sats for statlig lærlingtilskudd og 15 mill. som følge av bortfall av refusjon for el-avgift grunnet omgjøring av EGE-næring til aksjeselskap. Fra 2017 er det lagt inn en reduksjon på 1 mill. grunnet reduserte energitgifter som følge av energieffektiviseringstiltak ved skolene.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

Avsetning på 3 mill. fra 2015-budsjettet til forprosjektering av nytt Vitensenter på Tøyen er videreført i 2016.

Spesifiserte rammeendringer

Skolesektoren foreslås styrket med 143,7 mill. i 2016 for å møte elevtallsveksten i grunnskoler og videregående skoler. I 2019 utgjør styrkingen 409 mill.

Det er lagt inn 196,4 mill. til økt husleie for skolene i 2016, hvorav 41,2 mill. på avsetningskapittel for husleier til skoler.

Bevilgningen er foreslått økt med 2,8 mill. i 2016 som følge av flere bosatte flyktninger.

Bevilgningen er foreslått økt med 4,8 mill. i 2016 som følge av økt obligatorisk svømmeundervisning.

Bevilgningen er foreslått økt med 2 mill. fra 2016 som følge av flere elever i Sommerskolen.

Bevilgningen er foreslått økt med 4,9 mill. fra 2016 som følge av flere elever med redusert oppholdsbetaling i AKS.

Tilskudd til Fagskolen er økt med 0,2 mill. i 2016.

Avsetning til oppfølging av byrådets satsing på sosial mobilitet er i henhold til vedtatt økonomiplan redusert med 2,5 mill. til 5 mill. i 2016.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er foreslått et rammekutt på 0,5 mill. i 2016. Rammekuttet øker til 106 mill. i 2019.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 187,3 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader

Salgs- og leieinntekter

Inntektene er redusert med 3,5 mill. grunnet gratis kjernetid i Aktivitetsskolen ved Vahl skole.

Refusjoner

Inntektene videreføres på samme nivå som i 2015, men prisjustert.

Overføringsinntekter

Inntektene videreføres på samme nivå som i 2015, men prisjustert.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.						
Netto driftsbudsjett pr kapittel	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
200 Utdanningsetaten (KOU)	263,4	265,5	263,8	259,8	256,7	0,8 %
203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	155,3	161,1	162,8	163,6	164,3	3,7 %
208 Avsetning husleier skoler (KOU)	0,0	58,1	138,2	305,2	422,2	-
210 Grunnskolen (KOU)	6 950,1	7 740,2	7 918,5	7 957,1	7 980,6	11,4 %
211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	170,5	180,7	180,2	178,8	177,4	6,0 %
230 Videregående skoler (KOU)	2 564,2	2 697,5	2 718,8	2 719,0	2 730,4	5,2 %
231 Fagopplæring (KOU)	102,6	110,3	110,2	109,9	109,6	7,5 %
250 Fagskolen (KOU)	33,8	34,7	34,8	34,7	34,6	2,4 %
260 Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)	374,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-100 %
261 Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)	57,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-100 %
290 Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	63,8	65,1	65,0	64,7	64,4	2,1 %
294 Voksenopplæring (KOU)	365,1	371,1	370,5	368,4	366,4	1,6 %
A04 Ufordelte midler for sektor - KOU	21,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-100 %
Sum Kunnskap og utdanning (KOU)	11 122 558	11 684 196	11 962 895	12 161 332	12 306 519	5,0 %

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
200 Utdanningsetaten (KOU)	205,9	64,3	0,0	0,0
ØKONOMIPLAN (brutto)	205,9	64,3	0,0	0,0

Det vises til kap 10.1 Kultur og Næring - eiendomsforetakene (Undervisningsbygg Oslo KF) for investeringer i kommunens bygningsmasse.

Utdanningsetaten

1 Ansvarsområde

Utdanningssektoren omfatter grunnskoleopplæring, videregående opplæring, voksenopplæring inkludert norskopplæring og fengselsundervisning, spesialundervisning, fagopplæring, Fagskolen Oslo Akershus, Oslo musikk- og kulturskole (OMK), pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Aktivitetsskolen (AKS) og Sommerskolen Oslo.

Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning har det overordnede ansvaret for utdanningssektoren i Oslo. Det faglige, økonomiske og administrative ansvaret for utdanningssektoren er lagt til Utdanningsetaten.

Utdanningsetaten har ansvar for drift, utvikling, oppfølging og veiledning av utdanningsvirksomheten hjemlet i opplæringsloven, lov om fagskoleutdanning, voksenopplæringsloven og introduksjonsloven, samt retningslinjer som Oslo kommune fastsetter.

Utdanningsetatens virksomhet omfatter følgende budsjettkapitler:

Kapittel 200	Utdanningsetaten
Kapittel 203	PPT
Kapittel 210	Grunnskolen
Kapittel 211	Aktivitetsskolen
Kapittel 230	Videregående opplæring
Kapittel 231	Fagopplæring
Kapittel 250	Fagskolen
Kapittel 290	Oslo musikk- og kulturskole
Kapittel 294	Voksenopplæring

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo har over 90 000 elever/studenter og nesten 15 000 ansatte fordelt på 178 undervisningssteder innenfor grunnskole, videregående skole, PPT, Fagskolen, Voksenopplæringen og OMK. Skolesektoren har de siste årene gjennomgått en betydelig vekst, særlig i antall elever i grunnskolen. Dette har medført behov for å etablere nye skoler og rekruttere et stort antall lærere.

Det var 59 311 elever i grunnskolen i 2014. Dette er en økning på 5 % siden 2012. I videregående opplæring

var det 16 650 elever og 1 989 lærlinger i 2014. Antall lærlinger har økt med 13 % siden 2012. Mye av økningen skyldes økningen i antall nye lærekontrakter i kommunens virksomheter.

Antall elever i grunnskolealder som deltar i OMK har økt med over 20 prosent de siste to år, fra 5 651 til 6 733. Også innenfor voksenopplæringen har det vært en økning i antallet deltakere både i grunnskolen og i videregående opplæring fra 2012 (se Nøkkeltall for utdanning).

Nøkkeltall for utdanning

Nøkkeltall for skole	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Grunnskoleopplæring			
Antall elever totalt	56 476	57 801	59 311
herav spesialundervisning, private og kommunale	4 606	4 428	4 436
herav elever med særskilt norskopplæring	14 209	14 204	13 612
Korrigert brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning pr elev*	75 958	81 686	86 781
PP - tjenesten			
Elever til vurdering	5 569	5 877	6 536
Gjennomsnittlig behandlingstid for PPT-utredning per elev	70	62	57
Vurderte enkeltbarn/elever per årsverk	31	33	36
Aktivitetsskolen (funksjon 215)			
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (%)	71 %	73 %	74 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til SFO, pr komm. bruker	30 068	32 028	32 974
Fagopplæring i arbeidslivet (funksjon 570)			
Antall lærlinger, bostedsfylke Oslo	1 760	1 831	1 989
herav lærlinger med rett, bostedsfylke Oslo	1 141	1 192	1 335
Antall lærlinger, læreplassfylke	2 759	2 844	3 053
Antall bestått fag- og svenneprøver	995	979	1014
Antall nye lærekontrakter i kommunens virksomheter	124	146	225
Videregående opplæring (funksjon 510-560)			
Antall elever ved fylkeskommunale videregående skoler	16 272	16 293	16 650
Antall elever pr. lærerårsverk (fylkeskommunale skoler)	11,8	11,1	11,8
Korrigert brutto driftsutgifter i vgo i skole, per elev (ikke konsern)	106 967	117 397	126 751
Musikk- og kulturskole (funksjon 383)			
Antall elever (i grunnskolealder) i kommunens musikk- og kulturskole	5 651	5 701	6 733
Antall elever i grunnskolealder på venteliste	1 401	1 493	1 839
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bru	9 070	10 304	10 792
Voksenopplæring (funksjon 213)			
Antall deltakere i grunnskoleopplæring for voksne	1 434	1 433	1 613
Antall deltakere i spesialundervisning for voksne	626	324	647
Antall deltakere i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	4 596	4 382	4 003
Antall elever i videregåendeopplæring for voksne	1 138	1 153	1 322
Kilder: KOSTRA, Dagny (PPT), VIGO (Fagopplæring), GSI (OMK), UDE (VO)			
* Deler av økningen fra 2012 skyldes ny rutine for føring av administrasjonsutgifter			

Resultater

Osloskolens elever hevder seg resultatmessig meget godt sammenliknet med andre store kommuner. Resultatutviklingen er stort sett positiv når det gjelder nasjonale prøver, elevundersøkelsen og eksamens-

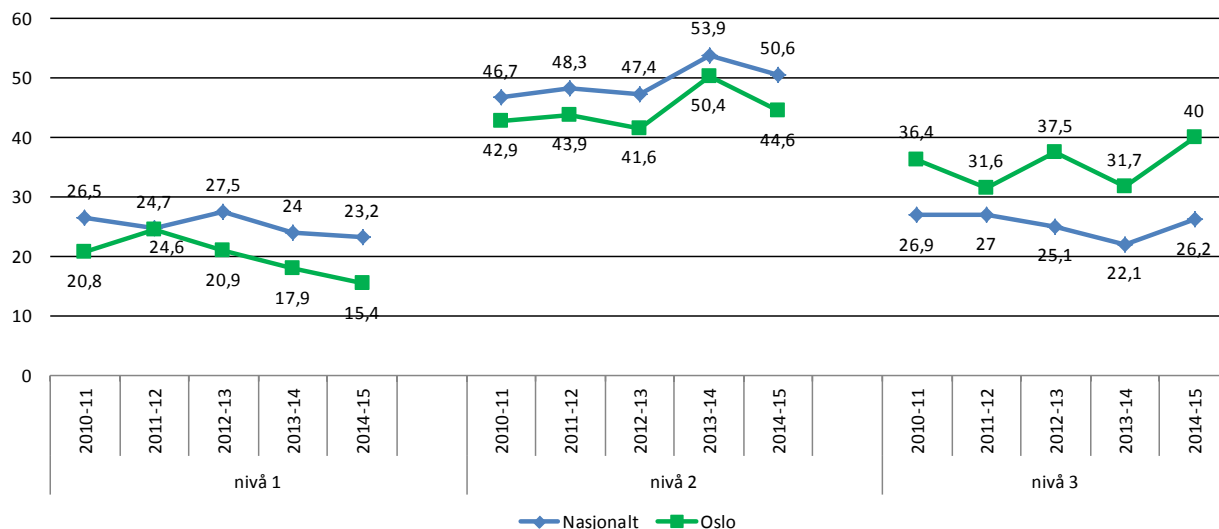
resultater. Osloskolen har i flere år lagt vekt på grunnleggende ferdigheter. Det gir resultater. Det har blitt en lavere andel elever på laveste mestringsnivå i lesing 5. årstrinn enn tidligere. Dette er en svært positiv utvikling. I 2014 var kun i overkant av 15 % av elevene på

dette nivået. Nasjonalt er andelen elever på laveste nivå i overkant av 23 %.

Beregningen av nasjonale prøver ble endret i 2014 og resultatene er derfor ikke direkte sammenlignbare bak-

over i tid. Det er likevel relevant å vurdere Oslos resultater opp mot landsgjennomsnittet i lys av tilsvarende sammenlikninger for tidligere år.

Figur 1 Nasjonale prøver lesing, 5. trinn, siste fem år, prosentvis fordeling på de ulike mestringsnivåene

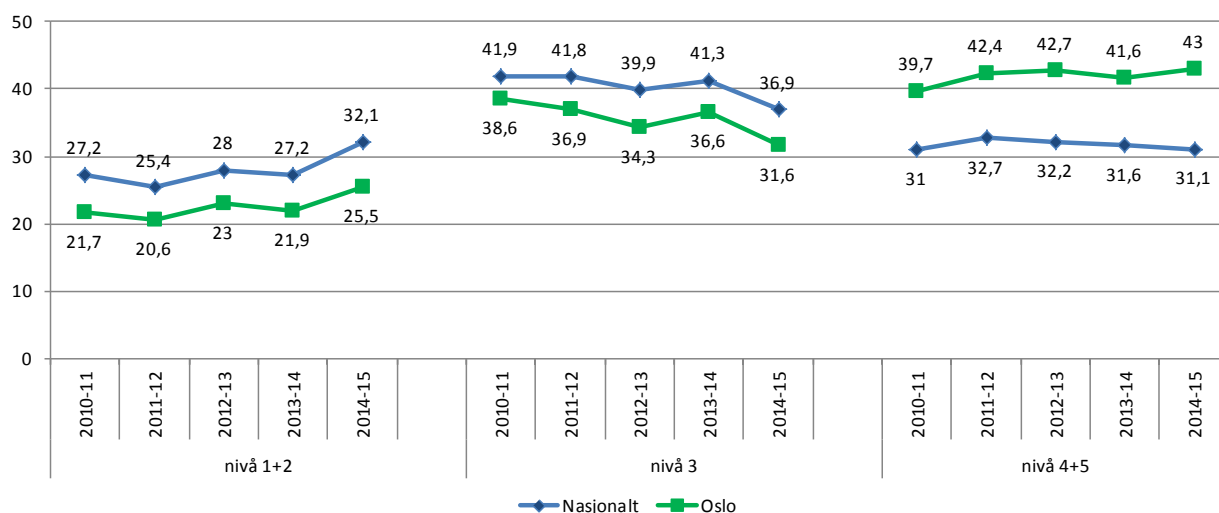

Også for lesing på 8. årstrinn er det en positiv utvikling for elevene i Oslo og resultatene i Oslo er langt over det nasjonale gjennomsnittet. Oslo har en lavere andel elever på de to laveste mestringsnivåene og langt høyere andel elever på de to høyeste mestringsnivåene. Ser vi kun på det høyeste mestringsnivået, elever som er på nivå fem, er det 21 % av elevene i Oslo som befinner seg på dette nivået, nasjonalt er tallet 11 %.

laveste mestringsnivået i 2014 enn i 2013. Oslo har i perioden siden 2010 hatt lavere andel svakt presterende elever enn resten av landet. Avstanden mellom Oslo og det nasjonale gjennomsnittet har aldri vært større enn siste skoleår. Samtidig har Oslo en betydelig høyere andel elever på det øverste mestringsnivået enn resten av landet. Gjennomsnittresultatene i Oslo er bedre enn for resten av landet.

Resultatene fra nasjonale prøver i regning 5. årstrinn viser at Oslo har en betydelig lavere andel elever på det

Figur 2 Nasjonale prøver regning, 8. trinn, siste fem år, prosentvis fordeling på de ulike mestringsnivåene

Resultatene fra de nasjonale prøvene i regning 8. årstrinn viser at om lag en fjerdedel av elevene i Oslo er på de to laveste mestringsnivåene. Andelen elever som er på disse to nivåene har økt noe de siste fem årene. Nasjonalt er om lag en tredjedel av elevene på mestringsnivå 1 og 2. Samtidig har andelen elever som er på de to øverste mestringsnivåene gått noe opp. Oslo har en betydelig høyere andel elever som presterer på de to øverste mestringsnivåene enn resten av landet. Avstanden har økt de siste årene, og i 2014 var 43 % av elevene i Oslo og 31 % av elevene på nasjonalt nivå på de øverste mestringsnivåene.

Innenfor de fleste fag er eksamensresultatene for elevene i grunnskolen i Oslo relativt stabile. Oslo-elevene presterer bedre enn landsgjennomsnittet på alle fag bortsett fra naturfag muntlig eksamen. Gjennomsnittskarakteren i matematikk har gått ned fra 3,4 i 2010-11 til 3,2 i 2014-15. Dette er likevel bedre enn gjennomsnittskarakteren i resten av landet som er 2,9. I norsk hovedmål er gjennomsnittskarakteren for elevene i Oslo 3,5.

Grunnskolepoeng måler gjennomsnittet av alle standpunkt karakterer på 10. trinn. I Oslo var gjennomsnittlig grunnskolepoeng i skoleåret 2014-15 på 40,9. Gjennomsnittet i resten av landet var 40,7. Det har vært en svak positiv utvikling siden 2010-11 både i Oslo og i resten av landet.

Elevene i Oslo fullfører og består videregående opplæring i større grad enn i resten av landet. Av elevene som startet på videregående opplæring i 2009, var det 74% som hadde fullført og bestått 5 år senere. Tallene har vært relativt stabile de siste årene. 77,2 % av elevene som begynte skoleåret i VG1, 2 og 3 (pr. telledato 1. oktober), fullførte og bestod det samme skoleåret. Det er svært positivt og vil trolig gi seg utslag i en økning også i andelen som fullfører og består etter fem år.

Størst reduksjon i andelen som fullfører og består på normert tid er det blant jenter på yrkesfaglige utdanningsprogram. Samtidig viser guttene på yrkesfag størst fremgang. På de studieforberedende utdanningsprogrammene er tallene relativt stabile og det er kun marginale reduksjoner i gjennomføringen både for guttene og jentene.

Det er fortsatt en utfordring å øke andelen som fullfører og består videregående opplæring. 11 % av elevene som begynte i 2009 har per i dag fullført, men ikke bestått. Dette er en gruppe som i mange tilfeller mangler svært lite for å bestå opplæringen. Byrådet vil iverksette tiltak som skal øke andelen som består i denne gruppen. Det er også svært viktig å fange opp de elevene som står i fare for å avbryte studieløpet, og dermed redusere andelen som slutter.

Yrkesfaglige utdanningsprogram

I Oslo søker under en tredjedel av elevene yrkesfaglige utdanningsprogram. Å øke andelen som søker yrkesfag er nødvendig for å sikre tilgang på kompetent arbeidskraft i flere bransjer.

Flere læreplaner er en forutsetning for økt tilskning. Gjennom Samfunnskontrakten for flere læreplaner, arbeider kommunen for å realisere dette. Byrådet er i ferd med å etablere 355 læreplaner årlig innenfor de tjenesteområdene kommunen har ansvar for. Byrådet har dessuten innskjerpet lærlingeklausulen i anskaffelsesregelverket. Alle større anskaffelser, innenfor områder det er naturlig å bruke fagarbeidere, skal ha et konkret krav om et antall lærlinger i kontraktene.

Byrådet vil sikre god kvalitet på fag- og yrkesopplæringen, blant annet gjennom økt samarbeid mellom skoler, bransjer og bedrifter. Byrådet vil skape en mer praksisnær opplæring. YSK-tilbudene (Yrkes- og studiekompetanse), som gir både fagbrev og studiekompetanse, er videreført. Forsøk med vekslingsmodeller i ulike fag er iverksatt. Ordningen med praksisbrev ble startet opp for 10 elever på Etterstad videregående skole i forrige skoleår og videreføres i 2015/16.

Skolene, lærerne og elevene knyttes nærmere arbeidslivet gjennom faget *Prosjekt til fordypning*. De aller fleste elevene innen yrkesfagene har praksis i en bedrift gjennom faget. Her får elevene en første smak av hva arbeidslivet inneholder og motivasjon til å fullføre opplæringen gjennom å ta fagbrev.

Flerårig skoleutviklingsprosjekt i utsatte områder (SKU)

13 skoler er med i det flerårige skoleutviklingsprosjektet, der det gjennom ståstedsanalyser skal utvikles veiledere for godt læringsarbeid i klasserommet. Prosjektskolene har sammensatte utfordringer knyttet blant annet til krevende elevatferd, elever med vedtak om spesialundervisning og særskilt norskopplæring. Dette stiller store krav til kompetanse, tilrettelegging og organisering av opplæringen.

Handlingsprogram for Groruddalssatsingen

Byrådet har inngått en intensjonsavtale med staten om videre områderrettet innsats i Groruddalen etter 2016. Som del av satsingen vil byrådet vurdere forsterket opplæring i basisfagene norsk, engelsk og matematikk, styrking av læringsmiljøet på skolene og videreutvikling av tiltak med norskkurs til foreldre og foreldreskole.

Tøyensatsing

Tøyensatsingen har ført til konkrete forbedringer. Gratis kjernetid i aktivitetsskolen på Tøyen har gitt en økning i deltakelsen fra 27 % i 2012 til nærmest full dekning i 2014. Fra skolestart 2015 er tilbudet utvidet til også å gjelde aktivitetsskolen på Vahl skole.

Det er etablert en rekke ettermiddagsaktiviteter ved Tøyen skole, både i egen regi og i samarbeid med Oslo musikk- og kulturskole (OMK). Tilbudene omfatter skolekor, kurs i kunstuttrykk, dans, og videreføring av orkestertilbudet som har vært et samarbeidsprosjekt mellom Tøyen skole og OMK i flere år. Antall barn fra Tøyen og Vahl skole som deltok på Sommerskolen i 2015 økte markant siden 2014. Sommeren 2015 har det vært pilotert sommerskolekurs i norsk språk for skolestartere ved Tøyen skole og to andre skoler i Oslo.

Svømmeopplæring

Som en oppfølging av Bystyremelding nr. 2/2013 *Strategi for et bedre bade- og svømmetilbud i Oslo – for økt folkehelse og trivsel* styrkes svømmetilbudet i Oslo skolen. Den obligatoriske svømmeopplæringen og tilbudet om forsterket svømmeopplæring (intensivkurs, Sommerskolen) videreføres og styrkes.

Det er utarbeidet en opptrappingsplan for den obligatoriske svømmeopplæringen hvor det legges opp til at det i løpet av skoleåret 2016/17 skal være innført 20 timer obligatorisk svømmeopplæring i grunnskolen. Det tas sikte på at 20 timer obligatorisk svømmeopplæring innføres ved 40 skoler allerede skoleåret 2015/16.

Sommerskolen

Interessen for Sommerskolen fortsatte å øke i 2015 med over 18 000 påmeldte elever. Dette er en økning på over 3 000 elever og tilsvarer en økning på 20 % fra 2014. Over 90 % av søkerne fikk innvilget sitt førstevalg og det gis et tilbud til alle elever som ønsker å delta. I 2015 ble det tilbudt til sammen 19 000 kursplasser hvorav 7 500 kursplasser hadde daglig svømmeopplæring. I budsjettet for 2016 er budsjettet for Sommerskolen styrket med 2 mill.

Målet med *Sommerskolen for skolestarterne* er intensiv språktrening, samtidig som barna blir kjent med skolen, lærere, skolekamerater og de nye rutinene som preger skoledagen. Det er utviklet et 2 ukers sommerkurs i

samarbeid mellom PPT og *Sommerskolen for skolestartere* i særlig utsatte områder. I forbindelse med skolestartkurset tilbyr Oslo Voksenopplæring kurs til foreldre til førsteklassingene ved skolen. Målet er at foreldrene blir bedre kjent med skolen og hvordan de best kan bidra med god læring for barna.

Læringsmiljø

Elevundersøkelsen viser at de fleste elever trives i Oslo skolen, men det er fortsatt utfordringer knyttet til å håndtere uro, bråk og utagerende atferd. Byrådet prioriterer arbeidet mot mobbing og trakassering i skolen. Det skal utarbeides et nytt Oslo-program for et godt psykososialt læringsmiljø i barnehagen og skolen. Videre legges det opp til at barnehagene skal innarbeides i Oslos lokale manifest mot mobbing og Oslo-resultatene for mobbing og krenkelser som fremkommer i elevundersøkelsen skal legges frem for bystyret hvert år.

Aktivitetsskolen

Aktivitetsskolen er en viktig arena for læring og sosial utvikling. Dekningsgraden på 1. – 4. årstrinn har økt fra 69 % til 76 % fra skoleåret 2008/2009 til skoleåret 2014/2015. Forsøk med gratis kjernetid ved Aktivitetsskolen på Mortensrud og Tøyen har hatt stor effekt på deltakelsen. Tabellen nedenfor viser utviklingen i deltakelsen på Aktivitetsskolen ved de aktuelle skolene.

I 2014/15 fikk 30 ansatte i Aktivitetsskolen tilbud om et toårig videreutdanningstilbud der de også fikk støtte gjennom en stipendordning. Det vurderes å gi tilsvarende tilbud om studieplass og stipend til flere ansatte fra 2016 og utover i økonomiplanperioden.

I 2014/15 deltok 10 skoler i prosjektet *Lesing og Regning i Aktivitetsskolen*. Prosjektet har som målsetting å øke lese- og/eller regneferdighetene for den enkelte elev gjennom et forpliktende faglig samarbeid mellom skole og Aktivitetsskole.

	01.10.2012	01.10.2013	01.10.2014
Mortensrud AKS	30 %	85 %	93 %
Tøyen AKS	27 %	61 %	98 %
Oslo	74 %	75 %	76 %

Oslo musikk- og kulturskole (OMK)

Antall elever i grunnskolealder som deltar i OMK har økt med over 1 000 fra 2013 til 2014. OMK skal videreutvikle samarbeidet med grunnskolene og bydelene, videreføre samarbeidet med skolenes kor, korps og orkestre, og samarbeide med andre aktører som tilbyr kulturopplæring.

International Baccalaureata (IB) i grunnskolen

I tråd med satsingen på å gjøre Oslo til en mer internasjonal by, er det igangsatt arbeid med å utvide Oslo skolen tilbud i grunnskolen. Manglerud skole planlegger

oppstart av to IB-programmer: *Primary Years Programme* (6-11 år) og *Middle Years programme* (12-16 år) fra skoleåret 2016/17.

Blindern videregående skole har videreført IB-programmet for elevene på videregående nivå som tidligere var etablert på Berg videregående skole. Når ungdomstrinnet etter planen er etablert ved skolen fra 2019, vil byrådet etablere et IB-tilbud også til ungdomstrinnet - *Middle Years programme* (12-16 år).

Sammenlikningsdata for skole

ASSS (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner) er et nettverk der de 10 største kommunene i landet samarbeider om utvikling og analyse av styringsdata på overordnet nivå. ASSS har utviklet indikatorer på flere tjenesteområder for å kunne sam-

menligne ressursbruk, tjenesteproduksjon, dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitet. Her følger et utvalg av indikatorer for grunnskolesektor, hvor Oslo kommune sammenlignes med gjennomsnittet av ASSS.

Indikator	Oslo 2013	Oslo 2014	ASSS 2013	ASSS 2014
Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning (202), konsern per elev	81 625	85 440	77 026	79 378
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	15,6	15,8	15,1	15,2
Andel elever som får spesialundervisning	7,3	7,1	6,5	7,5
Årstimer spesialundervisning pr elev med spesialundervisning	116	124	101	128
Nasjonale prøver 5.trinn, snitt andel nivå 2-3	82	84,4	70	78,9
Nasjonale prøver 8.trinn, snitt andel nivå 3-5	79	77,8	68	74,5
Nasjonale prøver 9.trinn, snitt andel nivå 3-5	85	83,9	77	83,4
Eksamen snitt engelsk, matematikk og norsk	3,6	3,5	3,3	3,5
Elevundersøkelsen, Vurdering for læring	3,6	3,6	3,5	3,6

Ressursbruken i Osloskolen må ses i sammenheng med at Oslo har en høy andel barn som bor i husholdninger med lav inntekt, og at en høy andel av elevene har vedtak om særskilt norskopplæring etter Opplæringsloven § 2-8 (22,8 %). En betydelig vekst i ressursbruk fra 2012 følger av en regnskapsteknisk endring av fordelingen mellom administrativ KOSTRA-funksjon og tjenestefunksjonene i Oslo kommune.

Gruppestørrelsen har økt noe fra 2013, men er på nivå med 2012. Oslo har også de største skolene i nettverket, med gjennomsnittlig 416 elever per skole. Andelen elever med spesialundervisning i Oslo er redusert de siste årene, samtidig som antall timer per elev med spesialundervisning har økt. Gjennomsnittet for kommunene viser en økende tendens i andel elever med spesialundervisning.

Osloskolens resultater fra nasjonale prøver er langt over gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Oslo har flere elever på det høyeste nivået og færre på det laveste nivået enn gjennomsnittet på alle trinn. Eksamensresultatene er på samme nivå som i 2013 for engelsk og norsk, men har gått noe ned i matematikk. Samlet sett er Oslo på nivå med gjennomsnittet i 2014. Indikatoren *vurdering for læring* gir uttrykk for elevenes tilfredshet

med lærerens tilbakemelding knyttet til elevens læringsprosesser. Resultatet for Oslo er resultatet stabilt fra 2013 og på nivå med gjennomsnittet.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Byrådets tiltak på utdanningssektoren skal bygge på følgende prinsipper:

- Vektlegge grunnleggende ferdigheter og tidlig innsats.
- Bruk av standardisert materiell og verktøy på kjerneområder.
- Rekruttering og kvalifisering av ledere og lærere på strategisk prioriterte områder.
- Skoletilpasset kompetanseheving.
- Analyse og oppfølging av elevenes resultater i henhold til Prøveplan Oslo og andre vurderingsformer.
- Videreutvikle undervisningstilbud tilpasset elever med særskilte talent.
- Styrke kvaliteten på spesialundervisningen.
- Sikre gode overganger mellom nivå og skoleslag.
- Styrke og strukturere samarbeidet mellom skole og hjem om elevens læring.

Følgende tiltak skal iverksettes for å nå byrådetts mål for utdanningssektoren:

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Alle skal lære mer – elevenes grunnleggende ferdigheter og kunnskaper i basisfagene skal styrkes				
Bruke veiledende læringsmål i norsk, matematikk, naturfag, engelsk og fremmedspråk.	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer	*	*	*
Satse på lesing og skriving 1.-13.trinn, i alle fag	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer	*	*	*
Alle skoler skal ha en lokal plan for elevenes progresjon i lesing og regning.	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer			
2 kommunale styrkingstimer til undervisning i basisfag	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer	*	*	*
Alle skoler skal bruke IKT i opplæringen på en måte som fremmer elevenes ferdigheter og læring på tvers av fag	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer	*	*	*
Legge til rette for at elever kan ta fag og prøve ut aktiviteter på høyere nivå	Andel elever ved 10. trinn som tar fag på videregående nivå	5,9 %	**	7,5 %
Styrke faglig ledelse og oppfølging på skole- og klasseromsnivå	Nasjonale prøver Eksamenskarakterer	*	*	*
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres***:				
Sikre at den kulturelle skolesekken gir alle elever anledning til å ta aktivt del i kunst- og kulturopplevelser og videreutvikle kulturtilbud som støtter opp under skolens arbeid med fag og ferdigheter.				
Forsterke samarbeidet med næringslivet, universiteter og høyskoler for å øke kvaliteten i opplæringen				
Tilrettelegge for systematisk bruk av stipendordningene for videreutdanning for lærere				

* Resultater og måltall er gjengitt i egen måltallstabell.

** Ikke måltall i 2015

*** Det jobbes med å utarbeidet måltall til tiltakene

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2 Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring				
Gi alle elever tilbud om leksehjelp og faglig fordypning, bl.a. fagspesifikke kurs og eksamensforberedende kurs	Fullført og bestått videregående opplæring	*	*	*
Gi elevene i Oslo skolen grunnlag for å ta riktige valg gjennom en god rådgivningstjeneste og karriereveiledning.	Fullført og bestått videregående opplæring	*	*	*
Følge opp og veilede lærebedriftene og opplæringskontorene, og styrke opplæringen av faglige ledere og instruktører.	Fullført og bestått videregående opplæring	*	*	*
Legge til rette for flere læreplasser i private, kommunale og statlige lærebedrifter gjennom Samfunnskontrakten for flere læreplasser	Andel Oslo-lærlinger med ungdomsrett som har inngått lærekontrakt og fullfører og består	69,9 %	75,0 %	80,0 %
Bidra til Læringsatsingen i Oslo kommune for å øke antallet læreplasser	Antall nye lærekontrakter i UDE	54	**	65
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres**:				
Gi elever i videregående skoler anledning til hospitering i bedrifter gjennom faget Prosjekt til fordypning				
Sikre at lærlingeklausulen overholdes ved inngåelse av avtaler og kontrakter med Oslo kommune				
Utarbeide metoder og systemer for bedre måling og oppfølging av elevenes læringsprogresjon og resultater.				
Flere voksne uten rett til opplæring skal få tilbud om videregående opplæring.				

* Resultater og måltall er gjengitt i egen måltallstabell.

** Det jobbes med å utarbeidet måltall til tiltakene

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 3 Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø, preget av ro og orden, fritt for mobbing, vold og krenkelser				
Gi skolene bistand til å håndtere særskilt utfordrende elever	Elevundersøkelsen	*	*	*
Følge opp forpliktelsene i Oslo-manifestet mot mobbing	Elevundersøkelsen	*	*	*
Styrke faglig ledelse og oppfølging på skole- og klasseromsnivå gjennom Ledelse for læring	Elevundersøkelsen	*	*	*
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres**:				
Styrke det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i samarbeid med andre instanser				

* Resultater og måltall er gjengitt i egen måltallstabell.

** Det jobbes med å utarbeide måltall til tiltakene

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 4 Skolekapasiteten skal dekke fremtidig elevtallsvekst				
Utrede og bestille nye skoler, og utnytte, utvide, rehabilitere og omstrukturere eksisterende skoleanlegg	Antall nye elevplasser	4 500	*	3 300
Sikre erstatningslokaler og midlertidige kapasitetsutvidelser				

* Ikke måltall i 2015

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 5 Alle elever i Aktivitetsskolen skal sikres et aktivitetstilbud som støtter opp under skolens arbeid med ferdigheter og fag				
Aktivitetsskolen skal være tilgjengelig for barn i familier med lav inntekt	Dekningsgrad i Aktivitetsskolen	76,0 %	*	78,0 %
Sikre at elevenes trygghet, trivsel og omsorg ivaretas i tråd med kravene i Oslostandard for Aktivitetsskolen				
I tillegg skal følgende tiltak gjennomføres**:				
Aktivitetsskolene skal følge opp Oslostandard for samarbeid mellom skole og hjem				

* Ikke måltall i 2015

** Det arbeides med å utarbeide måltall til tiltakene

Måltall utdanning	Måltall 2014	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Elevundersøkelsen				
Elevundersøkelsen: Trivsel 7. trinn	4,5	4,4	4,5	4,6
Elevundersøkelsen: Trivsel 10. trinn	4,4	4,2	4,4	4,4
Elevundersøkelsen: Trivsel Vg1	4,4	4,2	4,4	4,4
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer 7. trinn	4,4	4,4	4,4	4,6
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer 10. trinn	4	4	4	4,2
Elevundersøkelsen: Støtte fra lærer Vg1	4	4	4	4,2
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring 7. trinn	4	3,9	4	4,1
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring 10. trinn	3,4	3,3	3,4	3,5
Elevundersøkelsen: Vurdering for læring Vg1	3,4	3,4	3,4	3,6
Elevundersøkelsen: Mobbing 7.trinn*	1	1,3	1	1
Elevundersøkelsen: Mobbing 10.trinn*	1	1,2	1	1
Elevundersøkelsen: Mobbing Vg1 *	1	1,2	1	1
Nasjonale prøver				
Nasjonale prøver, norsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 1	18,0 %	15,4 %	17,0 %	15,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 3	39,0 %	40,0 %	40,0 %	43,0 %
Nasjonale prøver, regning 5. trinn, andel elever på nivå 1	18,0 %	16,2 %	17,0 %	15,0 %
Nasjonale prøver, regning 5. trinn, andel elever på nivå 3	40,0 %	39,0 %	40,0 %	42,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 1	13,0 %	15,2 %	11,0 %	11,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 3	42,0 %	36,6 %	43,0 %	43,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	18,0 %	20,3 %	17,0 %	16,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	48,0 %	45,4 %	49,0 %	50,0 %
Nasjonale prøver, regning 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	17,0 %	25,5 %	17,0 %	17,0 %
Nasjonale prøver, regning 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	48,0 %	43,0 %	49,0 %	49,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	16,0 %	21,0 %	15,0 %	15,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	47,0 %	41,3 %	47,0 %	47,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 9. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	13,0 %	14,0 %	12,0 %	12,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 9. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	60,0 %	57,0 %	60,0 %	60,0 %
Nasjonale prøver, regning 9. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	11,0 %	18,2 %	10,0 %	10,0 %
Nasjonale prøver, regning 9. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	55,0 %	55,1 %	56,0 %	57,0 %

* Skala 1-5, 1 er best

Måltall utdanning	Måltall 2014	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Eksamensresultater				
10. trinn - Norsk hovedmål skriftlig, gj. snittlig eksamenskarakter	3,8	3,4	3,8	3,8
10. trinn - Matematikk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,8	3,3	3,8	3,8
10. trinn - Engelsk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	4,1	3,8	4,1	4,1
Vg3 - Norsk skriftlig hovedmål, gj. snittlig eksamenskarakter	3,6	3,6	3,7	3,7
Vg3 - Matematikk R2 skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	4,2	3,9	4,2	4,2
Vg3 - Matematikk S2 skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,2	3	3,3	3,3
Vg3 - Engelsk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,8	3,3	3,8	3,8
Fullført og bestått videregående opplæring				
Fullført og bestått videregående opplæring i løpet av fem år (%)*	80,0 %	73,7 %	80,0 %	80,0 %
Fullført og bestått opplæring årlig(%)**	80,0 %	77,2 %	82,0 %	84,0 %
Andel fag-/svenneprøver bestått, totalt	92,0 %	86,0 %	95,0 %	95,0 %
Voksenopplæringen				
Andel elever som har bestått skriftlig nivå A2 ***** (tidligere Norsk 2)		47,0 %	60,0 %	60,0 %
Andel elever som har bestått skriftlig nivå B1 ***** (tidligere Norsk 3)		17,0 %	30,0 %	40,0 %
Grunnskoleopplæring: Andel fullført siste år i grunnskoleopplæring %	95,0 %	94,5 %	95,0 %	95,0 %
Fag i videregående opplæring med bestått karakter av alle fellesfag (VO)	98,0 %	95,3 %	98,0 %	98,0 %

* Andel elever og lærlinger som fullfører og består vgo i løpet av fem år

** Andel elever som fullfører og består det opplæringsåret (Vg1, Vg2 og Vg3) de har påbegynt

Skolebehovsplan 2016-2026

Skolebehovsplan 2016-2026 vil gi en oversikt over forventet behov for skoleplasser i planperioden, både i grunnskolen og i den videregående skolen. I planen vil det bli foreslått hvordan behovet for skoleplasser gjennom planperioden skal dekkes. Ved skolestart 2015 er det forventet i overkant av 60 000 elever i grunnskolen og nærmere 16 000 elever i den videregående skolen. Det forventes en elevtallsvekst på rundt 12 000 i løpet av planperioden.

Fra tidligere skolebehovsplaner er det allerede innarbeidet en rekke kapasitetsøkende tiltak som i stor grad vil dekke opp for elevtallsveksten.

I Skolebehovsplanen 2016-2026, som legges frem samtidig med Tilleggsinnstillingen, vil byrådet gi en detaljert omtale for hvert område i skolebehovsplanen.

Høye førskoletall i enkelte områder av byen og nye skoler/utvidelser som åpner i 2016 vil kreve regulering av inntaksområder. Byrådet legger vekt på involvering av berørte parter.

Bystyret har tidligere gjort særskilte vedtak for flere av skolene som vil omtales i kommende skolebehovsplan. Dette gjelder bl.a. Marienlyst 1-10, Hasle 1-7, Slemdal 1-7, Uranienborg 1-10 og Etterstad vgs. Videre er det

gjort vedtak om Refstad, Tokerud og Årvoll flerbruks-haller samt rehabilitering av Ruseløkka 1-10 skole.

I tillegg til kapasitetsøkende tiltak som følge av elevtallsvekst er det også for flere av skolene nødvendig å foreta rehabiliterings- og oppgraderingstiltak for å bevare den eksisterende kapasiteten. Dette vil bli nærmere beskrevet i skolebehovsplanen. Dette gjelder bl.a. Etterstad vgs, Lambertseter 1-10 skole og Ruseløkka 1-10 skole. Det vises til omtale under kapittel 10.1 Kultur og næring, eiendomsforetakene.

I den kommende skolebehovsplanen vil det også foreslås løsninger for å erstatte paviljonger med permanente skoleløsninger, samt bygg med bygningsmessige mangler. Dette vil innarbeides på linje med rent kapasitetsøkende tiltak.

Bestillingsoversikten

Bestillingsoversikten viser de prosjektene som har vært gjennom et forprosjekt og ekstern eller intern kvalitets-sikring del (KS2) og hvor det under kap. 10.1 Eiendomsforetakene foreslås kostnadsramme for prosjektene. I tillegg leies det inn skoleprosjekter privat eller i samarbeid med private gjennom Offentlig-privat samarbeid (OPS). Husleiemidler bevilges over Utdanningssetatens budsjett og fremgår av bestillingsoversikten under.

Kapittel	Total kapasitet etter utbygging	Netto-økning elev-plasser	Sum årlig husleie - tusen kr*	Endret husleie innarbeidet i økonomiplan - tusen kr	Husleie beregnes fra
210 Manglerud BU byggetrinn 1	*	308	57 500	15 950	3-16
210 Voksen spesialavdeling	677	120	8 840		1-16
210 Ris 8-10	648	180	36 300		3-16
210 Munkerud skole	840	252	35 700		3-16
210 Berg (fase 2)	588	392	3 600		3-16
210 Fernanda Nissen 1-7	840	840	45 000		3-16
210 Huseby, superkub	800	196	5 200	-5 960	1-16
210 Tokerud skole	540	270	23 200	14 400	3-16
210 Haugen 1-7 (fase 1 eks. rehab)	792	224	9 600	9 600	3-16
210 Kringsjø	**	120	8 000	7 800	3-16
210 Haukåsen atrium - økte driftskostnader	-	-	-	380	3-16
210 Haugenstua skole 1-10	900	396	36 100	22 600	4-16

*Utbygges i faser, 1 470 plasser ved endelig ferdigstillelse

** Gammel paviljong tas ned

I 2016 er det planlagt at tre helt nye skoleanlegg skal åpne (ny Munkerud skole, Fernanda Nissen 1-7-skole og nye Tokerud ungdomsskole) og at åtte skoler blir utvidet. 3 300 nye skoleplasser er planlagt ferdigstilt i 2016.

Skoleprosjektene har i hovedsak blitt vedtatt gjennomført i tidligere skolebehovsplaner, og tidligere budsjetter. Prosjektene i bestillingsoversikten omtales under:

Manglerud BU med idrettslinje og IB-linje – 1. byggetrinn

Manglerud barneskole og Manglerud vgs. Omstruktureres til en 1-10 skole. Manglerud vgs. ble avviklet ved skoleslutt 2015, og elevene flyttes til andre skoler, som bl.a. Edvard Munch vgs., mens barneskolen vil være i drift i hele prosjektperioden. Prosjektet omfatter både kapasitetsutvidelse bestående av to faser og en siste av rehabilitering. Fase 1 som i hovedsak omfatter «gamle Manglerud vgs.» skal stå ferdig til skolestart 2016, mens fase 2 som omfatter barneskolen skal stå ferdig til skolestart 2017. Dette gir en ny skole for ca. 1 470 elever. Disse arbeidene ses i sammenheng med behovet for øvrige rehabiliterings-tiltak ved skolen. Skolens oppgradering vil delvis foregå parallelt med utvidelsen av skolen, men avsluttes først året etter og er planlagt ferdigstilt til skolestart 2018.

Voksen 1-7-skole

Eksisterende bygg for spesialavdelingen og en midlertidig paviljong med eksisterende læringsarealer tilsvarende 120 elevplasser erstattes med et permanent modulbygg. Ferdigstillelse til januar 2016.

Ris 8-10-skole

Rehabilitering og utbygging av Ris skole gir en utvidelse med 180 elevplasser. Prosjektet planlegges ferdigstilt til skolestart 2016.

Munkerud 1-7-skole

Det er planlagt nybygg for 840 elevplasser med fire paralleller på barnetrinnet. Dette gir en netto økning på 252 plasser sammenlignet med den gamle skolen. I byggeperioden har elevene fått midlertidig tilhold på Nordseter skole og ved Nordstrand videregående skole, som ble ombygget til skolestart 2014. Munkerud er planlagt ferdigstilt til skolestart 2016.

Berg 1-7-skole fase 2

Omstrukturering av den tidligere Berg videregående skole til en 1-7-skole startet allerede i 2013. Den nye skolen åpnet til skolestart 2014. Byggeprosjektet ferdigstilles trinnvis. Byggefase 2 planlegges ferdigstilt til skolestart 2016. Skolen vil da få kapasitet til 588 elevplasser.

Fernanda Nissen 1-7-skole

Ny 1-7-skole med 840 elevplasser. Det er lagt opp til at skolen kan benyttes som en kulturstasjon gjennom sambruk av skolens arealer. Skolen planlegges ferdigstilt til skolestart 2016.

Huseby 1-7-skole

For å møte den høye elevtallsveksten i området, ble det i budsjett 2015 vedtatt å etablere en superkub som en utvidelse av Huseby skole. Superkuben planlegges med syv klasserom, tilsvarende 196 elevplasser, og skal prosjekteres slik at den kan flyttes ved behov senere. Prosjektet forventes ferdigstilt februar/mars 2016.

Tokerud 8-10-skole

Eksisterende Tokerud skole, som i dag er en 3-parallell ungdomsskole, skal rives og erstattes av et nybygg med plass til en 6-parallell ungdomsskole. Kapasiteten vil øke fra om lag 270 til 540 elevplasser. Den økte kapasiteten skal delvis erstatte redusert ungdomsskolekapasitet på Haugenstua skole. Det skal videre legges til rette for at man på et senere tidspunkt skal kunne øke kapasiteten opp mot 840 elevplasser ved evt. omgjøring til 1-10-skole. Skolen er planlagt ferdigstilt til skolestart 2016. Det prosjekteres ny flerbrukshall i tilknytning til skolen.

Haugen 1-7-skole

Haugen omgjøres og utvides til barneskole med fire klasserekker. Kapasiteten vil øke fra om lag 560 til 790 elevplasser. Planlagt ferdigstilling av Haugen skole er skolestart 2016. I forbindelse med utvidelsen av skolen er det avdekket et behov for en generell rehabilitering av skolen. Prosjektet er derfor utvidet til også å omfatte en slik rehabilitering som ferdigstilles i 2017.

Kringsjø

Det oppføres et permanent modulbygg i tilknytning til Kringsjø skole med kapasitetsutvidelse på 120 elevplasser på barnetrinnet og fire nye elevplasser for autister. I tillegg flyttes Blindernveien spesialskele med 27 elevplasser inn i de nye lokalene. Nybygget blir ferdigstilt til skolestart 2016.

Haukåsen – atrium driftskostnader

Bystyret har vedtatt å oppføre et atrium ved skolen. Utvidelsen av arealet krever imidlertid økte FDV-kostnader og kostnader til renhold, energi mv. Husleie-virkningen trer i kraft fra 01.06.2016.

Haugenstua 1-10-skole

Skolen er i dag en ungdomsskole med 504 elevplasser. Haugenstua skole skal gjøres om til en barne- og ungdomsskole med 900 elevplasser. Dette gir en økning på rundt 400 elevplasser. Skolen er planlagt ferdigstilt 4. kvartal 2016. Skolen vil ha tilhold i midlertidige lokaler, bl.a. i ny Tokerud skole frem til åpningen i 2016.

Privat innleie/OPS

For følgende husleie er det inngått avtale med private aktører:

Valle videregående skole

Bystyret vedtok husleieavtale mellom VF (Vålerenga Fotball) og Oslo kommune v/Utdanningsetaten 17.12.2014. Endringer i husleieavtalen ble vedtatt av byrådet etter fullmakt 26.03.2015.

Husleieavtalen muliggjør etableringen av en videregående skole med plass til 500 elever. 450 plasser vil være til studiespesialisering, hvorav 90 elever inngår i et toppidrettstilbud. Det skal også være tilbud om plass til 50 elever i oppfølgingstjenesten. Det planlegges for at skolen kan åpne i 2017. Prosjektet legges inn på bestillingsoversikten i Sak 1/2017.

4 Merknader til driftsbudsjettet**Utdanningsetaten****Driftsbudsjettet**

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
200	Utdanningsetaten (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	221 933	214 290	200 090
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	132 456	68 949	85 880
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	144 703	53 470	54 753
14	Overføringsutgifter	-5 613	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	62 018	0	0
	Sum utgifter	555 497	336 709	340 723
16	Salgsinntekter	-1 050	-2 364	-2 428
17	Refusjoner	-143 182	-70 915	-72 830
18	Overføringsinntekter	-2	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-58 945	0	0
	Sum inntekter	-203 179	-73 279	-75 258
	Netto utgifter	352 318	263 430	265 465

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto-reduksjon på 16,4 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar en reduksjon i satsene til Statens pensjonskasse.

Det er innarbeidet en reduksjon på 15 mill. som følge av bortfall av el-avgift, grunnet omgjøring av EGE-næring til aksjeselskap.

Avsetningen på 5 mill. til prosjektering av OPS-prosjekter er videreført.

Det er avsatt 10,9 mill. til kompensasjon for gratis utlån av kommunale lokaler til frivillige organisasjoner.

Bevilgningsforslaget er økt med 2,8 mill. som følge av økt bosetting av flyktninger.

Årlig driftsstøtte til Elevorganisasjonen i Oslo videreføres, jf. verbalvedtak K43/2009.

Det er foretatt en teknisk justering på 0,6 mill. fra andre kapitler under Utdanningsetaten til SPK.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
203	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	151 285	145 414	151 040
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	21 557	19 754	20 208
14	Overføringsutgifter	3 138	3 302	3 371
	Sum utgifter	175 980	168 470	174 619
16	Salgsinntekter	-8	-234	-240
17	Refusjoner	-15 167	-12 931	-13 280
18	Overføringsinntekter	-209	0	0
	Sum inntekter	-15 384	-13 165	-13 520
	Netto utgifter	160 596	155 305	161 099

Det er innarbeidet kompensasjon for lønns- og prisutvikling med netto 3,5 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Det er lagt inn en økning på 2,5 mill. for å møte elevtallsveksten. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr.

01.10.2015. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Det er foretatt tekniske justeringer på 0,2 mill. til kap. 200 til SPK.

Avsetninger husleier skoler

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
a04	Ufordelte midler for sektor - KOU			
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	21 276	0
	Sum utgifter	0	21 276	0
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	21 276	0

På kap. A04 ble det tidligere avsatt midler til husleier til skoler. Avsetningen foreslås flyttet til nytt kap. 208

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
208 Avsetning husleier skoler (KOU)			
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	0	58 074
Sum utgifter	0	0	58 074
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	0	58 074

Kapittelet er et rent avsetningskapittel for driftsvirkning av skoleprosjekter der de faktiske driftsvirkningene ennå ikke er kjent. På kapitlet avsettes midler til planlagte skoleprosjekter som fremkommer under kapittel 10.1 Eiendomsforetakene, i tillegg til privat innleie.

Etter at prosjektene har vært gjennom kvalitetssikring del 2, blir investeringsrammen frigitt til foretakene. Bestillingsoversikten inneholder i hovedsak prosjekter som har husleievirkning kommende driftsår (2016).

Husleiemidlene forblir på avsetningskapitlet inntil bestillingsoversikten oppdateres.

Til Tilleggsinnstillingen vil det bli foreslått investeringsramme for Bjørnveien 1-7 skole samt Uranienborg 1-10 skole og flerbrukshall. Driftsvirkningen av disse prosjektene innarbeides på riktig budsjettkapittel i oppstartsåret.

Det foreslås overført i alt 155,2 mill. til kap. 210 Grunnskolen og kap. 230 Videregående skoler til å dekke nye husleieutgifter ved skolene.

Grunnskolen**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
210 Grunnskolen (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	4 347 754	4 458 071	4 939 923
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	779 247	597 220	680 829
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 786 643	2 072 481	2 326 432
14 Overføringsutgifter	309 814	157 282	167 207
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	3	0	0
Sum utgifter	7 223 460	7 285 054	8 114 391
16 Salgsinntekter	-15 549	-15 910	-18 924
17 Refusjoner	-570 028	-314 822	-350 970
18 Overføringsinntekter	-6 968	-4 202	-4 315
Sum inntekter	-592 545	-334 934	-374 209
Netto utgifter	6 630 915	6 950 120	7 740 182

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 138,9 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en husleieøkning på 175,4 mill. fra 2015-budsjettet.

Det er lagt inn en økning på 96,2 mill. for å dekke merutgiftene til undervisning som følge av elevtallsvekst. Det er lagt til grunn en økning på 1 483 elever, fra en forutsetning om 59 484 i 2015 til 60 967 i 2016. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr. 01.10.2015. Byrå-

det vil i Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Avsetningen til tiltak for økt sosial mobilitet fra 2014-budsjettet er i tråd med vedtatt økonomiplan redusert med 2,5 mill til 5 mill.

Det er foreslått en bevilgningsøkning på 4,8 mill. som følge av økt obligatorisk svømmeundervisning i grunnskolen.

Det er foreslått en bevilgningsøkning på 2 mill. som følge av flere elever i Sommerskolen.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,3 mill. på kapitlet.

Det foreslås at bevilgningen til spesialskoler på kap. 260 legges inn under kap. 210 Grunnskolen. Bevilgningen er av den grunn foreslått økt med netto 375,6 mill. som en teknisk justering.

Innenfor rammen er det avsatt 1,5 mill. til obligatorisk seksualundervisning på grunnskolens ungdomstrinn og i videregående skole.

Tiltakspakken for lærerrekuttering og styrkingstiltak på skoler med høy andel minoritets elever videreføres.

Lærerløftet Oslo videreføres med 18,5 mill.

4 mill. til kjøp av skolebibliotek tjenester som et samarbeid mellom Utdanningsetaten og Kulturosetaten videreføres.

Det er foreslått en reduksjon på 1 mill. årlig fra 2017 som følge av reduserte energiutgifter grunnet energifektiviseringstiltak ved skolene.

Det er avsatt 4,3 mill. på kapitlet til tilskudd til leksehjelp i regi av frivillige organisasjoner.

Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
211	Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	588 262	536 065	547 897
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	64 856	63 628	70 104
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	6 683	4 887	5 004
14	Overføringsutgifter	7 963	8 605	8 786
	Sum utgifter	667 765	613 185	631 791
16	Salgsinntekter	-419 474	-385 734	-392 554
17	Refusjoner	-67 559	-56 998	-58 537
18	Overføringsinntekter	-15	0	0
	Sum inntekter	-487 047	-442 732	-451 091
	Netto utgifter	180 717	170 453	180 700

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling på netto 2 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Bevilgningsforslaget er økt med 4,9 mill. som følge av flere barn med inntektsgradert oppholdsbetaling.

Videre er det foreslått en inntektsreduksjon på 3,5 mill. som følge av gratis kjernetid ved AKS på Vahl skole.

I tråd med avtalen om nytt Munch-museum og utvikling av Tøyen skal det tilbys gratis kjernetid i Aktivitetsskolen ved Tøyen skole. Det er avsatt 4,7 mill. på kap. 483 Områdesatsing Tøyen til dette tiltaket.

Det er foretatt en teknisk justering på 0,1 mill. til SPK, som er overført fra kap. 200

Forslag til satser for oppholdsbetaling i Aktivitetsskolen vil gå frem av del 16 Takster, avgifter og gebyrer.

Videregående skoler**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
230 Videregående skoler (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	1 533 785	1 553 593	1 688 499
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	343 027	279 857	293 707
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	543 707	774 996	765 102
14 Overføringsutgifter	181 497	124 284	127 560
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	-2	0	0
Sum utgifter	2 602 015	2 732 730	2 874 868
16 Salgsinntekter	-40 737	-29 558	-30 477
17 Refusjoner	-200 603	-138 923	-146 878
18 Overføringsinntekter	-3 355	0	0
Sum inntekter	-244 695	-168 481	-177 355
Netto utgifter	2 357 320	2 564 249	2 697 513

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 49,8 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en husleie-reduksjon på 17,5 mill. fra 2015-budsjettet. Reduksjonen skyldes at husleie for Manglerud vgs, som er omgjort til grunnskole, er trukket ut. Korrigert for dette er det en husleieøkning på 24 mill. samlet på kapitlet.

Det er lagt inn en økning på 45 mill. for å dekke merutgiftene til undervisning som følge av elevtallsvekst. Det er lagt til grunn en økning på 512 elever, fra en forutsetning om 15 468 i 2015 til 15 980 i 2016. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr. 01.10.2015. Byrådet vil i

Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Det er innarbeidet rammekutt på 0,1 mill. på kapitlet.

Det foreslås at bevilgningen til spesialskoler på kap. 261 legges inn under kap. 230 Videregående skoler. Bevilgningen er av den grunn foreslått økt med netto 57,6 mill. som en teknisk justering.

Det er mottatt søknad om tilskudd fra Ungt entreprenørskap (UE). På bakgrunn av søknaden foreslås det avsatt 0,5 mill. til UE på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justering: 1,5 mill. til ressursskolene er overført til kap. 231

Fagopplæring**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
231 Fagopplæring (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	10 811	10 168	10 379
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	24 606	16 866	18 788
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	151 922	158 333	166 133
14 Overføringsutgifter	341	500	511
Sum utgifter	187 680	185 867	195 811
16 Salgsinntekter	-465	-418	-429
17 Refusjoner	-82 457	-82 813	-85 049
Sum inntekter	-82 921	-83 231	-85 478
Netto utgifter	104 759	102 636	110 333

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 2,2 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Bevilgningen er foreslått økt med 4 mill. som følge av økte satser for det statlige lærlingtilskuddet.

I forbindelse med at ressurskolene er overført fra kap. 230 Videregående opplæring er kapitlet styrket med 1,5 mill.

Fagskolen**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
250 Fagskolen (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	29 450	27 707	28 390
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	11 067	6 142	6 283
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	2 766	0	0
14 Overføringsutgifter	3 976	0	0
Sum utgifter	47 259	33 849	34 673
16 Salgsinntekter	-1 289	0	0
17 Refusjoner	-11 098	0	0
18 Overføringsinntekter	-2 863	0	0
Sum inntekter	-15 250	0	0
Netto utgifter	32 010	33 849	34 673

Fagskolen Oslo Akershus skal ha et opplæringstilbud som er tilpasset studentenes og arbeidslivets behov og krav når det gjelder både innhold og struktur.

Utdanningen som tilbys skal være av høy kvalitet, og dekke behovet lokalt nærings-/arbeidsliv og offentlig sektor har for kompetanse på tertiærnivå innen tekniske fag og helse- og oppvekstfag.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 0,8 mill. jf kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Det er foretatt følgende tekniske justering: 0,1 mill. til SPK er overført til kap. 200

Spesialundervisning i egne grunnskoler

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
260	Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	270 828	278 732	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	66 575	64 052	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	51 505	54 770	0
14	Overføringsutgifter	15 070	6 486	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	153	0	0
	Sum utgifter	404 132	404 040	0
16	Salgsinntekter	-4 460	-2 516	0
17	Refusjoner	-37 744	-26 921	0
18	Overføringsinntekter	-1 588	0	0
	Sum inntekter	-43 792	-29 437	0
	Netto utgifter	360 340	374 603	0

Byrådet foreslår at bevilgningen til spesialundervisning i egne grunnskoler legges inn under kap. 210 Grunnskolen.

Spesialundervisning i egne videregående skoler

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
261	Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	50 040	53 524	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	6 691	7 247	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	699	529	0
14	Overføringsutgifter	1 225	652	0
	Sum utgifter	58 656	61 952	0
16	Salgsinntekter	-42	-118	0
17	Refusjoner	-3 342	-4 094	0
	Sum inntekter	-3 384	-4 212	0
	Netto utgifter	55 272	57 740	0

Byrådet foreslår at bevilgningen til spesialundervisning i egne videregående skoler legges inn under kap. 230 Videregående skoler.

Oslo musikk- og kulturskole (OMK)**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
290 Oslo musikk- og kulturskole (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	80 672	63 886	65 298
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	14 072	22 753	23 276
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	718	588	602
14 Overføringsutgifter	2 085	1 278	1 305
Sum utgifter	97 546	88 505	90 481
16 Salgsinntekter	-23 005	-19 610	-20 139
17 Refusjoner	-10 745	-5 144	-5 283
18 Overføringsinntekter	-116	0	0
Sum inntekter	-33 867	-24 754	-25 422
Netto utgifter	63 679	63 751	65 059

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 1,3 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

1 mill. til samarbeid med Torshov musikkorps videreføres.

Det er satt av 0,5 mill. til samarbeid med private tilbydere.

Forslag til satser for egenbetaling i Oslo musikk- og kulturskole vil gå frem av del 16 Takster, avgifter og gebyrer.

Voksenopplæring**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
294 Voksenopplæring (KOU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	477 040	506 498	517 779
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	120 197	69 398	70 994
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	48 769	87 391	88 709
14 Overføringsutgifter	44 859	32 114	32 788
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	0	0	0
Sum utgifter	690 866	695 401	710 270
16 Salgsinntekter	-57 649	-60 101	-61 724
17 Refusjoner	-260 667	-270 154	-277 448
18 Overføringsinntekter	-370	0	0
Sum inntekter	-318 686	-330 255	-339 172
Netto utgifter	372 180	365 146	371 098

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 6 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet**Utdanningsetaten****Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
200 Utdanningsetaten (KOU)			
00 Lønn og sosiale utgifter	2 453	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	70 793	268 958	205 945
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	3 020	0	0
04 Overføringsutgifter	102 649	0	0
Sum utgifter	178 915	268 958	205 945
07 Refusjoner	-17 062	-53 791	-41 189
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 073	0	0
Sum inntekter	-20 135	-53 791	-41 189
Netto utgifter	158 780	215 167	164 756

Investeringsoversikt

Kapittelnr:		Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
200	Utdanningsetaten (KOU)								
Prosjektnr:	Prosjektnavn:								
106 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	0		163 445	64 300	0	0		Løpende
111 001	IKT-infrastruktur - skoler	0		15 000	0	0	0		Løpende
115 023	IKT-utvikling skoler	0		27 500	0	0	0		Løpende
	Sum investeringsutgifter			205 945	64 300	0	0		
106 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	Investeringsmoms		-32 689	-12 860	0	0		
111 001	IKT-infrastruktur - skoler	Investeringsmoms		-3 000	0	0	0		
115 023	IKT-utvikling skoler	Investeringsmoms		-5 500	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-41 189	-12 860	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			164 756	51 440	0	0		

Inventar og utstyr – nye skoler

Det er avsatt midler til inventar og utstyr til nye skoleprosjekter.

IKT-infrastruktur skoler

Det foreslås en bevilgning på 15 mill. til investering i IKT-utstyr til nye skoler.

IKT-utvikling skoler

Det foreslås bevilget 27,5 mill. til nye digitale pedagogiske verktøy, skoleadministrative systemer, sentralt gitte elektroniske prøver og eksamener, og oppdaterte beredskapsløsninger.

Grunnskolen

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
210 Grunnskolen (KOU)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	134	562 400		0
04 Overføringsutgifter	74	0		0
Sum utgifter	208	562 400		0
07 Refusjoner	-33	0		0
Sum inntekter	-33	0		0
Netto utgifter	175	562 400		0

Veitvet barne- og ungdomsskole og Granstangen ungdomsskole ble gjennomført som OPS-prosjekter og var ferdigstilt til skolestart 2015.

Prosjektene/leieavtalene er av en slik art at de kommer inn under begrepet finansielle leieavtaler. I henhold til

kommunale regnskapsstandarder skal finansielle leieavtaler regnskapsføres i investeringsregnskapet og balanseføres av leietaker. I Dok 3/2015 er det innarbeidet midler i investeringsregnskapet som tilsvare prosjektkostnaden som leieavtalen er basert på.

Videregående skoler

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
230 Videregående skoler (KOU)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	374 500		0
Sum utgifter	0	374 500		0
Netto utgifter	0	374 500		0

Ullern videregående skole ble gjennomført som OPS-prosjekt og var ferdigstilt til skolestart 2015.

Prosjektet/leieavtalen er av en slik art at de kommer inn under begrepet finansielle leieavtaler. I henhold til

kommunale regnskapsstandarder skal finansielle leieavtaler regnskapsføres i investeringsregnskapet og balanseføres av leietaker. I Dok 3/2015 er det innarbeidet midler i investeringsregnskapet som tilsvare prosjektkostnaden som leieavtalen er basert på.

Sektorens samlede tilskuddsmidler

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag i Sak1/2016	Sum 2014-2016
200	Eleverorganisasjonen	160	160	160	480
210	Leksehjelp (frivillige organisasjoner)	4 600	4 300	4 300	13 200
230	Ungt Entreprenørskap	500	500	500	1 500

8. BYUTVIKLING

Byutviklingssektoren omfatter kommunens planlegging og oppfølging innenfor arealforvaltning, byggesaker, kulturminnevern, bytransformasjon og eiendomsutvikling. Oppgavene innenfor dette området er sektorovergripende og utføres i all hovedsak av

Byantikvaren, Eiendoms- og byfornyelsesetaten og Plan- og bygningsetaten.

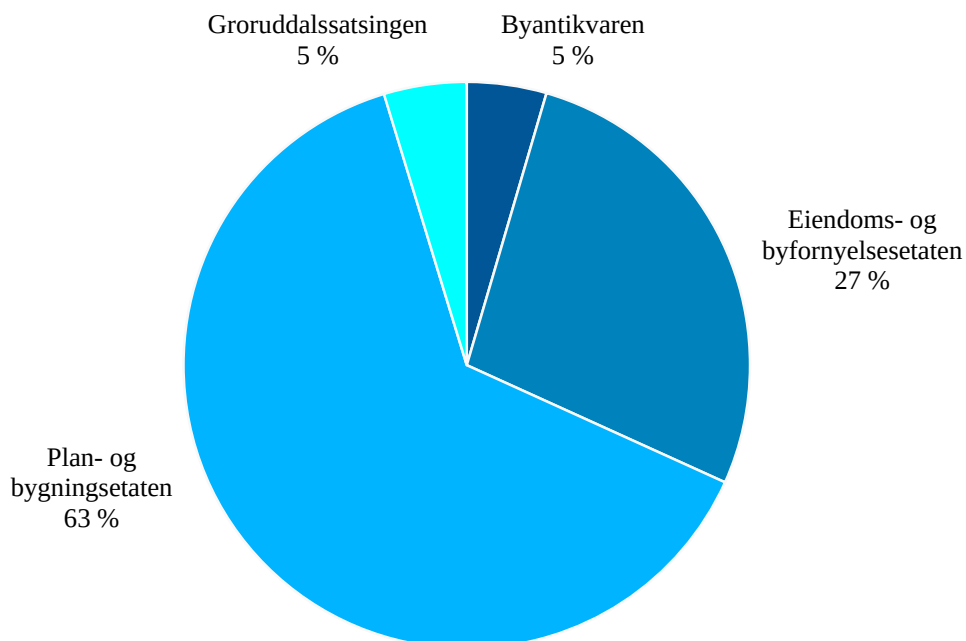
I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriften By i vekst.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

		Beløp i mill.			
Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	614,9	635,9	636,8	620,1	617,4
Sum inntekter	-361,5	-359,2	-359,2	-359,2	-359,2
Netto utgifter	253,4	276,7	277,6	260,9	258,2

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 1,1 %

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik

Utfordringer i sektoren

Oslo og hovedstadsregionen opplever sterk befolkningsvekst. Per 01.01.2015 hadde byen 647 676 innbyggere. I 2030 vil Oslo i følge befolkningsframskrivninger våren 2015 ha 819 000 innbyggere. Dette vil innebære en årlig befolkningsøkning på om lag 11 400.

I forslag til ny kommuneplan legger byrådet til rette for at Oslo kan vokse videre på en bærekraftig måte og at kommunen kan løse oppgavene som følger av befolkningsveksten. Dette følges opp gjennom ny utvikling i sentrum, ved fjorden, i stasjonsnære områder, i knutepunkter, nærsentre og langs viktige kollektivårer, slik at veksten i persontrafikken tas kollektivt, med gange og sykkel.

Den sterke befolkningsveksten stiller store krav til utbygging av boliger, arbeidsplasser, teknisk og grønn infrastruktur, barnehager, skoler mv. Byrådet arbeider for en god og fremtidsrettet arealplanlegging som kan styrke og videreutvikle Oslos rolle som hovedstad og regional utviklingsaktør gjennom forslag til kommuneplan, avgitt 15.04.2015, og forslag til regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, avgitt 10.09.2015. I visse områder, særlig i indre by, er det en utfordring å finne egnede arealer til offentlige formål/sosial infrastruktur. Arealer til sosial infrastruktur må sikres ved mer sambruk av areal til ulike aktivitetstyper, bedret egendekning innen nye utviklings-/utbyggingsprosjekter og kjøp av ønskede arealer der det er nødvendig. Eiendomsmasse som kommunen ikke har behov for skal som hovedregel vurderes for salg.

Byrådet er opptatt av at fortetting ikke må føre til redusert tilgjengelighet til naturområdene i marka og fjorden, eller reduksjon av byens grøntarealer. Byens kvalitet sikres gjennom blant annet utforming av ny bebyggelse som er tilpasset eksisterende bebyggelse, slik at historiske, estetiske og visuelle karaktertrekk ivaretas og videreutvikles. Byrådet legger vekt på at utbyggingen er fremtidsrettet, energieffektiv og godt tilrettelagt for innbyggere og virksomheter.

Byrådet vil prioritere plan- og byggesaksbehandling for:

- skole-, barnehage-, sykehjems-/omsorg+/-andre omsorgsboligprosjekter
- større boligprosjekter/saker, inkl. studentboliger
- infrastruktur for kollektivtransport og sykkel
- FutureBuilt saker

Byrådet viderefører i 2016 nåværende samarbeid med staten om å forbedre miljø, samferdsel, bomiljø og levekår i Groruddalen. Prioriterte områder er opprusting av nærmiljøer, etablering av gode møteplasser, utdanning, kultur og inkludering. God koordinering av forvaltningsnivåer og sektorer bidrar til at den samlede innsatsen i Groruddalen gir størst mulig forbedringer i henhold til intensjonene. Byrådet har 31.08.2015 inngått en intensjonsavtale med staten om videre områderettet innsats i Groruddalen etter 2016. Samarbeidet skal bidra til en varig forbedring av nærmiljøkvaliteter og tjenester i de mest utsatte lokalområdene ved innsats innenfor barnehage/skole, sysselsetting og nærmiljø.

Oslo kommune deltar i FutureBuilt, et 10-årlig program for å utvikle klimanøytrale byområder og arkitektur med høy kvalitet. FutureBuilt har som mål å realisere 50 forbildeprosjekter med minst 50 % redusert klimagassutslipp, være et utstillingsvindu nasjonalt og internasjonalt, samt stimulere til nyskapning og endret praksis. Oslo kommune er ansvarlig for ti forbildeprosjekter; Bjørnsletta, Granstangen, Veitvet og Stasjonsfjellet skoler, Økern sykehjem, Kilden barnehage, Munchmuseet, Deichmanske hovedbibliotek, Frogner is- og flerbrukshall og Furuset (områdeutvikling).

Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter og annet regelverk som byutviklingssektoren forholder seg til, er stadig i endring. Flere endringer kommer i løpet 2015 og 2016. Økonomiske og administrative konsekvenser for etatenes virke av disse er derfor ikke avklart. Plan- og bygningsetaten deltar som pilot i kommunens program for elektroniske tjenester. Det er bl.a. lansert veiledet dialog for forespørsler om søknadsplikt for fasadeendring, forbedret saksinnsyn tilpasset mobile enheter (en av kommunens mest besøkt nettsider), «Selvbetjent nabovarsel», «Hva gjelder for eiendommen?», automatiske varslinger om steg i saksbehandlingen og abonnements tjenester. Flere nye tjenester er under utvikling, bl.a. veiledet dialog for søknad om rammetillatelse for enebolig. Videre skal Plan- og bygningsetatens arkiver digitaliseres i de neste årene slik at sakene blir tilgjengelig på saksinnsyn. Bare i 2016 antas det at 40 000 nye saker blir tilgjengeliggjort på saksinnsyn, noe som vil bety at utbyggere ikke fysisk må oppsøke etaten for å få tilgang til nødvendige saksdokumenter.

Byrådets mål for sektoren

Mål	Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1. Tilrettelegge for økt boligbygging	Eiendoms- og byfornyelsesetaten Plan- og bygningsetaten
2. Sikre Oslos blågrønne omgivelser og gode steds- og miljøkvaliteter	Plan- og bygningsetaten
3. Skape bærekraftig byutvikling, synlige miljøopprustninger, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår i Groruddalen	Plankontoret for Groruddalen
4. Plan- og byggesaksbehandlingen skal være effektiv og brukerorientert	Plan- og bygningsetaten Byantikvaren
5. Kommunens eiendomsportefølje skal i størst mulig grad gjenspeile kommunens behov for eiendommer	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
6. Ivareta kommunens eieransvar og interesser på en god og effektiv måte innenfor byutviklingssektoren	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
7. Oslo skal bevare og formidle sine byhistoriske og kulturhistoriske verdier	Byantikvaren

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	614,9	615,2	596,4	582,4	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	614,9	614,9	614,9	614,9	614,9
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		0,5	0,5	0,5	0,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	614,9	615,4	615,4	615,4	615,4
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		2,2			
+/- Spesifiserte rammeendringer		7,0	12,0	-2,0	-2,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,9	-3,8	-6,5	-9,2
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		7,3	8,2	-8,5	-11,2
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		13,2	13,2	13,2	13,2
=ØKONOMIPLAN (brutto)	614,9	635,9	636,8	620,1	617,4
Salgs- og leieinntekter	-285,5	-285,9	-285,9	-285,9	-285,9
Refusjoner	-74,6	-71,9	-71,9	-71,9	-71,9
Overføringsinntekter	-1,3	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
=Sum driftsinntekter	-361,5	-359,2	-359,2	-359,2	-359,2
=ØKONOMIPLAN (netto)	253,4	276,7	277,6	260,9	258,2

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

1,2 % 1,3 % -1,4 % -1,8 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er ved utarbeidelse av budsjettforslag for 2016 gjort enkelte justeringer/korrigeringer mellom artsgrupper for å gi mer korrekt artsgruppefordeling, jf. kap. 520 Byantikvaren, og hensyntatt endrede retningslinjer for budsjettering og utfakturering av arkeologiske registreringer.

sjonsavtale med staten om videre innsats etter 2016 og har innarbeidet 35,0 mill. årlig fra 2017. Det er i tillegg innarbeidet 14,0 mill. årlig i 2016 og 2017 til digitalisering av Plan- og bygningsetatens byggesaksarkiv, samt 3,0 mill. årlig til Eiendoms- og byfornyelsesetaten for styrket arbeid med utbyggingsavtaler.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

Det er innarbeidet 2,2 mill. som tilskudd til gjennomføring av Oslo Arkitekturtriennale 2016 (OAT 2016).

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 1,9 mill. i 2016, stigende til 9,2 mill. i 2019, jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Spesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet 30,0 mill. i 2016, noe som er antatt driftsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill. Byrådet har inngått en inten-

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling, jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (BYU)	-2,2	2,3	1,7	0,9	0,1	
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	30,0	30,0	35,0	35,0	35,0	0,0 %
520 Byantikvaren (BYU)	24,0	25,1	25,1	25,0	24,8	4,7 %
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	201,6	219,3	215,8	200,1	198,3	8,8 %
Sum Byutvikling (BYU)	253,4	276,7	277,6	260,9	258,2	9,2 %

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

		Beløp i mill.			
		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett		2016	2017	2018	2019
416	Fornebu-utbyggingen (BYU)	15,0	300,0	14,0	13,0
425	Andre utbyggingsformål (BYU)	365,0	350,0	350,0	350,0
482	Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	20,0	0,0	0,0	0,0
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)	6,0	6,0	6,0	6,0
ØKONOMIPLAN (brutto)		406,0	656,0	370,0	369,0

På kapittel 416 er det innarbeidet midler i samsvar med oppdaterte planer for utbyggingen av infrastrukturen mv. på Fornebu.

På kapittel 425 er det innarbeidet 20,0 mill. årlig til kontraktsforpliktete kjøp og 330,0 mill. årlig i økonomiplanperioden til strategiske eiendomskjøp, kjøp som ledd i transformasjon og tilrettelegging for bolig- og

byutvikling mv. I tillegg er det i 2016 innarbeidet 15,0 mill. til torg og møteplasser.

På kapittel 482 er det innarbeidet 20,0 mill., noe som er antatt investeringsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill.

På kapittel 609 er det innarbeidet 6,0 mill. årlig til ajourhold og modernisering av IKT-utstyr.

Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
400	Eiendoms- og byfornyelsesetaten (BYU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	107 964	98 259	103 460
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	101 971	56 310	56 839
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	6	0	0
14	Overføringsutgifter	17 281	12 736	13 003
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	15 911	0	0
	Sum utgifter	243 132	167 305	173 302
16	Salgsinntekter	-150 337	-116 476	-116 476
17	Refusjoner	-71 707	-51 702	-53 098
18	Overføringsinntekter	-2 895	-1 346	-1 382
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-15 292	0	0
	Sum inntekter	-240 231	-169 524	-170 956
	Netto utgifter	2 901	-2 219	2 346

1 Ansvarsområde

Eiendoms- og byfornyelsesetaten skal bidra til at Oslo blir en funksjonell og miljøvennlig by med flere boliger og bedre bomiljø, og bidra til byutvikling i tråd med gjeldende kommuneplan. Etaten ivaretar bykassens eierinteresser i grunneiendom og er ansvarlig for eiendomsforvaltning, utvikling og salg, samt kjøp til kommunale formål. Etaten bidrar også til gjennomføring av

byutvikling, transformasjon og boligbygging gjennom utbyggings- og utbedringsavtaler, konsesjon, forkjøp og eventuell ekspropriasjon.

Etaten har ansvar for ajourhold av bykassens eiendomsbalanse gjennom Oslo kommunes eiendomsregister (OKER). OKER oppdateres også med foretakenes eiendom. Etaten utarbeider oversikter over ledige eien-

dommer og avklarer alternativ kommunal bruk, utvikling, regulering og/eller salg.

Etaten fremskaffer eiendommer til kommunale formål etter bestilling fra foretakene og andre virksomheter, dels gjennom kjøp i markedet og dels ved omdisponering/utvikling av kommunal eiendom.

Etaten ivaretar sekretariatsfunksjonen til koordineringsgruppen for Fjordbyen og leder samarbeidsgruppen, som skal sikre en effektiv og helhetlig gjennomføring av Fjordbyplanen.

Etaten viderefører oppfølgings- og koordineringsansvaret for utbyggingsavtalen i Bjørvika. Etaten er kontaktpunkt for grunneierne og deres utviklings- og infrastruktursselskap, samt samordner de kommunale interessene.

Etaten administrerer og koordinerer arbeidet med Levende Oslo, et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune, staten og privat næringsliv, for å gjøre Oslo sentrum mer tilgjengelig og attraktivt. Innsatsområder er fornyelse av gater og plasser med vekt på god design, universell utforming og tilgjengelighet, samt innspill til forvaltning og bruk av sentrumsområdet særlig innenfor områdene drift og vedlikehold, arrangementer og trygghet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Etatens kjerneoppgave er salg av eiendommer og ledigstilte bygg som ikke skal brukes i kommunal tjenesteproduksjon, eieroppfølging og forvaltning av ubebygde kommunal grunn, samt kjøp av eiendommer til kommunale formål.

Befolkningsveksten fører til økt behov for sosial infrastruktur og arealer til idrettsformål. Også i årene som kommer må kommunen sikre arealer til kommunale formål som skoler, barnehager, omsorg m.m. Gjennom regulering av egne tomter, sambruk av arealer, sam-

handling med private om utbygging og kjøp av eiendom vil bl.a. nødvendige arealer sikres i takt med befolkningsveksten. Som et bidrag til økt boligbygging vil det på kommunale tomter nær kollektivknutepunkt tilrettelegges for tettere boligbygging. Flere områder vil i årene fremover transformeres fra industri til bymessige bolig- og næringsområder. Et viktig verktøy i transformasjonen er overordnede planer som område-reguleringer og VPOR (veiledende plan for offentlige rom), som følges opp med utbyggingsavtaler for å sikre grunneierbidrag til bygging av offentlige rom og teknisk infrastruktur.

Etaten tilrettelegger og utvikler større områder med både kommunal og privat grunn gjennom regulering, eiendomsutvikling og fremforhandling av utbyggingsavtaler med private grunneiere. Arbeidet inkluderer også markedsanalyse, kartlegging av behov for infrastruktur og vurdering av gjennomføringsmodeller. Eiendoms- og byfornyelsesetaten har et særskilt ansvar for Ensjøutbyggingen. Planleggingsprogrammet ble vedtatt i 2004, og byutviklingen vil foregå over en periode på om lag 20 år. Det planlegges bygget nærmere 7 000 boliger, nærings-arealer og ny sosial og teknisk infrastruktur. Eiendoms- og byfornyelsesetaten koordinerer utbyggingen av den offentlige infrastrukturen. En stor del av denne forutsettes finansiert av grunneiere/utbyggere. Bidrag til tiltakene er sikret gjennom utbyggingsavtaler som inngås parallelt med reguleringen.

Oslo kommune er en stor grunneier og fokus på god forvaltning av kommunal eiendom blir prioritert. Gode oversikter over kommunens eiendomsportefølje skal bidra til bedre utnyttelse av eiendommene og raskere salg der det viser seg at kommunen selv ikke har behov for eiendommene. Etatens eiendomsoversikter vil sammen med behovsplaner fra de ulike sektorene, være sentrale verktøy for planlegging og gjennomføring av eiendomsutvikling og kjøp i årene fremover.

Nøkkeltall for: Kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Tomtefestekontrakter	646	646	644	634	632
Tomteleiekontrakter	740	743	731	740	758
Antall områdeplaner/reguleringsplaner	3	2	4	2	2

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Tilrettelegge for økt boligbygging				
Utarbeide utbyggingsavtaler	Antall inngåtte avtaler	2	12	20
Vurdere behovet for utbyggingsavtaler	Andel saker som blir vurdert			100 %
Mål 5 Kommunens eiendomsportefølje skal i størst mulig grad gjenspeile kommunens behov for eiendommer				
Selge eiendommer som kommunen selv ikke har behov for	Salgsbeløp	104 mill.	185 mill.	75 mill.
Kjøpe arealer/eiendommer til prioriterte kommunale formål	Kjøpsbeløp	483 mill.	230 mill.	330 mill.
A jourføre oversikter over ledige eiendommer og avklare alternativ kommunal bruk eller salg/utleie	Antall eiendommer avklart til kommunal bruk eller salg/utleie			15
Regulere og utvikle egne eiendommer	Antall regulerte eiendommer			3
Mål 6 Ivareta kommunens eieransvar og eierinteresser på en god og effektiv måte innenfor byutviklingssektoren				
Forvalte festetomter	Inntekt	60 mill.	70 mill.	70 mill.
Utleie	Inntekt	121 mill.	138 mill.	119 mill.
Overvåking av fyllinger	Ant. komm. eide lokaliteter i Oslo i Miljødirektoratets database over eiendommer m/forurenset grunn m/påvirkningsgrad 3 (1)			0

1) PG 3: Påvist virkning og behov for fysiske tiltak

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 2,3 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er

i tillegg innarbeidet etatens del av sektorens rammereduksjon, samt 3,0 mill. årlig for styrket arbeid med utbyggingsavtaler.

Fornebu-utbyggingen**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
416 Fornebu-utbyggingen (BYU)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 395	23 500	15 000
04 Overføringsutgifter	3 500	0	0
Sum utgifter	6 895	23 500	15 000
06 Salgsinntekter	-17 878	-460 600	-15 000
Sum inntekter	-17 878	-460 600	-15 000
Netto inntekter	-10 983	-437 100	0

Investeringsoversikt

416 Fornebu-utbyggingen (BYU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
100 165	Fornebu	1 133 500	1 033 500	15 000	20 000	14 000	13 000	38 000	1/01 - 4/22
106 020	Fornebu - banebetjening	280 000		0	280 000	0	0	0	
	Sum investeringsutgifter			15 000	300 000	14 000	13 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			15 000	300 000	14 000	13 000		

Investeringene på Fornebu styres gjennom et felles infrastrukturprosjekt og et prosjekt for opprydding av forurensing. Prosjektene gjennomføres i regi av staten (v/Statsbygg) og Oslo kommune. Opprydding av forurenset grunn er i det alt vesentlige slutført. Fremdriften i infrastrukturprosjektet (teknisk og grønn infrastruktur) er i samsvar med planen i hovedsak avsluttet.

Oslo kommune og Fornebu Boligspare AS inngikk i 2001 kjøpekontrakt om overdragelse av Oslo kommunes eiendomsmasse på Fornebu. I henhold til kjøpekontrakten overtar kjøper de enkelte delområder mot betaling. Partene har senere inngått endringsavtaler, oppgjørsavtaler mv. til kjøpekontrakten.

I henhold til kjøpekontrakten med senere endringer vil siste hovedoppgjør gjennomføres ultimo 2015, med overføring av resten av eiendomsmassen på Fornebu. I tillegg er det avtalt at Oslo kommune skal ha tilbakebetalt en andel av OBOS' fortjeneste på deler av husbankboligene. Beløpet forfaller til betaling i takt med at

boligene bygges ut, og tidspunkt og størrelse på fremtidige delbetalinger er derfor usikre når kommer til innbetaling. Beløpet er begrenset til 125,0 mill. (2005-kr). Antatte innbetalinger i perioden 2017-2019 er om lag 15,0 mill. årlig. Etter 2019 vil det gjenstå om lag 25,0 mill. som da forfaller etter hvert som husbankboligene selges og overtas av kjøperne.

Når det gjelder infrastrukturkostnadene, er det noe usikkerhet knyttet til omfang og periodisering. Det er inngått avtaler med noen av utbyggerne som åpner for at disse kan gjennomføre infrastrukturtiltakene sammen med egen utbygging forutsatt at kostnadene er innenfor Infrastrukturprosjektets budsjett. Det er avsatt 15,0 mill. i 2016, 20,0 mill. i 2017, 14,0 mill. i 2018, 13,0 mill. 2019 og 30,0 mill. for perioden 2020-2022. Det er forutsatt at grunneierne på Fornebu, Oslo kommune og Statsbygg, skal bidra med delfinansiering av etablering av kollektivtrafikk-løsning. Grunneierbidraget er beregnet til totalt 500,0 mill., hvorav Oslo kommunes andel er på 280,0 mill. Midlene er innarbeidet i 2017.

Andre utbyggingsformål

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
425 Andre utbyggingsformål (BYU)				
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	381 693	260 000	365 000
04	Overføringsutgifter	1 147	0	0
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	111 967	0	0
	Sum utgifter	494 807	260 000	365 000
06	Salgsinntekter	-103 788	-185 000	-75 000
07	Refusjoner	-1 580	-2 000	-3 000
08	Overføringsinntekter	-4 426	0	0
	Sum inntekter	-109 795	-187 000	-78 000
	Netto utgifter	385 012	73 000	287 000

Investeringsoversikt

425 Andre utbyggingsformål (BYU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
106 017	Kontraktsforpliktet kjøp			20 000	20 000	20 000	20 000		Løpende
107 009	Eiendomserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.			30 000	30 000	30 000	30 000		Løpende
109 004	Opprustning torg og møteplasser		121 000	15 000	0	0	0		1/07 - 4/16
116 001	Eiendomskjøp - sosial infrastruktur			300 000	300 000	300 000	300 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			365 000	350 000	350 000	350 000		
109 004	Opprustning torg og møteplasser	Investeringsmoms		-3 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-3 000	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			362 000	350 000	350 000	350 000		

Det foreslås budsjettet med 20,0 mill. årlig til kontraktsforpliktete kjøp. Midlene brukes til gjennomføring av kontraktsforpliktete kjøp, innløsninger som følge av reguleringsvedtak, makeskifter og erstatninger ved rettssaker og ekspropriasjoner.

Det foreslås budsjettet med 330,0 mill. årlig i økonomiplanperioden 2016-2019 til eiendomskjøp primært for tomter til kommunale formål som skoler, barnehager og omsorgsinstitusjoner, kjøp av grunneiendommer for å utløse boligbygging i transformasjonsområder, fortetting/utbedring i eksisterende boligområder, samt kjøp av tilgrensede eiendommer for å øke eiendoms-

verdier. Kjøpene styres i stor grad av sektorenes behovsplaner; f.eks. skolebehovsplan.

Det foreslås budsjettet 15,0 mill. til utvikling og opprusting av eksisterende torg og møteplasser.

Eiendomssalg foreslås satt til 75,0 mill. i 2016 og deretter 150,0 mill. årlig for perioden 2017-2019. Samlet eiendomssalg for økonomiplanperioden 2016-2019 blir med det 525,0 mill., i all hovedsak forutsatt realisert ved salg av eiendommer som ikke egner seg til annen kommunal bruk; ferdig klargjorte nærings- og boligtomter, utviklingseiendommer, grunneiendommer mv.

Groruddalssatsingen**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 292	0	0
14 Overføringsutgifter	218	30 000	30 000
Sum utgifter	3 510	30 000	30 000
17 Refusjoner	-218	0	0
18 Overføringsinntekter	-6 625	0	0
Sum inntekter	-6 843	0	0
Netto inntekter	-3 334	30 000	30 000

1 Ansvarsområde

Groruddalssatsingen er Oslo kommunes og statens innsats for å bedre miljø, samferdsel, bomiljø og oppvekstvilkår i Groruddalen. I politisk møte januar 2006 ble organiseringen av den kommunale og statlige innsatsen knyttet til de enkelte programområder vedtatt. I møtet i januar 2007 ble det inngått en intensjonsavtale

om det langsiktige samarbeidet om Groruddalen for perioden 2007-2016.

Intensjonsavtalen fra 2007 er det overordnede styringsdokumentet for samarbeidet mellom Oslo kommune og staten for gjennomføringsarbeidet i den pågående Groruddalssatsingen. Plankontoret for Groruddalen er initiativtager, pådriver og ansvarlig for informasjonsar-

beid, oppfølging av rapportering og sekretariat for Samarbeidsutvalget for Groruddalen. I tillegg omfatter ansvarsområdet samordning av de kommunale aktørene i satsingen og samordning og koordinering av samarbeidet med de statlige aktørene. Ansvar for planlegging, oppfølging og gjennomføring av prioriterte tiltak tilligger de aktuelle bydelene og etatene. I tillegg har Plankontoret siden høsten 2014 hatt ansvar for å være hovedkontakt for Tøyenløftet mot Husbanken, herunder forvaltning av tildelte midler, ivareta koordinering, rapportering, kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling.

2 Situasjonsbeskrivelse

Groruddalssatsingen er i 2016 inne i sitt siste år, og byrådet legger stor vekt på å synliggjøre resultater i satsingen. Det er også viktig å bidra til at ny kunnskap og erfaringer forankres og tas i bruk i ordinær virksomhet og legges til grunn for videre utviklingsarbeid. Sluttevaluering vil foreligge i mai 2016, mens endelig sluttrapport ferdigstilles våren 2017. Sluttevalueringen skal gi svar på om innsatsen har bidratt til å nå satsingens mål, eventuelle andre virkninger av satsingen, og om satsingen antas å gi varige virkninger utover programperioden.

Staten og Oslo kommune har i løpet av Groruddalssatsingens åtte første år (2007-2014) bidratt med om lag 1,4 mrd. i ekstraordinære midler. Det ligger i intensjonsavtalen at Oslo kommune og staten samlet skal bruke minst 100,0 mill. ekstra hvert år på Groruddalen til og med 2016. Kommunale og statlige midler fordeles på følgende fire programområder:

1. Miljøvennlig transport i Groruddalen
2. Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø
3. Bolig-, by- og stedsutvikling
4. Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering

For programområdene 1 og 2 er de viktigste strategiene å forsterke fysiske kvaliteter i hele Groruddalen, blant

annet gjennom etablering av sammenhengende strukturer for både gang- og sykkelveier og grøntområder. En viktig strategi i Programområde 2 har også vært å etablere parker og rekreasjonsområder i boligområdene, herunder bydelsparker. Hovedstrategien for Programområde 3 er helhetlig innsats for å styrke nærmiljøkvaliteter i de mest utsatte lokalområdene. I Programområde 4 satses det på å styrke og utvikle tjenesteområder som barnehage, skole og folkehelse.

For hvert programområde samarbeider statlige og kommunale aktører om å foreslå et handlingsprogram, og endelig tildeling av de kommunale midlene beslutes av byrådet.

Oslo kommune og staten har inngått en intensjonsavtale om videre områderettet innsats i Groruddalen etter 2016. Satsingen skal bygge videre på den innsatsen som allerede er gjennomført i Groruddalen, men spises inn mot temaområdene barnehage/skole, sysselsetting og nærmiljø. Det nye programmet skal bygge videre på erfaringer fra Groruddalssatsingen og videreutvikle arbeidsmetoder og virkemidler. Programmet skal bidra til en varig forbedring av nærmiljøkvaliteter og tjenester i de mest utsatte lokalområdene i Groruddalen. Den områderettete innsatsen skal bidra til at flere beboere i områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltakende i lokalsamfunn og storsamfunn.

Oslo kommune og staten vil samarbeide om innholdet i det nye programmet. Programbeskrivelsen vil foreligge i løpet av andre kvartal 2016. Finansieringen avklares gjennom de årlige bevilgninger fra stat og kommune.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Hovedmålet for Groruddalssatsingen er en bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprusting, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår. Det skal utvikles et lokalt og inkluderende samarbeid med beboere, organisasjoner, borettslag, næringsliv, bydeler og offentlige instanser. Groruddalens identitet og stolthet skal styrkes.

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 3 Skape bærekraftig byutvikling, synlige miljøopprustninger, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår i Groruddalen				
Utarbeide sluttrapport for Groruddalssatsingen 2007-2016	Ferdigstillelse			1. halvår 2017
Milepæl: rapport fra sluttevalueringen	Ferdigstillelse			1. halvår
Utvikle kompetanse knyttet til områderettete satsinger	Produsere håndbøker om områderettete innsatser			2. halvår
Utarbeide innhold i nytt program for Groruddalen (2017-2026) i samarbeid med staten	Nytt program ferdig			1. halvår

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet 30,0 mill. i 2016, noe som er antatt driftsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssat-

sing på totalt 50,0 mill. Byrådet har inngått en intensjonsavtale med staten om videre innsats etter 2016 og har innarbeidet 35,0 mill. årlig fra 2017.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.482.01	Groruddalssatsingen	30 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften

som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

5 Investeringer**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	20 000	20 000
Sum utgifter	0	20 000	20 000
Netto utgifter	0	20 000	20 000

Investeringsoversikt

482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
107 010 Groruddalsprogrammet			20 000	0	0	0		1/07 - 4/16
Sum investeringsutgifter			20 000	0	0	0		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			20 000	0	0	0		

Det er ført opp 20,0 mill., noe som er antatt investeringsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill. Det forutsettes at alle investerings tiltak som bevilges midler innenfor Groruddalssat-

singen, kapittel 482, har kartlagt og kostnadsberegnet eventuelle driftsfølggevirkninger og at man samtidig har avklart fremtidig finansiering av disse kostnadene.

Byantikvaren

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
520	Byantikvaren (BYU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	24 399	21 435	21 919
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	5 025	4 170	4 850
14	Overføringsutgifter	3 977	1 983	2 025
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	15	0	0
	Sum utgifter	33 416	27 588	28 794
16	Salgsinntekter	-2 073	-1 500	-1 858
17	Refusjoner	-3 126	-2 130	-1 851
18	Overføringsinntekter	-4 094	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-15	0	0
	Sum inntekter	-9 308	-3 630	-3 709
	Netto utgifter	24 108	23 958	25 085

1 Ansvarsområde

Byantikvaren skal bidra til at kulturminnene ivaretas som en del av all offentlig og privat areal-planlegging, byggevirkksomhet og forvaltning av fysisk miljø.

Byantikvaren ivaretar Oslos interesser i kulturminnearbeidet, er kommunens rådgiver i antikvariske spørsmål i henhold til plan- og bygningsloven og behandler kulturminnevernsaker som staten har gitt Oslo delegert ansvar for i henhold til lov om kulturminner. Byantikvaren har ansvar for oppfølging av bystyremelding 4/2003 Kulturminnevern i Oslo med tilhørende arbeidsoppgaver, samt administrerer tilskuddsmidler til fredede og verneverdige bygninger.

Etaten utarbeider alternative planforslag der det er nødvendig, saker hvor det er lagt ned midlertidig forbud mot tiltak prioriteres særskilt. Etaten utarbeider verneplaner og fredningssaker, samt yter service og rådgivning til publikum.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byantikvaren arbeider for at Oslos lange og mangfoldige historie skal gjenspeiles i utvalget av bevarte bygninger, anlegg, bygningsmiljøer og kulturlandskap.

Byrådet legger vekt på at etaten gir en forutsigbar og løsningsorientert saksbehandling, hvor det gis rådgivning av høy kvalitet og god brukerservice. Byrådet ønsker at den moderne byutviklingen skal ta hensyn til den historiske byen, dens visuelle uttrykk og autentisitet og understreker at hensynet til bevaring og kulturminnevern er viktige identitetsskapende elementer i byutviklingen.

Hovedmengden av saksbehandlingsressursene hos Byantikvaren er knyttet til uttalelser i plan-, bygge- og rivesaker, samt arbeidet med arkeologiske registreringer i regulerings- og byggesaker og formidling av tilskudd til verneverdige bygninger. Uttalelser til plan- og byggesaker blir prioritert, da disse har lovpålagte tidsfrister.

Byantikvaren tilbyr publikumsmottak betjent med saksbehandler, hvor publikum gis tilbud om avklaringer over disk og behandling av enklere saker. Ordningen med kundemottak videreføres, da dette gir gode effekter, herunder effektiv saksbehandling og god brukerservice. Etaten skal gjennom tydelig dialog og tidlig avklaringer bidra til å avklare kulturminneinteressene.

Nøkkeltall for: Kap.520 Byantikvaren	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Byggesaker etter plan- og bygingslov	1 085	1 188	1 203	1 330	1 274
Dispensasjons- og byggesaker etter kulturminnelov (1)	33	68	43	38	30
Rivesaker etter plan- og bygningslov	307	319	348	334	340
Plansaker, inkl. konsekvensutredninger	153	95	115	181	156

1) Tallene for 2010-2012 er oppdatert i samsvar med ny beregningsmetode fom 01.01.2013

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 7 Oslo skal bevare og formidle sine byhistoriske og kulturhistoriske verdier				
Kulturminneinteresser skal avklares i tidlig fase	I aktuelle saker			100 %
Mål 4 Plan- og byggesaksbehandlingen skal være effektiv og brukerorientert				
Gi raske tilbakemeldinger til PBE slik at lovens behandlingsfrister kan overholdes	Antall dager (inntil)			30
Saksbehandlerbetjent kundemottak	Antall timer pr uke			7,5

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med 0,6 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er i tillegg gjort enkelte justeringer/korrigeringer mellom artsgrupper for å gi mer korrekt artsgruppedeling,

samt hensyntatt endrede retningslinjer for budsjettering og utfakturering av arkeologiske registreringer. Byrådet viderefører ordningen med kommunalt tilskudd til verneverdige bygninger i privat eie. Bevilgningen for 2016 er 1,5 mill.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.520.01	Tilskudd verneverdige bygninger	1 500

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften

som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Plan- og bygningsetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)			
10 Lønn og sosiale utgifter	376 402	331 836	339 269
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	66 110	11 397	14 073
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	27 166	29 314	30 018
14 Overføringsutgifter	15 284	17 436	20 447
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	5 597	0	0
Sum utgifter	490 559	389 983	403 807
16 Salgsinntekter	-205 092	-167 568	-167 568
17 Refusjoner	-74 752	-20 768	-16 929
18 Overføringsinntekter	-417	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 597	0	0
Sum inntekter	-285 857	-188 336	-184 497
Netto utgifter	204 702	201 647	219 310

1 Ansvarsområde

Plan- og bygningsetaten er kommunens faginstans for kart-, plan- og byggesakstjenester med offentlig forvaltning av arealer og bebyggelse i Oslo. Etaten skal forestå profesjonell og brukerorientert forvaltning innen sitt myndighetsområde.

Plan- og bygningsetaten skal ta et aktivt ansvar for byens arealmessige og arkitektoniske utvikling og bidra til å sette dagsorden for byutvikling i hovedstadsområdet. Etaten arbeider for å sikre forutsigbare og løsningsorienterte tjenester med høy kvalitet og brukerservice, basert på god faglig saksbehandlingskompetanse.

Etaten skal ivareta bokvalitet, bevaring av kulturminner, sikre grønt- og utearealer, teknisk og sosial infrastruktur, nye hensyn gjennom marka- og naturmangfoldlovene, samt miljø- og nabohensyn. Etaten har en viktig rolle ved veiledning og opplæring av brukerne og holder bl.a. ulike kurs for bransjen. Etaten skal sikre en riktig balanse mellom rask behandling og forsvarlig kvalitet, i henhold til plan- og bygningslovens og forvaltningslovens krav.

2 Situasjonsbeskrivelse

Etatens hovedutfordring vil være knyttet til:

- å følge opp vedtatt kommuneplan
- å videreutvikle en effektiv, oversiktlig og forutsigbar plan- og byggesaksbehandling

- å være byens forvaltningsmyndighet i enkeltsaker som berører byggetiltak, deling av eiendom, seksjonering mv.
- å være med å utvikle og tilgjengeliggjøre flere digitale tjenester

Oslos del av den regionale veksten skal løses innenfor byggesonen, som har et betydelig arealpotensial. De store nybyggingsvolumene kan vanskelig realiseres gjennom spredte fortettingsprosjekter. Derfor må veksten realiseres gjennom helhetlige, fremtidsrettede plangrep på områdenivå. Sterk regional vekst gjør det nødvendig med samarbeid om regionale areal- og transportstrukturer for blant annet å møte klima- og miljøutfordringene.

Befolkningsveksten krever tilrettelegging for fremtidig byvekst og infrastruktur. Uten overordnet plangrunnlag vil Oslo ikke kunne etablere nødvendig planberedskap til å håndtere veksten som forventes i kommende tiår. Forutsigbare arealbruks- og kvalitetsnormer er viktige for at markedet skal fungere godt. Kommuneplanarbeidet og de større områdeplanene/-programmene vil være grunnsteinen i denne tilretteleggingen. Etaten har en sentral rolle og viktig kompetanse i arbeidet med regionalt plansamarbeid og koblingen til Oslopakke 3 og Nasjonal Transportplan (NTP). Blant viktige saker kan nevnes; dobbeltspor Oslo-Ski, nye tunneler for tog og bane i sentrum og økt tilrettelegging for sykkelveier.

En intensivt planlegging og saksbehandling spenner fra oversiktsplanlegging, område- og detaljregulering, produksjon av byggesaker, informasjon, kontroll, do-

kumentasjon, samt dialog og samhandling med ulike aktører/partner. Etaten har de siste årene økt fokus på tilsyn med den utbyggingen som skjer.

Det er vedtatt ambisiøse mål for å fremme en mer klimanøytral og energiforsvarlig byutvikling. Fokuset de nærmeste årene vil blant annet være på utvikling og bruk av tema- og risiko- og sårbarhetskart, håndtering av overvann, utvikling av krav til grønn overflatefaktor. Banenett og kollektivfremkommelighet er helt sentrale tiltak. Kollektivtrafikkens nøkkelrolle i å sikre høy personmobilitet og tilgjengelighet i fremtidens Osloregion har aktualisert arbeidet med å avklare traseer for fremtidige tunneler for jernbane og T-bane gjennom sentrumsområdet.

Fortetting, økende eiendomspriser og arealknapphet i byggesonen skaper ofte motsetninger mellom utbyggingsinteressene i enkeltprosjekter og nabolaget. Nye fortettingsprosjekter utfordrer gjeldende regulering, tomtens utbyggingskapasitet og krav til bokvalitet, inkludert utearealer. Tilsvarende gjelder forholdet mellom ny bruk og vern av eksisterende bebyggelse.

Økt utnyttelse av undergrunnen fører til økt risiko for konflikter og økt risiko for skade på installasjoner både under bakken og på overflaten. Spesielt kan nevnes

fare for setningsskader på bebyggelse ved senkning av grunnvannstand, samt at boring av dype energibrønner utgjør en potensiell fare for å kunne treffe andre undergrunninstallasjoner som tunneler og bergrom. Det jobbes i et tverretattlig samarbeidsprosjekt med sikte på en mer fremtidsrettet, helhetlig og bærekraftig forvaltning og bruk av undergrunn i Oslo kommune. Dette vil være grunnlag for å styre tiltak i undergrunnen og redusere konfliktpotensial, skaderisiko og potensielt erstatningsansvar.

Ny og endret planprosess er nå innarbeidet i alle saksbehandlingsfaser. For å følge opp intensjonen om redusert saksbehandlingstid kreves fokus og tett oppfølging, men også endrede arbeidsprosesser hos forslagsstiller. Etaten opplever at forslagsstillerne trenger lengre tid for planjusteringer etter at planen har vært på offentlig ettersyn enn det som på forhånd har vært avtalt mellom etaten og forslagsstiller.

Plan- og bygningsetaten er pilot i kommunens program for elektroniske tjenester og utvikler veiledet dialog for flere typer og delprosesser i byggesak. Plan- og bygningsetatens papirarkiv skal digitaliseres i de neste årene. I 2016 antas det at 40 000 nye saker blir gjort tilgjengelig på etatens saksinnsyn.

Nøkkeltall for: Kap.609 Plan- og bygningsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Kommune(del)planer, Fylkes(del)planer	3	0	0	5	4
Egne reguleringssaker	30	14	2	3	0
Innsendte reguleringssaker	79	72	78	91	95
Antall regulerte boligheter	1 277	1 846	1 788	1 635	1 758
Byggesaker	6 385	7 365	6 129	5 445	5 368
Godkjente boligheter	2 910	3 726	3 618	3 107	2 736
Deletillatelser	260	183	198	202	166
Målebrevsaker	288	336	396	395	370
Seksjoneringssaker	308	353	407	508	557
Grunnkart - ferdig redigert i dekar	83 160	71 580	81 250	70 480	70 000

3 mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Tilrettelegge for økt boligbygging				
Vurdere om nye planer er egnet for boligformål	Alle saker vurderes			100 %
Utvikle overordnede rammer for Hovinbyen	Strategisk plan sendes byrådsavdeling			1. halvår
Fremme områdeplan for Skøyen til politisk behandling	Gjennomføre offentlig ettersyn			2. halvår
Detaljregulering Fornebubanen	Reguleringssak sendes byrådsavdeling (1)			1. halvår
Områderegulering for Gjersrud-Stensrud	Reguleringssak sendes byrådsavdeling			1. halvår
Mål 2 Sikre Oslos blågrønne omgivelser og gode steds- og miljøkvaliteter				
Utvikle klimanøytrale byområder	Antall nye FutureBuilt forbildeprosjekter i Oslo (2)			3
Vurdere byens omgivelser i arealplanleggingen	Alle saker vurderes			100 %
Mål 4 Plan- og byggesaksbehandlingen skal være effektiv og brukerorientert				
Overholde lovens saksbehandlingsfrister	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid:			
	Byggesak - frist 3 uker	1,8 uker	3 uker	3 uker
	Byggesak - frist 12 uker	8,7 uker	12 uker	12 uker
	IP - offentlig ettersyn - frist 12 uker	11,8 uker	12 uker	12 uker
	Deletilatelser - frist 12 uker	5,9 uker	12 uker	12 uker
Utvikle elektroniske tjenester	Antall nye tjenester			3
Digitalisering av arkiver	Antall digitaliserte saker tilgjengelig på saksinnsyn			40 000
Lage god informasjon om brukerrelevante endringer i plan- og bygningsloven	Ligge ute på nett før ikrafttredelse			3 uker før ikrafttredelse
Føre tilsyn med at tiltak gjennomføres i samsvar med tillatelser	Antall tilsyn			200

1) Avhengig av at Ruter holder sin fremdriftsplan

2) FutureBuilt har som mål å fremme 50 forbildeprosjekter 2010-20

Plan- og bygningsetaten skal redusere saksbehandlingstiden fra komplett planforslag er innkommet til det er lagt ut til offentlig ettersyn med 20 % i løpet av fireårsperioden (2016-2019).

Ambisjonsnivået forutsetter at de revisjoner staten jobber med i plan- og byggesakslovgivningen ikke pålegger kommunen mer omfattende oppgaver inn i denne prosessen.

Plan- og bygningsetaten skal redusere saksbehandlingstiden på bestilling av oppstartsmøter for innsendte planinitiativ med 20 % innen 2019.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med 8,3 mill., jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader, samt etatens del av sektorens rammereduksjon. Det er i tillegg innarbeidet 14,0 mill. til digitalisering av etatens

byggesaksarkiv, 2,2 mill. som tilskudd til gjennomføring av Oslo Arkitekturtriennale 2016 (OAT 2016) og nedjustering av refusjonskrav som følge av avvikling av internfakturering knyttet til barnehageetableringer.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.609.04	Fjordbyen	4 000
2.609.07	Bjørвика	3 500
2.609.09	FutureBuilt	2 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften

som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

5 Investeringer

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	7 621	6 000	6 000	
04 Overføringsutgifter	1 876	0	0	
Sum utgifter	9 497	6 000	6 000	
07 Refusjoner	-1 876	-1 000	-1 000	
Sum inntekter	-1 876	-1 000	-1 000	
Netto utgifter	7 621	5 000	5 000	

Investeringsoversikt

609 Plan- og bygningsetaten (BYU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
106 019	PBE IKT-utstyr			6 000	6 000	6 000	6 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			6 000	6 000	6 000	6 000		
106 019	PBE IKT-utstyr	Investeringsmoms		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
	Sum kapittel finansiering			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			5 000	5 000	5 000	5 000		

Det foreslås budsjettert med 6,0 mill. årlig til ajourhold og modernisering av etatens IKT-utstyr.

Sektorens samlede tilskuddsmidler

Kap. nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016	Sum 2014-2016
520	Tilskudd til verneverdige bygninger i privat eie	1 500	1500	1 500	4 500
609	Tilskudd til Oslo Arkitekturtriennale 2016	400	400	2 200	3 000

Det er i budsjettet for 2014 og 2015 bevilget 0,4 mill. til planlegging og forberedelse av Oslo Arkitekturtriennale 2016 (OAT 2016). Byrådet har i budsjettet for

2016 innarbeidet 2,2 mill. som tilskudd til gjennomføring av OAT 2016.

9.0 MOS MILJØ OG SAMFERDSEL

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har det overordnede ansvaret for områdene miljø, klima, energigjenvinning, enøktiltak og bærekraftig utvikling, biologisk mangfold, friluftsliv, landbruk, kollektivtransport,

drosjenæringen, trafiksikkerhet, offentlig parkering, kommunens veier, parker, friområder og skoger, idrett, beredskap, brann og redning, vann og avløp, renovasjon og havna.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren eks. kommunale foretak

Beløp i mill.

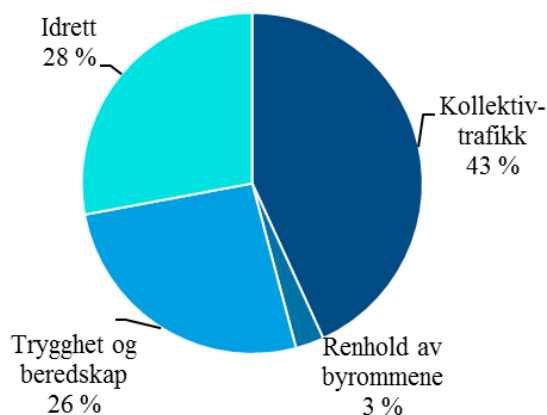
Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	3 970,5	4 170,3	4 143,1	4 142,4	4 155,7
Sum inntekter	-1 505,3	-1 337,4	-1 595,4	-1 717,4	-1 591,4
Netto utgifter	2 465,2	2 832,9	2 547,6	2 425,0	2 564,3

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 7,3 %

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik:

I 2016 skal Oslo kommune bruke:

- 1 696,6 mill. til kjøp av kollektive transportj.
- 1 030,3 mill. til tiltak for en tryggere by (oslovakter, belyningsplan, beredskap, brann- og redning etc.)
- 1 098,0 mill. til idrett
- 106,0 mill. til renhold

Byrådets mål for sektoren

Mål	Virksomheter som bidrar til måloppnåelse
1. CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)	Ruter AS, Bymiljøetaten, Sykkelprosjektet, Oslo Havn KF
2. Helhetlig kretsløpbasert avfalls- og avløpshåndtering	Renovasjonsetaten, Vann- og avløpsetaten
3. Attraktive transportløsninger	Ruter AS, Bymiljøetaten, Sykkelprosjektet, Oslo Havn KF
4. Trygg by med god beredskap	Brann- og redningsetaten, Beredskapsetaten, Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten
5. Bevare naturverdier	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Oslo Havn KF
6. Attraktive byrom og friområder	Bymiljøetaten, Beredskapsetaten
7. Økt fysisk aktivitet i befolkningen	Bymiljøetaten, Sykkelprosjektet

Utfordringer i sektoren

Oslo skal være en god by å leve i. Det skal være lett å velge mellom miljøvennlige løsninger, og det skal være gode muligheter for å ha en aktiv livsstil.

Oslo er en by i kraftig vekst. Flere innbyggere legger et økt press på tjenester og gjør det særskilt viktig å arbeide målrettet for å redusere klimagassutslipp og annen forurensning. Byrådet la i 2015 frem en klima- og energistrategi der det fremgår at transportsektoren står for 60 % av CO2-utslippene i Oslo. Strategien viser hvilke tiltak kommunen må iverksette for å nå målet om halverte CO2-utslipp innen 2030 og bli en nullutslipp-by innen 2050. Gjennomføringen av strategien blir en viktig oppgave for byrådet i de kommende år.

Det er byrådets ambisjon at all persontransportvekst i Oslo skal tas av gange, sykkel og kollektivtransport. Tiltak for å øke kapasiteten i kollektivtransporten og tiltak for økt gange og sykkel er avgjørende for å løse befolkningens transportbehov. Byrådet prioriterer utbygging av trygge sykkelveier og et nytt sykkelveinett. I tillegg vil Byrådet også i 2016 arbeide med å sikre skoleveier og øke trafiksikkerheten for barn. I en by i vekst øker bruken av byrommene og friområdene, noe som medfører økt slitasje. Aktivitet er viktig for innbyggernes trivsel og helse. Ryddige og rene byrom og tilgang til grøntområder med muligheter for et mangfold av fysiske aktiviteter må derfor prioriteres. Marka, fjorden og øyene er også uvurderlige for idrett, rekreasjon, naturopplevelser og friluftsliv.

I en by i vekst er det nødvendig å oppnå en bedre kildesorteringsadferd. Avfall er en ressurs, og bør gjenvinnes eller bli til fjernvarme, biogass og gjødsel. Avfallsplan for Oslo kommune 2006-2009 legger opp til minst 50 % materialgjenvinning av husholdningsavfallet. Ved bedre sortering av avfall i blå og grønne poser skal dette målet oppnås i 2018. Haraldrud energigjenvinningsanlegg er gammelt og det er behov for å igangsette tiltak for å redusere risiko for utslipp til luft og vann.

I en by i vekst øker belastningen på kritisk infrastruktur. Med et økende antall innbyggere og økte krav til

sikkerhet og beredskap vil Vann- og avløpsetaten få utfordringer med å levere nok drikkevann og drikkevann av god nok kvalitet i de kommende årene. På kortsikt må eksisterende anlegg utnyttes på en bedre måte og vannforbruket per innbygger må reduseres. På lengre sikt må det sikres en utredning av Oslos drikkevannsforsyning for fremtiden. Det er nødvendig å fortsette satsingen på fornyelse og modernisering av byens ledningsnett. Byrådet har som mål at det skal være nok kapasitet på renseanlegg, både for økte vannmengder og økt organisk belastning. Et viktig tiltak for å bevare naturverdier og håndtere klimaendringer er å gjenåpne vassdrag, og filtrere og fordøye overvann, før det ledes til vassdrag. En god håndtering av overvann er avgjørende for å sikre badevannskvaliteten i fjordområdene.

I en by i vekst øker både antallet nødutrykninger og antallet sammenfallende hendelser, for eksempel forventet ekstremvær. Det er utarbeidet en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for Oslo kommune som oppdateres jevnlig for å kartlegge potensielle hendelser som kan medføre alvorlige trusler mot kommunens innbyggere eller forstyrrelser i kommunens tjenesteproduksjon. Oslo er et kommunikasjonsknutepunkt og senter for mange viktige samfunnsfunksjoner. Det er nødvendig å ta hensyn til ny risiko i det moderne samfunnet, som terror og andre uønskede viljestyrte handlinger. Oslo skal være en trygg by å bo, arbeide og ferdes i. For at Oslo fortsatt skal oppleves som en trygg hovedstad, må byrommene være sikre og oversiktlige. Beredskap og kriminalitetsforebygging må settes høyt.

I en by i vekst øker behovet for anlegg til idrett og fysisk aktivitet. Idretten er en viktig arena for integrering av både barn, ungdom og voksne i nærmiljøet. Med god tilgang til anlegg for idrett og fysisk aktivitet vil byrådet legge til rette for både idrettslagenes aktiviteter og innbyggernes muligheter for egen fysisk aktivitet. Behovsplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet synliggjør behovet for arealer, nye anlegg og rehabilitering av anlegg for å sikre en forutsigbar og god utvikling av idrettsanlegg, friluftsliv og friområder i byutviklingen de neste årene.

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Miljø og samferdsel, miljø (MOS)

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	3 970,5	3 960,2	3 923,6	3 923,0	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	3 970,5	3 970,5	3 970,5	3 970,5	3 970,5
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		34,6	47,4	54,3	76,2
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	3 970,5	4 004,7	4 017,6	4 024,4	4 046,3
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-18,6	-18,6	-19,1	-19,1
+/- Spesifiserte rammeendringer		98,5	63,7	65,2	65,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-6,6	-11,8	-20,4	-28,9
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		73,3	33,2	25,7	17,1
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		92,3	92,3	92,3	92,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	3 970,5	4 170,3	4 143,1	4 142,4	4 155,7
Salgs- og leieinntekter	-763,6	-764,7	-779,1	-810,7	-835,7
Refusjoner	-724,7	-546,0	-803,5	-894,0	-743,0
Overføringsinntekter	-17,0	-26,7	-12,7	-12,7	-12,7
=Sum driftsinntekter	-1 505,3	-1 337,4	-1 595,4	-1 717,4	-1 591,4
=ØKONOMIPLAN (netto)	2 465,2	2 832,9	2 547,6	2 425,0	2 564,3

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

1,8 % 0,8 % 0,6 % 0,4 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Endringen er en konsekvens av byrådssak 1054/15 hvor Klagenemnden for transportsaker ble flyttet fra Bymiljøetaten til Velferdsetaten.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

På kap. 542 Bymiljøetaten er 2,6 mill. økt husleie Vulkan og Klemetsrud, 35,0 mill. husleiemidler til dekning av FDV-utgifter til Kultur og idrett KF, 6,0 mill. drift av fontener og dammer. På kap. 548 Avsetning husleier er det satt av økt husleie idrettsanlegg på 5,0 mill. Kap. 643 Renovasjonsetaten – næring er justert for endret fordeling av kostnader mellom kap. 640 Renovasjonsetaten – selvkost og kap. 643 Renovasjonsetaten – næring med minus 18,0 mill. Kap. 650 Brann- og redningsetaten er 3,0 mill. ny husleie etter rehabilitering.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

På kap. 542 Bymiljøetaten er det lagt inn 14,6 mill. til asfaltering, 0,5 mill. til Geitmyra skolehage. Det er videre redusert med 33,7 mill. i engangsbevilgninger.

Spesifiserte rammeendringer

På kap. 542 Bymiljøetaten er det lagt inn 24,5 mill. til driftsfølggevirkninger av nye anlegg, 17,6 mill. til VM i skiskyting, 10,0 mill. til samarbeid med idrettslag om realisering av idrettshaller mv., 5,0 mill. til attraktive parker og byrom, 29,0 mill. til forprosjektering av Nytt Jordal Amfi, Lillomarka arena, Mortensrud idrettshall

og Nytt Tøyen bad. På kap. 645 Energigjenvinningsetaten – husholdning er det lagt inn 5,4 mill. til økte kostnader til biogassanlegget, 3,0 mill. økte inntekter på grunn av selvkostpris på forbrenning til Renovasjonsetaten – selvkost. På kap. 650 Brann- og redningsetaten er det lagt inn 7,5 mill. til styrket bemanning og beredskap, 2,0 mill. til redusert inntekt fra utrykning ved feilmelding. På kap. 761 Sykkelprosjektet er det lagt inn 6,0 mill. til nivåøkning på helårsdrift og vedlikehold av sykkelveier.

Uspesifiserte rammeendringer

På kap. 711 Kjøp av transporttjenester er det lagt inn 1,0 mill. for å videreføre dagens aktivitetsnivå. Sektorens andel av rammereduksjon er jevnt fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med 71,6 mill.

Salgs- og leieinntekter

På kap. 542 Bymiljøetaten er det lagt inn 33,0 mill. i reduserte belønningsmidler for kollektivtrafikken.

Refusjoner

På kap. 542 Bymiljøetaten er det lagt inn 165,0 mill. i reduserte bompenginntekter fra Oslopakke 3.

Netto driftsbudsjett per kapittel

Beløp i mill.

	Dok 3	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Endring
Netto driftsbudsjett pr kapittel	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2016
184 Beredskapsetaten (MOS)	13,9	13,2	13,2	13,2	13,2	-4,9 %
542 Bymiljøetaten (MOS)	436,3	843,2	532,6	402,0	521,9	93,2 %
548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (MOS)	0,0	5,0	19,0	36,0	59,0	100 %
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	-6,1	-26,4	-27,2	-27,2	-28,6	336,4 %
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	-99,4	-98,6	-99,3	-99,3	-100,3	-0,8 %
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	362,3	382,2	387,3	387,3	387,3	5,5 %
711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	1 657,0	1 696,6	1 704,4	1 695,3	1 694,2	2,4 %
752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	2,1	2,2	2,1	2,1	2,1	2,7 %
761 Sykkelprosjektet (MOS)	9,4	15,6	15,5	15,5	15,5	66,8 %
Sum Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	2 375,5	2 832,9	2 547,6	2 425,0	2 564,3	19,3 %

Brutto investeringsbudsjett per kapittel

Beløp i mill.

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett	2016	2017	2018	2019
542 Bymiljøetaten (MOS)	689,0	798,4	834,4	555,3
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	51,5	34,3	39,7	0,0
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MO)	40,0	40,0	30,0	30,0
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	19,5	22,1	11,5	24,1
761 Sykkelprosjektet (MOS)	90,0	250,0	400,0	400,0
ØKONOMIPLAN (brutto)	890,0	1 144,8	1 315,6	1 009,4

Beredskapsetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
184 Beredskapsetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	8 667	7 245	7 407
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 092	6 634	5 785
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	3	0	0
14 Overføringsutgifter	561	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 339	0	0
Sum utgifter	14 662	13 879	13 192
16 Salgsinntekter	-400	0	0
17 Refusjoner	-539	0	0
18 Overføringsinntekter	-1 019	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-723	0	0
Sum inntekter	-2 682	0	0
Netto utgifter	11 980	13 879	13 192

1 Ansvarsområde

Beredskapsetaten har det overordnede ansvaret for beredskapsarbeidet i kommunen. Etaten skal sørge for at kommunens beredskapsplikter i krig og fred blir ivaretatt. Videre skal etaten bidra til at alle kommunale virksomheter er i best mulig stand til å møte ulykker, katastrofer og uønskede hendelser, samt gi veiledning til og føre tilsyn med alle kommunale virksomheters beredskapsarbeid.

Beredskapsetatens virksomhet styres av beredskapsloven, sivilbeskyttelsesloven, helseberedskapsloven, næringsberedskapsloven og sikkerhetsloven, samt forskrifter gitt i medhold av disse lovene.

2 Situasjonsbeskrivelse

Beredskapsetaten registrerer en økende interesse og pågang fra kommunens virksomheter og andre aktører vedrørende sikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Etaten arrangerer og organiserer øvelser innen kriseledelse og bidrar aktivt til kompetanseheving for personell i kommunen ved å gjennomføre veiledning og opplæring. Etaten arrangerer Beredskapsforum, der representanter fra kommunen, staten, politiet og andre sentrale beredskapsaktører deltar og bidrar til koordinering av beredskapsplaner og erfaringsutveksling.

Beredskapsetaten skal ha hovedfokus på øvelser og tilsyn, slik at Oslo kommunes overordnede kriseledelse,

se, og alle virksomheter med stor betydning for kommunens beredskap, har en øvet og kompetent organisasjon med oppdaterte og effektive planverk.

Beredskapsetaten skal i økonomiplanperioden utarbeide Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) og beredskapsplanverk knyttet direkte til ulike trusselsituasjoner, områder med forhøyet risiko, kritisk infrastruktur, klimaendringer og ekstremvær. I tillegg skal etaten prioritere stedlig tilsyn og øvelser. Klimatilpassning anses som et viktig område som må vies ekstra oppmerksomhet i kommende periode.

Ordningen med Oslovakter har gitt gode resultater og vaktordningen for nærpatruljering videreføres i 2016. Trygghetsindeksen har vært gjennomført i deler av Oslo sentrum. Den skal videreutvikles og implementeres i flere bydeler. Trygghetsindeksen er en samling indikatorer som beskriver forholdet mellom registrert/reell trygghet og opplevd trygghet. Indeksen er et viktig verktøy for å sikre systematisk bruk av ressurser og tiltak i trygghetsarbeidet.

For å styrke informasjonssikkerheten i Oslo kommune har Beredskapsetaten ansatt en IKT-beredskapsrådgiver, som blant annet skal etablere et beredskapsforum med deltakelse fra de aktuelle virksomhetene og rådgi virksomhetene i deres sikkerhetsarbeid.

Nøkkeltall for: Kap.184 Beredskapsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Samordne beredskapsplanverket innenfor alle kommunens virksomheter	-	-	Kvalitativ rapport	Kvalitativ rapport	Kvalitativ rapport
Tilsyn – sivilbeskyttelsesloven og sikkerhetsloven	-	-	10	21	22
Øvelser og kompetanseheving	-	-	12	22	10

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 3: Attraktive byrom og friområder				
Registrere og adressere trygghetsutfordringer og tiltak i Trio-systemet (Trygghetsindeksen)	Antall rapporterte tiltak iverksatt i Trio-nettverket	-	2	3
Mål 4: Trygg by med god beredskap				
Øvelser og opplæring	Antall virksomheter som har hatt øvelser	10	19	20
Tilsyn etter sivilbeskyttelsesloven og sikkerhetsloven	Antall slutførte tilsyn	22	22	20
Implementere trygghetsindeks	Antall rapporter med oversikt over registreringer	-	2	3

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 0,29 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Det foreslås ingen investeringer.

Bymiljøetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
542 Bymiljøetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	486 840	468 497	502 148
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	845 226	695 090	874 464
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	78 025	70 404	109 537
14 Overføringsutgifter	334 120	160 398	169 178
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	316 396	0	0
Sum utgifter	2 060 607	1 394 389	1 655 327
16 Salgsinntekter	-456 662	-528 630	-504 184
17 Refusjoner	-676 551	-417 387	-281 257
18 Overføringsinntekter	-99 004	-12 023	-26 726
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-318 707	0	0
Sum inntekter	-1 550 925	-958 040	-812 167
Netto utgifter	509 682	436 349	843 160

1 Ansvarsområde

Bymiljøetaten har det overordnede ansvar for planlegging, utvikling, forvaltning og drift av kommunale byrom i Oslo. I byrom inngår fellesarealer som veier, gater, torg, møteplasser, parker og friområder. Ansvarsområdet omfatter også kommunale idrettsanlegg, friluftsanlegg, kommunale landskapsrom i Marka og indre Oslofjord.

Etaten skal være pådriver for de gode miljøløsningene og på den måten synliggjøre Oslo kommunes miljøarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Etaten skal sørge for et rent, ryddig og trivelig bymiljø, en variert natur og god tilgang til rekreasjon i grøntområder.

Etaten er delegert myndighet etter friluftsløven, miljøinformasjonsloven, viltloven, hundeloven, lakse- og innlandsfiske_loven, forurensningsloven, motorferdselloven, jordloven, skogbruksloven, odelsloven, konsesjonsloven, vegloven, vegtrafikkloven, plan- og bygningssloven og yrkestransportloven, samt forskrifter til disse. Etaten er også delegert myndighet til å håndheve deler av politivedtekten for Oslo. Etaten er videre delegert løyvemyndighet etter yrkestransportlova og har dermed en stor del av ansvaret for forvaltningen av drosjenæringen i Oslo.

2 Situasjonsbeskrivelse

En økende befolkning medfører behov for utvidelse av og økning i tilbudet til byens innbyggere på mange områder. Det er behov for å tenke nytt for å få frem nye kostnadseffektive løsninger. Eksempler på løsninger er kommersialisering av anskaffelser, elektroniske tjenester, forenkling av regelverk og teknologiutviklinger.

Byrådet vil fortsette arbeidet med utskifting av kommunens bilpark for å nå målet om at alle kommunens biler skal bruke nullutslippsteknologi. Ved utgangen av 2015 er det etablert om lag 1100 ladeplasser for elbil, og det satses videre med etablering av 200 nye ladeplasser i 2016.

Bymiljøetaten arbeider kontinuerlig for å tilby attraktive muligheter for rekreasjon og fysisk aktivitet som kan bidra til bedre folkehelse og økt trivsel. Fordi byen vokser er det et stort behov for satsning på byens idrettsanlegg, friområder, parker og grøntanlegg. Det er også viktig å ivareta nærmiljøkvalitetene, slik at veksten ikke ødelegger de gode byrommene. Plan for Tøyen og bademeldingen er omfattende og viktige prosjekter som i tiden fremover.

Bymiljøetaten skal sørge for et innbydende byrom med renhold og avfallshåndtering, beplantning i parker, belysning, vedlikehold av gater, veier, turveier og broer. Etaten vil i 2015 starte arbeidet med prosjektet «Ren by Oslo» slik det fremgår av byrådssak 211/14 Sammen om en ren by. Prosjektet vil få betydning for koordinering, organisering og gjennomføring av renholdstil-

tak i byen fra 2016. Det skal i første omgang satses på aktørsamarbeid og Ruskenkonseptet.

Trusler og terrorhandlinger krever økt oppmerksomhet på sikkerhet og trygghet for byens innbyggere. Bymiljøetaten utfører objektsikring som både omfatter fysiske og trafikkregulerende tiltak. Etaten må tenke sikkerhet i alle utbyggingsprosjekter for å redusere risiko for uønskede handlinger. Med sin tilstedeværelse i byen er Oslo vaktene sentrale bidragsytere i arbeidet med å skape trygge byrom. Oslo vaktene har også en viktig kontrollfunksjon.

Bymiljøetaten arbeider løpende med trafikkisikkerhetstiltak, vedlikehold og oppgradering av det kommunale veinettet. Bymiljøetaten samarbeider med Sykkelprosjektet om planlegging av, tilrettelegging for og gjennomføring av sykkeltiltak. Bymiljøetaten skal i 2016 øke innsatsen på drift og vedlikehold av sykkeltraseer både sommer og vinter. Arbeidet med trygg skolevei fortsetter i 2016. Det settes i 2016 av 40 mill. til aksjon skolevei, trafikkisikkerhetstiltak og støyreducerende tiltak.

Utfordringer for turveinettet i Oslos byggesone er blant annet manglende kryssing av barrierer, planmessige avklaringer, rehabiliterings- og oppgraderingsbehov av eksisterende turveier og skilting. Byrådet vil derfor videreføre arbeidet med å ivareta og videreutvikle turveinettet i Oslo.

Etaten ivaretar mange av kommunens klima- og miljøoppgaver. Etaten arbeider med å overvåke miljøtilstanden, oppdatere og sammenstille miljøfakta, formidle miljøinformasjon og varsle innbyggerne når det oppstår høye forurensningsnivåer. Etaten påser at klima, miljø, natur, grøntstruktur og friluftsliv ivaretas på en hensiktsmessig og fremtidsrettet måte i byutviklingen. I tillegg har byrådet lagt frem en sak om landbruk som drøfter muligheter for økt dyrking i urbane områder. Det er satt av 1 mill. til dette arbeidet.

Et nytt foretak for kultur- og idrettsbygg ble etablert i juli 2015 for å styrke kompetansen og gjennomføringskraften knyttet til realisering av idrettsanlegg, herunder signalbygg, ishaller, isflater, bad og idrettshaller/flerbrukshaller. Kultur- og idrettsbygg KF (KID) bygger idrettsanleggene etter bestilling fra Bymiljøetaten i henhold til kommunens etablerte bestiller- utførermodell. Foretaket skal forvalte de store og komplekse byggene/anleggene, mens Bymiljøetaten forvalter alt annet innenfor idrettsområdet, også de omkringliggende byggene/anleggene, som fotballbaner, klubbhus eller andre mindre installasjoner. Bymiljøetaten vil dermed ha det forvaltningsmessige ansvaret for utearealene, og opprettholde sin rolle som bydrifter av kommunens utearealer.

Nøkkeltall for: Kap.542 Bymiljøetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Årsmiddel av NO2 i µg/m3 (grenseverdien er 40 µg/m3)	-	54	60	61	49
Antall miljøgebyrer	-	1 763	775	483	1 280
Antall parkeringsgebyrer	-	192 386	189 120	173 908	179 749
Andel HC-plasser i forhold til alle kommunale P-plasser, %	-	11,3	11,6	11,8	12
Antall åpningstimer i kommunale bad forvaltet av BYM	-	25 789	26 098	25 977	26 837
Antall km preparerte skiløyper	-	380	422	425	425
Antall km utbygget av hovedsykkelveinettet	-	55,4	57	58,5	60,5
Antall innbyggere per kunstgressbane	-	8 177	8 341	8 076	7 502
Antall P-kort for forflytningshemmede	-	4 534	4 620	4 795	5 002

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)				
Etablering av ladepunkter for el-biler	Totalt antall ladepunkter for el-biler (etablert av BYM)	701	1100	1 300 stk
Mål 3: Attraktive transportløsninger				
Etablere ny bysykkelordning	Andel bysykler i drift i ny ordning (%)	-	-	70 %
Mål 4: Trygg by med god beredskap				
Aktiv bruk av Oslovakter i trygghetsarbeidet	Antall timer Oslovakter i aktiv tjeneste	-	28 000	35 000
Mål 5: Bevare naturverdier				
Redusere luftforurensningen ved iverksetting av driftstiltak og trafikkregulering	Antall døgnoverskridelser svevestøv (PM10)	7	<10 stk	<10 stk
Mål 6: Attraktive byrom og friområder				
Etablere holdeplasser som kan brukes av alle	Andel holdeplasser som har UU-standard (%)	21 %	20 %	26 %
Fokus på tjenesteproduksjon	Andel innbyggere som er fornøyd med hvordan byrommene fremstår	81 %	80 %	80 %
Mål 7: Øke fysisk aktivitet i befolkningen				
Renovere og bygge nye kunstgressbaner	Antall kunstgressbaner forvaltet av BYM	85	87	91
Fokus på tjenesteproduksjonen	Andel innbyggere som er fornøyd med rekreasjons- og idrettsmuligheter i Oslo	70 %	-	80 %

Bymiljøetatens ramme omfatter avsetning til tilskudd på 69,4 mill. til følgende:

	<i>Vedtatt budsjett 2014</i>	<i>Vedtatt budsjett 2015</i>	<i>Forslag 2016</i>
Rammetilskudd Oslo Idrettskrets	39 857 000	41 402 543	44 250 000
Seniorprosjektet OIK	2 200 000	2 300 000	2 300 000
Idrett og utfordring OIK	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Storbyarbeidet OIK	2 000 000	2 300 000	2 300 000
Sommerpatruljen OIK	400 000	1 000 000	400 000
Redningsselskapet - redningsskøyta "Uni Oslofjord"	100 000	100 000	100 000
Oslo Winter Festival	2 000 000	2 000 000	750 000
Norway Cup	4 000 000	4 000 000	4 000 000
EKT	300 000	300 000	300 000
Østensjøvannets venner	150 000	150 000	150 000
Oslo Elveforum	190 000	190 000	190 000
Maridalens venner	850 000	850 000	850 000
Dyrebeskyttelsen Oslo/Akershus	250 000	250 000	250 000
Norsk Naturarv	750 000	750 000	750 000
Oslofjordens Friluftsråd (OF)	3 439 260	3 486 721	3 600 000
Oslo og Omland Friluftsråd (OOF)	1 242 158	1 259 299	1 300 000
Medlemskontingent Oslomarkas fiskeadministrasjon	305 642	317 000	317 000
Skjærgårdstjenesten	912 082	1 134 000	1 134 000
Tilskudd større idrettstiltak og andre organisasjoner	1 600 000	1 600 000	2 597 563
Tilskudd til friluftsf- og naturvernorganisasjoner	1 150 000	1 000 000	2 000 000
Den norske turistforening, skilting i marka			350 000
Samlet tilskudd	63 196 142	65 889 563	69 388 563

Etaten har ansvaret for å administrere ordninger med tilskudd til idretts-, friluftsf-, og naturvernorganisasjoner, som innebærer at tilskuddsordningen hvert år skal kunngjøres i dagspressen og på Oslo kommunes nettsider.

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er tilbakeført rammekutt med 6,3 mill. på Bymiljøetaten i 2016.

Det er innarbeidet 6,0 mill. årlig til drift av fontener og dammer, overført fra Vann- og avløpsetaten - næring. Ivaretagelse av byens parker og byrom er styrket med

5,0 mill. årlig. Det er også innarbeidet driftsfølgelivninger av parkanlegg, idrettsanlegg, anlegg i marka og på øyene og veianlegg. Det er videre innarbeidet 25,0 mill. årlig i økte husleiemidler.

Forprosjektering av Nytt Tøyen bad er styrket med 10,0 mill. og drift av Sørenga bad er styrket med 1,0 mill. til totalt 3,0 mill. årlig.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 18,4 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
542	Bymiljøetaten (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	25	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	640 704	701 380	688 980
04	Overføringsutgifter	146 558	0	0
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 320	0	0
	Sum utgifter	789 606	701 380	688 980
06	Salgsinntekter	-3 298	0	0
07	Refusjoner	-186 368	-253 331	-248 513
08	Overføringsinntekter	-29 319	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 920	0	0
	Sum inntekter	-220 905	-253 331	-248 513
	Netto utgifter	568 701	448 049	440 467

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

542 Bymiljøetaten (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
108 015			320	320	320	320		Løpende
108 047	40 000	20 000	20 000	0	0	0	0	1/15 - 4/16
109 011			6 350	6 350	0	0		Løpende
109 012			2 000	2 000	2 000	0		Løpende
115 041			18 000	19 388	8 000	0		Løpende
116 013			9 000	12 500	10 000	0		Løpende
<i>Sum friluftsliv og nærmiljøanlegg</i>			55 670	40 558	20 320	320		
<i>Idrett</i>								
106 025			5 000	5 000	5 000	0		Løpende
107 041			2 000	2 000	2 000	0		Løpende
115 014			5 000	5 000	5 000	5 000		Løpende
115 070			30 000	30 000	30 000	30 000		Løpende
116 023			31 250	0	0	0		
<i>Sum idrett</i>			73 250	42 000	42 000	35 000		
<i>Samferdsel</i>								
107 001			67 000	95 000	159 000	269 000		Løpende
108 030			5 872	7 500	33 000	33 000		Løpende
108 035			2 000	2 000	3 750	3 750		Løpende
111 008			5 000	0	0	0		Løpende
111 021	285 500	270 000	15 500	0	0	0	0	1/11 - 4/16
112 002			99 942	234 643	317 080	119 750		Løpende
112 024			40 000	40 000	30 000	30 000		Løpende
113 005			58 625	60 000	60 000	31 250		Løpende
113 009			11 660	11 750	15 000	8 250		Løpende
113 010			14 461	27 000	13 250	7 500		Løpende
114 044	495 900	214 000	176 000	105 900	0	0	0	1/14 - 4/17
115 012			40 000	50 000	43 750	12 500		Løpende
115 013			4 000	15 000	6 250	5 000		Løpende
116 003	198 000	20 000	20 000	67 000	91 000	0	0	2/15 - 4/18
<i>Sum samferdsel</i>			560 060	715 793	772 080	520 000		
Sum investeringsutgifter			688 980	798 351	834 400	555 320		
106 025		Tilskudd fra andre	-500	-500	-500	0		
107 041		Investeringsmoms	-400	-400	-400	0		
108 047		Investeringsmoms	-4 000	0	0	0		
109 011		Tilskudd fra staten	-5 350	-5 350	0	0		
109 011		Tilskudd fra andre	-1 000	-1 000	0	0		
109 012		Investeringsmoms	-400	-400	-400	0		
111 008		Investeringsmoms	-1 000	0	0	0		
115 041		Investeringsmoms	-3 600	-3 877	-1 600	0		
107 001		Investeringsmoms	-13 400	-19 000	-31 800	-53 800		
107 001		Tilskudd fra andre	-48 000	-117 000	-126 000	-152 000		
108 030		Investeringsmoms	-1 175	-1 500	-6 600	-6 600		
108 035		Investeringsmoms	-400	-400	-750	-750		
111 021		Investeringsmoms	-2 500	0	0	0		
112 002		Investeringsmoms	-19 989	-49 928	-63 416	-23 950		
112 024		Investeringsmoms	-8 000	-8 000	-6 000	-6 000		
113 005		Investeringsmoms	-11 725	-12 000	-12 000	-6 250		
113 009		Investeringsmoms	-2 332	-2 350	-3 000	-1 650		
113 010		Investeringsmoms	-2 892	-5 400	-2 650	-1 500		
114 044		Investeringsmoms	-19 000	-11 120	0	0		
114 044		Tilskudd fra andre	-81 000	-50 300	0	0		
115 012		Investeringsmoms	-8 000	-10 000	-8 750	-2 500		
115 013		Investeringsmoms	-800	-3 000	-1 250	-1 000		
115 014		Investeringsmoms	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
116 003		Investeringsmoms	-4 000	-13 400	-18 200	0		
116 013		Investeringsmoms	-1 800	-2 500	-2 000	0		
116 023		Investeringsmoms	-6 250	0	0	0		
Sum kapitalfinansiering			-248 513	-318 425	-286 316	-257 000		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			440 467	479 926	548 084	298 320		

Nærmiljø og friluftsanlegg

Det er satt av 18,0 mill. til nærmiljø- og friluftsinvesteringer. Forvaltningsplanen for Østensjø miljøpark videreføres samt at omlegging av Smedbergbekken og Østensjøbekken prosjekteres. Turveiskiltingen fortsetter og det er satt av midler til nærmiljøanlegg som

aktivitetsanlegg, treningsapparater, lekeplasser og tufteparker. Det er også lagt inn midler til rehabilitering og tilrettelegging på Øyene.

BYM - Kunstgressbaner 2016

I 2016 rehabiliteres kunstgressbanene Kringsjå 1, Løren 1, Hallager, Haugerud og Grorud.

Samarbeid om realisering av idrettsanlegg

Byrådet har etablert en ordning med tilskudd til realisering av idrettsanlegg i et samarbeid mellom Oslo kommune og private idrettslag. Ordningen omfatter virkemidler som kommunal garanti, investeringstilskudd og driftstilskudd samt delt eierskap. Det er innarbeidet 30,0 mill. årlig i økonomiplanperioden til formålet.

Ensjø-prosjektet

Bymiljøetaten er gitt ansvaret for gjennomføringsorganisasjonen for den samlede utbyggingen av kommunal-teknisk infrastruktur på Ensjø, Hovinbyen, Lillo-, Storo-området og Frysja, herunder bygging av anlegg i henhold til utbyggingsavtalene. I 2016 er det følgende prosjekter som gjennomføres/startes:

- Gladengveien – fortau med kanal: Omfatter Gladengveiens sideareal med trerekke, kanal for Hovinbekken og bredt fortau mellom Ensjøveien og Stålverksveien.
- Sentral tverrforbindelse: Omfatter en del av sentral tverrforbindelse mellom Malerhaugveien og Fyrstikkalleen skole.
- Ensjø torg og ny bru med ramper i Kampenaksen: Omfatter ny gang-/sykkelbru over T-banen med ramper som en integrert del av Ensjø torg.

I tillegg til flere store og mindre prosjekter.

Kollektivprioriteringer

- Utarbeide gatebruksplan for Grünerløkka, parallelt arbeides det med omregulering av Thorvald Meyers gate og Markveien for å prioritere henholdsvis kollektivtrafikk og fotgjengere og syklist
- Utarbeide detaljreguleringsplan for Storgata mellom Nybrua og Kirkeristen
- Ombygging av Prinsens gate til toveis trikkegate og Tollbugata til toveis bussgate
- Konseptvalgutredning for trikke trasé mellom Grensen og Holbergs plass
- Bryn kollektivknutepunkt – detaljregulering
- Grefsenveien, Briskeby og Storo-Disen – oppgradering av trikkegater
- Opprustning av 30-50 holdeplasser
- Bygging av Gateterminal Stovner T og Linjeparken vil bli ferdig i 2016

Bedre gate og parkbelysning – krim.bekjempelse

I 2016 vil tiltak på Youngstorget videreføres og kompletteres med omkringliggende gater. I tillegg er det planlagt tiltak på Rådhusplassen, i Slottsparken, videreføring av tiltak i Frognerparken, utvalgte tverrgater i Kvadraturen i første omgang Kongens gate, Kirkegata, Glasicsgata og Myntgata. Videre strøkgater som Bygdøy allé, Trondheimsveien og Pilestredet. Plasser i

Kvadraturen og Linstows by som Christiania torv og Spikersuppa.

Program gateopprustning

I 2016 vil arbeidet med oppgradering av gater og planlegging av gater fortsette:

- Kirkegata: Aktuelle gatestrekninger avhengig av utbygging og utvikling av sikringstiltak rundt departementene i kvadraturen
- Hegdehaugsveien nedre del
- Øvre Slottsgate
- Fridtjof Nansens plass
- Olafiaplassen skatepark

Aksjon skolevei/trafikksikkerhet/støy

I 2016 fortsetter arbeidet med skoleveisplaner. Det som er planlagt i 2016 er:

Aksjon skolevei:

- Prosjekt kartlegging av trafikksikkerheten ved alle barneskoler i Oslo ble ferdig i 2015 og arbeidet med å vurdere å gjennomføre tiltak videreføres i 2016.
- Hauketoveien vil bli gjennomført.

Trafikksikkerhet:

- Mindre investeringstiltak etter innspill fra skolene. Det arbeides systematisk med å vurdere innstilte strekninger og nytten av ulike tiltak. Arbeidet består av mindre arbeider som oppstramming av kryss, prosjektering og etablering av fartsdumper og utbygging av fortau i forlengelse eller der det mangler.
- Utbedring av de verste ulykkespunktene fortsetter med planlegging, prosjektering og gjennomføring av ulykkesutsatte kryss og strekninger
- Fartssoning – systematisk gjennomgang av bydelene. Det er planlagt en pilot i 3-4 bydeler i 2016.

Støytiltak:

- Oppgradering av eksisterende støyskjermer.
- Utredning av stille områder.

Mindre utbedringer

I 2016 er det avsatt midler til:

Utredning og prosjektering av prosjekter som Kjærlighetsstien og Telthusbakken, samt skilting til turistatraksjoner.

Utføres i 2016:

- Youngstorget møteplass: fullføring av oppjustering og oppgradering.
- Grev Wedels plass: fullføring av lekeplass i kvadraturen
- Trapper, murer og gangarealer som trenger oppjustering

- Havnepromenaden: benker, mindre utbedring langs promenaden og logoutforming.

Avsetning husleie idrettsprosjekter

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (MOS)				
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	0	5 000	
Sum utgifter	0	0	5 000	
Sum inntekter	0	0	0	
Netto utgifter	0	0	5 000	

Avsetninger til å dekke ufordelte husleier plasseres på eget kapittel for å vise hva midlene er forutsatt brukt til. Det er i økonomiplanperioden lagt inn avsetninger

til husleie for blant annet nye Jordal Amfi og Lambertseter flerbrukshall.

Vann og avløpsetaten – næring

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
621 Vann- og avløpsetaten - næring m.v. (MOS)				
10 Lønn og sosiale utgifter	1 557	0	0	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	36 199	0	0	
Sum utgifter	37 755	0	0	
16 Salgsinntekter	-26 147	0	0	
Sum inntekter	-26 147	0	0	
Netto utgifter	11 609	0	0	

Fra og med 2016 overføres driften av alle rehabiliterte fontener til Bymiljøetaten (kap.542). Når de resterende

fontenene er oppgradert, overføres også disse til Bymiljøetaten. Dette kapittelet utgår derfor fra og med 2016.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
621 Vann- og avløpsetaten - næring m.v. (MOS)				
00 Lønn og sosiale utgifter	750	0	0	
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	15 798	0	0	
Sum utgifter	16 547	0	0	
Netto utgifter	16 547	0	0	

Renovasjonsetaten – næring

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)				
10 Lønn og sosiale utgifter	26 288	29 022	31 531	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	36 227	57 798	42 815	
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	18 824	17 776	15 024	
14 Overføringsutgifter	2 088	13	13	
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	3 515	0	0	
Sum utgifter	86 942	104 609	89 383	
16 Salgsinntekter	-95 438	-96 241	-100 982	
17 Refusjoner	-1 357	-14 420	-14 809	
18 Overføringsinntekter	-48	0	0	
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 518	0	0	
Sum inntekter	-100 361	-110 661	-115 791	
Netto inntekter	-13 419	-6 052	-26 408	

1 Ansvarsområde

Renovasjonsetaten – næring skal sikre et godt tilbud til næringsdrivende med mindre mengder avfall. Tilbudet omfatter innsamling av rest- og papiravfall og mottak av farlig avfall. Næringsdrivende kan levere hestemøkk og park- og hageavfall på mottaks- og komposteringsanlegget på Grønmo. Etaten har ansvar for å avslutte deponiene på Grønmo, og for etterdrift av Grønmo.

2 Situasjonsbeskrivelse

Næringsdrivende kan levere opp til 5 m3 avfall mot betaling tilsvarende minimum selvkost til de gjenbruksstasjonene som har kapasitet. Etaten utfører etterdrift av Grønmo deponi. Bystyret vedtok i sak 444/04 av 13.10.2004 avvikling av deponiet på Grønmo. Deponiet er stengt, men tidligere mottatt avfall, herunder organisk avfall, medfører aktivitet bl.a. knyttet til metangass og sigevann fra deponiet. Etaten skal påbegynne arbeidet med å klargjøre Grønmo-området til annen

bruk, herunder som grøntområde. Dette arbeidet skal etter planen ferdigstilles i 2019, og området overføres til Eiendoms- og byfornyelsesetaten for tilrettelegging for videre bruk.

Renovasjonsetaten har avtale med Undervisningsbygg om innhenting av avfall fra Osloskolene. Tilbudet omfatter henting av 13 ulike avfallstyper. I dag foretas en skjønnsmessig vurdering for å skille mellom husholdningskunder fra Oslo og betalingspliktige kunder ved gjenbruksstasjonene. Renovasjonsetaten planlegger derfor en innføring av bevisbasert adgangskontroll på gjenbruksstasjonene. I løpet av 2016 vil Renovasjonsetaten utføre hele oppdraget i egen regi.

Øvrige viktige tiltak som gjennomføres i 2016 er ferdigstillelse av pilot for kildesortering i det offentlige rom, og evaluering av denne. Videre gjennomføres en pilot for utvidet kildesortering i 10 av Oslos skoler.

Nøkkeltall for: Kap.643 Renovasjonsetaten næring	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Totalt næringsavfall i tonn	29454	27070	37667	38195	36942
Antall næringsbesøkende på gjenbruksstasjonene	32893	36660	34861	30806	24994
Antall tonn restavfall direkte til forbrenning (fra henteordning næring)	-	-	13684	14341	14029
Antall tonn kildesortert avfall til sortering (henteordning næring)	-	-	-	1494	1422

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Helhetlig kretsløpsbasert avfalls- og avløpshåndtering				
Målrettet kundeoppfølging på gjenbruksstasjonsstasjonene for å sikre at fraksjoner havner riktig i forhold til behandlingsmåte	Andel næringsavfall til materialgjenvinning	31 %	24 %	33 %

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto

reduksjon på 0,6 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	2 074	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 796	28 400	51 500
Sum utgifter	5 870	28 400	51 500
07 Refusjoner	-22	0	0
Sum inntekter	-22	0	0
Netto utgifter	5 847	28 400	51 500

Investeringsoversikt- med prosjektbeskrivelser

643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
114 016 Grønmo-deponi - avvikling	162 800	37 300	51 500	34 300	39 700	0	0	1/14 -4/18
Sum investeringsutgifter			51 500	34 300	39 700	0		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			51 500	34 300	39 700	0		

Grønmo-deponi – avvikling

Prosjektet er etablert for å avslutte deponiet i henhold til eksterne krav samt legge til rette for at området kan gjøres tilgjengelig for offentligheten. Prosjektet fikk i 2013 bevilget totalt 220,0 mill. Prosjektet har en fordeling mellom hushold og næring på henholdsvis 26 %

og 74 %. Tildelingen er fordelt over prosjektets levetid, 2014- 2018, og forventes, på dette tidspunkt, å holde. Resultatmålene prioriteres i henhold til bestillingen i rekkefølge tid, kost og kvalitet og prosjektet rapporterer på nåværende tidspunkt grønt på alle punkter.

Energigjenvinningsetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	95 611	90 388	92 413
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	127 362	139 016	140 374
14	Overføringsutgifter	716	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	69 362	0	0
	Sum utgifter	293 050	229 404	232 787
16	Salgsinntekter	-59 443	-69 497	-91 246
17	Refusjoner	-261 278	-259 340	-240 172
18	Overføringsinntekter	-155	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-69 362	0	0
	Sum inntekter	-390 237	-328 837	-331 418
	Netto inntekter	-97 187	-99 433	-98 631

1 Ansvarsområde

Oslo kommunes kretsløpsbaserte avfallssystem bidrar til at Oslo er en internasjonalt ledende miljøby innen avfallshåndtering. Energigjenvinningsetaten skal sørge for tilstrekkelig behandlingskapasitet for husholdningsavfall fra Oslo. Etatens hovedoppgave er å utsortere og materialgjenvinne matavfall og plastemballasje, samt energigjenvinne restavfallet fra husholdningene i Oslo.

Energigjenvinningsetaten driver energigjenvinningsanlegget på Haraldrud med 2 ovnslinjer. Varmeenergien som produseres ved Haraldrud leveres via Hafslund Varme AS sitt fjernvarmenett. I tillegg driver etaten to anlegg ved Haraldrud og Klemetsrud for optisk utsortering av plastemballasje og matavfall med kapasitet på hhv 100 000 og 50 000 tonn per år.

Driften av etatens anlegg er regulert av lover, regler og tillatelser, herunder utslippstillatelser gitt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

2 Situasjonsbeskrivelse

Husholdningsavfall behandles til selvkostpris. Det betyr at Oslo kommunes husholdninger betaler for mottak og behandling av husholdningsavfall gjennom renovasjonsgebyret.

Det er betydelig slitasje på Haraldrud energigjenvinningsanlegg. Energigjenvinningsetaten vil ha behov for å forsterke vedlikeholdsinnsatsen, og å reinvestere i anlegget for å opprettholde tilstrekkelig forbrenningskapasitet til å håndtere Oslos husholdningsavfall over tid.

I 2016 settes det av 10,0 mill. til tiltak for å redusere risiko for utslipp til luft og vann fra EGEs anlegg. Dette er et nødvendig tiltak etter at det sommeren 2015 var to utslipp av forurenset vann fra anlegget på Haraldrud. I tillegg igangsettes utredninger om anleggets fremtid. Romerike biogassanlegg i Nes kommune skal sørge for biologisk behandling av matavfall fra Oslo kommune. Anlegget produserer fornybart drivstoff i form av flytende biogass til kjøretøy og biogjødsel til landbruket på Østlandet. Produksjon ved anlegget startet i desember 2012 og forventes å nå full kapasitet i løpet av økonomiplanperioden.

Energigjenvinningsetaten tar imot deponigass som Renovasjonsetaten henter ut fra det nedlagte avfallsdeponiet på Grønmo. Deponigassen blir omgjort til strøm og varme.

Nøkkeltall for: kap. 645 Husholdning	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Produsert energi (GWh/år)	311	288	287	270
Husholdningsavfall i tonn (før utsortering)	134 406	131 732	132 096	131 169
Utsortert matavfall i tonn per år	6 517	11 161	12 661	13 949
Utsortert plastavfall i tonn per år	2 124	3 263	2 552	1 898
Antall brudd på utslippstillatelsen	9	0	2	1

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)				
Produsere fornybar energi ved å energigjenvinne restavfall fra husholdningene og gjenbruksstasjoner	Produsert energi (GWh/år)	270	-	263
Mål 2: Helhetlig kretsløpsbasert avfalls- og avløpshåndtering				
Opprettholde stabil drift på utsorteringsanleggene	Andel utsorterte poser med plast- og matavfall	94 %	95 %	95 %
Produsere biogass av tilfredsstillende kvalitet til drivstoff	Produsert biogass (Nm3)	1 600 000	2 250 000	1 600 000
Sørge for at driften ved anleggene ikke skal påvirke nærmiljøet og byen negativt	Antall dager med klager på lukt	8	<10	<10
Produsere biogjødsel som tilfredsstillende gjødsel	Mengde biogjødsel avsatt til bønder	-	-	27 000 m3

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en utgiftsreduksjon på 5,0 mill. gjennom forbedringsprosjektet LEAN i tillegg til en rammereduksjon på 2,2 mill. for 2016. Grunnet tekniske utfordringer ved Romerike biogassanlegg er utgifts-

rammen økt med 5,4 mill. og inntektene er redusert med 7,6 mill.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 2,9 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)				
00 Lønn og sosiale utgifter	4 602	0	0	
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	58 808	68 000	40 000	
Sum utgifter	63 410	68 000	40 000	
Netto utgifter	63 410	68 000	40 000	

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
113 011 Energigjenvinningsetaten diverse			30 000	30 000	30 000	30 000		Løpende
116 014 Tiltak ytre miljø	20 000		10 000	10 000	0	0	0	1/15 - 1/18
Sum investeringsutgifter			40 000	40 000	30 000	30 000		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl fond)			40 000	40 000	30 000	30 000		

Energigjenvinningsetaten diverse

Midlene skal benyttes til 5-års revisjon på Haraldrud utsorteringsanlegg, utskifting av trakter, re-isolering, og uforutsette hendelser ved anleggene.

Tiltak ytre miljø

Midlene skal benyttes til å sikre etatens anlegg bedre for å redusere risiko for utslipp til luft og vann.

Brann- og redningsetaten**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
650 Brann- og redningsetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	364 129	373 786	389 659
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	65 707	44 736	44 699
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	23 401	22 331	25 699
14 Overføringsutgifter	12 099	173	177
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	9 392	0	0
Sum utgifter	474 728	441 026	460 234
16 Salgsinntekter	-87 005	-69 211	-68 242
17 Refusjoner	-21 120	-9 538	-9 796
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 878	0	0
Sum inntekter	-114 003	-78 749	-78 038
Netto utgifter	360 725	362 277	382 196

1 Ansvarsområde

Brann- og redningsetaten skal verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, samt ulykker med farlig stoff eller farlig gods. Brann- og eksplosjonsvernloven pålegger kommunen ansvaret for etablering og drift av et brannvesen som skal ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver på en effektiv og sikker måte. Dimensjoneringen av etatens tjenesteproduksjon styres av dimensjoneringsforskriften med risikobilde og innbyggertall som dimensjoneringsparametere.

Etaten er tillagt en rekke beredskapsoppgaver utover den ordinære brann- og redningstjenesten. Blant disse er ambulansetransport på båt, redningsinnsats og kjemikalievern til sjøs, samt drukningsberedskap. Etaten bidrar også med ulike hjelpetjenester ved innlåsing, heisstopp og inntauing, og restverdiredning (RVR) i forbindelse med brann-, vann- eller andre bygnings-skader.

Brann- og redningsetaten er ansvarlig for Oslo kommunes rolle som vertskommune for interkommunal beredskap mot akutt forurensning i Indre Oslofjord region. Etaten drifter også kommunens nødmeldingssentral.

Etatens virksomhet finansieres av bykassen og ved salg av tjenester relatert til primæroppgavene. Feievirksomheten fullfinansieres ved innkreving av feieavgift, og det føres selvkostregnskap for denne tjenesten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo vokser i stort tempo, noe som innebærer at brann- og redningstjenesten må være i kontinuerlig vekst og utvikling. Rask utbyggingstakt i kombinasjon med fortetting og arealknapphet medfører utfordringer med tanke på å sikre en trygg og brannsikker byutvikling.

For å møte endringene og få best mulig effekt av brannvesenets arbeid, er det viktig at etaten er dimensjonert og organisert på grunnlag av risikoen og sårbarheten ved hendelser. Brann- og redningsetaten har derfor utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) som beskriver risikobildet i Oslo. Det er også gjennomført en beredskapsanalyse som beskriver og kvantifiserer aktuelle beredskapstiltak for de kommende årene. Analysene konkluderer blant annet med at Brann- og redningsetaten må kunne håndtere tre sammenfallende hendelser. Dette utløser et behov for å

styrke både bemanning og investeringsnivå innen brann- og ulykkesberedskapen.

Brann- og redningsetaten har fått utarbeidet en konseptvalgutredning om fremtidig brannstasjonsstruktur i Oslo sentrum. Bakgrunnen for utredningen er at dagens hovedbrannstasjon ikke er innlemmet i regjeringens planer for nytt regjeringskvartal. Dette, i tillegg til planlagt sikring rundt området, gjør den nåværende

plassering uhensiktsmessig og utløser behov for å finne en alternativ løsning. Arbeidet med ny brannstasjonsstruktur er godt i gang. Det er gjennomført KS1 (kvalitetssikring) av KVV (konseptvalgutredning) og en tar sikte på at valg av plassering av ny Hovedbrannstasjon vil bli besluttet i løpet av 2016. Dagens hovedbrannstasjon får en nødrehabilitering som er planlagt ferdig i løpet av 2015.

Nøkkeltall for: Kap.650 Brann- og redningsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall branndøde	-	6	2	9	2
Antall bygningsbranner	-	444	358	449	437
Andel sprinklede risikoobjekter	-	0,24	0,25	0,25	0,25
Antall redde personer i branner og ulykker	-	0,44	40	33	35
Antall utrykninger	-	-	11 330	12 260	13 400
Antall unødige utrykninger (tilknyttede alarmanlegg)	-	3 986	4 049	4 524	4 477

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 4: Trygg by med god beredskap				
Spre informasjon og kunnskap	Reduksjon i antall bygningsbranner pr 10 000 innbygger med 15 % innen 2020 (utgangspunkt: 6,9 branner pr 10 000 i 2014)	-	-	-3 %
Føre tilsyn (beredskapsnivå innvirker også på verdiskadene)	Reduserte verdiskader i form av erstatningsbeløp i mill. (fra nøkkeltallene)	281	-	250
Rask respons ved branner og ulykker. Alternativt som del av trygghetsindeks	Gjennomsnittlig håndteringstid ved nødalarm (fra nødalarm besvares til utvarsling starter)	1 min 10 sek	1 min 10 sek	1 min 10 sek
	Gjennomsnittlig innsatstid (fra utvarsling starter til første bil er fremme på stedet)	6 min 15 sek	6 min 15 sek	6 min 15 sek
	Sikre tilstrekkelig bemanning og materiell	Utskiftningstakt på førsteinnsatsbiler	-	-
				7,5 år

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet 7,5 mill. til styrket brannberedskap i 2016 og 15,0 mill. i 2017. Dette vil styrke brannberedskapen med 15 nye brannkonstabler i 2016 og ytterligere 15 nye brannkonstabler i 2017.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 8,5 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
650	Brann- og redningsetaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	10 631	11 000	19 500
04	Overføringsutgifter	1 788	0	0
	Sum utgifter	12 419	11 000	19 500
07	Refusjoner	-1 788	-1 360	-3 900
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 000	0	0
	Sum inntekter	-4 788	-1 360	-3 900
	Netto utgifter	7 631	9 640	15 600

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

650 Brann- og redningsetaten (MOS)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
113 012	Utstyr, transportmidler, maskiner			18 500	21 100	10 500	23 100		Løpende
115 016	Utstyr/transportmidler/maskiner Feievesenet			1 000	1 000	1 000	1 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			19 500	22 100	11 500	24 100		
113 012	Utstyr, transportmidler, maskiner	Investeringsmoms		-3 700	-4 220	-2 100	-4 620		
115 016	Utstyr/transportmidler/maskiner Feievesenet	Investeringsmoms		-200	-200	-200	-200		
	Sum kapittel finansiering			-3 900	-4 420	-2 300	-4 820		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			15 600	17 680	9 200	19 280		

Utstyr, transportmidler, maskiner

Brann- og redningsetaten har i 2015 ferdigstilt en beredskapsanalyse som avdekker behov for utskifting av brannbiler og utrykningsmateriell. Det er innarbeidet en styrking av Brann- og redningsetatens investerings-

budsjett med 11,5 mill. i 2016, 14,1 mill. i 2017, 3,5 mill. i 2018 og 16,1 mill. i 2019. Etatens løpende investeringsprosjekt er også videreført, slik at totalt investeringsbudsjett er 24,1 mill. i 2019.

Kjøp av transporttjenester

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
711	Kjøp av transporttjenester (MOS)			
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 608 288	1 657 035	1 696 587
14	Overføringsutgifter	9 298	0	0
	Sum utgifter	1 617 586	1 657 035	1 696 587
18	Overføringsinntekter	-1 125	0	0
	Sum inntekter	-1 125	0	0
	Netto utgifter	1 616 461	1 657 035	1 696 587

1 Ansvarsområde

Budsjettkapittelet omfatter Oslo kommunes kjøp av kollektive transporttjenester. Ruter AS eies av Oslo kommune (60 %) og Akershus fylkeskommune (40 %) og er administrasjonsselskap for kollektivtransport. Selskapet har som mål å drive et helhetlig, rasjonelt og markedstilpasset kollektivsystem for hele regionen. Ruter inngår avtaler med operatører om all rutegående kollektivtransport i Oslo og Akershus, med unntak av togtrafikk, i henhold til rammebestillinger fra Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Selskapet mottar tilskudd til kjøp av kollektivtransport.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kapasitet

Forventet befolkningsvekst i Oslo og Akershus frem mot 2030 medfører behov for satsing på utvidelser av tilbudet og bygging av tung infrastruktur, som bane til Fornebu, ny sentrumstunnel for t-bane og nytt signal- og sikringsanlegg. Kollektivtrafikkens utfordring er å ha stor nok kapasitet i rushtiden. Tilbudet må derfor i stor grad dimensjoneres etter behovet i rushtiden.

Passasjerveksten i kollektivtrafikken de siste fem årene har vært sterk, og betydelig høyere enn befolkningsveksten. I 2014 var passasjerveksten 3,3 %, mens befolkningsveksten i Oslo var på ca. 2 %. Dette har ført til at kollektivtrafikken har tatt markedsandeler og bidratt til redusert vekst i biltrafikken. Det legges i budsjettet for 2016 opp til vekst i tilbudet på 5 %, noe som gjøres mulig gjennom åpning av Lørenbanen i april 2016. Banen øker kapasiteten i t-banenettet ved at annethvert tog på linje 5 Grorudbanen kan kjøres over den nye Lørenbanen, og dermed frigjøre plass på strekningen fra Tøyen til Majorstuen. Dette gjør det mulig å øke antall avganger fra 4 til 8 i timen på linje 3 Mortensrud - Sinsen, som er under rehabilitering. Reguleringsplan for Fornebubanens trasé i Bærum ble vedtatt av kommunestyret i juni 2015, og reguleringsplanen i Oslo skal etter planen legges frem for bystyret i 2016. Akershus fylkeskommune og Oslo kommune er i forhandlinger med staten om en bymiljøavtale som skal sikre 50 % statlig finansiering av banen.

Rutetilbudet, pris- og sonestruktur

Ruter arbeider kontinuerlig med å utvikle rutetilbudet i Oslo og Akershus. I løpet av 2016 skal ferdigstille en trafikkplan for Oslo indre by. Trafikkplanen innebærer

en helhetlig gjennomgang av kollektivtilbudet, hvor godt eller dårlig dagens kapasitet utnyttes, dagens og fremtidens marked/etterspørsel, infrastruktur og tiltak, mv. Trafikkplanen vil knytte de forskjellige regionplanene sammen og gi føringer for videre utvikling av bybuss og trasévalg for regionbusser inn mot Oslo.

Pågående prosjekter i økonomiplanperioden 2016-2019

- Fornebubanen – det tas sikte på å vedta reguleringsplan for Oslodelen i 2016
- Det arbeides videre med oppgradering av infrastruktur og anskaffelse av nye trikker
- Innføring av nytt signal- og sikringsanlegg for t-banen vil starte i økonomiplanperioden
- Oppfølging av KVV for Oslonavet og Ruters M2016, herunder bussterminalløsninger og ny sentrumstunnel
- Lørenbanen vil bli fullført i 2016
- Oppgradering av Linje 3 mellom Hellerud og Skullerud vil være fullført til åpningen av Lørenbanen i 2016

Miljø

Et effektivt kollektivtilbud som er i stand til å ta veksten i persontransport, er et sentralt virkemiddel for å nå byrådens miljømål når det gjelder reduksjon av forurensning og klimagassutslipp. Byrådet la i 2015 frem en miljøstrategi for kollektivtransporten som legger opp til at kollektivtransporten skal være fossilfri i 2020. Ruter arbeider nå for å gjennomføre dette. Trikk og t-bane kjøres på sertifisert grønn strøm. På buss og båt satses det på miljøvennlige drivstofftyper som biodiesel, biogass og hydrogen for å nå målet om klimanøytral drift innen 2020. I tillegg er det gjennom Ruters prosjekt Fossilfri 2020 igangsatt et arbeid for å teste ut elektriske busser. Det settes stadig høyere miljøkrav i Ruters bussanbud. I tillegg stilles det nå strengere krav til drosjenes utslipp i de kommunale kontraktene.

Teknologiske tiltak

Det er nå 4G-dekning på Oslos t-banenett gjennom sentrum, noe som bygger opp under et kundevennlig tilbud. Ruters mobil-app for billetter benyttes av stadig flere. I løpet av 2014 økte andelen av billettene som ble solgt via appen fra 18 % til 28 %, og i 1. halvår 2015 ble 32 % av billettene solgt gjennom appen.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)				
Alle busser skal bruke fornybar energi i 2020	Andel busser som bruker fornybar energi	9 %	20 %	20 %
Mål 3: Attraktive miljøvennlige transportløsninger				
Tilby attraktiv og miljøvennlig kollektivtransport	Markedsandel for kollektivtransporten	43 %	44 %	44 %

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 39,6 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

Byrådet vil bruke 1,697 mrd. til kjøp av kollektive transporttjenester. I tillegg foreslår byrådet å bruke

415,0 mill. av bompengene fra Oslopakke 3 til drift og små investeringer, 166,0 mill. til Lørenbanen og 489,0 mill. til store oppgraderingstiltak på trikk og t-bane. Øremerket tilskudd fra Oslopakke 3 og den statlige belønningsordningen til drift av Lørenbanen gjør det mulig å øke tilbudet med ca. 5 % uten økning i det kommunale tilskuddet ut over prisjustering.

Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	8 837	0	0
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	1 301	1 341
14 Overføringsutgifter	2 589	814	831
Sum utgifter	11 426	2 115	2 172
17 Refusjoner	-9 383	0	0
Sum inntekter	-9 383	0	0
Netto utgifter	2 043	2 115	2 172

Merknader til driftsbudsjett

Overføringer til andre gjelder 0,040 mill. i medlemsavgift til Trygg trafikk. For øvrig brukes avsetningen til diverse utredninger og prosjekter blant annet innen miljø-, kollektiv- og samferdselstiltak.

Oslo kommunes andel av drift av Regionkontor landbruk, som er et interkommunalt samarbeid mellom fem kommuner, bevilges over dette kapitlet.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 0,05 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

Sykkelprosjektet

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
761	Sykkelprosjektet (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	4 999	4 120	4 212
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	6 151	5 235	11 388
14	Overføringsutgifter	666	0	0
	Sum utgifter	11 815	9 355	15 600
17	Refusjoner	-2 134	0	0
	Sum inntekter	-2 134	0	0
	Netto utgifter	9 682	9 355	15 600

1 Ansvarsområde

Sykkelprosjektet ble etablert høsten 2010 for å frem- skynde plan- og utbyggingsarbeidet av sykkelveinettet og videreføres i økonomiplanperioden.

Sykkelprosjektet skal følge opp sykkelstrategien og sykkelregnskapet, finne løsninger for utbygging av sykkelveinettet og være pådriver for gjennomføring av nye tiltak for å bedre fremkommeligheten for syklistene.

2 Situasjonsbeskrivelse

Utbyggingen av sykkelveinettet fortsetter i 2016, og i økonomiplanperioden er det avsatt 1,14 mrd. til investeringer. Sentrale tiltak i 2016 blir å følge opp sykkelstrategien og bidra til en raskere gjennomføring av tiltak som gjør Oslo til en tryggere og bedre sykkelby. Sykkelprosjektet samarbeider med Bymiljøetaten om plan for nytt sykkelveinett og utarbeiding av ny standard for sykkelinfrastruktur (Oslostandarden).

Bygging av sykkelvei i Tvetenveien fra Haugerudveien til Ole Deviks vei forventes ferdigstilt i 2016. Videre planlegges oppstart av følgende sykkelveiprosjekter; Ekebergveien, Ljabrubakken-Tallbergveien, Ring 2 mellom Blindernveien og Vogts gate, Hoffsvæien og mindre tiltak som forsterking av sykkelfelt med rød asfalt og oppmerking og røde sykkelbokser.

Byrådet vil følge opp sykkelstrategien både med økt drift og vedlikehold, samt opprette flere sykkelparke- ringsplasser. En høyere og mer forutsigbar helårsstan- dard på drift og vedlikehold vil gjøre det mer trafikk- sikkert å sykle. Økningen innebærer at sykkelveinettet feies månedlig, at det foretas ukentlige kontroller av sykkelveinettet og at asfalthull lappes. Den viktigste oppmerkingen gjøres før 15.juni, brøyting starter når det er falt 5 cm snø og kosting skjer to ganger ukentlig så lenge det er behov. Budsjettet er styrket med 6,0 mill. årlig til drift av sykkelveier.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)				
Gjennomføre sykkelstrategien	Endring av reisevaner, øke sykkelandelen	8 %	8 %	9 %
Mål 3: Attraktive miljøvennlige transportløsninger				
Sikre gjennomføring av sykkelinfrastruktur	Oppgradere eksisterende sykkelveinett	2 km	14 km	12 km
	Åpne nye sykkelveier	2 km	1 km	2 km
	Planlegge nye sykkelveier (gjennomføringsfase)	10,5 km	10 km	10 km
Utbygging av sykkelveinettet	Årlig utbygging av sykkelveinettet	2 km	-	2 km
Stativer for sykkelparkering	Etablering av antall sykkelstativer	340 stk	-	300 stk
Mål 7: Økt fysisk aktivitet i befolkningen				
Kampanjer overfor grupper som sykler lite	Oppgradere eksisterende sykkelveinett	7 % (andel)	-	8 %
	Øke sykkelbruk blant kvinner	5 % (andel)	-	6 %

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto

økning på 0,2 mill. jf. kapittel 17. budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjett

Investeringsbudsjett		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
761 Sykkelprosjektet (MOS)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	127 458	163 500	90 000	
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	252	0	0	
04 Overføringsutgifter	27 419	0	0	
Sum utgifter	155 129	163 500	90 000	
07 Refusjoner	-27 612	-33 500	-18 000	
08 Overføringsinntekter	-200	0	0	
Sum inntekter	-27 812	-33 500	-18 000	
Netto utgifter	127 317	130 000	72 000	

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

761 Sykkelprosjektet (MOS)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
111 013	Gang- sykkelveier og sykkelparkering			90 000	250 000	400 000	400 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			90 000	250 000	400 000	400 000		
111 013	Gang- sykkelveier og sykkelparkering	Investeringsmoms		-18 000	-50 000	-80 000	-80 000		
	Sum kapittel finansiering			-18 000	-50 000	-80 000	-80 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			72 000	200 000	320 000	320 000		

Gang- sykkelveier og sykkelparkering

I handlingsprogrammet for Oslopakke 3 2016-2019 er det foreslått en økt satsing på sykkeltiltak i Oslo. Fordi planlegging og fremdrift på sykkelprosjektene tar noe

lenger tid enn tidligere forutsatt, er periodiseringen endret, slik at investeringene er størst i siste del av økonomiplanperioden.

9.1 MOS SELVFINANSIERENDE

Vann, avløp og renovasjon er selvfinansierende tjenester. Dette innebærer at tjenestene finansieres av gebyrer beregnet etter selvkostprinsippet i henhold til statlige retningslinjer. Gebyrene er regulert i egne lover og forskrifter. Det fremgår av retningslinjene for bereg-

ning av selvkost at kundene kun betaler for tjenester de selv har nytte av og dagens kunder skal ikke subsidiere bruken til senere generasjoner. Sektoren omfatter også det kommunale selskapet Oslo Havn KF.

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	1 766,0	1 825,5	1 726,5	1 739,6	1 745,7
Sum inntekter	-2 248,0	-2 330,2	-2 376,8	-2 364,1	-2 374,5
Netto utgifter	-482,1	-504,7	-650,3	-624,5	-628,8

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 3,2 %

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik

Store investeringer på sektorområdet:

Bekkelaget
avløpsrenseanlegg: 2,7 mrd.

Alna II: 170,0 mill.

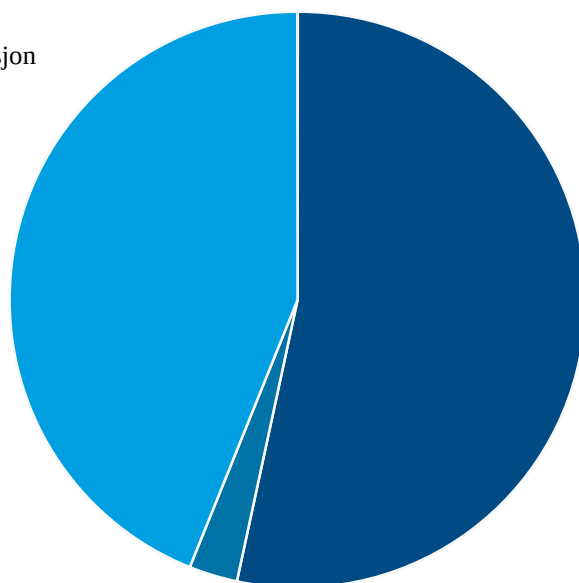
Ljanselva: 100,0 mill.

Vårveien
minigjenbruksstasjon 78,0 mill.

Renovasjon
44 %

Vann- og
avløp
53 %

Klima- og
energi-
programmet
3 %

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	1 766,0	1 631,2	1 645,2	1 652,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	1 766,0	1 766,0	1 766,0	1 766,0	1 766,0
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-66,0	-66,0	-66,0	-66,0
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	1 766,0	1 700,0	1 700,0	1 700,0	1 700,0
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-43,6	-44,1	-44,7	-45,3
+/- Spesifiserte rammeendringer		137,5	39,0	53,0	60,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-0,5	-0,5	-0,8	-1,1
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		93,4	-5,6	7,5	13,6
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		32,1	32,1	32,1	32,1
=ØKONOMIPLAN (brutto)	1 766,0	1 825,5	1 726,5	1 739,6	1 745,7
Salgs- og leieinntekter	-2 222,3	-2 312,4	-2 359,4	-2 347,4	-2 358,4
Refusjoner	-15,2	-15,4	-15,4	-15,4	-15,4
Overføringsinntekter	-10,5	-2,4	-1,9	-1,3	-0,7
=Sum driftsinntekter	-2 248,0	-2 330,2	-2 376,8	-2 364,1	-2 374,5
=ØKONOMIPLAN (netto)	-482,1	-504,7	-650,3	-624,5	-628,8

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

5,5 % -0,3 % 0,4 % 0,8 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Endringene er i hovedsak knyttet til teknisk justering mellom artsgrupper.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

Dette gjelder bl.a. kap. 770 Klima- og energiprogrammet hvor brutto driftsramme er redusert med ca. 19 mill. årlig.

Spesifiserte rammeendringer

På kap. 620 Vann- og avløpsetaten – forvaltning er det innarbeidet 8,0 mill. til slamlagring Bekkelaget, 6,5 mill. til traineeordning og flere lærlingeplasser, 52,0 mill. til kostnader VEAS, 20,5 mill. til utredning investeringsprosjekter, 5,0 mill. til vannmålerprosjektet, 14,0 mill. til økt behov for konsulenttenester. På kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost er det innarbeidet 5,0 mill. til økte behandlingskostnader, 10,0 mill. til utredningsarbeid, 6,0 mill. til drift av nye

anlegg, 8,0 mill. grunnet endring i beholdersammen-setning som følge av befolkningsvekst, 18,0 mill. endring i fordeling av administrasjonskostnader mellom kap. 640 Renovasjonsetaten – selvkost og kap. 643 Renovasjonsetaten – næring, 11,0 mill. forsinket oppstart – drift av Smestad gjenbruksstasjon.

Uspesifiserte rammeendringer

Sektorens andel av rammereduksjon er jevnt fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med 32,1 mill.

Salgs- og leieinntekter

Endringene gjenspeiler foreslåtte gebyrendringer for vann, avløp og renovasjon.

Netto driftsbudsjett per kapittel

Beløp i mill.						
Netto driftsbudsjett pr kapittel	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	-538,3	-520,7	-631,4	-609,2	-617,0	-3,3 %
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	5,9	-23,9	-58,7	-55,2	-51,7	-506,1 %
770 Klima- og energiprogrammet (MOS)	50,3	39,8	39,8	39,8	39,8	-20,9 %
Sum Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	-482,1	-504,7	-650,3	-624,5	-628,8	4,7 %

Brutto investeringsbudsjett per kapittel

Beløp i mill.				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	1 234,7	1 512,5	1 445,6	1 349,1
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	98,1	85,1	25,9	12,0
ØKONOMIPLAN (brutto)	1 332,8	1 597,6	1 471,5	1 361,1

Kommunale foretak

Netto driftsresultat per KF

Beløp i mill.				
Netto driftsresultat pr kapittel	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
060 Oslo Havn KF (MOS)	-37,0	-37,8	-37,8	-37,8

Brutto investering per KF

Beløp i mill.				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
060 Oslo Havn KF (MOS)	161,7	256,0	149,5	211,5
ØKONOMIPLAN (brutto)	161,7	256,0	149,5	211,5

Vann- og avløpsetaten – selvkost

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	328 991	319 189	360 078
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	272 738	413 653	329 787
13	Kjøp av tj. som erstatte komm egenproduksjon	223 937	203 449	280 778
14	Overføringsutgifter	19 494	4 184	4 272
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	296 866	0	0
	Sum utgifter	1 142 028	940 475	974 915
16	Salgsinntekter	-1 195 938	-1 471 084	-1 487 735
17	Refusjoner	-47 936	-7 662	-7 869
18	Overføringsinntekter	-81	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-296 866	0	0
	Sum inntekter	-1 540 822	-1 478 746	-1 495 604
	Netto inntekter	-398 794	-538 271	-520 689

1 Ansvarsområde

Vann- og avløpsetaten (VAV) skal sørge for sikker og trygg drikkevannsforsyning til byens innbyggere og næringsliv. Etaten skal håndtere avløpsvannet slik at byens miljø, fjorden, vassdrag, og biologiske mangfold blir ivaretatt. Etaten skal forvalte ressurser og energipotensial på en miljøvennlig og kostnadseffektiv måte, og bidra til å ivareta byens blågrønne struktur.

Etaten har ansvaret for planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av kommunale anlegg for vannforsyning og avløpshåndtering. Lovgrunnlaget for etatens myndighetsansvar er forurensningsloven, forurensningsforskriften, plan- og bygningsloven, vannressursloven, drikkevannsforskriften, vannforvaltningsforskriften samt lov om kommunale vass- og kloakkavgifter.

2 Situasjonsbeskrivelse

Vann er verdens viktigste ressurs. I Oslo vil det økende antall innbyggere sammen med økte krav til sikkerhet og beredskap gi Vann- og avløpsetaten utfordringer med å levere nok drikkevann og drikkevann av god nok kvalitet i de kommende årene. På kort sikt må eksisterende anlegg utnyttes på en bedre og sikrere måte, og vannforbruket per innbygger reduseres. På lengre sikt må det etableres en alternativ forsyningskilde. Å sikre drikkevannsforsyningen til Oslo i fremtiden fortsettes utredet i økonomiplanperioden.

Vannforsyningen er samfunnskritisk infrastruktur. Ledningsnett og vannbehandlingsanlegg må trygges, slik at de tilfredsstiller de krav sikkerhetsloven setter til sikring av vitale nasjonale interesser. Også arbeid med systemsikkerhet er høyt prioritert.

Avløpsvannet fra Oslo behandles ved Bekkelaget renseanlegg (BRA) og ved Vestfjorden Avløpsselskap (VEAS). 60 % av Oslos avløp håndteres via avløpsanlegget Vestfjorden Avløpsselskap, et interkommunalt samarbeid mellom Oslo, Bærum og Asker. Det er igangsatt et omfattende vedlikeholdsarbeid, slik at anlegget kan opprettholde god drift og sørge for å overholde krav til rensing og utslipp satt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Et utvidet Bekkelaget renseanlegg skal stå ferdig i 2020. For å overholde krav til avløpsrensing og sikre en ren Oslofjord, er det behov for vesentlige investeringer i VEAS de nærmeste årene. Kostnadsramme for disse investeringene ble i 2014 vedtatt av Oslo bystyre. Frem til ferdigstilling i 2020 beskrives rehabiliteringsprosjektet som eget punkt i budsjettokumentet. Total kostnad for Oslo for avløpshåndtering i VEAS i 2016 er budsjettet med 213,3 mill. som inkluderer drift og vedlikehold, renter og avdrag på lån til investeringer og direkte tilskudd. De største investeringsprosjektene i 2016 er biogassoppgradering, betongrehabilitering i basseng og kjøp av næringseiendom i tilknytning til VEAS sitt anlegg.

Det er et etterslep i rehabiliteringen av Oslos vann- og avløpssystem, og det er nødvendig å fortsette

satsingen på fornyelse og modernisering av byens ledningsnett. Klimaendringer har stor betydning for planleggingen av investeringer på vann- og avløpssiden i årene som kommer. Økt nedbørsmengde, nedbørsintensitet og temperatursvingninger har ført til

stor belastning på ledningsnett og renseanlegg. Vann- og avløpsetaten har det overordnede ansvaret for overvannshåndtering i Oslo. En handlingsplan for håndtering av overvann er under utarbeidelse i etaten. Å gjenåpne bekker og vassdrag bidrar til økt robusthet for å takle følgene av klimaendringer.

Nøkkeltall for: Kap.620 Vann- og avløpsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Respondenter i undersøkelser skal være tilfreds med etatens tjenester	-	-	79 %	82 %	83 %
Gjennomføringsprosent for investeringsbudsjettet	-	-	56,9 %	77 %	90,8 %
Totalt resultatavvik i prosent av budsjetterte driftsutgifter	-	-	2,6 %	7,3 %	1,3 %
Andel dammer som tilfredsstiller krav satt i damsikkerhetsforskriften	-	-	-	-	-
Andel fontener som har vann fra 1. mai til 1. oktober	-	-	-	-	85 %
Mengde produsert biogass i Nm3	-	-	1 993 417	2 053 918	1 554 257
Vannproduksjon i mill m3 pr år	100	102	101,2	100,9	96,9
Antall ledningsreparasjoner	260	222	180	188	166
Antall brudd på servicegarantien som er registrert	16	3	12	13	15
Fornyelsestakt vannledninger	-	-	1 %	1,2 %	1,1 %
Fornyelsestakt avløpsledninger	-	-	1,6 %	1 %	1,3 %
Behandlet avløpsvann i mill m3 pr år	110	121	118,6	110,6	126,1
Antall kjelleroversvømmelser pga. nedbør	2	21	3	9	28
Antall kjelleroversvømmelser pga. kloakkstopp	11	7	38	32	42
Antall meter gjenåpning av elver og bekker	-	-	220	300	200

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Helhetlig kretsløpsbasert avfalls- og avløpshåndtering				
Gjennomføre bygging av UBRA	Antall avvik utslippstillatelse Bekkelaget renseanlegg (Nitrogen, fosfor og overløp)	1	0	0
Øke andel oppgradert biogass	Andel oppgradert biometan	63 %	>80%	>80%
Mål 4: Trygg by med god beredskap				
Styrke bevisstheten om sikkerhet internt i virksomheten	Informasjonsikkerhetskultur. Gainindeks (24-120) som tilsvarer tilstand "god"	-	-	>88
Mål 5: Bevare naturverdier				
Utrede og sikre vannforsyning, fornye vannledningsnett og forsterke etterspørselsregulerende tiltak	Tilfredsstille drikkevannforskriftens hygieniske, kjemiske og fysiske krav	100 %	100 %	100 %
	Andel produsert vann med to hygieniske barrierer	99,90 %	99,89 %	99,80 %
	Lekkasjeandel på nettet beregnet etter 160l p/d	30 %	<28%	<28%
Gjenåpne vassdrag, og filtrere og fordrøye overvann før det ledes til vassdrag	Andel bakterimålinger i fjordområdene som tilfredsstiller kravene til badevannskvalitet	-	-	100 %
Sikre fornyelse av avløpsledningsnett	Andel bakterimålinger i øvre del av Akerselva som tilfredsstiller kravene til badevannskvalitet	-	-	100 %

4 Merknader til driftsbudsjett

Beregningsgrunnlaget for gebyrene består av drifts- og kapitalkostnader. Gebyrutviklingen er til en stor grad avhengig av rentenivået. I vedtatt økonomiplan 2015 – 2018 var det lagt til grunn en rente på 3 %. Dagens rentenivå er på 1,96 %. Dette medfører reduserte kapitalkostnader i forhold til forrige økonomiplan og muliggjør en reduksjon i gebyrene selv om etaten foreslår økt aktivitet. Det vises til kap. 16 der det er redegjort nærmere om gebyrer.

Det er lagt inn 4,5 mill. til satsing på vedlikehold og økte materialpriser. Vann- og avløpsetaten har om lag 160 rammeavtaler, de fleste avtalene har en varighet på fire år. Etaten fornyer eller inngår nye avtaler hvert år, noe som på noen områder ofte medfører høyere pris på grunn av markedets utvikling.

Driftsrammen inkluderer også Oslo kommunes andel (70,5 %) av driftskostnader, renter og avdrag ved låneopptak til investeringer og direkte finansiering i Vestfjorden Avløpsselskap (VEAS).

Oslos andel av investeringene i VEAS for 2016 er på 162,2 mill. Investeringene foreslås finansiert ved 128,38 mill. i låneopptak og 33,9 mill. ved direkte finansiering. Beregnede rente- og avdragskostnader for 2016 er 25,5 mill.

I byrådssak 35/14 Godkjennelse av låneopptak Vestfjorden Avløpsselskap (VEAS) for 2014 ble det godkjent et låneopptak med en øvre låneramme på 864,5 mill., Oslos andel av dette utgjør 609,5 mill.

Oslos andel av budsjettert låneopptak for 2014 var 80,1 mill. og 90,87 mill. for 2015. For 2016 foreslås

128,38 mill. i låneopptak for finansiering av investeringer. Det er da totalt benyttet 299,3 mill. av en øvre ramme på 609,5 mill.

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 18,6 mill. jf kapittel 17. Budsjettek- niske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	122 508	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	923 236	1 094 400	1 234 700
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	10 883	0	0
	Sum utgifter	1 056 628	1 094 400	1 234 700
06	Salgsinntekter	-505	0	0
07	Refusjoner	-8 586	-2 200	0
	Sum inntekter	-9 091	-2 200	0
	Netto utgifter	1 047 537	1 092 200	1 234 700

Vannforsyningen i Oslo er svært sårbar. Oset vannbehandlingsanlegg, som produserer 90 % av Oslos drikkevann, er en kritisk del av byens infrastruktur. Dersom det blir stans i anlegget vil Oslo være uten vann i løpet av få timer. Anlegget utsettes i dag for stor slitasje ved å måtte produsere vann i takt med forbruksmønsteret, og det må gjøres investeringer for å sikre jevn belastning ved varierende forbruk. Nye rentvannsbasseng vil sørge for utjevning av vannproduksjonen, øke produksjonskapasiteten og sikre leveranse av vann ved driftsavbrudd og større vedlikeholdsarbeid. Bassengene er avgjørende for å kunne utnytte kapasiteten ved Oset fullt ut, noe som er helt nødvendig i dagens forsyningssituasjon. Prosjektet er fremmet av Vann- og avløpsetaten, men anses ikke modent for fremleggelse i 2016-budsjettet.

Analyser utført av SINTEF og Multiconsult dokumenterer at drikkevannsforsyningen til Søndre Nordstrand er sårbar og at sikkerhet mot avbrudd i drikkevannsforsyningen ikke er tilfredsstillende. Skullerud - Enebakkveien er et nytt ledningsanlegg som skal sikre drikkevannsforsyningen til Søndre Nordstrand og Ski kommune og er 1. etappe på ny vannforsyning til Gjersrud - Stensrud. Prosjektet har gjennomgått KS2, reguleringsplan er godkjent og stadfestet av Miljøverndepartementet. P85 er estimert til 412,0 mill. Prosjektet er fremmet av Vann- og avløpsetaten, men anses ikke modent for fremleggelse i 2016-budsjettet.

Investeringsoversikt - med prosjektbeskrivelser

620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
104 003	Bjørsvika	150 000	96 695	7 000	7 000	7 000	7 000	25 305	1/05 - 4/19
109 008	Frognerelven	110 000	80 600	21 500	7 900	0	0	0	1/09 - 4/17
109 009	Hoffselven	108 000	63 700	4 100	30 000	10 200	0	0	1/10 - 4/19
110 010	Alna II	170 000	122 000	27 000	8 000	13 000	0	0	1/11 - 4/18
111 009	Majorstutunnelen	117 300	77 800	1 000	1 000	1 000	0	36 500	1/11 - 4/18
114 002	Akerselva Øvre del III	85 000	24 900	18 000	30 500	11 600	0	0	1/14 - 4/18
114 003	Ljanselva	100 000	10 100	16 000	35 000	15 000	14 000	9 900	1/14 - 4/20
114 018	Bekkelaget avløpsrenseanlegg - utvidelse	2 740 000	350 000	300 000	500 000	500 000	400 000	690 000	1/14 - 4/20
115 020	Risløkka saneringsplan	75 000	15 000	40 000	20 000	0	0	0	1/15 - 4/17
115 021	Akerselva nedre II	90 000	17 000	21 000	37 000	15 000	0	0	1/15 - 4/18
116 004	VAV - Ufordelte prosjekter			528 100	525 100	538 800	524 100		Løpende
116 005	VAV - Rehabiliteringsplan vann			180 000	166 000	166 000	166 000		Løpende
116 006	VAV - Rehabiliteringsplan avløp			6 000	50 000	158 000	238 000		Løpende
116 007	VAV - Klosterenga	30 000		5 000	15 000	10 000	0	0	1/16 - 4/18
116 008	VAV - Objektsikring	50 000		25 000	25 000	0	0	0	1/16 - 4/17
116 009	VAV - Oset reservevann, ventilasjon, brannsikr	40 000		10 000	30 000	0	0	0	1/16 - 4/17
116 010	VAV - Oset elsikkerhet	50 000		25 000	25 000	0	0	0	1/16 - 4/17
Sum investeringsutgifter				1 234 700	1 512 500	1 445 600	1 349 100		
Sum kapittel finansiering				0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)				1 234 700	1 512 500	1 445 600	1 349 100		

VAV – ufordelte prosjekter

Ufordelte prosjekt er et samleprosjekt som omhandler tiltak innenfor områdene byutvikling, vann i by, vann, avløp og verktøy.

Klosterenga

Gjenåpning av bekker og elver er en del av tilpasningen til et endret klima med økt nedbør. Klosterenga park er også et kunsparkprosjekt. VAV er byggherre for prosjektet og vil bidra med å gjenåpne Hovinbekken gjennom parken. Prosjektet vil bidra til en bedre håndtering av overvann som gir færre skader og kostnader.

Objektsikring

Drikkevannsforsyningen anses som samfunnskritisk infrastruktur. Dette betyr at den dekkes av sikkerhetslovens krav til sikring av vitale nasjonale interesser. I tillegg har etaten fått utpekt skjermingsverdige objekter. Alt i alt stiller dette store krav til sikring av bygninger, anlegg, informasjon og andre verdier. Det er stor usikkerhet knyttet til kostnadsanslag, det foreslås 50,0 mill., hvorav 25,0 mill. i 2016.

Oset reservevann, ventilasjon og brannsikring

Oset beredskapsanlegg er ikke godt nok sikret mot brann. Anlegget må også ventileres bedre slik at prosess-utstyr ikke utsettes for vått miljø. Disse to tiltakene må utbedres samtidig. Tidlige undersøkelser har vist at dette er et prosjekt som må iverksettes tidligere enn først antatt. 40,0 mill. foreslås til dette prosjektet.

Oset, elsikkerhet

Oset beredskapsanlegg er fra 1971, og har et betydelig etterslep knyttet til vedlikehold av eksisterende elektrisk anlegg. Det er også behov for å implementere tiltak knyttet til elforsyning og økt kapasitet på trafoer. Tidlige undersøkelser har vist at for å redusere sårbarhet må dette prosjektet iverksettes tidligere enn først antatt. 50,0 mill. foreslås til dette prosjektet.

Renovasjonsetaten – selvkost

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	140 280	145 008	151 079
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	386 912	424 630	452 477
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	175 256	185 049	194 649
14	Overføringsutgifter	2 587	2 439	2 592
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	15 934	0	0
	Sum utgifter	720 969	757 126	800 797
16	Salgsinntekter	-665 726	-751 252	-824 653
17	Refusjoner	-4 726	0	0
18	Overføringsinntekter	-93	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-15 932	0	0
	Sum inntekter	-686 476	-751 252	-824 653
	Netto utgifter	34 493	5 874	-23 856

1 Ansvarsområde

Renovasjonsetaten skal ivareta den kommunale renovasjon (husholdningsavfall) på en miljø- og kostnadseffektiv måte.

Etatens tjenester overfor husholdningene er innsamling av rest- og papiravfall fra alle husstander, mottak av avfall på tre store gjenbruksstasjoner, 9 minigjenbruksstasjoner, sesongbaserte hageavfallsmottak, 883 returpunkter for glass- og metallemballasje, 37 miljøstasjoner for farlig avfall og årlig innsamling av farlig avfall og juletrær i hele byen. I tillegg mottas tekstiler i utplasserte tekstiltårn i hele byen i et samarbeid med Uff og Fretex. Innsamlet restavfall, matavfall og plastemballasje leveres til Energigjenvinningsetatens anlegg til selvkostpris.

Renovasjonsetaten har fra 2013 ledet arbeidsgruppen for avfall (Waste Working Group) i det europeiske bynettverket Eurocities.

2 Situasjonsbeskrivelse

Avfallsplan for Oslo kommune 2006-2009 (sak 239/06) er førende for etatens arbeid. Avfallsplanen legger blant annet opp til minst 50 % materialgjenvinning av husholdningsavfallet. Målet er å oppnå dette i 2018. Samtidig skal alt farlig avfall tas forsvarlig hånd om. I 2013 var ombruk og gjenvinning (sum av material- og energigjenvinning) av husholdningsavfallet i Oslo på 97 %. En ny avfallsplan med perspektiv frem til 2025 ferdigstilles i 2016. Denne vil ha et mer regionalt perspektiv enn tidligere planer.

Oslos husholdninger legger mat- og plastavfallet i grønne og blå poser som så sorteres ut fra restavfallet i kommunens optiske sorteringsanlegg. Hele byen har fra 2012 hatt tilbud om kildesortering av matavfall og plastemballasje.

Avfallsdeponiene på Grønmo og Rommen er stengt for mottak av avfall, men etterdrift pågår, herunder gassuttak. Husholdningene belastes sin andel av utgifter til etterdrift av deponiene.

Innsamling av avfall fra husholdningenes avfallsbeholdere er konkurranseutsatt. I innsamlingskontraktene er miljøfaktorer vektlagt, og renovasjonsbilene som benyttes går på biogass. I 2015 er det inngått nye kontrakter for perioden 2016 – 2021. De nye kontraktene skal fremme innovasjon, materialgjenvinning, minimere klima- og miljøbelastningen, og bidra til økt kundetilfredshet. Staten har fokus på oppfølging av særskilte avvik på kildesortering og avfallskvalitet. Dette foregår ved befaringer, vurdering av renovasjonsløsninger og kommunikasjonstiltak som gjennomføres i samarbeid med husstandene/borettslagene.

Tatt i betraktning de omfattende renovasjonstjenestene Oslo tilbyr er gebyret på nivå med sammenlignbare byer. I tillegg kan husholdningene levere grovavfall på gjenbruksstasjonene opp til 3 kubikk per levering uten ekstra kostnad. Renovasjonsgebyret beregnes ut i fra størrelsen på restavfallsbeholderen. Dette gir husholdningene incentiver til å redusere mengden restavfall ved å sortere ut mest mulig av avfallet ved å benytte tjenester som papirinnsamling, gjenbruks-

stasjoner, returpunkter, miljøstasjoner og hageavfallsmottak.

Etaten har i økonomiplanperioden to hovedutfordringer. Den ene er knyttet til å sikre bedre sortering av avfall i grønne og blå poser, og å redusere mengden løst grovavfall og hageavfall i avfallsbeholderen, slik at avfallskvaliteten øker og reduserer svinn i verdikjeden og driftsforstyrrelser i Energigjenvinningsetatens sorteringsanlegg. Dette for å nå målet om 50 % materialgjenvinning. Den andre utfordring-

en er mangel på arealer hvor etaten kan etablere permanente anlegg for sin tjenesteproduksjon.

Renovasjonsetatens store gjenbruksstasjon på Haraldrud er midlertidig, men reguleringsplanarbeidet for området og utredningsarbeidet for etablering av en permanent gjenbruksstasjon har startet opp. Både når det gjelder tomter og infrastruktur er det nødvendig å imøtekomme arealbehovet for å opprettholde dagens tjenesteproduksjon. Det er også viktig å sikre optimal utnyttelse av eksisterende anlegg, blant annet ved å vurdere utvidede åpningstider.

Nøkkel tall for: Kap.640 Renovasjonsetaten selvkost	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Avfallsmengder					
Antall tonn husholdningsavfall totalt	227 296	240 208	228 896	228 655	225 107
Herav restavfall, mat og plastemballasje (Henteordning)	121 644	121 732	119 894	120 523	120 290
KOSTRA-indikatorer					
Antall kilo husholdningsavfall pr innbygger	379	392	367	360	347
Antall husholdningssbesøkende på gjenbruksstasjonene	571 481	647 475	676 758	757 304	796 010
Antall kilo farlig avfall per innbygger	2	2	2	2	2
Gebyrgrunnlag per innbygger (i kroner)	716	774	849	958	1 026

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2: Helhetlig kretsløpsbasert avfalls- og avløpshåndtering				
Videreutvikle og utvide samarbeidet med ulike aktører for økt ombruksandel fra Renovasjonsetatens anlegg	Antall tonn/andel husholdningsavfall til gjenbruk ut fra egne anlegg	666 tonn	914 tonn (tilsvarer 0,40 %)	0,60 %
Arbeide for å finne nye egnede varegrupper til ombruk				
Identifisering av avfallskvalitet inn til EGE sitt anlegg for blant annet å målrette den oppsøkende virksomhet	Andel husholdningsavfall til materialgjenvinning	37 %	42 %	45 %
Videreutvikle dagens tjenestetilbud ved å gjennomføre ulike prøveprosjekter for innsamling av grovavfall, hageavfall og farlig avfall				
Overvåke mengden farlig avfall i avfallsstrømmer, som etaten kontrollerer, der det ikke skal forekomme farlig avfall (plukkanalyser), og igangsette tiltak der det forekommer avvik	Andel farlig avfall i avfallsstrømmer der det ikke skal være farlig avfall	0,14 %	0,28 %	0,25 %

Renovasjonsetaten bidrar til å oppnå mål om reduksjon i CO₂-utslipp blant annet ved å stå for innsamling av restavfall som energigjenvinnes og blir til fjernvarme. Utsortert plast fra avfallet materialgjenvinnes. Det forbrennes ikke sammen med øvrig restavfall og forårsaker utslipp av CO₂. Utsortert matavfall blir til fornybart drivstoff – biogass. Deponigassen fra det stengte Grønmodeponiet tas ut og utnyttes til elektrisitet og varme ved forbrenning i gassmoto-

rer. Ved forbrenning omgjøres metangass til CO₂. Dette gir en miljøgevinst da metan er ca. 20 ganger mer skadelig enn CO₂. I tillegg gir det en miljøgevinst ved at produsert elektrisitet og varme erstatter fossilt brensel.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto økning på 9,9 mill. jf. kapittel 17. Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet 7 % gebyrøkning i tråd med vedtatt økonomiplan. Det vises til kap. 16 hvor det er redegjort nærmere om gebyrer. Nye innsamlingskontrakter med effekt fra oktober 2016 reduserer kostnader med 10 mill. i 2016.

5 Investeringsbudsjettet**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	1 456	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	133 679	127 000	98 100
Sum utgifter	135 135	127 000	98 100
06 Salgsinntekter	-218	0	0
07 Refusjoner	2	0	0
Sum inntekter	-215	0	0
Netto utgifter	134 919	127 000	98 100

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
113 016 Gjenbruk diverse			24 000	20 000	9 000	9 000		Løpende
113 018 Diverse prosjekter			3 000	3 000	3 000	3 000		Løpende
114 016 Grønmo-deponi - avvikling	57 200	13 100	18 100	12 100	13 900	0	0	1/14 - 4/18
116 011 REN - Vårveien minigjenbruksstasjon	78 000		28 000	50 000	0	0	0	1/16 - 4/17
116 012 REN - Teknologi på bil - 5 generasjon	25 000		25 000	0	0	0	0	1/16 - 4/16
Sum investeringsutgifter			98 100	85 100	25 900	12 000		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			98 100	85 100	25 900	12 000		

Avslutning av avfallsdeponi - Grønmo

Prosjektet er etablert for å avslutte deponiet i henhold til eksterne krav samt legge til rette for at området kan gjøres tilgjengelig for offentligheten. Prosjektet fikk i 2013 bevilget totalt 220,0 millioner. Prosjektet har en fordeling mellom hushold og næring på henholdsvis 26 % og 74 %. Tildelingen er fordelt over prosjektets levetid, 2014- 2018, og forventes, på dette tidspunkt, å holde. Resultatmålene prioriteres i henhold til bestillingen i rekkefølge tid, kost og kvalitet og prosjektet rapporterer på nåværende tidspunkt grønt på alle punkter.

Vårveien minigjenbruksstasjon.

Det er planlagt å etablere en stor minigjenbruksstasjon på tomten hvor det tidligere var motta av farlig avfall. Prosjektet har vært igjennom kvalitetssikring og KS2 viser en P85 på 74,0 mill. Dette er en viktig

og prioritert minigjenbruksstasjon på denne delen av Oslo.

Teknologi på bil – 5. generasjon.

Ny innsamlingstjeneste har oppstart 3. oktober 2016. Denne innsamlingen skal fremme innovasjon og materialgjenvinning, minimere klima- og miljøbelastningen og bidra til økt kundetilfredshet. For å realisere dette er det behov for å investere i ny teknologi som ruteoptimaliseringsprogram, elektronisk rutebok med kart/GPS, veiesystem, elektronisk tømmerregistrering og avvikshåndtering. Denne teknologien vil erstatte manuelle systemer og rutiner, forenkle oppfølgingen av kontraktene og heve kvaliteten på tjenesten.

Klima- og energiprogrammet

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
770 Klima- og energiprogrammet (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	3 310	7 500	2 500
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	12 457	23 880	10 280
14 Overføringsutgifter	29 253	37 000	37 000
Sum utgifter	45 021	68 380	49 780
17 Refusjoner	-3 134	-7 550	-7 550
18 Overføringsinntekter	0	-10 500	-2 400
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-11 174	0	0
Sum inntekter	-14 308	-18 050	-9 950
Netto utgifter	30 713	50 330	39 830

Den midlertidige etaten Klima- og energiprogrammet avvikles i 2015. For å nå Oslo kommunes klimamål vil byrådet organisere innsatsen i en permanent klimaetat. Klimaetaten skal sikre oppfølgingen av klima- og energistrategien. Etaten skal være Oslo kommunes fagenhet på klima og energi, og sørge for kompetanseheving i berørte virksomheter. I tillegg skal etaten ha ansvar for forvaltning av Klima- og

energifondet som et viktig virkemiddel for å stimulere til omlegging av energibruken og kutt i byens klimagassutslipp. Etaten skal sørge for rapportering av status og fremdrift i gjennomføringen av klima- og energieffektiviseringstiltak i Oslo. Byrådet vil komme tilbake i tilleggsinnstillingen med utdypende informasjon og endelig budsjettforslag.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
770 Klima- og energiprogrammet (MOS)			
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	19 081	15 000	15 000
Sum utgifter	19 081	15 000	15 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 121	0	0
Sum inntekter	-4 121	0	0
Netto utgifter	14 959	15 000	15 000

Oslo Havn KF

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
060 Oslo Havn KF (MOS)				
Netto driftsresultat	-40 253	-17 700	-37 000	

1 Ansvarsområde

Oslo Havn KF skal sørge for en effektiv og rasjonell havnedrift, tilrettelegge for miljøvennlig sjøtransport, føre oppsyn med trafikken i havnedistriktet, samt forvalte havnens eiendommer og innretninger på en økonomisk og miljømessig god måte. Virksomheten i Oslo Havn KF reguleres av lov om havner og farvann, lokal forskrift om bruk av og orden i Oslo havnedistrikt, samt vedtekter fastsatt av bystyret. Oslo Havn KF har ansvar for at internasjonale krav til havnesikkerhet for godkjente havner og havneavsnitt overholdes. De økonomiske forutsetningene for havnevirksomheten er gitt gjennom havne- og farvannsloven, som blant annet fastsetter at havnekapitalen skal holdes regnskapsmessig adskilt fra kommunens øvrige midler, og at havnekapitalen kun skal benyttes til havnevirksomhet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo Havn er Norges viktigste importhavn og har en sentral rolle som tilrettelegger for gode miljøløsninger. Videreutvikling av en ny, moderne og arealeffektiv havn er et viktig ledd i arbeidet med å overføre mer av godstrafikken fra vei til sjø. Frem til 2030 forventes godstrafikken på Østlandet å øke med 50 % eller mer. Byrådet vil arbeide for overføring av mer gods fra vei til sjø og bane, og legge til rette for at Oslo havn blir moderne og arealeffektiv der skip som legger til kai kan benytte landstrøm. Landstrøm til ferger er forholdsvis enkelt, mens for store cruiseskip må landstrøm være tilrettelagt og det krever plass og

store investeringer. Oslo Havn har derfor valgt å fokusere på utenlandsfergene som går i rute, siden deres utslipp er høyest og de kan bruke landstrøm hver dag hele året. Color Line på Hjortneskaia har brukt landstrøm siden 2012, og luftutslippene i Oslo Havn er redusert med 9 %. Byrådet vil arbeide for europeiske standardvilkår og internasjonalt regelverk for landstrøm, slik at dette kan innføres for all båttrafikk i Oslo Havn. Et samarbeid mellom større havnebyer i Europa blir viktig for å oppnå slike forandringer.

Virksomheten i havna må ses i sammenheng med havne- og byutvikling. Etter hvert som havnearealer fristilles og avgis til annen anvendelse, svekkes foretakets inntektsside, idet grunnlaget for leieinntektene reduseres. Dette er i tråd med havneplanen hvor det er forutsatt at salg av byutviklingseiendommer skal finansiere omstruktureringen av havna på mindre arealer. Inntektsreduksjonen vil skje gradvis utover i økonomiplanperioden, og finansiering av investeringene vil i økende grad måtte skje ved uttak fra datterselskapet HAV Eiendom A/S (HAV E). I tillegg legges det opp til økt uttak for driften i 2016. Uttak fra HAV E i økonomiplanperioden 2016 - 2019 er ikke endelig avklart med styret i HAV E og må ses som tentative forslag til uttak. Det er lagt til grunn at uttakene ikke skal sette HAV E i en slik situasjon at selskapet må ta opp lån for å oppfylle uttakskravene. Det forutsettes at havnestyret som generalforsamling i HAV E fatter de nødvendige vedtak.

Årstall	2015	2016	2017	2018	2019
Uttak inntil	240,0 mill *	125,0 mill.	218,0 mill.	110,0 mill.	179,0 mill.

*: Justert 2015-budsjett. Opprinnelig vedtatt 2015-budsjett (DOK 3) kr. 259,0 mill.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: CO2-reduksjon: 50 % i 2030, null i 2050 (1991-nivå)				
Gjennomføre løpende energieffektivisering av egne lokaler, og oppfordre leietakere, kunder og rederier til å gjøre det samme	Antall bygg med oljefyrt oppvarming	1	2	2
Mål 3: Attraktive transportløsninger				
Bygge ut containerhavna på Sjursøya til en kapasitet på opptil 450 000 TEUs	Lo/lo containere i 1000 TEU	213	208	218
Mål 5: Bevare naturverdier				
Vedlikeholde og bygge ut landstrømtilbudet til ferger med daglig ankomst til Oslo	Landstrømstasjoner - både eksisterende og nye	1	1	2

4 Merknader til driftsbudsjettet

Økning av leieinntektene skyldes i all hovedsak at Ekeberganlegget er overlevert fra Forenede gårder til Oslo Havn KF. For 2016 er i tillegg kontraktsmassen

prisjustert iht. justeringsklausul som HAV benytter i sine kontrakter. Inntekter fra parkering og faste uten-dørs leiekontrakter forutsettes uendret fra 2015 til 2016.

5 Investeringsbudsjettet

			Beløp i 1000 kr
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
060 Oslo Havn KF (MOS)			
Sum investeringsutgifter	754 939	276 800	162 000
Sum finansiering	-754 939	-276 800	-162 000

Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser av prioriterte områder

				Beløp i 1000 kr
Prosjektnr	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
060	Oslo Havn KF (MOS)			
115910 Mål 1 Mer transport på sjø	0	5 000	0	5 000
115920 Mål 2 Effektiv og veldreven havn	57 200	101 000	74 500	28 500
115930 Mål 3 50% Mer gods (fra 2013 til 2030)	81 000	109 000	40 000	49 000
115940 Mål 4 40% Mer passasjerer (fra 2013 til 2030)	0	4 000	8 000	123 000
115950 Mål 5 Miljøvennlig Havn og Sjøtransport	1 000	1 000	1 000	1 000
115960 Mål 6 Bidrag til Oslo som attraktiv by	22 500	36 000	26 000	5 000
Sum investeringsutgifter	161 700	256 000	149 500	211 500
Avsetning til Havnefond KF	300	0	0	5 275
Sum finansieringsbehov	162 000	256 000	149 500	216 775
Overføring fra driftsbudsjettet	-37 000	-37 775	-37 775	-37 775
Utbytte fra HAV Eiendom AS	-125 000	-218 000	-110 000	-179 000
Bruk av havnefondet	0	-225	-1 725	0
Sum finansiering	-162 000	-256 000	-149 500	-216 775

Mål 2 Effektiv og veldreven havn

Rådhusbrygge 2 og 3: Det foreligger etter 2014 rapporter om bryggenes tilstand og behov for snarlig oppgradering både av selve kaikonstruksjonen og kaidekket. Rehabilitering av Rådhusbrygge 2 prioriteres.

Akershusutstikkeren – omfattende oppgradering av kaikonstruksjon: Kaidekket mot nord vil bli rehabilitert i 2015 som del av oppgradering area-ler/havnepromenaden på Nordre Akershuskai. På bakgrunn av prosjekteringer må det klarlegges om tiltaket trenger dispensasjon fra gjeldende regulering og godkjenninger fra Fylkesmannen.

Lokalisering av administrasjoner/ombygging av skur 38: Flere av tiltakene er avhengig av byggemelding og prosjektering. Rehabilitering må sees i lys av tidspunkt for ny lokalisering i Sydhavna, samt ny bruk av skur 38 etter HAV har flyttet. Havnevei og havnespor legges møt øst: Tiltaket innebærer omlegging av trase for vei og jernbane uansett valg av løsning, og må klareres med berørte parter og Jernbanetilsynet.

Mål 3 50 % Mer gods (fra 2013-2030)

Sjursøya containerterminal: I budsjett for 2016 er midler til Sjursøya containerterminal trinn 2 inkl. anskaffelse av kraner prioritert høyt. Byggearbeidene på terminalen ble påbegynt i 2014 og planlegges ferdigstilt i løpet av 2015. Tiltaket innebærer en forlengelse av kaia 361 m vestover og opparbeidelse av området bak til et effektivt terminalområde. Midler i 2016 er til sluttopp-gjør samt oppstart av etablering av buffersonen på Sjursøya.

I 2013 ble det påbegynt et arbeid for å finne lokaler til terminalarbeiderne nær containerterminalen. Mye tyder på at verkstedsområdet og ombygging av skur 88 er det mest aktuelle alternativet. Gitt at det finnes gode og gjennomførbare løsninger, vil dette bli prioritert frem mot 2018. Dette er det tatt høyde for i økonomiplanpe-rioden.

Mål 3 50 % Mer gods (fra 2013-2030)

Videreutvikling av Ormsundterminalen og bulktermin-alen (Nordre Sjursøy kai): Når ny containerterminal står ferdig vil utbyggingsressurser bli benyttet til å tilrettelegge for ny aktivitet på Ormsund og omstrukturer-ning av Nordre Sjursøykai. Det pågår strategiarbeid for å gi rammene for den videre utviklingen. Aktuelle tiltak er riving og nybygg av skur, utbedring av kaier og arealer.

Tiltak i Byhavna og i buffersoner mellom havn og by: Et nytt prioritert område er sambruk mellom havne-funksjoner og byaktiviteter. Oppfølgingen av Fjordby-planen gjør det aktuelt å avsette både ressurser og in-vesteringsmidler til å finne løsninger for havneaktive-ten i den sentrale byen. Kaier og havnearealer må frem-stå i god stand og ha estetisk kvalitet slik at de kan forenes med publikums ønsker om tilgjengelighet til fjorden/ havnepromenade. I lys av dette arbeides det

både med midlertidige tiltak og langsiktig utvikling av områdene med cruise og ny utenlands fergeterminal på Vippetangen, og det er tatt høyde for tiltak i økonomi-planperioden. Det er også behov for flere oppgrade-ringsprosjekter, utover påbegynte prosjekter (Nordre Akershuskai og Rådhusbrygge 1, 2, 3 og 4). Det tas sikte på at disse prosjektene står ferdig i løpet av 2015 og inngår som en del av havnas bidrag til opparbeidelse av havnepromenaden i området. I tillegg vil bufferom-rådene mellom havn og by på Sjursøya og Ormsund bli prioritert med planlegging og opparbeidelse i perioden.

10.0 KULTUR OG NÆRING

Sektor for kultur og næring omfatter områdene kultur, næring, mangfold og integrering, i tillegg til gravferd og tilskudd til Den norske Kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Området omfatter også kommunens eierfunksjoner i flere aksjeselskaper og eiendomsforetak.

I Sak 1 Del 1 er sektoren i hovedsak omtalt under overskriften «Talentenes by».

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Beløp i mill.

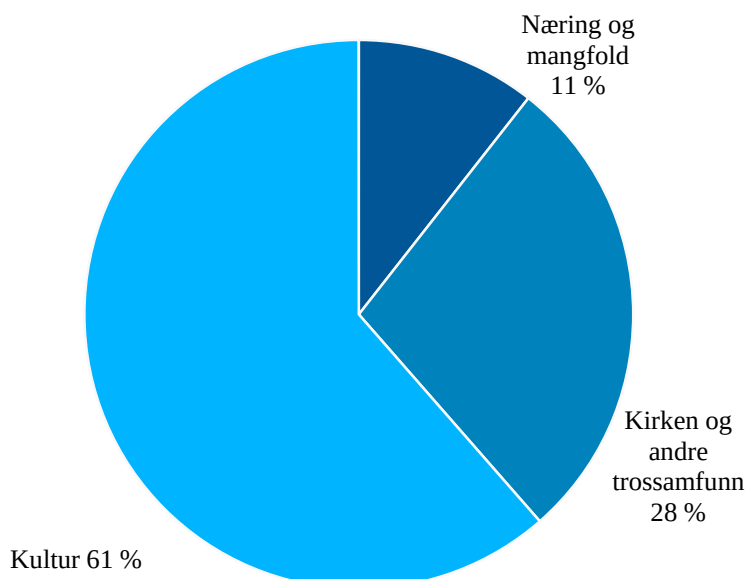
Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	1 387,5	1 277,4	1 227,0	1 259,3	1 375,1
Sum inntekter	-508,6	-236,9	-236,9	-235,9	-235,9
Netto utgifter	878,8	1 040,4	990,0	1 023,4	1 139,2

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 2,2 %

Økonomiplanperioden omfatter i tillegg følgende investeringer:

- 8,2 mrd. til skoler
- 3,7 mrd. boliger til vanskeligstilte /nedsatt funksjonsevne
- 3,6 mrd. til sykehjem
- 2,5 mrd. til nytt Munchmuseum (av totalt 2,8 mrd.)
- 1,3 mrd. til idrettsanlegg
- 1,2 mrd. til nytt hovedbibliotek (av totalt 2,02 mrd.)
- 1,0 mrd. til Omsorg+
- 0,9 mrd. til barnehager

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik:

Utfordringer i sektoren

Oslos attraktivitet som kulturby, besøksmål, by for internasjonale begivenheter og arrangementer, etablerings- og investeringsområde gir byen store muligheter. Det skal legges til rette for å utvikle, utforske, forvalte og formidle kunst og kultur, og for å utvikle et lønnsomt næringsliv som er internasjonalt konkurransedyktig. Den sterke befolkningsveksten gjør det mulig og nødvendig med en tilsvarende vekst i verdiskaping, næringsliv og arbeidsplasser. Det gode byliv må utvikles, og flest mulig må bidra og lykkes i arbeidslivet. Oslo skal være *talentenes og mulighetenes by*.

Attraktiv by

Visjonen om Oslo som talentenes by skal nås gjennom å utvikle og synliggjøre Osloregionens attraktivitet som nærings- og kunnskapsregion. Utfordringene er å:

- Tiltrekke og beholde kunnskapsarbeidere og talenter som dekker næringslivets og arbeidslivets behov
- Styrke samarbeidsrelasjoner mellom kunnskapssektoren og næringslivet om innovasjon og verdiskaping
- Bedre vilkårene for vekstkraftige oppstartsbedrifter
- Synliggjøre osloregionens attraktivitet internasjonalt.

Osloregionen vokser befolkningsmessig svært raskt og er en av de raskest voksende hovedstadsregionene i Europa. Det er en hovedutfordring å oppnå den samme veksten i sysselsetting og verdiskaping som befolkningsveksten. Verdiskapingen i næringslivet er viktig for Oslo kommunes evne til å levere gode produkter og velferdstjenester til byens innbyggere. Osloregionen har høyest verdiskaping pr. innbygger blant storbyregionene i Norge.

Oslo er en by full av muligheter, men relativt ukjent og usynlig i utlandet. Det krever en målrettet internasjonal profileringsinnsats for å tiltrekke talenter, investeringer, etableringer og besøkende.

Byrådet har satt av til sammen 42 mill. til arrangementet X Games Oslo, som et ledd i arbeidet med å styrke og synliggjøre Oslo. Videre har byrådet satt av 2 mill. årlig til oppfølging av internasjonal profileringsstrategi for Osloregionen.

For å bli mer attraktiv må Oslo også være anerkjent for å ta vel imot mennesker fra hele verden som kommer hit på besøk eller for å studere, arbeide, investere og etablere virksomhet. Oslo kommune vil fortsette å samarbeide med partnere fra bl.a. næringsliv og kunnskapssektoren om å forbedre byens vertskapsfunksjoner. Både Oslo Business Region og Visit Oslo er viktige kontaktpunkt for utenlandske henvendelser.

Oslo har alle muligheter til å bli en mer attraktiv by med høy verdiskaping. Byrådet vil legge til rette for entreprenørskapsmiljøer, samarbeidsnettverk mellom

forskning, bedrifter og offentlige aktører, og oppstartsbedrifter med internasjonalt vekstpotensial. Videre vil byrådet stimulere til innovasjon og nyskaping gjennom innovative offentlige anskaffelser og arbeide for bedre tidligfase-finansiering og kommersialisering av forskningsresultater.

Som et resultat av mangeårig satsing på effektivisering, digitalisering og markedsføring av regionen fremstår Oslo som pioner innen digital reiselivsmarkedsføring. Satsingen representerer nytenking og innovasjon og vil bli videreført som viktig konkurransefortrinn.

Den flerkulturelle befolkningen i Oslo er en berikelse for byen. 32,2 % av befolkningen er enten født i utlandet eller har foreldre født i et annet land enn Norge. Minoritetsbefolkningen representerer mange språk, kulturer og religioner i møtet med majoritetsgruppen. Det sivile og frivillige engasjementet for mangfold og toleranse preger byen, og er et godt fundament for brede kontaktflater og samarbeid mellom kommunen og de mange aktørene i det flerkulturelle Oslo. Utviklingen av Oslo som storby innebærer flere og nye kontaktflater mellom majoritet og minoritet på alle samfunnsområder. OXLO Oslo Extra Large er den overordnede plattformen for tiltakene i mangfolds- og integreringsarbeidet. Innsatsen for oppfølging av OXLO-arbeidet, ivaretagelse av arenaer for religionsdialog og handlingsplanen Stolte Oslo videreføres.

Oslo har et attraktivt og mangfoldig restaurant- og uteliv som er en berikelse for byen og til glede for beboere og tilreisende. Befolkningstilveksten og byutviklingen bidrar til en økning i antall steder som søker om serverings- og skjenkebevilling. Det er økt pågang og etterspørsel etter Næringsetatens tjenester som følge av flere overdragelser av serverings-, salgs- og skjenkesteder, og større omfang av endringer i eierforhold. Oslo har hatt en nedgang i overskjenking, skjenking og salg til mindreårige og utelivsrelatert vold. Byrådet har fokus på videre nedgang, blant annet gjennom prosjektet Salutt.

Gjennom samarbeid med andre kontrollinstanser har kommunen lagt inn stor innsats i å bekjempe økonomisk kriminalitet i utelivsbransjen. Dette har ført til en stor økning i antall inndragninger på bakgrunn av dårlig vandel, og det er viktig å fortsette denne innsatsen videre slik at oppdagelsesrisikoen for useriøse aktører i bransjen øker.

Kultur og kirke

Oslo er en ledende kulturby med et bredt kulturtilbud som har betydning for hele landet. Oslos kunst- og kulturtilbud skal ha høy kvalitet og være nyskapende, mangfoldig, tilgjengelig og inkluderende. Tilskudd og kommunal tilrettelegging er de kraftigste verktøy for å bidra til kvalitet, nyskaping og eksperimentering. Tilskuddene går til både byens etablerte institusjoner og festivaler, så vel som et mylder av enkeltaktiviteter, konserter og arrangementer – samt til organisasjonsliv for amatører og frivillige barn og unge. Oslos posisjon og potensial som musikkhovedstad skal videreutvikles.

Etablering av nytt hovedbibliotek og nytt Munch-museum er to store investeringer som gir et løft for hele byen. Det nye hovedbiblioteket skal bli en ny regional og nasjonal arena for kultur og kunnskap, og det nye museumsbygget gir rom for et av verdens mest respekterte museer. Etablering av disse to viktige byggene er en inspirerende og utfordrende oppgave, både før og etter innflytting.

Borgernes bibliotek - bibliotekplan for Oslo kommune i perioden 2014 til 2018 (byrådssak 44/14) gir store visjoner for innholds- og tjenesteutvikling, serviceutvidelse og bruk av ansattes kompetanse. Økte åpningstider og økt tilgjengelighet, selvbetjening og fleksibilitet skal bygge på at biblioteket er til for borgerne. Budsjettforslaget styrker den nye barne- og ungdomsfilialen på Tøyen, utviklingen av «Lesefrø» og selvbetjening.

Det er en viktig samfunnsoppgave å senke terskelen for at barn og unge får gode muligheter til deltakelse i et godt og kreativt kulturliv. Å inkludere flere barn og unge, og inspirere til å bruke sitt eget talent til å skape sin fremtid i Oslo er avgjørende for fremtidens kulturby. Kommunen gir tilskudd til ferieleirer for barn i frivillig regi. I tillegg benyttes kommunens egen eiendom Hudøy til et verdifullt og populært sommerleirtilbud. Søkningen er stor, og byrådet styrker innsatsen med blant annet økt rehabilitering for 4 mill. årlig, fra og med 2016.

Det er et stort behov for lokaler til produksjon og utøvelse av kunst- og kultur. Ubenyttet kapasitet i kommunens eiendommer skal i påvente av avklaringer om framtidig bruk eller salg utnyttes slik at det styrker Oslo som en attraktiv nærings- og kulturarena. På samme måte er det et mål at kommunale bygg og parker, torg og gater i Oslos byrom i økt grad stilles til disposisjon som en del av den kulturelle infrastrukturen for kulturopplevelse, frivillig og skapende aktivitet. Dette vil også bidra til at byens kulturinstitusjoner, kulturutøvere og gründere blir i stand til å utvikle og tilby gode kultur- og byopplevelser. Det skal i større grad legges til rette for utvikling av Oslo som en internasjonal filmhovedstad.

Frivillighet er viktig for byen og for innbyggerne. Byrådet vil gjøre det enda enklere å være frivillig, slik at

frivilligheten kan fortsette å utfordre og utvikle samfunnet, og skape gode lokalsamfunn og opplevelser for byens borgere. En melding om frivillighet fremmes høsten 2015, og budsjettforslaget omfatter midler til å starte gjennomføring av noen av tiltakene.

Kultureiendommer - historiske gårdsanlegg og kulturminneområdene er identitetsskapende infrastruktur for Oslo. Økt bruk av disse styrker lokalmiljøer, byens kunstnere, kulturliv og kulturnæring. Det er en utfordring knyttet til ivaretagelse av eiendommer av historisk betydning, men disse gir også et viktig bidrag til utnyttelse av byens ressurser.

Oslos kirkebygg er en del av byens kulturarv, og gir i tillegg til kirkens egen bruk verdifulle rom for ulike kulturarrangement.

På gravferdsfeltet er kapasiteten på gravplasser totalt sett god, men ujevnt fordelt. Dette gjelder særlig tilbud om kistegrav og tilrettelagte graver, og i hovedsak graver for muslimer. Byrådet har igangsatt arbeid med å opprette flere muslimske graver på Alfaset gravlund, og vil fortsette dette arbeidet i 2016. I tillegg utvides gravlundene i 2016 med flere kistegraver. Respekt for avdødes religion eller livssyn innebærer også en rett til fritt valg av gravferdsform. Budsjettforslaget likestiller derfor valget ved å fjerne avgift for kremasjon i Oslo.

Eiendomsforetakene

Oslo kommune har fire eiendomsforetak: Boligbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF og Kultur og idrettsbygg Oslo KF. Foretakene har eierskapet og forvaltningsansvaret for bygningsmassen i sin portefølje. Byrådet foreslår for 2016 en samlet investeringsramme for eiendomsforetakene på 7,7 mrd. For det nyetablerte foretaket Kultur- og idrettsbygg innebærer dette en satsning på idrettsbygg som blant annet ny flerbrukshall på Lambertseter, skytebane på Åsland, ny skatehall på Voldsløkka, nytt Jordal Amfi og Mortensrud flerbrukshall. Byrådet foreslår også å styrke foretakenes miljøprofil gjennom å bevilge midler til energieffektiviserings tiltak som vil være lønnsomme etter få år.

Foretakene skal sikre verdibevarende og effektiv eiendomsforvaltning slik at realverdiene ivaretas. Byrådet har derfor stort fokus på å redusere vedlikeholdsetterstelet til kommunens eiendomsmasse. Det er bevilget betydelig med midler senere år til dette arbeidet. Byrådet foreslår å øke bevilgningen til forvaltning, drift og vedlikehold av idrettsanlegg med 35 mill. årlig.

Aksjeselskaper

Kommunens verdier i aksjeselskapene er betydelige. Gjennom profesjonell og forutsigbar eierstyring skal kommunen sikre ivaretagelse og utvikling av fellesskapets verdier, optimalisering og eventuelt realisering på en betryggende måte

Byrådsavdeling for kultur og næring har ansvaret for kommunens eierskap i E-CO Energi Holding AS, Hafslund ASA, Klemetsrudanlegget AS, Filmparken AS, Oslo Konserthus AS, AS Rosenkrantzgt. 10, Oslo Nye Teater AS, Oslotech AS, Oslo Business Region AS og Kabelgata 10 AS.

Det vises forøvrig til omtale under kap. 901 Utbytte fra aksjeselskaper.

Byrådets mål for sektoren

Mål	Virksomheter som bidrar til mål-oppnåelse
1. Oslo skal være en attraktiv by med høy verdiskaping	Næringsetaten Oslo Business Region VisitOSLO
2. Oslo skal være en ledende kunst- og kulturby	Kulturetaten Munchmuseet
3. Oslo skal tilby alle barn og unge kulturopplevelser av høy kvalitet	Kulturetaten Munchmuseet
4. Biblioteket skal være relevant og tilpasset borgernes behov	Kulturetaten
5. Oslo skal være en by åpen for mangfoldets muligheter	Næringsetaten Enhet for mangfold og integrering Oslo Business Region
6. Oslo skal være en trygg hovedstad.	Næringsetaten
7. Byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn	Gravferdsetaten
8. Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen	Boligbygg Oslo KF Omsorgsbygg Oslo KF Undervisningsbygg Oslo KF Kultur og idrettsbygg Oslo KF Kulturetaten

Økonomiplanoversikt med spesifikasjoner av endringer

Endringer i forhold til budsjett 2015

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	1 387,5	1 327,8	1 323,3	1 347,9	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	1 387,5	1 387,5	1 387,5	1 387,5	1 387,5
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-158,4	-160,0	-181,5	-181,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	1 387,5	1 229,1	1 227,5	1 206,0	1 206,0
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-5,6	-50,6	-57,9	-47,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		29,5	27,9	92,5	200,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-2,2	-4,4	-7,8	-11,2
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		21,8	-27,0	26,8	142,6
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		26,5	26,5	26,5	26,5
=ØKONOMIPLAN (brutto)	1 387,5	1 277,4	1 227,0	1 259,3	1 375,1
Salgs- og leieinntekter	-417,3	-160,5	-160,5	-160,5	-160,5
Refusjoner	-56,9	-37,3	-37,3	-37,3	-37,3
Overføringsinntekter	-34,5	-39,2	-39,2	-38,2	-38,2
=Sum driftsinntekter	-508,6	-236,9	-236,9	-235,9	-235,9
=ØKONOMIPLAN (netto)	878,8	1 040,4	990,0	1 023,4	1 139,2

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

1,8 % -2,2 % 2,2 % 11,8 %

Tidsbegrensede tiltak (ETB)

Kap. 354 Enhet for mangfold og integrering: 1,0 mill. tilskudd til Human Rights Services ikke videreført i 2016

Kap. 455 Næringsutvikling: For 2016 og resten av økonomiplanperioden er det innarbeidet 2 mill. i tilskudd til internasjonal profilering. Det er satt av 34,0 mill. til X Games Oslo i 2016. Det ble i 2015 avsatt 1,0 mill. som engangstilskudd til profilering av Osloregionen. 4,6 mill. i tilskudd til VisitOslo er ikke videreført i 2016.

Kap. 500 Kulturtilskudd m.m.: Økt ramme for engangstilskudd gitt i 2015 er trukket ut, til sammen 3,35 mill., og engangsreduksjoner på 5,15 mill. er tilbakeført. Rammen for kulturavsetninger er økt med 5 mill. og med 1,5 mill. for oppstart av oppfølging av frivillighetsmelding.

Kap. 502 Kulturetaten: Avsetning til boksanering Deichmanske bibliotek 5 mill. årlig utgår etter 2016, mens avsetning til flytteutgifter ligger i 2017 med 9 mill.

Spesifiserte rammeendringer (ADE)

Kap. 354 Enhet for mangfold og integrering: 0,24 mill. i bortfall av refusjonsinntekt og 0,69 i redusert statlig tilskudd, dette gir ingen endring i netto ramme for kapitlet.

Kap. 459 Næringsetaten: 2,9 mill. i økt avsetning til SALUTT. 0,6 mill. til fornying av salgs- og skjenkebevilling, fra 2017 bortfaller fornyingsmidlene (til sammen 1,2 mill).

Kap. 500 Kulturtilskudd m.m.: Rammen for avsetninger er økt med 3 mill. årlig fra 2016 for oppfølging av filmmeldingen. Rammen er økt med brutto 9 mill. for tilskudd til kulturbygg (statlige spillemidler).

Kap. 502 Kulturetaten: Endret periodisering av driftsfølggevirkning nytt hovedbibliotek 0,0 mill. i 2017, 12,0 mill. i 2018 og 25,0 mill. i 2019. Rammen er styrket med 5 mill. årlig fra 2016 for oppfølging av bibliotekplanen. Rammen er økt med 4,5 mill. i 2016 for utredning av arkiv i Oslo kommune, deretter med 3 mill. årlig for utredning og implementeringsbistand for eArkiv.

Kap. 504 Munchmuseet: Redusert brutto ramme med 1,89 mill. pga redusert antall besøkende, sammenlignet med jubileumsåret og utstillingsaktiviteten i 2015. Fom. 2019 er det lagt inn FDV for nytt Munchmuseum 9,65 mill., FDV inventar og utstyr 14,99 mill., kapital-kostnader nytt bygg 36,23 mill. og kapitalkostnader inventar og utstyr 5,42 mill. Avsetning for flytting av samlingene er innarbeidet med 9,38 mill. i 2016, 0,9 mill. 2017, 3,54 mill. i 2018 og 14,43 mill. i 2019. Driftsfølgvirkning for nytt museumskonsept er innar-

beidet med 5 mill. i 2018 og 10 mill. i 2019. Driftsfølgvirkningen er til vurdering og byrådet vil komme tilbake til dette i fremtidige budsjetter.

Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn: Rammen er styrket med 10 mill. for økt driftstilskudd.

Uspesifiserte rammeendringer (RAM)

Samlet uspesifisert rammereduksjon for sektoren er på 2,2 mill. i 2016, økende til 11,2 mill. i 2019.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.						
Netto driftsbudsjett pr kapittel	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
354 Enhet for mangfold og integrering (KON)	13,7	12,9	12,8	12,8	12,8	-5,9 %
455 Næringsutvikling (KON)	30,3	61,9	27,9	27,9	27,9	104,3 %
459 Næringssetaten (KON)	22,3	26,6	24,8	24,5	24,3	19,3 %
500 Kulturtilskudd m.m. (KON)	0	226,6	220,1	220,1	220,1	100 %
501 Kultureiendommer (KON)	25,3	25,6	25,4	25,2	25,0	1,2 %
502 Kulturretaten (KON)	500,3	304,1	305,5	307,8	318,0	-39,2 %
504 Munch-museet (KON)	85,2	96,2	87,5	94,6	176,3	13,0 %
505 Midlertidig etat - kultur- og idrettsbygg (KON)	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-100 %
508 Avsetning husleier kulturbygg (KON)	0,0	0,0	0,0	25,0	50,0	
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)	207,1	221,4	221,4	221,4	221,4	6,9 %
590 Gravferdsetaten (KON)	53,5	65,2	64,7	64,0	63,4	22,0 %
Sum Kultur og næring (KON)	878,8	1 040,4	990,0	1 023,4	1 139,2	18,4 %

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (KON)	295,0	334,0	147,0	173,0
173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring (KON)	10,1	0,0	0,0	0,0
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (KON)	147,6	1,0	11,4	11,4
178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (KON)	14,0	0,0	0,0	0,0
185 Forskjellige utbedringstiltak (KON)	15,0	15,0	15,0	15,0
501 Kultureiendommer (KON)	15,7	15,7	15,7	15,7
502 Kulturretaten (KON)	78,4	46,5	41,5	27,5
503 Kulturbyggene i Bjørvika (KON)	0,0	0,0	0,0	0,0
505 Midlertidig etat - kultur- og idrettsbygg (KON)	0,0	0,0	0,0	0,0
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)	30,0	30,0	30,0	30,0
590 Gravferdsetaten (KON)	18,5	18,5	3,5	3,5
ØKONOMIPLAN (brutto)	624,3	460,7	264,1	276,1

Mangfold og integrering

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
354	Enhet for mangfold og integrering (KON)			
10	Lønn og sosiale utgifter	5 751	5 315	5 434
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	2 478	1 905	1 647
14	Overføringsutgifter	8 468	11 786	10 188
	Sum utgifter	16 697	19 006	17 269
16	Salgsinntekter	-284	0	0
17	Refusjoner	-367	-240	0
18	Overføringsinntekter	-4 205	-5 090	-4 400
	Sum inntekter	-4 856	-5 330	-4 400
	Netto utgifter	11 841	13 676	12 869

1 Ansvarsområde

Samordningsansvaret omfatter oppfølging av tiltakene i bystyresak 129/13 Mangfoldets muligheter - om OXLO Oslo Extra Large. Det europeiske charter for inkluderende byer ligger til grunn for mangfolds- og integreringsinnsatsen i byen.

Enhet for mangfold og integrering (EMI) skal i sitt virke ivareta følgende programområder: gjøre OXLO mer kjent for befolkningen og ansatte i kommunen, gi råd og veiledning til kommunale virksomheter i mangfolds- og integreringsarbeid, bidra i arbeidet mot rasisme og diskriminering og styrke minoritetenes deltakelse i sivilsamfunnet, drifte nettportalen og forvalte kommunale og statlige tilskuddsordninger etter forskrift om Oslo kommunes tilskudd til integrerings- og mangfoldstiltak.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslos befolkning er voksende, og innvandring fra Europa og verden for øvrig er en stor bidragsyter til

veksten. Alle som bor i Oslo må ta et felles ansvar for å bidra til en mer tolerant og inkluderende by, med muligheter for alle. OXLO Oslo Extra Large skal vise fram byen som en by for alle, og skal gjøres bedre kjent for befolkningen. Selv om Oslo som bysamfunn i europeiske sammenheng er kommet langt i arbeidet for mangfold og etnisk likestilling, opplever fremdeles innvandrere diskriminering i hverdagslivet; på arbeidsplassen, i utdanning eller på boligmarkedet og utesteder.

I mangfolds- og integreringsinnsatsen skal kommunen samarbeide med nærings- og samfunnsaktører for å motvirke rasisme og diskriminering. Kommunen skal tilrettelegge for vertskapsrollen og bidra til likeverdige kommunale tjenestetilbud slik at alle kan føle tilhørighet til byen. Byrådets oppfølging av handlingsplanen Stolte Oslo og religionsdialog skal medvirke til en inkluderende by for alle uansett etnisitet, seksualitet eller tro.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 5 Oslo skal være en by åpen for mangfoldets muligheter				
Synliggjøre OXLO Oslo Extra Large budskapet	Andel av byens borgere som har kjennskap til OXLO Oslo Extra Large budskapet		25 %	35 %
Markedsføre OXLO Business Charter for arbeidslivet og frivillige organisasjoner	Antall medlemmer i OXLO Business Charter	35	100	150
Implementere Guide for likeverdige tjenester	Antall kommunale virksomheter som har benyttet Guide for likeverdige tjenester		5	20
Veilede bydeler, etater og kommunale virksomheter i mangfoldsspørsmål	Antall kommunale virksomheter som har konsultert EMI		13	20

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,05 mill. og 0,24 mill. som følge av bortfall av refusjonsinntekt. I tillegg er 1,0 mill. i prosjektstøtte til Human Rights Services ikke videreført i 2015. Statlige tilskudd er

nedjustert med 0,69 mill. på inntekts- og utgiftssiden. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,2 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Tilskuddsmidler

Kap.nr	Avsetningen gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016
354	Kommunale integreringsmidler	5 150	5 690	5 788
	Statlige integreringsmidler 1)	3 455	3 470	4 400
Sum		8 605	9 160	10 188

1) Vedtak inkluderer ikke administrasjonstilskudd

Næringsutvikling**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
455 Næringsutvikling (KON)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	457	92	69
14 Overføringsutgifter	36 995	37 236	68 867
Sum utgifter	37 451	37 328	68 936
17 Refusjoner	-637	-13	-13
18 Overføringsinntekter	-7 125	-7 000	-7 000
Sum inntekter	-7 762	-7 013	-7 013
Netto utgifter	29 690	30 315	61 923

1 Ansvarsområde

Kapitlet omfatter entreprenørskap, næringsutvikling, reiseliv og internasjonal profilering. Næringsutviklingsarbeidet i Oslo kommune skal bidra til at kommunen produserer og utvikler best mulig tjenester til innbyggere og næringsliv. Kommunen skal videre bidra til gode rammebetingelser for næringsvirksomhet. Verdiskaping i næringslivet er helt avgjørende for Oslo kommunes evne til å levere gode produkter og velferdstjenester til byens innbyggere. Profilering er viktig for synliggjøring av Oslos attraktivitet som besøksmål og foretrukket etablerings- og investeringsområde.

2 Situasjonsbeskrivelse

Osloregionen skal videreutvikles som en attraktiv og kunnskapsbasert næringsregion. Regionen skal framstå som attraktiv for talenter, selskapsetableringer og investeringer. Ett av suksesskriteriene er et godt regionalt lederskap og samhandling om innovasjon og utvikling mellom aktører i regionen. Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har på denne bakgrunn utarbeidet en felles regional plan for innovasjon og nyskaping.

Den nye internasjonale profileringsstrategien for Oslo-regionen har et klart budskap: Oslo skal profileres internasjonalt som en ung og banebrytende storby. Målet er å gjøre Oslo til verdens mest populære kompakte by for kloke hoder fra hele verden. Oslo Business Region, VisitOslo og Samarbeidsalliansen Osloregionen vil ha viktige oppgaver når det gjelder gjennomføring av profileringsstrategien. Byrådet har satt av 2 mill. årlig til profileringsarbeidet.

Videre har byrådet satt av 34,0 mill. til arrangementet X Games Oslo i 2016. X Games er verdens største TV-

sendte begivenhet for action sports. Arrangementet omfatter 13 øvelser med til sammen 315 utøvere. Arrangementet vil ha stor verdi for profileringen av Oslo og Osloregionen og bidra til å befeste Oslos posisjon som verdens vinterhovedstad.

VisitOslo er et privat aksjeselskap med 120 aksjonærer og 25 partnere. Selskapet ivaretar viktige vertskapsfunksjoner overfor byens befolkning og besøkende. Selskapet har effektivisert driften og styrket satsingen på digital markedsføring av regionen. Hovedmålet er å øke verdiskapingen i reiselivet fra 13 mrd. i 2013 til 17,6 mrd. innen utgangen av 2019. Det digitale fotavtrykket skal økes med 20 % årlig.

Oslo skal videreutvikle vertskapstjenester rettet mot kunnskapsarbeidere, talenter, studenter og næringsdrivende som ønsker å studere, arbeide eller etablere virksomhet i regionen. Kommunen skal samarbeide med kunnskapsinstitusjoner og andre aktører om gode vertskapstjenester.

Osloregionens næringsmiljøer skal videreutvikles. Det skal legges til rette for flere og bedre samarbeidsnettverk mellom forskning, bedrifter og offentlige aktører blant annet for å øke kommersialisering av forskningsresultater. Det skal tilrettelegges for flere oppstartbedrifter med internasjonalt vekstpotensial. Kommunen vil prioritere innovasjon og nyskaping gjennom innovative offentlige anskaffelser og arbeide for bedre finansieringsmuligheter for entreprenører og næringsliv. Oslo Business Region vil være en viktig aktør når det gjelder disse utfordringene. Oslo kommunes samarbeidsavtaler med Austin, London Borough of Hackney og Toulouse skal muliggjøre internasjonale satsinger for regionens bedrifter og entreprenører.

Nøkkeltall for: Kap. 455 Kulturutvikling	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall bedrifter	67 652	68 887	69 440	75 477	78 220
Sysselsatte	319 883	330 068	334 670	341 523	349 982
Antall nyetableringer	9 818	10 365	11 149	11 310	12 616
Antall gjestedøgn	3 321 000	3 508 000	3 914 000	3 748 000	4 359 000
Cruiseanløp, skip	150	173	166	159	129
Antall cruisepassasjerer	269 800	312 000	300 000	298 403	215 000
Internasjonale kongresser	80	86	77	100	197
Deltakere på turist i egen by	7 500	8 500	11 500	20 000	28 000
Besøk ved turistinformasjonene	302 000	286 000	317 000	255 000	250 000
Antall unike brukere av www.visit.oslo.com (i 1000)	1 800	2 263	2 125	2 730	2 883
Nye Oslo guider	23	23	22	22	22

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Oslo skal være en attraktiv by med høy verdiskaping				
Gjennomføre internasjonal profileringsstrategi for Osloregionen	Digitalt fotavtrykk Oslo (internasjonal synlighet):			
	Aktive handlinger av egne følgere (økning)			20 %
	Innholdselementer skapt av andre (økning)			20 %
	Eksponering av eget innhold (økning)			20 %
Gjennomføre etablererveiledning og Startup Days.	Antall bedrifter på Startup Days	770	1 000	1 100
Styrke reiselivs-markedsføringen av Oslo	Verdiskaping i reiselivet		13,9 mrd.	14,6 mrd.
	Digitalt fotavtrykk Oslo (internasjonal synlighet):			
	Aktive handlinger av egne følgere (økning) ¹⁾	758 000	1 364 000	20 %
	Innholdselementer skapt av andre (økning)	388 000	465 600	20 %
	Eksponering av eget innhold (økning)	14 700	17 640	20 %
	Antall gjestedøgn		3,9 mill.	4,1 mill.

1) Fra og med mai 2014 til og med desember 2014

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er satt av 34,0 mill. til X Games Oslo i 2016. Det ble i 2015 avsatt 1 mill. som engangstilskudd til profilering av Osloregionen. For 2016 og resten av økonomiplanperioden er det innarbeidet 2 mill. i tilskudd til

internasjonal profilering. 4,6 mill. i tilskudd til Visit-Oslo er ikke videreført i 2016. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 1,2 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Tilskuddsmidler

Kap.nr	Avsetningen gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016
455	Avsetning til regionale næringsutviklingsprosjekter	9 000	7 000	7 000
	VisitOSLO 1)	15 600	15 600	11 000
	Oslo Business Region	11 090	12 600	13 600
	X Games Oslo			34 000
	Avsetning til øvrige tiltak innen næringsutvikling, inkludert tiltak innen entreprenørskap og innovasjon.			3 267
Sum		35 690	35 200	68 867

1) Beløpene i 2014 og 2015 inkluderer henholdsvis 5,0 og 4,6 mill. i styrking ved bystyrets budsjettbehandling

Næringsetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
459 Næringsetaten (KON)			
10 Lønn og sosiale utgifter	33 870	31 146	32 457
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	11 835	8 887	11 879
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	393	346	346
14 Overføringsutgifter	3 715	3 265	3 334
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	101	0	0
Sum utgifter	49 914	43 644	48 016
16 Salgsinntekter	-19 480	-19 080	-19 080
17 Refusjoner	-5 471	-2 264	-2 325
18 Overføringsinntekter	76	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-101	0	0
Sum inntekter	-24 976	-21 344	-21 405
Netto utgifter	24 938	22 300	26 611

1 Ansvarsområde

Næringsetaten har ansvar for å gjennomføre kommunens behandling av søknader om bevilninger etter serveringsloven og alkoholloven.

Næringsetaten skal utøve profesjonell og brukerorientert forvaltning innenfor sitt myndighetsområde.

2 Situasjonsbeskrivelse

Restaurant- og utelivet er til glede for beboere og tilreisende. Byens uteliv skaper arbeidsplasser, inntekter og kulturopplevelser. Antall serveringsbevilninger har de siste årene ligget jevnt i overkant av 2 000, og ca. halvparten av disse har skjenkebevilling. Serverings- og skjenkenæringen skal gis gode og forutsigbare rammebetingelser, samtidig som overtredelser av alkoholloven skal sanksjoneres.

Større etterspørsel etter Næringsetatens tjenester medfører økt ressursbruk i form av befaringer, dialog med søker for å finne mulige løsninger og mer omfattende saksbehandling. Det er lovpålagt at samtlige salgs- og skjenkebevilninger skal fornyes hvert fjerde år, og alle bevilningene skal være fornyet senest

innen 30.06.2016. Serverings-, salgs- og skjenkebevilninger er et prioritert område i kommunens helhetlige satsning på elektroniske tjenester, og Næringsetaten tilrettelegger for digitalt førstevalg i kommunikasjon med innbyggerne og næringslivet. Elektronisk dialog og økt automatiseringsgrad vil gi effekt i form av raskere saksbehandling med bedre kvalitet. I samarbeid med høringsinstansene jobbes det kontinuerlig for raskere og bedre høringsvar.

Det er et gjennomgående fokus på veiledning og dialog i alle deler av Næringsetatens forvaltning av salgs- serverings- og skjenkebevilninger. Dialog og veiledning er også sentralt i videreføringen av SALUTT-prosjektet (Sammen lager vi utelivet tryggere). SALUTT har ført til mindre vold, færre ordensforstyrrelser og mindre overskjenking i prosjektområdet.

Næringsetaten gjør en særskilt innsats for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Videre fokuseres det på steder med mye støy og uorden, både på søknadstidspunktet og i den løpende driften. Samarbeid med andre kontrollinstanser er avgjørende for dette arbeidet og har gitt grunnlag for mer målrettede kontrolltiltak.

Nøkkeltall for: Kap. 459 Næringsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Salgs- og skjenkebevillinger	1 451	1 454	1 408	1 456	1 474
Vedtak fattet av bevillingsseksjonen 1)	1 477	1 793	2 946	3 222	3 435
Kontroller av salgs- og skjenkebevillinger	6 771	6 700	5 853	4 808	4 783
Inndragninger pga skjenkeovertredelser	11	24	29	18	9
Inndragninger pga vandel	0	1	1	4	12
Inndragninger pga manglende gebyr	15	12	8	25	24

1) Totalt antall vedtak for serverings- og skjenkebevillinger, endring i ledelse av bevillinger, skjenkebevilling for en enkelt-anledning m.m.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 6 Oslo skal være en trygg hovedstad				
Opprettholde og videreutvikle samarbeidet med andre kontrollinstanser	Antall kontroller i samarbeid med andre kontrollinstanser	-	200	200
	Antall samarbeids- og koordineringsmøter med andre kontrollinstanser 1)	-	-	30
Øke veiledning og dialog med bransjen	Forebyggende veiledning i søknadsprosessen, i tillegg til ordinær løpende veiledning 1)	-	-	45
	Forebyggende veiledning som en del av skjenkekontrollen	152	150	150
Øke oppdagelsesrisikoen for useriøse aktører i bransjen	Antall løpende vandelsvurderinger i bevillingsmassen 1)	-	-	50
Videreføre Salutt-prosjektet	Nedgang i vold og ordensforstyrrelser i ormådet 1)	-	-	10 %
Effektivisere etatens tjenesteyting	Andel søknader om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger behandlet innen 90 dager 1) og 2)	-	-	90 %
Mål 5 Oslo skal være en by åpen for mangfoldets muligheter				
Gjennomføre diskriminerings-kontroller i tilknytning til OXLO-uken	Antall kontroller 1)	-	-	20

1) Nytt måltall for 2016

2) Det følger av serveringsloven at søknader om servering skal behandles innen 60 dager. Dette kravet ivaretas selv om det samlede måltallet for alle saker er 90 dager

Næringsetaten skal redusere saksbehandlingstiden for behandling av serverings-, salgs- og skjenkebevillinger med 30 % innen 2019. Målsettingen forutsetter utvikling av interne prosesser i kommunen, regelverks-

endringer og samhandling med øvrige kontrollinstanser, herunder høringsinstansene. Det vises til byrådssak 199/15 En moderne kommune.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er for 2016 innarbeidet 1,2 mill. for å ivareta fornyelsen av samtlige salgs- og skjenkebevillinger etter valget i 2015. Fra 2017 bortfaller fornyingsmidlene. Prosjektavsetning til SALUTT økes med 2,9 mill.

Rammekuttet i 2016 er på 0,2 mill. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 1,0 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Kulturtilskudd m.m.

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
500	Kulturtilskudd m.m. (KON)			
14	Overføringsutgifter	0	0	235 600
	Sum utgifter	0	0	235 600
18	Overføringsinntekter	0	0	-9 000
	Sum inntekter	0	0	-9 000
	Netto utgifter	0	0	226 600

Kap. 500 består av midler overført fra kap. 502 Kulturetaten. Se dette kapittelet vedrørende beløp for 2014 og 2015.

1 Ansvarsområde

Kapitlet omfatter kommunens virkemidler for kultur ved overføringer; som tilskudd og andre avsetninger. Kapitlet administreres og overføringene gjennomføres av Kulturetaten, som er kommunens faginstans på kulturfeltet.

2 Situasjonsbeskrivelse

Tilskuddene omfatter de fleste former for kulturaktivitet i Oslo – både driftstilskudd for store etablerte kulturinstitusjoner, større kulturattraksjoner, festivaler, forestillinger og konserter. En detaljert fordeling av forslaget vil bli gitt i notat til bystyrets organer. Det er også tilskudd til løpende kulturtiltak, konsert- og forestillingsserier og mindre tiltak, tilskudd til innovasjon innen kultur og kulturnæring, konsertstøtte frivillige musikktiltak og tilskudd til kor, korps og orkestre. Avsetningene omfatter videre blant annet stipendordning, kultur- og kunstnerpriser, Den kulturelle spaserstokken, spillemidler til kulturbygg, ferieleirer i frivillig regi, musikkråd, sentralt ungdomsråd, tiltak fordelt av lokale ungdomsråd og

ungdomsinformasjon. Tilskudd fordeles etter kommunens forskjellige forskrifter for kulturtilskudd, som angitt i tabellen under. Ved søknad om stipend til kunst- og kulturformål vil det bli lagt vekt på stipend som støtter opp om kommunens mål, strategier og tiltak.

Den totale rammen for tilskudd er styrket med 6,8 mill. I tillegg er det lagt inn 1,5 mill. for å starte opp gjennomføring av byrådets frivillighetsmelding og 3 mill. årlig for tiltak i byrådets filmmelding. Budsjettforslaget innebærer blant annet økte kulturtilskudd, økt satsing på ferieleirtilbud, innovasjon, frivillig amatørkultur, barn-/ ungdoms-kultur og lokale initiativ/lokale ungdomsråd.

Stipendordningen innen kulturfeltet fordeles på seks kategorier, hvorav noen er relatert til Edvard Munchs og Gustav Vigelands kunst, unge kunstnertalent, kunstnere i etableringsfasen og internasjonal kunstnerutveksling.

Nøkkeltall for: Kap. 500 Kulturtilskudd m.m.	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Driftstilskudd kultur - antall søkere	-	149	132	149	130
Driftstilskudd kultur - antall tildelinger	-	100	94	78	86
Løpende kunst- og kulturtiltak - antall søkere	-	235	231	256	232
Løpende kunst- og kulturtiltak - antall tildelinger	-	61	79	130	109
Kunst- og kulturstipend - antall søkere	-	180	240	226	178
Kunst- og kulturstipend - antall tildelinger	-	41	24	30	24
Innovasjon kultur og kulturmæringer - ant. søkere	-	-	-	102	53
Innovasjon kultur og kulturmæringer - ant. tildelinger	-	-	-	22	22
Antall delt. ferieleiren Camp Hudøy (Stiftelsen Hudøy)			1 350	1 350	1 350
Andre leietakere på Hudøy			3 600	4 500	3 253
Antall overnattingsdøgn på Hudøy, totalt			24 140	25 000	25 140
Tilskudd friv. barne- og ungdomsorg., antall org.	-	54	47	51	49
Tilskudd kor, korps, orkestre - ant. org/kor/korps/ork.	-	191	194	204	208
Tilskudd til kulturbygg (spillemidler), ant. prosjekter	-	5	5	7	8
Den kulturelle spaserstokken, antal tilbud	-	-	-	-	12

3 Mål

Som grunnlag for anvendelsen av avsetningene på kapitlet legges målene:

- Oslo skal være en ledende kunst- og kulturby
- Oslo skal tilby alle barn og unge kulturopplevelser av høy kvalitet

4 Merknader til driftsbudsjettet

Kap. 500 er en andel av tidligere kap. 502, og er tilført totalt 210,8 mill. ved justering fra dette. Rammen er videre justert med brutto 9 mill. for kulturhustilskudd (spillemidler). Rammen for avsetninger/tilskudd er for

øvrig økt med til sammen netto 11,3 mill. i 2016. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 4,5 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Kapittelrammen omfatter følgende avsetninger/tilskudd:

Kap.nr	Avsetningen gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016
500	Driftstilskudd kunst, kultur m.v. 1)	164 122	166 768	171 800
500	Løpende kunst- og kulturtiltak	2 900	5 000	5 000
500	Innovasjon innen kultur og kulturnæring	2 500	2 500	5 000
500	Tilskudd til kulturbygg (spillemidler: prognose 2016)	11 541	9 017	9 000
500	Konsertstøtte frivillige sang/musikktiltak	740	740	1 000
500	Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner	8 900	9 050	10 000
500	Skolekor, korps, orkestre	9 750	9 900	10 400
500	Ferieleirer frivillige, barn/unge	5 500	5 600	6 500
500	Sentralt ungdomsråd, musikkråd, ungd.org.råd, unginfortak, m.v.	6 450	6 200	6 900
500	Lokale ungdomsråd	1 500	1 500	2 500
500	Filmmelding, oppfølging (oppstart)			3 000
500	Frivillighetsmelding, oppfølging (oppstart)			1 500
500	Den kulturelle spaserstokken		3 000	3 000
Sum		213 903	219 275	235 600

1) Beløp 2014 og 2015 er revidert budsjett, ikke regnskapstall. Avsetningene i 2014 inkluderer 1 mill. til Maritimt Museum og 0,4 mill. til Linderud gård.

Kunst- og kulturtilbudet skal være tilgjengelig for alle, og generell tilrettelegging (universell utforming) gjelder, jf. lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Det er en forutsetning for kommunale tilskudd at innehavere av ledsagerbevis for

funksjonshemmede som kjøper billett til ordinær pris til et arrangement, gis rett til gratis billett for sin ledsager, eller at det tilbys rabattordninger som gjør at billettprisene for den funksjonshemmede og ledsager samlet ikke overstiger prisen for én ordinær billett.

Kultureiendommer

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
501 Kultureiendommer (KON)			
10 Lønn og sosiale utgifter	6 631	7 770	7 944
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	30 871	33 038	33 601
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 888	0	0
14 Overføringsutgifter	7 292	11 581	11 824
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	20 979	0	0
Sum utgifter	67 661	52 389	53 369
16 Salgsinntekter	-19 427	-23 876	-24 521
17 Refusjoner	-11 162	-930	-955
18 Overføringsinntekter	-1 054	-2 324	-2 331
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-9 366	0	0
Sum inntekter	-41 009	-27 130	-27 807
Netto utgifter	26 652	25 259	25 562

1 Ansvarsområde

Kulturetaten forvalter kulturbygg, kulturminner og historiske gårdsanlegg i Oslo. Etaten skal fremskaffe gode lokaler til ulike kunst- og kulturformål i Oslo. Etaten forvalter 43 kultureiendommer med 78 bygninger, har forvaltningsansvar for Middelalderbeltet med store kulturminneareal, drift og vedlikehold av Oslos ruiner og følger opp feriekolonien på Hudøy med 64 ulike bygninger fordelt på 7 500 m². Etaten har ansvar for kommunale driftstilskudd til historiske gårdsanlegg og nærmiljøtilbud, og har også ansvaret for utlysning og tildeling av ledige atelieer.

2 Situasjonsbeskrivelse

Utviklingsplanen for Middelalderbeltet, som omfatter Middelalderparken, Minneparken og Bispeborgen, sørger for formidling av byens middelalderhistorie, med en årlig investeringsavsetning på 6,5 mill. Arbeidet med konservering av Middelalderruinene i Oslo i samarbeid mellom Riksantikvaren og Oslo kommune er forlenget til 2020, og utgjør årlig 4,1 mill.

Det er utarbeidet driftsplaner og gjennomført tilstandskartlegging for alle kultureiendommer, og disse danner grunnlag for vedlikeholdsplaner for den enkelte eiendom. Som følge av eiendommenes karakter, og historiske status, er vedlikeholdsetterslepet betydelig for deler av bygningsmassen.

Kulturetaten har rehabilitert Sagene festivitetshus (Holsts gate 3) og Ladegården. Rehabiliteringstiltak pågår for tiden på Tveten gård og arbeidene med Bånkall gård og Frysja kunstsenter igangsettes. Byrådet vil gjennomføre Utviklingsplanen for Middelalderbeltet, som omfatter en rekke restaurerings- og formidlingstiltak som forberedes og gjennomføres over flere år. Det pågår arbeider med universell utforming i Minneparken, kirkegulv i klosterruinen samt etablering av informasjonssenter for middelalderhistorie i Ladegården.

Vedlikeholdsinnsatsen på ferieleir-eiendommen Hudøy økes fra 0,2 mill. til 4,2 mill. årlig, og gir betydelig økt innsats for bygningsmassen og gir rom for å utvikle en skjøtelsplan for hele øya.

Nøkkeltall for: Kap. 501 Kultureiendommer	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall Kultureiendommer	41	41	43	43	43
Antall bygninger	73	73	78	78	78
Antall leieobjekter 1)			242	242	242
- herav atelier 2)			227	228	229
- herav antall boliger			6	7	7
- herav antall fellesverksteder			2	2	3
- herav antall gallerier/visningssteder			7	7	7
Hudøy ferieleirsted - kapasitet, antall ukesbesøkende barn		425	425	425	425
Kultureiendommer bebygd areal m2	70 373	70 373	74 150	74 150	74 150
- herav andel kulturlokaler (%)	33 %		34 %	34 %	34 %
- herav andel atelier (%)	27 %		45 %	45 %	45 %
- herav andel museer (%)	19 %		22 %	22 %	22 %
Kulturminneareal, park og ruiner m2	90 743	90 743	109 922	109 922	109 922

1) Enkelte objekter, f.eks. Frogner Hovedgård og Rådhusgata 7 består av mange objekter som rommer ulike aktiviteter, men har kun en leietaker.

2) Enkelte bygg leies ut til én aktør som disponerer atelierene/lokalene for flere kunstnere, for eksempel Hekkveien 5 og Toftesgate 69.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2 Oslo skal være en ledende kunst- og kulturby				
Mål 8 Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innstatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen				
Tilby gode rom for kulturproduksjon, kulturutøvelse og kunstopplevelser	Kultureiendommer: antall atelier/verksted – gjennomsnittlig antall brukere ¹⁾	167	170	274
	Kultureiendommer for øvrig: antall leietakere/brukere	51	49	49
Stille kommunens eiendom og areal til disposisjon for kultur og kulturnæring	Andel utleid areal samlet i kultureiendommene	98 %	99 %	99 %
	Antall tomme kommunale bygg/eiendommer for øvrig midlertidig utleid til kultur/ kulturnæring			6

1) Tall for antall brukere 2014 og 2015 er antall basert på fakturert utleie pr. 31. mars. Tallene gir kun antall fakturaer, men ikke antall brukere. Fra og med 2016 er imidlertid tallet estimat for hvor mange reelle brukere utleieforholdene totalt omfatter.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,4 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
35010002	Konservering av middelalderruiner	4 100

Avsetningen til ruinkonservering utgjør 4,1 mill., hvorav 2,05 mill. dekkes av Riksantikvaren. Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom

det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

5 Investeringer

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
501 Kultureiendommer (KON)			
00 Lønn og sosiale utgifter	97	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 605	15 700	15 700
04 Overføringsutgifter	822	0	0
Sum utgifter	5 524	15 700	15 700
07 Refusjoner	-822	-3 140	-3 140
08 Overføringsinntekter	-5 000	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-11 613	0	0
Sum inntekter	-17 435	-3 140	-3 140
Netto inntekter	-11 911	12 560	12 560

Investeringsoversikt

501 Kultureiendommer (KON)	Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
106 021 Hudøy, rehabilitering av bygninger			4 200	4 200	4 200	4 200		Løpende
107 002 Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer			5 000	5 000	5 000	5 000		Løpende
113 044 Middelalderbeltet - utviklingsplan			6 500	6 500	6 500	6 500		
Sum investeringsutgifter			15 700	15 700	15 700	15 700		
106 021 Hudøy, rehabilitering av bygninger	Investeringsmoms		-840	-840	-840	-840		
107 002 Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	Investeringsmoms		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
113 044 Middelalderbeltet - utviklingsplan	Investeringsmoms		-1 300	-1 300	-1 300	-1 300		
Sum kapittel finansiering			-3 140	-3 140	-3 140	-3 140		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			12 560	12 560	12 560	12 560		

Hudøy - rehabilitering av bygninger

Bygningsmassen på Hudøy omfatter 64 bygninger på til sammen 7 500 kvm. For å imøtekomme rehabiliteringsbehovet og for å utvikle en skjøtelsesplan ved anvendelse av kommunens kompetanse, økes prosjektet med 4 mill., til en løpende bevilgning på 4,2 mill. årlig. Tiltakene gjennomføres som et omforent investeringsprosjekt med Stiftelsen Hudøy.

Kultureiendommer - rehabilitering

Kultureiendommene har et betydelig vedlikeholdsetterslep. Eiendommene har regulert leienivå, med en

subsidiefaktor. Utgifter til rehabilitering utover løpende vedlikehold dekkes i mindre grad inn gjennom husleie. Det er avsatt 5,0 mill. årlig i løpende investeringsmidler til rehabilitering og sikring av kultureiendommene.

Middelalderbeltet - utviklingsplan

Det er avsatt 6,5 mill. årlig, som løpende prosjekt for tiltak i utviklingsplanen for Middelalderbeltet, blant annet til Oslo torg og tiltak i Minneparken og i Middelalderparken.

Kulturetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
502	Kulturetaten (KON)			
10	Lønn og sosiale utgifter	231 537	251 783	257 423
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	118 642	82 838	93 179
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	21 822	29 956	30 675
14	Overføringsutgifter	219 227	212 570	1 770
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	6 880	0	0
	Sum utgifter	598 107	577 147	383 047
16	Salgsinntekter	-32 058	-37 372	-38 381
17	Refusjoner	-47 448	-24 796	-25 465
18	Overføringsinntekter	-31 418	-14 715	-15 112
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-6 880	0	0
	Sum inntekter	-117 804	-76 883	-78 958
	Netto utgifter	480 303	500 264	304 089

Deler av kap. 502 er fra og med 2016 overført til kap. 500 Kulturtilskudd m.m., se dette kapitlet.

1 Ansvarsområde

Kulturetatens ansvarsområde omfatter Deichmanske bibliotek, Vigelandmuseet med skulpturene i Vigelandsparken, Byarkivet, Kunst i Oslo, Popsenteret og Øvingshotellet, og administrerer tilskudds-ordningene til kunst- og kulturformål, tiltak for barn og unge, samt tilskudd til kulturhus. Foruten Vigelandmuseets samling, forvalter Kulturetaten også all annen kunst i Oslo kommunes eie, bortsett fra samlingene omfattet av kap 504 Munchmuseet.

Kulturetaten er kommunens faginstans på kulturfeltet. Kulturetaten har en sentral rolle som tilrettelegger for produksjon, utvikling og nyskaping som styrker byens kunst- og kulturliv. Etaten er Oslo kommunes overordnede faginstans for dokumentbehandling og arkiv, og er myndighet for kommunens samlede arkivoversikt. Deichmanske bibliotek er kommunens faginstans i biblioteksaker. Etaten bidrar til tilbudet i Den kulturelle skolesekken, ivaretar forvaltning av tilskudd til kulturhus, samt kinokonsesjoner etter lov om film og videogram. Etaten har oppfølgingsansvar for avtalen om utvikling av Ekebergparken.

Kulturetaten har rollen som operativ bestiller for nytt hovedbibliotek i Bjørvika og skal sikre en gjennomføring i tråd med kommunens behov og i tråd med Deichmanske biblioteks visjoner og ambisjoner. Bibliotekfaglige hensyn skal ivaretas gjennom Kulturetatens bestillerrolle i utbyggingsprosessen. Se øvrig om tale av kulturbyggene under kap. 062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF.

Etaten har det overordnede forvaltningsansvaret for kunstverk utplassert i kommunens virksomheter, uten-dørskunsten i kommunens eie og kommunens kunstordning.

2 Situasjonsbeskrivelse

Deichmanske bibliotek har ansvar for litteratur- og informasjonsformidling, lesestimulering og kulturformidling. Biblioteket er organisert i et hovedbibliotek og 18 filialer/kombinasjonsbibliotek. Biblioteket yter service til alle skoler og barnehager, samt ulike institusjoner. Deichmanske er Oslos best besøkte kulturinstitusjon, med over 2 millioner besøkende årlig, men byrådets ambisjon er å nå enda bredere ut. Borgernes bibliotek - bibliotekplan for Oslo kommune i perioden 2014 til 2018 (byrådssak 44/14) gir store visjoner og innholds- og tjenesteutvikling, serviceutvidelse og bruk av ansattes kompetanse. Økte åpningstider, økt tilgjengelighet, selvbetjening og fleksibilitet må bygge på at biblioteket er til for borgerne. Budsjettforslaget omfatter en økning på ytterligere 5 mill. årlig til oppfølging av bibliotekplanen. Midlene prioriteres til blant annet etableringen av barne- og ungdomsfilialen på Tøyen og til utvidelse av «Lesefrø»-satsingen for barn i flere barnehager. I tillegg styrkes investeringene for selvbetjening og automatisering i filialene med 6 mill.

Behovet er stort for etablering av elektronisk sak-/arkivløsninger i kommunens virksomheter. Slike systemer er del av kritisk infrastruktur, og er en forutsetning for digitaliseringen av kommunen og for elektronisk dialog med innbyggere og næringsliv. Rammen er økt med 4,5 mill. i 2016 og 3 mill. årlig fra 2017 for

utredninger av kommunens framtidige arkivløsninger og implementeringsbistand for elektroniske arkiv.

Schous kulturbryggeri bidrar til utvikling av mangfold og talent innen musikk og kunsthøgskolen. Øvingshotellets tilbud er landets beste og største øvingskompleks – et mye brukt tilbud for tusenvis av amatører og profesjonelle musikere. Popsenteret, «Årets museum» i 2013, er et opplevelsestilbud om musikkglede fra både fortid og framtid. Programmet omfatter blant annet spesialutstillinger, fotoutstillinger, barneaktiviteter med konserter og teater. Schous kulturstasjon er en del av Oslo

musikk- og kulturskole som tilbyr opplæring i teater, dans og visuelle kunsthøgskolen for barn, unge og voksne. Gjennom tilbud i Den kulturelle skolesekken får Oslos elever en rekke kulturopplevelser, i et samarbeide mellom Utdanningsetaten og Kulturstasjonen.

Oslo kommunes kunstsamling består av ca. 18 000 kunstverk, etablert over lang tid gjennom kommunens innkjøp, tidligere utsmykkingsordning og mottak av gaver. Samlingen gjennomgås for å kategorisere alle verkene etter kunstnerisk og standsmessig kvalitet.

Nøkkeltall for: Kap. 502 Kulturstasjonen	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Bibliotek:					
Antall besøk per innbygger	4,1	3,7	3,4	3,3	3,35
Antall internetbesøk per innbygger	1,5	1,6	2,0	2,0	2,4
Netto driftsutgifter per innbygger, i kroner	247,5	255,6	203,6	205,5	207,8
Forbruk bok og medier per innbygger, i kroner	18,6	16,8	14,21	13,2	14,1
Totalt antall utlån	2 649 727	2 683 602	2 714 261	2 796 925	2 765 593
Antall nye lånere bibliotek		26 972	27 022	26 453	28 672
Utlån per innbygger inkl. fornyelser (inkl. utlån fengselsbibliotek)	4,46	4,42	4,48	4,5	4,36
Aktive lånere i prosent av antall innbyggere (Aktive lånere = de som har lånt siste 12 måneder)	18 %	18 %	17 %	17 %	16 %
Førstegangsutlån per innbygger	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0
Gjennomsn. åpningstimer per uke, hovedbibl. 1)		58	50,5	54,2	54,2
Gjennomsn. åpningstimer per uke, øvrige filialer 1)		580	599,8	606,6	646,4
Antall arrangementer totalt i biblioteklokaler		1513	2495	2 581	2 833
Antall arrangement barn og unge, bibliotek		1 075	1 811	1 803	792
Antall klassebesøk på bibliotek eller på skole		1 224	1 229	1 307	1 228
Byarkivet:					
Gjennomsnittlig antall åpningstimer per uke	24	18	18	18	18
Oppbevart arkiv i hyllemeter	19 850	20 043	20 300	21 500	21 689
Tilvekst papirarkiv, i hyllemeter	451	190	254	575	189
Skriftlige forespørsler Byarkivet	1 818	1 613	1 527	1 756	1 700
Popsenteret: (åpnet nov. 2011)					
Gjennomsnittlig åpningstimer Popsenteret per uke	-	42	49	49	48
Antall klassebesøk Popsenteret per år	-	-	172	5 520	5 850
Øvingshotell:					
Gjennomsnittlig åpningstimer per uke	-	70,9	70,9	70,9	71,9
Antall brukte øvingstimer Øvingshotellet	-	-	-	41 274	41 310
Antall brukere Øvingshotellet	-	-	-	5 474	6 972
Vigeland-museet:					
Gjennomsnittlig åpningstimer per uke		31	31	31	40
Antall utstilling per år		4	4	6	5
Arrangement barn og unge Vigelandmuseet per år		2	3	3	3
Kunstordningen: (etablert 2011)					
Antall kunstprosjekt ferdigstilt		2	15	14	13
Antall kunstprosjekt under arbeid		35	29	118	31

1) Gjennomsnitt - men ikke fratrasket timer pga. midlertidig stengt periode for ombygging. Filialer gjelder 16 filialer (inntil 2014). Fast stengte sommeruker er trukket fra, men ikke mindre variasjoner om sommeren

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2 Oslo skal være en ledende kunst- og kulturby				
Tilby gode kulturopplevelser i Oslo	Publikumsbesøk:			
	Bibliotek, totalt	2 150 078	2 200 000	2 300 000
	Bibliotekarrangementer, antall deltakere	69 235	55 000	70 000
	Vigelandsmuseet	24 523	25 000	27 000
	Popsenteret	60 000	45 000	50 000
	Øvingshotellet	98 495	115 000	115 000
	Byarkivet	2 344	2 000	2 200
	Oslo-bilder (Byarkivet)	249 611	250 000	250 000
	Ladegårdarrangementer, antall deltakere	4 455	5 000	6 000
Gjøre Oslo kommunes kunst i offentlige rom mer tilgjengelig for borgerne	Større kunstprosjekter, antall slutførte pr år	13		15
Mål 3 Oslo skal tilby alle barn og unge kulturopplevelser av høy kvalitet				
Gi økt leseglede for barn og unge	Antall deltakere barn/unge på arrangement i biblioteklokale	38 696	37 000	38 000
	Antall barn som omfattes av «Lesefrø»	1 400		3 000
	Antall deltagere, klassebesøk (bibliotek)	30 626	33 000	35 000
Gjennomføre attraktivt arrangements-program for barn og unge ved Vigelandsmuseet og Popsenteret	Antall deltakere barn/unge-arrangement i Popsenteret	5 500	9 000	7 000
	Antall deltakere klassebesøk (Popsenteret)	5 850	7 000	5 000
	Antall deltakere klassebesøk (Vigelandsmuseet)	3 848	2 500	3 000
Mål 4 Biblioteket skal være relevant og tilpasset borgernes behov				
Stille bibliotekets lokaler til rådighet for arrangementer og for kulturaktører/utøvere	Antall deltakere på arrangement i bibliotek (egne og eksterne)	69 235	55 000	70 000
Innføre «meråpne bibliotek»	Antall meråpne filialer			6
Gjennomføre sikring og selvbetjening ved alle bibliotekfilialer	Antall selvbetjente filialer/kombinasjonsbibliotek			19

4 Merknader til driftsbudsjettet

Kap. 502 er teknisk splittet med en andel på 210,8 mill. overført til nytt kap. 500. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 6,1 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er innarbeidet en generell rammereduksjon på 3,7 mill.

Til oppfølging av bibliotekplanen Borgernes bibliotek, ble bibliotekets driftsrammer økt med 15 mill. årlig fra 2015. Rammen er ytterligere styrket med 5 mill. årlig fra 2016. I dette ligger det midler til drift av Tøyen barnefilial, utvidelse av prosjektet Lesefrø. Samarbeidet mellom Utdanningsetaten og Kulturetaten med 4 mill. til kjøp av skolebibliotekstjenester videreføres.

5 Investeringer

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
502 Kulturetaten (KON)			
00 Lønn og sosiale utgifter	2 068	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	41 245	88 000	78 400
04 Overføringsutgifter	740	0	0
Sum utgifter	44 054	88 000	78 400
07 Refusjoner	-740	-6 120	-4 500
Sum inntekter	-740	-6 120	-4 500
Netto utgifter	43 313	81 880	73 900

Investeringsoversikt

502 Kulturetaten (KON)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
113 001 Kunst i offentlige bygg og uterom			53 000	45 000	40 000	26 000		
114 007 Nytt hovedbibliotek - Applikasjonsprosjektet	76 000	61 600	14 400	0	0	0	0	2/13 - 4/16
115 004 Biblioteksmeldingen 2014			11 000	1 500	1 500	1 500		
Sum investeringsutgifter			78 400	46 500	41 500	27 500		
114 007 Nytt hovedbibliotek - Applikasjonsprosjektet	Investeringsmoms		-2 300	0	0	0		
115 004 Biblioteksmeldingen 2014	Investeringsmoms		-2 200	-300	-300	-300		
Sum kapittel finansiering			-4 500	-300	-300	-300		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			73 900	46 200	41 200	27 200		

Kunst i offentlige bygg og uterom i Oslo

Kunstordningen for utsmykking av kommunale bygg og uterom innebærer at 0,5 % av kommunens samlede investeringsbudsjett, unntatt avgiftsfinansierte investeringer i VAR-sektoren og Oslo Havn KF, avsettes til kunstprosjekt. Dette sikrer en sammenheng mellom kommunens investeringsvolum og antallet kunstprosjekt, og ivaretar samtidig intensjonen om å styrke den kunstneriske utsmykkingen av kommunale bygg og uterom. Avsetningen er et løpende prosjekt, med 53 mill. i 2016, som skal benyttes til kunstprosjekt under Oslo kommunes kunstordning for offentlige bygg og uterom. Ordningen administreres av Kulturetaten etter fastsatt regelverk.

Nytt hovedbibliotek – applikasjonsprosjekt

Det nye hovedbiblioteket skal utstyres med et omfattende IKT-system som skal legge til rette for selvbetjening og en fremtidsrettet digital formidling. Det er utarbeidet en IKT-plan som beskriver innhold og oppbygging av programvareløsningene, det vil si IKT-applikasjoner for det nye biblioteket. Arbeidet er lagt til et eget applikasjonsprosjekt, ledet av Kulturetaten i gjennomføringsfasen. Investerings-

midlene, totalt brutto 76 mill., er justert fra prosjekt 110022 Nytt hovedbibliotek (tidl. kap. 503), hvorav 31,7 mill. ble bevilget i 2013 og 2014. Det pågår en gjennomgang av hele prosjektet for nytt hovedbibliotek, og en eventuell reperiodisering vil kunne gi virkning for Applikasjonsprosjektet. Se nærmere omtale under kap. 062 Kultur og Idrettsbygg Oslo KF, del 10.1. Dette vil bli omtalt i Tilleggs-innstillingen.

Bibliotekplanen Borgernes Bibliotek

Prosjektrammen er økt med 6 mill. i 2016 til totalt 29,6 mill., og omfatter blant annet følgende:

- *Tøyen barnefilial* - opprettelse av barne-/ungdomsfilial på Tøyen.

- *Boksikring og selvbetjening ved alle bibliotekfilialer* - For fullføring av selvbetjening og automatisering ved alle egnede filialer er prosjektet styrket med 6 mill. i 2016.

- *Meråpent bibliotek* - Investering i systemer slik at filialer kan være åpne for publikum også utenom den betjente tiden. Det er beregnet 0,75 mill. per filial, og prosjektet er løpende frem til 2023.

Kulturbyggene i Bjørvika

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
503	Kulturbyggene i Bjørvika (KON)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	82	0	0
	Sum utgifter	82	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-82	0	0
	Sum inntekter	-82	0	0
	Netto utgifter	0	0	0

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
503	Kulturbyggene i Bjørvika (KON)			
00	Lønn og sosiale utgifter	7 998	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	203 003	346 700	0
04	Overføringsutgifter	43 894	0	0
	Sum utgifter	254 895	346 700	0
07	Refusjoner	-45 209	-36 000	0
	Sum inntekter	-45 209	-36 000	0
	Netto utgifter	209 686	310 700	0

Kulturbyggene i Bjørvika ble opprettet som en midlertidig etat som skulle ivareta byggherrefunksjonen for nytt hovedbibliotek og nytt Munchmuseum. Driften av Kulturbyggene i Bjørvika ble finansiert over investeringsbudsjettet.

Kapitlet ble avviklet i revidert budsjett 2015 og prosjektene nytt Munchmuseum og nytt Hovedbibliotek ble flyttet over til nytt foretak Kultur- og idrettsbygg Oslo KF.

Munchmuseet

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
504 Munch-museet (KON)			
10 Lønn og sosiale utgifter	50 824	62 010	59 821
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	40 231	28 524	35 901
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	9 795	20 011	20 491
14 Overføringsutgifter	26	0	0
Sum utgifter	100 875	110 545	116 213
16 Salgsinntekter	-26 073	-19 333	-17 914
17 Refusjoner	-3 659	-1 062	-1 091
18 Overføringsinntekter	-20	-5 000	-1 000
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-485	0	0
Sum inntekter	-30 237	-25 395	-20 005
Netto utgifter	70 638	85 150	96 208

1 Ansvarsområde

Munchmuseet ble etablert som etat i 2010 for å styrke museets profil og for å utvikle Oslo som Edvard Munchs by. Munchmuseet forvalter en av Norges viktigste kunstsamlinger som inneholder mer enn 1 150 malerier, 7 700 tegninger og skisser, 17 800 grafiske blad og 21 skulpturer. I tillegg kommer Edvard Munchs trykkplater og litografiske steiner, hans skrifter og brev samt en stor mengde arkivalie og dokumentasjon. Samlingen representerer en stor kunstnerisk og økonomisk verdi for Oslo kommune, og regnes som Norges viktigste bidrag til den internasjonale kunsthistorien. I tillegg kommer Stenersenmuseets samlinger med kunst donert av Rolf E. Stenersen, Amaldus Nielsen og Ludvig O. Ravensberg. Etaten er operativ bestiller av nytt museumsbygg i Bjørvika.

2 Situasjonsbeskrivelse

Edvard Munchs kunst er en viktig del av verdens kulturarv og Oslo kommune skal derfor etablere nytt museum i Bjørvika i et bygg som vil gi den synlighet og plassering som Munchs kunst fortjener. Gjennom satsing på moderne formidling og attraktive utstillinger av egne samlinger og samtidskunst, skal museet nå et bredt publikum og nye brukergrupper.

Etaten gjennomfører en omstilling, med sikte på å styrke rollen som et av verdens mest respekterte museer. Dette innebærer høy internasjonal aktivitet, med samarbeid om høyt profilerte og nyskapende utstillinger, produksjon av verkskataloger, digitalisering, publisering av Munchs bildarkiv og fortsatt stor innsats for konservering av kunsten frem mot innflytting i nytt museumsbygg. Omvisninger, arrangementer og nettbasert formidling bidrar til økt kunnskap om Munchs verk. Museet er styrket økonomisk frem mot åpningen for konservering, kvalitetsforbedring, økt aktivitet og flytteforberedelse, samt ivaretagelse av dagens bygning. Driftsfølgervirkning for det nye museumskonseptet vil bli innarbeidet senere, men økonomiplanen er foreløpig justert for FDV- og kapitalkostnader i nytt bygg, samt for gjennomføring av flytteprosjekt i årene 2016-2019.

Etaten bidrar til tilbudet i Den kulturelle skolesekken gjennom aktiviteter på Munchmuseet, herunder tilbudet til alle elever på syvende klassetrinn.

Leieavtalen med Oslo Konserthus AS for Stenersenmuseets lokaler utgår i 2016. Stenersenmuseets samtidskunstaktivitet styrkes derfor ved temporære lokaliseringer i Bjørvikaområdet fram mot innflytting i det nye Munchmuseet.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 2 Oslo skal være en ledende kunst- og kulturby				
Tilby utstillinger og arrangementer med høy kvalitet og aktualitet	Publikumsbesøk, totalt Munchmuseet og Stenersenmuseet	142 450	168 000	175 000
Mål 3 Oslo skal tilby alle barn og unge kulturopplevelser av høy kvalitet				
Gjennomføre attraktivt arrangements-program for barn og unge	Den kulturelle skolesekken, antall deltakere	5 795	6 000	6 000

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 2,1 mill., jf kapittel 16. Budsjettekniske merknader.
Det er innarbeidet en generell rammereduksjon på 0,3 mill. på kapittelet. Bruttoammen omfatter opprin-

nelig 1 mill. for samarbeidsavtale med Idemitsu Petroleum Norge AS om formidlings- og utstillingsaktivitet. Avtalen er økt til 2 mill. for årene 2014-2017.

Midlertidig etat – kultur- og idrettsbygg

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
505 Midlertidig etat - kultur- og idrettsbygg (KON)				
10 Lønn og sosiale utgifter	0	15 656	0	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	5 306	0	
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	3 038	0	
14 Overføringsutgifter	0	2 386	0	
Sum utgifter	0	26 386	0	
17 Refusjoner	0	-2 386	0	
Sum inntekter	0	-2 386	0	
Netto utgifter	0	24 000	0	

I vedtatt budsjett for 2015 (Dok 3) var det på kap. 505 Midlertidig etat for kultur- og idrettsbygg avsatt driftsmidler for første halvår 2015. I revidert budsjett

for 2015 ble det med virkning fra 01.07.2015 opprettet et nytt foretak Kultur- og idrettsbygg Oslo KF og den midlertidige etaten ble samtidig avviklet.

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
505 Midlertidig etat - kultur- og idrettsbygg (KON)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	6 000	0	
Sum utgifter	0	6 000	0	
Netto utgifter	0	6 000	0	

Investeringsavsetningen ble i revidert budsjett 2015 overført til nytt foretak Kultur- og idrettsbygg Oslo KF.

Avsetning husleier kulturbygg

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
508	Avsetning husleier kulturbygg (KON)			
	Sum utgifter	0	0	0
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	0	0

Det er for budsjett 2016 opprettet et nytt budsjett-kapittel, 508 Avsetning husleier kulturbygg. Kapitlet er et rent avsetningskapittel for fremtidige drifts-følgervirkninger av påbegynte kulturbyggprosjekter.

Det er ingen budsjettavsetninger i 2016 og 2017. For 2018 og 2019 er det foreslått en avsetning på hhv 25 mill. og 50 mill.

Den norske kirke og andre trossamfunn

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
581	Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)			
14	Overføringsutgifter	212 039	207 083	221 388
	Sum utgifter	212 039	207 083	221 388
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	212 039	207 083	221 388

1 Ansvarsområde

Oslo kommunes økonomiske ansvar for kirkene er regulert i lov om Den norske kirke av 07.06.1996 nr. 31 (kirkeloven) § 15.

Tilskudd til trossamfunn er hjemlet i lov om trdoms-samfunn og ymist anna av 13.06.1969 nr. 25. Tilskud-det til livssynssamfunn er hjemlet i lov om tilskott til livssynssamfunn av 12.06.1981 nr. 64.

Overføring av avsetningene til Kirkelig fellesråd i Oslo og til tros- og livssynssamfunn administreres av Gravferdsetaten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kirkelig fellesråd i Oslo ivaretar administrative og økonomiske oppgaver på vegne av menighetene i Oslo og har ansvar for bygging, drift og vedlikehold av totalt 64 kirker og kapell. Kirkelig fellesråd sørger for at kirkebyggene unngår forfall og at det er trygge forhold for brukerne av byggene. Drift av kirkens og trossamfunnenes aktivitet finansieres i henhold til gjeldende regelverk.

Den norske kirke i Oslo hadde ved inngangen til 2015 42 menigheter og 343 218 medlemmer, og det ble i 2014 avholdt 4707 gudstjenester med i overkant av 430 000 deltakere.

I 2015 forventes det at det blir gitt støtte til andre tros- og livssynssamfunn med samlet medlemstall på 137 837 (prognose). Dette er en økning på 8 684 medlemmer sammenlignet med 2014. Kirken og tros- og livssynssamfunnenes aktivitet utgjør et viktig element i kulturlivet i Oslo.

Prognosen for medlemsforholdet mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn er for 2016 henholdsvis 69,3 % og 30,7 %. I henhold til loven gis tros- og livssynssamfunnene tilsvarende enhetsbeløp pr. medlem som ytes i tilskudd pr. medlem i Den norske kirke. Det er kun samfunn som mottar statstilskudd som kan motta kommunalt tilskudd.

Kirkelig fellesråd i Oslo viser til et stort vedlikeholds-etterslep i kirken. Prioritering og valg av rehabilite-ringsprosjekter foretas av Kirkelig fellesråd etter fø-ringer gitt i bystyrets vedtak om budsjetttramme for

kirkeinvesteringer. Rehabiliteringsrammen er på netto 37,5 mill. årlig, inkludert mva.-kompensasjon, bevilgningen er netto på 30 mill.

Oslo skal være en by åpen for mangfoldets muligheter, og gi rom for religiøst og kulturelt mangfold.

Byrådet vil:

- Utbetale tilskudd til Den norske kirke v/ Kirkelig fellesråd i Oslo i henhold til kirkeloven

- Utbetale tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke i henhold til lov om trdomssamfunn og ymist anna og lov om tilskott til livssynssamfunn

3 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en lønns- og prisutvikling med netto 4,6 mill., jfr. kapittel 16. Budsjettekniske merknader. Kapitlets totale ramme for driftstilskudd er styrket med 10 mill. årlig. I tilskuddet til andre trossamfunn er det tatt hensyn til avsetningen på 30 mill. i investering til kirken.

Beregnet ut fra prognose for medlemstall, budsjetteres tilskudd som følger:

Kap.nr	Avsetningen gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016
581	Den norske kirke, driftstilskudd (iht. kirkeloven) ¹⁾	130 000	133 400	134 212
581	Den norske kirke, tilskudd for løpende vedlikehold (iht. kirkeloven) ²⁾	9 800	10 000	10 000
581	Tros- og livssynssamfunn, tilskudd (iht. lov om trdomssamfunn m.v.)	65 802	69 083	77 176
Sum		205 602	212 483	221 388

1) Beløpene for 2014 og 2015 er budsjettert beløp, ikke regnskapstall. «Vedtak 2015» er revidert budsjett.

2) Mva.-refusjon for vedlikehold inntektsføres direkte i Kirkelig Fellesråd regnskap til samme formål. Det innebærer at tilskuddet fra Oslo kommune og mva.-refusjon utgjør til sammen 12,3 mill. i 2014, og 12,5 mill. til vedlikehold i 2015 og 2016.

Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder budsjetteres på kap. 590 Gravferdsetaten. Avsetningen til tilskudd for tros- og livssyns-samfunn er beregnet på

grunnlag av både avsetninger i driftsbudsjettet til Den norske kirke og bevilgningen i investeringsbudsjettet for kirkerehabiliteringer.

4 Investeringer

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)			
04 Overføringsutgifter	49 597	55 000	30 000
Sum utgifter	49 597	55 000	30 000
Netto utgifter	49 597	55 000	30 000

Investeringsoversikt

581 Den norske kirke og andre trossamfunn	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
110 005 Rehabilitering kirker			30 000	30 000	30 000	30 000		Løpende
Sum investeringsutgifter			30 000	30 000	30 000	30 000		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			30 000	30 000	30 000	30 000		

Rehabilitering kirker

Det budsjetteres med 30 mill. årlig i økonomiplanperioden til rehabilitering av kirker og kapell. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva.-refusjon, slik

at den foreslåtte bevilgningen er på totalt på 37,5 mill. årlig til kirkerehabilitering. Gjennomføring og aktiviteter innen bevilget ramme forutsettes å skje i samsvar med en årlig rullert plan for rehabilitering.

Gravferdsetaten

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
590	Gravferdsetaten (KON)			
10	Lønn og sosiale utgifter	98 084	107 101	109 021
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	36 934	21 129	22 078
14	Overføringsutgifter	5 874	2 396	2 446
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	6 090	0	0
	Sum utgifter	146 982	130 626	133 545
16	Salgsinntekter	-76 864	-69 610	-60 589
17	Refusjoner	-9 462	-7 226	-7 421
18	Overføringsinntekter	-642	-340	-349
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 682	0	0
	Sum inntekter	-90 650	-77 176	-68 359
	Netto utgifter	56 333	53 450	65 186

1 Ansvarsområde

Begravelser og kremasjoner er regulert i lov om gravplasser, kremasjon og gravferd, gravferdsforskriften og vedtekter for kirkegårder og gravlunder i Oslo. Gravferdsetaten skal ivareta kommunens lovpålagte ansvar for begravelser ved dødsfall hvor ingen andre sørger for gravferden.

Anlegg, drift og forvaltning av gravplasser og gravferdsdrift er regulert i lov, forskrift og vedtekter. Kirkelig fellesråd i Oslo og Oslo kommune har en 10-årig avtale fra 2002 om kommunal gravferdsdrift. Avtalen fra 2002 er ved tilleggsavtale prolongert ut 2015. Bystyret vedtok i september 2012 at gravferdsvirksomheten fortsatt burde utøves av kommunen og ga byrådet fullmakt til å fremforhandle en avtale med Kirkelig fellesråd etter gravferdsloven § 23 annet ledd; hvor kommunen både har forvaltningsansvaret og driftsansvaret. Det pågår fremdeles en prosess for å komme fram til en avklaring om den fremtidige organiseringen av gravferdsforvaltningen og driften i Oslo.

2 Situasjonsbeskrivelse

Gravferdsdriften omfatter 20 kirkegårder og gravlunder samt Alfaset krematorium. Krist kirkegård er en museumskirkegård som ikke er i bruk. Areal som

vedlikeholdes omfatter 1 831 dekar. Ca. 4 400 Oslo-innbyggere dør årlig.

Oslo hadde i 2014 3 299 kremasjoner og 2 954 nedsatte urner. Dette tilsvarer en kremasjonsprosent på om lag 75% prosent. Alle kremasjoner i Oslo foregår i Alfaset krematorium. Det har hittil vært en avgiftsskjell mellom gravlegging og kremasjon. Respekt for avdødes religion eller livssyn innebærer også en rett til fritt valg av gravferdsform, og at ingen tros- eller livssynssamfunn forskjellsbehandles. Kremasjon er i tillegg arealeffektivt og økonomisk, og foretrukket i et miljøperspektiv. For å likestille valg av gravleggingsform også prismessig, fjernes avgift for kremasjon i Oslo.

Gravplasskapasiteten er totalt sett god, men er ujevnt fordelt. Særlig er det behov for bedre kapasitet på kistegraver og graver tilrettelagt for muslimer. Det ble i 2013 og 2014 budsjettet for utvidelse av nye gravplasser ved Klemetsrud kirkegård. Området er en del av den større områdereguleringen på Gjersrud/Stensrud, og som følge av forsinkelser i planarbeidet, er også utvidelsen av gravplassen forsinket. Det vil fortsatt være et stort behov for graver i Oslo sør, men i påvente av oppstart i arbeidene, økes kapasiteten på Alfaset gravlund.

Nøkkeltall for: kap. 590 Gravferdsetaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Vedlikeholdt areal/dekar	1 823	1 823	1 823	1 831	1 831
Vedlikeholdt areal /dekar pr. årsverk	13,3	13,3	13,3	13,7	13,7
Antall nedsatte kister	978	876	901	933	847
Antall nedsatte urner	2 998	3 135	3 212	3 329	2 954
Antall kremasjoner	3 976	3 577	3 553	3 400	3 299
Antall graver med sommerstell	52 622	52 160	52 204	51 246	50 418
Antall graver med høstpynt	48 089	47 662	47 699	48 009	46 492

3 Mål og tiltak

- Byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn.

Byrådet vil fjerne kremasjonsavgiften, slik at kostnaden for valg av kiste- eller urnegrav er lik. Byrådet vil videre opprette flere kistegraver og graver tilrettelagt for muslimer på Alfaset gravlund.

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 1,1 mill., jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Det er kompensert 11 mill. for bortfall av inntekter som følge av avvikling av kremasjonsavgift.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,4 mill. på kapitlet. Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder på netto 2,5 mill., brutto 3,1 mill. inkl. mva.-refusjon 3,1 mill., videreføres. Anvendelse av denne avsetningen forutsetter et samarbeid med Kirkelig fellesråd i Oslo om prioritering av de mest nødvendige utbedrings- og vedlikeholdsprosjektene på kirkegårder og gravlunder.

5 Investeringer

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
590	Gravferdsetaten (KON)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	16 110	18 500	18 500
04	Overføringsutgifter	3 857	0	0
	Sum utgifter	19 967	18 500	18 500
06	Salgsinntekter	-262	0	0
07	Refusjoner	-3 857	-3 700	-3 700
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 245	0	0
	Sum inntekter	-6 364	-3 700	-3 700
	Netto utgifter	13 603	14 800	14 800

Investeringsoversikt

		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
590 Gravferdsetaten (KON)									
Prosjektnr. og navn:									
106 028	Nye graver på eksisterende gravlunder			3 500	3 500	3 500	3 500		Løpende
108 066	Kalking av plastgraver			0	15 000	0	0		Løpende
115 005	Utvivelse gravkapasitet Alfaset gravlund	15 000		15 000	0	0	0	0	1/15 - 4/15
	Sum investeringsutgifter			18 500	18 500	3 500	3 500		
106 028	Nye graver på eksisterende gravlunder	Investeringsmoms		-700	-700	-700	-700		
108 066	Kalking av plastgraver	Investeringsmoms		0	-3 000	0	0		
115 005	Utvivelse gravkapasitet Alfaset gravlund	Investeringsmoms		-3 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-3 700	-3 700	-700	-700		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			14 800	14 800	2 800	2 800		

Nye graver på eksisterende gravlunder

Avsetningen på 3,5 mill. benyttes til klargjøring og ferdigstillelse av områder på eksisterende kirkegårder/gravlunder hvor nye graver tas i bruk, herunder nødvendig utskifting av leirholdig jord m.v.

Utvivelse av gravplasskapasitet på Alfaset gravlund

Byrådet foreslår å benytte 15 mill. til ytterligere utvidelse av Alfaset gravlund, som vil innebære flere kiste-graver og graver tilrettelagt for muslimer.

Bevilgningen er omdisponerte midler tidligere avsatt til kalking av plastgraver.

Kalking av plastgraver

Behovet for midler til kalking av plastgraver er ikke like omfattende som først antatt. For å utnytte midlene maksimalt, foreslås det å omdisponere midlene avsatt i 2016 til ytterligere utvidelse av Alfaset. De resterende gravene som er hensiktsmessige å kalke, kan kalkes på ett år, og vil fullføres i 2017.

Sektorens samlede tilskuddsmidler:

Kap.nr	Avsetningen gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Forslag 2016
354	Kommunale integreringsmidler	5 150	5 690	5 788
354	Statlige integreringsmidler 1)	3 455	3 470	4 400
455	Avsetning til regionale næringsutviklingsprosjekter	9 000	7 000	7 000
455	VisitOSLO 1)	15 600	15 600	11 000
455	Oslo Business Region	11 090	12 600	13 600
455	X Games Oslo			34 000
455	Avsetning til øvrige tiltak innen næringsutvikling, inkludert tiltak innen entreprenørskap og innovasjon.			3 267
500	Driftstilskudd kunst, kultur m.v.	164 122	166 768	171 800
500	Løpende kunst- og kulturtiltak	2 900	5 000	5 000
500	Innovasjon innen kultur og kulturnæring	2 500	2 500	5 000
500	Tilskudd til kulturbygg (spillemidler: prognose 2016)	11 541	9 017	9 000
500	Konsertstøtte frivillige sang/musikktiltak	740	740	1 000
500	Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner	8 900	9 050	10 000
500	Skolekor, korps, orkestre	9 750	9 900	10 400
500	Ferieleirer frivillige, barn/unge	5 500	5 600	6 500
500	Sentralt ungdomsråd, musikkråd, ungd.org.råd, unginfoiltak, m.v.	6 450	6 200	6 900
500	Lokale ungdomsråd	1 500	1 500	2 500
500	Frivillighetsmelding, oppfølging (oppstart)			1 500
500	Filmmelding, oppfølging (oppstart)			3 000
500	Den kulturelle spaserstokken		3 000	3 000
581	Den norske kirke, driftstilskudd (iht. kirkeloven)	130 000	133 400	134 212
581	Den norske kirke, tilskudd for løpende vedlikehold (iht. kirkeloven)	9 800	10 000	10 000
581	Tros- og livssynssamfunn, tilskudd (iht. lov om trdomssamfunn m.v.)	65 802	69 083	77 176

10.1 EIENDOMSFORETAKENE

Oslo kommune har fire eiendomsforetak: Boligbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF og Kultur og idrettsbygg Oslo KF. Foretakene har eierskapet til og forvaltningsansvaret for bygningsmassen i sin portefølje. Oslo kommune skal forvalte sitt eierskap i foretakene profesjonelt og forutsigbart.

Foretakene skal sikre verdibevarende og effektiv eiendomsforvaltning slik at realverdiene ivaretas. Det er svært viktig å sikre profesjonelt og verdibevarende vedlikehold av skoler, barnehager, idrettsbygg, kulturbygg og sykehjem. I budsjettet er det innarbeidet ekstraordinære rehabiliteringsmidler for å bl.a. redusere vedlikeholdsetterslepet. Kostnadsdekkende leie er innført for å dekke livssykluskostnadene (LCC) og dermed hindre opparbeidelse av nytt vedlikeholdsetterslep. Eiendomsforetakene rapporterer årlig på tilstanden i eiendomsmassen og bidrar til å vise utviklingen i vedlikeholdsetterslepet.

Ved skolestart 2015 er det omlag 58 000 elever i grunnskolen og 16 000 elever i den videregående skolen. I

Skolebehovsplanen 2016-2026, som legges frem samtidig med Tilleggsinnstillingen, vil byrådet gi en detaljert omtale for hvert område i skolebehovsplanen. Det forventes en elevtallsvekst på rundt 12 000 i løpet av skolebehovsplanen.

Standardiserte løsninger sammen med felles kravspesifikasjoner skal sikre kostnadseffektive bygg med god kvalitet til rett tid.

Nye bygg skal i hovedsak skal tilfredsstillende passivhusstandard. Byrådet foreslår å bevilge 35,3 mill. i investeringsmidler til energieffektivisering i Omsorgsbygg Oslo KF og 12,5 mill. til Undervisningsbygg Oslo KF.

Det er opprettet et nytt foretak, Kultur- og idrettsbygg. Foretaket skal forvalte signalbygg som Holmenkollen, Bislett stadion, Tøyenbadet, kulturbyggene i Bjørvika. I tillegg kommer ishaller, flater og idretts- /flerbruks-haller.

Økonomiplanramme 2016-2019

Netto driftsresultat pr kommunalt foretak

		Beløp i mill.			
Netto driftsresultat pr kapittel		Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
053	Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
055	Boligbygg Oslo KF (KON)	0,0	0,0	0,0	0,0
059	Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	0,0	0,0	0,0	0,0
062	Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	0,0	0,0	0,0	0,0

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Brutto investeringsbudsjett pr kommunalt foretak

		Beløp i mill.			
Brutto investeringsbudsjett		Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
053	Undervisningsbygg Oslo KF (KON)	2 761,6	2 151,3	1 936,9	1 370,4
055	Boligbygg Oslo KF (KON)	1 816,0	1 245,6	910,4	931,0
059	Omsorgsbygg Oslo KF (KON)	1 832,7	941,1	1 097,6	1 194,0
062	Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)	1 288,1	1 967,1	1 162,5	599,3
ØKONOMIPLAN (brutto)		7 698,4	6 305,1	5 107,4	4 094,7

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Boligbygg Oslo KF – overføring**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (KON)			
04 Overføringsutgifter	221 500	207 000	295 000
Sum utgifter	221 500	207 000	295 000
Netto utgifter	221 500	207 000	295 000

Investeringsoversikt

172 Boligbygg Oslo KF - overføring (KON)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
107 068 Investeringstilskudd - Omsorg+			0	240 000	0	0		
113 021 BBY - Boligtstilskudd vanskeligstilte			295 000	94 000	147 000	173 000		
Sum investeringsutgifter			295 000	334 000	147 000	173 000		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			295 000	334 000	147 000	173 000		

Byrådet foreslår at det i økonomiplanperioden innarbeides 240 mill. i investeringstilskudd relatert til Omsorg+-prosjekter. Videre foreslås det 709 mill. i investeringstilskudd til boliger for vanskeligstilte og personer

med nedsatt funksjonsevne i økonomiplanperioden. Endelig fordeling av midlene mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF vil bli tilpasset der hvor prosjektene blir realisert.

Undervisningsbygg Oslo KF - overføring**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring (KON)			
04 Overføringsutgifter	69 300	62 000	10 100
Sum utgifter	69 300	62 000	10 100
Netto utgifter	69 300	62 000	10 100

Investeringsoversikt

173 Undervisningsbygg Oslo KF - overføring	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
116 016 Energieffektiviseringstiltak skoler			10 100	0	0	0		
Sum investeringsutgifter			10 100	0	0	0		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			10 100	0	0	0		

Byrådet foreslår et investeringstilskudd på 10,1 mill. i 2016 for å gjennomføre energireduserende tiltak i skoler.

Omsorgsbygg Oslo KF – overføring**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (KON)			
04 Overføringsutgifter	56 310	75 340	147 600
Sum utgifter	56 310	75 340	147 600
Netto utgifter	56 310	75 340	147 600

Investeringsoversikt

175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (KON)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
111 005 Investeringsstilskudd til Omsorg+ prosjekter			70 000	0	0	0		
113 027 OBY - Boligstilskudd vanskeligstilte			54 000	1 000	11 400	11 400		
115 003 Ekstraordinære energieffektiviseringstiltak			23 600	0	0	0		
Sum investeringsutgifter			147 600	1 000	11 400	11 400		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			147 600	1 000	11 400	11 400		

Det foreslås å avsette 54 mill. i 2016 og 23,8 mill. i perioden 2017-2019 i investeringsstilskudd til boliger for vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjons-
evne. Videre foreslås det i 2016 å avsette 70 mill. i investeringsstilskudd til Omsorg+ prosjekter. Endelig

fordeling av midlene mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF vil bli tilpasset der hvor prosjektene blir realisert. Byrådet foreslår et investerings-
stilskudd på 23,6 mill. i 2016 for å gjennomføre energi-
reducerende tiltak i foretakets bygningmasse.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF – overføring**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring (KON)			
04 Overføringsutgifter	0	0	14 000
Sum utgifter	0	0	14 000
Netto utgifter	0	0	14 000

Investeringsoversikt

178 Kultur- og idrettsbygg O KF - overføring	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
116 017 Tilskudd spillemidler, Voldsløkka landhockey	14 000		14 000	0	0	0	0	1/15 - 1/17
Sum investeringsutgifter			14 000	0	0	0		
Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			14 000	0	0	0		

Investeringsstilskuddet er spillemidler fra staten som er en del av finansieringen av Voldsløkka landhockey.

Forskjellige utbedringstiltak

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
185	Forskjellige utbedringstiltak (KON)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	15 000	15 000
04	Overføringsutgifter	10 962	0	0
	Sum utgifter	10 962	15 000	15 000
07	Refusjoner	0	-2 400	-2 400
08	Overføringsinntekter	-5	0	0
	Sum inntekter	-5	-2 400	-2 400
	Netto utgifter	10 957	12 600	12 600

Investeringsoversikt

185	Forskjellige utbedringstiltak (KON)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:									
106 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede			15 000	15 000	15 000	15 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			15 000	15 000	15 000	15 000		
106 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede	Investeringsmoms		-2 400	-2 400	-2 400	-2 400		
	Sum kapittel finansiering			-2 400	-2 400	-2 400	-2 400		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			12 600	12 600	12 600	12 600		

Prosjektbeskrivelse

Det foreslås bevilget 15 mill. til å bedre tilgjengelighet for orienterings- og bevegelseshemmede i kommunale bygninger. Tiltakene planlegges og gjennomføres i nært

samarbeid med brukerne og i samsvar med en prioritert arbeidsplan. Arbeidsplanen utarbeides for hvert budsjettår, basert på prioritering av angitte behov.

Undervisningsbygg Oslo KF

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
053 Undervisningsbygg Oslo KF (KON)			
Netto driftsresultat	-128 738	-100 000	-100 000

1 Ansvarsområde

Foretakets formål er å ivareta eieransvaret for Oslo kommunens skole- og undervisningseiendommer samt å sikre Oslo kommune en langsiktig portefølje av gode hensiktsmessig skole- og undervisningslokaler ved å utvikle skoleeiendommene slik at de er tilrettelagt for en effektiv tjenesteproduksjon og overordnede pedagogiske forutsetninger. Foretaket skal forvalte realverdien som eiendommene representerer i henhold til forretningsmessige prinsipper. Ivareta kostnadseffektivt

vedlikehold, drift, forvaltning, utfasing og utvikling av skoleeiendommene.

2 Situasjonsbeskrivelse

I økonomiplanperioden skal det gjennomføres betydelige investeringer i nye og eksisterende skole- og undervisningseiendommer for å oppfylle behovet til nye skoleplasser i Oslo. Det økende behovet for nye elev-

plasser i Oslo gjør det viktig å vektlegge robuste og kostnadseffektive løsninger og god prosjektplanlegging.

Det er et betydelig investeringsvolum i økonomiplanperioden for å kunne oppfylle behovet for nye skoleplasser. Investeringsbudsjettet er på 2,8 mrd. i 2016.

Følgende nye skoler/totalrehabiliteringer er planlagt ferdigstilt til skolestart 2016:

- Munkerud skole
- Tokerud skole
- Ris skole
- Haugenstua skole
- Fernanda Nissen

I tillegg er det utvidelser/ delferdigstillelser ved følgende skoler:

- Huseby skole (utvidelse)
- Byggetrinn 1 Manglerud
- Kringsjø superkule
- Voksen superkule

Foretakets evne til å fullføre prosjekter innen frister og kostnadsrammer er også avhengig av utvikling i bygemarkedet generelt og Oslo-området spesielt. Stor byggevirksomhet i Oslo-området kan føre til et presset

entreprenørmarked som gjør valg av kontraktstrategi viktig.

Foretaket skal også prioritere preventiv og verdibevarende forvaltning, drift og vedlikehold av skoleanleggene slik at vedlikeholdsetterslepet innhentes og realverdien av eiendommene ivaretas. Foretaket må prioritere riktige rehabiliterings-prosjekter. Det er stort behov for oppgradering og utvikling av eiendomsmassen, eksempelvis ventilasjon, elektriske anlegg med mer. Byrådet foreslår å avsette 1,9 mrd. for å opprettholde kapasitet. Midlene skal gå til nybygg/totalrehabilitering av skoler som det ikke lenger er økonomisk forsvarlig å rehabilitere. Ved at de dårligste skolene rehabiliteres særskilt vil behovet for generell rehabilitering være lavere. Den årlige avsetningen til generell rehabilitering er derfor redusert med 150 mill. årlig i årene 2017-2019.

Foretakets samlede eiendomsmasse har en bokført verdi på 24 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 0,4 mrd. Egenkapitalen utgjør 3 mrd., noe som gir en egenkapitalandel på 12 %.

Nøkkeltall for: Kap. 053 Undervisningsbygg Oslo KF	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Forvaltning, drift og vedlikehold pr kvm.					391
Antall forvaltningsenheter					213
- herav skoler					175
Areal kvm					1 400 000

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Undervisningsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for kultur og næring.

Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 8: Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen				
Totale sluttkostnader for byggeprosjektene overstiger ikke samlet styringsramme	Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)			≤1
Prosjektene skal ferdigstilles til avtalt tid.	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid			100 %
Byggene skal være bærekraftige og energieffektive	Andel nye bygg som tilfredstiller passivhusstandard			100 %
Ledigheten i bygningsmassen skal være lav	Andel ledighet	1,00 %		1,00 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorerne gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. Netto driftsresultat for 2016 settes til 100 mill. for Undervisningsbygg Oslo KF. Midlene forutsettes å inngå som

delfinansiering av foretakets investeringer. Videre foreslås at overføringskravet settes til 1,2 mrd. i 2016. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykasse.

5 Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
053 Undervisningsbygg Oslo KF (KON)			
Sum investeringsutgifter	5 446 421	2 721 300	2 761 600
Sum finansiering	-5 446 421	-2 721 300	-2 761 600

Undervisningsbyggs investeringsregnskap i 2014 ble gjort opp med et udekket beløp (underskudd) på 2,2 mrd. Dette skyldes en tidsforskyvning i opptak av

langsiktige lån. Korrigert for udekket beløp utgjorde investeringsutgiften 3,2 mrd.

Investeringsbudsjettet

Prosjektnr	Beløp i 1000 kr			
	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
053 Undervisningsbygg Oslo KF (KON)				
106500 Generell rehabilitering	300 000	150 000	150 000	150 000
106520 Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv.	1 649 100	501 300	136 900	20 400
109500 Investering avsetn - ikke fordelt	700 000	900 000	1 050 000	600 000
116503 UBF - Kapasitetsbevarende tiltak	100 000	600 000	600 000	600 000
116505 UBF - Energieffektiviseringstiltak skoler	12 500	0	0	0
Sum investeringsutgifter	2 761 600	2 151 300	1 936 900	1 370 400
Lån i Lånefondet	-2 127 500	-1 642 300	-1 468 900	-1 010 400
Tilskudd fra bykassen	-10 100	0	0	0
Overføring fra driftsbudsjettet	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Investeringsmva	-524 000	-409 000	-368 000	-260 000
Sum finansiering	-2 761 600	-2 151 300	-1 936 900	-1 370 400

Byrådet foreslår å innarbeide 1,9 mrd. i prosjektkategorien «UBF – kapasitetsbevarende tiltak» i økonomiplanperioden, til rehabilitering av bl.a. skolene Etterstad, Lambertseter og Ruseløkka. Midlene skal sikre at elevkapasiteten opprettholdes. Satsningen medfører at bevilgningen til «Generell rehabilitering» kan reduseres fra 300 mill. i 2016 til 150 mill. årlig fra 2017. Høyeste prioritet har mangler som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helserisiko for elever og lærere/ansatte, dernest forhold som gir følgeskader. Det forutsettes at den totale økonomiske og miljømessige effekten for kommunen som helhet legges til grunn.

Prosjektkategorien «Energieffektiviseringstiltak skoler» inneholder midler, 12,5 mill. i 2016, til å gjennomføre energireduserende tiltak i fyrrom, innføring av varmepumper og etablere radonavtrekk.

Prosjektkategorien "Kapasitetsutvidelse/rehabilitering-/nybygg mv." inneholder midler til investeringsprosjekter som enten er under realisering eller har kommet så langt i planlegging/prosjektering, at byrådet har godkjent nærmere fastsatte rammer for gjennomføring. For 2016 utgjør dette 1,7 mrd.

Prosjektnr. 106520 fordeles på følgende skoler:

	Nybygg/ rehab.	Type skole	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget t.o.m. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
<i>Nybygg og totalrehabilitering</i>									
Voksen skole- Superkubet m/spesialavd.	Nybygg	1-7 skole	4-15	127 000	98 200	28 800			
Huseby - Superkubet	Nybygg	1-7 skole	1-16	107 700	90 000	17 700			
Ris	rehab.	8-10 skole	2-16	495 000	315 900	146 600	32 500		
Fernanda Nissen	nybygg	1-7 skole	2-16	511 000	289 600	175 400	46 000		
Munkerud skole	nybygg	1-7 skole	3-16	467 000	238 900	197 100	31 000		
Haugen	nybygg	1-7 skole	3-17	315 000	145 000	70 400	49 600	50 000	
Tokerud	nybygg	8-10 skole	3-16	376 000	216 000	114 000	46 000		
Haugenstua	nybygg	1-10 skole	4-16	476 000	197 200	246 800	32 000		
Berg vgs (fase 1 og 2)	rehab.	1-7 skole	2-17	180 400	135 600	23 700	13 500	7 600	
Vollebekk skole	Nybygg	1-10 skole	2-17	440 900	75 000	217 700	139 000	9 200	
Brynseng skole	nybygg	1-7 skole	2-17	568 700	159 300	307 300	64 900	37 200	
Manglerud	rehab.	1-10 skole	3-18	333 700	130 000	103 600	46 800	32 900	20 400
				4 398 400	2 090 700	1 649 100	501 300	136 900	20 400

Prosjektkategorien "Investeringsavsetning – ikke fordelt", angir en overslagsavsetning. Avsetningen benyttes til nye prosjekter som innarbeides i budsjettet når

KS2 er gjennomført, jf omtale under del 7 Kunnskap og utdanning.

Boligbygg Oslo KF

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
055 Boligbygg Oslo KF (KON)			
Netto driftsresultat	-8 004	0	0

1 Ansvarsområde

Foretaket skal være et sosialt virkemiddel for å frem-skatte boliger til de målgrupper kommunen til enhver tid ønsker å tilgodese med boliger. Foretaket skal eie og forvalte boliger på vegne av Oslo kommune etter forretningsmessige prinsipper.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det foreligger en Boligbehovsplan for Oslo kommune 2013-2016 der det er tallfestet behov for en betydelig økning av antall kommunalt disponerte boliger.

Foretaket har målsetning om lav ledighet for at flest mulig boliger skal være tilgjengelige for byens beboere til enhver tid. Av foretakets portefølje på 10144 boliger

ble det i 2014 tildelt 1281 boliger. Utleiegraden var i snitt 95,7 % av porteføljen. Foretaket kjøpte OBOS utleieportefølje bestående av 617 leiligheter for 1.350 mill. Foretaket har en målrettet satsning på gode drifts-tjenester og bygg tilpasset brukergruppene.

Byrådet vil satse på en betydelig økning av boliger til vanskeligstilte. I 2016 foreslås om lag 1,3 mrd til boliger. Foretaket arbeider kontinuerlig med å fornye og spre boligmassen gjennom kjøp/salg av boliger.

Foretakets samlede eiendomsmasse har en balanseført verdi på 7,8 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 537 mill. Egenkapitalen utgjør 2,7 mrd., noe som gir en egenkapitalandel på 32 %.

Nøkkeltall for: Kap. 055 Boligbygg Oslo KF	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Forvaltning, drift og vedlikehold pr kvm.					647
Antall forvaltningsenheter			10 978	10 946	11 024
- herav boliger			10 039	9 969	10 039
- herav næringslokaler/parkeringsplasser			802	797	799
- herav presteboliger			63	62	62

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Boligbygg Oslo KF rapporterer til byråden for kultur og næring. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 8: Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen				
Totale sluttkostnader for byggeprosjektene overstiger ikke samlet styringsramme	Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)			≤1
Prosjektene skal ferdigstilles til avtalt tid.	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid			100 %
Byggene skal være bærekraftige og energieffektive	Andel nye bygg som tilfredstiller passivhusstandard			100 %
Ledigheten i bygningsmassen skal være lav	Andel ledighet	4,30 %		4,00 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. For Boligbygg Oslo KF er det innarbeidet et overføringskrav

på 390,6 mill. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2016 settes til 0 kr.

5 Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016	
055 Boligbygg Oslo KF (KON)				
Sum investeringsutgifter	1 090 748	1 358 000	1 816 000	
Sum finansiering	-1 090 748	-1 358 000	-1 816 000	

Investeringsbudsjettet

Prosjektnr	Beløp i 1000 kr			
	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
055 Boligbygg Oslo KF (KON)				
114601 Brannsikring kommunale boliger	10 000	10 000	10 000	10 000
115610 Etablering av 600 boliger	885 000	0	0	0
115600 Kap/rehab/nybygg Omsorg+	280 000	359 600	0	0
106610 Kjøp av boligeiendom	60 000	60 000	60 000	60 000
109610 Presteboliger - kjøp/rehabilitering	5 000	5 000	5 000	5 000
106600 Rehabiliterings-/utviklingsprosjekter	110 000	110 000	110 000	110 000
113605 Ufordelt avsetn. boliger til vanskeligstilte	396 000	561 000	652 000	746 000
111600 Ufordelt Omsorg+	70 000	140 000	73 400	0
Sum investeringsutgifter	1 816 000	1 245 600	910 400	931 000
Lån i Lånefondet	-694 000	-278 600	-83 400	-347 000
Salg av eiendom	-271 000	-66 000	-66 000	-66 000
Tilskudd fra staten	-250 000	-347 000	-461 000	-191 000
Tilskudd fra bykassen	-295 000	-334 000	-147 000	-173 000
Investeringsmva	-306 000	-220 000	-153 000	-154 000
Sum finansiering	-1 816 000	-1 245 600	-910 400	-931 000

Det legges opp til å videreføre den pågående rehabiliteringsprosessen med totalt 110 mill. årlig i økonomiplanperioden. Det forutsettes eiendomskjøp på inntil 60 mill. årlig.

Byrådet foreslår et eiendomssalg på inntil 66 mill. årlig i perioden 2016-2019 for å finansiere ulike investeringer. For å redusere drifts- og vedlikeholdskostnadene skal det legges vekt på å selge eiendommer det ikke lønner seg å rehabilitere, herunder eiendommer med stort vedlikeholdsbehov. Foretaket skal seksjonere større eiendommer som eventuelt legges ut for salg.

Prosjektkategorien «Brannsikring av kommunale boliger» består av 10 mill. årlig i økonomiplanperioden til brannsikring av kommunale boliger.

Byrådet foreslår å bevilge 3,3 mrd. til boliger for vanskeligstilte/mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Byrådet foreslår videre å innarbeide totalt 0,9 mrd. i økonomiplanperioden til Omsorg+ prosjekter. Disse prosjektene skal planlegges og utvikles etter bestilling fra byrådsavdeling eldre og sosiale tjenester. Endelig fordeling av midlene mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF vil bli tilpasset der hvor prosjektene blir realisert.

Prosjektkategorien Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg Omsorg+» består av midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring. Dette gjelder følgende prosjekter:

Prosjektnr. 115600 fordeles på følgende Omsorg+-prosjekter:

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Utmarksveien	3-17	334 000	24 000	130 000	180 000		
Trondheimsveien	4-17	409 600	80 000	150 000	179 600		
			104 000	280 000	359 600	-	-

Styret i Boligbygg Oslo KF har fullmakt til å omdisponere investeringsmidler mellom prosjektene kjøp av eiendom, presteboliger og rehabiliterings-/ utviklingsprosjekter.

Omsorgsbygg Oslo KF**Driftsbudsjettet**

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
059 Omsorgsbygg Oslo KF (KON)			
Netto driftsresultat	2 057	0	0

1 Ansvarsområde

Omsorgsbygg Oslo KF skal bidra til høy kvalitet på kommunens pleie- og omsorgstjenester samt tiltak for barn og unge. Dette skal skje gjennom godt vedlikeholdte og tilpassede bygninger. Foretaket skal eie, forvalte og utvikle kommunens omsorgsbygg, institusjoner og barnehager etter forretningsmessige prinsipper.

porteføljen og kan tilby løsninger i samsvar med behovet.

Følgende barnehager blir ferdig i 2016:

- Teglverkstomta
- Berg gård

Følgende sykehjem blir ferdigstilt i 2016:

- Stovnerhjemmet
- Ullerntunet bo- og behandlingssenter

2 Situasjonsbeskrivelse

Foretaket skal bistå med å opprettholde målet om full barnehagedekning i henhold til lovfestet rett til barnehageplass. Foretaket utreder og bygger fortløpende aktuelle prosjekter innen barnehager, sykehjem, Omsorg + og omsorgsboliger. Det krever at foretaket til enhver tid har oversikt over eiendoms-

Foretakets samlede eiendomsmasse har en bokført verdi på 12,3 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 0,19 mrd. Egenkapitalen utgjorde 3,4 mrd., noe som gir en egenkapitalandel på 27,4 %.

Nøkkeltall for: Kap. 059 Omsorgsbygg Oslo KF	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Forvaltning, drift og vedlikehold pr kvm.					427
Antall forvaltningsenheter					629
- herav sykehjem og omsorgsboliger					34
- herav brannstasjoner					9
- herav barnehager					359
- herav boliger til vanskeligstilte					60
Areal i kvm sykehjem og omsorgsboliger					277 579
Areal i kvm brannstasjoner					31 604
Areal i kvm barnehager					2 767
Areal i kvm boliger til vanskeligstilte					99 513

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Omsorgsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for kultur og næring. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 8: Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen				
Totale sluttkostnader for byggeprosjektene overstiger ikke samlet styringsramme	Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)			≤1
Prosjektene skal ferdigstilles til avtalt tid.	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid			100 %
Byggene skal være bærekraftige og energieffektive	Andel nye bygg som tilfredstiller passivhusstandard			100 %
Ledigheten i bygningsmassen skal være lav	Andel ledighet	2,50 %		2,00 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016	
059 Omsorgsbygg Oslo KF (KON)				
Sum investeringsutgifter	987 228	1 524 700	1 657 200	
Sum finansiering	-987 228	-1 524 700	-1 582 000	

Omsorgsbyggs investeringsregnskap i 2014 ble gjort opp med et udekket beløp (underskudd) på 741,5 mill. Dette skyldes en tidsforskyvning i opptak av

langsiktige lån. Korrigert for udekket beløp utgjorde investeringsutgiften 245,7 mill.

Investeringsbudsjettet

Prosjektnr	Beløp i 1000 kr			
	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
059 Omsorgsbygg Oslo KF (KON)				
115705 Energieffektiviseringstiltak - sykehjem	35 200	0	0	0
109700 Generell rehabilitering - sykehjem	75 000	70 000	70 000	70 000
114725 Investeringer barnehager - ikke fordelt	60 000	70 000	0	0
106720 Kap.utvidelse/nybygg - barnehager	126 000	0	0	0
114705 Kap.utvidelse/rehab/nybygg - sykehjem	513 000	226 100	0	0
116700 OBY - Lønnsomme investeringer	10 000	0	0	0
106730 Reetablering og rehabilitering - bhg	170 000	170 000	170 000	170 000
114718 Rehab/nybygg - boliger til vanskeligstilte	104 100	0	0	0
113713 Ufordelt - vanskeligstilte/nedsatt funksjonsevne	259 400	5 000	48 000	48 000
111711 Ufordelt Omsorg+	33 000	0	0	0
111710 Ufordelt sykehjem	447 000	400 000	809 600	906 000
Sum investeringsutgifter	1 832 700	941 100	1 097 600	1 194 000
Lån i Lånefondet	-1 355 100	-387 100	-573 200	-947 600
Tilskudd fra staten	-5 000	-374 000	-306 000	0
Tilskudd fra bykassen	-147 600	-1 000	-11 400	-11 400
Investeringsmva	-325 000	-179 000	-207 000	-235 000
Sum finansiering	-1 832 700	-941 100	-1 097 600	-1 194 000

Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning er bestiller av barnehager, herunder å sikre et tilstrekkelig antall barnehageplasser. Omsorgsbygg Oslo KF er en viktig leverandør av lokaler til barnehager, og foretaket gis en ramme for investeringer i nye barnehageplasser på 186 mill. i 2016 og 256 mill. samlet for økonomiplanperioden. Byrådet prioriterer å rehabilitere barnehagene for 170 mill. årlig i økonomiplanperioden. Når det gjelder generell rehabilitering, skal foretaket prioritere forhold som innebærer umiddel-

bar sikkerhets-/ helserisiko for ansatte og barn, der- nest forhold som gir følgeskader.

Prosjektkategorien «Kapasitetsutvidelse/nybygg barnehager» inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring (KS2). Dette gjelder følgende prosjekter/barnehager:

Prosjektnr. 106720 fordeles på følgende barnehager:

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Berg gård	3-16	123 000	53 000	70 000			
Teglverkstomta	4-16	78 400	22 400	56 000			
			75 400	126 000	-	-	-

Det er i økonomiplanperioden innarbeidet 3,3 mrd. til investeringer i sykehjem. Det er Sykehjemsetaten og Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester som er bestiller av total rehabilitering og nye sykehjem. Det er planer for følgende sykehjem: Ryen, Lindeberg, Majorstuen og Lambertseter. I tillegg forslås det

innarbeidet 285 mill. for å gjennomføre generell rehabilitering innenfor foretakets sykehjem.

Prosjektkategorien Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg sykehjem» inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring (KS2). Dette gjelder følgende prosjekter/sykehjem

Prosjektnr. 114705 fordeles på følgende sykehjem:

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Ullermtunet	4-16	765 000	522 000	243 000	-		
Hovseterhjemmet	3-17	592 100	96 000	270 000	226 100		
			618 000	513 000	226 100	-	-

Det er i økonomiplanperioden innarbeidet 465 mill. til boliger for vanskeligstilte og personer med nedsatt funksjonsevne. Endelig fordeling av midlene vil bli fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF der hvor prosjektene blir realisert.

Prosjektkategorien «Rehab/nybygg boliger til vanskeligstilte» inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring (KS2). Dette gjelder følgende prosjekter:

Prosjektnr. 114718 fordeles på følgende boliger:

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Berg gård	3-16	98 000	57 000	41 000			
Skogvollveien	4-16	30 200	8 300	21 900			
Nedre Skøyenvei 7	4-16	56 800	15 600	41 200			
			80 900	104 100	-	-	-

Det er i økonomiplanperioden innarbeidet 33 mill. til Omsorg+ prosjekter. Omsorg+ prosjektene skal planlegges og utvikles etter bestilling fra og i samarbeid med byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester. Endelig fordeling av midlene vil bli fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF der hvor prosjektene blir realisert.

Byrådet foreslår videre å bevilge 35,2 mill. i 2016 til å gjennomføre energireducerende tiltak i foretakets eiendomsmasse. Tiltakene vil gi besparelse og investeringskostnaden er innspart i løpet av få år.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)			
Netto driftsresultat	0	0	0

1 Ansvarsområde

Foretaket skal bidra til at kommunens kulturtilbud preges av kvalitet, mangfold og tradisjon samt bidra til idrettsaktivitet og gjennomføring av idrettsarrangementer, gjennom godt vedlikeholdte og tilpassede bygninger og anlegg. Foretaket skal eie, forvalte og utvikle kommunale kultur- og idrettsbygg, etter forretningsmessige prinsipper.

2 Situasjonsbeskrivelse

Kultur- og idrettsbygg utreder og bygger fortløpende aktuelle prosjekter innen kultur og idrett og har ansvar for bygging og den fremtidige forvaltningen av nytt Munchmuseum og nytt Deichmanske hovedbibliotek.

Fra Bymiljøetaten er idrettsbyggene og anleggene overført til foretaket, herunder bl.a signalanlegg,

ishaller, isflater, bad, samt idretts- og flerbrukshaller. Fra Omsorgsbygg Oslo KF er nåværende Deichmanske hovedbibliotek, Vigelandsmuseet, Deichmanske bibliotek avd. Grünerløkka og nåværende Munchmuseum overført. I sum innebærer dette at foretaket får ansvar for bygging og forvaltning av en rekke bygg og anlegg som har stor økonomisk verdi og som krever høy kompetanse å forvalte, drifte og vedlikeholde.

Det har blitt avdekket betydelige utfordringer mht. både fremdrift og kostnad i arbeidet med nytt Deichmanske hovedbibliotek. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen komme tilbake med oppdatert fremdriftsplan og periodisering av kostnadene for både nytt Munchmuseum og nytt Deichmanske hovedbibliotek.

Nøkkeltall for: Kap. 062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Antall forvaltningsenheter					35
- herav kulturbygg					4
- herav badeanlegg					6
- herav idrettshaller					10
- herav ishaller					5
- herav isflater					6
- skøytestadion					2
- signalanlegg					2
Areal idrettsanlegg i kvm					112 049

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Styret i Kultur- og idrettsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for kultur og næring. Foretaket skal realisere følgende mål:

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 8: Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen				
Totale sluttkostnader for byggeprosjektene overstiger ikke samlet styringsramme	Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samlet portefølje av ferdigstilte bygg 1)			≤1
Prosjektene skal ferdigstilles til avtalt tid.	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid			100 %
Byggene skal være bærekraftige og energieffektive	Andel nye bygg som tilfredstiller passivhusstandard			100 %

1) Samlet sluttkostnad for prosjektene skal ikke overstige samlet styringsramme for porteføljen, det vil si at samlet sluttkostnad delt på samlet styringsramme er ≤ 1 for porteføljen. Prognose for sluttkostnad benyttes dersom sluttrapport ikke er ferdig utarbeidet. Resultatindikatorene gjelder overleverte prosjekter siste tre år.

4 Merknader til driftsbudsjettet

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på overføringskravet. For Kultur- og idrettsbygg Oslo KF er det innarbeidet et overføringskrav på 1,6 mill. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2016 settes til 0 kr.

Kultur- og idrettsbygg Oslo KF vil ha avgiftspliktig omsetning fra Munchmuseet, bad m.v. som overstiger 20 % av den samlede omsetningen. Foretaket må derfor benytte den ordinære merverdiavgiftsordningen. Ordningen vil omfatte alle bygg/eiendommer i foretaket. Drifts- og investeringsbudsjettet skal derfor fastsettes uten merverdiavgift som utgift eller som finansieringskilde. Det har ingen betydning økonomisk for foretaket eller kommunen om man følger den ordinære mva-lovgivningen i stedet for den kommunale kompensasjonsordningen.

5 Investeringsbudsjettet**Investeringsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	DOK 3 2015	Forslag 2016
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)			
Sum investeringsutgifter	0	0	1 288 080
Sum finansiering	0	0	-1 288 080

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
062 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF (KON)				
115870 Nytt hovedbibliotek	502 400	612 800	62 480	0
115871 Nytt Munch-museum	507 900	858 500	660 000	482 900
115810 Rehabilitering idrettsanlegg	24 000	24 000	24 000	24 000
115811 Idrettsprosjekter diverse	97 600	113 600	73 600	0
116830 Biler og maskiner	2 400	2 400	2 400	2 400
116810 Idrettsanlegg - rehab/nybygg	153 780	105 780	0	0
116820 Idrettsanlegg - ufordelt avsetning	0	250 000	340 000	90 000
Sum investeringsutgifter	1 288 080	1 967 080	1 162 480	599 300
Lån i Lånefondet	-1 274 080	-1 867 080	-1 062 480	-599 300
Tilskudd fra staten	0	-100 000	-100 000	0
Tilskudd fra bykassen	-14 000	0	0	0
Sum finansiering	-1 288 080	-1 967 080	-1 162 480	-599 300

Prosjektkategorien «Idrettsprosjekter div.» omfatter avsetning på ca. 284 mill. i økonomiplanperioden til bl.a. Frogner is- og flerbrukshall. Videre er det planer for et Nytt Jordal Amfi og Mortensrud flerbrukshall. Etter hvert som prosjektene har gjennomført kvalitetssikring og blitt vedtatt igangsatt, blir prosjektene finansiert av ufordelt avsetningen.

Prosjektkategorien «Idrettsanlegg–rehab/nybygg» inneholder midler til investeringsprosjekter som har gjennomført kvalitetssikring og fått vedtatt kostnadsramme. Dette gjelder følgende prosjekter:

Prosjektnr. 116810 Idrettsanlegg – rehab/nybygg

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Åsland skytebane	4-17	77 160	25 600	25 780	25 780		
Lambertseter flerbrukshall	1-18	105 000	-	25 000	80 000		
Voldsløkka landhockey	4-16	60 000	12 000	48 000			
Voldsløkka skatehall	2-17	79 800	24 800	55 000			
		321 960	62 400	153 780	105 780	-	-

Kulturbygg:

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Nytt hovedbibliotek	2-2018	2 017 360	839 680	502 400	612 800	62 480	
Nytt Munch-museum	4-2019	2 761 000	251 700	507 900	858 500	660 000	482 900
			1 091 380	1 010 300	1 471 300	722 480	482 900

11. BYRÅDSLEDERENS KONTOR

Budsjettet omfatter drift av byrådet og byrådsavdelingene, Rådhusets forvaltningstjeneste og Kommuneadvokaten.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriften Trygg og velorganisert by. Utfordringene som er beskrevet innledningsvis gjelder BLKs sektorovergrepene oppgaver.

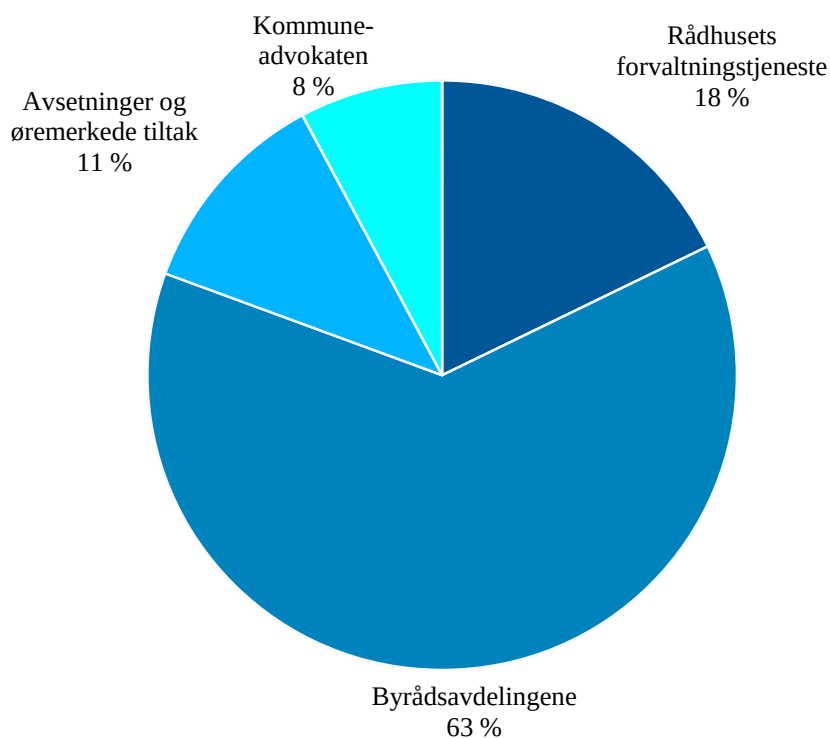
Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Sum utgifter	498,0	514,1	506,4	504,2	502,0
Sum inntekter	-44,2	-45,8	-45,6	-45,8	-45,6
Netto utgifter	453,7	468,2	460,8	458,4	456,4

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 0,9 %

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik

Utfordringer i sektoren

Oslo en utadvendt by

Oslo skal være en attraktiv by nasjonalt og internasjonalt. Som hovedstad spiller Oslo en nasjonal rolle gjennom ivaretagelse av nasjonale funksjoner innenfor politikk, kultur og næringsliv. Oslo er et sentralt beslutningssenter og en viktig innfallsport til Norge.

Byrådet vil fremme hovedstadens interesser som storby og tyngdepunkt i Osloregionen og utvikle tiltak som kan forsterke det regionale samarbeidet. Regionalt utviklingsarbeid vil også bli tillagt stor vekt. I forslag til ny kommuneplan – «Oslo mot 2030 – Smart, trygg og grønn», understrekes viktigheten av samarbeid og koordinering innenfor regionen for å få realisert de visjoner og mål som trekkes opp i planen. Dette aktualiseres av de utfordringer som befolkningsveksten skaper. Befolkningsveksten kommer ikke bare i Oslo, men i hele Osloregionen. Den reviderte areal- og transportstrategien for samarbeidsalliansen Oslo-regionen vil sammen med regional plan for Oslo og Akershus være sentrale virkemidler for å sikre at befolkningsveksten løses på bærekraftig måte.

Globalisering og økende internasjonal integrasjon gir utfordringer for Oslo, men også store muligheter. Storbyregioner og hovedsteder i Europa konkurrerer i økende grad om menneskelige ressurser, innovasjon og bærekraftig økonomisk vekst. Oslo skal være en attraktiv by for innbyggere, arbeidstakere, næringsliv, investorer og besøkende. Byrådet vil arbeide aktivt for å profilere Osloregionen som en internasjonal nærings- og kunnskapsregion i nært samarbeid med andre aktører. Profileringsstrategien for Osloregionen blir fra 2016 et viktig virkemiddel for å øke det regionale eierskapet til internasjonal profilering av Osloregionen.

Oslo kommunes internasjonale arbeid er forankret i kommunens internasjonale strategi vedtatt av bystyret i 2010, jf. Bystyresak 62/10. Målene i strategien er knyttet til læring, målrettet medvirkning, bærekraftig vekst og profilering. Strategien er formulert med utgangspunkt i at Oslo er en åpen og internasjonal by, og at kommunens virksomheter i sitt daglige arbeid møter en rekke utfordringer og muligheter knyttet til globalisering, internasjonale trender og overnasjonale politiske prosesser.

Strategien viser også hvilke virkemidler kommunen prioriterer for å nå målene som settes i strategien. Byrådet vil styrke det internasjonale arbeidet gjennom aktivt samarbeid med andre byer, deltakelse i internasjonale nettverk og organisasjoner som blant annet Göteborg Oslo-samarbeidet, Eurocities, C40, Metrex og ICLEI gjennom deltakelse i EU/EØS-prosjekter. Oslo kommune får gjennom dette samarbeidet mulighet til å dele erfaringer med andre europeiske byer, øke kompetansen innen ulike fagfelt, profilere Oslo på viktige europeiske arenaer og løse

konkrete problemstillinger knyttet til tjenesteutvikling, byutvikling, areal og transportplanlegging, m.m. Deltakelse i EU-prosjekter utløser også midler fra EU og nasjonale myndigheter, og er et viktig supplement til finansieringskildene i de nasjonale programmene for regional- og byutvikling.

Kommunen er til for innbyggerne

Byrådet vil arbeide for å gjøre kommunen lett tilgjengelig og oversiktlig for publikum. Oslo kommunes kommunikasjon skal være informativ og brukertilpasset.

Effektiv organisering og utvikling av elektroniske tjenester vil bidra til bedre ressursutnyttelse og større treffsikkerhet i tjenestene. Oslo kommunes nettsider er den viktigste kanalen i kommunens kommunikasjons- og informasjonsarbeid. Informasjon skal være lett tilgjengelig for alle grupper i flere kanaler og være kontinuerlig oppdatert. Byrådet har igangsatt et arbeid med en ny felles overordnet kommunikasjonsstrategi, inkludert ny visuell profil for Oslo kommune.

Kommunens saksbehandling skal være effektiv og ha høy kvalitet. Byrådet vektlegger god forvaltningsskikk og effektiv saksbehandling og vil videreutvikle kompetansehevede tiltak innen saksbehandlingsområdet gjennom bruk av ulike formidlingskanaler.

Klar styring gir bedre tjenester

Gjennomføringskraft og omstillingsevne skal være grunnlaget for Oslo kommunes styring og organisering. Oslo kommune møter utfordringer gjennom veksten i befolkningen, endringer i befolkningssammensetningen og i befolkningens forventninger til kommunen. Etter byrådets vurdering er det viktig å ha en overordnet politisk og administrativ organisering som er tilpasset disse utfordringene. Klare styrings- og ansvarsforhold er sentralt i denne forbindelse. I tillegg er det viktig å ha en organisering som til enhver tid sikrer en riktig balanse mellom fokus på sektorene og behovet for en samordnet og helhetlig styring av kommunens samlede virksomhet.

Kommunens juridiske strategi gjennomgås for å ivareta blant annet kommunens myndighetsutøvelse og saksbehandling, og styring og organisering. Kommunens delegasjonspraksis har over tid ført til et meget stort antall og til dels detaljerte delegasjonsvedtak som skaper uoversiktlig og som er ressurskrevende å vedlikeholde. I forbindelse med fremleggelse av nytt delegasjonsreglement i 2016 vil byrådet skissere en gradvis omlegging i fremtidig delegasjonspraksis som innebærer en forenkling gjennom bredere vedtak på ulike fagområder.

I 2016 vil byrådet starte utviklingen av et nytt, felles intranett og også organisere driften og forvaltningen av www.oslo.kommune.no. Dette er viktige organisa-

toriske konsekvenser av kommunens satsing på digitale tjenester.

Oslo kommune skal utøve god virksomhetsstyring og arbeide kontinuerlig med kvalitetsforbedringer. Styrings- og kontrollsystemer på prioriterte risikoområder skal gjennomgås og vurderes. Feil og mangler

skal rettes opp og forbedres. Arbeidet med forebygging av korrupsjon står på dagsorden i hele kommunens organisasjon. Fra byrådets side vil arbeidet prioriteres blant annet gjennom korrupsjonsforebyggende nettverksmøter for kommunens virksomheter samt gjennom å ta imot, vurdere og følge opp varsler om korrupsjon og misligheter.

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	498,0	491,7	487,2	487,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	498,0	498,0	498,0	498,0	498,0
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		5,1	5,1	5,1	5,1
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold					
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	498,0	503,0	503,0	503,0	503,0
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		1,5	-4,5	-4,5	-4,5
+/- Spesifiserte rammeendringer					
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,5	-3,2	-5,4	-7,6
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		0,0	-7,7	-9,9	-12,1
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		11,1	11,1	11,1	11,1
=ØKONOMIPLAN (brutto)	498,0	514,1	506,4	504,2	502,0
Salgs- og leieinntekter	-5,4	-5,8	-5,5	-5,8	-5,5
Refusjoner	-38,8	-40,1	-40,1	-40,1	-40,1
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-44,2	-45,8	-45,6	-45,8	-45,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	453,7	468,2	460,8	458,4	456,4

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

0,0 % -1,5 % -2,0 % -2,4 %

Spesifikasjon av endringene i økonomiplanskjemaet:

Oppgaveendringer mellom sektorer

Fagenheten for statistikk og analyse i Utviklings- og kompetanseetaten (kap.125) er overført til byrådsavdelingene (kap.120) ved Byrådsavdeling for finans (5,4 mill). I byrådssak 1054/15 er Klagenemda for transportsaker flyttet fra byrådsavdelingene ved Byrådsavdeling for miljø og samferdsel til Velferds-etaten (kap.315) (0,4 mill).

Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte

Engangsbevilgning til Oslo Metropolitan Area (MIPIM) på 0,5 mill. i 2015 er videreført med 0,2 mill. i 2016. Engangsbevilgning i 2015 på 1 mill. til Oslo Freedom Forum er videreført i 2016. Engangsbevilgning i 2015 på 0,3 mill. til Oslo Business for Peace er videreført med 0,5 mill. i 2016. Nedtrapping av regionalt plansamarbeid medfører at bevilgningen på 1 mill. går ut fra 2016. Fra 2017 går 3-årig bevilgning (1,2 mill) til skrijving av Oslo kommunes

historie 1987-2012 ut. I 2016 legges inn 0,6 mill til forlagstjenester i tillegg. Engangsbevilgning til forprosjekt nytt intranett (0,5 mill.) går ut fra 2016. Til nettverket næring for klima er det satt av 0,8 mill. i 2016.

Uspesifiserte rammeendringer

Sektoren har en uspesifisert rammeendring økende fra 1,5 mill. i 2016 til 7,6 mill. i 2019.

Forventet lønns-og prisutvikling

Det er innarbeidet kompensasjon for lønns- og prisutvikling med til sammen 11,1 mill på sektoren.

Salgs- og leieinntekter

Inntektsbortfall i valgår kompenseres Rådhusets forvaltningstjeneste med 0,250 mill.

Netto driftsbudsjett pr. kapittel

Beløp i mill.

	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
Netto driftsbudsjett pr kapittel						
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	303,8	316,4	313,7	312,1	310,6	4,2 %
126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	52,8	52,9	48,2	48,1	47,9	0,2 %
140 Kommuneadvokaten (BLK)	30,1	30,8	30,8	30,5	30,4	2,1 %
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	65,6	66,7	66,7	66,1	66,0	1,7 %
191 Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0 %
Sum Byrådslederens kontor (BLK)	453,7	468,2	460,8	458,4	456,4	3,2 %

Brutto investeringsbudsjett

Beløp i mill.

	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Brutto investeringsbudsjett				
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	3,5	3,5	3,5	3,5
ØKONOMIPLAN (brutto)	3,5	3,5	3,5	3,5

I 2016 er det satt av 3,5 mill. til generell rehabilitering i Rådhuset.

Byråd/byrådsavdelingene

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	265 412	272 347	281 514
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	65 977	40 407	44 473
14 Overføringsutgifter	13 429	0	0
Sum utgifter	344 817	312 754	325 987
16 Salgsinntekter	-2	-250	-257
17 Refusjoner	-41 403	-8 753	-9 314
18 Overføringsinntekter	-2 127	0	0
Sum inntekter	-43 532	-9 003	-9 571
Netto utgifter	301 285	303 751	316 416

1 Ansvarsområde

Oslo skal være en foregangskommune for god brukerservice og effektiv oppgaveløsning. Det skal arbeides for tillit og godt samspill mellom byens befolkning, kommunale virksomheter, ansatte og folkevalgte organer. Gjennom aktivt informasjonsarbeid skal kommunens omdømme som tjenesteyter og arbeidsplass styrkes.

Oslo kommunes parlamentariske styringssystem er hjemlet i kommunelovens kapittel 3. Byrådet er kommunens utøvende organ og øverste ledelse for

kommunens administrasjon. Den enkelte byråd har direkte instruksjonsmyndighet og parlamentarisk ansvar på sitt område og er den øverste leder av respektiv byrådsavdeling.

Byrådsavdelingene utgjør kommunens sentrale administrative apparat og har tre hovedfunksjoner:

- å være faglig sekretariat for politisk ledelse
- å føre tilsyn, utøve styring og kontrollere underliggende virksomheter
- å være forvaltningsorgan innenfor definerte ansvarsområder

I byrådssak 1054/15 er Klagenemda for transportsaker overført til Velferdsetaten fra 01.09.2015. For øvrig overføres fagenheten for statistikk og analyse i Utviklings- og kompetanseetaten til Byrådsavdeling for finans fra 2016.

2 Merknader til driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet er ført opp med midler til lønn og drift av byrådsavdelingene. Fra 2016 overføres fagenheten for statistikk og analyse fra Utviklings- og kompetanse-

etaten til Byrådsavdeling for finans med 4 årsverk og midler til kjøp av statistikk.

For øvrig er det på kapitlet også midler til visse drifts- og utviklingstiltak som gjelder hele kommunen, som ledelsesutvikling, etatssjefsamlinger, informasjons-tiltak, internrevisjonstiltak og tiltak knyttet til kommunens fellessystemer.

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 6,7 mill. jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Diverse avsetninger og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	30 317	14 896	15 230
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	29 656	31 976	31 759
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	5 051	7 180	7 352
14 Overføringsutgifter	13 762	2 419	2 332
Sum utgifter	78 786	56 471	56 673
17 Refusjoner	-25 418	-3 717	-3 817
18 Overføringsinntekter	-4 275	0	0
Sum inntekter	-29 692	-3 717	-3 817
Netto utgifter	49 094	52 754	52 856

1 Ansvarsområde

Kapitlet benyttes til å dekke utgifter til utrednings- og evalueringsoppgaver i forbindelse med byrådsavdelingenes arbeid med å gjennomføre byrådets og bystyrets vedtak, herunder utgifter til ekstraordinære, tidsbegrensede tiltak. Videre dekkes over kapitlet visse avsetninger og fellesfunksjoner som gjelder hele kommunen og som ikke naturlig hører hjemme på andre kapitler.

I tillegg kommer midler til ulike formål som dekning av utgifter som påløper ved avvikling eller omstilling i kommunale virksomheter og hvor ansvar blir overført til den sentrale administrasjonen, midler til leie av lokaler til byrådsavdelingene utenfor Rådhuset, kontingenter, tiltak i forbindelse med kommunens internasjonale engasjement og midler til saksomkostninger, erstatninger ved saksanlegg og andre forhold hvor Oslo kommune ved byrådsavdelingene er partsrepresentant.

2 Merknader til driftsbudsjettet

På kapitlet ligger en avsetning på 4,3 mill. til gjennomføring av utviklings- og utredningstiltak, ulike evalueringer, kommuneovergripende brukerundersøkelser, omstillings- og moderniseringstiltak.

Kapitlet omfatter også tiltak i forbindelse med bystyre-sak 468/2005 Strategi for samarbeid med kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsmiljøer i Oslo og kommunens deltakelse i Oslo-forskning. Det er også satt av 1,2 mill. årlig i 2014-2016 for å skrive Oslo kommunes historie for 1987-2012. I tillegg kommer 0,6 mill. til forlagstjenester i 2016.

Kapitlet dekker kontingenter for medlemskap i Oslo-regionen, Østlandssamarbeidet mv. Det er også avsatt midler til Oslo kommunes internasjonale engasjement som deltakelse i Osloregionens Europakontor, Eurocities, Göteborg-Oslo samarbeidet/Den Skandinaviske Arenaen samt delegasjonsbesøk og deltakelse i andre

internasjonale fora. Det er også satt av 3 mill. til deltakelse i EU/EØS regionale utviklingsprogram.

Byrådet foreslår også at det gis tilskudd til Oslo Freedom Forum og Oslo Metropolitan Area (MIPIM) og Oslo Business for Peace med henholdsvis 1 mill. og 0,2 mill. og 0,5 mill i 2016.

Kapitlet inneholder for øvrig midler til utvikling av kriteriesystemet, avsetning til styrking av bestiller-funksjonen og kvalitetssikring av store investerings-prosjekter i kommunen.

Det er også avsatt midler til Tryggere by og Lokal Agenda 21-arbeidet. Det er budsjettet med 0,5 mill. til gjennomføring av Oslo miljøfestival. Tiltaket er delvis finansiert ved støtte fra Oslo Havn KF med 0,075 mill.,

Vann- og avløpsetaten med 0,075 mill. og Renovasjonsetaten med 0,150 mill.

I byrådssak 1005/05 ble Plankontoret for Groruddalen organisert som et prosjekt direkte underlagt byråds-avdeling for byutvikling og det er satt av midler til drift av kontoret til planlegging og prosjektering vedrørende Groruddalsprogrammet. For øvrig vises til kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU).

Oslo kommune har påtatt seg ansvar for driften av sekretariatet for samarbeidsalliansen Osloregionen. Utgifter til driften fordeles mellom medlemmene.

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 1,1 mill. jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Følgende prosjektmidler på driften anses som kommunalt øremerket for 2016:

Øremerkede midler

Prosjektnr	Prosjektnavn	Beløp i 1000 kr
		Beløp
2.126.33	Utvikling og utredninger i byrådsavdelingene	4 300
2.126.32	Regionale utviklingsprogrammer under EU/EØS	3 000
2.126.35	Oslo kommunes historie 1987-2012	1 800

Oppført beløp er årets bevilgning til de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2016 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger

i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Kommuneadvokaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
140 Kommuneadvokaten (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	31 388	31 657	33 279
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	6 834	6 155	5 508
14 Overføringsutgifter	1 255	1 122	1 021
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	87	0	0
Sum utgifter	39 564	38 934	39 808
16 Salgsinntekter	-3 857	-1 381	-1 418
17 Refusjoner	-5 820	-7 413	-7 613
18 Overføringsinntekter	-167	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-87	0	0
Sum inntekter	-9 930	-8 794	-9 031
Netto utgifter	29 634	30 140	30 777

1 Ansvarsområde

Kommuneadvokatens oppgaver og organisering fremgår i Oslo kommunes rettsinstruks.

Kommuneadvokaten prosederer kommunens rettssaker og gir etter anmodning råd og betenkninger til bystyrets organer, byrådet og byrådsavdelingene, etater, bydeler, kommunale foretak og kommunalt eide aksjeselskaper. Kommuneadvokaten bidrar også med intern opplæring i kommunen innenfor det juridiske fagområdet.

Kommuneadvokatens virksomhet reguleres av den generelle advokatlovgivningen, herunder etiske retningslinjer for advokater, men er ellers ikke underlagt spesiallover eller forskrifter.

Etaten står i en særstilling i kommunen da den organisatorisk hører til både under bystyret og byrådet ved Byrådslederens kontor. I faglige spørsmål har Kommuneadvokaten en uavhengig stilling og er ikke underlagt instruksjonsmyndighet.

Kommuneadvokaten er et viktig ledd i Oslo kommunes arbeid for å sikre kommunens innbyggere rask og effektiv myndighetsutøvelse, sikre at enkeltmenneskers rettigheter ikke krenkes og at kommunens økonomiske

og juridiske posisjoner ivaretas. Etaten skal bidra til juridisk korrekt beslutningsgrunnlag for politiske organer.

Det er viktig at etaten opprettholder en juridisk bemanning med høyt kompetansenivå og at de ansattes faglige kompetanse og spisskompetanse ivaretas. Rådgivning skal utføres raskt og godt og i nært samarbeid med kommunens virksomheter. Etaten har ansvar for å gi god informasjon til sine brukere som forebyggende tiltak og som ledd i saksbehandlingen. Kommuneadvokaten skal tilby undervisning i juridiske emner for kommunale virksomheter.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det vil over tid alltid være noe variasjon i saksmengde og sakstyper. Tendensen er en økning i størrelse og kompleksitet i den enkelte sak. Saksstatistikken viser at kommunen fikk medhold i sin påstand i hele 76 % av de rettssakene som var til behandling ved kontoret og realitetsavgjort ved domstolene i 2014. I tillegg ble 7 % av rettssakene ført for kommunen og avsluttet i 2014 notert som delvis vunnet.

Kommuneadvokaten tar sikte på å bli miljøsertifisert i 2016.

Nøkkeltall for: Kap. 140 Kommuneadvokaten	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Innkomne rettsaker	180	218	246	266	242
Avsluttede rettsaker	150	236	158	235	226
Innkomne rådgivningsaker	305	347	356	340	397
Avsluttede rådgivningssaker/uttalelssaker	222	330	366	399	255
Andel innkomne rådgivningssaker besvart innen 3 dager i %			25 %	19 %	24 %
Andel innkomne rådgivningssaker besvart innen 14 dager i %			30 %	30 %	31 %
Andel innkomne rådgivningssaker besvart innen 6 uker i %			31 %	30 %	26 %
Andel innkomne rådgivningssaker besvart etter 6 uker i %			14 %	17 %	7 %
Andel innkomne rådgivningssaker ubesvart i %			2 %	3 %	8 %

3 Merknader til driftsbudsjettet

Det hefter en usikkerhet ved etatens inntekter. Kommunale virksomheter skal betale honorar når Kommuneadvokaten yter juridisk bistand i forbindelse med større prosjekter. For å synliggjøre de reelle

utgiftene knyttet til store prosjekter, skal også kostnader til ekstraordinær juridisk bistand inngå i den budsjetterte prosjektkostnad.

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,6 mill. jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Rådhusets forvaltningstjeneste

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)			
10 Lønn og sosiale utgifter	49 566	52 970	54 157
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	31 717	31 492	32 049
14 Overføringsutgifter	5 107	3 829	3 909
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	269	0	0
Sum utgifter	86 659	88 291	90 115
16 Salgsinntekter	-2 156	-3 764	-4 098
17 Refusjoner	-21 916	-18 927	-19 324
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-269	0	0
Sum inntekter	-24 341	-22 691	-23 422
Netto utgifter	62 318	65 600	66 693

1 Ansvarsområde

Rådhusets forvaltningstjeneste skal yte profesjonell rådgivning, god service og effektive tjenester overfor publikum, Rådhusets brukere og kommunens virksomheter innenfor sitt ansvarsområde.

Rådhusets forvaltningstjeneste utfører representasjonsoppgaver, protokollære og museale tjenester. Etaten har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av Rådhuset som bygning, herunder sikkerhets-

oppgaver, servicefunksjoner i Rådhuset og i innleide lokaler for byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat.

Etaten skal også administrere den vedtatte transportordning for politisk ledelse i Rådhuset, og fatte vedtak om bruk av Rådhusplassen, Rådhusets atelier og Rådhusgalleriet. Forvaltning av byflagging og Heftyetunet inngår også i ansvarsområdet. For øvrig utføres frankering og intern postdistribusjon i kommunen.

Innenfor sitt ansvarsområde vil byrådet at Rådhusets forvaltningstjeneste skal:

- drive profesjonell utvikling og effektiv forvaltning, drift og vedlikehold av Rådhuset
- ivareta gjestene ved arrangementene i Rådhuset og Heftyevillaen på en god måte og at de opplever høy kvalitet
- sørge for at Rådhuset, Rådhusplassen, den museale virksomhet og arrangementene skal profilere Oslo kommune på en god måte
- balansere hensyn til åpenhet og sikkerhet/beredskap for personell, bygg, kunst og andre eiendeler

må både på grunn av rammereduksjon og naturlig avgang, samt utvikling av en sikkerhetsorganisasjon i Rådhuset, arbeide systematisk med omstilling og i størst mulig grad opprettholde kvaliteten på tjenesteproduksjonen.

Deler av etatens basisaktiviteter som praktisk gjennomføring av arrangementer i Rådhuset m.v. drives på kontrakt med private leverandører etter anbuds-konkurranse. Rådhusets forvaltningstjeneste har en tjenesteavtale med byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat for drift av telefoni- og datanettverket i Rådhuset.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådet forutsetter at løpende vedlikehold prioriteres. Dette er også med på å øke sikkerheten generelt. Etaten

Rådhuset er sertifisert som miljøfyrtårn og har også egen energisertifisering i henhold til byggeforskriften

Nøkkeltall for: Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Ustillinger Rådhusgalleriet	18	16	22	20	14
Tilstelninger Rådhusplassen	67	41	46	38	38
Arrangementer festbygningen Rådhuset	281	260	286	250	247

3 Merknader til driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet er ført opp med midler til lønn og drift av Rådhusets forvaltningstjeneste herunder midler til generelt vedlikehold, vedlikehold av heiser, sikkerhetstiltak og etatens basistjenester. Kapitlet er kompensert

for mindreinntekt i forbindelse med arrangementet rundt Nobelprisutdelingen.

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 1,5 mill. jf. Kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

4 Investeringsbudsjett

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016	
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	20 332	11 500	3 500	
04 Overføringsutgifter	5 196	0	0	
Sum utgifter	25 528	11 500	3 500	
07 Refusjoner	-5 196	-2 300	-700	
Sum inntekter	-5 196	-2 300	-700	
Netto utgifter	20 332	9 200	2 800	

I 2016 er det satt av 3,5 mill. til generell rehabilitering i Rådhuset.

Investeringsoversikt

Beløp i mill								
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
113 024 Rådhuset - diverse rehabilitering			3 500	3 500	3 500	3 500		Løpende
Sum investeringsutgifter			3 500	3 500	3 500	3 500		
113 024 Rådhuset - diverse rehabilitering	Investeringsmoms		-700	-700	-700	-700		
Sum kapittel finansiering			-700	-700	-700	-700		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			2 800	2 800	2 800	2 800		

Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
191 Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)			
14 Overføringsutgifter	0	1 500	1 500
Sum utgifter	0	1 500	1 500
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	1 500	1 500

Avsetningen er uspesifisert og kan benyttes til ulike formål der det oppstår et finansieringsbehov for mindre tiltak i løpet av året. Det er i utgangspunktet ingen begrensninger i hva som kan dekkes over avsetningen, og det er praksis for at den benyttes også til å yte

mindre tilskudd til ulike formål og organisasjoner. Sakene behandles enkeltvis løpende gjennom året. Avsetningen anses imidlertid ikke som en tilskuddsordning som er omfattet av "Regler for tilskuddsforvaltningen".

Samlet oppstilling av tilskuddsmidler

Beløp i 1000 kr

Kap. Nr.	Søknaden gjelder	Vedtak 2014	Vedtak 2015	Byrådets forslag 2016	Sum 2014-2016
126	Oslo Freedom Forum	1 500	1 400	1 000	3 900
126	Oslo Metropolitan Area (MIPIM)	750	500	200	1 450
126	Oslo Business for Peace	500	700	500	1 700
191	Tilskudd etter byrådets bestemmelse	0	1500	1 500	3 000
Sum		2 750	4 100	3 200	10 050

12. FINANS

Byrådsavdeling for finans (FIN) har ansvar for å utarbeide kommuneplan, budsjett og økonomiplan for Oslo kommune og å utvikle gode systemer for økonomistyring og rapportering. Ansvarsområdet omfatter også overordnet anskaffelsesstrategi og metodikk for gode investeringsprosesser, konsernovergripende IKT og informasjonssikkerhet, kommunens sentrale

arbeidsgiverfunksjon, finansforvaltning, ledelsesutvikling, Oslo kommunes statistikkproduksjon samt utvikling av kommunens virksomhetsstyring.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriften Trygg og velorganisert by.

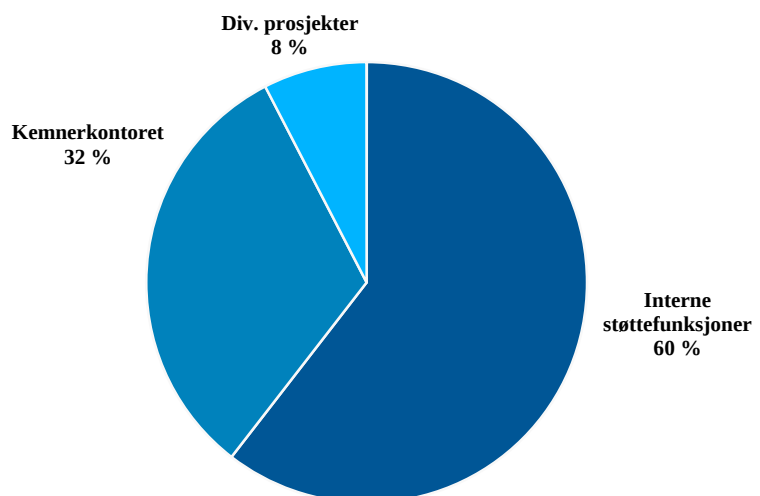
Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren

	Dok 3 2015	Budsjett - økonomiplan			
		2016	2017	2018	2019
Driftsbudsjettet					
Sum utgifter	858,2	892,3	889,6	886,5	883,4
Sum inntekter	-493,4	-495,4	-495,4	-495,4	-495,4
Netto utgifter	364,7	396,9	394,2	391,1	387,9
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		1,6 %			

I 2016 skal Oslo kommune bruke:

- 150 mill. til etablering av flere elektroniske tjenester for kommunens brukere, totalt 450 mill. i økonomiplanperioden
- 25 mill. til etablering av ende til ende overvåking av kommunens IKT-infrastruktur.
- 4 mill. til økt satsing på kompetansetiltak for kommunens medarbeidere
- 50 mill. til virksomhetens investeringer i elektroniske sak-/arkivsystem, totalt 200 mill. i økonomiplanperioden

Brutto driftsutgifter for 2016 fordeler seg slik:

Utfordringer i sektoren

IKT-området:

IKT er et strategisk virkemiddel for å støtte opp under byrådets mål. IKT bidrar til å effektivisere kommunens administrative ressursbruk gjennom automatiserte saksbehandlingsprosesser, samtidig som IKT-baserte tjenester forbedrer servicen til innbyggerne gjennom selvbetjening og raskere dialog. Digital kommunikasjon skal være den prioriterte kanalen for dialog med brukerne av kommunens tjenester.

Digitale tjenester

Kommunens nye nettportal (oslo.kommune.no) ble etablert i 2015. FIN vil fullføre prosjektet Løftet i 2016 samt ha systemeieransvaret for nettstedet i 2016. En evaluering av forvaltningsmodellens oppgaveorganisering, bemanning og endelig plassering av systemeierskapet for kommunens nettsider gjøres i løpet av 2016. Målet for nettstedet er at 85 % skal få løst enkle oppgaver via nettsidene, mot tidligere 60 %.

Hovedmålet med byrådets satsing på elektroniske tjenester er at dette skal bidra til en enklere hverdag for innbyggere og næringsliv. Tjenestene Oslo kommune tilbyr byens innbyggere skal leveres digitalt der dette er mulig og hensiktsmessig.

Gjennomføringsstrategien består av flere elementer og skal være kommunens «digitale modenhetsreise»:

- 4-års plan for utvikling av nye elektroniske tjenester
- Rask lansering av tjenester ved bruk av felles metodikk og felleskomponenter samt samarbeid med leverandører
- Anslå gevinster og måle dem underveis
- Kontinuerlig forbedring hvor innbyggernes behov blir styrende for utvikling av digitale tjenester, arbeidsprosesser og organisering

Planverket for utvikling av elektroniske tjenester inneholder totalt 85 helelektroniske tjenester, hvorav i overkant av 30 ble lansert i 2014 og 28 tjenester blir lansert i 2015. I 2016 vil det nytt helelektronisk barnehagesystem satt i produksjon slik at dette systemet vil bli brukt for barnehageopptaket 2017. Det vil for øvrig lanseres tjenester som gjelder rammetillatelse enebolig, videreutvikling av MinSide samt en rekke andre digitale tjenester. Målet er at MinSide skal tas i bruk på stadig flere tjenesteområder. Byrådet har videre som mål at alle virksomheter i løpet av 2016 bruker SvarUT som erstatning for dagens ca. 2,5 millioner papirutsendelser.

Kommunen utvikler ikke funksjonalitet eller etablerer registre som finnes nasjonalt. Derfor bruker kommunen tjenester som ID-porten, folkeregisteret, Altinn, Brønnøysundregistrene og Statens kartverk mv.

I 2015 ble det etablert en incentivordning i forbindelse med elektroniske tjenester hvor virksomhetene etter gitte kriterier kan søke om midler til utvikling av nye innbyggerrettede digitale tjenester. I 2015 er det bevilget midler til 14 nye prosjekter fra virksomhetene. Dette er prosjekter som gjelder timebestillinger, innsyn i egne saker og politiske saker, apper på flere områder samt en appstrategi for Oslo kommune. Flere av disse prosjektene er i planleggingsfasen høsten 2015 og tjenestene vil bli lansert i 2016 og 2017.

Utvikling av digitale tjenester krever også funksjonalitet for mottak og arkivering. Det er et mangfold av arkivsystemer og versjoner i bruk i kommunen. Det vil bli inngått avtale om nytt journal- og arkivsystem for Oslo kommune i 2016. Implementering av nytt arkivsystem i virksomhetene vil starte i 2016 men det vil ta 3-4 år før alle virksomheter har tatt nytt system i bruk. Byrådet har derfor innarbeidet en årlig avsetning på 50 mill. i økonomiplanperioden til virksomhetenes investeringer i sak-/arkivsystem. Avsetningen skal finansiere virksomhetenes investeringskostnader for anskaffelse og implementering av nytt elektronisk sak-/arkivsystem. Det legges opp til virksomhetene tilbakebetaler beløpet over 10 år ved et årlig trekk i virksomhetenes budsjetttrammer på 10 %. Rentekostnadene dekkes av bykassen.

Ende til ende overvåkning av sentral og lokal IKT-infrastruktur

Digitalisering av tjenester krever en stabil og moderne IKT-infrastruktur. Selvbetjening krever i sin ytterste konsekvens døgkontinuerlig tilgjengelighet i et 24/7-regime i hele infrastrukturkjeden.

Manglende tilgjengelighet til IKT-løsninger, sentrale og/eller lokale har vesentlige konsekvenser for kommunens ansatte som brukere, herunder økonomiske konsekvenser for Oslo kommune som helhet.

Byrådet foreslår å avsette 25 mill. i 2016 til å gjennomføre investering i en løsning for ende til ende overvåking av hele infrastrukturkjeden til Oslo kommune.

For å få etablert og driftet en ende til ende overvåkning vil det være behov for å gå til anskaffelse av en løsning som skal benyttes til organisering og rapportering av styringsinformasjon.

Etablering av ende til ende overvåkning vil medføre følgende gevinster:

- Kortere nedetid og færre driftsavvik for de ulike systemene og infrastrukturen
- Identifisere hvor i leveransekjeden problemet er og slik raskere rette feil, redusere nedetid og oppnå høyere tilgjengelighet på IKT-løsningen

- Brukeren får mer IKT produksjonstid ettersom tilgjengeligheten til systemene blir bedret med en overvåket leveransekjede.
- Med en raskere og mer presis lokalisering av feil/feilårsak vil kommunen få reduserte feilsøkingsteknisk, og bedret evne til proaktivt å kunne forutse feil.

Innbyggerservice

Byrådet vil i løpet av 2016 etablere en innbyggerservicetjeneste i Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) som i tillegg til å svare på enkle spørsmål slik 02 180 gjør i dag, skal utvikles trinnvis til å håndtere enklere saksbehandling og slik avlaste virksomhetene som kan bruke tid på og gi raskere svar på mer kompliserte henvendelser.

Ved etablering av Innbyggerservice er utgangspunktet at publikums informasjonsbehov skal ivaretas her. Flere av kommunens virksomheter har i dag egne kundesentre. For velfungerende kundesentre vil utgangspunktet være at disse videreføres. Innbyggerservice vil kunne viderefremme aktuelle henvendelser til disse kundesentrene.

Byrådet foreslår på bakgrunn av ovennevnte å oppheve bystyrevedtak 07.05.14, sak 114, om konkurranseutsetting av kontaktsenteret 02 180.

Kompetanseutvikling og kompetansemobilisering som støtter modernisering

Byrådet foreslår å avsette 4 mill. i 2016 og 2 mill. årlig i 2017-2019 til gjennomføring av kompetansehevede tiltak for kommunens ansatte. Det vises til kapittel 2.5 Modernisering for nærmere omtale av dette.

Anskaffelser

Kommunens anskaffelser skal - i tråd med kommunens anskaffelsesstrategi - sikre kommunens innbyggere og næringsliv best mulige tjenester innenfor kommunens økonomiske handlingsrom.

Byrådsavdeling for finans har et overordnet hovedansvar for å følge opp kommunens anskaffelsesstrategi. Det skjer ved:

- Dialog med markedet for å fremme innovative anskaffelser.
- Standard kravspesifikasjoner for ulike typer investeringer foreløpig for formålsbygg (byrådsak 1075/15). Det arbeides med å lage tilsvarende for gater, sykkelveier og idrettshaller. Formålet er å forenkle arbeidsprosessene for både kommunen og leverandørene.
- Bruk og utvikling av standardkontrakter. Kommunens standardkontrakter vurderes samtidig kontinuerlig, for å ivareta nye samfunnsmessige utfordringer og fremme seriøsitet i bransjer som har leveranser til Oslo kommune. Kemnerkontoret vil videreutvikle samarbeidet med Næringssetaten for kontroll av skjenkebevillinger.

For å bekjempe arbeidslivskriminalitet bidrar UKE gjennom ledelse av et «Lovlighetsteam» med deltakelse fra kemnerkontoret, Skatt Øst, Arbeidstilsynet og ulike virksomheter i Oslo kommune.

Økonomiskjema med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	858,2	877,0	870,5	870,5	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	858,2	858,2	858,2	858,2	858,2
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-5,4	-5,4	-5,4	-5,4
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		8,0	8,0	8,0	8,0
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	858,2	860,7	860,7	860,7	860,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		13,0	11,0	11,0	11,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		1,5	3,0	3,0	3,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-2,2	-4,4	-7,5	-10,6
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		12,3	9,6	6,5	3,4
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		19,3	19,3	19,3	19,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	858,2	892,3	889,6	886,5	883,4
Salgs- og leieinntekter	-35,5	-32,5	-32,5	-32,5	-32,5
Refusjoner	-457,9	-462,9	-462,9	-462,9	-462,9
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-493,4	-495,4	-495,4	-495,4	-495,4
=ØKONOMIPLAN (netto)	364,7	396,9	394,2	391,1	387,9

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

1,4 %

1,1 %

0,8 %

0,4 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Fagenhet for statistikk- og analyse i UKE flyttes med virkning fra 2016 til FIN, noe som medfører at 5,4 mill. overføres fra FIN-sektor til BLK.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Sektorens budsjetttrammer er økt grunnet økte utgifter til lønn hovedtillitsvalgte (2 mill.) og økt avsetning til OU-fondet (2,4 mill.). I tillegg er kemnerkontorets budsjetttramme økt med 12 mill. fra 2016 da tilsvarende reduksjon ble innarbeidet i 2015 og bare skulle gjelde for 2015. I tillegg er det foretatt justeringer av artsgrupper for at budsjettet skal fremstå med mest mulig korrekt fordeling på artsgrupper. Dette har ingen konsekvenser for sektorens nettoramme.

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

Det er innarbeidet 4 mill. i 2016 og 2 mill. årlig i 2017-2019 til kompetanseutvikling i Oslo kommune. UKEs budsjetttramme ble i 2015 redusert med 10 mill. pga.

mottatt erstatningsbeløp fra en leverandør som ble regnskapsført på UKE men gjaldt alle kommunens virksomheter. Denne rammereduksjonen skulle bare gjelde for budsjettåret 2015, og som en følge av dette er 10 mill. tilbakeført til etatens ramme fom. 2016.

Spesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet 1,5 mill. i 2016 deretter 3 mill. årlig i perioden 2017-2019 til grunnbemanning i en sentral enhet for forvaltning og implementeringsstøtte for elektronisk sak-/arkivsystem.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet en rammereduksjon for sektoren i 2016 på 2,2 mill. som øker til 10,6 mill. i 2018.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.						
Netto driftsbudsjett pr kapittel	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	57,9	66,5	64,3	64,2	64,1	14,9 %
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	115,5	123,5	124,1	122,8	121,6	7,0 %
130 Kemnerkontoret (FIN)	191,4	206,9	205,8	204,0	202,3	8,1 %
Sum Finans (FIN)	364,7	396,9	394,2	391,1	387,9	8,8 %

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i mill.				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	224,0	200,0	200,0	50,0
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	48,8	23,8	23,8	23,8
ØKONOMIPLAN (brutto)	272,8	223,8	223,8	73,8

Sektorens investeringer i økonomiplanperioden er:

Kap. 122: 150 mill. årlig i 2016-2018 i økonomiplanperioden til videreutvikling av elektroniske tjenester, avsetning på 50 mill. årlig i økonomiplanperioden til investeringer i sak-/arkiv system og 24 mill. i 2016 til oppgradering av kommunens økonomisystem.

Kap. 125: 23,8 mill. årlig i økonomiplanperioden til investeringer på IKT-området, samt 25 mill. i 2016 til etablering av ende til ende overvåking av IKT-infrastrukturen.

Diverse virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	423	22 430	24 977
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	55 956	25 491	28 930
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	534	0	0
14 Overføringsutgifter	16 290	11 252	13 939
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	94 889	0	0
Sum utgifter	168 093	59 173	67 846
17 Refusjoner	-18 468	-1 313	-1 348
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-94 889	0	0
Sum inntekter	-113 357	-1 313	-1 348
Netto utgifter	54 736	57 860	66 498

1 Ansvarsområde

Kapitlet dekker utgifter til på IKT-området, jf. omtale under investeringer. Det dekker også utgifter til fastlønte tillitsvalgte, Opplærings- og utviklingsfondet (OU-fondet), KS forskningsmidler, Tono/Kopinor,

samt midler til utvikling av kriteriesystem, kjøp av statistikk og videreutvikling av statistikkbanken.

2 Situasjonsbeskrivelse

Byrådet fremmet forslag til ny kommuneplan 05.04.2015. Etter bystyrets behandling av planforslaget vil byrådet legge frem sin vurdering av planbehovet de påfølgende år i et høringsutkast til planstrategidokument i 1. kvartal 2016.

Byrådet har igangsatt en forskningsmessig evaluering av det kriteriebaserte budsjettfordelingssystemet for bydelene som ferdigstilles høsten 2015. Byrådet vil deretter utarbeide et høringsdokument med forslag til endringer i kriteriesystemet som følge av evalueringen. Byrådet tar sikte på å fremme sak for bystyret om endring av kriteriesystemet i 1. halvår 2016.

Det arbeides videre med å utvikle elektroniske tjenester.

Finansforvaltningen i Oslo kommune skal sikre en effektiv og rasjonell finansiering av Oslo kommunes ulike aktiviteter. Dette skal skje på grunnlag av en forsiktig risikoprofil. Videre skal kommunens bankavtaler, ut- og innlån og likviditet forvaltes slik at disse forholdene til sammen bidrar til å opprettholde og øke kommunens økonomiske handlefrihet. Når det gjelder finansforvaltning for øvrig vises det til kapittel 13 Felles inntekter og utgifter, avsnitt om renter og avdrag, forsikring, finansiering av investeringer og avsetninger m.v. og lånefondet.

4 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
122	Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
00	Lønn og sosiale utgifter	4 758	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	97 517	100 000	224 000
04	Overføringsutgifter	6 624	0	0
	Sum utgifter	108 899	100 000	224 000
07	Refusjoner	-8 403	-16 000	-38 800
	Sum inntekter	-8 403	-16 000	-38 800
	Netto utgifter	100 496	84 000	185 200

Program for elektroniske tjenester

Det er innarbeidet 450 mill. i perioden 2016-2018 til gjennomføring av Program for elektroniske tjenester som er etablert i forbindelse med utvikling elektroniske tjenester i kommunen. Dette innbefatter midler til en incentivordning for utvikling av elektroniske tjenester. De ulike byrådsavdelingene/sektorene kan søke om midler fra denne avsetningen til gjennomføring av tiltak knyttet til elektroniske tjenester.

På kapitlet er det avsatt midler til lønns- og kontorholdsutgifter for fastlønte tillitsvalgte. Disse gjenspeiler den enkelte forhandlingssammenslutnings størrelse og mangfold. Den enkelte sammenslutning utpeker selv sine tillitsvalgte. De fastlønte tillitsvalgte skal være et koordinerende ledd for samtlige tillitsvalgte i kommunen, og skal ivareta den direkte kontakten mellom kommunen sentralt og den enkelte organisasjon.

3 Merknader til driftsbudsjettet

Kapitlet omfatter tre budsjettposter som gjelder avsetninger. Det er til OU-fondet, KS-forskning og Tono/Kopinor avgift. Dette er avsetninger som gjelder hele kommunen, men som i sin helhet forvaltes av Byrådsavdeling for finans.

Det er på kapitlet avsatt 1 mill. til kommunens arbeid med å videreutvikle/forsterke Oslos status som fairtrade-by.

Det er innarbeidet 4 mill. i 2016 og 2 mill. årlig i perioden 2017-2019 til gjennomføring av kompetansehevede tiltak for kommunens ansatte.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,4 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Sak-/arkivsystem

Det er innarbeidet en årlig avsetning på 50 mill. i økonomiplanperioden til virksomhetenes investeringer i sak-/arkivsystem. Avsetningen skal finansiere virksomhetenes investeringskostnader for anskaffelse og implementering av nytt elektronisk sak-/arkivsystem. Det legges opp til at virksomhetene tilbakebetaler beløpet over 10 år ved et årlig trekk i virksomhetenes budsjetttrammer på 10 %. Rentekostnadene dekkes av bykassen.

Oppgradering av kommunens økonomisystem

Det er innarbeidet 24 mill. i 2016 til oppgradering av kommunens økonomisystem herunder ny budsjett-modul

Investeringsoversikt

122 Div. virksomheter og prosj. under FIN	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
112 020 Program for elektroniske tjenester	612 000	242 000	125 000	125 000	120 000	0	0	1/12 - 4/18
115 001 Elektroniske tjenester - incentivordningen			25 000	25 000	30 000	0		Løpende
116 002 Oppgradering av kommunens økonomisystem	24 000		24 000	0	0	0	0	1/16 - 4/16
116 020 FIN - Avsetning Sak-/arkiv system			50 000	50 000	50 000	50 000		Løpende
Sum investeringsutgifter			224 000	200 000	200 000	50 000		
112 020 Program for elektroniske tjenester	Investeringsmoms		-22 000	-22 000	-22 000	0		
115 001 Elektroniske tjenester - incentivordningen	Investeringsmoms		-4 500	-4 500	-5 000	0		
116 002 Oppgradering av kommunens økonomisystem	Investeringsmoms		-4 800	0	0	0		
116 020 FIN - Avsetning Sak-/arkiv system	Investeringsmoms		-7 500	-7 500	-7 500	-7 500		
Sum kapittel finansiering			-38 800	-34 000	-34 500	-7 500		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			185 200	166 000	165 500	42 500		

Utviklings- og kompetanseetaten**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.	2014	2015	2016
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	194 240	191 527	192 393
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	510 237	315 270	330 992
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 353	3 258	3 336
14 Overføringsutgifter	105 353	13 011	13 284
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	6 071	0	0
Sum utgifter	817 255	523 066	540 005
16 Salgsinntekter	-4 008	-56	-58
17 Refusjoner	-674 733	-407 530	-416 405
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-6 071	0	0
Sum inntekter	-684 813	-407 586	-416 463
Netto utgifter	132 442	115 480	123 542

1 Ansvarsområde

Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) er en service- og tjenesteytende etat som ivaretar ulike konsernovergripende forvaltnings-, drifts- og utviklingsoppgaver som skal understøtte tjenester kommunens virksomheter leverer til byens innbyggere og næringsliv.

Etaten er operativ forvalter av kommunale felles-systemer og kommunens sentrale IKT-infrastruktur. Dette gjelder bl.a. kommunens økonomisystem, HR-system, e-postsystem og kommunens internett. Etaten ivaretar fellestjenester for Oslo kommune som

Fakturasentralen og Oslo kommune 02 180. Som intern leverandør har UKE et ansvar for driftstjenester innen IKT, herunder for oppfølging av kommunens eksterne driftsleverandører og oppgaver knyttet til informasjonssikkerhet. Etaten tilbyr også lønns- og regnskapstjenester til kommunens virksomheter.

UKE er kommunens kompetansesenter innen offentlige anskaffelser og samkjøp samt koordinering av tiltak for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet herunder ledelse av kommunens Lovlighetsteam. Etaten bidrar også i arbeidet med oppfølging av kommunens personalpolitiske strategi og tilbyr kompetanseutvikling innen

strategisk viktige områder for kommunen til ledere og øvrige ansatte. I tillegg ivaretar UKE det sentrale arbeidet med omstilling av overtallige og det gis tilbud til virksomhetene om støtte innen omstillings- og endringsprosesser.

2 Situasjonsbeskrivelse

UKE har iverksatt tiltak for å stabilisere driften gjennom bl.a. oppgradering av kommunens IKT-plattform samt for å øke kapasiteten og lagringsløsningene til kommunen. Etaten har etablert en drifts- og forvaltningsplan for infrastrukturløsningene. Systematisk oppfølging av planen gjennom leverandørene som drifter utstyret skal bidra til å understøtte kommunens behov for tilstrekkelige, stabile og sikre IKT-tjenester og tilrettelegge for arbeidet med digitalisering av kommunens tjenester. Ende til ende overvåking av kommunens IKT-infrastruktur vil bli etablert i 2016. Det vil da bli mulig å identifisere hvor i leveransekjeden et problem er, dermed kan feil rettes raskere og nedetiden reduseres. Det vil bli bedre oversikt over hvem og hvilke tjenester som er påvirket av driftsavviket. Kommunen vil også oppnå reduserte feilsøkingskostnader som resultat av raskere og mer presis identifisering av feilårsak og lokalisering av feil.

Det stilles krav til leverandører av varer og tjenester om at de kun skal levere elektroniske fakturaer til Oslo kommune. Andelen e-faktura er økt de siste årene. Pr 1. tertial 2015 utgjorde andelen eFaktura 67,8 % og i løpet av året er det et mål om å øke andelen til 70 %. Med økt andel e-faktura kan kommunen effektivisere sine arbeidsprosesser. Produktivitetsforbedringen gir bedre kontroll og kvalitet på fakturabehandlingen i tillegg til at kostnadene går ned.

Sammen med Byrådsavdeling for finans arbeider UKE med å implementere kommunens anskaffelsesstrategi. Det arbeides med ulike tiltak som skal bidra til å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Det er blant annet

etablert et «Lovlighetsteam» med representanter fra kommunale og statlige virksomheter. Gjennom Lovlighetsteamet er UKE et «nav» mellom virksomhetene i kommunen og statlige etater som Skatt Øst og Arbeidstilsynet, som aktivt innhenter, analyserer og deler relevant informasjon av stor betydning for å motvirke arbeidslivskriminalitet.

Innovasjon er i anskaffelsesstrategien angitt som metode for å utfordre og stimulere til nytenkning og best mulige løsninger for å dekke kommunens behov fremover. Markedsdialog inngår som del av arbeidet. Sammen med byrådsavdelingen har UKE etablert møteplasser for erfarings- og informasjonsutveksling mellom innkjøperne i kommunen og mellom innkjøperne og leverandørmarkedet.

UKE forvalter kommunens konsernovergripende samkjøpsportefølje – ca. 60 avtaleområder – i tråd med fastsatt anskaffelsesstrategi. Avtalene er inngått med ca. 140 leverandører og har en omsetning på ca. 1,9 mrd. kroner pr. år. Det pågår et arbeid for å etablere samkjøpsavtaler innen håndverkertjenester. Dette vil øke antall avtaleområder til ca. 65 innen utgangen av 2015. I tillegg til betydelige økonomiske besparelser for kommunen, er det et mål med arbeidet å øke antall lærlinger, samt sikre bedre oppfølging av områder som er utsatt for arbeidslivskriminalitet.

Fra 2016 flyttes Fagenhet for statistikk og analyse til Byrådsavdeling for finans. Etaten får samtidig nye oppgaver knyttet til etablering og drift av ny Innbyggerservice der 02 180 vil inngå. Byrådet foreslår dermed å oppheve bystyrevedtak 07.05.14, sak 114, om konkurranseutsetting av kontaktsenteret.

Byrådet vil i 2016 etablere en sentral forvaltningsenhet for sak-/arkivsystem. UKE vil få ansvaret for å etablere og drifte enheten.

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1: Sikre, stabile og kostnadseffektive IKT driftstjenester				
Leverer IKT-driftstjenester iht. tjenesteavtaler med virksomheter og forvaltningsavtaler med systemeierne.	Oppetid pr. system i tiden 07.00-21.00 - kommunens HR-system	99,90 %	99,70 %	99,70 %
	Oppetid pr. system døgnbasis (24/7) - kommunens økonomisystem	99,97 %	99,80 %	99,80 %
	Oppetid for sentral infrastruktur døgnbasis (24/7)	1)	99,80 %	99,80 %
	Reaksjonstid for oppstart av feilretting i sentral infrastruktur ved kritiske feilsituasjoner døgnbasis (24/7)	1)	10 min.	10 min.
	Oppetid for systemer der systemeier har valgt beste tilgjengelighetsnivå døgnbasis (24/7)	1)	99,80 %	99,80 %
	Oppetid for systemer der systemeier har valgt lavest tilgjengelighetsnivå døgnbasis (24/7)	1)	95,00 %	95,00 %
Ende til ende overvåkning av IKT-infrastrukturen	Etablere løsning for ende til ende overvåkning			2016 2)
Mål 2: Konsernservice/fellestjenester med høy kvalitet				
Leverer konserntjenester innen HR, økonomi, faktura- og regnskapstjenester til avtalt servicenivå.	Antall fakturaer pr. årsverk	44 907	42 500	48 000
	Andel elektroniske leverandørfaktura	63,10 %	70,00 %	80,00 %
Mål 3: Innbyggjerservice som ivaretar behov hos innbyggere og næringsliv.				
Etablere og drifte Innbyggjerservice inkl. 02 180.	Andel som svarer godt fornøyd i årlige brukerundersøkelser	1)	>90 %	>90 %
	Gjennomsnittlig svarprosent	92,00 %	98,00 %	98,00 %
	Gjennomsnittlig samtaletid (sek)	45	38	45
	Andel tapte anrop	8,06 %	2,00 %	2,00 %
	Andel av samtalene som besvares innen 20 sek.	57,62 %	70,00 %	70,00 %

1) Måltall ikke innført

2) Nye måltall for ende til ende overvåkning vil bli utarbeidet etter at løsningen er etablert, og vil gjelde fra 2017

Kommentarer til måltallene:

Måltall vedrørende systemtjenestene er de samme som kommunen har i henhold til gjeldende driftsavtaler.

Målet vedrørende andel elektroniske leverandørfakturaer øker fra 70 % i 2015 til 80 % i 2016. Andelen behandlede fakturaer pr. årsverk øker som en konsekvens av at antall eFakturaer øker.

Målene for Oslo kommune 02 180 er videreført i 2016 med unntak av målet for gjennomsnittlig samtaletid. Dette måltallet økes fra 38 til 45 sek i 2016 i og med at 02 180-tjenesten i dag mottar mer sammensatte og komplekse henvendelser, som det tar lengre tid å følge opp i forhold til publikum.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Etaten er finansiert etter en tredelt modell bestående av grunnfinansiering, prosjektfinansiering og aktivitetsbasert finansiering.

På de områder der UKE fordeler utgifter til virksomhetene etter egen debiteringsmodell, skal utgiftene på de ulike områdene som fordeles kunne synliggjøres slik at utviklingen av kostnader kan dokumenteres overfor virksomhetene.

Det er innarbeidet 1,5 mill. i 2016 og 3 mill. årlig i perioden 2017-2019 til grunnbemanning av en sentral forvaltningsenhet for sak-/arkivsystem som skal etableres i 2016.

Fagenhet for statistikk og analyse er fra 2016 flyttet fra UKE til FIN. Etaten budsjettramme er som følge av dette redusert med netto 5,124 mill. årlig.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,38 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	19 962	23 800	48 800
04 Overføringsutgifter	5 259	0	0
Sum utgifter	25 222	23 800	48 800
07 Refusjoner	-5 259	-4 760	-9 760
Sum inntekter	-5 259	-4 760	-9 760
Netto utgifter	19 962	19 040	39 040

IKT-området (Konsern)

Det er i budsjettet lagt inn 15 mill. årlig i økonomi-planperioden til løpende utviklings- og investeringskostnader på IKT-området (Konsern).

planperioden til løpende vedlikehold av den sentrale IKT-infrastrukturen.

Ende til ende overvåkning av IKT-infrastrukturen

Det er innarbeidet 25 mill. i 2016 til etablering av løsning for ende til ende overvåkning av kommunens IKT-infrastruktur.

Sentral IKT-infrastruktur

Det er i budsjettet lagt inn 8,8 mill. årlig i økonomi-

Investeringsoversikt

125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2016	2017	2018	2019	Til 2020 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr. og navn:								
108 006 IKT-området (Konsern)			15 000	15 000	15 000	15 000		Løpende
112 007 Sentral IKT infrastruktur			8 800	8 800	8 800	8 800		Løpende
116 022 UKE - Ende til ende overvåkning IKT	25 000		25 000	0	0	0	0	1/16 - 4/16
Sum investeringsutgifter			48 800	23 800	23 800	23 800		
108 006 IKT-området (Konsern)	Investeringsmoms		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000		
112 007 Sentral IKT infrastruktur	Investeringsmoms		-1 760	-1 760	-1 760	-1 760		
116 022 UKE - Ende til ende overvåkning IKT	Investeringsmoms		-5 000	0	0	0		
Sum kapittel finansiering			-9 760	-4 760	-4 760	-4 760		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			39 040	19 040	19 040	19 040		

Kemnerkontoret

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
130 Kemnerkontoret (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	208 570	201 598	195 790
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	77 167	74 340	88 679
14 Overføringsutgifter	11 402	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	770	0	0
Sum utgifter	297 908	275 938	284 469
16 Salgsinntekter	-34 470	-35 456	-32 407
17 Refusjoner	-47 366	-49 089	-45 188
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-755	0	0
Sum inntekter	-82 591	-84 545	-77 595
Netto utgifter	215 317	191 393	206 874

1 Ansvarsområde

Kemnerkontorets hovedoppgave er å sørge for at størst mulig andel av skatter og avgifter som blir utskrevet, blir betalt. Gjennom arbeidsgiverkontrollen skal etaten bidra til at mest mulig av det som er skattepliktige inntekter blir kjent for Skatteetaten. Dette innbefatter blant annet følgende oppgaver:

- Innkreving, regnskapsføring og fordeling av skatt og arbeidsgiveravgift
- Kontroll av arbeidsgivere
- Informasjon til arbeidsgivere og skattytere
- Innkreving og regnskapsføring av kommunale avgifter og parkeringsgebyr samt kommunal innkass
- Legatforvaltningen i Oslo kommune.
- Samarbeid med andre offentlige instanser for å bekjempe arbeidsmarkeds kriminalitet

Skattedirektoratet, regionalt gjennom Skatt øst, er overordnet faglig myndighet for Kemnerkontoret når det gjelder innkreving av skatter og avgifter.

2 Situasjonsbeskrivelse

Det går store kontantstrømmer gjennom Oslo kemnerkontor, i 2014 beløp disse seg til 203 milliarder kroner.

Kemnerkontoret har et meget stort antall brukere:

• Personlige skattytere	620 000
• Upersonlige skattytere (selskaper)	52 000
• Arbeidsgivere	33 000
• Eiere/forvaltere av fast eiendom	58 000

Med så mange - og et stadig voksende antall brukere blir effektiv bruk av elektroniske løsninger for saks- og databehandling og for kommunikasjon med brukerne helt avgjørende. Fra 2011 til 2014 økte antall personlige skattytere med 20 000 og antall selskaper med 6 000. I samme periode ble det 15 færre årsverk i etaten. Et kontinuerlig fokus på å forbedre de elektroniske løsningene har gjort dette mulig. Pga. regjeringens forslag om statliggjøring ble noen nye tiltak satt på vent i 2015.

Forslaget om statliggjøring, der det ble forutsatt vesentlig reduksjon i antall ansatte, har medført at noen medarbeidere med nyttig kompetanse har sluttet. Kemnerkontoret har behov for å rekruttere og erstatte personer med nøkkelkompetanse som slutter.

Kemnerkontoret (KEM) er en viktig bidragsyter i bekjempelsen av arbeidslivskriminalitet, bl.a. gjennom den ordinære kontrollvirksomheten. Etaten har blant annet etablert et tverrfaglig team som samarbeider med bl.a. Næringsetaten, Arbeidstilsynet, Skatt øst, politiet, NAV Kontroll og Brann- og redningsetaten. Fokus er rettet mot aktører som har skjenkebevilling i Oslo og arbeidet er innrettet mot å fjerne useriøse aktører ved å bidra til at de mister skjenkebevillingen. KEM er også deltaker i kommunens Lovlighetsteam som ledes av UKE og som skal bidra til å bekjempe arbeidslivskriminalitet. KEM deltar også i en samlokalisert enhet med Arbeidstilsynet, Skatt øst, politiet, NAV Kontroll for å styrke innsatsen mot arbeidsmarkeds kriminaliteten.

Nøkkeltall for: Kap.130 Kemnerkontoret	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Resultat 2014
Andel restskatt personlige skatteyttere som er innbetalt i løpet av påfølgende år	91,69 %	91,70 %	93,40 %	92,80 %	93,00 %
Antall brukere (personlige, inkl. utenlandske arbeidstakere)	ca. 555 000	ca. 563 000	ca. 578 000	ca. 602 000	ca. 620 000
Antall brukere (selskaper)	ca. 45 000	ca. 46 000	ca. 45 000	ca. 48 000	ca. 52 000
Antall årsverk	304	307	292	290	292

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål og tiltak	Resultatindikatorer	Resultat 2014	Måltall 2015	Måltall 2016
Mål 1 Forbedret kvalitet på innkreving av kommunale krav				
Tettere samarbeid med kommunens virksometer	Kommunale avgifter, andel innbetalt	99,10 %	99,10 %	99,10 %
Viderutvikling av elektroniske tjenester knyttet til kommunal inkasso	Foreldrebetaling barnehage, andel betalt av det som er overført til KEM for innfordring	73,60 %	73,70 %	75,00 %
Mål 2 Raskere saksbehandlingstid				
Videreutvikling av elektroniske tjenester	Andel telefonsamtaler som besvares innen 20 sekunder	77,00 %	70,00 %	80,00 %
	Andel søknader om betalingsavtale og utsettelse som er avgjort innen 2 uker	83,50 %	80,00 %	90,00 %
	Digitale kontaktskjema/chat som andel av totale skriftlige henvendelser skal mer enn dobles fra 2014-nivå	15,00 %	1)	35,00 %
	Andel mottakere som leser svarbrev digitalt (SvarUt) skal mer enn dobles fra 2014-nivå	26,00 %	1)	60,00 %

1) Måltall ikke innført

Kemnerkontoret skal – når maskinell søknadsbehandling er på plass – kunne gi umiddelbart svar på flere typer søknader. Det gjelder f.eks. betalingsavtale og utsettelse med betaling på grunn av likningsklage og avregningsklage.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 4,78 mill. jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

5 Investeringsbudsjettet

Kemnerkontoret har planer om anskaffelse av nytt sak-/arkivsystem. Byrådet har innarbeidet 50 mill. årlig i økonomiplanperioden under Kap. 122 – *Div. prosjekter og virksomheter under FIN* som skal benyttes til virksomhetenes investeringer i nytt sak-/arkivsystem. Kemnerkontoret kan søke om midler fra denne avsetningen til investeringene knyttet til anskaffelsen av nytt sak-/arkivsystem.

Sektorens samlede tilskuddsmidler

FIN-sektor har ingen tilskuddsmidler.

13. BYSTYRETS ORGANER

Sektorområdet omfatter følgende sentrale folkevalgte styringsorganer og kontrollorganer:

Bystyret, Kontrollutvalget, Kommunerevisjonen og Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester. I tillegg kommer gjennomføring av stortingsvalg og kommunevalg.

Økonomiplanskjema med spesifikasjon av endringer

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	299,3	209,3	257,2	207,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	299,3	299,3	299,3	299,3	299,3
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-67,8	-17,5	-68,8	0,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	299,3	231,5	281,8	230,5	299,8
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-10,6	-21,3	-19,5	-21,3
+/- Spesifiserte rammeendringer		1,6	1,3	1,3	1,3
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-0,6	-1,3	-2,2	-3,1
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-9,5	-21,3	-20,4	-23,1
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		4,6	4,6	4,6	4,6
=ØKONOMIPLAN (brutto)	299,3	226,6	265,1	214,7	281,3
Salgs- og leieinntekter	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Refusjoner	-31,1	-22,7	-27,0	-22,3	-27,0
Overføringsinntekter	-4,7	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
=Sum driftsinntekter	-36,4	-31,7	-35,9	-31,2	-35,9
=ØKONOMIPLAN (netto)	263,0	194,9	229,2	183,5	245,4

*) 2015 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2015

-4,1 % -7,6 % -8,9 % -7,7 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Rammen reduseres i 2016 og 2018 med 68,2 mill. da dette ikke er valgår. Etter kommunevalgåret 2015 er rammen økt med 0,4 mill. i forventet etterlønn til politikere og Folkevalgtopplæring i 2016.

Tidsbegrensede tiltak

Bevilgning i 2015 til engangstiltak, teknisk utstyr til bystyrerepresentantene, ny streamingløsning, nytt IKT-nettverk, 2-dagersvalg, nødvendig vedlikehold Heftyetunet og midler til planlegging av aktiviteter i for-

bindelse med Skiskytter-VM i 2016 med til sammen 21,3 mill. er ikke videreført. Forretningsutvalget har i budsjettvedtak 8. juni 2015 lagt inn midler til valg av meddommere i 2016, utredning av ny politikerportal, elektroniske personalmapper, økt ramme til bystyrekomiteene, vertskapsrolle i forbindelse med Skiskytter-VM i 2016 og X-Games med til sammen 10,7 mill.

Spesifiserte rammeendringer

Styrking av IKT med 1 stilling med 1 mill. årlig og div IKT drift.

Uspesifiserte rammeendringer

Sektoren har en rammereduksjon på 0,6 mill. i 2016 økende til 3,1 mill. i 2019.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf omtale kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Endring av inntekter

Inntektene er prisjustert. I tillegg ligger det reduserte refusjoner i mellomvalgårene 2016 og 2018.

Budsjettet for bystyrets organer er lagt inn i henhold til forretningsutvalgets vedtak 8. juni 2014 korrigert for forventet pris- og lønnsvekst.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

		Beløp i mill.					
Netto driftsbudsjett pr kapittel		Dok 3 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2015-2016
100	Bystyret m.v. (BYS)	116,4	110,7	108,4	107,7	108,7	-4,9 %
101	Ordførerens kontor (BYS)	10,3	12,3	9,8	9,6	9,6	18,9 %
102	Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	-0,8 %
109	Kontrollutvalget (BYS)	3,9	4,0	4,0	3,9	3,9	1,2 %
110	Kommunerevisjonen (BYS)	43,9	44,0	43,9	43,3	43,3	0,2 %
111	Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)	13,4	13,6	13,6	13,4	13,4	1,9 %
112	Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	73,1	8,5	47,6	3,7	64,5	-88,4 %
Sum	Bystyrets organer (BYS)	263,0	194,9	229,2	183,5	245,4	-25,9 %

Bystyret m.v.**Driftsbudsjettet**

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.		Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
100	Bystyret m.v. (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	71 230	70 229	72 258
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	20 211	29 575	19 428
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	198	281	288
14	Overføringsutgifter	24 903	21 851	22 366
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 429	0	0
	Sum utgifter	117 971	121 936	114 340
16	Salgsinntekter	-374	-340	-349
17	Refusjoner	-5 576	-5 173	-3 314
18	Overføringsinntekter	-65	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 429	0	0
	Sum inntekter	-7 444	-5 513	-3 663
	Netto utgifter	110 527	116 423	110 677

Engangstiltak i 2015 er ikke videreført samtidig som det er innarbeidet midler til utredning av ny politikerportal, elektroniske personalmapper, økt ramme til bystyrekomiteene med til sammen 1,5 mill.

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 2,4 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Ordførerens kontor

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
101	Ordførerens kontor (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	6	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	9 023	10 693	12 648
14	Overføringsutgifter	206	0	0
	Sum utgifter	9 235	10 693	12 648
17	Refusjoner	-742	-381	-391
	Sum inntekter	-742	-381	-391
	Netto utgifter	8 493	10 312	12 257

Engangstiltak i 2015 er ikke videreført. I 2016 er det innarbeidet midler til vertskapsrolle i forbindelse med Skiskytter-VM i 2016 og X-Games med til sammen

2,5 mill. Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,2 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
102	Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 975	0	0
14	Overføringsutgifter	389	1 909	1 893
	Sum utgifter	2 364	1 909	1 893
17	Refusjoner	-739	0	0
	Sum inntekter	-739	0	0
	Netto utgifter	1 625	1 909	1 893

Kontrollutvalget

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
109	Kontrollutvalget (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	3 693	3 672	3 740
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	205	289	277
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	42	0	0
14	Overføringsutgifter	7	10	10
	Sum utgifter	3 948	3 971	4 027
16	Salgsinntekter	-36	-21	-31
17	Refusjoner	-7	-10	-10
	Sum inntekter	-43	-31	-41
	Netto utgifter	3 904	3 940	3 986

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,1 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Kommunerevisjonen

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
110	Kommunerevisjonen (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	47 023	50 871	48 257
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	13 010	8 534	10 450
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	5	0	0
14	Overføringsutgifter	2 432	2 574	2 450
	Sum utgifter	62 470	61 979	61 157
16	Salgsinntekter	-238	-206	-103
17	Refusjoner	-16 984	-17 875	-17 048
	Sum inntekter	-17 223	-18 081	-17 151
	Netto utgifter	45 247	43 898	44 006

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,9 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
111	Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	15 245	15 128	18 505
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 960	3 632	3 918
14	Overføringsutgifter	1 045	984	1 021
	Sum utgifter	21 250	19 744	23 444
16	Salgsinntekter	-11	0	0
17	Refusjoner	-1 674	-1 654	-1 335
18	Overføringsinntekter	-4 956	-4 737	-8 498
	Sum inntekter	-6 641	-6 391	-9 833
	Netto utgifter	14 608	13 353	13 611

Det er innarbeidet lønns- og prisutvikling med netto 0,5 mill. jf kapittel 17 Budsjettekniske merknader.

Stortingsvalg og kommunevalg

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
112	Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	419	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 072	79 091	9 091
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	66	0	0
14	Overføringsutgifter	742	0	0
	Sum utgifter	4 299	79 091	9 091
17	Refusjoner	-742	-5 960	-575
18	Overføringsinntekter	-20	0	0
	Sum inntekter	-762	-5 960	-575
	Netto utgifter	3 537	73 131	8 516

Reduksjonen fra 2015 til 2016 skyldes at 2015 var et valgår.

14. FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER

Skatteinntekter, rammetilskudd mv

Skatt på inntekt og formue samt rammetilskuddet fra staten kalles kommunens frie inntekter. Frie inntekter utgjør i underkant av $\frac{3}{4}$ av kommunens driftsinntekter. Regjering og Storting gir hvert år signaler om inntektsutviklingen for kommende budsjettår. Stortinget har ved behandlingen av Kommuneproposisjonen 2016 (Prop. 121 S (2014-2015)), jf. Innst. 375 S (2013-2014), sluttet seg til regjeringens forslag om en samlet vekst på 6 – 7 mrd. fra 2015 til 2016. Samtidig med kommuneproposisjonen la regjeringen fram Revidert nasjonalbudsjett 2015 (Meld. St. 2 (2014-2015)) – RNB 2015. Regjeringen vil i statsbudsjettet til høsten komme tilbake med en ytterligere konkretisering av inntektsrammene og oppgavene for kommunesektoren i 2016.

I budsjettets del 1 og i kapittel 2 Økonomiplan 2016-2019 i del 2 er kommunens overordnede rammebetingelser og økonomiske utfordringer presentert. Her er også befolkningsutviklingen i kommunen omtalt.

Hovedtrekkene i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2016 er:

- Realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6 - 7 mrd. i 2016.
- Skattenes andel av kommunesektorens samlede inntekter er fortsatt 40 %.
- Realveksten i kommunesektorens frie inntekter i 2016 på mellom 4,5 og 5 mrd.

Regjeringen legger 7. oktober 2015 frem statsbudsjettet for 2016. Her vil Regjeringens forslag til skatteopplegg for 2016 presenteres, samt den kommune- og fylkeskommunevisе fordelingen av rammetilskuddet for 2016. Det kan i statsbudsjettet være elementer som påvirker kommunens frie inntekter i 2016 som ikke er innarbeidet i Oslo kommunes budsjettforslag.

Veksten i frie inntekter fra 2015 til 2016 regnes fra anslått inntektsnivå i Revidert nasjonalbudsjett 2015 (RNB 2015) og fastsetter nivået på frie inntekter i

2016. Regjeringen vil justere rammetilskuddet og den kommunale skatteøren for 2016 for å oppnå det forutsatte inntektsnivået for 2016 og at skattene skal utgjøre 40 % av sektorens samlede inntekter. Dersom skatteinntektene i 2015 på landsbasis blir lavere enn anslått i RNB 2015, vil veksten fra det faktiske inntektsnivået fra 2015 til 2016 kunne bli høyere enn lagt til grunn i Kommuneproposisjonen 2016.

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anslår at kostnadene av den demografiske utviklingen fra 2015 til 2016 vil bli om lag 2,1 mrd. på landsbasis. TBU understreker at beregningene er usikre.

I statsbudsjettene justerer staten vanligvis de frie inntektene for å kompensere for kostnader ved den demografiske utviklingen. Til tross for at staten ikke har gitt direkte signaler om at slik kompensasjon vil bli gitt i årene fremover, er en kompensasjon for demografisk utvikling sjablongmessig som tidligere lagt inn på inntektsiden de tre siste årene i økonomiplanperioden for Oslo. I tillegg er det lagt inn forventning om økte inntekter knyttet til høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. Summen av disse to forholdene er lagt inn med henholdsvis 300 mill., 600 mill. og 900 mill. i årene 2017-2019. Økningen er fordelt mellom skatt og rammetilskudd.

I statsbudsjettet for inneværende år lå det til grunn merutgifter på 2,5 mrd. ved den demografiske utviklingen. TBU har nedjustert dette med 55 mill. som følge av nye befolkningstall pr. 01.01.2015.

Virkninger for Oslo

Vekstsignalene for frie inntekter fra 2015 til 2016 i Kommuneproposisjonen 2016 betyr nesten 500 mill. for Oslo. Dette er noe høyere enn det som lå inne i Oslos vedtatte økonomiplan. I RNB 2015 ble rammetilskuddet økt som en styrking av kommuneøkonomien. I ny økonomiplanperiode er effekten av dette videreført. Samlet gir dette grunnlag for å øke inntektene med 565

mill. hvert av årene i økonomiplanperioden, sammenlignet med vedtatt budsjett for 2015.

Inntektssystem for fylkeskommunene ble endret fra 2015. Hovedtrekkene i omleggingen ble omtalt i Kommuneproposisjonen 2015. Kostnadsnøkklene ble oppdatert og skatteutjevningen ble også lagt om. Endringen i skatteutjevningen økte Oslos skatteutjevnende trekk i rammetilskuddet og ble gitt full effekt fra 2015, mens oppdatert kostnadsnøkkel som øker Oslos rammetilskudd innføres over 5 år. Samlet ga disse endringene Oslo et lite tap i 2015 mens det fra 2016 til 2019 vil gi en økning i frie inntekter på 134 mill. årlig (aggregerende)

Reglene for skattlegging av uføretrygd ble endret fra 2015. Uføretrygden økte for å kompensere for at de trygdede skal betale mer skatt enn tidligere. Kommunene får da økte skatteinntekter, men den kommunale skattøren er satt ned tilsvarende. Kommuner med høye skatteinntekter og få uføre taper på omleggingen. På bakgrunn av et anmodningsvedtak i Stortinget om at kommunene som tapte på omleggingen skulle kompenseres, ble det i økonomiplanen lagt inn full kompensasjon. I revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble Oslo kommune kompensert med 26 mill. Av hensyn til en forsiktig budsjettering er det fremtidige årlige tapet for Oslo på 70 mill. lagt inn og de frie inntekter må derfor isolert sett reduseres med 70 mill. hvert år i ny økonomiplanperiode.

Reglene for vekstkommunetilskudd er lagt om fra 2015. Kommuner med gjennomsnittlig befolkningsvekst siste 3 år over 1,6 % får et tilskudd på 55 000 kroner pr innbygger utover grensen. Alle kommuner

må være med å finansiere veksttilskuddet ved at samlet veksttilskudd trekkes fra før resten av rammetilskuddet fordeles. Oslo vil få om lag 80 mill. i vekstkommunetilskudd i 2016. Dette er noe lavere enn tilskuddet i 2015 som var på 113 mill. Basert på siste fremskrivninger av befolkningen er nivået på vekstkommunetilskuddet i 2016 videreført i resten av økonomiplanperioden.

I Revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble det lagt inn midler til gratis kjernetid i barnehager for familier med lav inntekt, og for økt sats i lærlingtilskuddet. Helårsvirkningen for Oslo fra 2016 er anslått til 21 mill. Videre ble det gitt 14 mill. til Oslo for å sette kommunen i stand til å kjøpe plasser i to navngitte familiehjem drevet av ideelle organisasjoner. Sammen med endringer i vekstkommunetilskuddet og andre endringer utgjør dette 98 mill i 2016.

Inntektsrammene til kommunesektoren blir hvert år korrigert med forventet lønns- og prisvekst for sektoren (kommunal deflator). Deflatoren som legges til grunn for sektoren vil først bli kjent i forbindelse med statsbudsjettet. I Oslo kommunes budsjett er det forutsatt en lønns- og prisvekst for kommunens frie inntekter på 2,7 prosent, og dette utgjør i overkant av 1 mrd.

I tabellene under er vist endringene i økonomiplanperioden sammenlignet med Dok. 3/2015 for sum frie inntekter (skatt og rammetilskudd). De store endringene fra 2015 til 2016 er i første rekke at tallene blir prisjustert og at det er lagt inn inntektsvekst knyttet til ventet befolkningsvekst.

Tall i mill.

Sum skatt og rammetilskudd	dok3/2015	2016	2017	2018	2019
Dok 3/2015 (i 2015-priser)	36 578				
Forslag økonomiplan 2016-2019 (i 2016-priser)		38 310	38 770	39 230	39 680
Endringer fra 2015-nivå i dok 3/2015		1 732	2 192	2 652	3 102

Tall i mill.

Endring skatt og rammetilskudd		2016	2017	2018	2019
Ventet inntektsvekst grunnet demografi		0	300	600	900
Vekst i kommuneprop/RNB		565	565	565	565
Endring fylkeskom nøkkel		134	268	402	536
Skattlegging av uføre		-70	-70	-70	-70
Helårsvirkninger/diverse/avrunding		98	109	130	130
Prisjustering til 2016 - kr (2,7 %)		1 005	1 020	1 025	1 041
Endring fra 2015 til økonomiplan 2016-2019		1 732	2 192	2 652	3 102

Skatt på inntekt og formue

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
800 Skatt på inntekt og formue (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
18 Overføringsinntekter	-25 236 995	-26 100 000	-27 250 000
Sum inntekter	-25 236 995	-26 100 000	-27 250 000
Netto inntekter	-25 236 995	-26 100 000	-27 250 000

Maksimalisatsen for kommunesektorens skattører i 2016 vil bli fastlagt ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016. I byrådens forslag til skattevedtak er det foreslått å benytte maksimalisatsen for skatt på inntekt, og dette ligger til grunn for skatteanslagene for 2016-2019. Siden 1979 har alle kommuner og fylkeskommuner i Norge benyttet den høyeste tillatte satsen.

Skatt på formue skrives ut med maksimalisatsen for formuesskatt i 2016.

Etter skattelovens bestemmelse skal en andel av innbetalt forskuddsskatt og forskuddstrekk, avsettes som «margin til dekning av skattyternes tilgodehavende» ved endelig avregning. I tråd med senere års praksis, benyttes 8 % marginavsetning også i 2016.

Inntekts- og formuesskatt hittil i 2015

Oslo kommunes skatteanslag var i vedtatt budsjett 2015 på 26 100 mill. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2015 ble skatteanslaget for hele kommunesektoren satt ned med 1,6 mrd. Oslo hadde i sitt budsjett en lavere skattevekst fra 2014 til 2015 enn anslaget for hele kommunesektoren. Oslo hadde derfor ikke behov for å justere sitt budsjett.

Skatteinnbetalingene i 2015 knytter seg i hovedsak til inntektsårene 2014 og 2015. Siste termin for forskuddstrekk for inntektsåret 2014 forfalt i januar 2015. Foreløpige tall viser at skatteinngangen knyttet til inntektsåret 2015 er som forventet, mens tilleggsforskudd for inntektsåret 2014 er noe høyere enn forventet.

Av skatteinntektene som skal bokføres i Oslo kommunes regnskap i 2015, er det fremdeles usikkerhet knyt-

tet til den videre utviklingen i forskuddstrekket og forskuddsskatten. Det gjenstår 2 terminer med forskuddstrekk og 2 terminer med forskuddsskatt for 2015. I tillegg kommer innbetalinger og trekk knyttet til avregningen av ligningen for inntektsåret 2014.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til avregningen av ligningsoppgjørene for 2014.

Inntekts- og formuesskatt 2016-2019

Anslaget for inntekts- og formuesskatt for 2016 og resten av økonomiplanperioden bygger på en vurdering av skatteinngangen så langt i 2015 samt forhold som kan påvirke skatteinngangen i Oslo i årene fremover. Signaler gitt i RNB 2015 og i Kommuneproposisjonen 2016 innarbeides. I tillegg vurderes spesielle forhold for Oslo, særlig knyttet til befolkningsveksten, befolkningssammensetningen samt utviklingen i det regionale arbeidsmarkedet. Analyser av konjunktursituasjonen fra Statistisk sentralbyrå, Norges Bank og Finansdepartementet benyttes som bakgrunnsinformasjon.

Finansdepartementet fastsetter nivået på maksimal kommunal og fylkeskommunal skattør for å oppnå den varslede veksten i frie inntekter fra 2015 til 2016, og for at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av sektorens samlede inntekter.

Folketallet i Oslo vokste med 2,1 % i 2014, mens landet kun vokste med 1,1 %. I anslaget for skatt er det lagt til grunn en noe sterkere befolkningsvekst i Oslo enn for landet for øvrig.

For 2016 – 2019 foreslås følgende anslag for inntekts- og formuesskatt (2016-priser):

Tall i mill.				
År	2016	2017	2018	2019
Inntekts- og formuesskatt	-27 250	-27 550	-27 850	-28 150

Det er betydelig usikkerhet knyttet til inntektsanslagene. Tallene er avrundet til nærmeste 50 mill.

Rammetilskudd fra staten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
840 Rammetilskudd fra staten (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
18 Overføringsinntekter	-10 181 121	-10 478 000	-11 060 000
Sum inntekter	-10 181 121	-10 478 000	-11 060 000
Netto inntekter	-10 181 121	-10 478 000	-11 060 000

Rammetilskudd i 2015

I budsjett 2015 (Dok. 3/2015) er det statlige rammetilskuddet til Oslo kommune budsjettert med 10 478 mill. Ved budsjettjusteringen i juni 2015 ble rammetilskuddet økt til 10 524 mill. Dette skyldtes i hovedsak at staten fordelte midler til styrking av kommuneøkonomien. I tillegg ble det fordelt midler til kommuner som tapte på omlegging av skattlegging av uføre, til økt lærlingtilskudd, til gratis kjernetid i barnehage, og en kompensasjon knyttet til innføring av nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling i barnehage.

I inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner er det en skatteutjevningmekanisme som delvis utjevner effekten av at skatteinntektene er ulikt fordelt mellom kommunene og mellom fylkeskommunene. Omfordelingen gjennomføres ved trekk og tillegg i rammetilskuddet. Det som trekkes fra de skattersterke fylkeskommunene og kommunene gis til de skattesvake.

Oslo og andre kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet trekkes 60 % av skatteinntektene som ligger over landsgjennomsnittet. Kommuner under gjennomsnittet får et tilsvarende tillegg. Kommuner under 90 % får i tillegg kompensert 35 % av differansen opp til 90 %. Dette siste elementet finansieres ved et likt trekk pr. innbygger for alle kommuner.

Skatteutjevningsordningen for fylkeskommunene ble endret fra 2015. Fra og med 2015 omfordeles 87,5 % av skatteinntekter over og under landsgjennomsnittet mellom fylkeskommunene.

For Oslo gir skatteutjevningen en betydelig reduksjon i rammetilskuddet. I 2014 var rammetilskuddet før skatteutjevning på 14,0 mrd. og etter skatteutjevning 10,2 mrd. for Oslo. Oslo fikk altså en reduksjon i rammetilskuddet på 3,8 mrd. for å finansiere skattesvake kommuner og fylkeskommuner.

Skatteutjevningen foretas på grunnlag av løpende skatteinngang og endelig trekk i rammetilskuddet blir først kjent etter at året er omme. Ved budsjetteringen benyttes anslag på rammetilskuddet etter skatteutjevning.

Endelig rammetilskudd for 2015 blir først kjent i slutten av januar 2016. Dersom skatteveksten nasjonalt blir annerledes enn forventet, vil dette påvirke rammetilskuddet til Oslo. Rammetilskuddet til Oslo vil bli endret gjennom 2015 som følge av skatteveksten samlet i kommunesektoren og fordelingen av skatteveksten mellom kommunene og mellom fylkeskommunene.

Rammetilskudd 2016 - 2019

Endringen i frie inntekter er omtalt tidligere i dette kapitlet. Endringene er fordelt på skatt og rammetilskudd.

I Sak 1 foreslås det budsjettert med følgende rammetilskudd fra staten i kommende økonomiplanperiode (2016-priser):

Beløp i mill.	2016	2017	2018	2019
Rammetilskudd	-11 060	-11 220	-11 380	-11 530

Rammetilskuddet er avrundet til nærmeste 10 mill.

Eiendomsskatt

Oslo kommune har ikke krevd inn eiendomsskatt siden 1998. Byrådet foreslår at det heller ikke blir krevd inn eiendomsskatt i 2016.

Øvrige generelle statstilskudd

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
845	Øvrige generelle statstilskudd (FIN)			
14	Overføringsutgifter	58 334	1 530	1 530
	Sum utgifter	58 334	1 530	1 530
18	Overføringsinntekter	-169 776	-110 642	-90 142
	Sum inntekter	-169 776	-110 642	-90 142
	Netto inntekter	-111 442	-109 112	-88 612

På dette kapitlet inntektsføres statlige kompensasjonstilskudd for investeringer under ulike statlige ordninger. Kompensasjonen blir beregnet med basis i et serie-lån med avdragstid på 20 år med 5 års avdragsfrihet.

For de fleste ordningene følger rentesatsen Husbankens flytende rente, og vil derfor variere i tråd med renteutviklingen. Rentesatsen fastsettes årlig i forbindelse med statsbudsjettet.

Renteforutsetning på 2,5 % i gjeldende budsjett og økonomiplan foreslås redusert til 1,8% i 2016-2017 og

2,0% i 2018-2019. På basis av endrede renteforutsetninger foreslås det å ta ned estimatene for rentekom-pensasjon med ca. 20 mill. årlig fra 2016.

Etter dette utgjør samlet statlig kompensasjonstilskudd til skoler, omsorgsboliger, sykehjem og kirkebygg netto 88,6 mill. i 2016. På kapitlet er det også innarbeidet rentekom-pensasjon til St. Sunniva for en investering på 60 mill. For å redusere private skolars finans-kostnader relatert til investeringer, er det også åpnet for at skolene kan søke kommunal garanti.

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
850	Generelt statstilsk. vedr. flyktninger m.v. (FIN)			
14	Overføringsutgifter	3 726	0	0
	Sum utgifter	3 726	0	0
18	Overføringsinntekter	-460 774	-475 000	-550 000
	Sum inntekter	-460 774	-475 000	-550 000
	Netto inntekter	-457 048	-475 000	-550 000

Statlig integreringstilskudd for å dekke utgifter relatert til flyktninger

Det budsjetteres i 2016 med 550 mill. i statlig integreringstilskudd på kap. 850. Kommunene får integreringstilskudd for de fem første årene etter bosetting til dekning av utgiftene kommunen har til bosetting og integrering av flyktninger. For en enslig voksen flyktning utgjør dette i dag 0,746 mill. samlet over 5 år. Integreringstilskuddet økes som følge av at flyktninger flytter fra andre kommuner til Oslo i 5-årsperioden.

Tilsvarende reduseres Oslos tilskudd når flyktninger flytter fra Oslo og bosetter seg i andre kommuner. For 2015 har Oslo kommune forpliktet seg til å ta i mot 520 flyktninger. Ved utgangen av august 2015 har bydelene godkjent 454 flyktninger for bosetting, hvorav 275 er faktisk bosatt. Av disse er 16 mindreårige flyktninger.

Integrerings- og mangfolddirektoratet har anmodet Oslo kommune om å ta i mot 720 flyktninger i 2016. Dette inkluderer enslige barn og unge. Byrådet foreslår

i samsvar med dette at det i 2016 tas imot 720 kvoteflyktninger i tillegg til familiegjenforeninger og innflytting fra andre kommuner.

Bydelenes mottak av flyktninger

Bydelene har ansvaret for mottak og bosetting av flyktninger. Hver bydel er tildelt en kvote av bosettingen som skjer etter avtale med staten. Det vises også til omtale i kapittel 5.1 Bydelene EST under funksjonsområde 1. Ansvaret for innkrevingen av det statlige integreringstilskuddet og rapportering om bosetting av flyktninger ligger i Velferdsetaten.

Kompensasjonsordningen for førsteårsbosatte flyktninger omfatter bosatte etter avtalt bosettingskvote, familiegjenforente og selvbosatte uten familiegjenforening. Det forutsettes at personene utløser integreringstilskudd. Byrådet øker bosettingstilskuddet til bydelene per førsteårsbosatte flyktning med 0,023 mill. til 0,123 mill. pr bosatt flyktning. Tilskuddet fordeler seg

med 0,031 mill. til økonomisk sosialhjelp mens 0,092 mill. gis som kompensasjon for utgifter som påløper i forbindelse med integrering og bosetting av nyankomne flyktninger slik som sosialfaglig råd- og veiledning, aktiviserings- og kvalifiseringstiltak (hovedsakelig introduksjonsprogram). Tilskuddet omfatter både kvotebosatte, familiegjenforente og selvbosatte og fordeles til bydelene to ganger i året.

På kap. 308 er det avsatt midler for å kompensere bydelene for mottak av nye flyktninger i 2016. I bydelsrammen er det lagt inn kompensasjon for at økt bosettingskvote i 2015 og 2016 også gir høyere utgifter i hele økonomiplanperioden.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester forvalter kompensasjonsordningen og foretar budsjettjustering ut fra bosatte første halvår, basert på innspill fra Velferdsetaten som baserer seg på rapportering fra bydelene.

Finansinntekter og finansutgifter

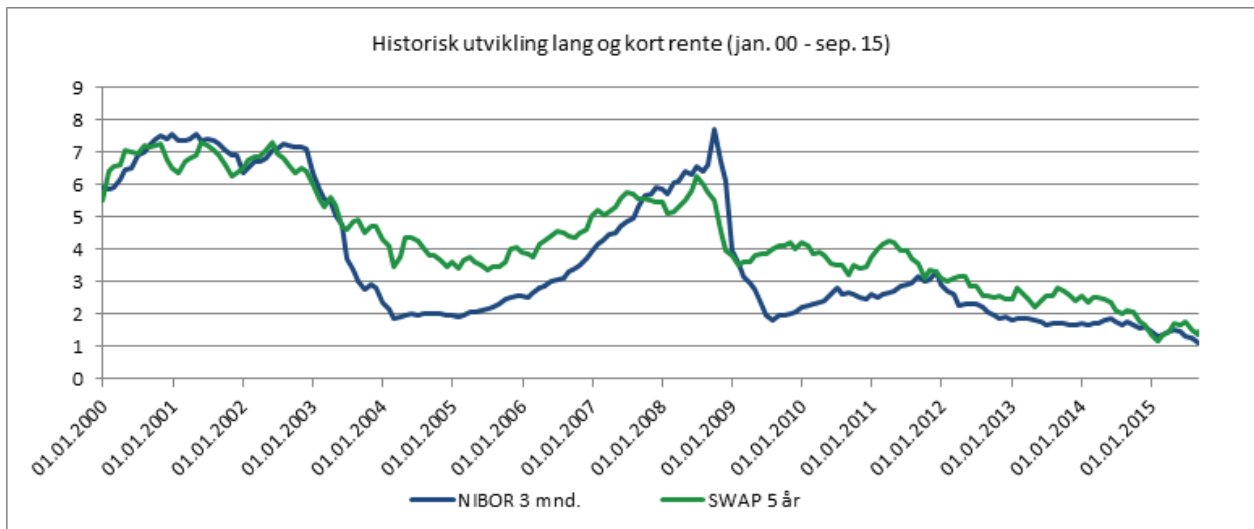
Renter og avdrag

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
900	Renter (FIN)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	62	0	0
14	Overføringsutgifter	9	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	512 722	590 300	543 000
	Sum utgifter	512 793	590 300	543 000
17	Refusjoner	-9	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-463 642	-457 600	-438 000
	Sum inntekter	-463 651	-457 600	-438 000
	Netto utgifter	49 142	132 700	105 000

Kap. 900 omfatter bykassens renteutgifter og renteinntekter eksklusiv renter knyttet til videreutlånsordningen av Husbankmidler som budsjetteres på kap. 927 Betjening av videreutlån.

Kommunens finansieringsutgifter/-inntekter er på sikt følsom for renteendringer. Renteendringer vil få virkninger for store deler av kommunens balanse (aktiva og

passiva). Selv om prognosene for renteutviklingen er usikker, vil endringer her i liten grad påvirke kapitlet i 2016 pga av de rentebindingstider som er valgt på aktiva og passiva. Uforutsette endringer i gjelds- og likviditetsnivået vil imidlertid kunne lede til budsjettavvik. Etterslep i investeringer og avvik i driftsfinansieringsgrad påvirker tilgjengelig likviditet og bruk av lån.

Generelle budsjettforutsetninger

Rentenivå

Inn- skudd/ trekk	3 mnd. NIBOR	Lånefondets innlån	5 år SWAP
1,00/1,25	1,00	2,45	2,30

Refinansiering

Refinansiering av lån i planperioden forutsettes gjort i samsvar med langsiktig rente på 2,45 %.

Rentegrunnlaget

Det er tatt utgangspunkt i balanseregnskapet pr. 31.12.2014 (inkludert overførte bevilgninger fra tidligere år). Det er for utviklingen i likviditet og lånegjeld forutsatt at etterslep i investeringer fra 2015 er gjennomført innen utgangen av 2019.

Renteberegning

Det er forutsatt årlig etterskuddsvis rente- og avdragsbetjening på nye lån.

Nærmere om renteutgiftene og renteinntektene

På kapitlets utgiftsside føres bykassens andel av låneomkostninger i lånefondet og ordinære renteutgifter på lang- og kortsiktig ekstern gjeld, rente på mellomregningskonti med kommunale foretak og renter til fond. Totalt foreslås det ført opp 543 mill. som er 47,3 mill. lavere enn budsjettet (Dok. 3) i 2015. Nedgangen skyldes i hovedsak reduserte renteutgifter til lånefondet på

grunn av forventet lavere låneopptak i 2015 samt et lavere rentenivå.

Bykassens renteinntekter foreslås ført opp med 438 mill. som er 19,6 mill. lavere enn budsjettet (Dok. 3) i 2015. Nedgangen skyldes lavere rente samt likviditetsendringer.

Av renteinntektene i 2016 utgjør renter av langsiktige lån til majoritetseide aksjeselskaper 333,7 mill. Dette er en økning fra 2015 på 10,8 mill. som i hovedsak skyldes utlån til det nyopprettede selskapet Klemetsrudanlegget AS. Tabellen under viser fordeling mellom låntakerne.

Beløp i mill.

	Lånebeløp	Renter
E-CO Energi AS	3 346,5	80,3
Oslo Pensjonsforsikring (OPF)	1 240,0	75,2
Oslo Vognselskap AS	3 296,2	105,1
Sporveien Oslo AS	1 053,4	34,0
Oslo Konserthus AS	1,2	0,1
Klemetsrudanlegget AS	1 000,0	39,0
Totalt	9 937,3	333,7

Renteinntektene fra E-CO Energi AS er resultatavhengig i henhold til låneavtale. Resultatet fastsettes på generalforsamlingen året etter regnskapsåret. Ovennevnte renteinntekter fra selskapet er således budsjettet på bakgrunn av forventet resultat i 2015.

Avdrag på lån

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
910	Lån (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 117 603	1 285 800	1 272 573
	Sum utgifter	1 117 603	1 285 800	1 272 573
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	1 117 603	1 285 800	1 272 573

Her budsjetteres bykassens avdragsutgifter på langsiktig investeringsgjeld. Det foreslås avsatt 1 272,6 mill. i avdragsutgifter for 2016. Det er 13 mill. mindre enn

budsjettet for 2015 (Dok. 3). Nedgangen skyldes noe lavere låneopptak i 2014 og 2015 enn forutsatt.

Utbytte fra aksjeselskaper

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
901	Utbytte fra aksjeselskaper (KON)			
	Sum utgifter	0	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 012 169	-1 000 000	-1 000 000
	Sum inntekter	-1 012 169	-1 000 000	-1 000 000
	Netto inntekter	-1 012 169	-1 000 000	-1 000 000

Kapitlet omfatter utbytte fra selskaper som Oslo kommune eier aksjer i, hovedsakelig fra E-CO Energi AS og Hafslund ASA.

I 2016 budsjetteres det med et samlet utbytte på 1 mrd. Utbytteforventningene reduseres noe i årene etter 2017

fordi fremtidsprisene på kraft de nærmeste årene er under det nivået man har hatt i de senere årene. Fra 2019 forutsettes det at det kan tas ut utbytte fra det nyetablerte selskapet Klemetsrudanlegget AS.

Betjening av videreutlån

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
927	Betjening av videreutlån (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	565	0	0
14	Overføringsutgifter	279	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	177 747	197 900	186 400
	Sum utgifter	178 591	197 900	186 400
17	Refusjoner	-279	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-161 900	-211 031	-173 400
	Sum inntekter	-162 179	-211 031	-173 400
	Netto utgifter	16 411	-13 131	13 000

Det foreslås avsatt 186,4 mill. i 2016 til å betale renter på kommunens lån i Husbanken. Renteinntekter fra videreutlån av husbankmidler foreslås budsjettet med 173,4 mill. i 2016. I henhold til regnskapsforskriften skal renter og gebyrer for videreutlånsordningen føres i driftsregnskapet mens avdrag skal føres i investeringsregnskapet. Det vises til investeringsbudsjettet kap. 927 for budsjettering av avdragsinntekter og avdragsutgifter for videreutlånsordningen, samt kap. 926 hvor innlån fra Husbanken og utlån av Husbankmidler føres.

Tap på utlån (avsatt beløp i driftsbudsjettet gjelder rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager for videreutlån av husbankmidler mens avsatt beløp i investeringsbudsjettet gjelder avdragsfordringer eldre enn 90 dager) budsjetteres på kap. 427 under kapittel 4 Byrådsavdeling for Eldre og sosiale tjenester. Bruk- og avsetning til Tapsfondet, som skal dekke reelle tap på videreutlån av husbankmidler, budsjetteres på kap. 950 Bundne driftsfond under kapittel 14 Felles inntekter og utgifter.

Forsikringer

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
124	Forsikringer (FIN)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	130 991	175 023	178 200
14	Overføringsutgifter	30 676	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	29 600	39 600	42 600
	Sum utgifter	191 267	214 623	220 800
17	Refusjoner	-154 107	-171 487	-174 200
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-42 000	-30 000	-32 300
	Sum inntekter	-196 107	-201 487	-206 500
	Netto inntekter	-4 840	13 136	14 300

1 Hovedmål

Kommunens hovedmålsetning er å sikre en optimal risikostyring ved blant annet å anskaffe kvalitativt dekkende forsikringsordninger til en lavest mulig kostnad.

2 Ansvarsområde

Oslo kommunes forsikringer omfatter personalforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, tingskadeforsikring (brann- og katastrofeforsik-

ring på eiendommer), kriminalitetsforsikringer, motorvognforsikring og ansvarsforsikringer.

3 Situasjonsbeskrivelse og aktivitetsplan

Oslo kommunes forsikringsløsninger er i samsvar med vedtatt forsikringsstrategi. Kommunen er i prinsippet selvassurandør, med mindre man er pålagt forsikring som følge av lov eller avtale.

Oslo kommune er selvassurandør knyttet til tingskade på eiendommer med gjenanskaffelsesverdi under 25 mill. Denne eksponeringen er i samsvar med forsikringsstrategien, vedtatt av bystyret i sak 335/94, senest endret i sak 156/04. For å dekke risikoeksponeringen ved å være selvassurandør, samt egenandel ved skade på forsikrede eiendommer, blir det avsatt midler til Selvassuransesfondet som pr. 01.01.2015 hadde en beholdning på 87,5 mill. Øvrige eiendommer er forsikret i Oslo Forsikring AS.

Oslo Forsikring AS ble i bystyresak 326/13 om-dannet til et datterselskap av Oslo Pensjonsforsikring AS og er nå et rent tingskadeselskap og har konsesjon innenfor alle skadebransjer.

En viktig del av selskapenes virksomhet er skade-forebyggende arbeid og risikostyring overfor kommunens virksomheter. Dette arbeidet bidrar i stor grad til å holde skadefrekvensen og forsikringspremiene nede.

I tråd med bystyrets vedtak i sak 335/94 er det innført lokale egenandeler for kommunens virksomheter. Den lokale egenandelen for skader under brann- og katastrofeforsikringen og kriminalitetsforsikringen er kr. 300 000,- pr. skadetilfelle. For skader meldt under ansvarsdelen av motorvognforsikringen er egenandelen kr. 15 000,- pr. skadetilfelle.

4 Merknader til driftsbudsjettet

Det er i 2016 lagt til grunn tilsvarende forsikringsordninger og egenandeler som i 2015. Utgiftene dekker personalforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, tingskadeforsikringer, kriminalitetsforsikringer og ansvarsforsikringer i tillegg til avsetningen til Selvassuransesfondet. Premie for motorvognforsikring belastes virksomhetene direkte.

Forsikringspremiene, unntatt tingskadepremien og avsetningen til Selvassuransesfondet, fordeles fullt ut på foretak, etater og bydeler.

Tingskadepremien og avsetningen til Selvassuransesfondet fordeles på foretakene og bykassen sentralt. Det enkelte foretaks bidrag beregnes på grunnlag av skadehistorikk, samt opplysninger om bygningstekniske forhold, sikringstiltak m.v. i henhold til Oslo Forsikring AS sin database for kommunens eiendommer.

I 2016 er premieandelen og avsetningen til Selvassuransesfondet som dekkes av bykassen sentralt beregnet til henholdsvis 9,3 mill. og 5,0 mill. Samme nivå foreslås videreført i økonomiplanperioden.

For å dekke de årlige påregnelige skadeerstatninger, foreslås det at Selvassuransesfondet tilføres 42,6 mill., hvorav foretakene står for 37,6 mill., årlig i økonomiplanperioden. Behovet for fremtidige avsetninger til Selvassuransesfondet vurderes årlig. Videre foreslås bruk av Selvassuransesfondet med 32,3 mill. årlig i økonomiplanperioden.

Netto styrking av fondet, 10,3 mill., vurderes å være nødvendig for at fondsbeholdningen skal kunne dekke selvassuransansvaret i tråd med økt forsikringsverdi på eiendomsmassen og skadesannsynlighet. I denne forbindelse nevnes at fondsbruken i 2015, pga noe økt skadeomfang, forventes å bli 35 mill. høyere enn tilføringen til fondet.

Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
192	Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	-316 390	67 870	60 875
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	55 723	88 900	194 900
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	0	0
14	Overføringsutgifter	90 038	0	25 000
	Sum utgifter	-170 629	156 770	280 775
16	Salgsinntekter	-71 411	-4 000	-4 000
17	Refusjoner	-82 065	0	0
18	Overføringsinntekter	73 558	0	0
	Sum inntekter	-79 919	-4 000	-4 000
	Netto inntekter	-250 548	152 770	276 775

Spesifisering av avsetninger på kap. 192 - mill. kr	2016
Avsetning reguleringspremie KLP+AFP 62-64	22,3
Økt avsetning tidligpensjonering*	46,0
Avsetning HSH pensjon inkl. prisvekst (sykehjem)	23,8
Demografiendring	5,0
Bufferavsetning - avlasterdommen	35,0
Avsetning etteroppgjør avlasterdommen	50,0
Bufferavsetning sosialhjelp	25,0
Avsetning til avvikling av Omsorg Oslo KF	10,0
Avsetning prosjektering- og bestillingskostnader OPS-prosjekter	5,0
UBF - kompensere bortfall av inntekt pga 3 skoler som er revet	30,0
Øvrige avsetninger	28,7
sum brutto utgifter kap. 192	280,8

*Fordeles til virksomhetene i Tilleggsinnstillingen

Avsetning til tilleggsbevilgninger

Driftsbudsjettet			Beløp i 1000 kr	
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
199	Avsetning til tilleggsbevilgninger (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0	
Sum inntekter	0	0	0	
Netto utgifter	0	0	0	

Kapittel 199 Avsetning til tilleggsbevilgninger kan ifølge økonomireglementet bare disponeres av bystyret.

Byrådet foreslår ingen avsetning til tilleggsbevilgninger på kapittel 199 i kommende økonomiplanperiode 2016-2019.

Tap på lånegarantier

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
426	Tap på lånegarantier (FIN)			
14	Overføringsutgifter	0	9 000	9 000
	Sum utgifter	0	9 000	9 000
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	9 000	9 000

Kommunenes og fylkeskommunenes adgang til å stille garanti for lån er regulert i kommuneloven av 25.09.1992 § 51, samt forskrift gitt med hjemmel i denne. Bystyret vedtok i 1993 (sakene 755 og 1141) prinsipper for kommunale garantistillelser, som gir ytterligere innskrenkninger i forhold til lovverket. Bystyret vedtok i sak 190/15 Realisering av idrettsanlegg gjennom samarbeid med idrettslag å kunne stille kommunal garanti til idrettsanlegg.

Det foreslås at det budsjetteres med 9 mill. årlig i 2016-2019 til tap på lånegarantier som finansieres med tilsvarende årlig bruk av fondet for Tap på lånegarantier på kap. 940, jf nærmere omtale av fond nedenfor.

I 2013 utbetalte Oslo kommune som garantist 26 mill. til kreditorene til Snowboard VM 2012 AS. Det er ikke registrert andre tap de siste årene. Dette viser at de enhetene kommunen garanterer for har klart å betjene sine forpliktelser.

Oslo kommunens garantiansvar pr. 31.12.14 utgjorde 690 mill., hvorav 105 mill. er garantier gitt for lån til samferdselsformål og 251 mill. på helse- og sosialområdet. I tillegg foreligger det garantivedtak for ytterligere 666 mill. som var ubenyttet ved utgangen av året. Fond for tap på lånegarantier var pr 31.12.14 på 99,2 mill., som utgjør 7 % av totalt garantiansvar (inkludert ubenyttede garantier). Fylkesmannen anbefaler at Fond for lånegarantier bør utgjøre mellom 5 % og 10 % av totalt garantiansvar. Det betyr at størrelsen på Fond for lånegarantier pr i dag er tilfredsstillende.

Byrådet foreslår at det ikke avsettes noen midler til fondet for tap på lånegarantier i kommende økonomiplanperiode. Dersom bruken av fondet tilsvarer budsjettert bruk på 9 mill. årlig, vil imidlertid fondet være mindre enn anbefalt størrelse mot slutten av økonomiplanperioden, gitt at garantiansvaret er uendret.

Mottatte overføringer fra KF

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
898	Overføringer fra KF m.v. (FIN)			
14	Overføringsutgifter	0	0	1 600
	Sum utgifter	0	0	1 600
18	Overføringsinntekter	-2 036 638	-2 061 661	-2 028 744
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-17 807	0	0
	Sum inntekter	-2 054 445	-2 061 661	-2 028 744
	Netto inntekter	-2 054 445	-2 061 661	-2 027 144

Beløp i 1 000 kr

	2016	2017	2018	2019
Undervisningsbygg Oslo KF				
Overføring - renter åpningsbalanselån	-360 000	-360 000	-360 000	-360 000
Øvrig overføringer	-872 377	-880 327	-872 627	-866 727
sum overføringer	-1 232 377	-1 240 327	-1 232 627	-1 226 727
Omsorgsbygg Oslo KF				
Overføring - renter åpningsbalanselån	-185 000	-185 000	-185 000	-185 000
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-600	-600	-600	-600
Øvrig overføringer	-197 760	-206 260	-194 360	-183 160
sum overføringer	-383 360	-391 860	-379 960	-368 760
Boligbygg Oslo KF				
Overføring - renter åpningsbalanselån	-164 000	-164 000	-164 000	-164 000
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Øvrig overføringer	-225 500	-240 500	-243 500	-246 500
sum overføringer	-390 600	-405 600	-408 600	-411 600
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF				
Overføring til foretaket ifm. rehab. midler idrettanlegg	1 600	3 200	4 800	6 400
Oslo Havn KF				
Overføring - andel underdekning pensjonslån	-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
Bymiljøetaten				
Overføring - økt leieinntekt haller	-17 807	-17 807	-17 807	-17 807
Sum overføringer	-2 027 144	-2 056 994	-2 038 794	-2 023 094

Kalkulatoriske renter fra eiendomsforetakene relaterer seg til åpningsbalanselånene som er avdragsfrie. For lånefinansiering av nye investeringer tar foretakene opp lån direkte i lånefondet og betaler renter og avdrag dit.

Undervisningsbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 7,8 mill. i 2019 pga. økt ramme til rehabilitering av skoler med 150 mill. i 2019. Overføringskravet er økt med 1,9 mill. i 2016, 3,8 mill. i 2017, 5,7 mill. i 2018 og 7,6 mill. i 2019 pga. lavere rentekostnader relatert til rehabiliteringsmidler. Overføringskravet er videre økt med 7,8 mill. i 2017 og 15,6 mill. årlig i 2018 og 2019 fordi den årlige avsetningen til rehabilitering av skoler er redusert med 150 mill. årlig i 2017 og 2018.

Omsorgsbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 1 mill. i 2016, 2 mill. i 2017, 3 mill. i 2018 og 11,8 mill. i 2019 pga. en årlig økning på 20 mill. i perioden 2016-2018 til rehabilitering av barnehager samt at det er innarbeidet 170 mill. til formålet i 2019. Overføringskravet reduseres med 0,5 mill. i 2016, 1

mill. i 2017, 1,5 mill. i 2018 og 5,1 mill. i 2019 pga. en årlig økning på 10 mill. i perioden 2016-2018 til rehabilitering av sykehjem samt at det er innarbeidet 70 mill. til formålet i 2019. Overføringskravet er videre økt med 1,2 mill. i 2016, 2,4 mill. i 2017, 3,6 mill. i 2018 og 4,8 mill. i 2019 pga. lavere rentekostnader relatert til rehabiliteringsmidler.

Boligbygg Oslo KF har fått økt overføringskravet med 3 mill. i 2018 og 6 mill. i 2019 pga. økte rammer til investeringer i boliger som på sikt medfører økt overskudd.

Det er innarbeidet en overføring fra bykassa til Kultur- og idrettsbygg Oslo KF på 1,6 mill. i 2016, 3,2 mill. i 2017, 4,8 mill. i 2018 og 6,4 mill. i 2019 til dekning av foretaket finanskostnader forbundet med rehabilitering av idrettsanlegg-/eiendommer.

Klima og energi Oslo KF vil ikke bli etablert. Det årlige tilskuddet på 2 mill. til Future-Built blir fra 2016 derfor finansiert direkte fra Klima- og energifondet.

Dekning av/bruk av tidl. års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
930	Dekn.av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	16 268	0	0
	Sum utgifter	16 268	0	0
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	16 268	0	0

Det følger av kommuneloven at driftsbudsjettet skal settes opp i balanse, slik at alle inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger er endelig disponert eller ført opp til avsetning for bruk i senere budsjettperioder. Det er således ikke anledning til å budsjettere med et regnskapsmessig merforbruk eller et regnskapsmessig mindreforbruk.

Det følger videre av kommuneloven at regnskapsmessig merforbruk som ikke kan dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan et regnskapsmessig merforbruk inndeckes over ytterligere to år. I tilfeller der de samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene av at kommunen må dekke underskudd vil bli uforholdsmessig store (jf Terrasaken), kan Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjenne vedtak om at underskuddet dekkes over mer enn fire år. Underskudd kan likevel ikke dekkes over mer enn ti år.

Av forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner fremgår det at et regnskapsmessig merforbruk for kommunale foretak som ikke er dekket inn over virksomhetenes særregnskap i løpet av det år særregnskapet med manglende inndekning ble lagt fram, skal føres opp til dekning ved en bevilgning på bykassens budsjett for det påfølgende år.

Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk fremkommer ved å korrigere netto driftsresultat for overføringer til investeringsregnskapet, inndekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk, avsetninger til fond, samt for bruk av avsetninger (regnskapsmessig mer-/mindreforbruk tilsvarer summen av alle budsjettavvik i drifts-

regnskapet). Et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) eller merforbruk (underskudd) legges frem for bystyret til disponering eller inndekning i påfølgende år.

Bykassen fikk et regnskapsmessig 0-resultat i 2013. Det var således ikke noe overskudd til disponering eller underskudd til inndekning fra 2013-regnskapet som skulle håndteres i 2014. I 2014 fikk bykassen et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) på ca. 136 mill. I resultatet inngår en inndekning av underskuddet til Omsorg Oslo KF fra 2013 på 16 mill., jf budsjettspesifikasjonen for kap. 930 over, som ble vedtatt avviklet pr 01.01.2014.

Bykassens overskudd på 136 mill. fra 2014 ble disponert i saken om revidert budsjett 2015, jf bystyresak 189/15. I byrådets kvartalsrapport pr. 31.03.2015, jf. bystyresak 188/15, var prognosen at bykassen lå an til et regnskapsmessig 0-resultat i 2015. Et eventuelt regnskapsmessig mer-/mindreforbruk for 2015 vil på vanlig måte bli håndtert i løpet av 2016 i budsjettjusteringssak til bystyret om revidert budsjett - effekt av regnskap 2015 m.v.

Fond i driftsbudsjettet

De kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene deler fond i fire ulike grupper, disse budsjetteres på hvert sitt kapittel. For samlet oversikt over avsetning og bruk av samtlige fond vises til egen oppstilling i kapittel 4 under Hovedoversikter.

Kap. 940 Disposisjonsfond (i drifts- og investeringsbudsjettet) Kap. 948 Ubundne investeringsfond (bare i investeringsbudsjettet) Kap. 950 Bundne driftsfond (i drifts- og investeringsbudsjettet) Kap. 959 Bundne investeringsfond (bare i investeringsbudsjettet)
--

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
940 Disposisjonsfond (FIN)			
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 825 550	917 317	705 385
Sum utgifter	1 825 550	917 317	705 385
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 211 268	-63 312	-73 761
Sum inntekter	-1 211 268	-63 312	-73 761
Netto utgifter	614 282	854 005	631 624

Det foreslås avsatt til sammen 705,4 mill. til disposisjonsfond. Det foreslås bruk av disposisjonsfond for til sammen 73,8 mill. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike disposisjonsfondene dette gjelder i driftsbudsjettet i 2016.

Avsetning til Parkeringsfondet

En andel av parkeringsinntektene i Bymiljøetaten avsettes til Parkeringsfondet. For 2016 foreslås det avsatt 48,7 mill. til fondet. Fondet benyttes til å finansiere samferdselsprosjekter på Bymiljøetatens investeringsbudsjett, jf omtale av fondsbruk i investeringsbudsjettet nedenfor.

Avsetning til og bruk av Vintervedlikeholdsfondet

Overskuddet fra piggdekkgebyrordningen avsettes til Vintervedlikeholdsfondet. Fondets beholdning pr. 31.12.2014 var 20,4 mill. I 2015 er det vedtatt en avsetning på 35 mill. og bruk med 20,4 mill. (til asfaltering). Dette gir en forventet fondsbeholdning på 35 mill. ved utgangen av 2015, noe som er i tråd med retningslinjene for fondet, jf byrådssak 1034/06, om at det skal være en buffer på minimum 35 mill. for å kunne håndtere unormale vær- og føreforhold. I 2016 foreslås det en avsetning til fondet med 35 mill. og en bruk av fondet med 35 mill. (finansierer asfaltering over Bymiljøetatens driftsbudsjett). Fondsbeholdningen ved utgangen av 2016 vil etter det fortsatt være på 35 mill.

Avsetning til og bruk av fond for samferdselsformål

I forbindelse med overtakelse av riksveier fra staten får Oslo kommune tilført midler gjennom rammetilskuddet

for å ivareta dette ansvaret. 200 mill. benyttes til investeringstiltak som byrådet foreslår avsatt til fond for samferdselsformål. Fondsmidlene inngår i finansieringen av samferdselsprosjekter i investeringsbudsjett.

Avsetning til EGEfond-husholdninger

Deler av driftsoverskuddet på kap. 645 Energigjenvinningsetaten (EGE)-husholdninger avsettes til EGEfond-husholdninger. Fondet benyttes til å finansiere EGEs investeringer som er nødvendig for å kunne ta hånd om husholdningsavfallet etter avtale med Renovasjonsetaten. I 2016 foreslås det avsatt 30,7 mill. til fondet.

Bruk av fondet for avvikling av midlertidige barnehager

I 2016 foreslås det å bruke 3,8 mill. av fondet.

Bruk av Fond for tap på lånegarantier

Det foreslås i 2016 å bruke 9 mill. av fondet i driftsbudsjettet for å finansiere utgiftene på kap. 426 Tap på lånegarantier. Det foreslås ingen avsetning til fondet i 2016 eller senere i økonomiplanperioden.

Bruk av fond for norskopplæring av innvandrere

Det foreslås å bruke 15 mill. av fondet i 2016.

Avsetning til pensjonsfond for dekning av premieavvik

Det foreslås avsatt 391 mill. til fondet i 2016. Det vises til nærmere omtale av kommunens pensjonskostnader og behovet for denne fondsavsetningen i kapittel 3.

Bundne driftsfond

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
950	Bundne driftsfond (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	411 062	249 824	138 143
	Sum utgifter	411 062	249 824	138 143
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-583 413	-64 330	-51 830
	Sum inntekter	-583 413	-64 330	-51 830
	Netto inntekter	-172 351	185 494	86 313

Det foreslås avsatt til sammen 138,1 mill. til bundne driftsfond. Det foreslås bruk av bundne driftsfond for til sammen 51,8 mill. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike bundne driftsfondene dette gjelder i driftsbudsjettet i 2016.

Avsetning til selvkostfond for vann- og avløp

Driftsresultat basert på selvkostberegninger for kap. 620 Vann- og avløpsetaten avregnes mot selvkostfondet for vann- og avløp. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. For 2016 foreslås det for vann- og avløp et overskudd etter selvkost med 8,7 mill.

Avsetning til selvkostfond for renovasjon

Driftsresultat basert på selvkostberegninger for kap. 640 Renovasjonsetaten-selvskost avregnes mot selvkostfondet for renovasjon. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. For 2016 foreslås det for renovasjon et underskudd etter selvkost med 16,5 mill.

Avsetning til selvkostfond for feiing

Kommunens feiervirksomhet, som inngår som en del av aktiviteten på kap. 650 Brann- og redningsetaten, avregnes mot selvkostfondet for feiing. Etter de nye statlige retningslinjene for selvkost skal feieavgiftsinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. For 2016 foreslås det for feiing et overskudd på 0,3 mill.

Avsetning til Skogavgiftsfondet

Avsetning til og forbruk av skogavgiftsfondet skjer i henhold til Lov av 21.5.1965 om skogproduksjon og skogsvern. Avsetningen er på 20 % av fakturabeløpet ved tømmersalg og belastes tømmerkjøperne. Skogplanting og utbedring av driftsveier finansieres av fondet. Det foreslås en avsetning i 2016 med 0,3 mill. Bruk av fondet budsjetteres på kap. 940 i investeringsbudsjettet og finansierer utgifter på kap. 542 Bymiljøetaten.

Avsetning til Tapsfondet

Tapsfondet skal dekke reelle tap knyttet til videreutlån av husbankmidler. Det foreslås avsatt 33 mill. til fondet i 2016. Det er ikke budsjettert med bruk av fondet i 2016. Fondsbeholdning pr. 31.12.2014 var 288 mill. mens saldo for samlede utlån på samme tidspunkt var ca. 6 mrd. I økonomiplanperioden foreslås det videreutlån av husbankmidler (startlån) med 1 mrd. årlig. Det vises til budsjettering av videreutlånsordningen på kapitlene 926 og 927 i drifts- og investeringsbudsjettet.

Avsetning til og bruk av fond for Oslopakke 3

Bompenger til kommunen fra Oslopakke 3 budsjetteres som inntekt på kap. 542 Bymiljøetaten og avsettes til fondet for Oslopakke 3. For 2016 foreslås det avsatt 82 mill. til fondet. Det foreslås å bruke 12 mill. av fondet i 2016 for å finansiere utgifter i driftsbudsjettet på kap. 542 Bymiljøetaten og kap. 761 Sykkelprosjektet. Midlene skal bl.a. benyttes til å finansiere inntil 11 saksbehandlingstillinger i Plan- og bygningsetaten for å sikre god oppfølging av prioriterte tiltak. Resterende 70 mill. fondsmidler foreslås brukt til å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Avsetning til fond for belønningsordning kollektivtrafikk

Oslo og Akershus er til sammen innvilget 1 020 mill. fra den statlige belønningsordningen for kollektivtrafikk (180 mill. i 2013, 280 mill. årlig 2014-2016). Noen midler fra ordningen går til tiltak som skal gjøres i regi av Oslo kommune. Disse midlene budsjetteres som inntekt i driftsbudsjettet på kap. 542 Bymiljøetaten og avsettes til fond for belønningsordning kollektivtrafikk. For 2016 foreslås det avsatt 17 mill. til fondet. Fondsmidlene benyttes til å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Avsetning til fond for spillemidler

Det foreslås avsatt 14 mill. til fond for spillemidler i 2016. Fondet inngår i finansieringen av kommunens egne idrettsprosjekter i investeringsbudsjettet. Spillemidlene på 14 mill. for 2016 gjelder Voldsløkka.

Bruk av klima- og energifondet

Det foreslås å bruke 41,8 mill. av fondet i driftsbudsjettet i 2016 for å finansiere netto driftsutgifter på kap.

770 Miljø- og klimaetaten med 39,8 mill. og 2 mill. til Futurebuilt på kap. 620 Plan- og bygningsetaten.

Overføring til investeringsbudsjettet

Driftsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
980	Overføring mellom drift og investering (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	925	29 511	103 008
	Sum utgifter	925	29 511	103 008
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	925	29 511	103 008

For bykassen foreslås det i 2016 å overføre 103 mill. fra driften for å finansiere investeringer i investeringsbudsjettet.

For KF'ene foreslås det i 2016 å overføre til sammen 137 mill. fra foretakenes drift for å finansiere investeringer (Oslo Havn KF med 37 mill. og 100 mill. for Undervisningsbygg Oslo KF).

Finansiering av investeringer og avsetninger

Bruk av lån

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
910	Lån (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-3 461 409	-2 256 767
	Sum inntekter	0	-3 461 409	-2 256 767
	Netto utgifter	0	-3 461 409	-2 256 767

Bruk av lån

Byrådet foreslår bruk av lån i 2016 på kap. 910 med 2 256,8 mill. fra Lånefondet for å finansiere nye investeringer.

For KF'ene foreslår byrådet et samlet låneopptak på 5 450,7 mill. i 2016, det vises til nærmere detaljer om foretakenes investeringsbudsjett med finansiering under sektoromtalen.

I tillegg kommer bruk av lån med 1 000 mill. (fra Husbanken) på kap. 926 til videreutlån. Bykassens samlede bruk av lån i 2016 blir dermed 3 256,8 mill.

Samlet bruk av lån for Oslo kommune i 2016 blir etter dette 8 707,5 mill., jf. nærmere omtale av gjeldsutvikling under kapittel 3 Økonomiplan 2016-2019.

Utlån egne midler

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
920	Utlån egne midler (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	677 000	198 000	0
	Sum utgifter	677 000	198 000	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-147 627	-166 400	-171 400
	Sum inntekter	-147 627	-166 400	-171 400
	Netto utgifter	529 373	31 600	-171 400

Det budsjetteres ikke med utlån av egne midler på kap. 920 i 2016.

Det foreslås budsjettert med avdragsinntekter fra utlån av egne midler med til sammen 171,4 mill. i 2016. Dette gjelder avdrag på tidligere utlån til Oslo Vognselskap AS og Oslo Sporveier AS.

Utlån til E-CO Energi AS

Bykassens utlån til E-CO Energi AS på 3,3 mrd. har sin opprinnelse i omorganiseringen av Oslo Energi AS i 1996 og er en alternativ organisering av selskapets egenkapital. Opprinnelig løpetid har blitt forlenget ved flere anledninger, og nåværende forfall er 31.12.2022.

Forlengelse av løpetid anses som hensiktsmessig da E-CO Energi ASs øvrige kreditorer vil oppfatte selskapets soliditet som svakere etter forfall dersom lånet ikke rulleres. Dette vil for E-CO Energi AS lede til høyere kredittmarginer når ny fremmedkapital skal anskaffes, og dermed svakere driftsresultater. For kommunen vil dette implisere svakere utbyttegrunnlag. Lånet vurderes som en integrert del av kommunens samlede engasjement i selskapet, som igjen følger av det historiske eierskapet. Under forutsetning av at rentebetingelsene er på kommersielle vilkår og kommunen har adgang til å kreve lånet innfridd ved lavere eierandel enn 50 %, ber byrådet om fullmakt til å avtale forlengelse av forfallstidspunktet.

Videreutlån

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
926	Videreutlån (EST)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	890 605	1 006 000	1 006 000
	Sum utgifter	890 605	1 006 000	1 006 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-888 487	-1 000 000	-1 000 000
	Sum inntekter	-888 487	-1 000 000	-1 000 000
	Netto utgifter	2 118	6 000	6 000

Videreutlånsordningen består av innlån fra Husbanken for videre utlån til privatpersoner for boligformål. Ultimo august 2015 hadde Oslo kommune en låneportefølje på ca. 6 mrd. fordelt på 6 917 lån. Den eksisterende låneordningen heter Startlån. Lånet kan gis som fullfinansiering eller i kombinasjon med boligtilskudd. Lånet kan også gis som toppfinansiering. Videreutlånene til privatpersoner administreres av Velferdsetaten. Bydelene saksbehandler søknader om lån.

Byrådet foreslår innlån fra Husbanken med 1 000 mill. i 2016. Videreutlån av husbankmidlene foreslås budsjettert med 1 006 mill. inkl. 6 mill. i tillagte renterestanser.

I driftsbudsjettet foreslås det budsjettert med 33 mill. i avsetning til Tapsfondet i 2016 på kap. 950 Bundne driftsfond.

Betjening av videreutlån

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
927	Betjening av videreutlån (EST)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	632 012	701 100	740 600
	Sum utgifter	632 012	701 100	740 600
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-645 607	-637 114	-659 400
	Sum inntekter	-645 607	-637 114	-659 400
	Netto inntekter	-13 595	63 986	81 200

Det foreslås i 2016 avsatt 741 mill. til avdragsbetjening av kommunens lån i Husbanken. Avdragsinntekter fra låntakerne av videreutlån foreslås budsjettet med 659

mill. i 2016. Ekstraordinære innbetalte avdrag fra lånetakerne skal benyttes til tilsvarende ekstraordinære avdrag på kommunens lån i Husbanken.

Beløp i 1000 kr

Utgiftene knyttet til videreutlånsordningen består av følgende:

• Tillagte renterestanser på kapittel 926 investering	6 000
• Renteutgifter på kapittel 927 drift	186 400
• Ordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering	290 600
• Ekstraordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering	450 000

Inntektene fra låntakerne består av følgende:

• Renteinntekter på kapittel 927 drift	169 400
• 0,25 % tilleggsrente på kapittel 927 drift	4 000
• Ordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering	209 400
• Ekstraordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering	450 000

I henhold til retningslinjene for Startlån fra Husbanken har kommunene adgang til å påplusse husbankrenten med inntil 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader. Dette har vært budsjettet med 3 mill. i

2008 og deretter 4 mill. fra 2009. Inntekter fra administrasjonsgebyret er overført bydelene, som saksbehandler videreutlånsordningen.

Aksjer

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	Dok 3	Forslag	
Artsgr.	2014	2015	2016	
929	Aksjer (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
	Netto utgifter	0	0	0

Det foreslås ikke å budsjettere med kjøp eller salg av aksjer i 2016.

Fond i investeringsbudsjettet

For samlet oversikt over all avsetning og bruk av fond vises til egen oppstilling i kapittel 4 Hovedoversikter.

Disposisjonsfond

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
940	Disposisjonsfond (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-541 910	-530 200	-378 000
	Sum inntekter	-541 910	-530 200	-378 000
	Netto inntekter	-541 910	-530 200	-378 000

Det foreslås bruk av disposisjonsfond i investeringsbudsjettet for til sammen 378 mill. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike disposisjonsfondene dette gjelder i 2016.

Bruk av Parkeringsfondet

Det foreslås å bruke 48 mill. av fondet i 2016 for å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av fond til samferdselsformål

Det foreslås å bruke 200 mill. av fondet i 2016 for å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av Fond til finansiering av investeringer MOS

Fondet benyttes som finansieringskilde for VAR-sektorens investeringer (kap. 620 Vann- og avløpsetaten + kap. 640 Renovasjonsetaten). For 2016 foreslås det å bruke 100 mill. av fondet.

Bruk av EGEfond-husholdninger

Fondet benyttes som finansieringskilde for Energigjenvinningsetatens (EGE) investeringer knyttet til behandling av husholdningsavfall. For 2016 foreslås det å bruke 30 mill. av fondet.

Ubundne investeringsfond

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
948	Ubundne investeringsfond (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 139 705	0	0
	Sum utgifter	2 139 705	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 314 319	-58 000	-500 000
	Sum inntekter	-2 314 319	-58 000	-500 000
	Netto inntekter	-174 614	-58 000	-500 000

Bruk av Ubundet investeringsfond

Det foreslås bruk av fondet med 500 mill. i 2016 for å finansiere investeringer.

Bundne driftsfond

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
950	Bundne driftsfond (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-165 776	-305 320	-116 320
	Sum inntekter	-165 776	-305 320	-116 320
	Netto inntekter	-165 776	-305 320	-116 320

Det foreslås bruk av bundne driftsfond i investeringsbudsjettet med til sammen 116,3 mill. Nedenfor er det redegjort nærmere for bruken av de ulike bundne driftsfondene i 2016.

Bruk av Klima- og energifondet

Det foreslås å bruke 15 mill. av fondet i 2016 for å finansiere enøk-utlån i investeringsbudsjettet på kap. 770 Miljø- og klimaetaten.

Bruk av fond for Oslopakke 3

Det foreslås å bruke 70 mill. av fondet i 2016 for å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av fond for belønningsordning kollektivtrafikk

Det foreslås å bruke 17 mill. av fondet i 2016 for å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av fond for spillemidler

Det foreslås å bruke 14 mill. av fondet i 2016 for finansiere idrettsprosjekter i investeringsbudsjettet.

Bruk av Skogavgiftsfondet

Bruk av skogavgiftsfondet foreslås budsjettert med 0,32 mill. i 2016. Fondet finansierer friluftprosjekter i investeringsbudsjettet på kap. 542 Bymiljøetaten.

Bundne investeringsfond

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
959	Bundne investeringsfond (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	380	380	380
	Sum utgifter	380	380	380
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-135 319	0	0
	Sum inntekter	-135 319	0	0
	Netto inntekter	-134 939	380	380

Avsetning til Fond for offentlig tilfluktsrom
Det foreslås avsatt 0,38 mill. til fondet i 2016.

Overføring fra driftsbudsjettet

Investeringsbudsjettet		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	Dok 3	Forslag
Artsgr.		2014	2015	2016
980	Overføring mellom drift og investering (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-925	-29 511	-103 008
	Sum inntekter	-925	-29 511	-103 008
	Netto inntekter	-925	-29 511	-103 008

For bykassen foreslås det på kap. 980 i investeringsbudsjettet budsjettet med 103 mill. i overføring fra driften for å finansiere investeringer i investeringsbudsjettet. Det vises til omtale av kap. 980 i driftsbudsjettet ovenfor.

Lånefondet

Lånefondet er kommunens egen interne "bank". Det tas hovedsakelig opp obligasjonslån. Disse midlene lånes ut til selvkost til bykassen og kommunale foretak. Dette gjelder både langsiktige lån til investeringsvirksomhet og kortsiktige likviditetslån. Lån som tas opp, inntektsføres ved opplåningstidspunktet og utgiftsføres ved utlånstidspunktet.

Lånefondet er en egen regnskapsmessig enhet i Oslo kommune og avlegger årlig eget bevilgnings- og balanseregnskap. Lånefondet er underlagt egne bestemmelser gitt i budsjett- og regnskapsforskrifter fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kommunen oppnår en rekke fordeler ved å ha et lånefond. Siden innlånene og utlånene delvis er uavhengig av hverandre, står man friere til å velge tidspunkt for låneopptak, lånestruktur, rentebindings-tid, avdragstid osv. Dette innebærer at man lettere kan styre Lånefondets, og derved Oslo kommunes, rente- og refinansieringsrisiko. Det gir også forhandlingsstyrke og stor driftsfordeler å ta opp større lån.

Lånefondets eksterne lån pr 31.12.2014 var på 28,0 mrd

Oversikt over Lånefondets aktiva pr 31.12.2014:

Tall i mill.

Utlån til:	
Bykassen langsiktig	10 392,0
Oslo Havn KF	13,0
Undervisningsbygg Oslo KF	12 648,3
Omsorgsbygg Oslo KF	3 784,0
Kultur- og idrettsbygg KF	-
Boligbygg Oslo KF	1 162,8
Sum utlån	28 000,1

Budsjettforslag for kap. 080 Lånefondet i 2016:

Tall i mill.

Arts- Gruppe	Regnskap 2014	Dok 3 2015	Forslag 2016
100-509 Renteutgifter eksterne lån mv	1 144,9	1 351,3	1 423,4
Sum utgifter	1 144,9	1 351,3	1 423,4
510-519 Avdrag på eksterne lån	1 500,0	2 000,0	2 500,0
520-529 Interne utlån	2 921,7	6 316,7	7 707,4
Sum utbetalinger	4 421,7	8 316,7	10 207,4
Sum bruk av midler	5 566,6	9 668,0	11 630,9
780-909 Refunderte renter samt låne- & adm.kostn.	1 144,9	1 351,3	1 423,4
Sum inntekter	1 144,9	1 351,3	1 423,4
910-919 Nye låneopptak	3 000,0	6 644,4	8 468,7
920-929 Interne avdrag på lån	1 421,7	1 672,3	1 738,8
Sum innbetalinger	4 421,7	8 316,7	10 207,4
Sum anskaffelse av midler	5 566,6	9 668,0	11 630,9

Merknader til enkelte postgrupper

100-509 Renteutgifter eksterne lån m.v.

Lånefondets stipulerte forbruk i 2016 hva gjelder renter på innlån samt diverse låne- og administrasjonskostnader fordeler seg slik: Rentekostnader utgjør 1 417,8 mill. og lånekostnader for øvrig 5,6 mill. Lånefondet låner hovedsakelig opp lån med årlig, etterskuddsvis renteforfall.

510-519 Avdrag på eksterne lån

Lånefondets ordinære avdrag i 2016 foreslås budsjettert med 2,5 mrd.

520-529 Interne utlån

Samlet foreslås det 7,7 mrd. i interne utlån i 2016, utlånene er fordelt på følgende måte:

Tall i mill.

Lånefondets låntakere	Lånefondets utlån til investeringer i 2016
Bykassen	2 256,8
Oslo Havn Oslo KF	-
Undervisningsbygg Oslo KF	2 127,5
Omsorgsbygg Oslo KF	1 355,1
Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	1 274,1
Boligbygg Oslo KF	694,0
Sum	7 707,4

780-909 Refunderte renter samt låne- og administrasjonskostnader.

Lånefondets nettokostnader vedrørende renter og øvrige lånekostnader fordeles hvert år etter låntakernes andel av Lånefondet og fremgår av tabellen nedenfor, under beskrivelsen av artsgruppe 920-929.

910-919 Nye låneopptak

Nye låneopptak anslås i 2016 til ca 8,5 mrd.

920-929 Interne avdrag på lån

Interne avdrag på lån består av låntakernes avdragsbetjening av respektives lån i Lånefondet og fordeles i henhold til fastsatt nedbetalingsplan.

Fordelingen av interne avdrag på lån og refunderte renter og lånekostnader i 2016:

Tall i mill.

	Interne avdrag på lån	Refunderte renter og lånekostnader	Sum
Bykassen	1 266,9	507,2	1 774,1
Oslo Havn KF	1,0	0,5	1,5
Undervisningsbygg Oslo KF	259,7	580,0	839,7
Boligbygg Oslo KF	71,5	80,4	151,9
Kultur- og Idrettsbygg KF	9,3	25,4	34,7
Omsorgsbygg Oslo KF	130,3	230,0	360,3
Sum	1 738,8	1 423,4	3 162,3

Økonomiplan 2016-2019

Låneopptak mv

Nye låneopptak består av nødvendige innlån for å finansiere utlånene og løpende finansiering av

Lånefondets differanse mellom innlåns- og utlånsporteføljens avdragstid.

Økonomiplan Lånefondet 2016-2019; ut- og innbetalinger

Tall i mill.

	2016	2017	2018	2019
Avdrag på eksterne lån	2 500,0	3 000,0	3 000,0	5 500,0
Utlån Bykassen	2 256,8	2 771,3	2 258,0	1 988,2
Utlån Oslo Havn KF	-	-	-	-
Utlån Undervisningsbygg Oslo KF	2 127,5	1 642,3	1 468,9	1 010,4
Utlån Boligbygg Oslo KF	694,0	278,6	83,4	347,0
Utlån Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	1 274,1	1 867,1	1 062,5	599,3
Utlån Omsorgsbygg Oslo KF	1 355,1	387,1	573,2	947,6
Interne utlån	7 707,4	6 946,3	5 446,0	4 892,5
Sum utbetalinger	10 207,4	9 946,3	8 446,0	10 392,5
Nye låneopptak	8 468,7	8 025,2	6 235,5	8 034,5
Mottatte avdrag - Bykassen	1 266,9	1 346,8	1 529,2	1 673,5
Mottatte ekstraord avdrag Bykassen	-	-	-	-
Mottatte avdrag - Oslo Havn KF	1,0	1,0	1,0	1,0
Mottatte avdrag - Undervisningsbygg Oslo KF	259,7	296,9	356,9	327,8
Mottatte avdrag - Boligbygg Oslo KF	71,5	94,6	103,9	106,7
Mottatte avdrag - Kultur- og Idrettsbygg Oslo KF	9,3	28,7	57,4	74,7
Mottatte avdrag - Omsorgsbygg Oslo KF	130,3	153,2	162,1	174,4
Interne avdrag på lån	1 738,8	1 921,1	2 210,5	2 358,1
Sum innbetalinger	10 207,4	9 946,3	8 446,0	10 392,5

De innlån Lånefondet har tatt opp siden 1996 har vært avdragsfrie lån. Disse forfaller i sin helhet på avtalte tidspunkt og må refinansieres som følge av at utlånene har lengre løpetid enn innlånene. Av dette følger ovenstående profil for avdrag eksterne lån og nye låneopptak i økonomiplanperioden.

15. ØKONOMIREGLEMENTET

Innledning

Forslag til endring i beløpsgrenser mv. for justering av vedtatt investeringsbudsjett

Beløpsgrensene for fullmakt til å justere vedtatt investeringsbudsjett har i mange år ligget fast på 20 mill., jfr. Budsjettfullmaktenes pkt. 2.2 c, d, e og f i økonomireglementet for 2015. For å følge utviklingen i investeringskostnadene foreslår byrådet å heve disse grensene til 30 mill. Når det gjelder fullmaktenes pkt. 2.2 d foreslås det at grensen på 15 % for justering av kostnadsramme videreføres, men at grensen for å justere kostnadsramme uten nærmere prosentvis avgrensning heves fra 1,5 mill. til 2,0 mill.

For virksomheter under VAR-sektor (vann-, avløp- og renovasjon), som er selvfinansierende miljøetater, foreslås det at grensen for fullmakt til å foreta budsjettjusteringer i vedtatt investeringsbudsjett heves til 50 mill. Beløpsgrensen på 20 mill. som gjelder i 2015 viser seg i praksis spesielt å være for lav for virksomheter under VAR-sektor, for f.eks. Vann- og avløpsetaten.

Ved en heving av grensene som foreslått vil antall saker som må løftes til byrådet og bystyret reduseres. Behovet for kontroll og tilsyn vurderes å være tilstrekkelig ivaretatt ved de rapporteringsordninger som allerede foreligger, samt at forutsetningene om at justeringen ikke skal medføre avvik i forhold til grunnlaget for budsjettvedtaket blir fulgt.

Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune Byrådet vedtok 02.07.2015 sak 1070/15 Instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune. Formålet med instruksen er å fastsette krav til virksomhetsstyring for å styrke og forbedre kommunens styringsprosesser, sikre grunnlag for mer effektiv måloppnåelse i henhold til politiske vedtak, tildelt budsjett og lover og regler, og forebygge styringssvikt og motvirke og bekjempe korrupsjon og korrupsjonslignende hendelser.

Et annet formål med instruksen er å forenkle og samle elementer av virksomhetsstyring i eksisterende instruks i én instruks, og slik gjøre kravene til virksomhetsstyringen mer tilgjengelig for virksomhetsledere.

Den nye instruksen innebærer bl.a. at bestemmelser om anskaffelser kan flyttes fra Instruks for økonomiforvaltningen i økonomireglementet til ny instruks for virksomhetsstyring. Instruks for anskaffelser er i den nye instruksen tatt inn som pkt. 5.5 Virksomhetsstyringen skal sikre at anskaffelser brukes strategisk for å nå kommunens mål. Dette innebærer at pkt. 1.2 Anskaffelser i Instruks for økonomiforvaltningen i byrådet, og tilsvarende pkt. 2.3 Instruks for økonomiforvaltningen i bydeler og pkt. 3.2 i Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak i økonomireglementet for 2015, tas ut av forslaget til økonomireglementet for 2016. Nummereringen av underpunkter i Instruks for økonomiforvaltningen i økonomireglementet justeres i samsvar med dette.

Budsjettfullmakter

1. Definisjoner og avgrensninger

1.1 Definisjoner

- Med bevilgning forstås bystyrets ramme- fastsettelse for budsjettåret overfor underordnede organer.
- I driftsbudsjettet er bystyrets vedtak for et kapittel fastsatt som sum utgifter, sum inntekter og netto utgifter.
- Med tilleggsbevilgning forstås bevilgning hvor bystyret vedtar dekning over kapittel 199 Avsetning til tilleggsbevilgninger eller andre sentrale konti på hovedkapitlene 8 og 9 i driftsbudsjettet eller hovedkapittel 9 i investeringsbudsjettet.

Bystyret vil innskjerpe bestemmelsen om at tilleggsbevilgning bare må gis når det er nødvendig, og at det ikke må gis tilleggsbevilgning det ikke er dekning for. Inntil vedtak er fattet, må det disponeres som om tilleggsbevilgning ikke er gitt.

- Med budsjettjustering forstås disponering/-omdisponering innenfor bystyrets vedtatte budsjett.
- Kostnadsramme som må vedtas spesifikt for:
 - Alle investeringsprosjekter over 5 mill. som er fullfinansiert i årsbudsjettet.
 - Alle investeringsprosjekter som er planlagt gjennomført over mer enn ett budsjettår, og som derfor ikke er fullfinansiert i årsbudsjettet.
- Med kommunalt foretak forstås virksomhet med eget styre, som er etablert i medhold av kap. 11 i Kommuneleien. Bystyret vedtar i økonomireglementet budsjettfullmakter og instruks for økonomiforvaltningen som gjelder for foretakets styre.

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

1.2 Delegasjonsprinsipper

Bystyrets bevilgninger i årsbudsjettet er basert på rammebudsjetteringsprinsipper og knyttet til fastsetting

av de samlede økonomiske rammer for kommunen i budsjettåret og hovedtrekkene i bruk av ressursene. Bystyret delegerer myndighet til henholdsvis byrådet og bydelsutvalgene å fatte vedtak i saker slik det fremgår av punktene 2, 3 og 4. Vedtak i saker som ikke er nevnt særskilt under disse punkter, må fattes av bystyret.

Bystyret fastsetter budsjettfullmakter for kommunale foretak i økonomireglementets punkt 5. Økonomibestemmelsene utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og styreinstruks.

Bystyret forutsetter at den instruks som byrådet utarbeider for økonomiforvaltningen i etater også gjøres gjeldende for bystyrets organer med mindre annet fremkommer av lov, tidligere bystrevedtak mv.

De budsjettfullmakter byrådet videredelegerer til sine underordnede virksomheter, gjøres også gjeldende for virksomheter underlagt bystyret.

1.3 Budsjettstruktur og avgrensninger i budsjettfullmakter

Bystyret vedtar budsjettet i henhold til kommunens interne kapittelgruppering. Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i driftsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- Fellesutgifter og finansposter: 199, 800 og 901
- Bystyrets organer: 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i investeringsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- 425 - Øke inntektsanslag for salg av fast eiendom utover 50 mill. på årsbasis
- Fellesutgifter og finansposter: 910, 926 og 929

Forretningsutvalget gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer mellom kapitlene 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

2. Budsjettfullmakter delegert til byrådet

2.1 Justering av vedtatt driftsbudsjett

Bystyrets budsjettvedtak for et kapittel i driftsbudsjettet vedtas som sum utgifter, sum inntekter og netto utgifter.

- a. Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor et budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 300 mill. I tillegg kommer budsjettjusteringer knyttet til fordeling av merverdiavgiftskompensasjon.
- b. Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele avsetninger på kapitlene 304, 305, 306 og 308 i tråd med de spesifikasjoner og konkrete formålsbeskrivelser bystyret knytter til avsetningene.
- c. Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele statlige øremerkede tilskudd til kapitler og tiltak i tråd med de forutsetninger som ligger til grunn for den enkelte bevilgning.
- d. Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a–d:

- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål.
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak - herunder måltall og aktivitetsplaner for de enkelte virksomheter.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2016.

2.2 Justering av vedtatt investeringsbudsjett

- a. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor hvert budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 200 mill.
- b. Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet og som planlegges gjennomført i løpet av budsjettåret.

- c. Byrådet gis fullmakt til å vedta og senere justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter med en brutto kostnadsramme på inntil 30 mill. pr. prosjekt, og som er fullfinansiert i årsbudsjettet, jf. dog punkt 1.3. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- d. Byrådet gis fullmakt til å justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter vedtatt i bystyret, med inntil 15 % og maksimalt 30 mill. pr. prosjekt i forhold til bystyrets vedtatte kostnadsramme, jf. dog punkt 1.3. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill. Byrådet kan justere kostnadsramme uten nærmere prosentvis avgrensning når justeringen er under 2,0 mill. pr. prosjekt. Justeringene må være fullfinansiert i årsbudsjettet.
- e. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å overføre bevilgninger fra ett investeringsprosjekt til bruk for planlegging, prosjektering eller gjennomføring av andre investeringsprosjekter, når beløpet som overføres til og fra hvert enkelt prosjekt ikke overstiger 30 mill. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- f. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å fordele uspesifiserte avsetninger til inventar og utstyr, og til investeringer i fast eiendom på budsjettkapitler, prosjekter og konkrete anskaffelser. Fullmakt gjelder fordeling av midler til enkeltprosjekter/-tiltak med brutto kostnadsramme opp til 30 mill. For virksomheter under VAR-sektor er denne grensen 50 mill.
- g. Byrådet gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av det av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.
- h. Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a–h:

- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak.
- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte kostnadsrammer overskrides, jfr. dog punkt 2.2 d.

- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte prosjekter ikke blir gjennomført eller vesentlig utsatt.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2016.

2.3 Fordeling av budsjetttrammer for byomfattende tiltak

Byrådet gis fullmakt til å fordele budsjetttrammene for kapitlene for de byomfattende oppgaver på enkelttiltak med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak.

2.4 Fordeling av tilskuddsbevilgninger og fordeling av rammen for videreutlån til bydelene

Byrådet gis med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak fullmakt til å fordele bevilgninger på

budsjettkapitler som omfatter tilskudd til organisasjoner og enkelttiltak. Fullmakten omfatter også fordeling av midler til private som følge av statlige tilskudd, herunder spillemidler.

Byrådets fullmakt betinger at det som vilkår for kommunalt tilskudd under dette punktet skal stilles krav om fremleggelse av skatteattest for merverdiavgift og skatt som ikke er eldre enn seks måneder på søknadstidspunktet. Det gjøres unntak fra dette vilkåret for tilskuddsmottakere, herunder idrettslag m.v. og ny-etablerere, som dokumenterer at de ikke er skatte- og merverdiavgiftspliktige.

Byrådet gis fullmakt til å fordele avsetningen på kap. 926 Videreutlån til bydelene.

2.5 Budsjettekniske korreksjoner

Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettekniske korreksjoner.

3. Øvrige fullmakter delegert til byrådet

3.1 Priser for kommunale ytelser

Byrådet gis fullmakt til å vedta nye priser på kommunale ytelser som ikke er hjemlet i lov. De retningslinjer for prisjusteringer bystyret vedtar som en del av budsjettbehandlingen skal legges til grunn for den konkrete prisfastsetting.

Byrådet gis fullmakt til å fastsette priser på interne leveranser/tjenester i Oslo kommune når slike ikke er fastsatt av bystyret.

Styret for Oslo Havn KF fastsetter de kommunale forskrifter etter Havne- og farvannsloven, herunder avgifter, med unntak av Havne- og farvannslovens § 14, siste ledd og § 15.

3.2 Økonomifullmakter overfor private institusjoner

Byrådet gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private institusjoner som får driftstilskudd fra Oslo kommune. Dette gjelder dog ikke for private bydels-spesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd som følge av vedtak fattet av de enkelte bydelsutvalg, jf. punkt 4.2 g.

3.3 Oppretting og inndraging av stillinger

Byrådet gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

3.4 Konkurransetsetting

Byrådet gis innenfor sitt ansvarsområde fullmakt til å konkurranseutsette tjenester/tjenestesteder som utføres med kommunalt ansatte. Som tjenester/tjenestesteder forstås oppgaver/tjenesteytende enheter innenfor virksomhetene som er underlagt byrådet. Gjeldende retningslinjer/regelverk i Oslo kommune må følges.

3.5 Instrukser for økonomiforvaltningen

Byrådet gis fullmakt til å utarbeide instrukser for økonomiforvaltningen i etater innenfor de retningslinjer som ligger i fullmaktene vedtatt av bystyret.

3.6 Videredelegering av fullmakter

Byrådet gis fullmakt til å videredelegere avgjørelses-myndighet i saker som byrådet i medhold av økonomi-reglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i.

4. Budsjettfullmakter delegert til bydelsutvalgene

Bystyrets vedtak om nettoramme for bydelene er fordelt som driftsramme og sosialhjelpsramme.

4.1 Budsjettfordeling

Bydelsutvalget skal innen 31.12.2014 vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bydelsutvalget skal vedta et driftsbudsjett for bydelen fordelt på henholdsvis:

- Funksjonsområde - definert gjennom kriteriesystemet
- KOSTRA-funksjoner
- Resultatenhet, definert som det organisasjonsnivå som samsvarer med rapporteringsansvar til bydelsdirektør

Sammenhengen mellom disse vedtaksnivåene skal fremgå av budsjettdokumentene (både budsjettforslag og bydelsutvalgets budsjettvedtak).

Budsjettet skal for bydelen totalt og for hvert funksjonsområde spesifiseres på artsgrupper. Både brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter skal fremkomme i oppstillingen.

Inndelingen i funksjonsområder er basert på funksjonene i KOSTRA. Nedenstående inndeling i funksjonsområder skal benyttes i bydelsutvalgets vedtak:

- Funksjonsområde1: Helse, sosial og nærmiljø
- Funksjonsområde 2A: Barnehager
- Funksjonsområde 2B: Oppvekst
- Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg
- Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp

Budsjettvedtaket pr KOSTRA-funksjon og resultatenhet skal vise henholdsvis brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter.

Bydelsutvalget kan eventuelt vedta et investeringsbudsjett for inventar, transportmidler og utstyr med en økonomisk levetid på minst tre år og innkjøpspris over kr 100 000. Summen av netto driftsutgifter i driftsbudsjettet og netto forslag til kapitalutgifter i investeringsbudsjettet skal for den enkelte bydel være identisk med bystyrets vedtatte budsjett for netto driftsutgifter.

I Grønt hefte for 2016 er det stilt ytterligere krav til struktur og innhold i budsjettet.

4.2 Budsjettforutsetninger/-regler

- a. Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret. Det gis ikke anledning til å justere drifts- eller investeringsbudsjettet ved mer-/mindreinntekter i forhold til budsjettert stats-tilskudd som kompenserer for merverdiavgift fra investeringsregnskapet. Dette omfatter ikke kompensasjon fra investeringer som er finansiert av virksomheten selv ved overføring av egne driftsmidler til investeringsbudsjettet.
- b. Bydelsutvalget skal i sitt budsjettvedtak ta utgangspunkt i et netto sosialhjelpsbudsjett tilsvarende den sosialhjelpsramme bydelen får bevilget fra bystyret.

Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta om-disponeringer fra bystyrets vedtatte sosialhjelpsramme, artsgruppe 14 til bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11. Omdisponeringer i forhold til tildelt sosialhjelpsramme skal gjøres eksplisitt, med henvisning til hvilke tiltak som blir finansiert ved en slik omdisponering.

Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta om-disponeringer fra bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11, til styrking av sosialhjelpsrammen utover vedtatt eksternebudsjett på artsgruppe 14.

Bydelene skal rapportere disse tiltakene, og sannsynliggjøre effektene i forhold til sosialhjelpsutgiftene i tertial- og årsberetningene til bystyret.

- c. Bydelsutvalget kan vedta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i inventar, transportmidler og utstyr, som i sin helhet skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet.
- d. Bydelsutvalget kan fremme innstilling overfor byrådet om budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i fast eiendom som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet.
- e. Bydelsutvalget gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Fullmakt til å opprette stillinger innenfor denne rammen gjelder kun for stillingskategorier under saksområder hvor bydelsutvalget har fått delegert avgjørelsesmyndighet.

Bydelsutvalget har ansvar for å sikre at driftsutgifter som følger av vedtak om opprettelse av nye stillinger på årsbasis kan dekkes innenfor bydelens budsjettramme.

- f. Bydelsutvalget gis innenfor sitt ansvarsområde fullmakt til å konkurranseutsette tjenester/tjenestesteder som utføres med kommunalt ansatte. Som tjenester/tjenestesteder forstås oppgaver/tjenesteytende enheter innenfor bydelsutvalgets ansvarsområde. Gjeldende retningslinjer/regelverk i Oslo kommune må følges.
- g. Bydelsutvalget gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private bydelsspesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd fra Oslo kommune.
- h. Bydelsutvalget gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet til bydelsdirektøren i saker som bydelsutvalget i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i, men innenfor de rammer som fremgår av punkt 4.3.

4.3 Rammer for videredelegering

Adgangen til videredelegering til bydelsdirektøren er begrenset til:

- a. Fullmakt til å foreta den detaljerte budsjettfordeling innenfor rammen av bydelsutvalgets vedtak (jf. punkt 4.1).
- b. Fullmakt til å foreta budsjettjusteringer for alle artsgrupper på driftsbudsjettets utgifts- og inntektsside og innenfor følgende funksjonsområder:
 - Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø
 - Funksjonsområde 2A: Barnehager
 - Funksjonsområde 2B: Oppvekst
 - Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg
 - Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp
- c. Fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-c:

- Justeringene må ikke føre til endringer i aktivitetsforutsetningene i forhold til bydelsutvalgets vedtak, herunder vedtatte måltall og aktivitetsplaner.
- Justeringene må i sum, i løpet av budsjettåret, ikke overstige 10 % av bydelsutvalgets opprinnelig vedtatte bruttobudsjett for det enkelte funksjonsområde.
- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål

5. Budsjettfullmakter for kommunale foretak

5.1 Generelt

Budsjettfullmaktene omfatter kommunale foretak etablert etter kap. 11 i Kommuneloven, og utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og instruks.

De kommunale foretakene har i all hovedsak bykassen som kunde, og defineres dermed ikke som foretak som driver næringsvirksomhet ut fra forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006. Det innebærer at alle foretakene skal følge budsjett- og regnskapsregler etter kommunelovens bestemmelser. Bystyret legger imidlertid opp til at noen kommunale

foretak også gir en oppstilling av sitt årsregnskap og årsbudsjett etter regnskapslovens prinsipper.

I medhold av forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006, gjelder følgende prinsipper for årsbudsjettet:

Bystyret selv må innen årets utgang fastsette bindende økonomiske rammer for foretakets drift og investering for kommende kalenderår. Bystyret vedtar også økonomiplan for foretaket, jf. kommunelovens § 44. Styret foretar den nærmere fordeling av årsbudsjettet og basert på prinsipper i kommuneloven med forskrifter. Det fullstendige årsbudsjettet skal bestå av et driftsbudsjett og investeringsbudsjett som angitt i vedlegg til forskriften av 24.08.2006.

- Driftsbudsjettet kan vedtas som en nettoramme, men det er krav til budsjettbalanse. Styret kan

foreta endringer i driftsbudsjettet innenfor bystyrets bindende rammer. Styret kan imidlertid også omdisponere fra drift til gjennomføring av investeringer i budsjettåret.

- I bystyrets budsjettvedtak for investeringsbudsjettet må det som et minimum skilles mellom sum investering og sum finansiering, herav lån. Styret for foretaket kan ikke selv vedta låneopptak. Bystyret kan vedta en kostnadsramme for et enkeltprosjekt eller som en sum for en gruppe av enkeltprosjekter. Oppjustering av kostnadsrammen for slike investeringsprosjekter kan ikke skje uten fullfinansiering i årsbudsjettet. For investeringer som er fullfinansiert i budsjettåret er det tilstrekkelig for bystyret å angi rammebevilgninger.
- Styret for foretaket gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av den av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.

I det følgende foretas ytterligere presiseringer og innskrenkninger i budsjettfullmaktene for kommunale foretak.

5.2 Bystyrets budsjettvedtak

Bystyret vedtar bindende rammer for foretakets økonomiske drift og investering i budsjettåret og med følgende detaljering:

- Driftsbudsjettet fastsettes som en nettoramme (netto driftsresultat).
- Investeringene fastsettes som en bruttoramme med sum investering og sum finansiering.
- Budsjettfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Dersom bystyret vedtar samlet kostnadsramme for en gruppe prosjekter, må styret vedta kostnadsramme pr. prosjekt etter samme regler som gjelder for bykasseinvesteringer, jf. definisjonen av kostnadsramme i økonomireglementets avsnitt 1 Definisjoner og avgrensninger. Styret må også

fordele de fastsatte investeringsrammene i årsbudsjettet og økonomiplanen på investeringsprosjektene. Eventuell særskilt finansiering skal knyttes til vedkommende prosjekt.

5.3 Budsjettfordeling

Styret for foretaket skal innen 31.12.2014 vedta et fullstendig årsbudsjett, og i samsvar med kommune-loven og forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006. Ved etablering av kontoplanen må det sikres at budsjettet kan konverteres til obligatorisk funksjons- og artsinndeling i KOSTRA. Foretakene skal benytte kommunens felles valgte økonomisystem, herunder bruken av konto- og kodeplaner samt konteringsdimensjoner.

5.4 Budsjettjustering

- a. Foretakets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret.
- b. Bystyret selv øker kapitalinntektene i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak når det gjelder bruk av lån. For salg av aksjer/andeler/fast eiendom gis styret for eiendomsforetaket fullmakt til å øke beløpet med inntil 50 mill. i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak. Salg av aksjer/andeler/fast eiendom utover 50 mill. årlig i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak vedtas av bystyret.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-b:

- Justeringsfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2016.

Instruks for økonomiforvaltningen

1. Instruks for økonomiforvaltningen i byrådet

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

1.1 Årsbudsjett

Byrådet skal legge frem et forslag til årsbudsjett og skattevedtak for kommunen. Årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over inntekter og utgifter for kommunens virksomheter kommende år.

Det skal utarbeides konkrete måltall for den enkelte virksomhets aktivitet. Aktivitetsplanene skal gjøre det lettere å se sammenhengen mellom ressursinnsats og forventet resultat, samtidig som de skal bidra til å legge forholdene til rette for å vurdere graden av måloppnåelse i kommunen.

Bystyret presiserer at tallbudsjettet er det overordnede styringselement i budsjettet, og understreker at vedtatt tallbudsjett skal overholdes. Uventede merutgifter og/eller inntektsbortfall må dekkes innenfor virksomhetenes ansvarsområder.

Byrådets forslag til tallbudsjett skal bygge på aktivitetsplaner for det kommende år. Planene skal vise hvilke tiltak som skal gjennomføres og omfanget av tiltakene.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal nødvendige tiltak iverksettes straks. Dersom avvikene er av en slik karakter at premissene for bystyrets budsjettvedtak må anses å være endret, skal dette legges frem for bystyret snarest mulig. Som hovedregel skal varsling skje i forbindelse med tertialrapporteringen. Inntil et eventuelt nytt vedtak er fattet, skal tallbudsjettet overholdes.

Bystyret understreker at de bevilgninger som gis til organisasjoner o.l., er ment som et driftstilskudd for hele året. Driften må tilpasses etter tilskuddets størrelse.

1.2 Ansvar

Byrådet har ansvar for å føre tilsyn med kommunens økonomiforvaltning, herunder:

- Holde seg løpende orientert om utviklingen i de enkelte virksomheter.

- Påse at bystyrets vedtak blir iverksatt.
- Påse at det ikke skjer overskridelser i forhold til vedtatt budsjett.
- Sørge for at ressursene anvendes optimalt og i tråd med kommunens overordnede mål og aktivitetsplaner.

1.3 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal byrådet utarbeide rapporter med regnskapsoversikter og årsprognoser for den enkelte etat, bydel, foretak og for bykassen samlet. Kvartals- og tertialrapportene skal beskrive den økonomiske utvikling og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Rapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året.

Dersom det ligger an til avvik, jf. punkt 1.1, skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal fremkomme.

Kvartals- og tertialrapportene skal også gi en oversikt over regnskap, budsjett og prognose for investeringene og de øvrige hovedarter i investeringsbudsjettet.

Kvartalsrapportene fremmes for bystyrebehandling i juni, og tertialrapportene i oktober hvert år.

1.4 Årsavslutning

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte utgifter for artsgruppene 10-14 som lå til grunn for bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3). For praktisering av denne bestemmelse, tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen viser et resultat som gir adgang til å overføre midler.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slik adgang til styrking av neste års budsjett.

Merforbruk i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte brutto driftsutgifter i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slikt krav om inndekking på neste års budsjett.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Beregningene foretas for hvert enkelt budsjettkapittel.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

Byrådet gis som et ledd i gjennomføring av årsavslutningen fullmakt til å foreta delvise strykninger i driftsregnskapet.

1.5 Årsregnskap og årsberetning

Byrådet skal ved regnskapsårets slutt avgi et årsregnskap i henhold til Kommunal- og regionaldepartementets forskrift for kommunale og fylkeskommunale årsregnskap og årsberetning, som viser regnskapstall i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak (Dok. 3) og justert årsbudsjett.

Årsberetningen skal redegjøre for kommunens virksomhet og resultater i året i forhold til overordnede mål og aktivitetsplaner. Det skal videre gis en vurdering av den økonomiske situasjonen ved årets slutt. Beretningen skal vise hvordan tjenester og tiltak er tilpasset behovene blant kommunens innbyggere.

2. Instruks for økonomiforvaltningen i bydeler

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

2.1 Bydelsutvalgets ansvar for årsbudsjettet

Bydelsutvalget skal vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret.

Bydelens budsjett skal gi en oversikt over utgifter og inntekter knyttet til funksjonsområdene bydelen har ansvar for. Det skal, i tråd med bystyrets overordnede mål for bydelens virksomhet, utarbeides måltall for bydelens aktivitet det kommende år. Av bydelsutvalgets budsjettvedtak skal det fremgå hvilke aktivitetsendringer som forutsettes gjennomført i løpet av budsjettåret. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Det skal ikke legges opp fond fra driftsrammen. Bydelsutvalget har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjettramme. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i tertialrapporteringen.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett, skal bydelsdirektøren i henhold til bydelsreglementet anke saken inn for byrådet/bystyret.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett innen to måneder etter en varslet anke, legges bydelsdirektørens forslag til budsjett til grunn for bydelens aktivitet i påvente av ankebehandlingen.

Dersom bydelsutvalget vedtar permanent avvikling av større deler av bydelens virksomhet, skal et slikt vedtak sendes byrådet til orientering.

2.2 Bydelsdirektørens ansvar for årsbudsjettet

Bydelsdirektøren har ansvar for å fremlegge et saldert budsjettforslag for behandling i bydelsutvalget, og for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året, herunder også foreslå nødvendige justeringer innenfor tildelt budsjettramme, eller aktivitetsnivå.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert årsbudsjett innen den frist som bystyret har fastsatt, har bydelsdirektøren plikt til omgående å fremme ankesak for byrådet. Byrådet plikter å legge frem sak for bystyret innen tre uker etter mottatt anke.

Bydelsdirektøren har ansvar for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal bydelsdirektøren straks iverksettes nødvendige tiltak. Dersom forutsetningene for å holde vedtatt budsjettramme eller aktivitetsnivå ikke lenger er til stede skal bydelsdirektøren fremme forslag om nødvendige budsjettjusteringer.

Bydelsdirektøren har ansvar for at godt og effektivt lederskap av bydelens forvaltning utøves, og for at bydelsutvalgets vedtak gjennomføres.

2.3 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Kvartals- og tertialrapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året. Rapportene skal legges frem for bydelsutvalget og oversendes byrådet. Byrådet fastsetter nærmere retningslinjer for kvartals- og tertialrapportenes innhold og form, samt frister.

Til hvert møte i bydelsutvalget skal bydelsdirektøren utarbeide en rapport for utvikling i tjenesteproduksjon og økonomi. Statusrapporten skal vise utviklingen sortert på henholdsvis funksjonsområde, KOSTRA-funksjon og resultatene.

Det forutsettes at bydelen har etablert måleindikatorer i bydelens løpende månedsoppfølging, som viser i hvor stor grad mål, strategier, aktivitetsplaner og tiltak blir gjennomført med de effekter som er forutsatt.

Budsjettavvik hittil i år og årsprognose skal som et minimum fremstilles på samme detaljeringsnivå som bydelsutvalgets budsjettvedtak. Bydelsutvalget velger selv om hovedinndelingen av den tekstlige fremstillingen skal være basert på KOSTRA eller resultatene. Uansett fremstillingsmåte må sammenhengen mellom KOSTRA og intern ansvarsstruktur komme tydelig frem.

2.4 Årsavslutning

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 5 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3). Hvis bydelsutvalget har vedtatt å omdisponere midler fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet som ikke fullt ut er blitt benyttet til å finansiere årets investeringer, skal ikke denne besparelsen og besparelsen i drift samlet sett utgjøre mer enn 5%-grensen. Fremføringsbeløpet i drift skal i så fall reduseres med det overskytende.

For praktisering av bestemmelsen tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen gir et resultat som gir adgang til å styrke neste års budsjett.

Merforbruk for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett,

begrenset til 4 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett. Bydelen kan vedta å dekke merforbruket over en toårsperiode, men slik at minimum 2 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), dekkes inn påfølgende budsjettår og resten i år to.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres. Tilsvarende gjelder for kommunalt øremerkede bevilgninger i Dok. 3 som fordeles til bydelene i løpet av året.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

2.5 Årsregnskap og årsberetning

Bydelsutvalget skal behandle bydelens regnskap. Som grunnlag for bydelsutvalgets behandling fremlegger bydelsdirektøren regnskapet med den spesifisering som ble brukt i bydelsutvalgets budsjettvedtak. Avvik i forhold til opprinnelig vedtatt og justert budsjett skal fremgå av regnskapets oversikter og kommentarer.

I tilknytning til årsregnskapet er bydelsutvalget ansvarlig for å utarbeide, behandle og vedta en årsberetning. Årsberetningen skal, etter byrådets nærmere retningslinjer, redegjøre for hvordan bydelen har disponert sine ressurser i forhold til bystyrets målsettinger. Betydelige avvik i forhold til budsjettrammen skal forklares. Årsberetningen skal videre gi byrådet et grunnlag for å foreslå ressursdimensjonering og fordeling til bydelene i neste års budsjett.

2.6 Inngrep ved brudd på forutsetninger

Dersom bydelens disponeringer i løpet av året har vist store avvik i forhold til bystyrets forutsetninger, enten i form av mer-/mindreforbruk, eller i form av manglende oppfølging av bystyrets mål, skal byrådet vurdere å innstille overfor bystyret at bydelens budsjett med detaljert fordeling må vedtas av bystyret. Bystyret vil i slike tilfeller også bestemme hvordan og hvor lenge bydelens løpende virksomhet skal følges opp.

3. Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

3.1 Foretakets ansvar for årsbudsjettet

Styret for foretaket skal vedta et årsbudsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Styret har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjettramme.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i kvartals- og tertial-rapporteringen.

3.2 Rapportering

For 1. kvartal og 2. tertial i året skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i investeringsaktivitet og i tjenesteproduksjon i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner, samt sykefravær og HMS-arbeid. Foretakene har plikt til å levere informasjon i samsvar med det opplegg byrådet har for utforming av byrådets kvartals- og tertialrapport til bystyret.

Byrådet kan i tillegg fastlegge særskilt rapporteringer for å følge utviklingen for tjenesteproduksjon og/eller den økonomiske utviklingen.

4. Instruks for investeringer

4.1 Kvalitetssikring av investeringsprosjekter

For alle investeringsprosjekter, både bykasse-investeringer og investeringer i regi av et kommunalt foretak, skal det foreligge et beslutningsgrunnlag som er tilstrekkelig kvalitetssikret før prosjektet vedtas. Kravet til beslutningsgrunnlag vil kunne variere ut fra type investering, kompleksitet/usikkerhet og økonomisk omfang.

Alle investeringsprosjekter skal kvalitetssikres. Når det utarbeides standardkonsepter for formålsbygg (skoler,

3.3 Årsavslutning

Et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i årsregnskapet for foretaket disponeres av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

Et regnskapsmessig merforbruk (underskudd) i årsregnskapet for foretaket inndeckes av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

Undervisningsbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF, Boligbygg Oslo KF og Kommunal konkurranse Oslo KF skal, i tillegg til å avlegge årsregnskapet etter kommunelovens regler, også gi en oppstilling av årsregnskap og årsbudsjett etter regnskapslovens prinsipper.

For Oslo Havn KF bestemmer havnestyret i hvilken utstrekning ubenyttede bevilgninger kan overføres fra et år til et annet, jf. Fiskeridepartementets forskrift av 31.10.95, II.

3.4 Budsjett, årsregnskap og årsberetning

Bystyret presiserer at utover krav til særbudsjett, særregnskap og årsberetning i statlige forskrifter og standarder fra foreningen for god kommunal regnskapsskikk, fastsetter byrådet nærmere retningslinjer for innhold, form og frister for årsbudsjett og økonomiplan, årsregnskap og årsberetning.

3.5 Andre forhold

Innlån til lånefinansierte investeringer i kommunale foretak skal foretas sentralt i kommunen innenfor rammen av bystyrets lånevedtak. Foretaket tar opp lånet i lånefondet og/eller Husbanken direkte. Kommunale foretak er underlagt Oslo kommunes øvrige sentrale finansforvaltning, basert på nærmere retningslinjer fastsatt av byrådet.

barnehager og sykehjem), skal disse konseptene også kvalitetssikres. Byrådet skal prekvalifisere og inngå rammeavtaler med noen eksterne fagmiljøer som kan engasjeres til å forestå kvalitetssikringen.

Byrådet skal tilpasse kravene til ekstern eller intern kvalitetssikring for et investeringsprosjekt til et nivå hvor man anser at beslutningsgrunnlaget vil være kvalitetsmessig tilfredsstillende.

4.1.1 Generell prosessbeskrivelse for større investeringsprosjekter

Det skal først utarbeides en behovsanalyse. Hovedkravene til prosjektet skal defineres, og alternative løsninger utredes. Kostnadsanslag for investeringen og forventede kostnader gjennom investeringens levetid for aktuelle alternativer og gjennomføringsmodeller skal beregnes. Dette beslutningsunderlaget skal kvalitetssikres.

Dersom kvalitetssikringen konkluderer med at beslutningsgrunnlaget er kvalitetsmessig godt nok til at Oslo kommune kan vurdere å gå videre med prosjektet, avgjør byrådet hvilket alternativ som skal planlegges for gjennomføring.

Deretter gjennomføres et forprosjekt for å fremskaffe gjennomarbeidede kostnadsanslag og plan for fremdrift, organisering mv. Dette materialet skal kvalitetssikres før det avgjøres om prosjektet skal foreslås gjennomført. Kostnadsrammen for investeringen skal inkludere en usikkerhetsavsetning tilsvarende sikkerhetsnivå P85, dvs. at risikoen for overskridelser er begrenset til 15 %.

Byrådet gis fullmakt til å definere nærmere kravene til den dokumentasjonen som skal foreligge, også kravene til beslutningsgrunnlag og kvalitetssikring for mindre investeringsprosjekter.

Investeringsprosjektene forutsettes gjennomført innenfor den styringsrammen virksomheten får seg tildelt. Byrådet gis fullmakt til, etter anmodning fra etatsledelsen eller fra styret i et foretak, å frigi hele eller deler av den sentralt avsatte usikkerhetsavsetningen som inngår i den kostnadsrammen bystyret har satt for prosjektet.

Som hovedregel skal usikkerhetsavsetningen for prosjekter som går over flere år budsjettmessig periodiseres i siste år av prosjektperioden.

For prosjekter gjennomført i regi av et kommunalt foretak, utarbeides det en bindende husleieavtale mellom bestiller og utfører før prosjektet igangsettes. Ansvar og risikoen for at prosjektet holder seg innenfor vedtatte rammebetingelser, vil deretter ligge hos foretaket.

4.1.2 Detaljplanlegging og gjennomføring

Når det er gitt bevilgning til et prosjekt må det sikres at den etterfølgende detaljplanleggingen er kvalitetsmessig tilfredsstillende før prosjektet igangsettes. Ved gjennomføringen må det sikres tilfredsstillende rutiner for å ha løpende oversikt over utviklingen i kostnader og i fremdrift samt rutiner for rapportering.

4.2 Kommunalt engasjement i private investeringsprosjekter

- a. Bystyret forutsetter at kommunen ikke engasjerer seg i byggeprosjekter der finansieringsplanene er
- b. urealistiske. Prosjekteringskostnader som måtte påløpe for ikke-finansierte prosjekter i privat regi, er kommunen uvedkommende.
- c. Private investeringsprosjekter hvor det er forutsatt lån fra kommunen og/eller kommunal lånegaranti, og/eller hvor kommunen skal betale renter, avdrag og/eller driftsutgifter, kan ikke settes i gang før finansieringsforutsetningene er oppfylt.
- d. Kommunalt investeringstilskudd til private investeringsprosjekter utbetales ikke før prosjektet er dokumentert fullfinansiert.

5. Instruks for låneopptak

Instruksen gjelder for bykassen (etatene/bydelene) og kommunale foretak.

All innlånsvirksomhet i Oslo kommunes navn skal foretas sentralt i kommunen innenfor rammen av bystyrets lånevedtak. Dette gjelder også for innlån til lånefinansierte investeringer i kommunale virksomheter som har eget styre og kommunale foretak.

Foretakene tar opp lånet direkte i lånefondet og/eller Husbanken, ikke som videreutlån fra bykassen. For de tilfelle husbankfinansiering ikke oppnås eller blir dyrere enn innlån til lånefondet, gis byrådet fullmakt til å øke innlån til lånefondet tilsvarende reduksjonen i innlån fra Husbanken. Byrådet gis fullmakt til å justere det angjeldende kommunale foretaks lånevedtak tilsvarende.

16. TAKSTER, AVGIFTER OG GEBYRER

Forslag til takster, avgifter og gebyrer

Under følger byrådets forslag til takster, avgifter og gebyrer for 2016.

Månedlig oppholdsbetaling i barnehage

Månedlig oppholdsbetaling i barnehage 01.01. – 31.12.2016

For foresatte med årlig inntekt lik med eller over kr 473 000 gjelder følgende satser for månedlig oppholdsbetaling:

1. barn	kr 2 695
2. barn (70 %)	kr 1 921
3. barn (50 %)	kr 1 405

Kost i barnehage tilsvarende kr 115 per barn per måned, og er inkludert i satsene.

Foresatte med årlig inntekt under kr 473 000 skal etter søknad betale en månedlig sats som på årsbasis tilsvarende 6 % av årlig inntekt. Kostpenger kommer i tillegg. Søskenmoderasjon gjelder også for denne gruppen.

Satsene gjelder fulltidsplass i kommunale barnehager, dvs. oppholdstid 41 timer per uke eller mer. Bydelsutvalgene fastsetter betalingssatser for barn med oppholdstid inntil 41 timer.

Det gis fritak for foreldrebetaling for 20 timer per uke til alle fire- og femåringer i husholdninger med en samlet personinntekt, etter skatteloven kapittel 12,

og skattepliktig kapitalinntekt, under kr 405 000. Tilsvarende gjelder for barn med utsatt skolestart.

Oppholdsbetalingen for fulltidsplass i bydeler med gratis kjernetid utover nasjonal ordning reduseres med betaling tilsvarende 20 timer. Byrådet kan fastsette innretningen av tilbud om gratis kjernetid i barnehage, i henhold til gjeldende føringer for tildeling av statlige midler.

Inntektsgrense for inntektsgradert oppholdsbetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer vil bli fastsatt av Stortinget i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2016. Oppholdsbetaling i Oslo kommune må justeres i henhold til Stortingets vedtak.

Oppholdsbetaling i aktivitetsskolen

Månedlig oppholdsbetaling i aktivitetsskolen 01.01. – 31.12.2016

	Inntekt under 202 662 (2,25G)*	Inntekt fra 202 663 (2,25G)*til kr 360 288 (4G)	Inntekt over kr 360 288 (4G)
Heldagsplass	kr 608	kr 1 117	kr 2 848
Halvdagsplass	kr 391	kr 718	kr 1 925

*Inntektsgrensene justeres i samsvar med endring i Folketrygdens grunnbeløp (G) fra 01.05.2016.

Det kreves ikke oppholdsbetaling i aktivitetsskolen for barn med særskilte behov fra 5.-7. trinn.

Tilbud til barn med særskilte behov 8. – 10. trinn og på videregående skole

Det kreves ikke oppholdsbetaling for tilbud før og etter skoletid til barn med særskilte behov fra 8.-10. trinn og på videregående skole.

Egenbetaling for elevplasser ved Oslo musikk- og kulturskole

Egenbetaling for ordinære elevplasser i Oslo musikk- og kulturskole økes med 2,7 % til kr 3 703 pr. elev pr. år fra 01.01.2016. Byrådet gis fullmakt til å fastsette avgifter utenom ordinære elevplasser innen rammen av vedtatt budsjett.

Egenbetaling for renhold, matlaging m.m.

Med hjemmel i forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester fastsettes fra og med 01.01.2016 følgende betalingssetter og utgifter for renhold, matlaging m.m.

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i hht. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester 1)	Timesats i kroner	Utgiftstak i kroner pr mnd./pr år (timer)
Under kr 180 136 (under 2 G) 2)	31	186 pr mnd. (6 timer)
Fra 180 136 (2 - 3 G)	70	7 000 pr år (100 timer)
Fra 270 204 (3 - 4 G)	182	18 200 pr år (100 timer)
Fra 360 272 (over 4 G)	301	30 100 pr år (100 timer)

1) Alminnelig inntekt 2014 tillagt ev. utenlandsk pensjon og hjelpestønad til hjelp i huset, og fratrukket evt omsorgslønnsbidrag i alminnelig inntekt. Inntekten gjelder for husstanden, dvs. hjelpemottaker og ektefelle/partner/samboer, evt. også foreldres inntekt dersom hjelpemottaker er under 18 år.

2) Dersom husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag er under 2 G, skal samlet vederlag for tjenester ikke overstige et utgiftstak på kroner 186 pr. måned i 2015. Jfr. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 10. Utgiftstaket reguleres hvert år i statsbudsjettet som legges frem i oktober og vedtas i desember. Revidert sats for inntekter under 2G legges derfor frem i Tilleggsinnstillingen for budsjett 2016.

Egenbetaling for trygghetsalarm

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i hht. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester	Månedssats i kroner
Fra 270 204 (over 3 G)	236

Bydelene gis fullmakt til å avgjøre om de vil innkreve egenandeler på trygghetsalarmer.

Ekstrakostnad for utrykninger utenfor brukers hjem samt brukerstøtte betales av brukeren uavhengig av brukers husholdsinntekt.

Behovsprøving ved vedtak om utvidede trygghetspakker

Personer over 75 år skal ha rett på å få trygghetsalarm til innendørs bruk når de selv ønsker dette, dvs. uten at bydelen gjør en behovsvurdering. Søknader om tildeling av alarmer og utstyr utover digital trygghetsalarm til innebruk skal behovsprøves før vedtak om slike utvidede trygghetspakker fattes. Dette skal gjelde for alle aldersgrupper.

Egenandel på anskaffelse av utstyr når brukerens husholdsinntekt er over 2G

Innkjøp av trygghetsalarmer for innendørs bruk finansieres 100% av Oslo kommune. For bærbare digitale trygghetsalarmer til utendørs bruk og tilleggsutstyr utover dette betales 50 % av innkjøpspris som egenandel av brukeren som får vedtak om dette utstyret når brukerens husholdsinntekt er over 2 G. Brukere med husholdsinntekt under 2G fritas for egenandel.

Egenandel på installasjon av utstyr når brukerens husholdsinntekt er over 2G

Engangskostnaden for installasjon av alle typer trygghetsalarmer og tilleggsutstyr skal betales av brukeren når brukerens husholdsinntekt er over 2 G. Brukere med husholdsinntekt under 2G fritas for egenandel.

Tilrettelagt transport: Egenandel for TT-reiser i Oslo

Egenandel for TT-reiser innenfor Oslos grenser settes til kr 52 for voksne og kr 26 for barn under 18 år.

Tilrettelagt transport: Egenandelstak for faste reiser til aktivitetsskole, dagtilbud som alternativ til arbeid, arbeid og høyere utdanning

Det settes et egenandelstak på kr 520 per måned for faste TT-reiser til aktivitetsskole, dagtilbud som alternativ til arbeid, arbeid og høyere utdanning. Egenandelstaket gjelder både i Oslo og Akershus.

Egenandel for reisende til skolefritidsordning annet sted enn lokalisert til grunnskolen

Egenandelen for transporttjenester for reiser til skolefritidsordning på annet sted enn lokalisert til grunnskolen settes til kr 520 pr. måned for reiser i Oslo.

Transporttjenesten for forflytningshemmede mellom 6 og 67 år - fritidsreiser

For brukere av transporttjenesten for forflytningshemmede mellom 6 og 67 år settes kvoten til 150 reiser pr. år. For brukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 75 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

Transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som ikke er blinde eller svaksynte – fritidsreiser

For brukere av transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som ikke er blinde eller svaksynte, settes kvoten for fritidsreiser til 70 reiser pr. år. For brukere som for første gang søker etter 1. juli settes kvoten til 35 reiser. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

Transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som er blinde eller svaksynte eller spesialbilbrukere - fritidsreiser

For primærbrukere av transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som er blinde eller svaksynte eller spesialbilbrukere gis en kvote på 150 fritidsreiser pr. år. For primærbrukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 75 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing – selvkostprinsippet

I enkelte særlover står det at bystyret skal fastsette kommunale avgifter og takster. I de senere år har bystyret delegert til byrådet å fastsette takster, herunder å gjennomføre detaljutleggingen av takstene på undertakstgrupper mv. for takster som ikke er fastsatt direkte av bystyret. Slik delegering ble senest vedtatt i bystyresak 37/08 (generelt verbalvedtak).

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing er regulert i egne lover og forskrifter, basert på en forutsetning om at disse skal beregnes etter selvkostprinsippet.

Satsene for gebyr og avgift for vann og avløp foreslås redusert med 2,0 %, tilsvarende ca. kr 84,- per år for en gjennomsnittlig enebolig på 120 m². Totalt gebyrbeløp eks. mva. blir ca. kr 4 116,- for en slik bolig.

Satsene for renovasjonsgebyr foreslås økt med 7,0 %, tilsvarende ca. kr 214,- for en gjennomsnittlig

avfallsbeholder på 140 liter. Totalt gebyr eks. mva. blir ca. kr 3 264,-.

Det foreslås ingen endring i satsene for feiegebyr. Dette innebærer at årsgebyr for feiing basert på en bolig på 120 kvm. vil være kr 230,- eks. mva.

Gebyr og avgift for vann og avløp

Satsene for gebyr og avgift for vann og avløp reduseres med 2,0 %.

Husholdningsrenovasjon

Satsene for renovasjonsgebyr økes med 7,0 %.

Feiegebyr

Satsene for feiegebyr holdes uendret.

Fullmakt til byrådet (generelt vedtak)

Byrådet gis fullmakt til å justere gebyrene for vann og avløp, renovasjon og feiing basert på bystyrets vedtatte budsjett og i henhold til gjeldende forskrifter for selvkostberegning.

Nærmere om selvkostberegning vann og avløp, renovasjon og feiing

Generelt

Tabelloppsettet for selvkostberegningene følger KOSTRA-skjema 23, og er i samsvar med det som benyttes i Oslo kommunes KOSTRA-rapportering til Statistisk Sentralbyrå.

Fra og med 2015 er det vedtatt nye retningslinjer for selvkost (H-3/14). Dette medfører enkelte endringer i forhold til tidligere år. Det benyttes en kalkylerente som er 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng. Videre er det beregnet en rentekostnad for investeringsprosjekter som er i byggefasen og ikke er aktivert. I beregningen for 2016-2019 er det lagt til grunn en kalkulasjonsrente på 1,96 %.

Beregningene er gjort i henhold til statens retningslinjer for selvkost (H-3/14). Etter selvkost-metoden skal det legges til grunn en beregnet kapital-kostnad (kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter) på all den kapital som anvendes

uavhengig av hvordan den er finansiert (gjeld eller egenkapital). Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis vann og avløp, renovasjon og feiing.

Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 års periode skal gå i balanse. Selvkostfondene skal således ikke brukes til å finansiere investeringer.

Nye investeringer tas med i gebyrgrunnlaget for selvkost fra og med året etter at anlegget er ferdigstilt.

Det fremgår av retningslinjene for beregning av selvkost at selvkostprinsippet tar hensyn til tidsriktighet – dvs. at brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke subsidiere bruken til andre generasjoner.

Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer Økonomiplan 2016– 2019

Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer	Beløp i tusen kroner			
	2016	2017	2018	2019
A) Direkte driftsutgifter*	764 009	704 509	704 509	697 509
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	153 900	157 400	161 300	166 000
C) Kalkulatoriske rentekostnader	171 145	193 617	221 428	248 091
D) Kalkulatoriske avskrivninger	377 556	411 993	446 869	465 003
E) Andre inntekter	36 000	36 000	36 000	36 000
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	1 430 610	1 431 519	1 498 106	1 540 603
G) Gebyrinntekter	1 439 350	1 453 744	1 468 281	1 482 964
H) Årets finansielle resultat (G-F)	8 740	22 225	-29 825	-57 639
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	8 740	22 225	-	-
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	-	-	29 825	57 639
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	-	-	-	-
L) Saldo selvkostfond per 1.1	104 276	113 016	135 241	105 416
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	-	-	-	-
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I-J)	113 016	135 241	105 416	47 777
O) Nøkkeltall:				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	101	102	98	96
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

Byrådet foreslår en reduksjon i satsene for gebyr for vann og avløp på 2 % i 2016, og ingen endring i resten av økonomiplanperioden. Ut fra denne forutsetningen vil endringen for gebyret eks. mva på årsbasis, basert på en bolig på 120 kvm, være som følger:

2016: reduksjon på 84 kroner
2017-2019: uendret

Driftskostnadene inkluderer Oslos utgifter til Vestfjordens avløpsselskap (VEAS). I kapitalkostnadene er Oslos del av de kalkulerte kapitalkostnadene for VEAS tatt med i beregningene.

Selvkostfond vann og avløp

Selvkostberegningen for vann- og avløp gir følgende utvikling av selvkostfondet:

År	IB Selvkostfond vann og avløp	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond vann og avløp
2016	104 276	8 740	113 016
2017	113 016	22 225	135 241
2018	135 241	-29 825	105 416
2019	105 416	-57 639	47 777

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på 104,3 mill. ved inngangen til 2016, og en positiv beholdning på 47,8 mill. ved utgangen av 2019.

Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer
Økonomiplan 2016 - 2019

Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer	Beløp i tusen kroner			
	2016	2017	2018	2019
A) Direkte driftsutgifter	731 951	701 951	701 951	701 951
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	6 015	6 015	6 015	6 015
C) Kalkulatoriske rentekostnader	14 412	14 172	13 924	13 924
D) Kalkulatoriske avskrivninger	27 177	26 796	26 447	26 447
E) Andre inntekter	57 054	57 054	57 054	57 054
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	722 501	691 880	691 283	691 283
G) Gebyrinntekter	705 957	704 995	700 244	701 018
H) Årets finansielle resultat (G-F)	-16 544	13 115	8 961	9 735
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd		13 115	8 961	9 735
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	-16 544	-	-	-
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	-	-	-	-
L) Saldo selvkostfond per 1.1	17 892	1 348	14 462	23 423
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremført underskudd	-	-	-	-
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I-J)	1 348	14 462	23 423	33 158
O) Nøkkeltall:				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	98	102	101	101
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

Byrådet foreslår at satsene for gebyr for renovasjon for 2016 økes med 7 %, og for 2017-2019 holdes gebyret uendret. Ut fra denne forutsetningen vil endringen for gebyret eks. mva på årsbasis, basert

på en 140 liters avfallsbeholder, være som følger:

2016: økning på 214 kroner
2017 - 2019: uendret

Selvkostfond - renovasjon

Selvkostberegningen for renovasjon gir følgende utvikling av selvkostfondet

År	IB Selvkostfond renovasjon	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond renovasjon
2016	17 892	-16 544	1 348
2017	1 348	13 115	14 463
2018	14 463	8 961	23 424
2019	23 424	9 735	33 159

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på 17,9 mill. ved inngangen til 2016, og en positiv beholdning på 33,2 mill. ved utgangen av 2019.

Beregningsgrunnlag for feiegebyr Økonomiplan 2014-2017

Beregningsgrunnlag for feiegebyr				
	Beløp i tusen kroner			
	2016	2017	2018	2019
A) Direkte driftsutgifter	28 172	29 298	30 470	31 689
B) Henførbare indirekte driftsutgifter	1 000	1 000	1 000	1 000
C) Kalkulatoriske rentekostnader	104	117	130	143
D) Kalkulatoriske avskrivninger	365	416	467	518
E) Andre inntekter	872	872	872	872
F) Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	28 769	29 959	31 195	32 478
G) Gebyrintekter	29 040	29 040	29 040	29 040
H) Årets finansielle resultat (G-F)	271	-919	-2 155	-3 438
I) Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd	271	-	-	-
J) Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	-	-919	-2 155	-3 438
K) Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	271			
L) Saldo selvkostfond per 1.1	8 685	8 956	8 037	5 882
M) Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd				
N) Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+K-J)	8 956	8 037	5 882	2 444
O) Nøkkeltall:				
P) Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	101 %	97 %	93 %	89 %
Q) Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100 %	100 %	100 %	100 %

Byrådet foreslår at satsene for gebyr for feiing for 2016-2019 holdes uendret.

Feietjenesten er organisert som en selvstendig enhet med eget regnskap under kap. 650 Brann- og redningsetaten.

Selvkostfond - feiing

Selvkostberegningen for feiing gir følgende utvikling av selvkostfondet:

År	IB Selvkostfond feiing	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond feiing
2016	8 685	271	8 956
2017	8 956	-919	8 037
2018	8 037	-2 155	5 882
2019	5 882	-3 438	2 444

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på 8,7 mill. ved inngangen til 2016, og en positiv beholdning på 2,4 mill. ved utgangen av 2019.

17. BUDSJETTEKNIKE MERKNADER

Generelle merknader

I dette kapitlet omhandles budsjettmessige premisser som er lagt til grunn for lønns- og priskompensasjon, pensjonsberegning mv. I tillegg presenteres en konverteringstabell som viser sammenhengen mellom budsjettall i Sak 1 Del 1 og Del 2.

Lønns- og priskompensasjon i 2016-budsjettet

Basert på SSBs anslag for kostnadsutviklingen i kommunene er det benyttet følgende prisindekser for justering av budsjettet til 2016-priser:

Prisindekser for budsjettet 2016. Forventet prosentvis vekst fra 2015 til 2016:

Kommunale lønnsutgifter	2,7
Kommunale driftsutgifter for øvrig	2,3
Kommunal deflator	2,7
Konsumprisindeks (kpi)	2,1
Kommunale brukerbetaling	2,7
Inntekts- og formuesskatt	2,7
Statlige rammetilskudd	2,7

Korrigerings pga lavere lønnsvekst enn forutsatt i 2015

Når kommunen foretar lønns- og priskompensasjon fra 2015 til 2016 legges forventet prosentvis vekst for ulike typer inntekter og utgifter, i tabellen over, til grunn.

Imidlertid korrigeres det som gis i lønns- og priskompensasjon for avvik mellom det som var forutsatt av lønnsvekst i inneværende år og hva som ble resultatet av årets lønnsoppgjør. I Budsjettet for 2015 er det forutsatt en lønnsvekst på 3,2 %. Resultatet fra årets lønnsoppgjør var en lønnsvekst på 2,74 % i 2015, eller 0,46 % lavere enn forutsatt i budsjettet. Dette medfører reduserte lønnsutgifter i 2015 sammenlignet med budsjettforutsetningene.

For 2015 ble denne besparelsen trukket inn i revidert budsjett. Den lavere lønnsveksten i 2015 gir også besparelser i kommende økonomiplanperiode.

På grunn av resultatet av lønnsoppgjøret i 2015 er pro-sentsatsen redusert på lønnsomregningen med 0,46 % fra 2,7 % til 2,24 %. Av samme grunn er deflatoren (som betår av 65 % lønnsandel) redusert med 0,3 % til 2,4 %.

Følgende korrigerte pro-sentsatser er derfor benyttet i lønns- og prisomregningen:

Kommunale lønnsutgifter	2,24
Kommunale driftsutgifter for øvrig	2,3
Kommunal deflator	2,4
Konsumprisindeks (kpi)	2,1
Kommunale brukerbetaling	2,7
Inntekts- og formuesskatt	2,7
Statlige rammetilskudd	2,7

Nærmere gjennomgang av lønns- og prisforutsetningene som er innarbeidet i budsjettet

For bydelene benyttes det 85 % lønnsandel i deflator og 15 % forventet utvikling i kommunale driftsutgifter. Denne deflatoren benyttes også for Sykehjemsetaten og tilskudd til Den norske kirke og andre trossamfunn.

Deflator (85 % lønnsandel) som innarbeides til Sak 1 er:
 $2,24 \% \cdot 0,85 + 2,3 \% \cdot 0,15 = 2,25 \%$

For øvrige virksomheter innarbeides det 2,24 % (2,7 % - 0,46%) som forventet lønnsvekst og 2,3 % for kommunale driftsutgifter for øvrig (produktinnsats).

For artsgruppe 13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon, er deflator benyttet. Den er også korrigert som følge av årets lønnsoppgjør til 2,40 % (2,7 % - 0,3 %)

Sosialhjelpen justeres også med korrigert ordinær deflator på 2,4 %.

For artsgruppe 14 Overføringer er det som tidligere brukt kpi (2,1 %).

Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)

Pensjonskostnaden til Oslo Pensjonsforsikring (OPF) vil være 23 mill. høyere i 2016 enn i 2015. Satsen for beregning av pensjon av lønnsgrunnlaget er på 23 % i 2016, som er uendret fra 2015.

Når det betales ut pensjongivende lønn til en ansatt vil kostnadsstedet vedkommende tilhører automatisk bli belastet i regnskapet med et påslag for pensjonskostnad i OPF på 23,0 %. Er arbeidstakeren innmeldt i annen pensjonskasse som f. eks. Statens pensjonskasse, vil den pro-sentsats som gjelder for denne pensjonskassen bli benyttet.

Midler i virksomhetenes budsjettrammer til dekning av pensjonskostnader tilsvarer, etter at lønnskompensasjonen er lagt inn, det nivået OPF har beregnet som samlet kostnadsbelastning for bykassevirksomhetene for 2016.

Ordningen som ble innført i 2005 med egenandeler for nye uførepensjonister og førtidspensjonister (AFP) for virksomheter med mer enn 50 ansatte, videreføres. Virksomheter som omfattes av ordningen får en kompensasjon gjennom lavere beregnet pensjonskostnad. Dette vil bli innarbeidet til Tilleggsinnstillingen. Se også kapittel 3 side 5 om pensjonskostnader.

Kompensasjon for befolkningsutvikling

For bydelene, skolekapitlene, tannhelse og legevakt er det innarbeidet kompensasjon i kommende økonomiplanperiode tilsvarende 80 % av gjennomsnittskostnaden for økt befolkningsvekst.

Spesifisert mva-refusjon for investeringer

Fra og med 2010-budsjettet er forventet mva-refusjon for det enkelte investeringsprosjekt i bykassen spesifisert i investeringsoversiktene under den enkelte virksomhet. I investeringsoversikten fremkommer det forventet mva-refusjon for hvert av årene i økonomiplanperioden. Hensikten med endringen er at kommunens reelle kostnader ved den enkelte investering skal fremkomme.

For investeringer i Boligbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF og Undervisningsbygg Oslo KF er mva-refusjonen i likhet med forutsetningen i vedtatt økonomiplan innarbeidet som delfinansiering i investeringsoversiktene.

Det nye foretaket Kultur- og idrettsbygg Oslo KF vil ha avgiftspliktig omsetning fra Munchmuseet, bad m.v. som overstiger 20 % av den samlede omsetningen. Foretaket må derfor benytte den ordinære merverdiavgiftsordningen, ikke den kommunale mva-kompensasjonsloven, det gjelder for alle bygg/eiendommer i foretaket. Det medfører at drifts- og investeringsbudsjettet skal fastsettes uten merverdiavgift som utgift eller som finansieringskilde. Det har ingen betydning økonomisk for foretaket eller kommunen at man følger den ordinære mva-lovgivningen i stedet for den kommunale kompensasjonsordningen.

Også Oslo Havn KF, Vann- og avløpsetaten, Renovasjonsetaten og Energigjenvinningsetaten er innenfor den ordinære mva-avgiftsordningen og investeringer budsjetteres ekskl. mva.

For OPS-prosjekter (Offentlig privat samarbeid) som tas i bruk i økonomiplanperioden er investeringer budsjettet med nettobeløp og fratrukket både mva-refusjon og eventuelt statstilskudd. Hele beløpet for det enkelte prosjekt er budsjettet det året prosjektet er forutsatt

ferdigstilt. Dette gjelder 1 sykehjem i 2016 og 4 sykehjem i 2018.

Prisforutsetninger som skal legges til grunn for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende bygg

Det skal i økonomiplanperioden legges til grunn en årlig prisjustering på 2,6 % av prosjektkostnaden for investeringsprosjekter for formålsbygg og lignende. Prisjusteringen er i hovedsak basert på Prognosenteret AS sine analyser av forventede byggekostnadsutvikling frem til og med 2018.

Dette er 0,4 prosentpoeng lavere enn det som ble lagt til grunn i Sak 1 for 2015, reduksjonen skyldes i hovedsak svakere vekstutsikter for norsk økonomi.

KOSTRA

KOSTRA-indikatorer gir mulighet til å kunne sammenligne Oslo kommunes resultater med andre (øvrige storbyer/landsgjennomsnitt). I tillegg betyr økt bruk av KOSTRA-indikatorer at man reduserer/fjerner dobbelt-rapportering.

Hele kommunens budsjett blir fordelt pr. KOSTRA-funksjon i eget vedlegg til Dok 3.

For lettere å kunne sammenligne bydelenes budsjetter/-ressursbruk skal bydelsbudsjettene spesifiseres på KOSTRA-funksjoner. Bydelene vedtar sine budsjetter i etterkant av bystyrets budsjettvedtak. Bydelenes budsjett for 2016 fordelt på KOSTRA-funksjoner vil bli innarbeidet i Dok 3 for 2016.

Tallene som var innarbeidet i byrådets årsberetning for 2014 var foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB oppdaterer alle tidligere offentliggjorte tall ved hver ny publisering. Dette gjør at det kan være avvik mellom de resultattallene som presenteres i Sak 1 og de tall som tidligere har vært presentert i byrådets årsberetninger og SSBs KOSTRA-publikasjoner.

ASSS

ASSS-nettverket (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner) består av de 10 største kommunene i landet – Bergen, Bærum, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Trondheim og Tromsø. KS er sekretariat og samarbeidspartner i nettverket. Hovedfokuset i arbeidet er utvikling og analyse av økonomi og styringsdata på aggregert nivå. Aktiviteten og rapportene fra arbeidet presenterer situasjonen i de samarbeidende kommunens tjeneste-produksjon og gir grunnlag for sammenlikning og styring med sikte på effektiv tjenesteproduksjon med god kvalitet og for egen kompetanseutvikling.

Budsjettall fra Sak 1 Del 2 til områder under Del 1

I Sak 1 Del 1 presenteres budsjettet fordelt på 10 områder som går på tvers av byrådsavdelingenes ansvarsområder. Konverteringstabellen nedenfor viser sammenhengen mellom budsjettall i Del 1 og Del 2. Tallene i Del 1 er bruttostørrelser med unntak av kapitlene merket * som viser nettobeløp. Inntektene for disse kapitlene er det korrigert for nederst i konverteringstabellen for å komme frem til bykassens bruttobudsjett.

Kap.	Områder / kapitler	Fordeling	2016	2017	2018	2019
<i>By i vekst</i>						
400	Eiendoms- og byfornyelsesetaten (BYU)	100 %	173 302	172 661	171 870	171 078
482	Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	100 %	30 000	35 000	35 000	35 000
520	Byantikvaren (BYU)	100 %	28 794	28 794	28 662	28 531
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)	100 %	403 807	400 337	384 567	382 797
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	0,1 %	1 617	1 619	1 615	1 609
481	Handlingsprogram Oslo sør (EST)	100 %	8 000	8 000	8 000	-
483	Områdesatsing Tøyen (EST)	100 %	25 000	25 000	25 000	25 000
By i vekst			670 520	671 411	654 714	644 015
<i>Kunnskapsbyen</i>						
200	Utdanningsetaten (KOU)	100 %	340 723	339 087	335 099	331 912
203	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	100 %	174 619	176 284	177 150	177 786
208	Avsetning husleier skoler (KOU)	100 %	58 074	138 243	305 243	422 243
210	Grunnskolen (KOU)	100 %	8 114 391	8 292 674	8 331 273	8 354 764
211	Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	100 %	631 791	631 337	629 913	628 489
230	Videregående skoler (KOU)	100 %	2 874 868	2 896 195	2 896 338	2 907 771
231	Fagopplæring (KOU)	100 %	195 811	195 717	195 413	195 109
250	Fagskolen (KOU)	100 %	34 673	34 843	34 703	34 563
294	Voksenopplæring (KOU)	100 %	710 270	709 626	707 589	705 550
Kunnskapsbyen			13 135 220	13 414 006	13 612 721	13 758 187
<i>Talentes by</i>						
455	Næringsutvikling (KON)	100 %	68 936	34 935	34 935	34 935
459	Næringsetaten (KON)	100 %	48 016	46 158	45 934	45 709
500	Kulturtilskudd m.m. (KON)	100 %	235 600	229 100	229 100	229 100
501	Kultureiendommer (KON)	100 %	53 369	53 206	53 003	52 800
502	Kulturetaten (KON)	100 %	383 047	384 425	386 735	396 946
504	Munch-museet (KON)	100 %	116 213	107 465	113 620	195 316
508	Avsetning husleier kulturbygg (KON)	100 %	-	-	25 000	50 000
290	Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	100 %	90 481	90 394	90 116	89 837
Talentes by			995 662	945 683	978 443	1 094 643
<i>Byen for alle</i>						
354	Enhet for mangfold og integrering (KON)	100 %	17 269	17 239	17 203	17 167
581	Den norske kirke og andre trossamfunn (KON)	100 %	221 388	221 388	221 388	221 388
590	Gravferdsetaten (KON)	100 %	133 545	133 063	132 400	131 736
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	57 %	1 532 160	1 533 784	1 530 292	1 524 995
FO2B	Oppvekst - bydelene	71 %	2 021 748	2 023 892	2 019 284	2 012 294
FO3	Pleie og omsorg - bydelene	35 %	3 414 180	3 417 800	3 410 019	3 398 216
FO4	Økonomisk sosialhjelp og KVP - bydelene	100 %	1 717 227	1 719 047	1 715 134	1 709 197
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - kap. 308	100 %	188 378	168 887	169 970	169 970
FO4	Økonomisk sosialhjelp og KVP - kap.308	100 %	40 180	36 023	36 254	36 254
314	Helseetaten (EST)	100 %	972 199	971 025	967 819	966 112
315	Velferdsetaten (EST)	100 %	1 449 187	1 445 913	1 438 575	1 436 237
316	Opplæringskontoret for helse- og oppvekstfag (EST)	100 %	20 428	20 428	20 428	20 428
317	Fastlegeitilskudd og pasientskadeerstatning (EST)	100 %	326 480	326 480	326 480	326 480
318	Vederlagsutbetalinger (EST)	100 %	10 000	-	-	-
350	Trygdeordninger (EST)	100 %	9 625	9 625	9 625	9 625
360	* Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	100 %	174 365	173 235	171 995	170 756

Kap.	Områder / kapitler	Fordeling	2016	2017	2018	2019
362	Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	100 %	6 165	6 165	6 165	6 165
373	Byomf. tiltak - avsetn. helse og sosiale tj. (EST)	100 %	17 536	16 036	16 036	16 036
374	Prosjekteringsmidler (EST)	100 %	5 348	5 348	5 348	5 348
384	Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	100 %	26 713	27 893	27 854	27 815
427	Tap på utlån (EST)	100 %	3 500	3 500	4 000	4 000
428	Sosiale boligvirkemidler (EST)	100 %	453 467	453 467	453 467	453 467
Byen for alle			12 761 088	12 730 238	12 699 736	12 663 686

Ung by

FO2A	Barnehager - bydelene	100 %	6 821 206	6 828 438	6 812 892	6 789 310
FO2B	Oppvekst - bydelene	29 %	840 296	841 187	839 272	836 367
FO2B	Oppvekst - kap. 308	100 %	32 353	29 005	29 191	29 191
305	Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)	100 %	130 360	197 650	257 231	316 752
306	Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)	100 %	241 556	221 748	190 448	187 948
Ung by			8 065 771	8 118 029	8 129 035	8 159 568

Byen for de eldre

FO3	Pleie og omsorg - bydelene	65 %	6 340 621	6 347 343	6 332 893	6 310 972
FO3	Pleie og omsorg - kap- 304	100 %	87 228	87 281	87 281	87 281
313	* Sykehjemsetaten (EST)	100 %	861 214	922 147	948 675	945 203
372	Byomfattende tiltak - avsetninger eldre (EST)	100 %	17 320	22 520	22 520	22 520
Byen for de eldre			7 306 383	7 379 291	7 391 369	7 365 976

Blå-grønn by

645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	100 %	232 787	229 166	229 166	228 166
542	Bymiljøetaten (MOS)	54 %	893 877	867 093	862 483	859 164
643	Renovasjonsetaten - næring (MOS)	100 %	89 383	88 594	88 594	87 202
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	100 %	974 915	916 415	930 255	937 095
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	100 %	800 797	760 798	760 638	760 478
770	Klima- og energiprogrammet (MOS)	100 %	49 780	49 280	48 680	48 080
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	1 %	22 908	22 933	22 880	22 801
Blå-grønn by			3 064 447	2 934 279	2 942 696	2 942 986

Idrettsbyen

542	Bymiljøetaten (MOS)	23 %	380 725	369 317	367 354	365 940
548	Avsetning husleier idrettsprosjekter (MOS)	100 %	5 000	19 000	36 000	59 000
Idrettsbyen			385 725	388 317	403 354	424 940

Bærekraftig bytransport

542	Bymiljøetaten (MOS)	23 %	380 725	369 317	367 354	365 940
711	Kjøp av transporttjenester (MOS)	100 %	1 696 587	1 704 412	1 695 285	1 694 157
752	Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	100 %	2 172	2 131	2 131	2 131
761	Sykkelprosjektet (MOS)	100 %	15 600	15 524	15 524	15 524
Bærekraftig bytransport			2 095 084	2 091 384	2 080 294	2 077 752

Trygg og velorganisert by

120	Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	100 %	325 987	323 268	321 665	320 216
126	Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	100 %	56 673	52 010	51 951	51 728
140	Kommuneadvokaten (BLK)	100 %	39 808	39 808	39 537	39 381
150	Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	100 %	90 115	89 845	89 549	89 148
191	Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	100 %	1 500	1 500	1 500	1 500
100	Bystyret m.v. (BYS)	100 %	114 340	111 700	110 926	111 963
101	Ordførerens kontor (BYS)	100 %	12 648	10 145	10 011	10 019
102	Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	100 %	1 893	1 909	1 893	1 909
109	Kontrollutvalget (BYS)	100 %	4 027	4 021	3 980	3 982
110	Kommunerevisjonen (BYS)	100 %	61 157	61 082	60 413	60 467
111	Helse-, sosial- og eldreombudet (BYS)	100 %	23 444	23 416	23 217	23 237
112	Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	100 %	9 091	52 856	4 291	69 756
122	Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	100 %	67 846	65 647	65 541	65 435
125	* Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	100 %	123 542	124 088	122 838	121 588

Kap.	Områder / kapitler	Fordeling	2016	2017	2018	2019
130	Kemnerkontoret (FIN)	100 %	284 469	283 364	281 614	279 864
124	Forsikringer (FIN)	100 %	178 200	178 200	178 200	178 200
192	Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)	100 %	280 775	443 680	577 390	772 890
426	Tap på lånegarantier (FIN)	100 %	9 000	9 000	9 000	9 000
184	Beredskapssetaten (MOS)	100 %	13 192	13 155	13 155	13 155
650	Brann- og redningsetaten (MOS)	100 %	460 234	465 346	465 346	465 346
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	42 %	1 138 407	1 139 614	1 137 019	1 133 084
Trygg og velorganisert by			3 296 348	3 493 654	3 569 036	3 821 868
Sum områder			51 776 247	52 166 292	52 461 397	52 953 621

Korrigerings- og kompetanseetaten (FIN)						
125	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)		416 463	416 463	416 463	416 463
313	Sykehjemsetaten (EST)		4 147 652	4 147 652	4 147 652	4 147 652
360	Barne- og familieetaten - barnevern (EST)		433 358	433 358	433 358	433 358
Sum korrigerings nettokapitler			4 997 473	4 997 473	4 997 473	4 997 473
Korrigerings for finansutgifter			3 130	4 730	6 330	7 930
Sum brutto driftsutgifter			56 776 850	57 168 495	57 465 200	57 959 024

Brutto driftsutgifter pr. sektor:

Bydelene (EST og KOU)	24 570 424	24 616 251	24 591 676	24 566 241
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	8 967 557	9 017 792	9 032 997	9 016 202
Kunnskap og utdanning (KOU)	13 225 701	13 504 400	13 702 837	13 848 024
Byutvikling (BYU)	635 903	636 792	620 099	617 406
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	4 170 282	4 143 056	4 142 391	4 155 725
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 825 492	1 726 493	1 739 573	1 745 653
Kultur og næring (KON)	1 277 383	1 226 979	1 259 318	1 375 097
Byrådslederens kontor (BLK)	514 083	506 431	504 202	501 973
Finans (FIN)	892 320	889 562	886 456	883 350
Bystyrets organer (BYS)	226 600	265 129	214 731	281 333
Avsetningskapitler (FIN)	467 975	630 880	764 590	960 090
Finansposter (FIN)	3 130	4 730	6 330	7 930
Sum bruttobudsjett - bykasse	56 776 850	57 168 495	57 465 200	57 959 024

Endringer i kapittelinnndelingen

Sektortilhørighet

I byrådets forslag til budsjett for 2016 anvendes følgende forkortelser for å angi hvor det enkelte budsjettkapittel hører til:

B	Bydelene (EST og KOU)
BLK	Byrådslederens kontor
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
EST	Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester
FIN	Byrådsavdeling for finans
FIN	Felles inntekter og utgifter
KON	Byrådsavdeling for kultur og næring
KOU	Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Diverse endringer

Nye budsjettkapitler

062 Kultur- og idrettsbygg (KON)
 178 Kultur- og idrettsbygg Oslo KF – overføring (KON)
 208 Avsetning husleier skoler (KOU)
 317 Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning (EST)
 500 Kulturtilskudd m.m. (KON)
 508 Avsetning husleier kulturbygg (KON)
 548 Avsetning husleier idrettsprosjekter (MOS)

Utgåtte/ikke aktive budsjettkapitler

176 Varbas/Karea Oslo KF – overføring (EST)
 260 Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)
 261 Spesialundervisning i egne videregående skoler (KOU)
 503 Kulturbyggene i Bjørvika (KON)
 545 Idrettsanlegg- og eiendommer (MOS)

Budsjettkapitler o.l. som har endret tilhørighet

Kapittel	Fra	Til
645 Energigjenvinningsetaten – husholdning	KON	MOS - miljø og samferdsel
Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning	314	317
Overføring til Varbas	176	373
Spesialundervisning i egne grunnskoler	260	210
Spesialundervisning i egne videregående skoler	261	230

Prosedyre for bemanningsreduksjoner

Følgende prosedyre for bemanningsreduksjon gjøres gjeldende for perioden 01.01 til 31.12.2016:

Stillinger som ikke kan forsvares opprettholdt med basis i vedtatt budsjett inndras og de ansatte registreres som overtallige. Ansatte som innehar stillinger som bortfaller, søkes omplassert. Når overtallige er identifisert, registreres overtallige i kommunens HR-system og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsgiveransvaret for den overtallige ligger fortsatt hos virksomhetene. Overtallige kan benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomhetsapparatet inntil ordinær omplassering kan skje. Det påligger således virksomhetslederne (etatsjefene/bydelsdirektørene), med bakgrunn i budsjettforslaget å utarbeide en oversikt over hvilket personell som er overtallig og som skal registreres i kommunens HR-system og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsmiljøloven, avtale om omplassering av overtallige og øvrige avtaler med de ansattes organisasjoner samt sentrale retningslinjer skal følges i forbindelse med behandling av disse sakene.

Følgende prosedyre følges for behandling av overtallige i virksomhetene:

1. Med bakgrunn i vedtatt budsjett avklarer virksomhetene hvem som skal erklæres som overtallige. Disse registreres i kommunens lønns- og personalsystem og søkes omplassert lokalt.
2. Det påligger virksomheten å melde overtallige ansatte inn til Utviklings- og kompetanseetaten. Inntil fast omplassering kan foretas, skal den enkelte overtallige som er meldt inn i Utviklings- og kompetanseetaten kunne benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomheten eller kommunen for øvrig der slikt behov er til stede.
3. Ved omstillingsprosesser og etter beslutning om overtallighet kan virksomheten selv vurdere å gi overtallige tilbud om inntil 12 måneders etterlønn dersom de selv sier opp sin stilling med øyeblikkelig virkning. Den enkelte overtallige kan også selv søke sin virksomhet om etterlønn. De ansatte som benytter seg av denne ordningen kan ikke de 12 etterfølgende måneder gis ny ansettelse i kommunen eller i kommunens selskaper uten at det foretas reduksjon av lønnsutbetalingene i ny stilling i forhold til utbetalt etterlønn. Ved eventuell ny tilsetting i Oslo kommune, gjøres det forholdsmessig avkorting av tidligere etterlønn. "Modervirksomheten" bærer det økonomiske ansvar ved tilståelse av etterlønn.
4. Ledige stillinger i Oslo kommune kunngjøres samtidig internt og eksternt. Det understrekes at virksomhetene har en ufravikelig plikt til å registrere ledige stillinger i kommunens lønns- og personalsystem. Dette må gjøres for å kunne ivareta kommunens arbeidsgiveransvar for omplassering av overtallige arbeidstakere på en forsvarlig måte.
5. For at nødvendig og forutsatt besparelse i forhold til budsjettet skal oppnås, må overtallige arbeidstakere gis tilbud om eller skaffes nytt arbeid snarest mulig. Dersom dette ikke er mulig, må det kunne dokumenteres at det er foretatt det som med rimelighet må kunne forventes for å tilby vedkommende annet passende arbeid i kommunen, jf. arbeidsmiljølovens § 15-7 (2). Både av hensyn til den overtallige og til kommunen skal behandlingstiden i forbindelse med en enkelt sak skje raskest mulig. Dersom en arbeidstaker anses som kvalifisert til en stilling (ikke nødvendigvis best kvalifisert), skal vedkommende gis et skriftlig tilbud om stillingen. Den overtallige må deretter enten takke ja eller nei til stillingen, jf. omplasseringsavtalens § 4.2.1. Byrådet vil aktivt bruke sin rett etter omplasseringsavtalen til å kunne tilsette en søker som skal omplasseres fra en annen stilling i kommunen i de tilfeller hvor den ordinære ansettelsesmyndighet ikke finner å kunne gjøre dette. Arbeidstaker som ikke godtar tilbud om passende arbeid, vil bli sagt opp fra kommunen, jf. arbeidsmiljølovens § 15-7 og omplasseringsavtalens § 4.2.1.
6. Byrådet gis fullmakt til å foreta beordringer av personell (grupper) på tvers av etats- eller bydelsgrenser dersom dette anses nødvendig for å kunne sysselsette overtallige arbeidstakere på en for kommunen formålstjenlig måte.
7. Virksomhetene står ansvarlig for å dekke lønnskostnadene for overtallig personell inntil vedkommende ansatte enten er omplassert i fast stilling, er benyttet i midlertidig stilling i annen virksomhet eller vedkommendes ansettelsesforhold opphører. Dersom vedkommende ikke er skaffet annet passende arbeid etter endt midlertidig ansettelsesforhold, tilbakeføres vedkommende til "modervirksomheten".
8. Byrådet gis fullmakt innenfor en ramme på 5 millioner av kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten til å innvilge søknad om hel eller delvis refusjon av lønns- og etterlønnkostnader ved bemanningsreduksjoner i henhold til

disse retningslinjene i forbindelse med omstruktureringsprosesser i virksomhetene. Midlene kan også benyttes til å dekke andre utgifter i forbindelse med overtallighet og til kompetanse- og omstillingstiltak for overtallige.

9. Byrådet gis fullmakt til å gi utfyllende retningslinjer for bruk av bevilgningen i punkt 8 foran. Byrådet gis fullmakt til å overføre arbeidsgiveransvaret for den enkelte overtallige til Utviklings- og kompetanseetaten

Forkortelser

AAN	Amathea, tidligere Alternativ til abort Norge
AAP	Arbeidsavklaringspenger
AB	Arbeid med bistand
ABLU	Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdannig
ABM	Agresso Budget Manager (Oslo kommunes budsjettssystem)
ABW	Agresso Business World (Oslo kommunes regnskapssystem)
AFP	Avtalefestet pensjon
AMU	Arbeidsmiljøutvalg
APS	Arbeidspraksis i skjermet virksomhet
ASA	Allmennaksjeselskap
AS	Aksjeselskap
ASSS	ASSS-kommunene er de 10 største kommunene i Norge som samarbeider om å sammenligne aggregerte styringsdata
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
B	Bydel
BBY	Boligbygg Oslo KF
BFE	Barne- og familieetaten
BLK	Byrådslederens kontor
BOB	Behovsbasert bemanning (kompetansestyringssystem)
Buudir	Barne- ungdoms- og familiedirektoratet
BUFF	Barne- og ungdomsfaglig forum
BYD	Bydelene
BYMIF	Byomfattende senter for mindreårige enslige flyktninger
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
C40	Cities Climate Leadership Group
DIXI	Ressurscenter for voldtatte kvinner
Dok.3	Bystyrets budsjettvedtak
DSB	Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap
EBITDA	Earnings before interests, taxes, depreciations and amortizations
EBY	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
ECAD	European cities against drugs
EDAG	Elektronisk Dialog med ArbeidsGiverne
EGE	Energigjenvinningsetaten
EMI	Enhet for mangfold og integrering
ENØK	Energiøkonomisering
EST	Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester
FAD	Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet
FDV	Forvaltning, drift og vedlikehold
FIN	Byrådsavdeling for finans
FO	Funksjonsområde
FoU	Forskning og utdanning
G	Grunnbeløpet i folketrygden
GERICA	IKT-system for pleie- og omsorgstjenesten
GFE	Gravferdsetaten
HEL	Helseetaten
HF	Helseforetak
HMS	Helse, miljø og sikkerhet
HR	Human Resource
IA	Inkluderende arbeidsliv
ICLEI	International Council for Local Environmental Initiatives
IKM	Internasjonalt Kultursenter og Museum
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
IPLOS	Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk
ISO	International Standard Organisation
IT	Informasjonsteknologi
JURK	Juridisk Rådgivningskontor for kvinner

FORKORTELSER
BUDSJETT 2016

KF	Kommunalt foretak
KfiO	Kirkelig fellestråd i Oslo
Kgl.res.	Kongelig resolusjon
KIB	Kulturbyggene i Bjørvika
KID	Kultur- og idrettsbygg Oslo KF
KLP	Kommunal Landspensjonskasse
KOFA	Klagenemnda for offentlige anskaffelser
KommIT	Program for samordning av IKT i kommunesektoren
KON	Byrådsavdeling for kultur og næring
KORO	Statens fagorgan for kunst i det offentlige rom
KoRus Oslo	Kompetansesenter – rus
KOSTRA	Kommune-Stat-Rapportering
KOU	Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning
Kpi	Konsumprisindeks
KRD	Kommunal- og regionaldepartementet
KS	Kommunenes Sentralforbund – heter nå bare KS
KS1	Ekstern kvalitetssikring av konseptvalgutredning for investeringsprosjekter
KS2	Ekstern kvalitetssikring av forprosjekter og styringsdokument for investeringsprosjekter
KSS	Kvalitetssikringssystem
KTP AS	Kollektivtransportproduksjon AS
Kv	Kvartal
KVP	Kvalifiseringsprogram
KVU	Konseptvalgutredning
LAR	Legemiddelassistert rehabilitering
LCC	Livssyklus kostnader
LHBT	Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner
LUR	Lokale ungdomsråd
MAR	Medikamentell assistert rehabilitering
Metrex	The network of European Metropolitan Regions and Areas
Mill.	Million
MIPIM	Marché international des professionnels d'immobilier
Mnd.	Måneder
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Mrd.	Milliard
MRSA	Meticillinresistente staphylococcus aureus (multiresistente gule stafylokokker)
MUN	Munchmuseet
Mva	Merverdiavgift
NAE	Næringsetaten
NAV	Arbeids- og velferdsforvaltningen
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NIBOR	Norwegian interbank offered rate
NKI	Fornøyd kunde indeks
NOU	Norges Offentlige Utredninger
NTP	Nasjonal transportplan
OBR	Oslo Business Region
OBY	Omsorgsbygg Oslo KF
OftP	Offentlig tjenestepensjon
OIK	Oslo Idrettskrets
OKDN	Kommunens felles telefoni- og datanett
OKER	Oslo kommunes eiendomsregister
OL	Olympiske leker
OMK	Oslo musikk- og kulturskole
OPF	Oslo Pensjonsforsikring AS
OPS	Offentlig privat samarbeid
OU-fondet	Opplærings- og utviklingsfondet
OXLO	Oslo EXtra large, en kampanje for en romsligere by
P50	Forventet kostnadsramme for investeringsprosjekter
P85	Budsjettert kostnadsramme for investeringsprosjekter, inklusive usikkerhetsavsetning tilsvarende sikkerhetsnivå P85, dvs. at risikoen for overskridelser er begrenset til 15 %
PBE	Plan- og bygningsetaten
PCAM	Prinds Christian Augusts Minde
PCB	Polyklorerte bifenyl

FORKORTELSER
BUDSJETT 2016

PDA	Personlig digital assistent (håndholdt PC)
PL	Paralympisk leker
PPT	Pedagogisk – psykologisk tjeneste
PRO-base	Pleie-, rehabiliterings- og omsorgsbasis
REN	Renovasjonsetaten
RHF	Regionalt helseforetak
RNB	Revidert nasjonalbudsjett
ROS-analyse	Risiko- og sårbarhetsanalyse
RUP	Regionalt utviklingsprogram
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
SAFH	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell
Sak 1 Del 1	Byrådets forslag til budsjett – kortversjon med vedtak
Sak 1 Del 2	Byrådets forslag til budsjett
SaLTo	Sammen lager vi et trygt Oslo
SALUTT	Sammen lager vi utelivet tryggere
Seif	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
SERAF	Senter for rus og avhengighetsforskning
SFT	Statens forurensningstilsyn
SIRUS	Statens institutt for rusmiddelforskning
SKATE	Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning
SPK	Statens Pensjonskasse
SSB	Statistisk Sentralbyrå
St.meld.	Stortingsmelding
St.prp.	Stortingsproposisjon
SUR	Sentralt ungdomsråd
SYE	Sykehjemsetaten
TT	Transporttjenesten for funksjonshemmede
UBF	Undervisningsbygg Oslo KF
UDE	Utdanningsetaten
UDI	Utlendingsdirektoratet
UKE	Utviklings- og kompetanseetaten
VAR-sektoren	Vann-, avløp og renovasjonssektoren
VEAS	Vestfjordens avløpsselskap
VEL	Velferdsetaten
vgs	Videregående skole
VTa	Varig tilrettelagt arbeid

Alfabetisk register

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)	211	KOU	7
Andre utbyggingsformål	425	BYU	8
Andre utgifter vedr. samferdsel og miljø	752	MOS	9
Avsetning husleier idrettsprosjekter	548	MOS	9
Avsetning husleier kulturbygg	508	KON	10
Avsetning husleier skoler	208	KOU	7
Avsetning til tilleggsbevilgninger	199	FIN	14
Barnehager		KOU	5.2
Barne- og familieetaten - barnevern	360	EST	6
Beredskapsetaten	184	MOS	9
Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer og renovasjonsgebyrer			16
Betjening av videreutlån	927	FIN	14
Boligbygg Oslo KF - overføring	172	KON	9
Boligbygg Oslo KF	055	KON	10
Brann- og redningsetaten	650	MOS	9
Bundne driftsfond	950	FIN	14
Bundne investeringsfond	959	FIN	143
Byantikvaren	520	BYU	8
Bydel Alna (12)	012	EST	5
Bydel Bjerke (9)	009	EST	5
Bydel Frogner (5)	005	EST	5
Bydel Gamle Oslo (1)	001	EST	5
Bydel Grorud (10)	010	EST	5
Bydel Grünerløkka (2)	002	EST	5
Bydel Nordre Aker (8)	008	EST	5
Bydel Nordstrand (14)	014	EST	5
Bydel Sagene (3)	003	EST	5
Bydel St. Hanshaugen (4)	004	EST	5
Bydel Stovner (11)	011	EST	5
Bydel Søndre Nordstrand (15)	015	EST	5
Bydel Ullern (6)	006	EST	5
Bydel Vestre Aker (7)	007	EST	5
Bydel Østensjø (13)	013	EST	5
Bydelene - avsetninger eldre	304	EST	5.1
Bydelene – avsetninger helse og sosiale tjenester.	308	EST	5.1
Bydelene - diverse barnehagetiltak	306	KOU	5.2
Bydelene - etablering av nye barnehager	305	KOU	5.2
Bydelene - funksjonsområde 1 - Helse, sosial og nærmiljø		EST	5.1
Bydelene - funksjonsområde 2A – Barnehager		KOU	5.2
Bydelene - funksjonsområde 2B – Oppvekst		EST	5.1
Bydelene - funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg		EST	5.1
Bydelene - funksjonsområde 4 - Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram		EST	5.1
Bydelene - samlet driftsramme		EST	5
Bydelene - samlet sosialhjelpsramme		EST	5
Bydelene - EST og KOU		EST	5
Bydelenes hjelpemiddeltjeneste	384	EST	6

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Bymiljøetaten	542	MOS	9
Byomfattende barnehageoppgaver	271	KOU	5.2
Byomfattende tiltak – avsetninger eldre	372	EST	6
Byråd/byrådsavdelingene	120	BLK	11
Byrådsavdeling for byutvikling		BYU	8
Byrådsavdeling for finans		FIN	12
Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning		KOU	7
Byrådsavdeling for kultur og næring		KON	10
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		MOS	9
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester - byomfattende tiltak		EST	6
Byrådslederens kontor		BLK	11
Bystyret m.v.	100	BYS	13
Bystyrets organer		BYS	13
Deichmanske bibliotek (se Kulturetaten)			
Dekning av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk	930	FIN	14
Den norske kirke og andre trossamfunn	581	KON	10
Disposisjonsfond	940	FIN	14
Div. virksomheter og prosj. under FIN	122	FIN	12
Div. avsetninger og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene	126	BLK	11
Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter	192	FIN	14
Eiendoms- og byfornyelsesetaten	400	BYU	8
Eiendomsskatt		FIN	14
Energigjenvinningsetaten - husholdninger	645	MOS	9
Energigjenvinningsetaten - næring	646	KON	10
Enhet for mangfold og integrering	354	KON	10
Enøketaten (se Klima og energiprogrammet)			
Fagopplæring	231	KOU	7
Fagskolen	250	KOU	7
Fastlegetilskudd og pasientskadeerstatning	317	EST	6
Fornebu-utbyggingen	416	BYU	8
Forsikringer	124	FIN	14
Forskjellige utbedringstiltak	185	KON	10
Generelt statstilskudd vedr. flyktninger m.v.	850	FIN	14
Gravferdsetaten	590	KON	10
Grunnskolen	210	KOU	7
Handlingsprogram Groruddalen	482	BYU	8
Handlingsprogram Oslo sør	481	EST	6
Helse, sosial og eldreombudet	111	BYS	13
Helseetaten	314	EST	6
Hovedoversikter			4
Idrettsanlegg og -eiendommer	545	MOS	9
Instruks for økonomiforvaltningen			15

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
KAREA Oslo KF - overføring	176	EST	6
KAREA Oslo KF – Senter for karriereutvikling	058	EST	6
Kemnerkontoret	130	FIN	12
Kjøp av transporttjenester	711	MOS	9
Klima og energi Oslo KF	051	MOS	9
Klima og energiprogrammet	770	MOS	9
Kommuneadvokaten	140	BLK	11
Kommunerevisjonen	110	BYS	13
Kontrollutvalget	109	BYS	13
Kriminalitetsforebygging blant ungdom	362	EST	6
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF	062	KON	10
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF - overføring	062	KON	10
Kulturbyggene i Bjørvika	503	KON	10
Kultureiendommer	501	KON	10
Kulturetaten	502	KON	10
Kulturtilskudd m.m.	500	KON	10
Legevakten (se Helseetaen)			
Lønns- og priskompensasjon			17
Lån	910	FIN	14
Lånefondet	080	FIN	14
Munch-museet	504	KON	10
Mva-refusjon for investeringer			17
Næringsetaten	459	KON	10
Næringsutvikling	455	KON	10
Områdesatsing Tøyen	483	EST	6
Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester	111	BYS	13
Omsorgsbygg Oslo KF - overføring	175	KON	10
Omsorgsbygg Oslo KF	059	KON	10
Opplæringskontoret for helse- og omsorgsfag	316	EST	6
Ordførerens kontor	101	BYS	13
Oslo 2022	547	KON	10
Oslo Havn KF	060	MOS	9
Oslo musikk- og kulturskole	290	KOU	7
Overføring mellom drift og investering	980	FIN	14
Overføringer fra KF m.v.	898	FIN	14
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	203	KOU	7
Pensjonskostnader		FIN	14
Plan- og bygningsetaten	609	BYU	8
Prosjekteringsmidler EST	374	EST	6
Rammetilskudd fra staten	840	FIN	14
Renovasjonsetaten – næring	643	MOS	9
Renovasjonsetaten – selvkost	640	MOS	9
Renter	900	FIN	14
Renter og avdrag fra KF m.v. (se Overføring fra KF)			
Rådhusets forvaltningstjeneste	150	BLK	11

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.
Samhandlingsreformen - medfinansiering	333	EST	6
Selvkost vann og avløp, renovasjon og feiing			16
Skatt på inntekt og formue	800	FIN	14
Skolefritidsordningen (se aktivitetsskolen)			
Sosiale boligvirkemidler	428	EST	6
Spesialundervisning i egne grunnskoler	260	KOU	7
Spesialundervisning i egne videregående skoler	261	KOU	7
Stortingsvalg og kommunevalg	112	BYS	13
Sykehjemsetaten	313	EST	6
Sykkelprosjektet	761	MOS	9
Takster, avgifter og gebyrer			16
Tap på lånegarantier	426	FIN	14
Tap på utlån	427	EST	6
Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse	191	BLK	11
Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse	102	BYS	13
Transporttjeneste for funksjonshemmede (se Bydelene, Funksjonsområde 3 Pleie- og omsorg)			
Trygdeordninger	350	EST	6
Ubundne investeringsfond	948	FIN	14
Undervisningsbygg Oslo KF	053	KON	10
Utbytte fra aksjeselskaper	901	KON	14
Utdanningsetaten	200	KOU	7
Utlån egne midler	920	FIN	14
Utviklings- og kompetanseetaten	125	FIN	12
Vann- og avløpsetaten - forvaltning	620	MOS	9
Vann- og avløpsetaten - næring	621	MOS	9
Velferdsetaten	315	EST	6
Videregående skoler	230	KOU	7
Videreutlån	926	FIN	14
Voksenopplæring	294	KOU	7
Økonomiplan			3
Økonomireglement			15
Øvrige generelle statstilskudd	845	FIN	14